M.D.K.

Ferenczy Károly

gróf Somssichot ábrázoló arcképe, -melyet Münchenben festett-, s az "Olvasó leány" c. müve szerepel a Képzőművészeti Társulat kiállitásán, melyről N. István ffy Gyula festőművész ir kritikát és kiemeli a müvész alkotásait.

A kiállitáson szereplő Csók István-képmásáról szintén igen nagy elismeréssel szól.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó 23. kötet 230-254. lap

Ferenczy Károly

Október /repr/

Rajztanitás 1963. II. sz cimlap

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

és Hollósy Simon a nagybányai-
művésztelep 1896-évi megalapításával
– Genthon találó kifejezését, a „finom na-
turalizmust" használva, előadó hang-
súlyozza, h. „ez az irányzat utolsó száz év
harai festészetünkben egyik legerősebb és sajátos
vonását... a látvány finoman fegyelmezett, fojtott
líráju ábrázolását" valósította meg.

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz.

5. old.

MDK

Ferenczy Károly, Jestő

Jelentőségéhez mérten nevepel a rövid ismertetésben.

— : Nagybányaiak 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. máj. 5.

MDK

Ferencsy Károly, Jestő

Nagybányán tanította Nemes Lampérth Józsefet.

– : Nemes Lampérth 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jút. 6

MDK

Ferenczy Károly, festő

4 nekrológ idézi az apa alakját.

Dersi Tamás: Meghalt Ferenczy Béni

2

ESTI HIRLAP Bp., 1967. jún. 2

Ferenczy Károly
festőművész

— **A Postatakarékpénztár aukciója.** A *Postatakarékpénztár* nyári aukciója művészettörténeti anyagának a viszonyokhoz mérten meglepő gazdagságával tünik ki. Igy néhány *Ferenczy* Károly-festmény, a nagybányai stilus fejlődését érdekesen mutatja be, mig a még régebbi *Soldátics* Ferenc festménye biedermayer-szellemü. A nagy magyar mestereket képviseli *Benczur* Gyulának egy imponáló kompozicióját *Rákóczi Ferenc szökése* cimen, továbbá *Molnár* Józsefnek egy hangulatos idilje. Az élők közül *László* Fülöp tanulmányi feje és *Mendlich* Oszkár tengeri képe villan elénk különösen. Egy XVII. századbeli kép szerzője, a holland *Tielig*, mig a szobrok között *Vastag* György állatfiguráit látjuk. A keletázsiai anyagban a japán keramika vezet. Itt is feltünik egy aranyzománc festésü elefántszobor. A szokásos butor- és szőnyeganyag egészíti ki ezt a kiállitást, amely mint az előző, rendezésben most is kifogástalan. C

Uj Idők
1929 VI. 9

A könyv lap-száma	Számlázás

Ferenczy Károly

– hor hasonlóan (Nagybányán), –
Konta József is a mai nép közé helyezi a bibliai jelenetet Három királyok c. képén.

Ybl Ervin: Konta József (1860–). Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 58. l.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Önarckép.
Olj f. 45x38.5 karton. Ltsz: 1375.

Virágcsendélet.
Olj f. 81.3x81.3 vászon. Ltsz: 3497. Sign. 1911.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Ferenczy Károly

Negy műve nerepel a
műcsarnok akt kiállításán

[illegible]

Nemzeti Lejság 1925 XII. 8

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Szőnyi István, valamint barát-
ja Eugen Pascu Ferenczy tanít-
ványok voltak.

M.J.: Levelek egy művészbarátságról
Művészet, 1967. szeptember – 12 lap.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás-

M.J.: Levelek egy művész barátságról.
Művészet, 1967. szeptember 12 lap.

M.D.

Ferenczy Károly
festő

Szőnyi István sok mindent sajátított el Ferenczytől. Az ő tanítványaként jutott el Nagybányára, ahol a plein air festészettel is mérkedett meg.

Kostanié Fridrich Klára: Szőnyi István a mester és hatása
Művészet, 1967. szeptember - 15 lap

M.D.

Ferenczy Károly
festő

1917-ben halt meg ez azt jelenlitte
hogy berászult az a korszak, hogy a
naturából kiindulva a Természeti való-
ságból merítve valami ujat lehet
elmondani.

M. Heil Olga: Schönberger Armand kiszorítése
Művészet, 1968. szeptember – 16 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Arcmásat megmintázta Tar
István szobász és

D. Fehér Ilmesa: Tar István művészete
Művészet, 1968. szeptember – 28 lap.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Tárlatvezetésen ismertetik.

~ : A hét végi kulturális programból 11

Népszabadság, Bp. 1963. 5 Lt. 12

MDK

Ferenczy Károly

neve az előszóban említve

A Gresham és köre kiáll. Szfvár Csók.I.képtár.

1967.

MDK

Szlovéniai-Vas m.i képzőművészek kiáll.
1967.nov. Szombathely Savaria Muz.

MDE

Forenczy Károly

neve emlitve

Forenczy Béni B. emlékkiáll. Székesfehérvár, István király Muz. 1967.

Ferencsy Károly

Sírjánál helyezek örök nyugalomra
Ferencsy Béni hamvait.

Magyar Hírlap, 1967. VI. 9. 4. o.

M.D.K.

Ferenczy Károly fetö

/ 1862 - 1917 /

Három királyok,

Hegyibeszéd, / MNG /

Józsefet eldaják testvérei

Cigánypk,

Lyka: A müvészetek története, Bp. 1965. 22, 223.1.

Ferenczy Károly

Pernecky Géza: „Budapesti levélgetés Szalay Lajosnak, az Amerikában élő magyar grafikusművésznek.
Magyar Hírlap, 1967. VIII. 11. 4.o

MDK

Ferencsy Károly festő

Szerepel.

-: Megnyílt a szentendrei festők kiállítása 8

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 17.

Ferenczy Kúroly festő

M.D.K.

Józsefet eladjúk testvérei, repr.

Lykas A művészetek története, bp. 1965. 245- kép

MDK

Ferenczy Károly, Jestő

A neutendrei tárlaton szerepelnek művei.

S. A.: Csak hív 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. szept. 20.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét culiti a szerző az 1951-ben megnyílt és róla elnevezett szentendrei múzeummal kapcsolatban.

Pethő Tibor: Budapest - Dunakanyar

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 18.köt./

23. old.

Ferenczy Károly

Nyilazók (repró)

Nagyvilág 1968 VIII n. 48 old.

MDK

Ferencsy Károly festő

Tárlatvezetésen ismertetik a Ferencsy-család kiállítását.

– : A hét végi kulturális programból 10

Népszabadság, Bp. 1968 [illegible] 5.

MDK

Ferenczy Károly

Kődobálók

Művészet 1939. IV. évf. 27. sz. 7o.l.

Megjelent 1939. IV. évf. 27. sz. 72 l.

Ferenczy Károly

MDK

"A festő és modellje" 1905
"Márciusi est" 1903
"A napernyő" 1904
"A keresztről levétel" 1904
"Józsefet eladják fivérei" 1900

81.o.

YBL ERVIN: Meier Graefe véleménye a magyar festőkről. Rippl-Rónai levele Szinyei Merse Pálhoz az 1910. évi berlini kiállitásról.
Müv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 80-82.o.

M.I.D.K.

Ferenczy Károly festő

F. Béni apja:

1906 „Béni" c. képe

1911 „Hármas portré"

1912 Béni arcképe

1918 nagy kiállítása

Genthon I.: Béni Ferenczy. Acta Historiae Artium 1959 VI. 193, 194

MDK

Ferenczy Károly

József-kompozició

2. M.Képzőmüv.Kiáll. Szab.Nép, 1951.nov.4. 9 l.

MDK

Ferenczy Károly

Kóródi Katona J: A visszatért Nagybánya.
Nemz.Ujs. 1940. szept. 8.

MDK

Ferenczy Károly

Lóránth L: Csók István... Esti Kurir, 1944. febr. 21. 5.l.

MDK Ekxkx

Ferenczy Károly

Elek A: A magy. táj- és genrefestés loo eszt.
Nyugat, 1927, febr. 1. 285-9 l.

MDK

Ferenczy Károly

Művésztelep Nagybányán. Uj Idők, 1897.III.17.sz. 379 l.

MDK

F

Berenczy Károly, 1862-1917

Festőnő, of.

Józsefet eladják testvérei, of.

Kődobálók, of.

M.Nemzeti festészet kialakulása. N.Szal. kiáll. 1949. febr.

Ferenczy Károly MDK

Ferenczy és más kortárs művészek művészi szemléletének elemzése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.34.l.

Ferenczy Károly MDK

Nehéz lenne a népmozgalmak ábrázolásával
györődő Hollósyt, Thormát a "Henyélés"/1908/
Ferenczyjével vagy a "Vendégség"Iványi
Grünwaldjával összehasonlitani.
Vezéri poziciójának magyarázata és
müvészi alkotómunkájának alapelvei.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.
században.Bp.1959.34.l.

Ferenczy Károly MDK

Az ő művészete is fontos szerepet játszott a maradi izlés uralmának megingatásában, közreműködött abban, hogy a giccs a művészet külterületeire szorult.
Ujszerü eredményeket ért el az objektiv valóság tükrözésében, de a korszerü festészetet elszigetelt szakmai problémának tüntette fel. Éppen ezért reakciósok se tartották ártalmasnak, s 1905-ben a Képzőművészeti Főiskola tanárává nevezték ki, vagyanakkor, amikor Szinyei a Főiskola igazgatója lett.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.
században.Bp.1959.33.l.

Ferenczy Károly MDK

19o3-ban rendezett gyüjteményes kiállitásának előszavában az öncélu müvészet dogmatikusaként mutatkozott be,s kijelentette, hogy sikerült müveiből az emberi motivumokat kiküszöbölnie. Elméleti programjának cáfolata pl. az "Esti haggulat lovakkal"/1899/ "Józsefet eladják testvérei"/19oo/,"Cigányok" /19o1/,"Márciusi est"/19o2/,"Október"/19o3/, "Festőnő"/19o3/. A müvek jellemzése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.33.l.

MD K

Ferenczy Károly, festö.
/1862-1917/.

A hidon. Of.

A konyhakert. Jelezve. "

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935.nov.- Képek. Kat.8.1.

MD K

Ferenczy Károly festő
1862 - 1917

M. D. U.

München, Párizs után Szentendrén, majd
münchenben telepedett le.
Kallós Ede arcképe, Válás, Tékozló fiú.
Önarckép, hadárdal, Orfeusz — Nemz. Gal
Hagyi beszéd, Három királyok, Ábrahám
áldozata, Esti hangulat lovakkal,
Hazatérés — Nemz. Gal

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 516, 520

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Márcíusi est, Nyár, Festőnő, Október.
Fekvő akt, Festő és modell, Alvó nő,
Hemzélés, Artisták, Anya gyermekével, Levé
tel a keresztről, Pieta

Malonyay arckép.
1906 ban kinevezték tanárnak a Főiskolára

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 520

Ferenczy Károly /1862-1917/

MDK

Október. 1903.
Olaj, vászon. 125-107 cm.
/Szines repr./

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században.
Bp. 1959. VII. tábla.

Ferenczy Károly MDK
/1862-1917/

Márciusi est. 1902.
Olaj, vászon. 116,5.141,5 cm.
/Szines repr./

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században.
Bp. 1959. IV. tábla.

Ferenczy Károly MDK

Október. Részlet. /szines repr./

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században.
Bp. 1959. Szöveg között 2.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Akt-tanulmány

M.grafika 100 éve. Főv. Képtár 32.kiáll. 1948.jan.

9 l.

MDK.

Ferenczy Károly

A Csók teremben kiállitott müveiről

Fejérmegyei Hirlap 1965 máj.19.lap -

Petőfi Sándor

A Cseh tereken kiállított műveiről

- Petőfi-negyed Hirlap 1965 máj.19.Isp -

Ferenczy Károly

MDK

Önarckép

Orpheus

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás

MDK

Ferenczy Károly

a Képzőm. Főiskolán tanitványa volt Szabó Dezső festő

Szabó Dezső festő. E. G. II. 486.l.

MNK

MDK

Ferenczy Károly

Budapest szfőv. ujabb szerzeményeinek kiáll.
Képzőművészet. 1932. 52. sz. 152.l.

MDK

Ferenczy Károly.

Hegyi beszéd

Felvinczi Takács Z.: Thorma János. Magyar Művészet 1928 évf. 298.l.

Peremory Merely

Hegyi Bernéd

Fekendry Károly

Női akt tanulmánya (1908) a párizi modern magyar képtárban van, valamint: Noémi kislánykosában (1883), Vörös szakás Béni (1894), Tékozló fiu (1908) (reprő.)

Mendöl Zsuzsa: Nagybányai festők a párizi modern magyar képtárban

Jelenkor 1967 X-n. 939

Ferenczy Károly

h. gy.: F. K. emlékkiállítás Szentendrén.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 9. 4. o.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Nevét említi.

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 11.köt.

66. old.

Ferenczy Károly

a várbeli kiállitáson

Perneczky Géza: A Nemzeti Galória vendégkiállitása a Várban. Magyar Nemzet, 1967. X. 11. 4. o.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.

az impresszionizmus diadalát mutatja: "Tékozló fiu" c.képe dekorativ lirizmusával.

Aftonbladet okt.18. sz.-ban Gotthard Johansson svéd müvész.krit. véleménye: ..eddig csak Munkácsyt ismerték a magyar müvészek közül...

A stockholmi magyar képcsöm. kiáll./1928/ a svéd sajtóban. MIP.1929.3.sz. 173.l.

Ferenczy Károly MDK

Lovak, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Ferenczy Károly

Modern Művészet I. évf. 1. sz.
30.l.

Jo.T.

MDK

Ferenczy Károly

Repr.

Ernst Múzeum aukciói XVI. 339.1.

Ferentry hárta

A nárad első éstiredében mint fiatal művén Párisban járt.

Vigilia, 1963, 8 n., 503 old

MDK

Ferenczy Károly: Női akt fekete háttérben. repr.

KMT 1916. Tavaszi Kiáll.

MDK

Ferenczy Károly: Női akt fekete háttéren.repr.

Stockholmi Magyar Kiáll. 1921. máj.

MDK

Ferenczy Károly: Részlet a pietából
Tanulmány a Keresztlevételhez
Ferenczy Ferenc
id.Ferenczy Károly
Gyerekarckép
Tanulmány a Hegyibeszédhez

Az Ernst Muzeum Kiállitása CLV. 1935.

MDK

Ferenczy Károly: Férfiarckép
Kettős arckép
Fiatal szakállas férfi
Festő és neje
Artisták
Nagybányai táj /Fernezely/

Az Ernst Muzeum Kiállitása CLV. 1935.

MDK

Ferenczy Károly: Női akt
Csendélet
Bársonykabátos férfi
Vázlat a Tékozló fiuhoz
Fésülködés
Arcképtanulmány

Az Ernst Muzeum Kiállitása CLV. 1935.

MDK

Ferenczy Károly: Férfi és nő
Alvó cigánylány
Arcképtanulmány
Kettős arckép
Arcképtanulmány./Hegedüs Sándor/
Pipás férfi

Az Ernst Muzeum Kiállitása, CLV. 1935.

MDK

Ferenczy Károly

Szépm. Muz. graf.o. 61.kiáll.1931. Uj szerzem.

MDK

Ferenczy Károly

Fürdő fiuk, repr.

Árv. Közl. 1940. okt. 4.rk.sz. 95. aukc.

rmáta Ekklésiának Matriculája.

elkész

külső rendtartásiról. nevezetessen

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép ökrökkel

Kettős arckép

Gerő Ö.: Az uj Szalon. Pesti Napló 1907.59.sz.

MDK

Ferenczy Károly

Ifju arcképe

Majális

Fürdés előtt

Gerő Ö.: Az uj Szalon. Pesti Napló 1907.59.sz.

MDK

Ferenczy Károly

Gergely I.: A három mester. Nemzeti Ujság 1927. márc. 20. 21.l.

Ferenczy [Károly], festő MOK

Képzőművészetünk egyik legnagyobb értéke.

R.: Egy albumra 9. l

Nepszabadság, Bp. 1960 nov. 27.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész.

Péter Imre:Kertészet és képzőművészet. A mücsarnok uj kiállitásáról.

Népszava 1956. aug.26. 5.old. 201.szám.

M. D. U

FERENCZY [Károly] festő

A magyarországi művészetet tárgyaló legújabb műben kiemelve

Gerő Lánló: A XIX. sz. végi kisőeklekti-kus építészet jelentősége Budapesten

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 168. l

M. D. K

FERENCZY Károly festő

„Festőnő"

(a Nagybányát nyaranta ellőzőnlő festőnőzet a zén után a valóság erejevel láthatjuk)

Bernáth Aurél: Utak Pannoniakól

Bp. 1960. 42. l.

M. O. K.

FERENCZY Károly festő

műveiből is.

Értékes festmények a Bizományi Áruház II. művészeti kiaukcióján

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) dec. 4. 4. l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Anya gyermekével

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan. 10 1.

MDK

Ferenczy Károly

A tékozló fiun hazatérése, festm.

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

826 l.

MDK

Ferenczy Károly

Pogány Ö.G: A Balaton a képzőművészetben.
Élet és Irodalom, 1958. jan. 24.

MDK

Ferenczy Károly

Királyok, festm.

yj: A nagybányaiak. A Hét, 1899. 12-13 l.

MDK

Ferenczy Károly

Mária és Magdolna

Kertben

Chroniqueur: Kohner A. gyüjt. Képzőművészet, 1929. 16.sz. 15-17 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Makovnyai Dessö portréja

Csengeryné Nagy Erzsi: Magyar írók arcképei – 34 l.
Művészet, 1960. augusztus.

Ferenczy Károly
festő

M.D.V.

Méltatás.

Lolnay László: Márffy Ödön emlékezete. — 22 lap
Művészet, 1960. augusztus.

Ferenczy Károly, festő D Dh

Tar István által készített ferenczy-szobrot a városligeti Művész sétányon állítják fel.

–: félszáznál több szobrot, domborművet helyeznek el az idén Budapesten

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 27. 7.l

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Ló

Fiuarckép

Ernst Muz. 5o. auke. 1934. dec. 7. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Nápolyi halász, akv.

A tékozló fiu

Ernst Muz. 5o. aukc. 1934. dec. 7. 1.

MDK

Ferenczy Károly

Dobai J: Nagybánya ... Sz.M. 1953. 223-25 l.
képpel

MDK

Ferenczy Károly

Cseh Miklós: A nagybányai festészet... Sz.M. 1953. 4.sz. 161-67 l.

képpel

MDK

Ferenczy Károly

Ybl, Ervin: Ungarische Maler in der Schweiz.
Das Werk. Zürich, 1944. jun. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Poglayen-Neuwall,Stefan: Ungarische Kunst.
Die Welt-Kunst, 1937. márc. 21.

MDK

Ferenczy Károly

Pogány Ö.G: A nagybányai isk. Szab.Müvészet, 1948. 76-83 l. képekkel

MDK

Ferenczy Károly

Ungarische Kunst/ in Zürich. Neue Zürcher Zeitung. Abendausgabe, 1944. ápr. 5.

Ferenczy [Károly], festő MDK

Mestere volt Vértes Marcellnek.

Rónai Mihály András: Vértes Marcell a Rüczarnoklan

Népszabadság. Bp 1960. május 18. 9. l

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Életrajz.

Lyka Károly: Réti István, 880 lap.
Élet és Tudomány, 1959. július 5. – 28 oldal

H.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Ferenczy Béni atyja

Dr. Genthon István: Ferenczy Béni. — 1040 lap
Élet és Tudomány, 1959. aug. 9 – 33 szám

Ferenczy Károly
festő

M. D. K.

Életéről. — Kallós Ede arcképéről. — "Válás" c. műve, "Ádám", "Kertben", "Madárdal", "Favágók", "Három királyok", "Ábrahám áldozata", "Lovasok" c. művei.

Lyka Károly: Ferenczy Károly, 1679 old.
Élet és Tudomány, 1959. dec. 27.

MDK

Ferenczy Károly [festő]

részt vett a szegedi új kultúrpalotá-
ban 1900 őszén rendezett kiállítá-
son.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművé-
szete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

MDG

Ferenczy Károly (festőművész)

(Dénnyés Ferenc tanára a Képzőművészeti Főiskola esti tanfolyamán.)

Szalesi Zoltán: Dénnyés Ferenc emlékezete.
Tiszatáj, Szeged, 1958. május. 2. l.

Ferenczy Károly, festő MDh

+

A Németországból történt visszaszállítás után képei restaurálásra szorultak.

Gyöngyösi Nándor: Felszabadulásunk 15. évfordulójára kiállítás nyílik múzeumaink restaurált remekműveitől

Népszabadság Bp. 1960. febr. 10. 9. l

MDK

Ferenczy Károly

Kavicsot dobáló fiu, of.

Szentendrei festők 1. kiáll. M.Szal. 1930. márc. 1c 1.

MDK

Ferenczy Károly

e.a: Arcképkiáll. a N. Szalonban. Ujság,
1939. nov. 4. 5.l.

Ferenczy Károly

MDK

Meier-Graefe igen rossznak találta.
Az aktos képet "Stuck"-kesnak mondta.

80.o.

YBL ERVIN: Meier Graefe véleménye a magyar festőkről. Rippl-Rónai levele Szinyei Merse Pálhoz az 1910. évi berlini kiállitásról.
Müv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 80-82.o.

MDK

Ferenczy Károly

Romai nemzetk. kiáll. kat. 1911.

129.1.

MDK

Ferenczy Károly

Réti István: A harminc éves Nagybánya.
Magyar Művészet. 1926. 6.sz. 307-310.l.

Ferenczy Károly

Nyári nap, of.

Csendélet, of.

Izvóra, of.

Olvasó férfi, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.

98-99 l.

MDK

Ferenczy Károly

Fürdés, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
98 l.

MDK

Ferenczy Károly

Három királyok. of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
97 l.

MDK

Ferenczy Károly

Nagybányai ref. templom, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

97 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Önarckép, of.

Kiss József,"

Önarckép, "

Ernst Muz.aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

21 l.

MDK

Ernst Mus.auktc. Ärv.Kösl. 1.rk.sz. 1939.jan.

21 l.

Forrerry Károly
festő

M.D.K.

Képzőművészeti Főiskolán Deli
Antalt tanította.

Bordácsné H. Luiza: Deli Antal emlékezete. — 48 lap.
Művészet, 1960. november.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Ferenczy Károly növendéke volt Szőnyi a Képzőművészeti Főiskolán, majd Nagybányán dolgozott ugyancsak Ferenczy ventése alatt.

Pataky Dénes: Szőnyi István
Művészet, 1960. november - 18 lap.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

1917-ben halt meg.

Pataky Denes: Szőnyi István.
Művészet, 1960. november – 18 kep.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Október

Festő és modell

Napos délelőtt

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

10. 1.

Ferenczy Károly

festő

MDK.

Méltatás.

Vojtech Filkovszky: Egy cseh festőművésznő Nagybányán
Művészet, 1911. augusztus. – 5 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész.

Noszlopy György: Ferenczy Noémi kiállitása.
Népszava 1956. IX.23. 225.szám. 4.o.

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 OKT 14

610

A Magyar Képzőművészek Szövetségének Békés megyei munkacsoportja a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján, november 7-én nyitja meg V. megyei kiállítását. A megye képzőművészei bemutatják majd többek között a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 40. évfordulójára készülő forradalmi kompozíciók vázlatát is.

~

A székesfehérvári Csók István Képtárban a Magyar Nemzeti Galéria újjárendezi a XIX. század magyar festőinek műveiből rendezett kiállítást. Bemutatják majd a többi között Székely Bertalan, Lotz Károly, Madarász Viktor történelmi festményeit, Mednyánszky László és Rudnay Gyula tájképeit, továbbá Ferenczy Károly Hegyibeszéd című alkotását.

pe
sa
ry
zo
5.
al
sa

zonnal bekötözné
5. Érdeklődni: Bp..
XI. ker.. Parádi u.
5. Szalontai.

OKTATÁS

—6 éves gyermek
délelőtti felügyele-
ét, német tanítás-
sal vállalja meg-
bízható, nyugdíjas
nő. XIII.. Sallai
Imre u. 41. I. 2. —
Tel.: 201—794.

Matematika, fizika,
ábrázoló, kémiát —
korrepetál gépész-
mérnök, Madách tér
ét, Gaizágó. 222—
58.

YERM. GONDOZÁS

isgyermeket válla-
k egész napra. —
IV.. 927. utca 14.
I. 4. Táblné.

...ECKÉS HIRDETÉS

VÁLLAL

zománcozást, balapács-, zsuger- és jégvirágfakkozást

Méhpempő kapható
jutányos áron. —
Anyák eladók. Tel.:
121—467.

Nylonharisnya orsó-
zását vállalom. An-
gyalné. IX.. Ferenc
körút 26.

Lakható víkendház
kertbérlettel, felsze-
relt méhészettel át-
adó vagy társulható.
Frankel. Leó út 60.

Kerítéshez, szőlőműveléshez — korszerű, előfeszített acélbeton-oszlopot rendel-

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 DEC 19.

Péntek, 1958. december 19.

NAPLÓ

December 19

A Magyar Nemzeti Galériában — a karácsonyi nyitvatartási rend értelmében — Gy. Molnár Zsuzsa december 28-a helyett 27-én délelőtt 11 órakor tartja Ferenczy Károlyról vetítettképes előadását. Telepy Katalin tárlatvezetése pedig 10 órakor lesz a Benczur Gyula-emlékkiállításon.

+

– Péntek, 1958. december 12.

Új aknát avattak fel Tatabányán

Csütörtökön ünnepélyesen felavatták a Tatabányai Szénbányászati Tröszt új üzemét, a XV/B. aknát, amelynek építésére eddig 52 millió forintot fordítottak. A szénmedencében elsőnek itt kezdték meg a frontfejtés acéltámos biztosítását. Messzemenően gondoskodtak a dolgozók egészségvédelméről. Nemrég készült el a [illegible] amelyből

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

kiállitott képei:

Háromkirályok
Szarállas férfi
Vasárnap
Haratérő favágók
Csendélet kacsákkal

Lovak
A hidon
Onarchép
Koratavasz
[mind olaj]

Háy Károly: Ungarische Kunst. Entwicklung des Relaismus in Werken von 9 Malern und 9 Bildhauern. Berlin, 1949. 22.old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

(1862-1917) mindvégig a nyugati orientációju magyar polgári osztályrok, tartozónak vallja magát. Művészi erzérémpségel azonban hamarosan elfordul, mintaképeitől, önkény telenül is reagál nemzete problémaira, melyeret zárt formáju, vastagon felhordott meleg szinei vel, egyéni módon tud kifejezni. A fülledt nyári tájak, a hazatérő munkások, az elgondolkozó polgárok, képein egy túlhaladott világ remény telenségét fejezik ki.

Hay Károly: Ungarische Kunst. Entwicklung des Realismus in Werken von 9 Malern und 9 Bildhauern. Berlin, 1949. 7.old.

Ferenczy Károly MDK

Repr:

"A nagybányai festők kiállitása" 1897.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

2. kép.

MDK

Ferenczy Károly, festö

két remek "Önarckép"-e a mester két különbözö korszakából.

OZ.: A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiáll. az O.M.Sz.Muz.-ban.
Szépmüv. 1941. 206.l.

8.12.

MDK

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér: Nagybánya. Magy.Nemz. 1940. szept. 24. 9.l.

Ferenczy Károly

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén:
Szelesi Zoltán

Tiszatáj
1958. jún.

MDK

Ferenczy Károly, festö
1862-1917

Tengerparton.	Olf.
Lovag.	Vizf.
Olasz fiu.	Vizf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt.4. xr.sz.
3o.1.

MDK

Ferenczy Károly (festő)

(Erdei Viktor egyik mesterének említve.)

K. A.: 15 évig halt még Erdei Viktor.
Ország-Világ, Bp. 1960. 48. sz. 9. l.

Ferenczy Károly, festő

M Dk

Egyike volt Szentendre felfedezőinek.
Meglátta a kedvés, színes, hangulatos
kis város festői gazdagságát.

P.J.: Jegyzetek Kiállításokról

12.e

Népszabadság, Bp 1960. szept. 24.

Ferenczy Károly: festő

Oktober c. képe

(1903) Repr.

–: Festészetünk haladó hagyományairól 7. l

Népszabadság, Bp. 1960. nov. 18.

MDK

Ferenczy [Károly festő]

(Korrajz keretében említve.)

Bernáth Aurél: Megnyitóbeszéd Hrabéczy Ernő emlékkiállításán.

Alföld, Debrecen, 1957. tavaszán. 100. l.

MDK

Ferenczy [Károly festő]

(Három királyok - jának lóábrázolása egybevetve Benczúr: Judavár bevétele lóábrázolásával.)

Berndth Aurél: Megnyitóbeszéd Hrabéczy Ernő emlékkiállításán. Alföld, Debrecen, 1957. február. 100. l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Bükkös + repro

Telepy Katalin: A debreceni Déri Museum liptára
Művészet, 1960. október – 20 lap.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Lovastanulmány, paszt.

Fiatal anya

Almásy-Tel. Int. 8. aukc. 1942. febr.
lo 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A szobaleány

Ernst aukc. 11. 192o. ápr.

8 l.

Ferenczy Károly
festő

MDk.

Méltatás.

Genthon István: Bemenisra Géza — 29 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Fekvő nő

Ferenczy Béni arcképe

Almásy-Teleki 4. műv.aukc. 1940. nov.
13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly. 1862-1917.

Artisták

Férfiarckép

Almásy-Teleki 4. műv. sukc. 1940. nov.

13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tanulmányfej

Birkózók

Almásy-Teleki 4. műv. sukc. 1940. nov.

13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-191?.

Dália-csendélet

Virágzás

Almásy-Teleki 4. műv. aukc. 1940. nov.

13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Modellek

Fürdőzők

Almásy-Teleki 4. müv. aukc. 1940. nov.

13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Csendélet porcelánnal és kaláccsal

Borus táj

Almásy-Teleki 4. müv. aukc. 1940. nov.

13-14 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Anya gyermekével c.kép vázl.

Csendélet két kacsával

Almásy-Teleki 4. müv. aukc. 194o. nov.

13-14 l.

Ferenczy Károly, festő MDh

Grafikai művei szerepelnek az új szerzemények között.

–: Gyarapodik a Nemzeti Galéria gyűjteménye

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 7. 8. l

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Vértes Marcell hagyatéka volt
Ferenczyek.

Kristóf Károly: 1919. Plakátművészek
Magyar Ifjúság, 1959. március 21.

Ferenczy Károly „Jestő" 7 ok

Tanára volt Deli Antal jestőművésznek.

Pe'ter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9-1

NÉPSZABADSÁG bp. 1461. máj. 19.

MDK

Ferenczy Károly, festö.
1862-1917

Hegedülö fiu.	Olf. Lemez.
Csendélet fonott kaláccsal.	" Vászon.
/hátlapján kiállitási cédula/.	
Tájkép tehenekkel. Jel.	Olf. Vászon.
Tájkép. Jel.	Szénrajz.

v. Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947. okt.12-19.

KAT. 10.1. és 11.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly /1862-1917/

223.Önarckép. Olajf. 45x385 karton.
224.Virágcsendélet. Olajf. 81.3x81.3 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 16. l.

Ferenczy Károly, festő" MTA.

A magyar plakátművészet kezdetén a legnagyobb festők is rajzoltak, festettek plakátokat. Ferenczy is.

Muraányi-Kovács Endre: A Magyar Plakátművészeti kiállítás 8 l.

Népszabadság, bp. 1960. nov. 29.

Ferenczy Károly, festő

MDh

A századforduló évtizedeiben – más nagy festőkhöz hasonlóan – ő is foglalkozott plakátfestéssel.

– : Ezer művészi plakát a Műcsarnokban 8. l.

Népszabadság, bp. 1960. okt. 30.

MOK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Kettős arckép

Napos délelőtt

Béni

Új szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918. okt.

lo-11 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Márciusi est,

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918. okt.

9 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tájkép, fm.

Viz partján, "

Bimbi, "

Ernst Muz. 48/a. aukc. 1934. 29-30 l.

A teljes keresz
lével/ nem faga
mezből kivágott
ből kivágott ke

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Anya gyermekével, fm.

Kertben, "

Rózsák, "

Ernst Muz. 48/a. aukc. 1934. 29-3o l.

t /Esztergom, Székesegyházi Kincstár

t, poncolt alapon négylevelü rozettamin-
on kövekkel diszitett aranyozott réz-
lt mankósbégü kereszt, mely a szárak
égyzetté bővül, a s zárak felezési
tett kitüremkedésekkel. A foglaltok-
és kék üvegkorongok; hat eredeti, a
, illetve pótlás a szárakon elhelyc-
lakok közül a haránti szárakon levő
tábla

MDK

Ferenczy Károly

Józsefet eladják testvérei, repr.

Hegyibeszéd

Gentmagyfestört.

956.1.

MDK

Ferenczy Károly

A nagybányai festőművészet jub. tárlata.
Keletmagyarország. 1921. dec.12. 5.l.

MDK

Ferenczy Károly

Madárdal

Önarckép

Ádám

Archaeologia

Gentmagyfestört.

954.l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Egykori műtermében dolgozik.
Mikola András.

Kisdéginé Kirimi Irén: Nagybányai útijegyzetek
Művészet, 1961. március — 18 l.

Ferenczy Károly
festő

MDK

Méltatás.

Gerdhon István: Boldizsár István kiállítása.
Művészet, 1961. március. – 39 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.P.

1897-ben a magyarországi
festők kiállítását hirdeti
+ repro

Lehóczky Mária: A magyar plakát útja, 24 l.
Művészet, 1961. február

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Tájkép

Ernst Muz. 30. aukc. 1926. 13.1.

MDK

Ferenczy Károly

Kettős arckép

Piéta-kompozició

Testvérek,repr.

Gentmagyfestört.

959.1.

MDK

Ferenczy Károly

Esti hangulat

Önarckép

Cigányok

Márciusi est, repr.

Gentmagyfestört.

957.1.

MDK

Ferenczy Károly

Lovagló gyermekek, repr.

Fürdés,

Márciusi est

Festőnő

Gentnagyfestört.

958.1.

MDK

Ferenczy Károly

A Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete Kiállítása 20 év szerzeményeit mutatta be az Andrassy-úti múzeum egy termében. A tárlat darabjai között van Ferenczy Károly Hegyi beszéd c. kompoziciója.

Képzőművészet, 1934. 89.lap

Ferenczy Károly MDK

Birkozó fiuk

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Т. Гончар Катюў

Вікторъ Гюгъ

M.D.K.

Ferenczy Károly

Márkus László: "Ferenczy Károly és Fenyő György képei" cimmel ir az Ernst muzeum kiállitásáról, ahol a két müvész alkotásait állitották ki. Ferenczy Károly eddig ismeretlen vázlatait és tanulmányait állitották ki.

Szinházi Élet. Bp. 1935. szept. 29.-okt.5. XXV. évf. 4o. sz. 34-35. lap

.

MDK

Ferenczy Károly

Pirosruhás gyerek, repr.

Képzőművészet 1929. 23. sz. 187.l.
Repr. 188.l.

M. D. K

Ferenczy Károly
festő

Méltatás

Magyar Nemzet, 1959. aug 20. 8l.
Dutka Mária: A magyar grafika és érem művészet

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Tengerparton, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rkész. 14 l.

MDK

Ferenczy Károly
festő

Gebauer Ernő mestere volt.

Angyal Endre: Gebauer Ernő emlékkiállítása Pécsett.
„Művészet" 1967. augusztus – 40 kép.

Ferenczy Károly

festőművész

Barcelonai világkiállitás - magyar képzőművészeti kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.V.9.

Ferenczy Károly
1862 - 1917

Kődobáló fiuk /repr/

Rajztanitás 1963. VI. 17.1.

Ferenczy Károly

A nagybányai festők kiállitásának plakátja /repr/

1897 dec. 15.

Rajztanitás 1963. VI 25.1.

Ferenczy Károly

akv.:

Férfifej

Fehér ló

Hátasló

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.Muz.
1967. aug.

Ferenczy Károly

akv.:

Férfifej

Fehér ló

Hátasló

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.Muz.
1957. aug.

Ferenczy Károly

Barna ló, akv.

Pompeji részlet, p.

Nápolyi részlet, "

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.Muz.
1967. aug.

Ferenczy Károly

Kecskék, p.

Lovaskocsi, p.

Nápolyi részlet, cer.tus

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.Muz.
1967. aug.

MDK

Ferenczy Károly

Felesége, p.szén

Kertészek /vázl./ p.kr.

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.

Muz. 1967. aug.

MDK

Ferenczy Károly

Felesége, p.szén

Kertészek /ázl./ p.kr.

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.

Muz. 1967. aug.

MDK

Ferenczy Károly

Nápolyi emlék, p.

Öreg fák, p.akv.

Tengerész, p.akv.

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.

Muz. 1967. aug.

Ferenczy Károly MDK

A demokraták elégedetlenkedése esztétikai elméletével.
A kilencszázas évek közepétől a Képzőművészeti Társulat nagy tárlatainak zsürijébe Benczurák, Fesztyék, Peske Gézáék Szinyeit, Ferenczyt is meghivták.-Ferenczy nézeteinek továbbfejlesztése nagybányai növendékek müvészetében.

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.36.l.

Ferenczy Károly MDK

Az első világháboru előtt többek közt az ő müvei is felvettek szecessziós vonásokat.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.4o.1.

Ferenczy Karoly MDK

Szinyei,Ferenczy és Rippli vezetésével meg alakult a MIÉNK,amelyen keresztül minden uj-törekvésü művész a porondra lépett.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.4o.l.

Ferenczy Károly MDK

1862-1917

A MIÉNK első kiállitásán /1908/ szerepelt
"A tékozló fiu hazatérése" c. képe.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.4o.l.

Ferenczy Károly MDK

Meghalt az első világháboru idején

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.43.l.

Ferenczy Károly MDK

A Ferenczy és Réti szemléletét követő poszt-nagybányai iskola művészeinek jellemzése

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.54.l.

MDK

Ferenczy Károly

Orpheus

Chroniqueur: Kohner A. gyüjt. Képzőművészet, 1929. 16.sz. 15-17 l.

MDK

F

Berenczy Károly, 1862-1917

Cigányok, of.

Férfi-arckép

M.Nemzeti festészet kialakulása. N.Szal. kiáll. 1949. febr.

MDK

Ferenczy Károly

olaj:

Lányok virágot gondoznak

Önarckép

Tyuketetés

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.
Muz. 1967. aug.

Hänyök virágot gondozna

Önarckép

Tyúketetés

MDK

Ferenczy Károly

A tékozló fiu hazatérése

Modellek

Vörös fal

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Csendélet kacsával/almákkal/

Kacsák /csendélet/

Fekvő női akt

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Anya gyermekkel

Birkózók

Birkózók tréningje

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Bazsarózsák /nagy csendélet/

Fürdő férfiak

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Piéta /rajzvázlat 1913/.

Nő macskával /gouache-vázlat/.

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Kézimunkázó leányka

Olvasó nő

Esti hangulat

Képzőművészet 1929. 24.sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Rózsaffy Dezső a becsületrend lovagja. Budapesti Hirlap 1930. márc.1.

MDK

Ferenczy Károly

Rózsaffy Dezső a becsületrend lovagja.

MDK

Ferenczy Károly, festőm.

Déry B.: Kulturpropagandánk a külföldön. 1921 ápr. ?
De Hofstad, Amsterdam. 25-27.l.

MDK

Ferenczy /Károly/ ?, festöm.

a régi nagyok közül.

Egyházmüvészeti kiállitások.
Mücs.-Szent-Imre kiállitás. Képzömüvészet. 193x 32.sz.
167.1.

MDK

Ferenczy Károly

Lovak.Olajf. 500 kor.

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 40.l.

Ferenczy Károly MDK

Arckép, Csók István tulajdona, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Ferenczy Károly

Babérágak a Mücs.ban. Vas. Ujs. 19ol. 47.sz. 764.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Egyik alkotása szerepel a "Rózsa Miklós Szalon" kiállitásán, mely a Károlyi palotában a Fővárosi Képtár mellett nyilt meg.
A kiállitásra vonatkozó beszámoló a mü cimét nem közli.

Pogány Ö. Gábor: Egy uj nemzedék jelenik meg kulturánkban.
Szinház és Mozi Bp. 1948. aug. 25. I. évf. 2. sz. 25. 1.

Ferenczy Károly, festő MDK

Mellszobrát a Városligetben helyezik el.

–: Derkovits Gyula mellszobra a városligeti Művész sétányon 2. l

ESTI HIRLAP, bn. 1960. júl. 23.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

F. J.: Kunffy Lajos
Művészet, 1962. április – 46 l.

FERENCZY Károly festő

cle. D. K

Müvei a kiállitáson

Pénteken nyilik Moszkvában a magyar képzőmüvészeti kiállitás

Magyar Nemzet 1962. junius 13. 4.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Artisták

Európai Iskola 32. kiáll. "Elődeink".
1948. márc.

. MDK

Ferenczy Károly

Oltványi-Á.I: cikke. Magyar Müvészet, 1935. 93. l.

3. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Lyka K: A Mücsarnokból. Uj Idők, 1904.

X. 48. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet. 1918. 71-72. l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Lovasok

Főv.Népműv.Közp. 17.kiáll. M.Tájképfestészet.

1948. szept.

MDK

Ferenczy Károly,

22.Önarckép.

39.Önarckép.

A Vall.és Közokt.Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M. Szépmüv.Muz.-ban. 1938.jul.1.-aug.1. Bp.1941.
Kat.7.l.

Ferenczy Károly MDK

Nápolyi emlék. repr.

/havas/ A XX. század müvészete kiáll.

Népszava 1959. márc. 1.

Ferenczy Károly

MBK

az alakrajz megbizott tanára, 19o6.

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Ferenczy Károly MDK

az alakrajz rendes tanára, 1911.

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Ferenczy Károly

MDK

1917.márc.18.-án meghalt

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Ferenczy Károly

"Női akt fekete háttéren" c.kép repr. 17.1.

Müvészet 1916.

MDK

Ferenczy Károly

"Józsefet eladják testvérei" c.kép repr.

Lyka K. Téli tárlat 1900-1901. Bpest. 1901.

MDK-

Ferenczy Károly, festö

1907 okt.végén uj müvészegyesület alakult.
Alakitotta ö is.
Céljuk: kiáll.-k rendezése homogén környezetben.
Az adminisztrációs ügyek intézésére alakult harmas bizottság tagja is, egy évre terjedö mandátummal.

Haza i krónika. Nagy Naturalisták és Impressionisták köre. -müvészet. 1907. 412.l.

FERENCZY Károly festő M.[illegible].

Művei a kiállitáson

Három királyok.

Esthangulat lovakkal,
Tazatérő favágók,

Dutka Mária: Nagybányai festők kiállitása a Magyar nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1963. január 6. 7 l.

FERENCZY Károly festő M.D.K.

A megnyitás előtt ujabb képesik bukkantak fel
a nagybányai festők kiállitására

Napló
Magyar Nemzet 1963. január 4 .4.1.

MDk

Ferenczy Károly, festő

Siesta c. olajfestményének kikiáltási

ára: 15000 forint.

– : Ma nyílik a 11. Művészeti Képaukció

8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. dec. 5.

MDK

Ferenczy Károly

Tóth Dénes: Müvészeti aukció Almássy-Teleki Éva Müintézetében. Esti Ujság 1940. nov. 30.

Ferenczy Károly, festő

Egy képének reprodukciója szerepel.

– bel –: Munkácsy, Derkovits, Szőnyi a Koffermúzeumban 2.

EST/ HIRLAP Bp. 1963. okt. 12.

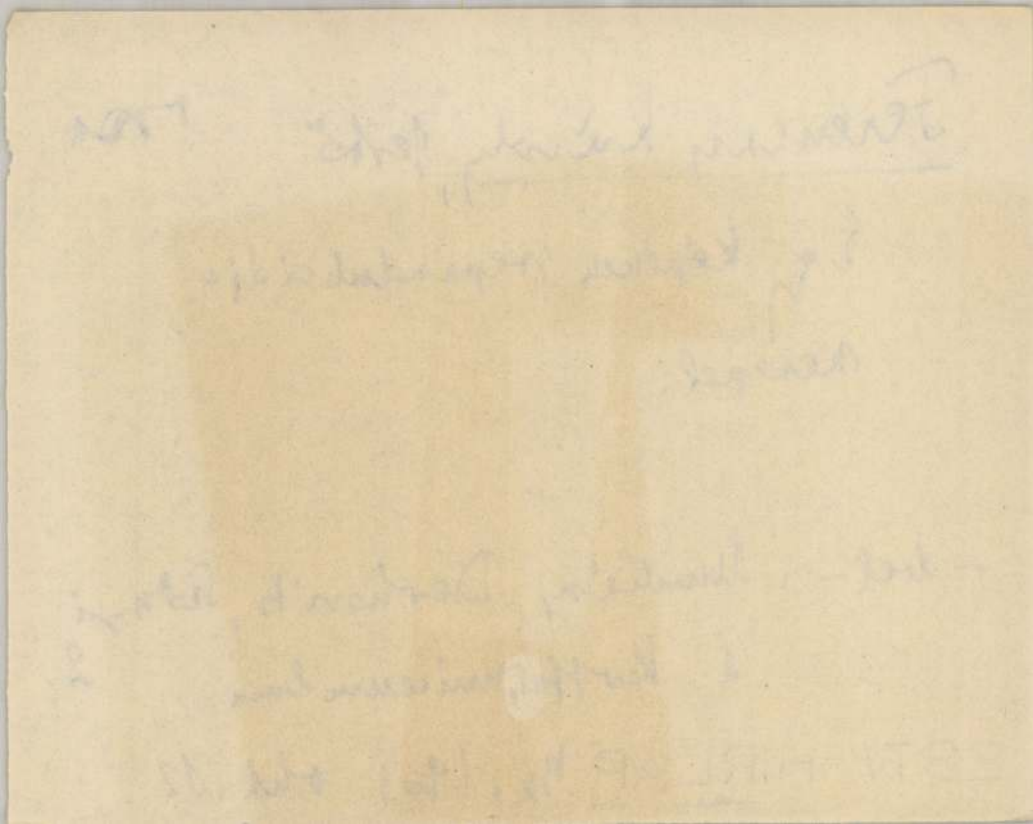

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Ló, fm.

Orpheus, "

Mária és Magdolna,"

Ernst Muz. 48/a. aukc. 1934. 29-30 l.

t /Esztergom, Székesegyházi Kincstár

t, poncolt alapon négylevelü rozettamin-
on kövekkel diszitett aranyozott réz-
lt mankósbégü kereszt, mely a szárak
égyzetté bővül, a s zárak felezési
tett kitüremkedésekkel. A foglaltok-
és kék üvegkorongok; hat eredeti, a
s, illetve pótlás a szárakon elhelye-
lakok közül a haránti szárakon levő
ábla

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Október, fm.

Fürdés előtt,"

Zsidóünnep, "

Ernst Muz. 48/a. auke. 1934. 29-3o l.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

haladó hagyományokat
ábrázoló művének képe

Háy Károly: Ungarische Kunst. Entwicklung des Realismus in Werken von 9 Malern und 9 Bildhauern. Berlin 1949. 24.old.

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Festőművész.

Aradi Nóra válasza Genthon István és Radocsay Dénes opponensi véleményére.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 70.lap

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Nagybányai ľáj (az aukción)

Munkácsy, Derkovits, Szőnyi képek az
áprilisi aukción

Magyar Nemzet 1961. marc. 30. 4. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Festőművész.

Genthon István opponensi véleménye Aradi Nóra kandidátusi disszertációjáról.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 64.lap

MDK

Ferenczy Károly, of.

Börtösök-Róti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

102 l.

MDK

Ferenczy Károly

Hegyibeszéd, of.

Börtsök - Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

100 l.

MDK

Ferenczy Károly

Gyermekek ponnykon, of.

Börtsök -Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
99 l.

MDK

Ferenczy Károly

Hazatérő favágók, of.

Börtsök-Réti Nagyb ányai kiáll.kat. 1912.
99 l.

MDK

Ferenczy Károly

Csendélet. repr.

Árv. Közl. 1940. okt. 4.rk.sz. 95. aukc.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Sétalovaglás

Ernst Muz. aukc. 31.

32 F.

MDK

Ferenczy Károly

Lovasok

XXVI. Festészet és társadalom.kiáll. Népmüv.Közp. kiáll. 1949.II.

MDK

Ferenczy Károly

Nürnbergi magy. kiáll. kat. 1929.

Ferenczy Károly MDK

művészetéről is beszél a cikkiró, aki a mai magyar művészet gyökereit vázolja a XIX századtól, "A mai magyar festészet és szobrászat kiállitása"/Catania 1948 jan 18-24/ alkalmából.

Péter Meller: Quattro pittori e due scultori della piu schietta contemporaneita.
LA SICILIA 1948. jan. 20.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Nagyb_ányai táj, of.

Árverési Közl. 1929. 5.rk.sz.

14. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Rózsacsendélet

Női akttanulmány

Almásy-Teleki 7. aukc. 1941. okt.

34 l.

MDK

Ferenczy Károly,

1907-ben az iskolán kívül dolgozott.
1908-ban " " " "
1909-ben " " " "
1910-ben " " " "
1911-ben " " " "
1912-ben " " " "

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 84.l. 85, 86, 87, 88, 90.l.

MDK

Ferenczy Károly, festö

Fürdö férfiak. Olf.

MK.Sec.Bis. Növ.Kiáll. 1914.nov.-dec. kat. 3.l.
Szépm.Muz.

MDL

Ferenczy Károly

Önarckép

Az Önarckép. Alkotás Művészház. 1923. márc. 8. 1.

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, graf.

Az Önarckép. Alkotás Művésznáz, 1923. márc.

22. l.

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, graf.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

22. l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Porcellán-papagáj

Lugasban

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész. 4 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A Lánchid, of.

Tánc, of.

Vasuti állomás, akv.

M. Studio 2. aukc. 1921. lo 1.

MDK

Ferenzcy Károly

ezüstérem

Wlassics Gy: Párisi kiáll.kitüntetései. Mücs. 1900. 326-7 l.

Ferenczy Károly.

1896-ban az iskolához tartozott.

ugyancsak 1897,1898-ban is.

1899 és 1900 -ról nincs névsor.
1901-ben is az iskolához tartozott

A Hollósy -iskola ideje. 1896-1901. 75. és 76 l. 77. l.

MDK

Ferenczy Károly,

1902-ben az iskolán kivül dolgozott
1903-ban " " " "
1904-ben " " " "
még 1905-ben, 1906-ban

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 78.l.

MDK

Ferenczy Károly, br.érem

St.Louisi kiáll. kitüntetései. Vas. Ujs. 1904.
809 l.

MDK

Ferenczy Károly

Szentendrei Festők Társ. I.kiáll. N.Szal. 1930.

MDK

Ferenczy Károly

elismerő oklevél

Klassics: Párisi kiáll.kitüntetései. Kics.1900.
326-7 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Malonyay Dezső arcképe

Uj szerzemények. Szépmüv. Muz. 1918.

13 l.

MK

Magyar katona a szabadságért. Föv. Képt.
1951. szept.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Kincses Lázár lánya

Uj szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918.

14 l.

Ferenczy [Károly], festő MOh

„Rózsák", „Madárdal" c. képeit
példaképpen megemlíti a cikk
szerzője.

Székácsné Vida Mária: Kisgyermekek esztétikai
nevelése a családban 4 lap.

Család és Iskola, bp. 1956. március. VII. évf. 3. sz.

Ferenczy Károly

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - hagyatéka: képei vázlataival szerepel.

Pesti Hirlap
1935.X.26.

Ferenczy Károly
és művész

)(Két élő és egy holt festő képeit állította ki az Ernst Múzeum. *Ferenczy* Károly rég bevonult a magyar piktúra klasszikusai közé, s az Ernst nagytermében mély megindulással gyönyörködik a szem e nagy művész mélabús hatású képeiben. *Marosi* Gyula egészen fiatal festő, érdekes, kissé még erjedő tehetség. Anyja arcképe megdöbbentően erős munka. *Brabécz Wellisch* Margit mélységben, színerőben és ritmusban sokat fejlődött. Van néhány arckép a gyűjteményben, amelyek a legjobb magyar női arcképek közé sorozhatók, van egy-két szigorú rajzú, valósággal klasszikus hatású virágcsendélete s egy elragadó kis havas tája, amely úgy muzsikál, mint karácsonyelőtti bethlehemesek karéneke. Az arcképek közül minden elismerést érdemel a *Szürke fej* és a *Pirosruhás nő*. (KD)

Reggel
1935 X. 14

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Ferenczy Károly

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - Kollekciója olyan nagy érdeklődést váltott ki a közönség köréből, hogy ezek a hagyatékban maradt ismeretlen müvek még mindig láthatók az Ernst Muzeumban.

Uj Magyarság
1935.X.13.

M.D.K.

Ferenczy Károly

1904-ben rendezte meg első kollektiv kiállitását a Nemzeti Szalonban, - irja Petrovics Elek: "Az én oldalam" c. rovatban.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. okt. 3-9.
IV. évf. 4o. sz.

Ferenczy Károly

Művével nevepel a Velencei Biennale Kiállításán

kiemelik önarcképe c. művét.

Ujság. 934. v. 31 | m. 934. v. 17
Ujság. 934. v. 16. | N.U. 934. v. 17

Ferenczi

Nemes Marcell gyűjteményének II aukcióján az Ernst-múzeumban szereplőképeivel.

NL. 934. IV. 18.

Farenczy Károly

Nemes Marcell képgyűjteményének aukcióján az Ernst-múzeumban szerepelt.

PH. 934. IV. 15.

Ferenczy Károly

Nemes Marcell képgyűjteményének aukcióján az Ernst-múzeumban szerepelt.

Néhány jelentéktelen vászon elárverezése után az újabban rendkívül divatba jött *Ferenczy* Károly: *Lugasban* című festménye miatt keletkezett heves közelharc. A 800 pengőre tartott kép árát mintegy félórai küzdelem után 2250 pengőért vásárolta meg az új tulajdonos.

MH. 934.IV.24.

MDK

Ferenczy Károly,

ez a ragyogó művész is alapitó tagja volt a 40 éve fennálló egyesületnek.

K.A.: A Képzőművészek Egyesületének jubiláris kiállitása.
Pesti Napló. 1934 dec.8. 12.1.

MDK

Ferenczy Károly

Birkózó; of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 19. 1.

MDK

Ferenczy Károly

A festő és modellje, of.

Kettős női akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Fekvő akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 12. l.

MDK

Ferenczy Károly

Pihenő, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 12. l.

Ferenczy Károly

Birkózó fiuk

Akt. kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 26. l.

276

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Artisták serleggel, of.

Tengerparton, of.

Árv. Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Gyümölcsfa, of.

Lovasok az erdőben, of.

Árv. Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Bazsarózsa csendélet, of.

Malonyai Dezső, of.

Testvérek, of.

Árv. Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tanulm. a vörösházteres nagy akthoz, szén

Külvárosi hajnal, of.

Lombtanulmány, of.

Arv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Férfi képmás, cer.

Tanulmányfej, "

" a Pietához, cer.

Család, cer.

Arv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Ülő férfi, szén

Tanulmányfejek, cer.

Ülő férfi, szén

Tanulmányfejek, cer.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18 l.

de. D. K.

FERENCZY Károly festő

aktjai nyugodtak, szivte megtö-
lithetlenek

Farkas Z oltán: Csók István
Müvészettörténeti Értesitő 1961. ~~xxxx~~ 2-4 sz 210. l.

210.

Ferenczi Károly

MDK

A hires Japán kávéház törzsvendéke volt fenti müvész is.

Esti Hirlap 268 sz. 1958. nov. 14 2 old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

"Márciusi este" c. képét megtekintésre érdemesnek ajánlja:

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie, Debrecen, 1936. 15.old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

művészetét a nagybányai iskola legkiválóbbjai között említi:

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux -Arts en Hongrie, Debrecen, 1936. 12.old.

Ferencsy Károly, festő

MOL

Ferencsy Béni, szobrászművész elkészítette
édesapja, Ferencsy Károly domborművű
portréját. A Kerepesi temetőben a
Ferencsy-síremlékben helyezik el.

–: Hír

12.(

Bp. 1961. szept. 17.

NÉPSZABADSÁG

Ferenczy Károly, festő 17 Ok

Képeinek másolatai hb. fél érig lesznek kiállítva.

— : A Műcsarnok kiállítása a Kun Béla iskolában 8. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. okt. 17.

MDK

Ferenczy Károly

1896 nyarán családjával Nagybányára költözött.

Gent. Nagy. festőműv. tört.
A Szépműv. Könyve 1940. 952.1.

Ferenczy Károly festő

Beadvány a többi nagybányai festővel, hogy az idei társulati kiállitáson, külön teremben szerepelhessenek.

Mücsarnok 1898.13.108 l. O.M.Képzm.Társ

Ferenczy Károly festő
/1862-1917/

Önarckép /Olajf./

Erdélyi Müv.Kiáll. 1941. Kolozsvár

MDK

Ferenczy Károly

plakátjai /az első művészi plakátok/ az első nagybányai kiállitásnak nagyszerü propagandát teremtettek.

Bör-Réti Nagyb.kiáll. kat. 1912. 18.1.

MDK

Ferenczy Károly festő

19o3 decemberében elsőként volt önálló
gyüjteményes kiállitása aNmezeti Szalonban.

kat.
Bör-Réti Nagyb.kiáll.1912. 16.1.

MDK

Ferenczy Károly

A párisi nemzetközi kiállitá zsürijébe beválasztot
ták.

Bér-Réti Nagyb. kiáll. kat. 1912. 19.1.

MDK

Ferenczy Károly

Résztvett a Mücsarnokban rendezett első
nagybányai kiállitáson /1897. dec.15-1898. jan.15./

B ör-Réti Nagyb. kiáll. kat. 1912. 2o.l.

Ferenczy Károly

„Nagybányai táj" c. képe nerepel a Kraus Simon Aukción az Árverési csarnokban.

N. Ü. 929. X. 30
P. H. 929. X. 27.
P. N. 929. X. 27.
m. 929. X. 27.

F e r e n c z y . Károly festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
365-366.
"L'arte e la critica"

F e r e n c z y Károly festő

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
431.
"Kitüntetések"

F e r e n c z y Károly festő

M Ű.V É S Z E T
II.évf. 1903.
63.
"Lipótvárosi Kaszinó dija"

Ferenczy Károly festő

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
62-63.
"Nemzeti Szalon"

Ferenczy Károly, festő

Müggyűjtő 1928. nov. 327.

Ferenczy Károly, fertő

Müggyűstő 1930.5-6.195.

Ferenczy (Károly), festő

Műgyűjtő 1930. VI–VII. 176–78.

Ferenczy Károly

festő

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. köf. 4. sz. 167.–170. o.

Divald Kornél: Képzőmüvészeti kiállításaink.

Ferenczy Károly festő

Népszava XXXVLLI.évf.1910.jan.11.
8 sz. 4-5 lap.

Tárlatok.

Ferenczy Károly festő

Népszava XXXVIII.évf.1910 ápr. 24. 97 sz. 6 lap.

Impresszionisták- a Müvészház kiállitása.

Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása

1940. Br. Almásy Teleky Éva műv. intézete.

Művészet, 1940

V. évf. 36. sz. 103. o.

Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása
Almássy Teleky Éva műintézetében.

Ferenczy Károly gyermekeinek gyüjt.
kiáll.Nemzeti Szalon

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Kiállitások, XX. sz. 1900 - 1919.

Mücsarnok, Tavaszi Kiállitas, 1914.

Ferenczy Karoly: Női akt

M Ű V E S Z E T
XIII. évf. 1914.
232.
"A Tavaszi Kiállitas palyabirósaga"

Ferenczy Károly, Ernst Muzeum. 1940.

Tükör 1940. VIII. évf. 9.sz. 595.l.
Kállai Ernö. Ferenczy Károly.

1900-1913.

tészet, XX.sz.- Önálló tablakép

F e r e n c z y K á r o l y:
Női akt
(1862-1917)

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Tavaszi Kiállitás palyabirosaga"

Táblakép – „Hagyi Tanya" – Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 684–686. l.

Téli Tárlat.

Táblakép – „Hagyi beszéd" – Ferenczy Károly
+ Tött fiatalkori műve

Revue de Hongrie

1910. III. a. V. I. 503–504. l.

Bibliai képek a Művészházban.

Táblakép – „Fák alatt" – Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 782–784. l.

Impressionista iskola.

Ferenczy Károly

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 243-245. l.

„Miénk" III. Kiállítása.

Egyházi berendezés, XV. ud,
oltár, óbuda, 1484.

Kat. Hem. le, 1901.
642.–643.o.

Divald: A régi Buda
... etc.

Táblakép – „Piros fal" – Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 684–686. l.

Téli Tárlat.

Táblakép — Czendéletek — Ferenczy

Reine de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 707-708. l.

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban.

Táblakép – „Keresztlevétel" – Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 782–784. l.

Impressionista iskola.

Ferenczy (Károly)

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT

A FERENCZY-CSALÁD KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1968. JÚNIUS 14-ÉN, PÉNTEKEN ESTE 6 ÓRAKOR
A BUDAVÁRI PALOTÁBA

MEGNYITÓ BESZÉDET

GÖNYEI ANTAL
FŐOSZTÁLYVEZETŐ
MOND

Fk.: Dr. Záhony Imréné – 68-6 FNYV 14 10637 – Fv.: Patyi Árpád

Ferenczy Károly, festő (1862-1917) M.D.K.

a nagybányai művésztelep legmarkánsabb egyénisége, aki a csoport csaknem minden tagjára nagy hatással volt. Későn, 22 éves korában szánta el magát a művészpályára. Münchenii és párisi tanulmányutjai után először Szentendrén telepedett le, majd újra visszament Münchenbe, ahol Hollósy köréhez csatlakozott. Korai képein (Kallós Ede arcképe, Búcsu, A tékozló fiu, Önarckép, Madárszó, Orpheus stb.) még párisi

./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

300-301 old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

... emlékek érezhetők. 1896-ban csatlakozott az akkor alapitott nagbányai koloniához, sőt végleg Nagbányán telepedett le. Ellentétben az ihletet váró és csak heveset alkotó művész hollégákkal, Ferenczy rendszeresen és meggondoltan épitette fel nagbányai festői programját (Hagyi beszéd, Három királyok, Abrahám áldozata, Alkonyi hangulat Covakkal, Haratérés, stb.) Rövidesen az egész csoport szellemi vezetőjének tekintekék és feszült figelemmel vártak további munkáit, melyekben főleg a fényhatások problémáival ./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

301. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

... foglalkorok (Márciusi este, Nyár, Festőnő, Oktober, stb.) Négy évvel későbbi akt és figurális kompozíciói további sűrítő tanulmányokról és fokozottan stilizált, nagyvonalu-an összefogott előadásmódról tanúskodnak. (Fekvő akt, Festő és modellje, Artisták, Anya és gyermeke, Keresztlevétel, Pieta, stb.) Kivá-ló portrék és csendéletek egészítik ki a korán elhúnyt művész életművét. Szerző három képét közli: „Három hirályok", Oktober

Antal Kampis; Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 302, és old.

és „Márciusi este" 303. "

M.D.H.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

„1867-évi nagybányai kiállítás"

Plakát

Vidos Zoltán: A magyar „Plakát-történeti," kiállításról

magyar kulturmüvészet 1961. 1-sz. 58-59. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

Mint a nagybányai iskola leg-
„kiforrottabb" mesterét, említi:

Hettyey Aranka: Müvelődéstörténeti jegyzetek.
Bp. 1932. 24.old.

Ferenczy Károly MDK

Repr:

Tanulmány a "Józsefet eladják testvérei" c. festményhez. 1900. Szén.

74. kép.

Tanulmány a "Lovagló gyerekek" c. festményhez. 1905. Szén.

75. kép.

"Lázár Béla arcképe" 1907. Szén.

76. kép.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

Szöveg után képtáblák.

Ferenczy Károly

Repr:

"Lelátás a Virághegyről" 1912. Szén.

77. kép.

"Szinyei Merse Pál arcképe" Vázlat. 1912. Szén.

78. kép.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.
Szöveg után képtáblák.

Ferenczy Károly MDK

"Háromkirályok" 1898.

"Esthangulat lovakkal" 1889.

"Józsefet eladják testvérei" 1900.

"Márciusi est" 1902.

"Festőnő" 1903.

"Levétel a keresztről" 1903.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

33.1.

MNK

Ferenczy Károly

"Bükkös" 1908.

"Kettős arckép" 1908.

"Testvérek" 1911.

"Béni szakállal" 1912.

"Akt vörös háttér előtt" 1913.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

33.1.

MK

Ferenczy Károly

Karikaturái:

Iványi Grünwald Béla lóháton.
Rippl-Rónai busa feje,
Mednyánszky toprongyos alakja.
Csók István Ferenczy Valérral.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

34.1.

Ferenczy Károly
1862-1917.

MDK

"Kődobáló fiuk" 1890.

"Madárdal" 1893. München

"Neuwittelsbachi kertben" 1893. München.

"Önarckép".

1896-ban költözött Nagybányára.

Kiss József illusztrációk.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

33.1.

Ferenczy Károly

MDK

"Október" 1903.

"Fürdés előtt" 1904.

"Napos délelőtt" 1905.

"Lovagló gyerekek" 1905.

"Gyerekek pónikon" 1905.

""Guttini erdészlak" 1908.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.
33.1.

Ferenczy Károly MDK

"Józsefet eladják testvérei"-hez készült ceruzavázlatai.

"Lovagló gyerekek"-hez készült lovas alak.

"Lelátás a Virág hegyről" c. rajza.

Szénrajzai: "Feleségé arcképe"1894.
"Valér a szamovárral" 1902.
"Lázár Béla arcképe" 1907.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.
33-34.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly /1862-1917/

91. Fekvő akt. Olajf. 62x43

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
6. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatás.

Farkas Loltán: Rippl Rónai József centenáriuma
Művészet, 1961. szeptember — 3l.

M.D.K

MDK

Ferenczy Károly
festő

képei a Tavaszi Tárlaton.

Bálint Aladár: Művészet körül

Grafikai Szemle 1914 évf. 4. sz. 85. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly.

és Hollósy Simon festőművészek által alapitott festőiskola mintájára Temesváron festőiskolát akar felállitani Ferenczy József.

Festőiskola Temesvárott.

Városok Lapja. 1913. VIII.évf. 48.szám. 600.0

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Festőművész a nagybányai iskola vezetője,
a festőiskola fennállásának 15.éves jubileuma
alkalmával julius-augusztus hóban nagyszabásu
kiállitást rendez Nagybányán.

Országos képkiállitás Nagybányán.
Városok Lapja 1912. VII.évf. 23.szám. 206.0

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Nagybányai festőművész több müvész társával együtt memorandumot adtak be a városi tanácsnak, hogy a festőiskola milyen feltételek mellett volna továbbra is fenntartható Nagybányán.

A nagybányai festőművészek memoranduma.
Városok Lapja. 1909. 4.évf. 43.szám. 5.old.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész.

havas:Két kiállitás.

Népszava 1960. dec.31. 2.old. 310.

M. D. U.

FERENCZY Károly festő

Művés is árverezik

(g. j.) 1100 műtárgy kerül kalapács alá az októberi aukción

Magyar Nemzet 1961. szept. 7. 4. e.

de. D. K

FERENCZY Károly festő

A Fiszek első tagjai közé tartozik

Hatvanéves a Fiszek

Magyar Nemzet 1961. szept. 4. 4. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész.

havas: Ferenczy Béni kiállitása.
Népszava 1959.máj.27. 6.old. 122.szám.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész "Nápolyi emlék" felv.

/havas/:A XX.század müvészete kiállitás.

Népszava 1959. márc.1. 4.old. 51.szám.

[redacted]

Ferenczi Károly

gyakran festi gyermekeit. "Józsefet eladják testvérei" c. képen Ferenczi Valér van lefestve.

[redacted] 181 sz. 1958. aug. 2 2 old.

Ferenczi Károly. MDK

A szentendrei művész telep 30 éve alakult meg. Fenti művész is itt végezte tanulmányait és itt dolgozott, [illegible]

Esti Hirlap 177 sz. 1958. Jul. 30 2 old.

MDK

Ferenczy Károly

Résztvett a második nagybányai kiállitáson.
/ 1898. dec.15- 1899.jan.15./

Bör-Réti Nagyb.kiáll. kat. 1912. 2o.l.

MDK

Ferenczy Károly

Malonyay D.: A Nemzeti Szalon házavatása. Budapesti Hirlap 1907. 59. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Nyári nap

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Magyarország 1907. 59. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Petrovics MM XVI.

MDK

Ferenczy Károly

Kézdi-Kovács L.: A Nemzeti Szalon uj otthonában.
Pesti Hirlap 1907. 59. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Dr.Móricz V.: Képzőművészeti kiállitások Budapesten. Tátra 1937. I. 9. sz. 327.l.

MDK

Ferenczy Károly

Lestyán S.: Műteremlátogatás Szüle Péternél.
Újság 1927. ápr. 24. 8.l.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Egry József tanítványa volt Ferenczy Károlynak.

— : Egry

8

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 15.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Kiállítása lesz a Nemzeti Galériában.

—: Önálló kiállítás 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 22.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Nemzeti Galéria kéri
„Ferenczy-művek bejelentését

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

A Kairo kávéházba járt, ahol Rippl-Rónaival is találkoztak .

/ az asztaltársaság tagjai: Mednyánszky, Ferenczy F Petrovics Elek, Majovszky Pál, Lyka Károly./

Genthon István: Rippl-Rónai József, Bp. 1958.

24 .l.

MDK

Ferenczy Károly

az előszóban neve említve

A magyar művészet kiáll. Párizsban. Szépm.Muz.
1966.

MDK

Ferenczy Károly

Jándi Dávid mestere volt

Jándi Dávid emlékkiáll. Fényes A.Terem 1966.

MDK

Ferenczy Károly

Festőnő, o., repr.

A magyar művészet kiáll. Párizsban. Szépm. Muz.
1966.

Ferenczy Károly

Mizes nagybányai festő

Földes Anna – Mihályi Gábor: Költők nincsi – nincsi költői. Bp. 1961.
Képz. Alap K. – 170 l., 53 t.

165. l.

MDK

Ferenczy Károly

Festőnő, o.

Napos délelőtt, o.

Testvérek, o.

Hazatérő favágók, o.

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm.Muz.
1966.

EA ..... ltsz. Gyűjté

Ferenczy károly

képét megfesti egy csoporthépben, Rippl-Rónai József, 1908, -ban ceruza-akvarell kivitelezésben, 22,7 x 28,7 méretben

Genthon I. - Bodnár E.: Rippl-Rónai József centenáris kiállítása, 1961, Kaposvár, 1961. 21 l. 30 m-a

MDK

Ferenczy Károly

A Magyar Nemzeti Galéria, 1965.

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est, repr.

A Magyar Nemzeti Galéria 1965

MDK

Ferenczy Károly

Fürdőző fiuk, o.

Bükkös, o.

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal. és
Móra F.Mus. Szeged 1966

MDK

Ferenczy Károly

Noémi, o.

Tékozló fiu, vázlat, o.

Tompa Kálmán képzőművészeti gyüjt. Rippl
Rónai Muz. Kaposvár 1966.ápr.

A MŰBARÁT

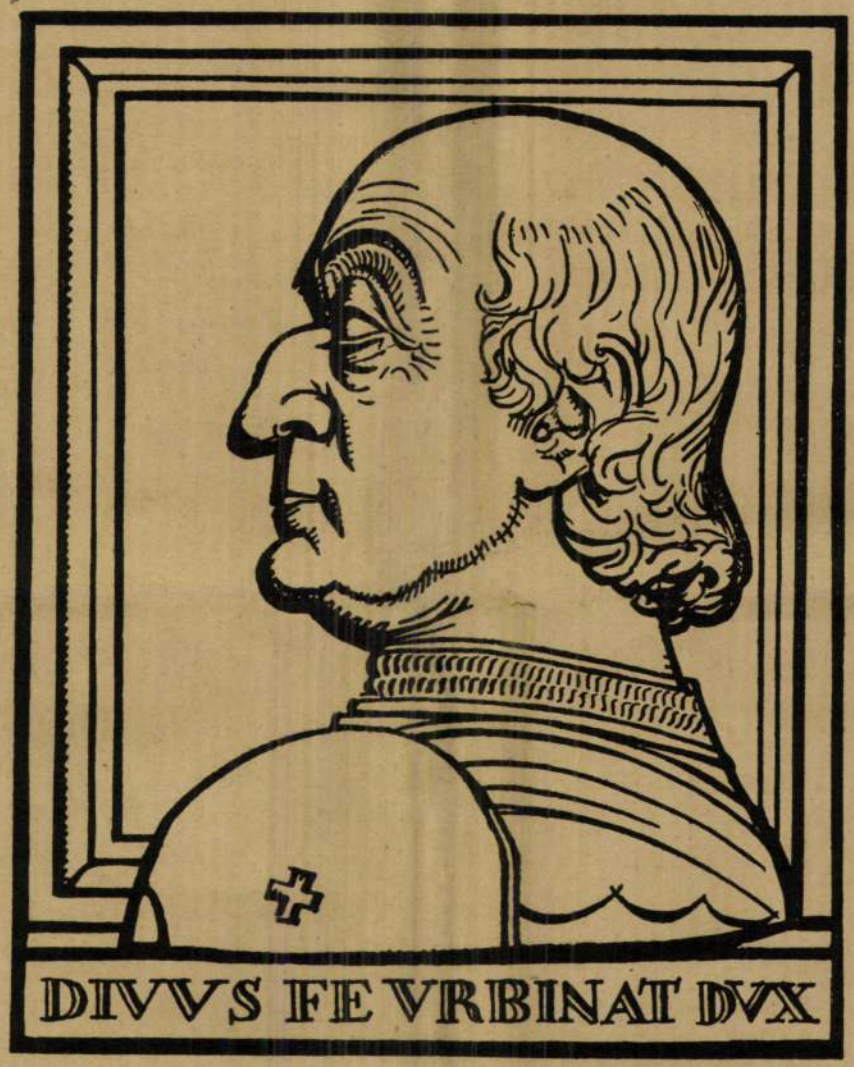

SZERKESZTI
ELEK ARTÚR

II. ÉV. 1922 2. SZ.

Gara

A MŰBARÁT II. ÉVF. 2. SZÁMÁNAK TARTALMA

Lap

PETROVICS ELEK: Ferenczy Károlyról 25
VASZARY JÁNOS: Természetlátás és képszerűség 30
RÓZSAFFY DEZSŐ: Emlékezés Ferenczyre és Nagybányára 40

S Z E M L E:

Múzeumok és könyvtárak ... 45
Leletek és ásatások ... 45
Hirek ... 46
Kiállítások ... 48
Művészeti irodalom ... 50
Bibliographia ... 51

K É P E K:

Ferenczy Károly: Önarckép ... 25
— Tanulmány az »Archaeologiá«-hoz. (Szénrajz) ... 27
— Vázlat egy »Madárdal«-hoz. (Ceruzarajz) ... 28
— Tanulmány. (Ceruzarajz) ... 29
— Lovak. (Szénrajz) ... 30
— Alvó fiú. (Ceruzarajz) ... 31
— Kompozíció-vázlat a tervezett újabb »Pietà«-hoz ... 32
Ferenczy Károly: Kompozíció-vázlat a tervezett újabb »Pietà«-hoz ... 33
— Kompozíció-vázlat a tervezett újabb »Pietà«-hoz ... 34
— Kompozíció-vázlat a tervezett újabb »Pietà«-hoz ... 35
— Kompozíció-vázlat a »Pietà«-hoz. (Vízfestmény) ... 37
Járitz Józsa: Női akt ... 41
— Önarckép ... 42
— Cigányleány ... 43

A MŰBARÁT ELŐFIZETÉSI DÍJA:
EGY ÉVRE 700 KORONA, FÉLÉVRE 350 KORONA. EGYES SZÁM ÁRA 60 KORONA.

A HELIKON KIÁLLÍTÁSAI

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 44.

VEZETŐK:
DR. DÉNES LAJOS BÁLINT JENŐ

I.

CSÓK ISTVÁN, VASZARY JÁNOS,
RIPPL-RÓNAI JÓZSEF
ÉS JÁRITZ JÓZSA
CSOPORTKIÁLLÍTÁSA.

NYITVA: 1922 FEBRUÁR 26-IG.

II.

NAGY BALOGH JÁNOS
EMLÉKKIÁLLÍTÁSA.
AZ ELHÚNYT MŰVÉSZNEK
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM TULAJDONÁBAN
LÉVŐ HAGYATÉKÁBÓL.

MEGNYITÁS: 1922 MÁRCIUS HÓ 5-ÉN.

SZÉKELY ALADÁR
MŰVÉSZFÉNYKÉPÉSZ MŰTERME
BUDAPEST,
IV., VÁCI-UTCA 18

»A Műbarát« kliséit készítette
SOKSZOROSÍTÓ-IPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, VIII., Tisza Kálmán tér 6.

MDK

Ferenczy Károly

A Műgyüjtő. 1930. évf. 299.l.

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

Ananász 1911, olaj,vászon,45,5 x 63,5 cm
Magántulajdon / repr./

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964. 30 l.
18 képmell. Az én muzeumom 5.

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

Három királyok,1898,olaj,vászon,154 x 195 cm
Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Márciusi est,1902.olaj,vászon,116,5 x 141,5 cm
Magyar Nemzeti Ga léria /repr./

Festőnő,1903.olaj,vászon 136 x 129,6 cm
Magyar Nemzeti Galéria /repr./

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964. 30 l. 8 képmell. Az én muzeumom 5.

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

Kavicsot hajigáló fiuk 1890,olaj,vászon
149 x 119 cm,Magyar Nemzeti Galéria/repr./

Önarckép 1893.olaj,vászon 68 x 52 cm
Magyar Nemzeti Galéria/repr./

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.30 l.
18 képmell. Az én muzeumom 5.

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

szentendrei korszakának jelleghetes müve a Kavicsot hajigáló fiuk.
1885-ben Garosdián készitett egy pasztel önarckepet, ezt fejlesztette tovább Münchenben, akkori stilustörekvéseinek megfelelően, igy készült el 1893-ban Önarcképe ami a MNG tulajdona.

Nagy Ildikó: Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp. 1964. 30 l. 18 képmell. Az én muzeumom 5.

M.D.K.

Ferenczy Károly,festő

Márciusi est.Magy.Nemzeti Galéria.Fekete Repr.78.kép

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa,III.köt.A képzőművészetek,a zene,
a szinház és a film.Bpest,Minerva.1960

M.D.K.

Ferenczy
~~Ferenczy~~ Károly, festő, 1862-1917
---

22 éves korában kezd. München. Páris után Szentendrén dolgozott. Majd újból München, Korai müvein francia hatás./ Kallós Ede arcképe, Válás, Tékozló fiú/ majd egéni egyéni./ Önarckép, Madárdal, Orfeusz, Nemz. Galária/. Nagybányára megy ott szorgalmasan dolgozik, feltünik,/ Hegyi beszéd, Három királyok, Ábrahám áldozata, Esti hangulat lovakkal, Hazatérés. Nemz. Galéria/ 1900-tól fényfestés problémák/ Márciusi est, Nyár, Festőnő, Október/ Mütermi képek/ Fekvő akt, Festő és modell, Alvó nő, Henyélés, Artisták, Anya gyermekével, Levétel a keresztről, Pietá, Malonyay arckép, Nemz. Galéria. 520.o.

Kampis Antal: A képzőmüvészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőmüvészetek, a zene, a szinház és a film. Bpest. Minerva. 1960

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

~~1884-ben~~ Párizsból hazatérve Szentendrén telepszik le,itt él 1889-től 1893-ig,ekkor Münchenbe költözik, Ekkor kerül szorosabb kapcsolatba Hollósyekkal,és velük együtt megy Nagybányára.Ez az idő művészetének kiteljesedése,egyéni stilusának kialakitása,Hollosy kiválása után Réti, Thorma,Iványi Grünwald és Ferenczy megalakitják a nagybányai festőiskolát.1906-ban kinevezik a Mintaiskola tanárává.Nyaranta változatlanul leutazik Nagybányára,de munkássága már inkább Budapesthez kapcsolodik.1917-ben halt meg.

Nagy Ildiko:Hollosy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.30 l. 18 képmell.Az én muzeumom 5.

Müvészete jol elkülönithetően négy szakaszra oszlik. A szentendrei korszakra Bastien-Lacage hatása jellemző. Ugyanaz a szürke tonus és minden részletet kidolgozo rajzos forma jelenik meg nála,mint a francia festő művein.Müncheni éveinek fő problémája az ember és a táj együttese,egységes festészeti és hangulatimegragadása.Képei szinesebbek lesznek,az 1894-ben festett Tyuketetés-en pedig már megjelennek a lombo on átsütő napfény sárgás-zöld fpltjai.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.3o 1. 18 képmell. Az én muzeumom 5.

Az első nagybányai képei bibliai tárgyu,melyekben a jelenet rendszerint másodlagos,az alakok és a környező táj egybeillesztése a fontos.A Három királyok -at ekkor festette,ami már előfutára a homály világitási hatásait kereső képeinek/pl. Esthangulat lovakkal./.De a napfény problémája változatlanul foglalkoztatja.A Hazatérő favágok-at kétszer is megfesti egyszer homályos,egyszer napos erdőt ábrázolva.1900-tól egyre több képén festi a napfény ragyogását:igy Márciusi est,Október.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.3o 1. 18 képmell. Az én muzeumom 5.

A szabd természet ábrázolásán kivül a szobavilágitás is foglalkoztatja.Munkásságának majdnem egynegyede portré,sok csendélete és egyéb müteremképe van. Különösen akkor szaporodnak ezek,amikor főiskolai tanársága miatt az év nagy részét Budapesten töltt.Pályájának ebben az utols ó szakaszában a tárgyak,de főleg az emberi test vonalának dekorativ hatását emeli ki.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.30 l.
18 képmell. Az én muzeumom 9.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő (1862-1917)

Hollósy mellett a nagybányai iskola legerőteljesebb egyénisége; a tulajdonképpeni nagybányai stílust ő alakította ki. Sok tekintetben ellentéte Hollósynak: lelkiismeretes, meggondolt, tudatos művész, lépésről lépésre halad a mége utjan hűnczeni a párizsi tanulmányévei alatt, a Szentendrén szánerképeket fest. Nagybányán modern felfogásu s általános emberi szempontu bibliai témákat (Jósszef eladjár testvérei, Háromkirályok, Abrahám áldozata, Hagyi bessed) rövidesen áttér az ember ábrázolására a tájban (Harsterő tavágár, Oktober, hárciási est). Késői művéinek tisztán

./.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 933. old.

+947-948. "

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

... minden irodalmi iztől mentes dekoratio kompoziciói mély hatást gyakoroltak, nemcsak a nagybányai kortárs-festőkre, hanem az un. „post-Nagybányai" új utakat kereső fiatalabb nemzedékre is.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 933. old.

+ Harakéró favágók, Három királyok, Jórsefet eladják testvérei 934. "

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

A nagybányai müvésztelep vezéralakja Hollósy kivá-
lása után egyre inkább Ferenczy lesz.Müvészete meg-
határozó a magyar festészetben.
Ferenczy Károly 1862-ben született Bécsben,A gimná-
ziumot Pesten végzi.Jogi.majd gazdasági akadémiaix
tanulmányai után a család birtokán,Gavosdián gazdálko-
dik.1884-ben,egy római utjáról hazatérve élhatározza,
hogy festő lesz.Rövid müncheni majd nápolyi tartozko-
dás után Párizsba meg,és itt ismerkedik Bastien-Lepa-
ge képeivel.

Nagy Ildiko:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964.3o 1.
18 képmell.Az én muzeumom 5.

FERENCZY KÁROLY

hatása nagy volt Iványi-Grünwaldra ée Glatzra,de művészetéből semmiképpen sem akart iskolát csinálni.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964. 3o l. 18 képmell.Az én muzeumom 5.

FERENCZY KÁROLY/1862-1917/

müncheni képei már mutatják a plein air festészet kisérletét a zöld tájba helyezett alak kompozíciójánál.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964. 30 l.
18 képmell. Az én muzeumom 5.

Ferenczy Károly

A nagybányai képek körül Archeológia c. emlékt. Egyik katalógusában sejtik műveit így jellemzi: Szintetikus naturalismus dekorativ alapon. Pályája második felében, mikor Pest és Nagybánya körök osztja meg életét, a „Kolorintikus naturalismus" uralkodik műveiben

Lálóhatás, M. Kiss Pál :-

Horai Kiállítás 1

955

MDK

Ferencsy Károly, festő

Tárlatvezetés ismerteti a családi kiállítását.

—: A hét végi kulturális programjából

11.

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 30.

Ferenczy Károly „Jestő" MDK

50 éve halt meg ferenczy Károly

Az 1862-ben született mester

Béni arcképe c. kompozícióját

1906-ban hénilette. A portré: Repr.

— : ferenczy Károly emlékezete 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967. márc. 19.

Ferenczy Károly

festőművész

dr Schmidek Tibor gyüjteményében szerepel 20 festménye,de Vörösváry Miklós dr és Vörösváry Andor is tartanak birtokukban Ferenczy festményt.

U j s á g
1935.V.12.

Ferenczy Károly
festőművész

Petrovics Elek muzeumigazgató majdnem 15 képével tette gazdagabbá a muzeumot: a Három királyok, a Hegyi beszéd,- a Márciusi est,- a Nyári délelőtt képeivel,hogy csak a legnevezetesebbeket emlitsük.

U j s á g
1935.VI.25.

Ferenczy Károly

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

Ujság, 930.III.2.

Ferenczy Károly

hazajel az Ernst Museum
aukciójás

Pesti Nagló 1937 IV. 18

Ferenczy Károly

Szerepel az Ernst bulvarban 55.
az krióján

Cijság 1937 IV. 18

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

Tibély Gábor: Fáy Györö külföldi sikerei
Művészet, 1967. ajnikus - 16 lap.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Madárdal" című festményét
a festői naturalizmus főművei
közé sorolják monográfusai.

Végvári Lajos: Mestereink a festő.
Művészet, 1967. április – 24 lap.

Ferenczy Károly, Jestő MSH

Ferenczy Károly is szerepelt a párizsi Kiállításon.

(fenczik): A Petit Palais-tól a Hősök terére 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. jul. 28.

Ferenczi Károly

— **A szentendrei festők kiállítása.** A *Szentendrei Festők Társaságának* március másodikán a Nemzeti Szalonban megnyiló kiállítása az utóbbi idők egyik legérdekesebb művészi eseménye lesz. A kiállitás felöleli Szentendre egész művészi multját. *Ferenczi* Károly, *Iványi-Grünwald* Béla és *Fényes* Adolf sokat méltatott művészete mellett felsorakoznak az ujabban Szentendrén müködő *Hermann* Lipót, *Göbel* Jenő, *Heintz* Henrik, *Jeges* Ernő, *Rozgonyi* László és más festők legjellegzetesebb munkái. A kiállitás ünnepélyes keretek között nyilik meg március másodikán, vasárnap délelőtt 11 órakor a Nemzeti Szalonban.

N.U.930.III.1.

Ferenczy Károly

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.930.III.2.

Ferenczy Károly

"Tavaszi hangulat", "Külvárosi hajnal", Tanulmány a "Hegyi beszéd"-hez, "Kavicsot dobáló fiú", "Birkózók", "Artisták serleggel",és "Lovasok az erdőben" c. művei az Árverési Csarnok aukciókiáll.-án.

P.H.930.X.10.

Ferenczy Károly

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők
kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.III.2.

Ferenczy Károly

festőművész

Aukciókiállítás - Postatakarékpénztár Árverési Csarnokával - képével vesz részt.

Pesti Hirlap
1935.V.6.

Ferenczy Károly

U.N.930.III.4.
Est,930.III.2.

* (Kiállítás a Nemzeti Szalonban.) A Nemzeti Szalon legujabb kiállításán, amelyen a „szentendrei festők“ képeit gyüjtötték össze, jeles és ismert nevek mellett. mint amilyen néhai Ferenczy Károlyé s a most virágjában lévő Iványi-Grünwald Béláé, Fényes Adolfé és Hermann Lipóté, fölsorakoznak egynéhányan a fiatalabb generáció jelentősebbjei közül is. *Goebel* Jenő egy-két tájképét és kompozicióját hozta el. Ismert stilusában kitünően adja elő festői mondanivalóit, de mai állomá- n is tul kell mennie legsajátabb egyéni iairа. Rozgonyi László különösen pe- ıs előadásával tünik fel. Jól kompo- ó, jó szinérzékü müvész. *Pándy* Lajos, *áti-Sverák* József eddigi munkássá- hoz méltóan szerepelnek. Jelentősebb ket állitottak ki még *Modok* Mária, li Béla, *Mattioni* Eszter, *Heinz* Hen- Vörös Géza és *Weisz* Margit.

MDK

Ferenczy Károly

olaj:

Ádám

Csók István arcképe

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K. Muz. 1957. aug.

MDK

Ferenczy Károly

olaj:

Ferenczy Ferenc arcképe

Kallós Ede arcképe

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.
Muz. 1967. aug.

MDK

Ferenczy Károly

olaj:

Ferenczy Ferenc arcképe

Kallós Ede arcképe

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K.
Muz. 1957. aug.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

1862-1917

Lovas, tanulmány, repr.

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 214.kép

258.1.

Ferenczy Károly

Lezepel a XX. nd. festészete és szobr. c. kiállításon Szegeden

Izes Mihály: A XX. nd. magy. fest. és szobr. c. kiáll. Szegeden

Tiszatáj 1966 VI. n. 503 old.

Ferenczy Károly festő

1862-1917

M.D.K.

Esti hangulat lovakkal. repr.

Józsefet eladják testvérei, repr.

Márciusi est, repr.

Szépmüvészet Muzeum 1906-1956. Bp. 1956.

268-270. kép

260.l.

Ferenczy Károly

a nagybányai festőkolónia egyik vezéralakja volt első mestere fiának, Ferenczy Béninek.

Magyar szobrászat 1920-1945. Kiállítás. Székesfehérvár. Kat. bev. : Kovács Péter, K. Kovalevszky Márta. Székesfehérvár, 1966. x 34 l., 7 t. / A huszadik század magyar művészete./

6. l.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Nemzeti Galériában megtekinthető a Ferenczy család emlékkiállítása.

—: A hét végi kulturális programból 11

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 14.

MDK

Ferenczy Károly, festő

, kikünő tárlat propagáló
rajzokat kénített.

–: Az utca művénete 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. szept. 10.

Ferenczy Károly, festő MDk

Ferenczy Valértól sok szeretettel és intimitással megint könyv jelent meg Ferenczy Károlyról. A könyv Ferenczy Károly festői műveinek teljes (323 számból álló) leíró katalógusát is tartalmazza. (24 képtábla a mellehlet.)

– : Az irodalom különböző területeiről 4

A Könyv, Bp. 1935. júl-aug. (II/7-8

Ferenczy Károly

a londoni magyar kiállításon.

(Magyar Hírek, 1967. III. 14.

MDK

Ferenczy Károly

neve emlitve

Detre Loránd kiáll. Kulturális Kapcs. Int.
1967. IX.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét cudíti:

Seenger Ervin: A Kiscelli Muzeum

BUDAPEST, 1968. VI.évf. szept. sz. 15. old.

Ferenczy Károly

Mt, v.o. 50×57 cm.

Pécs (Janus Pannonius Múzeum) Modern magyar képtár. Forgács Hanna Erzsébet gyűjteménye. Időszaki kiállítás a Romváry Ferenc

Pécs 1964.

15

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

22 éves korácig gazdálkodni
tanult, majd unokanővére; —
később felesége – Fialka Olga
festőnő feles nuta Ferenczy tehetsé-
get.

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Művészet, 1967. december – 42 kep.

M.D.V

Ferenczy Károly
festő

Tanulmányait Münchenben, Párizsban, majd ismét Münchenben folytatódtak. Szentendrén a párizsi hatások tovább ölelődtek.

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Műrészet, 1967. december – 42 kap.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

A szentendrei horszakából való
mű a 1889-ben készült „a Lá-
nyok virágot gondoznak", az
1890-beli „Kavicsot hajigáló fiúk"

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Műrészet, 1967. december – 42 kap.

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

1889-ben készült Kallós Ede
arcképe, ki Ferenczyt mint
képzőtt művészt mutatja
be.

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Művészet, 1967. december – 42 lap.

Ferencsy Károly
festő

M.D.K

Ceruzarajzai, akvarelljei, pompei
és napolyi témák, tájrészletek
még az iskolai tanulmányok
hatását tükrözik.

Telepy Katalin: Az ifjú Ferencsy
Művészet, 1967. december. 42 kap.

Ferenczy Károly

Október c. képe vezetnel a Magyar Posta III. festménysorozatának egyik bélyegén (~~[illegible]~~ szerző)

Szabad Föld 1967 XII. 31

MDK

Ferenczy Károly

neve emlitve

Somos Miklós kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Ferenczy Károly

neve emlitve

Iván Szilárd gyüjt.kiáll. N. Galéria 1965.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét emliti a szerző, mint akinek Nagybánya hagyományai Bernáth művészetében továbbélnek.

Genthon I.: Aurélien Bernáth
Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.
403. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

[és nehány felsorolt nagybányai]
„megfestettér legerősebb dolgairat..."
írja Fülep Lajos „A magyar kükritika"
c. cikkében.

Idézve: Magyar Szemle, 1906. jun. 18. 33-34. old. rel
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

82. old.

Ferenczy Károly, festő

M.D.K.

„régibb dolgairól már nincs mit, az újabbakról, különösen portrait-iról, fájna valamit mondanom" - írja Füleg Lajos a Nemzeti Szalon hiálli-tásáról.

Idézve: A Hét, 1907. márc. 17. 176-177. old. ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 84. old.

M.D.K.

Ferenczy [Károly], festő

nevét emliti elérendő példa-
képpen egy szatirikus párbeszéd here-
teben, az Ernst muzeum májusi ki-
állitásán; Kassák Lajos

Idézve: Ma. 1918, III. 6. 68. old. -ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina 133. old.

M.D.K.

Ferenczy [Károly], festő

„Behötött szemmel, hátra nem tekintve, csak a saját lelhét vizsgálva ment eddig is előre, de most végérvényesen megállt. Igaz gyönyörű magaslaton, tán a legmagasabb pontján, a magyar művészetnek" – vizsgálja Töviss (Rózsa Miklós) a MIENK-kiállításáról.

Idézve: A Hét, 1909. febr. 21. 138-139. old-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 86. old.

Ferenczy Károly

Halálának 50. évf . alkalmából a szentendrei muzeumban kiállitás az 1880 - 90 es években Párisban, Szentendrén és Münchenben készült festményeiből és rajzaiból
Portrék: Kallós Ede, Csók István, Ferenczy Ferenc
Finom naturalista életképek: Kertészek, Kavicsot hajigáló fiuk.
Három király hodolata -
1893. Müncheni önarckép - kiállitva.
A tárlatot Telepy Katalin rendezte.

Vigilia 1967. X. 706-707.l.

Ferenczy Károly, festő MDV.

1900 őszén a szegedi kultúrpalotában rendezett kiállitáson részt vett mü-veivel. Nyitrasy Sándor rendezte. 213 old

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőmüvé-szetéhez. 179.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve.Szeged.1957.Szegedi Nyomda Váll. 1957

MDK.

Ferenczy Károly

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 okt.14.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Hegyi beszéd, repr.

Bernáth Aurél: A muzsa udvarában , Bp. 1967. 128-129.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Józsefet eladják testvérei, repr.
Három királyok, repr.

Bernáth Auréli: A muzsa körül, Bp. 1967.
128-129.1.

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Siremlékét fia Béni mintázta, 1954.

Szabó Katalin: Ferenczy Béni, bp. 1967. 16.1.

Ferenczy Károly MDK

Akt, olf.

Pécs, 1964 Modern magyar képtár

MDK

Ferenczy Károly

Fekvő akt, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, o.

Virágcsendélet, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke.
Bp. 1952.

MDK.

Ferenczy Károly

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 szept.

Ferenczy Károly

E.K.930.III.1.
8.0.U.930.III.2.

Szentendrei festők kiállitása

Nem egyesület, nem is társaság az, amely százegynéhány képpel ma jelent meg először a Nemzeti Szalon termeiben. Nem füzi őket össze sem irány, sem valami elvont müvészi eszme, csak a hely közös, ahonnan az anyagot meritik, s ez adja meg az egységes fellépés magyarázatát.

Szentendre halmos, virágos kis városa a Dunamenti tájak között kétségtelenül egyik legvonzóbb képtárgy. A fővároshoz való közelsége és ami a legfőbb, az a támogatás, amit a város polgármestere, dr. *Starsinszky* László minden téren nyujt, ötéve élteti, s most már talán maradandóvá is teszi a szentendrei müvésztelepet. Egy kis fantáziával a boldogemlékü *Nagybánya* pótlását is láthatjuk ebben a telepben, s ha a multból *Ferenczy* Károlyt, a jelenből *Iványi Grünwald* Bélát nevezzük meg, mint a telep vezető müvészét, a jelentőségét is hangsulyoztuk.

A kiállitás anyagában tallózva, szembetünik a tájfestés uralkodó mennyisége. A dunai levegő, az enyhe halmok, a buja zöld és a verőfény különös hatással van a telep müvészére. Egyik a mult festő értékeiben, a másik a jövő elképzelt arányában, de mind hittel, lelkesedéssel vetik vászonra vizióikat.

Hermann Lipót vonalgazdag tájkompozíciói, napsütéses szinskálái szinte ujdonság erejével hatnak a figurális kompozíciók e mesterénél. Két régi, *Ferenczy* Károly halk tónusu és *Fényes* Adolf erős levegőjü képe mellett egy szindus *Iványi Grünwald* csendélet vezeti a fiatalokat, akik inkább kifejezési formák variációival, mint témák változatosságával jelentkeznek. Igen jól képviselik müvészetét *Jeges* Ernő mozgalmas kompozíciói és néhány bravuros tájképe. *Bánáti Sver*[illegible] József kitünően állitja térbe aktjait, amel[illegible]ken a fényjáték nemes problémájával ki[illegible]letezik. *Pajzs Goebel* [illegible] szertelenségéber[illegible] nagy erőve[illegible] gens s[illegible]

[illegible] nyesen rendü i ni[illegible]

Takáts Alice — huszonötödször

Ünnepi estéje volt tegnap a Vigszinháznak. Abból az alkalomból, hogy huszonötödször került szinre *Szomory* Dezső ragyogó szinműve, a *Takáts Alice*, a nézőtér természetesen zsufolásig megtelt s a megértő elitközönségen, mely előtt a jubiláris előadás lefolyt, mindvégig a legelkesebb hangulat uralkodott. A forró drámaisága, jeleneteinek izgalmassága és ellenállhatatlan sodra ugyanúgy lenyügözően hatott a nézőkre, mint a [illegible] a vallomások [illegible] végérvé-

Ferenczy Károly

P.H.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.22.
Ujság.935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

Az Ernst-Muzeum kiállitása

Néhai *Ferenczy* Károlynak, a magyar festőművészet fejlődése szempontjából a legjelentősebb mesternek hagyatékából, gyermekei birtokából való az a nevezetes gyüjtemény, melyet az Ernst-Múzeum idei első őszi kiállitásán bemutat. Nagyobb részben olajtanulmányok, családi képek, rajzvázlatok, de mindegyik hü bizonyitéka a Ferenczy-stílus következetességének, a mester tudatos, kristálytiszta müvészi problematikájának. Ferenczy ethikája nem engedett legcsekélyebb engedményt sem festői hitvallása rovására, ezért minden alkotása — kezdve az ötletszerütől a legtudatosabbig, a legigényteljesebbig — magában foglalja müvészi törekvéseinek teljességét. Látjuk már atyjáról, fivéréről, egyik fiáról készült korai arcképein, hogy milyen istentiszteletre való elmerüléssel és vonzó naivitással indul ki Bastien Lepage világos naturalizmusából, hogy később mind egyénibbé, magyarabbá, szélessé, nedvekkel telitetté, végül pedig összefoglalóan dekorativvá, kiegyenlitetté, szintetikussá váljék.

Bármennyire fejlődik is technikája, sohasem játszik vele felszinesen, sohasem lesz üresen bravurossá. Akik Ferenczy Károly festészetének optikai szivtelenségéről beszélnek, azoknak meg kell állniok Béni fiáról festett arcképei előtt, hogy magukba szivhassák pikturájának lágy liráját, nemes bensőségét. A modellek lelkét tárják elénk ezek az arcképek. És mennyi finom tónus, szinárnyalat a 119-es portré arcán. Ferenczy, ha lelkileg jellemző képet fest fiáról, még akkor sem feledkezik meg a tiszta festői probléma megvalósitásáról. E mellett mennyi lehetőség buvik meg egyes képeiben a festészet további fejlődésére nézve, szinte benne látjuk egyes vásznaiban az utána jövők stílusát. Mindegyik kép, rajz Ferenczy oeuvreje, a magyar müvészet teljessége szempontjából is kiváló alkotás, méltó a nagy mesterhez, akinek munkáiban nemzeti képirásunk karakterisztikus stílusa végérvényesen megszületett.

Az utcai termeket *Fenyő* György gyüjteménye tölti meg. Egyénisége még nem alakult ki, még nem dolgozta föl az idegen hatásokat; Rousseau tanulatlan naivitása éppúgy mély benyomást tett rá, mint Berény hig szinfölrakása, szines sikokban való komponálása, vagy a quattrocentisták, Pollajuoló egy-egy megoldatlansága. (Lásd az előre csuszó, ülő alakokat.) Fenyö nem ösztönösen dolgozik, hanem a vezető tehetségeket, vagy ezek régi öseit figyeli, segitségükkel igyekszik stílusát kialakitani. Egyelőre inkább csak a komolyságot, a megalkuvás nélküli következetességet kell becsülnünk benne, mint a bevégzettséget. Müvészete legjobb oldaláról egy kettös női arcképében, a *Vöröshaju leányban* és a *Pax* cimü allegorikus alakban jelenik meg. Ezek reményt nyujtanak további fejlődésére nézve.

YBL ERVIN

szervezetével is. A Rákóczi-úton levő *Magyar Divatcsarnokon*, annak mind a négy emeletén át vezette a kitűnő előadó hallgatóságát, bemutatva nekik ennek a minden ízében modern, világvárosi üzemnek frissen zajló, eleven életét és megvilágítva egyben azt is, hogy — a honi ipar és a közönség szempontjából — milyen óriási jelentősége van egy ilyen nagy áruháznak. Távol vidékiek és a határokon túl élő magyar hölgyek ebből a közvetítésből tudták meg igazán, hogy iparunk, kereskedelmünk mennyire fejlett, milyen tökéletes. Éppen ezért külön elismerés illeti a budapesti rádiót, amely mikrofonját egy ilyen jó cél szolgálatába állította. Tíz éve nem hallottunk ilyen mozgalmas, hangosfilmszerű közvetítést a rádióból, de hisszük, hogy ezután gyakran lesz hasonló szórakozásban részünk.

IX. 22

Egy szegedi százados tragédiája

Szombaton délután a Hungária-fürdőben egy középkorú úr kabint bérelt. A fürdő személyzete egyszerre arra lett figyelmes, hogy a kabinból *revolverdörrenés* hallatszik. Azonnal felfeszítették az ajtót. Megdöbbenve látták, hogy a kabinban lévő férfi *mellbelőtte magát*. A mentőket azonnal kihívták, de mielőtt még segélyben részesíthették volna *az életúnt férfit, meghalt*. Irataiból kitűnt, hogy az öngyilkos férfi *Kapek Nándor százados, a szegedi utászszázadhoz volt beosztva*.

Szegeden *Kapek* Nándor százados tragédiájának híre nagy megdöbbenést keltett. A *Budapesti Hirlap* munkatársa értesülése

Faranczy

Nemes Marcell képgyűjteményének aukciókiállításán az Ernst Múzeumban két festményével szerepelt.

BH. 934. IV. 15.

Faranczy

Nemes Marcell gyűjteményének II. aukcióján az Ernst Múzeumban szerepelt képével.

Mo. 934. IV. 15.

Ferenczy Károly

Nemes Marcell képgyüjteményének II. aukció kiállításán az Ernst-muzeum-ban szerepelt.

Ferenczy Károlyt csak két kis müve képviseli a gyüjteményben, de mind a kettő remekmű. Az egyik sápadt-zöld háttérre festett papagály-csodálata, a másik a „Lugasban" című elragadó szinkompozicióju kép. — (Sajátságosan hatnak ma, a mester annyira gyökeres átalakulása után Vaszary János korai (1904—1909) között festett) képei. Hollósy Simon Kalapos-nője, Bruck Lajos korai párizsi képei, Glatz Oszkárné, Wildner Mária ritka finom szinkompozicióju virágcsendélete, Koszta Józsefnek egy sor szép táj- és alakos képei, Magyar-Mannheimer Gusztáv Női feje,

Ujság 934.IV.15.

Ferenczi

Nemes Marcell magyar gyűjteményének II. aukciós kiállítása az Ernst múzeumban szerepelt.

Az Est 934. IV. 15.

Ferenczi

Nemes Marcell gyűjteményének II. kiállításán az Ernst Múzeumban képével szerepelt.

MH. 934. IV. 17.

Ferenczy Károly

Műve nemzeti a pósta ta le-
rétpénztár jubiláris
aukciójáni!

B. H. 936. II. 11.

Ferenczy Károly

Nemes Marcell képgyűjteményének második aukciójan az Ernst Múzeumban két vásznával szerepelt.

PN.934.IV.15.

Ferenczy Károly

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - a nagyteremben továbbra is érintetlen marad a Ferenczy-hagyaték értékes kollekciója.-

Pesti Napló
1935.X.13.

Ferenczy Károly

festőművész

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - képeivel szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.X.13.

Ferenczy Károly

Nemes Marcell képgyűjteményének II. kiállításán az Ernst-múzeumban szerepelt.

M. 934. IV. 15.

Ferenczy Károly

Barabásból Vaszary-ig kiállításon a Mücsarnokban szerepel.

M.932.II.23.

A franciás impresszionizmus egyik legteljesebb képviselője volt nálunk *Ferenczy* Károly, akinek figurális tárgyu művészete egyszersmind magában hordta ennek, az embert fény- és szinjelenségek lélektelen médiumává devalváló iránynak dekadenciáját és kritikáját. Nagy jelentősége viszont az uj stilustörekvésnek, hogy felszabaditotta a megkötött művészi invenciót, friss tavaszi levegőt, derüt, szint vitt a vászonra és az egyéni meglátás jogán lehetőséget teremtett egy bot nélkül járó magyar művészet kialakulására. Viszont utat nyitott egy olyan korlátlan szabadosságnak, amelynek kinövései a postimpresszionista irányokban burjánzanak. Hogy az impresszionizmus ma is milyen elevenen hat, annak bizonyságait a Mücsarnok kiállitásán számos egykori nagybányai festő és sok fiatal utód megkapó erejü munkáján tapasztalhatjuk. A nagybányain kivül főleg *a szolnoki iskola* emelkedik még nagyobb jelentőségre, melynek tagjai más-más szempontokból, majd a vonalak és formák hangsulyozásával, majd a napfény konturmorzsoló hatásának és a szinfoltok kifejezőerejének kiemelésével szólaltatják meg a magyar Alföld festői szépségeit.

Ferenczy Károly

— **A szentendreiek kiállítása.** A Szentendrei Festők Társasága 1930 február havában retrospectiv kiállítást rendez a Nemzeti Szalonban. A kiállítás keretében bemutatásra kerülnek a régebben Szentendrén működött festők közül *Ferenczy* Károly, *Fényes* Adolf és mások művei. A kiállításra beküldhetnek képeket azok is, akik a társaság művésztelepén dolgoztak. A képeket jannár 23. és 25. között veszi át a Nemzeti Szalon. A kiállított képek felett zsüri dönt.

N. U. 929. XII. 24.

Kiadás előtt

Ferenczy Károly, festő MDK

Szerepel a tárlaton.

— : A XX. sz. magyar képzőművészetének nagy kiállítása tárlaton 7

Népszabadság, Bp, 1967 máj. 5.

Ferenczy Károly

festőművész

Ernst Muzeum nagytermében hagyatékának nagyszerü darabjai láthatók még, amelyekről már multkor szóltunk terjedelmesen. A nagy jelentőségü anyag ujabban néhány gyönyörü tanulmánnyal gyarapodott.

Budapesti Hirlap
1935.X.13.

Ferenczy Károly
festőművész

Két festő az Ernst-múzeumban

Az Ernst-múzeumban továbbra is nyitva marad a *Ferenczy Károly-emlékkiállítás*, alkalmat nyujtva a közönségnek arra, hogy a nagy mester szívhez szóló képeiben és érdekes vázlataiban még egy ideig gyönyörködhessék. A többi teremben két művész képei függnek: *Marosi* Gyuláé és *Brabécz-Wellisch* Margité.

Marosi Gyulának, a tehetséges fiatal festőnek első gyüjteményes kiállítása ez. Festészete a mai kort tükrözi mai meglátásban, témái közvetlenül az életben gyökeredznek. Mint igazi vérbeli művész, nem akarja magát másként kifejezni, mint ahogy azt a ma megkívánja, bármennyire ellenkezzék is ez az édeskést, az elcsépeltet vagy kínosan pontos naturalizmust kedvelők, tehát a polgári közönség ízlésével. Motívumaiban, festésmódjában erősen érezhető a modern mesterek, Aba-Novák, Szőnyi és Bernáth hatása, ez azonban semmit sem von le értékéből, hiszen már az jellemző egy fiatal festő egész felfogására és ízlésére, hogy kinek a nevét írja lobogójára.

Függetlenség
1935 X. 13

Ferenczy Károly
festőművész

KÉT UJ MAGYAR MÜVÉSZ

Az Ernszt-muzeum első őszi kiállitása két most induló nagytehetségü, figyelemreméltó művész bemutatkozásának tavaszi ünnepe, amit borongósan s kissé idegenül fest alá a többi teremben *Ferenczy* Károly, a nagybányai festőtitán, a magyar képzőművészet legtragikusabb, legbizarrabb és legpompásabb reprezentánsának emlékkollekciója. A két uj művész közül *Marosi* Gyula egészen fiatal ember, valami huszonegy esztendős és rakétaszerüen gyors, meglepő fejlődésének valóságos anatómiai keresztmetszetét nyujtja a kiállitás, ahol az első teremben, az ott válogatás nélkül felrakott szénrajzkisérletek oroszlánkörmeitől, a következő két terem forma után kapkodó és szinekkel kinlódó tapogatódzásain, az *Aba-Novák*- és *Szőnyi*-hatások bilincses ballasztjával terhelt disszonanciákon át, az utolsó teremben négy-öt nagy olajvásznával olyan magasságba jut, hogy Marosi Gyula neve rövidesen minden bizonnyal a magyar festőművészet európai hirü büsz-

Magyarság
1935 X. 13.

keségei között fog szerepelni. A *Szobafestők, Terefere, Tömeglakásban,* de különösen a mélységesen drámai erejü *Hármat huszért* olajfestmény csupa, sajátos meglátáson át tükröződő őserő és komor muzsika. — A másik uj müvész *Brabécz-Wellisch* Margit már több korábbi gyüjteményes kiállitáson kellemesen tünt fel sok önviaskodást és titokzatosságot mutató alkotásaival, most azonban huszonhárom festményével olyan csattanó, erőteljes és gazdag egyéniséget mutat, hogy minden tapsot és elismerést megérdemel. A *Táncosnő*-festmény finom vonaljátékával és bugó, mély lirájával, csendéletei, enteriőrképei, egyetlen aktja a dekorativ hatások sajátos, szinte rimbecsengő egységével s a *Kékkabátos nő* fátyolos szinszimfóniájával maga a megelevenedő álom: egy zengőlelkü, igazi tehetségü müvész bravuros megnyilatkozása.

Ferenczy Károly

A miskolci Kossuth szálló emeleti kiállitási helyiségében a Szépmüvészeti Muzeum, Fővárosi Képtár és néhány magángyüjtő anyagából rendezett kiállitáson müve szerepelt.

Északmagyarország 1948.aug.12. 2.l.

Ferenczy Károly

1906-ban a Mintarajztanoda és Rajztanárképezde alakrajz tanárává nevezték ki, de ez más nem sok tehermentesítést jelentett Székely Bertalan számára, mert az időnyes ekkor más egy éve a Lotz-féle II. Mesteriskola igazgató-tanára volt.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Maksay Ferenc.) Bp. 1962. Képzőmű v. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) 196–197. l.

Ferenczy Károly.

Edvi Illés (1903-tól), Réti István, a Mintarajzta-noda naopbányai nellemben tanító tanárai tették alapvető stúdiummá a plein-air festést, amit Székely Bertalan nem tartott fontosnak.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Maksay Tanló.) Bp. 1962. Képző mův. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – Bev.: 27. l.

Ferenczy Károly, Jestő

MDK

1

A Szentendrei Múzeum kiállítása az ifjú Ferenczy Károly művészetét mutatja be: első jelentős alkotói korszakát az 1889-92 körötti szentendrei esztendőkkel a középpontban. Azokat az éveket, amelyek a kezdeti tanulóévektől az 1894-es Ádámig vezettek.

Rózsa Gyula: Emlékezés Ferenczy Károlyra 9.

Népszabadság, Bp. 1967. szept. 9.

Ferenczy Károly, festő (3)

MDK

A szentendrei kiállításon bemutatják a

Karicsot hajigáló fiúk.

(1890.) c. olajkompozíciót Repr

Rózsa Gyula: Emlékezés Ferenczy Károly-ra 9

Népszabadság, Bp., 1967, szep. 9.

Ferenczy Károly, festő 2

MDK

A szentendrei Kiállításon láthatók első kamaszrajzai, itáliai, müncheni akadémiai éveinek emlékei, s az „igazi" ferenczy-művek között a párizsi tanulmányút idején készült Kalló's Ede-arckép, a Lányok virágot gondoznak (1889), a Kertének (1891), Önarckép, Ádám, Királyok hódolása, Három királyok, Esthangulat borakkal s'a Rödolálák. Rózsa Gyula: Emlékezés Ferenczy Károlyra 9.

Népszabadság

Bp. 1967. szep. 9.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Könyvi Istvan tanítványa volt
Ferenczy Károlynak.

Lázló Miklós: Három ecset a festőállványon
2

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. aug. 19

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Mive a Galéria uj szerzeménye

Nyilazók

Csengeriné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évbe
199-200.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Müve a Galéria uj szerzeménye

Oktober

Csengeriné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évbe
199-200.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Mitz Béla tanára volt.

—: Mitz

8.

ESTI HIRLAP, T'Bp. 1967. jún. 3.

Ferenczy Károly

festőművész

Postatakarékpénztár sukciója - árverésre kerülő olajfestményét 200 pengőre becsülték.

Ujság
1929, VI.9.

Ferenczy

három nép műve található meg e Radnai és Kövesi-kollekcióban.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2-12. 68. l.

Ferenczy

néhány rép műve dr. Völgyesy emlékgyűjteményében van.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2-12. 68-e.

Ferenczy (1862–1917)

leghiteljesedettebb festője a nagybányai iskolának. Szép színharmónia, főleg a zöldek finomsága, ~~[illegible]~~ gondos, kissé jelképes kompozícióval tarsul ~~[illegible]~~ oeuvre-jében.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 68. l.

Ferenczy

müve nerepelt a 19. század magyar művészetét és a mai iskolát bemutató extergomi kiállításon (Városházon nagyterme), melynek megnyitásán Géo-Charles jelen volt. (Költő és műkritikus.) Ferenczy más meg-halt.

Géo-Charles: Egy francia költő jegyzetei a magyar művészetről. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 66. l.

MNK

Ferenczy Károly

Hazatérés, temp.
Férfiarckép, olaj
Napos délelőtt,"
Fiuarckép, "
Gyermekek pónikon, olaj

MNGs. 1905-6. téli kiáll. kat. 35 l.

Ferenczy Károly

MDK

nevének említése

(1862-1917).
Miskolcon 1943-ban Képzőművészeti Múzeum kiállításán szereplő képe:
"Női arckép." Olaj vászonra.
75×85 cm. Vétel 1919. Ltsz 5272.

Bánky Dénes: A magyar festészet mesterei. (Kiállítási) Miskolc 1943. 10. l. 14. l.

Ferenczy Károly, festő

Esthangulat lovakkal. 19oo. Ráth.Gy.f.6oo.-kor.dij.

Ábrahám áldozata. 19o1.Ipolyi A.féle 2ooo.-kor.tört. dij.

Márciusi est. 19o2. A lipótv. kasz. looo.-kor.dija.

OMKT-Vánd.kiáll. 191o szept.8-dec.27-ig.

Kitünt. müv.lajstr.-Hornyánszky V.kny. 63. l.

MDK

Ferenczy Károly

N. Szal. 1. csop.kiáll. 19o7. márc.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet, 1915. 236 l. Kitüntetett művészek.

MDK

Reprodukviók.

Magyarország. művészeti csop.-jainak hiv. tárgymutatója. St.-Louisi kiáll. 1904.

1.

MDK

Ferenczy Károly

Miénk II. kiáll. ~~12~~ N.Szal. 1909. febr.

MDK

Ferenczy Károly

Kastanienbäume
Maler und Modell
Heimkehrende Holzfäller
Damenbildenis
Kinder auf Ponies
Weisse Rosen

Katalog der Ausstellung ung. Maler. Berlin, 1910. 11-13 l.

MDK

Ferenczy Károly

Spaziergang
Abend
Stilleben
Rosen
Kinder auf Ponies
Damenbildnis

Katalog der Ausstellung ~~MKN~~ ung. Maler. Berlin, 1910. 11-13 1.

HDK

Ferenczy Károly

Damenporträt/

"

Sonniger Garten

Vormittag

Kreuzabnahme

Märzabend

Katalog der Ausstellung ung. Maler. Berlin, 1910. 11-13 l.

Ferenczy Károly

Winter, paszt.
Vor dem Bade
Sonnenschirm
Rosen
Joseph, von seinen Brüdern verkauft
Frühlingslandschaft

Katalog der Ausstellung ung. Maler. Berlin, 1910. 11-13 l.

MDK

Ferenczy Károly

Festőnő, olaj
Leányarckép, olaj

Magyarorsz. művészeti csop-jainak hiv. tárgymutató.
St.-Lucisi kiáll. 1904.

4o 1. képpel

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép, olaj
Fürdés előtt, "
Arckép, "
Tájkép ökrökkel,"
Arckép, "

N. Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.

25 l.

MDK

Ferenczy Károly

Két női akt, olaj
Nyári nap, "
Arckép, "
Kettős arckép, "
Rózsák, "
Arckép, "

N. Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.
25 l.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép ökrökkel, repr.

N.Szal. 1. csop. kiáll. 1907. márc.

Ferency Károly festő

M.D.K.

A Kossuth Lajos utcai Wenzeti szalonnak első Zsmoly eseménye F.K. kollektív bemutatkozása.

Dömötör István: Egy művészeti propagáló. Ernst Lajos. Bp. 1913 22, 23

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

91) Fekvő akt.
(somogym. Museum)

Egyéb Köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

6 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

A magyarországi sport tagja

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek
Bp. 1957.

102 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Münchenben barátságot kötött Csók Istvánnal.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek
Bp. 1957.

102 l.

Ferenczy Károly,

Tájkép, szines kőnyomat

A XIX-XX. századi magyar grafikája 1924. január
Orsz. Magy. Szépműv. Múzeum katalógusa 9 lap

Ferenczy Károly, 1862-1917

Erdőrészlet, olaj

Szarvasetetés, tollr.

Ábrahám áldozata, olaj

Fekvő nőiakt, olaj

Pieta, szén

Árverési Könyv, 1939. 3.rk.

19 1.

MDK

Ferenczy Károly, sz. 1862.febr. 8. Bécs,
+1917 márc.18. Bpest.

Nyár, olaj

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll.
1926-31. 1931. 29 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1916.

Borus idő a Zazarvölgyben, festm.

Ernst Muz. 51. auk. 1935. márc.

8 1.

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est, olaj, Lipótvárosi Kaszinó-dij, 1ooo Kr.

SzmKT 5o - 131-132 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Lovastanulmány, paszt.
Fiatal anya

Almássy Teleki VIII. 1942.
10 9 1.

Ferenczy Károly

MDK

Reprodukciók:

ó "Józsefet eladják testvérei" 1900
Szépm. Muz.
69.o.

"Béni és Noémi" 1908.
Szépm. Muz.
71.o.

"Válás" 1892. Szépm. Muz.
47.o.

Németh Lajos: Hollósy Simon és kora művészete.
Bp. 1956.

MDK

Ferenczy Károly

"Önarckép" 1903. /Szépm. Muz./

125-126.o.

Repr. 125.o.

Németh Lajos : Hollósy Simon és kora művészete.
Bp. 1956.

Ferenczy Károly

MDK

"Hegyi beszéd"
"Három királyok"
"Ábrahám és Izsák"
"Józsefet eladják testvérei"

68-70.o.

Gyermekeit ábrázoló arcképei.

72.o.

"Márciusi est"
"Hazatérő favágók"

73.o.

Németh Lajos: Holléssy Simon és kora művészete. Bp. 1956.

Ferenczy /Károly/ MDK

"Józsefet eladják testvérei"

56.o.

Németh Lajos: Hollósy Simon és kora művészete.
Bp. 1956.

MPK

Ferenczy Károly, festő

1862 (Bécs) – 1917.

Rómában, Münchenben, Párisban tanult (Julian-akadémia)
Csók Istvánnal és Iványi Grünwald Bélával együtt.
Szentendrére megy
Münchenben Hollósy körével találkozik
Nagybányán (1896) megalakítják a festőtelepet.
1903-ban első kollektív kiállítása. Naturalista.
Főiskolai tanár
1907. Szinyeivel és Rippl Rónaival „Nyolcak" művészcsoportot alapít
Szalonban 3 nagy kiállítást rendeznek
„Csók István arcképe" - Déri Múzeumban (Debrecen)

Déri Múzeum képtára Debrecen, 1949. 12. lap

MDK

Ferenczy Károly festő
1863-1920.

Csók István arcképe (olaj) } Déri Múzeumban
Cigányok

Déri Múzeum Debrecen. Vezető a képtárhoz Bp 1952. 5. kap.

MDK

Ferenczy Károly festő

„Patak"-Vámon

Debrecen város ujdo. hajtásának tárgymutatója

D. 1919, 8. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1902-ben Nagybánya a művész-telepen alapított

Rébi Bp. 1954. 325. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1903-ban Nagybányán a művész-
telepen dolgozott

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1904-ben Nagybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1905-ben Nagybányán avegozott

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. V.

FERENCZY Károly festő

1896-ban Nagybányán Tartózko-
dott

Réti Bp. 1954. 324. l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1884-ben Nagybányán tartózkodott

Réti Bn. 1954. 324. l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Bp. 1954. 324. o.

Ferenczy Károly festőművész.

Árv. közl. 1941. márc. 2.rksz. 97. szk.

12 l.

MDK

Ferenczy Károly

Napsütés, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tav.kiáll. 19ol.

3 l.

MDK

Ferenczy Károly

Hazatérő favágók, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egy. Tav.kiáll. 19ol.

6 l.

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Festőművész.

Szentendrei festők kiállitása Szentendrén.

Magyar Nemzet.1961. aug.30. 4.old.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Festőművész.

Nagy részvéttel kisérték utolsó utjára Csók Istvánt.
Magyar Nemzet 1961. febr. 9. 4.old.

M.D.K.

Ferenczi Károly.

Festőművész.

Munkácsy, Derkovits, Szőnyi képek az áprilisi aukción.

Magyar Nemzet 1961. márc. 30. 4.old.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Jánossy Ferenc kompoziciójának
a Kartyakirálynak előképe feltehető a
Ferenczy Károly Hegyibeszede volt.

Frank Janos: Jánossy Ferenc és Hadik Gyula
Művészet, 1966. Magus - 46 hep.

Ferenczy Károly festő

XIX századi magyar művészek

Szabad Nép 1948 okt 16–6

Ferenczy Károly festő

a magyar Táj-képfestészet

Szabad Nép 1948 szept. 8.-4.-

Ferenczy Károly festő

Elődeink

Szabad Nép 1948 márc 21.–80.–

Ferenczy Károly festő

Önarckép kiállítás.

Szabad Nép 1948 jan. 23.-40.

Ferenczy Károly festő

A magyar festészet 150 éve.

Uj Ember.1952.6.szám 3.old.

Ferenczi Károly festö.

Uj Világ.1951.19.sz.május 10.6.l.

Ferencz Károly.

Magyar Nemzet.
1947. III. 3.; III. évf. 53. sz.
2. old.
(: Riport. :)

Kiszinni

Ferenczy Karoly Jestörmünz

Muvelt Nép, 1954. jun. 20. 8. old.

Ferenczy Károly.

Magyar Nemzet.
1948. VIII. 15. 4. old.
(: Bekámoló :)

Ferenczy Károly festő

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-2 sz.
13-24.

Pogány Ö. Gábor: Gól István

Ferenczi Károly festő.

Szab.Nép.1951.259.sz.nov.4. 9.l.

Ferenczi Károly festö.

Szab.Nép.1951.94.sz.ápr.22. 7.l.

Ferenczy Károly

Irodalmi Ujság, 1955. VII. 23. 8. o.

Péter Imre: A vázlattönyv védelmében

Ferenczy Károly.

Megyei Nemzet.
1949. III. 1., 4. old.
(:Bezárnok:)

Ferenczi Károly festő"

Szabad Nép

1945.9.2.-4.l.

Ferenczy Károly

„A Nevyszkiól a Hungériáig" c. szemle rovatban – egy korrekcióban szegezetlik mint a magy. naturalismus és impresz. egyik meg teremtőjét.

Irodalomtörténeti Közlemények, Br. 1967, 116 l, Dévényi Ivánc.

-1-

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„művészetében a nagybányaiak, alapjában naturalisztikus... természet szemlélése tapott valami magasabb esztétikai támpontot... filozófikus hátteret nyert, de professzoros, szigorú szabályok szerint való érvényesülést... olcsón kiegyeztek ő és társai a természettel... ez horta meg pikturájuk vérszegénységét. ./.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 263. old.

/ a cikk megj.: „Világ", 1911. júl. 27.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„... Az igénytelen dilettáns festészet mellett, amellyel szembe kellett itthon helyezkedniök, és az akadémikus törékveserkel szemben már az is eredmény, kulturai készültség volt, amit ig, nékány jó képükben felmutattak."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 263-264 old.

/ acikk megj.: „Világ" 1911. júl. 9.

M.D.K.

Ferenczy Károly
szobrász

Méltatlas.

Pogány Ó. Gábor: Arany János és a képzőművészet
Művészet, 1967. julius – 26 lap.

Ferenczy Károly, festő

M.D.K.

az egetlen, arit a szerző a nagbányaiak körül megemlít. „Nagbányán szabadult fel igazi művész-lénye a müncheni stilusból – ott kezd nagy feltorban festeni a plein-air tiszta sinei vel, a természetes világítás rezdüléseiben.., az impresszionistár stilusában."

Cr.Passuth: Pittura ungherese del novecento, 2. old.

Klny.: "Ungeria d'oggi", maggio-giugno 1965.

M.D.K.

Ferenczy Károly „festő"

„ismert hét-inges Malonyay-archépével" szerepel a Szépművészeti Múzeum újabb ~~kiállitásan~~ szerzeményeinek kiállitásán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 459.

/a cikk megj.: „Világ" 1917. máj. 26. /

Ferenczy Károly, festő

M.D.K.

három művészgyermekével közös kiállításán „kétszeresen érezzük F. K. jelentőségét... Nagybánya: kezdetlegesebb volt, de akarasaiban értékesebb... dúsabb és többet ígérő... a ma: egy fekete hátterű akt és két arckép... kész művészet, de merevedő formákra fáradt."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 439.o

/a cikk megj.: „Világ" 1916. dec. 10. /

Ferenczy Károly.

*** (Aktkiállítás Bécsben.)** A két évvel ezelőtt rendezett nagysikerű budapesti aktkiállítás mintájára most a bécsi *Secessio* is rendez aktkiállítást. Ezen azonban nemcsak osztrák festők, hanem idegen művészek idetartozó alkotásait is bemutatják. Az érdekes nemzetközi kiállításon a legtöbb kultúrnemzet, köztük Magyarország is résztvesz. A helyiségek szűk voltára való tekintettel azonban nem lesz retrospektív jellege a tárlatnak, hanem csak a most élő vagy a közelmultban meghalt nevezetes mesterek munkáit állítják ki. Igy az elhunyt magyar művészek közül csak *Ferenczy* Károly és *Korb* Erzsébet aktjait mutatják be. Az élők között elsősorban *Csók, Vaszary, Iványi-Grünwald, Szönyi* festményei, *Beck* Ö. Fülöp, *Megyessy, Pátzay* szobrai kerülnek az osztrák közönség szeme elé. A napokban itt járt *Kitt* osztrák festőművész, a Secessio igazgatója, aki a magyar műértőkkel együtt már kiválogatta a Bécsbe küldendő anyagot.

Bt. 928 X. 3.

Budapesti Hirlap, 1928. Okt. 3.

9

Ferenczy Károly.

a postatakarékpénztár új aukci-
óján képe szerepelni fog.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

MDK.

Ferenczy Károly

A Margitszigetre tervezett mellszobráról

Magyar Nemzet 1966 máj.6.

Ferenczy Károly, festő

A francia kapcsolatok egyik
képviselője.

—: A magyar képzőművészet nagy sikere Párizsban

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. máj. 8. 7

Ferenczy Károly, Jestő

MDh

Táclat vezetésen ismertetik.

–: A hét végi kulturális programból 8

NÉPSZABADSÁG, bp 1966. máj. 7.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét két helyen is
cuditi:

Bencze László: Magyar mestermüvek
/Munkácsy "Bucsuzkodás" c.képe/

Csillag, 1956. augusztus, 337. és 344. old.

r. D. K.

FERENCZY Károly festő

„Hegyi beszéd" (1897) (Repr. 22. t.

„Hazatérő favágók" (Repr. 31. t.)

„Háromkirályok" (1898) (Repr. 30. t.)

„Ábrahám áldozata" (1901.)

...ciusi est" (1902) (Repr. 29. t.)

...nő" (1903)

...os délelőtt" (1905) (Repr. 25. t.)

...arvaskert" (1893.)

...marckép (Repr. 26. t.)

./.

 M. D. K.

FERENCZY Károly festő

„Favágók esti napsütésben"

„Esti hangulat lovakkal" (Ráth Gy díj.) 1899.

„Józsefet eladják testvérei" (1900) (Repr. 21.)

„Keresztlevétel" (1903.)

„...ő és modell" (1904.)

„...és előtt" (1904.)

„...ri est" (1904.) (Repr. 28. t.)

„...ernekek tomnykon" (Lovaglo gyermekek) (1905.)

„...igányok (Repr. ~~27~~. t.)

./.

-3- M. D. K.

FERENCZY Károly festő

„Tékozló fiú" (1908)

Az 1900-ení párisi kiáll. III. o. aranyérem

1905. Saint Louis II. o. aranyérem

1905 Velence Biennale nagy aranyérem

[illegible]07 München kis "

" nagy "

[illegible]

[illegible] Bródy S. Ernst Kecske c.

[illegible]icik (Repr 20. t

 M.D.9

FERENCZY Károly festő

1902. Lipótvárosi kaszinó díja

1900. Rózsa György-díj

1901. Spolyi Arnold-díj

1911. Ánami aranyérem

Vaszary-díj

4000 Koronás Társulati-díj

...kép

...kép } az első magy-
bányai csoport-

R. D. K.

FERENCZY Károly festő

Kiss József arcképe
Portraitvázlat
Női arcképe
Archaeológia
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

kiállítás
katalógusa
nyomán

sot hajigáló

./.

R. D. L.

FERENCZY Károly festő

Női arckép

József eladják testvérei

Lovak

Tájkép

Gesztenyefák

Szarvaskert (1893)

Nagybányán a Szabadiszola egyik

vezetője

./.

 M.D.K.

FERENCZY Károly festő

A Nagybányai Festők Társaságának egyik letrehozója, és a Zolnia Nagybányán letelepedő ~~ad~~ egyik alapítója

Válás Repr. (18)

Réti István: A nagybányai művészklep

Bn. 1954. 14., 17., 31., 32., 34., 38-49., 5., 53., 55., 56., 57., 58., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 71., 72., 75., 76., 77., 78., 79., 81., 84., 86., 97., 101., 103., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113., 114., 117., 121., 122., 123., 125., 127., 128., 129., 150., 177., 180., ./.

FERENCZY Károly festő

Királyok hódolása

Csók Istvánné

Önarckép (Repr. 26. t.)

Ilegyi beszéd (1896.)

Három királyok (1898.) (Repr. 30. t.)

József eladatása (1900)

Ábrahám áldozása (1901)

Keresztről való levétel (1903.)

Plestyar (1898.)

I' — 4. — M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Virághegy (1898.)
Est lovakkal
Hazatérő favágók (Repr. 29.t.
Keresztheg y (1900)
Virághegy (1901.) (Repr. 24.t.)
Márciusi est (1902.) (Repr. 29.t.)
Tavaszi tój (1903.)
Nyári reggel
Nyár

./.

FERENCZY Károly festő

Festőnő" (1903.)
Október (1903.) (Repr. 32. t.)
Napos délelőtt (1905.) (Repr. 24. t.)
Gyermekek pongyolában (Repr. 28. t.)
Levétel a keresztről
Fürdés előtt (1904.)
Nyári est (1904.)
Nyári nap (1906.)
Szaratérés
A tékozló fiú hazatérése

I — 6. — M.D.K.

FERENCZY Károly festő

Révai hórné arcképe (1897.)

Janovics György "

Gömöry Olivér " (1899.)

Cigányok (1901.) (Repr. 25. t.)

Komjáthy Gyula (1901.)

Hegedűs Sándor

Malonyay Dezső (1904.) (Repr. 33. t.)

Schönherr családi kettős arckép (1903.)

Herrerék páros portréja

Testvérek (1908.) ./.

I. -7.- M.D.K.

FERENCZY Károly festő

Testvérek (, hármas arckép) (1911.)

Festő és modell (1904.)

Anya és gyermeke (1912.) (Repr. 35.t.)

Schuler Gusztávné arcképe (1916.)

Ernst Sándorné " (1916.)

Alvó akt (1912.)

Fekvő akt (1913) Repr. 36.t.

Pieta (1913)

Szőke női aktja (1915)

Barna " " (1916.)

./.

F' - 8. - M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Fekvő női akt (1916.) utolsó műve)

Kacsa csendélet (1901)

Szobros csendélet,

Ananász csendéletek

Kis József illusztrációk:

Kincses Lázár lánya

Napólyi emlék

Varró lány dola

Ágota kisasszony

Vázlatok, változatok: Ilegyi beszéd,

./.

F' — 9. — M. D. K.

FERENCZY Károly festő

Három királyok, Fürdés előtt, Vörös fal, Tékozló fiú, Tehéte hátteres női akt.

Archeológia (falkép terv)

Béni archépe (Repr. 94. t.)

Rési István: A nagybányai művészklep

Bp. 1954. 153-172. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét említi:

Bronislaw Tronski: Węgierskie spotkania

Gazeta Pomorska, Bydgoszcze, 1955, jan.6. 5.sz.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét, mint egyszer
korrigáló tanárát említi:

Szilágyi András: Nagybányai festők között

Utunk-Kolozsvár, 1956. márc. 2.

M.D.K.

Fernczy Károly festő M.D.K.

Siremlékének avatás a Kerepesi temetőben

NHirek

Pest megyei Hirlap 1962. szeptember 27. 5.1.

MDK

Ferenczy Károly

Kertészek, rajz, repr.

A kedvenc, rajz, repr.

Művészet 1902. 128,129.l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

Kiss Ákos: Kisza Ferenc festészetéről
Művészet, 1965. július - 37 lap.

Ferenczy Károly festő M.D.

Müvei a kiállitáson / plakátok /

Perneczky Géza: A szecesszio két évtizede

A századforduló müvészetének kiállitása Székesfehérváron

Magyar Nemzet 1965. május 20. 4.1.

MDK

Ferenczy Károly

Seidler Irma, Réthy Károlyné festő. E.G. II. 433.l.

Ferenczy Károly

Szerepel a Postatararékpénztár aukció-jának decemberi kiállításán az állami árverési csarnokban.

N. U. 1926. XII. 4. (Nemzeti Ujság)

MDK

Ferenczy Károly

Birkózó fiuk

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK.

Ferenczy Károly

Müvei a Tompa gyüjteményben

Tükör 1966 máj.1o 1-p 3o.

MDK.

Ferenczy Károly

A hegyibeszéd, 1896

Kritika 1966 febr.

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960 MÁJ 24.

ESTI HÍRLAP

1021

Kiállítás Szentendrén

A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum újabb szép kiállítással várja látogatóit: A Nemzeti Galéria anyagából állították össze képanyagát a XIX. századtól napjainkig. Címe: a Duna-kanyar festői.

Schopenhauer címere

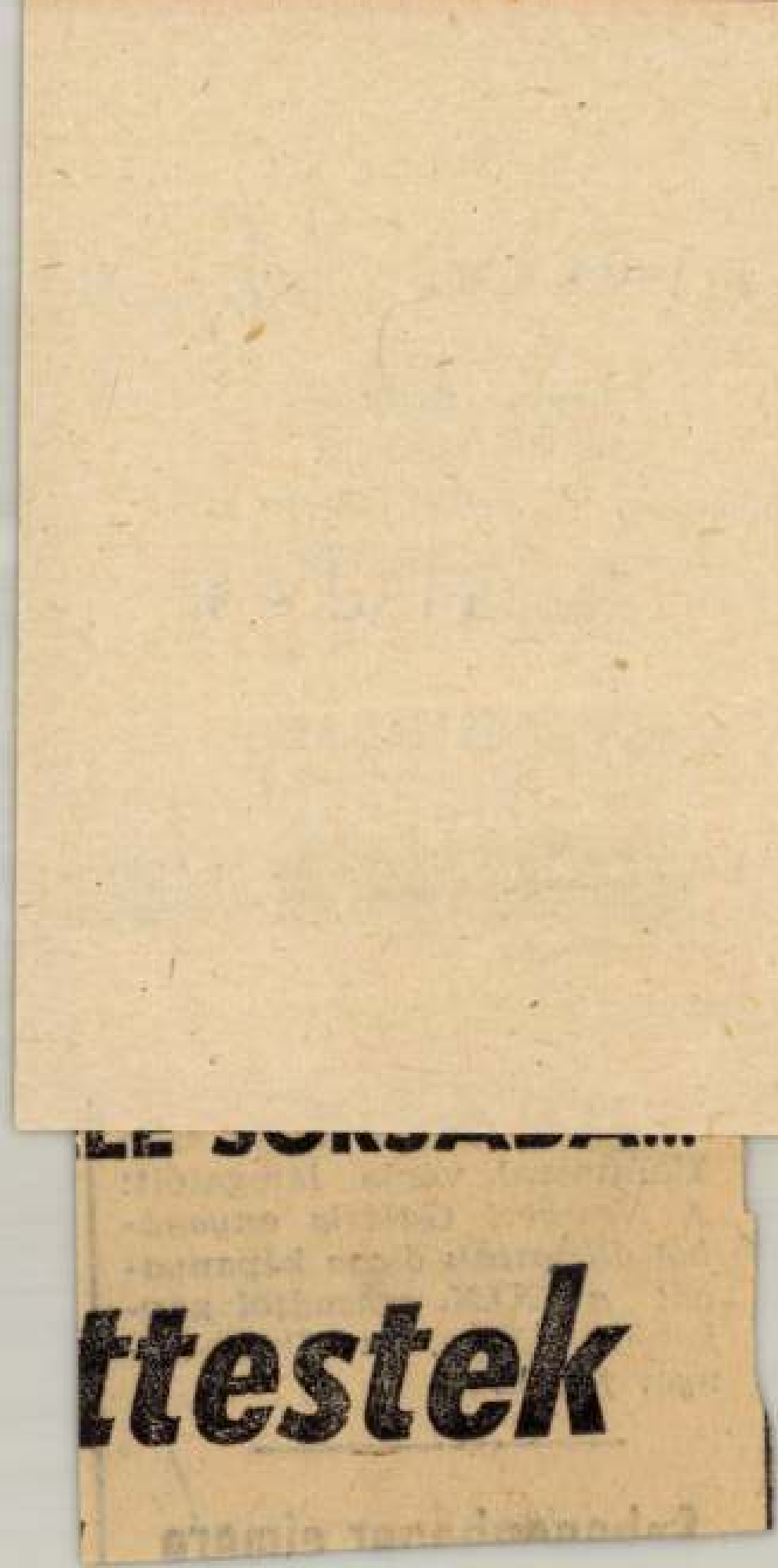

Ferenczy Károly festő

Nyitágkor közli: a révszigeti Műrésztétányon felállítják új mellszobrát.

Csongrádmegyei Hírlap 1966 aug. 6.

Ferenczy Károly festő

Szöveg emliti, hogy egy képe szerepel a Bizományi árukár műrészeti aukcióján.

Emlitett mű: „Siesta"

Mérleg, 1964. dec.

M.D.K.

Ferenczi Károly

Néhány müvének repr.-ját mutatja be a Corvin Áruház kiállitásán, amelyről "Akvarellek, szobrok és szines repr.-ók kiállitása a Corvinban" cimmel ir a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. juli 8-14. V. évf. 29. sz. 38-39. lap.

Ferenczy Károly, festő

MDK

Szerepel a Kiscelli úti

múzeumban.

Róna Gyula: Felfedezések

10.

NÉPSZABADSÁG 1964. 1965. júl. 4.

MDK.

Ferenczy Károly

MNG.beli képeiről

SZövetkezet 1966 febr.

Ferenczy Károly

MDK

Malonyay Dezső

Testvérek

Kettős arckép

Napos délelőtt
Női arckép

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Ferenczy Károly.

A nagybányai művésztelephez csatlakozott a művész.

Pesti Napló, 1928. nov. 4.

M.D.K.

Ferenczy Károly

A lap fényképes riportot közöl "Negyven éve.." cimmel az akkori hires emberekről. Itt emliti meg Hollósy Simonról készült fénykép mellett a müvész nevét, mint aki a nagybányai festő-iskola -melyet a lap szerint Hollósy Simon alapitott- egyik„ifju óriása" volt Ferenczy Károly.

Film Szinház Irodalom Bp. 1943. ápr. 2-8
VI. évf. 14. sz.

Ferenczy Károly, festő

A margitnigeti Művész sétányon helyezték el szobrát.

– : Szobormúzeum Lombrengeteggel 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 19.

Ferencsy Károly festő

MDk

Krobrót a Margitszigeten helyezik el.

–: Kozmetikázzák a régi budapesti szobrokat 9

NÉPSZABADSÁG, 1966. aug. 4.

Ferenczy Károly

Önarcképe a magy. művészképmások kiállitásán a Szépmüv. Múz.-ban.

B.H. 931.V.6.

Ferenczy Károly

Önarcképe, és Csók Istvánról készitett képmása, a magy.művészképmások kiállitásán a Szépmüv. Múz.-ban.

P.H.931.V.6.

Ferenczy Károly

Önarcképe, a művészképmások kiállitásán a Szépmüv.Múz.-ban.

M.O.931.V.6.

Ferenczy Károly

Két önportréja a magyar művészképmások kiállitásán, a Szépmüv.Múz.-ban.

Az Est.

Ferenczy Károly

"Önarckép"-e a magy. művészképmások kiállitásán a Szépmüv. Múz.-ban.

M. 931. V. 6.

Ferenczy Károly, festő

Mosh

Keresztrejtvényben szerepel.

–: A honfoglalás korától napjainkig

14.

NÉPSZABADSÁG, 1966. szept. 4.

Ferenczy Károly
festő

M.D.

Szigethy István festő mestere
volt

Tolgyesi János: Szigethy István műterembiálletása.
Művészet, 1966. szeptember - 40 lap

Ferenczy Károly
festő

MDK

A Szegedi Képtár új kiállításán
művei szerepelnek

Szelesi Loltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember – 32 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„már az 1880-as évek végén
elsőnek érezte meg ... Szentendre
romantikus hangulatát ihlető
... varázsát" – írja Bubalffy Gyula

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1964. XIX évf. jan. 17-i 3. sz.
12.4 old.

Ferenczy Károly, festő MDK

bemutatják a Főváros képzőmův.
Gyűjteményében lévő műveit. (TIT)

— : A hét végi kulturális programból

12

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. okt. 8.

MNGk

Ferencsy Károly festő

Egy vázlata kerül aukcióra.

— : Kiállítás és árverés 2

ESTI HIRLAP, 1965. okt. 20.

Ferenczy Károly

"Orfeusz" c. műve, a főváros képzőművészeti gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.16.

Ferenczy Károly

"Orfeusz" c. műve, a fővárosképzőművészeti gyűjteményének kiállításán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.16.

Ferenczy

Alkotása, a főváros művészeti szerzeményeinek kiáll.-án a Műcsarnokban.

M.932.VI.16.

Property

MDK

Ferenczy Károly

"Hazatérő favágók"

15.o.

Bednár Éva:Ternyai János. Bp. 1956.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1906-ban Nagybányán dolgozott

Réti Rth. 1954. 327 l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1909-ben Nagybányán dolgozik

Réti bp. 1954. 328. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1899-ben Nagybányán tartózkodott

Réti Bpr. 1954. 325. l.

M. D. K.

FERENCZY Károly testő

1901-ben Nagybányán kartózkodott

Réti Bp. 1954. 325. l.

MDK

Ferenczy Károly, festő

fiatalkori műveinek kiállítása
nyílt meg Szentendrén.

— : Ezt ujánljuk 6

ESTI HIRLAP Bp., 1967. aug. 8.

MDK

Ferenczy Károly
festő

Pátzay mesternek egy Ferenczy kép
van a birtokában.

Fóthy János: Látogatás Pátzay Pálnál.
Művészet, 1966. november - 26 kép

Ferenczy Károly
festő-

M.D.V.

A portréfestésnek is kultiválta.

Szeg Rezső: Portréfestészetünk és Denyen-Attila ugabb...
Műveszet, 1966. november - 29 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Munkáit kiállították a
tárlaton.

Aradi Nóra: A magyar művészet . . .
Művészet, 1966. november - 37 kap.

14.D 4

Ferenczy Károly
festő -

Festőnő (repro)
+ a mű miltatása

Bodnár Éva dr.
: A nő és a munka

Nőt lapja, 1966. ~~map~~ szilis 30 - 16 lap

M.D.K.

Ferenczi Károly
festő

A főiskolára megismerte
modellnek „Károly bácsit".

Fedor: Károly bácsi
Nők Lapja, 1966. július 6. - 12 lap

MDK

Ferenczy Károly

Az idei müvészeti évadban... Magyar Müvészet, 1925.

288. l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Az idei művészeti évadban... Magyar Művészet,

1925. 288. l.

MDK

Ferenczy Károly

Női aktjáért Vaszary dij

Tav.kiáll. ~~királl~~ pályabirósága. Müvészet 1914,
232 l.

Ferenczy Károly MDK

Ábrahám áldozata. olf.

Képzőművészeti Társulat
SzmKT 5o-128.o.

MDG

Ferenczy Károly, festő

Nyílazó c. képe szerepel
a Nemzeti Galéria tárlatán

Rózsás Sándor: Új szerzeményeink 1960-61
7. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1962. ápr. 8.

M.D.K

FERENCZY Károly festő

Művei a kiállitáson

Szovjet beszámoló a leningrádi magyar képzőművészeti kiállitásról

Magyar Nemzet 1962. április 296 4.l.

M. D. Vi

FERENCZY Károly festő

(1862 – 1917)

A nagybányai művészlétek vezető mestere

„Napos dél előtt" (1905) repr.

D mbi József: Müvészettörténet Bp. 1960. 326, 327 l

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

(1862–1917)

A nagybányai szabadiskola egyik alapítója

1896–97. Hegyi beszéd

1897, a nagybányaiak kiállításának plakátja

1900. „Józsefet eladják testvérei" (rezr. 74. l.)

Müvészettörténeti Á B C Bp. 1961. 11, 196, 200, 262, 298, 523, 546. l.

FERENCZY Károly festő M.D.K.

müveiből a Szépmüvészeti Muzeum örökletéteként több Győrbe került, 1945 január első napjaiban Nyugatra szállitották, az ausztriai Alt Aussee sóbányájában vannak.

Gábor István: Ezer magyar festmény egy osztrák sóbányában
Magyar Nemzet 1962. julius 11.7.1.

Ferency Károly

jestő

H.D.V.

„Harmas archipe", „Valást és Noemi"
„Ananász", „Vonishátteres nőr
akt", c. művei

Genthon István: Ferency Károly
Művészet, 1962. julius – 4 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

„A hegyibeszéd", „A három királyok"
„Józsefet eladják testvérei", „Ábrahám
áldozata", „Mázcinsi est", „Vyázi
reggel", „Fiúdó fiúk" c. művei.

Genthon István: Ferenczy Károly
Mitvészet, 1962. julius – 4 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Február 8-án volt názéves születési
évfordulója Ferenczy Károlynak -
Kertészfiú", „Madárdal", „Önarchép"
„Lovak a vízben" c. művei.

Genthon István: Ferenczy Károly
Művészet, 1952. julius — 4 lap

Ferenczy? Károly

A postatakarékpénztár Árverési Csarnokának 56. aukciókiállításán festményeivel szerepelt.

BH. 930. XII. 7.

Ferenczy Károly

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon

Nu 1939. III. 25.

M.D.K.

Forenczy Károly
festő

1911-1916 között tanítványa
volt Jándi Dávid.

Bedő Rudolf: Jándi Dávid emlékkiállítása
Művészet 1967. január - 36 lap

Felsenyi Kálmán.

A Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában a magyarországi alkotások között a gyűjteménye szerepel.

Budapesti Hírlap, 1928. Okt. 30.

MDK

Ferenczy Károly

Béni arcképe

Orpheus

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

MDK

Ferenczy Károly

Szinyei Merse Pál arcképe

Cigányok

Józsefet eladják testvérei

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

MEK

Ferenczy Károly

Ferenczy Ferenc arcképe

Kődobálók

Két modell

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

MDK

Ferenczy Károly

repr.ü

Hazatérő favágók, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mücs. 1957.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét abban az összefüggésben említi a szerző, mint akinek pikturális látás módjához a 30-as években lehiggadt, megnyugodott Berény, mindinkább közeledni kezd.

B.Szij: Róbert Berény

Acta Historiae Artium, Bp.1966.Tom.XII.fasc.1-2.

190. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét emliti a könyv "Szépmüvészet" c. fejezetének szerzője [Németh Lajos], mint a Nagbányai csoport egyik legjelentősebb tagjáét, akinek művészete, a csoport alapító tagjaival egyik, a morális tisztaság és a művészi kvalitás révén uj korszakot nyitott a magyar festészetben.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós.

Ed.: Pannónia, 194. old.

Ferenczy Károly.

A régi Múcsarnokban megnyílt Szépművészeti Muzeum új magyar képtárában csaknem az egész nagytermet lefoglalják alkotásai.

Nemzeti Ujság, 1928. Okt. 30.

MDK

Ferenczy Károly

Hazatérő favágók, of.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Mucc. 1957.

MDK

Ferenczy Károly

MNG. Magyar forradalmi müvészet. Mücs. 1957.

már a varázs-méreg haj
hány közösségi ritusról

A nambikuarák
furulyákkal /wairnhu/
évszak elején és végén
rán az elotasu férfiak
kunyhóba, s több órán
felnőtt férfiak vehetne
foglalnak a kis kunyhó
logatják a magukét, kor

Ferenczy Károly, jestő orosh

dr. Kunvári Bella „magán műren-
málan" ferenczy Károly-művek
is vannak.

—: József Attila Kulacsa.....

3.

ESTI HIRLAP Sz. 1965. júl. 22.

Ferenczy Károly.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában főművei szerepelnek.

Ujság, 1924. Okt. 30.

Ferenczy Károly festö M.D.K.

Mü ét 1962-ben restaurálták !

Grünwald Vilmosné arcképe

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria
az 1962-1963-as évben
A Magyar NeMzeti Galéria Közleményei V. Bp.1965
164. l.

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Dévényi Iván: Perlmutter Izsák
Művészet, 1966. augusztus - 5 lap.

M.D.K.

Ferenczy Károly festö

Müve a MNG-k gyüjteményébe került

2 festményvázlat

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

162. l.

Ferenczy Károly MDK

~~[illegible]~~

neve emlitve

Kosztolányi-Kann Gy. és A.-Zs.L. ... kiáll.
1916. képekkel. Ernst Múz.

MDK

Ferenczy Károly

Birkózó, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Ferenczy Károly

Szépm.Muz. Új magyar képtárának kat. 1928.

1 l.

MDK

Ferenczy Károly

repr.:

Kődobálók

M.festészet haladó hagyományai. Főv. Képtár

1951.

MDK

Ferenczy Károly

repr.:

Józsefet eladják testvérei

M.festészet haladó hagyományai. Főv. Képtár
1951.

MDK

Ferenczy Károly

Nagybányai táj, of.

M.tájj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Ferenczy Károly

Cigányok, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Ferenczy Károly

Dombvidék, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

Ferenczy Károly

Nyári est, of.

Domboldal, of.

M.tájj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

MDK

Ferenczy Károly

Birkózók, szén

Józsefet eladják bátyjai, szén

Nápolyi emlék, szén

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

Napos délelőtt, repr.

Márciusi est, "

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

Bükkös

M.festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár,1951.

M.Горбачев подарок получил. Рёв.Корбик,1991.

MDK

Ferenczy Károly

Lovas, szén

Pieta, cer és tus

Tanulmány Szinyei Merse Pál arcképéhez, szén

A müvész feleségének arcképe, szén

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

INDEX

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est, sz.kőnyomat

Szépm. Mus. Graf. Cszt. 82. kiáll.
Hoffmann B. sml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Tanulm. a Madárdal-hoz, cer.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, ~~cerr~~.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

$L_o$vas, szén

Olvasó leány őzikével, sz.kr.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.

Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Tenulmányok a Pietá -hoz, cer. és vf.

Szépm. Mus. Graf. Gazt. 82. kiáll.
Hoffmann H. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Pihenő, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Ferenczy Károly

Fekvő akt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Ferenczy Károly

A festő és modellje, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Ferenczy Károly

Fekvőx női akt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Ferenczy Károly

Anya gyermekével, szén
Tanulm. a Pietá-hoz, cer. és vf.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Ferenczy Károly

Női arckép, of.

Nyári nap, of.

Szépm.Mus. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

növendéke volt Deli Antal

B. Haulisch Lenke: Deli Antal. Deli Antal emlékkiáll. 1961. márc. Ferenczy Károly Muzeum Szentendre.

Ferenczy Károly

Névmutató volt Deli Antal

B. Havlisch Lenke: Deli Antal. Deli Antal emlékkiáll. 1961. Mikr. Ferenczy Károly Múzeum Szentendre.

MDK

Ferenczy Károly

Az állatkertben, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50 - 133.l.

MDK.

Ferenczy Károly

Kiállitási hiradás

Magyar Nemzet 1966 aug.26.

MDK.

Ferencz Károly

Kiállítási bírálás

Nagyvárad 1966 aug. 16.

Ferenczy Károly.

A postatakarékpénztár febr.-i aukciójáu műveiből szerepel néhány.

Az Est, 1928. febr. 12.

Ferenczy Károly festőmüvész

Az Est 1931.X.4.

— **Két kiállítás.** Egyik a *Tamás Galériában* van. Az önkéntelenül toll alá kívánkozó elragadtatott jelzőknél talán többet mond az a megállapítás, hogy *ez a kiállítás nemzeti és kortörténeti jelentőségű!* Legnagyobb dicsérete, hogy valóban tartalmazza, amit sokatmondó címe ígér: *A XX. század magyar festészetének kialakulását.* Olyan anyagot sikerült itt összegyüjteni az elmult 30 esztendő dicsőséges magyar piktúrájából, amit — jóformán kiegészítés nélkül — *egy évszázad mulva is szerepeltetni lehet* retrospektív szemléletben.

Egyetlen nagy terem falain *mindössze 39 kép, — kész művészettörténet.* Elrendezésével megállapítja az iskolákat és a teljesség kedvéért kiegészíti olyan piktorok munkáival, akik egyéniségükkel zsákuccába jutottak. Mindenekelőtt kettő derül ki ebből a kiállításból: *volt és van talajszagú magyar piktúránk, a többi pedig nem szégyenkezhetik a francia festészet nagy alkotásai mellett.*

Mit is lehet kiemelni ebből a sze-

MDK

Ferenczy Károly

Vidovszky Béla festőm. kiáll. Csók-gal. 1961.
III.

Ferenczy Károly

1893-ban készitett "Önarckép"-e, a magy. művész-
képmások kiállitásán.

Ujság, 931.V.6.

Ferenczy Károly.

Pesti Hírlap, 1928. Okt. 30.

A Szépművészeti Muzeum uj modern magyar képtára.

Az elmult napokban egy igen kitünő olasz mükritikus járt Budapesten, dr *Mariarosa Gabbrielli*, ki kéthónapos európai tanulmányutját Budapesten, helyesebben a budapesti muzeumokban fejezte be. Ez a nagytudásu és mérhetetlenül kifinomult kulturáju fiatal hölgy megkért, hogy miután napokon tanulmányozta a Szépművészeti Muzeum régi képtárát, amelynek egy-egy kincse valóságos revelációt jelentett számára, kalauzoljam végig a muzeum modern magyar képtárán. Nos, ez a kalauzolás a legnagyobb kudarcba fulladt, a Szépművészeti Muzeum modern magyar osztályán, Munkácsyn, Paál Lászlón, Szinyei-Mersén kivül bizony nem sok látnivaló akadt, dicsekednivaló pedig még kevésbbé.

Ha a római doktorkisasszony egy héttel később érkezik Budapestre és igy alkalma kinálkozik megtekinteni a *Szépművészeti Muzeum* uj modern magyar osztályát, amely *kedden délelőtt nyilik meg a közönség számára a régi Műcsarnok Andrássy-uti palotájának első emeletén*, abban az igen előnyös helyzetben lehetett volna e sorok irója, hogy igy szóljon dr. Gabbriellihez, mintha az ő személyén át a külföldhöz szólna:

Amit itt lát, kedves Dottoressa, az nem a modern magyar képzőművészet *egésze*, hanem ennek csak igen sikerült szintézise, igen jellemző keresztmetszete, amelyet e régi kiállitási csarnok helyiségeinek célszerü átalakitásával, *Petrovics Elek*, a Szépmüvészeti Muzeum igazgatója rendezett. Amint látja, ezeken a szines falakon, levegősen, az elrendezésnek olyan intim hatásával függnek a képek, hogy ezért külön dicséret illeti Petrovics igazgatót. De azért, ugy-e érezhető, milyen szegények vagyunk, magyarok, akik nem épithetünk külön palotát arra a célra, hogy világviszonylatban is legelsőrangu modern művészetünk, a *maga egész teljességében* felvonulhasson? Épen ezért van az, hogy ez a néhány terem mindössze keresztmetszetét adhatja a modern mai pikturának. És itt is mennyi nehézséggel kellett megküzdenie Petrovics Eleknek! Nemcsak az anyag kiválasztásában, sok *jó* helyett keveset, de *legelsőrangut* adni, hanem főként abban, hogy minden festőnk és szobrászunk reprezentativ munkáival szerepeljen és lehetőleg fejlődési etappjainak bemutatásával!

Az uj naturalizmus magyar Barbizonjának, Nagybányának, művészeitől egészen a legujabb irányokat követő „fiatalokig" mérhetetlen nagy az ut, de ezek a termek lassu és logikus átmenetben vezetnek bennünket végig a modern művészet kanyargós ösvényén. *Ferenczy Károly*, aki ha nem születik magyarnak, ma világhiru művész lehetne, nagyságához és jelentőségéhez mérten, egész termet kapott, amely köré tanitványai csoportosulnak.

A magyar impresszionizmus mestereire ennek a gyüjteménynek fel kell hivnia Európa figyelmét. *Rippl-Rónai József* terméről például lehetetlen a párizsi Luxembourg legjobb termeire nem gondolnunk, ime ujból a tragikus magyarság: az „Öreganyám", a „Maillol-arckép" alkotója, nem volna-e méltó arra, hogy a művészettörténet Degas, Renoir és Monet mellett őrizze meg nevét és a külföldi kritika kötelessége lesz, hogy ezt a nagy magyar mestert, annyi mással együtt, felfedezze a világ számára. De itt vannak a többiek, *Vaszary János*, *Csók István*, *Fényes Adolf* (az impresszionizmustól a naturalizmusig, minden fejlődési stádiumában), itt van az egyszermásszor cézannei érdekességü *Nagy Balogh János*, a magyar erőt reprezentáló *Koszta József* és *Iványi Grünwald Béla*, itt van, bár sajnos, igen kevéssé reprezentativen, legnagyobbjaink egyike, *Rudnay Gyula* és még annyi olyan mester munkája, aki méltóképpen képviselné bármely nagy nemzet festőművészeti géniuszát: *Kernstock Károly*, *Katona Nándor*, *Dudits Andor*, *Glatz Oszkár*, *Halvany Ferenc*, *Boszna Istvan*, *K. Kriesch Aladár*, *Szüle Péter*, *Perlmutter Izsák*, hogy csak éppen szeszélyesen, kvalitásra, irányra, iskolára való tekintet nélkül említsünk neveket.

És itt vannak a legmodernebbek, egymástól gondosan elválasztva, hogy külön-külön hangsulyozhassák egyéniségüket, ami igen szerencsés gondolat, követésreméltó példa minden modern galéria számára. Itt is mennyi bátorság, tehetség, mondanivaló. *Szőnyi István* kettős férfiarcképe muzeális érték, a szónak legmodernebb értelmében. És *Aba Novák*, *Feszty Masa*, *Egry József*, *Nemes József*, *Márffy Ödön*, *Molnár C. Pál* (különös érdekességü neoprimitiv Madonnájával), *Frank Frigyes* (egy virtuóz elegánciáju önarcképpel), *Farkas István*, szerencsére olyan gazdag felvonulásban juttatva szóhoz a legujabb magyar pikturát, hogy ezek a felsorolt nevek ismét csak töredékét adhatják az egésznek. És minő töredékét annak, ami még e muzeum falain is kivülrekedt!

Felvonul azonban a grafika is, sajnos, az elképzelhető legszerényebb keretek között, amint a mai szobrászművészetünket is mindössze tizenöt művész egy-egy alkotása reprezentálja. De *Kisfaludi Strobl Zs.*, *Ligeti Miklós*, *Ferenczy Béni*, *Vedres Márk*, *F. Beck Vilmos*, *Sidló Ferenc*, *Szentgyörgyi István* ebből a kevésből is a legnagyobb kvalitásokkal emelkednek ki.

Ime — mondhattam volna ezekután az olasz kritikusnak, vagy a világ bármely más kritikusának — itéljen Ön: az a nemzet, amely, *a maga feltétlen magyarságában is ennyire európai*, amelynek művészetében megcsendül, és pedig vezetőszólammal, a világ modern művészetének minden hangja, nem méltó-e arra, hogy más téren is vezető szerephez jusson az európai kulturában? Pedig, ezt ismételten hangoztatni kell, amit itt, a Szépművészeti Muzeumnak e modern osztályán lát az ember, csak miniatür keretek közé szoritva mutatja be a hatalmasan virágzó *nemzeti géniusz őstalajából fakadó*, de ágaival az *európaiság* napfénye és horizontja felé nyujtózó modern magyar művészetet.

Fóthy János.

*

Gróf *Klebelsberg Kunó* vallás- és közoktatásügyi miniszter kedden délelőtt fél tizenkét órakor nyitja meg a régi Műcsarnokban (VI., Andrássy-ut 69.) a Szépművészeti Muzeum uj magyar képtárát, amely fiókgyüjteménye lesz a muzeum modern képtárának és az utolsó évtizedek magyar festészetének legnagyobb részét öleli fel. A nagyközönség számára 31-én, szerdán nyilik meg az uj képtár, amel hétfő kivételével mindennap 10—½2 óra között lesz látható 40 fillér belépődij mellett. Vasárnap 11 óráig a belépés dijtalan.

egy Elida minőségű, finom darab szappant vehet, nincs rá szüksége, hogy silány, közönséges vagy ismeretlen szappant használjon. Az Elida Favorit-szappan csodásan tiszta és enyhe, habja dús és sűrű, mindvégig pompás illatú.

rit SZAPPAN

a KANSz vezértitkára, tartotta beszámoló beszédét a közalkalmazottak helyzetéről és kívánságairól. Megállapította, hogy *a tényleges és nyugdijas közszolgálati alkalmazottak helyzete sulyos és válságos.* A helyzetjavitás szükséges, hogy a tisztviselők munkájukat anyagi gondoktól mentesen tudják ellátni, de szükséges azért is, mert a javadalmazás cimén juttatott minden fillér a magyar iparoshoz, kereskedőhöz és mezőgazdához jut s az ország gazdasági föllendülését segiti elő. Majd részletesen foglalkozott a különböző sérelmekkel és kivánságokkal. Végül kérte a miniszterek megjelent képviselőit, hassanak oda, hogy *a takarékosság az egész vonalon érvényesittessék,* különösen a dologi kiadásoknál. *Uj állások, uj hivatalok rendszeresitését mellőzzék,* hogy legyenek megtakaritások, amelyből rendelkezésre állhasson a helyzetjavitáshoz szükséges fedezet. Befejezésül összetartásra, munkafegyelemre s *erőteljesebb hivatali működésre* hivta föl a közalkalmazottakat és a sérelmekről határozati javaslatot terjesztett elő, amit a közgyülés el is fogadott.

Posch Ernő (Győr) a létminimum és a nyugdijasok egyenjogusitása érdekében szólalt föl. *Andor Endre* a szolgálati pragmatika tervezetét ismertette. *Neményi Imre* ny. államtitkár a nyugdijasok panaszaival foglalkozott, kiemelve, hogy már *24 nyugdijas kategória van* a neoadminisztráció és neokormányzati bölcseség jóvoltából. *Veress Sándor* a vasuti nyugdijasok sérelmeit ismertette. *Puskás Tivadar*

Ferenczy Károly

P.H.931.V.30.
Ujság,931.V.30.
E.K.931.V.30.
M.931.V.31.
M.U.931.V.30.

Uj grafikai szerzemények kiállitása.

A Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeinek bemutatója során most, a festmények és szoborművek után, 229 grafikai művet mutat be (dr. *Hoffmann Edith* rendezésében). A sorozatban szerepelnek művészi vázlatkönyvek és olajjal festett impressziók és ötletek is. Az egész anyag igy még frissebb és érdekesebb.

Az első lapok a 16-ik és 17-ik századból valók. Ilyen *Bellange* „Kertészleány" c. rézkarca, *Lys Johanntól* a lavirozott tussrajzzal készült parasztlakodalmi vázlat, *Tiepolo* két szép vörös krétarajza (tanulmányrajz a würzburgi rezidencia lépcsőházi freskójához — és Szt Jakab fejéhez). A mult század francia mesterei közül *Delacroix*-tól a „Hamlet és a király" c. ceruzarajz, *Pisarro Camilletől* az „Aratás" c. vizfestmény és kréta s a „Padon ülő alakok" c. tuss- és krétarajz, *Manet Éduardtól* a „Spanyol táncosok" c. friss vizfestmény, *Puvis de Chavannestól* kompozició- és drapéria-tanulmányok, *Denis Mauricetól* „Az emausi tanitványok" c. szines könyomat szerepel.

Külön szekrényben látjuk *Ferenczy Károly*, *Gyárfás Jenő*, *Ligeti Antal*, báró *Mednyánszky László*, *Munkácsy Mihály* és *Szinnyei-Merse Pál* vázlatkönyveit, különösen gazdag tartalommal Gyárfás és Szinnyei-Merse [illegible]nyveit. A miniatürök között szerepelnek *Brocky Károly* 1830-ban festett pompás feje (Medgyasszay Zsigmondról), azután *Pollencig József* 1795-ben festett, tollal és vizfestménnyel készült „Ujévi üdvözlet Sándor Lipót nádornak és „Bál Sándor Lipót nádor budai palotájában" c. képei többszáz apró, korhű alakkal. *Kosina Sándor* finoman megrajzolt olasz tájrészletei, *Brocky* néhány pompás aquarellképmása, *Canzi Ágost Elek* kedves humorral tolmácsolt vizfestményei, a: „Pesti alakok" (1850 körül), *Kovács Mihály* finom tájrajzai, *Molnár József* aquarell-fejei, *Jankó János* tipikus tollrajzai, *Barabás Miklós* nehány ujabban szerzett szép dolga. Egész sorozatot látunk *Munkácsy Mihály* vázlataiból, amelyek nagy részét Gömbös Gyula miniszter ajándékozta (köztük a „Husvéti locsolás", „A kutnál", a „Pásztortüz", a „Tréfálkozó parasztok", a „Csatajelenet" s a művész 1862-ből való gyermekkori rajza Zrinyi Miklósról). Egyik értékesebb vázlat, mely a „Falu rosszá"-hoz készült Ernst Lajos ajándéka.

A mult század végének jelesebb mesterei közül érdekes uj szerzemények kerültek bemutatásra *Zichy Mihálytól*, köztük a Petőfi c. tollrajz (dr(Hültl Hümér ajándéka), a nagyon finom „Fekvő nő" (Fruchter Lajos ajándéka) s egy 1856-ban készült vizfestmény vázlat, melynek tárgya: „A diplomáciai kar ebédje az arany-teremben II. Sándor cár és Mária Alexandria császárné koronázási ünnepén." Itt látjuk *Telepy Károlytól* „Munkácsy Mihály atyjának miskolci háza" cimü aquarelljét, *Thán Mór* kompozició tanulmányait, *Jakobey Károly*, *Margitay Tihamér*, *Aggházy Gyula*, *Jendrassik Jenő*, *Spitzer Emánuel*, *Liezen-Mayer Sándor*, *Szinyei-Merse* több vázlatát.

Külön nagyobb kollekcióban *Rippl-Rónai* vázlataival (ceruzarajzok, vizfestések, könyomatok) kezdődik a későbbi évtizedek mestereinek sora, *Ferenczy Károly* „Pieta", — „Olvasó leány özikével"), *Vágó Pál* („Engedjétek hozzám a kisdedeket"), *Vadász Miklós* (Majomketrec"), *Rudnay Gyula* („Facsoport"), *Zombory Lajos* („Parasztszekér"), *Karlovszky Bertalan* („Női tanulmányfej"), *Nagy Sándor* (Attila és Detreszász"), *Csók István* „Grammofon" falikép vázlat), gróf *Batthyány Gyula* („Diszelőadás a Nemzeti Szinházban 1837-ben"), *Fényes Adolf* (Váci részlet"), *Fáy Dezső*, *Haranghy Jenő*, *Rózsaffy Dezső*, *Komjáti Gyula*, *Bornemissza Géza*, *Varga Nándor*, *Szőnyi István*, *Liebl Ervin* („Lovas"), *Patkó Károly* („Mosónők"), *Bor Pál*, *Gáborján Szabó Kálmán* (fametszetek), *Aba-Novák* („Savonarola") s még néhány ifju tehetség grafikai művei. Melyeket kétségkivül még éppoly komoly és értékesebb tehetségek művei fognak követni.

Mert tehetség van nálunk bőven. Csak a műpártolókkal vagyunk szükiben.

És az is baj, — hogy sok tehetséget *hivatalosan nem vesznek észre.*

Sőt ez a legnagyobb baj!

(Kézdi.)

hatatlan sokaságából. Mindezek alatt szólt a zene, majd később beszédek hangzottak el. Hosszu, unalmas és szünni nem akaró beszédek. Pedig a toastmaster minden tőle telhetőt elkövetett.

Ezért a toastmesterért mondom el az egész bankettet. Mert ennél mulatságosabb fickót keveset láttam életemben. Nagy banketteken Angliában hivatásos tósztmestert alkalmaznak. Az ilyennek a tósztmesterség hivatalos mestersége és kenyere. A mienket ugy hivták, hogy Mr. Knightsmith.

Mr. Knightsmith már belépéskor feltünt nekem. Lord Gorell fogadta a belépő vendégeket, de ugy, hogy közte és a vendég között ott állt egy igen jóképü, középkoru, vörös frakkba öltözött ember. Ez odasugott a vendégnek, hogy sugja meg a nevét és valami mulatságosan gyors mozdulattal hamar odatolta vörös fülét a vendég ajkaihoz. A vendég megsugta a nevét, mire Mr. Knightsmith ezt a nevet olyan hangon orditotta el, hogy az ablaktáblák beleremegtek. Még pedig hibátlanul értette és hibátlanul mondta. Ő volt az egyetlen egész Angliában, aki az én nevemet hibátlanul mondta ki, pedig először hallotta és alighanem utoljára. Egyszóval a név elorditása után a vendég végre kezet fogott a vendéglátó lorddal és elvegyült a frakkos tömegben.

Pont nyolc órakor Knightsmith elővett egy fakalapácsot, kopogott vele a falon és stentori hangon felszólitotta a népet, hogy kövessék őt. És méltóságteljesen belejtett a fogadóteremből a hatalmas ebédlőbe. Ott az elnöki asztal közepénél helyet foglaló lord hátá mögé lépett s mikor mindenki leült, megint kopogott a kalapáccsal:

— Hölgyeim és uraim, sziveskedjenek valamennyien felállani, mert ő lordsága azt az óhajat fejezte ki előttem, hogy asztali áldást kiván mondani.

Felálltunk. A lord egy mondatot mondott. Knightsmith kopogott a kalapáccsal:

— Hölgyeim és uraim, ő lordsága parancsára felszólitom önöket, hogy foglalják el helyeiket.

Leültünk. Egy félperc mulva megint kopogott. Hogy ő lordsága az angol király ő felségét köszönti a hagyományos mondattal. Ez meg is történt, de mivel Knightsmith ezt külön nem mondta, nem kelt

„Tropical" 7415

kánikulának való férfi-öltöny, 100%-os tiszta gyapjuból és mégis könnyebb, mint a vászonruha, kellemesebb a viselete is, nem gyürődik és évekig eltart

P 110.—

kizárólag:

NEUMANN M. IV., Muzeum-körut 1.

MDK.

Ferenczy Károly

Kiállitási hiradás

Hajdubiharmegyei Népujság 1966 okt.3o.

Ferenczi Károly MDK

Magyar festészet a XX. században
cimmel Pogány Ö. Gábor könyvet ad ki.
Fenti művész is szerepel benne.

Esti Hirlap 300 sz. 1959. dec. 22 2 old.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1914. 231-232 l. kép

MDK

Ferenczy Károly

Nagybányai részlet

Krausz Simon gyüjteménye. Árverési Közlöny 1929.
5. rk. sz. 8.l.

Ferenczy Károly

Negyedmagyal részlet

MDK

Ferenczy Károly

Kacsahalál

Gyöngyössy N.: A mai magyar müvészet. Bp. 1916.
19.l.

MDK

Ferenczy Károly 1862-1917

Márciusi est, sz.litogr.

Ernst Mus. M.Kisplasst. és Graf. Kiáll. 1954.szept.

31. 1.

MDK

Ferenczy Károly

Somogyi V.: Vita a mükereskedőkkel... Esti Kurir 1944. jun. 21.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Nyári reggel" nevű képe
"a Magyar Nemzeti Galeriában
kiállításon szerepel + (repro)

Hajts: Nagybányai festők kiállítása
Nők Lapja, 1963. jan 19 – 22 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Arthur Tivadar: Réti István emlékezete
Élet és Irodalom, 1963. jún. 19 – 8 lap

MDK

Ferenczy Károly

Berlini magyar kiáll. Magy. Nemz. 1949. jun. 4.

MDK

Ferenczy Károly

Hágai m. képzm. kiáll. Haagsche Courant 1921. ápr.

MDK

Ferenczy Károly

Plakát kiállitás, 1948. N.Szal. Képek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 OKT 11

ESTI HÍRLAP

Ferenczy Károly

1021

□ A NEMZETI GALÉRIÁBAN az év végén rendezik meg a nagybányai művészek nagyszabású kiállítását. A régóta esedékes tárlatot két jelentős évforduló teszi különösen aktuálissá: idén száz éve született a festőiskola legnagyobb mestereinek egyike, Ferenczy Károly, s ötven éve annak, hogy, 1912-ben, osztatlan sikert aratott a sokáig mellőzött nagybányaiak első budapesti kiállítása.

kilenc lövést adott le Oriente tartományban a guantanamói támaszponttól nyugatra. A kubai fegyveres erők minisztériuma ezt a cselekményt agresszív lépésnek minősíti a ku-

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1903. 426.l.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.
1862-1917

138. Legelészö kecskék. Olf. /Sérült./ 80x88

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz.-Kat.ww.1..

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Tanulmány a Madárdalhoz

Tanulmányfej

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Tanulmány a Madárdalhoz

Kompozició-vázlat

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Grafikák:

Tanulmány a Usavargókhoz

Alvó nő, tinta r.

Tanulmány az Archeológiához

39. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14. l.

- XIX.

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Női akt, tinta r.

Bányamunkás

Férfiakt

33. csop.kiáll. Ernst Múz. 1925. okt.

13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Bucsu

Női fej

Lótanulmányok

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Olvasó férfi

Férfiakt

Tanulmányok a csavargókhoz

33. csop.kiáll. Ernst Mus. 1925. okt.

13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Részlettanulmány a Hegyi beszédhez

Női akt

Fekvő nő

83. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Akt

Női akt

Női akt

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt.

13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Lovak

Lovas

Fekvő nő

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt.

13-14.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Iskolájába járt Vértes Marcell.

Magyar Nemzet, 1959. aug. 23.
Dutka Mária: Beszélgetés a Munkácsi-díjas Vértes... 8l

M. D. K.

Ferenczy Károly
festő

Illusztrációja
repro

Magyar Nemzet, 1959. aug. 20.
Dutka Mária: A magyar grafika és érmművészet
Sl.

M.D.M

MDK

Ferenczy Károly

Szőnyi István. RátStr. 1012.1.

Ferenczy Károly

„Október"

c. műve nagyal a III.
Festmény sor bélyegén (szepző)

Napló (Veszprém) 1967 XII. 24

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JAN 8

ESTI HÍRLAP

TÍZ TEREMBEN. A Nemzeti Galéria ez évi programjában érdekes terv szerepel: megrendezik a Ferenczy-család művészetének együttes bemutatóját. A tíz termet megtöltő anyagban láthatók lesznek Ferenczy Károly, Béni, Noémi és Valér válogatott alkotásai.

Sok nemzetiség. Dél-Bánát egyik részét a kör-

MDK

Ferenczy Károly, festő

Egy műve sűrűs lev. lapra kerül.

—: Újabb magyar festmények képeslapokon 12

Bp. 1968. márc.

Népszabadság, ✓ 17. [Vidéki]

MDK

Ferenczy Károly festő

A Nemzeti Galériában

↓

—: Kiállítás a Ferenczy család alkotásaiból 9.

Népszabadság, Bp. 1968. március 23.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Kiállítanak műveiből a budai Várpalotában.

–: Hatmillió múzeumlátogató, százmyolcvan ezer új műtárgy 9

Bn. 1968. márc. 29.

Népszabadság,

Ferenczy Károly

Egy műve

a pécsi modern magyar

Képtárban van

Jelenkor 1967 V. n. 444 old.

Fekenczy Károly

Fiatalkori műveiből kiállítása
nyílt szentendrén

Nagy művelés 1967 X. n. 44old.

M.D.V.

Ferenczy Károly
festő

A művész szentendrei korszakából
való az 1891-es évszámot viselő
„Kertészek" ennél műve, amelyik
a kiállításon is szerepel.

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Művészet, 1967 december - 42 lap.

M.D.Y

"Ferenczy Károly
festő

150 éve halt meg Ferenczy Károly,
a Szentendrei Muzeum ifjú kori
műveiből, a szentendrei hosszakból
állított be műveket az emlékki ádli-
tason

Telepy Katalin: Az ifjú Ferenczy.
Művészet, 1967. december - 42 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.V.

1889-től 1892 ig Szentendrén élt.
Párizstól hódította vissza őt a
kis Duna menti város. A kis ház
amiben lakott ma is áll nagy.

Telepy Katalin: Ca ifjú Ferenczy
Művészet, 1967. december - 42 kep.

Ferenczy Károly
festő.

M.D.K

Teleségével töltött itáliai tartozkodás fejlődése szempontjából felhészülésnek szanúthatá.

Telegy Katalin: Az ifjú Ferenczy
Művészet, 1967. december - 42 kep.

M.D.K.

Ferenczy Károly

"Józsefet eladják testvérei" - "az egyetlen igazán dekorativ hatásu munka" -irja a müről Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19ol. február
982-994. lap

Ferenczy Károly

Önarckép, 1893, tábla, fekete-fehér,
József feladjók festvényei, 1900, tábla,
fekete-fehér reprodukció.

Die Kunst der Jahrhundertwende;
Ausstellung: István király múzeum
közleményei, Sorie D. Nr. 41. Szék-
fehérvár, 1965.

Ferenczy Károly

magyar plakáttervező.

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung: István király muzeum Közleményei, Serie D, Nr. 41. Székesfehérvár, 1965 91.

Ferenczy Károly

nagybánjai korszaka előtt, a francia Bastien-Lepage művészetéből kiinduló „finom naturalista" – utóbb (Nagybányán) plein-air festő"; 1910-es években a képzőművészeti Főiskola tanára; 1896-ban kiss József verseskötetét illusztrációival díszíti.

Die Kunst der Jahrhundertwende; Ausstellung: István Király muzeum közleményei, Serie D., Nr. 41. Székesfehérvár, 1965

Ferenczy Károly

A hűvénantal tagja volt az Abbázia kávéházban az 1900-as évek körül

Wirth Péter: Másvárgasztalok mellett

Budapest 1969 I.

M.D.K.

Ferenczy Károly

"Cigánylányai élénk, meg nem tört szinek spanyolosan fölfogott harmoniája", irja müvéről Lázár Béla: "Tavaszi tá lat" c. beszámolójában

Magyar Salon, Bp. 19o1. május hó
116-126. lap

Ferenczy Károly

Sárga abrosz (150x110 cm) képe (eml.)

a Zentai Bajic gyűjteményben volt

Ács József: Első adomány a Hungarológiai Intézetnek

Magyar Szó 1969 I. 20. Pold.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Ferenczy család emlékkiállítása továbbra is megtekinthető.

–: A hét végi kulturális programból //

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 4.

M.D.V.

Ferency Károly
szobrász

Ulitz Béla a főiskolán hallgatta
órait.

Szabó Julia: Derkovits Gyula ifjukora és . . .
Művészet, 1968. november - 26 lap.

Ferenczy Károly „Jestő"

MDK

A dec.-i tárlat vezetések elmaradnak.

— : Hír

8

Népszabadság B.p. 1963. dec. 21.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Ferenczy-család kiállításának
nyitva tartási rendje.

— : Hír

8.

.épszabadság. Bp. 1968. dec. 11

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

A századvégén készült kulturális plakátok lerverésében is részt vett.

P. Brestyánszky Ilona: Szárevés az Alkeneum
Művészet, 1969. március – 6 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Gedő Lipót grafikus mestere volt
a Képzőművészeti Főiskolán.

Dertainé Friedrich Klára: Megemlékezés Gedő Lipótról
Művészet, 1969. március – 10 lap.

Ferenczy Károly

tanítványa Egry József volt.

Exposition d'art Hongrois Contempo-
rain, Paris, é. n. (1949?) katalógus
15 l.

Ferenczy Károly.

művei magán viselik a München-i plein-air hatást honi sajátosságában.

Perneczky Géza: The Paris Exhibition of Hungarian Art. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1967. 25. sz. 187 l.

M.DK

Ferency Károly
festő

Gedő Lipót Ferency Károlyt
vallja mesterének.

Sertaine Friedrich Klára: Megemlékezés Gedő Lipótról
Művészet, 1969. március – 10 cap.

Ferenczy Károly

egy képe szerepel a festmény bélyegsorozat motívumait ábrázoló nine levelező-lapsorozatban, 30.000 példányban.

Pest megyei Hírlap, 1968. máj. 21. 5. o.

FERENCZY Károly / 1862–1919

Művészete összeforrt a nagybányai környezetel.

Bükkös. Olaj, vászon, 104 x 90 cm.

J.j.k.: Ferenczy K.

MNG. ltsz.: F.K. 5341 (5226)

7.1.

Erdő a magyar festészetben. Sopron 1958. Kiállitás.
Katalógust irta: Bodnár Éva

~~7. old~~

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Ferenczy-család kiállításán
tárlatvezetés lesz.

– : A vasárnapi kulturális program-
ból 14

Népszabadság. B. 1968. dec. 8.

Ferenczy Károly

József eladják testvérei (: amve/eml)

a Nemzeti galériába került 1968-ban

Tamás Menyhért: Muzeumaink új szerzeményei

Négyszava 1963 I. 9.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

A nagybányaiak vezéralakja.

1890-ben születtek ikergyermekei: Béni és Noémi.

Ezidőben Szentendrén laktak.

A szentendrei faverandsá villaszerü épületben festette
Leányok virágokat gondoznak. c . képét.
Ferenczy Béni: Irás és kép. Bp. 1961. 245.l.
Genthon: Utószó.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Képeihez készitett tanulmányokat, de szinte rögtön hozzáfogott a képek"szaporitásához"

A Napsütés c. kép festésekor sok vitásja volt Rétivel. Réti vitatta , hogy olajfestékkel lehetetlen visszaadni a nap erős szinhatásait.

Ferenczy Béni: Irás és kép, Bp. 1961. 9.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Kettévágott Hegyi beszéd c. képe Völgyessynél Esztergomban.

Ferenczy Béni: Irás és kép, Bp. 1961. 7.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Szentendrén festette apja arcképét.

1906-ban festi Béni arcképét.

1896-ban költözött Nagybányára.

A Béninél 5 évvel idősebb Valér fiát tartotta a család reménységének

Ferenczy Béni: Irás és kép. Bp. 1961.
Genthon: Utószó. 245.l.

Ferenczy Károly festő

Máncz János a festő inasa volt modellja a
Kabátját levető embert,
Októberi déleött és sok más kép modellje is.
A Keresztlevétel képnek is Máncz a modellje

Ferenczy Béni: Irás és kép, Bp. 1961. 8.l.

Ferenczy Károly

Szerepel az idén nyíló
„Ferenczy család" emlékkiállítása

Hajdu Bihar megyei Nagló 1968 I. 7.

Ferenczy Károly

Október a festménye nagyrel a
II. festménysor 1.50 ft-os bélyegén
(emeltre)

Csongrádmegyei Hírlap, 1967 XII. 28.

Ferenczy Károly

Több művét dr. Gegesi Kiss Pál
ajándékozta a pécsi Modern
Magyar Képtárnak

Jelenkor 1967 V.é. 441old.

Ferenczy Károly

keresztelő fog a Ferenczy család emlékkiállításán a Nemzeti Galériában

Nagybaracska 1968 I. 7.

Ferenczy Károly

„Ok tóber" c. festménye nezepel a

a. III. festménysorozat 1,50 ft-os

bélyegén (emeltve)

Heves megyei Nagyiróg 1967 XII. 31

Ferenczy Károly

1885-ben Münchenben tanult, utóbb Nápolyban; 1887-89-ig Párizsban, a Julian festőiskolában, 1893-96-ig újra Münchenben: 1896-ban a nagybányai festőtelep egyik alapító tagja s annak egyik legjellegzetesebb alakja.

L'art de Hongrie du X au XX siècle.

Kiállítás, Paris, 1966. katalógus

Ferenczy Károly

1905-től a bpesti képzőművészeti Főiskolán tanár, ugy bel mint külföldön számos tárlaton jelentek meg művei. 1918-ban és 1938-ban emlékkiállítást rendeztek meg műveiből. A XX-ik század egy ragyogó képességü festője a magyar művészetnek.

L'art de Hongrie du X au XX siècle, Paris, kiállítás, katalógus 1966-

Fejenczy Károly

A kiállításon bemutatott művei:

„A festő" neje, „olaj, vászon, 136 x 129,6 cm.
211. sz. a.

„Nyári reggel", olaj, vászon, 91,5 x 92,3 cm,
212. sz.

d'après de Hongrie du X au XX siècle

Paris, kiállítás, katalógus. 1966.

Fejenczy Károly

„Hármas arckép" olaj, vászon, 77x104cm.
213.pz

„Hogarth-ra" favágók" olaj, vászon, 60x95cm
214.pz.

L'art de Hongrie du X au XX siècle,
Kiállítás, Paris, 1966. katalógus

Ferenczy károly

A Nagybányai festőtelep egyik kiváló képességű művésze, ki impresszionista stílusban alkotott; utóbb a dekorativ stílus felé orientálódott.

Spadi Nóra: „L'art des XIX et XX siècles". L'art de Hongrie du X au XX siècle. Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

Ferenczy Károly

„F. K., és más jelentős festők alkotásait mutassuk be a tanulóknak."

Balogh Jenő, Rajztanítás a ált. ist. alsó tagozatában, Bp., 1955.

21.

Ferenczy Károly

Márciusi est. (repr.)

Kovács Irén, Sz.: Ki ez? Művészettörténeti társasjáték. Kártyaszövegek: Kontha Sándor. Bp. 1960. 2. kiad. 100 t. 1 mell. 23 l. /Homo ludens 2./

91. t.

Ferenczy Károly (1862-1917.

Münchenben, Párizsban tanult, majd Szentendrén dolgozott, héroöl Nagybányán ne költözött. Legismertebb képei között a Márcinsi est.

Kovács Irén, Sz.: Ki ez? Művészettörténeti társasjáték. Kártyaszövegek: Kontha Sándor. Bp. 1960. 2. kiad. 100 t. 1 mell. 23 l. /Homo ludens 2./

91.t.

Ferenczy Károly
festő

MDK.

Méltatás.

Teleszky Katalin: A XX. századi magyar kiállítása Moszkvában
Művészet, 1969. január — 31 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Boromisza Tibor Ferenczy Károly
tanítványa volt.

Kardoss Béla: Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművész
Művészet, 1969. január – 37 lap.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás

Kardoss Béla: Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművész...
Művészet, 1969. január – 37 lap.

Ferenczy Károly (1862-1917)

a nagybányai iskola alapitója.
Jellemző művei: Márciusi est (Budapest, 1902), Feltámó (Bp. 1903), Női akt (Bp. 1912.)

Major Máté: Építészettörténet. Tőkés és szocializmust épitő társadalmak építészete. Bp. 1960. Müszaki k., 589 l., 388 kép.

289.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly

"Nagy müvészi egyéniség,"akinek egész jellemző ereje megmutatkozik ifj Hegedüs Sándorról készitett portréjában, - mondja a müvész alkotásáról Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19o2. dec. hó. XXXVIII.kötet 257-266. lap

M.D.K.

Ferenczy Károly

Grünwald Béla, Glatz Oszkár képviselik a tárlaton a nagybányaiakat, irja elismeréssel a müvészekről a lap "Hónapról-hónapra" c. rovatában "A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel.

Magyar Salon, Bp. 1902. ápr. hó, XXXVII. kötet 60. lap

M. DÚ

Ferency Károly
festő

Miltatás

M. Heil Olga: Desi Huber István a műkritikus
Művészet, 1968. november - 30 lap.

Ferenczy Károly

Áradat c. képe (eml.) és
Tavaszi tájkép " "
szerepel a „Nappali festészet a XX.
században" kiállításon a Leningrádi
Állami Múzeumban

APN-KS: Nappali festészet Rigában

Kiskőrös 1968 XI. 10

Ferenczy Károly

Márciusi ~~délután~~ est, 1902.
(repr.)

Popány Ö. Gábor:
A Magyar Nemzeti Galéria ~~31~~ 21. l.
Budapest, 1966

Ferenczy Károly

emlékkiállítás nyílik a művén nemtend-
rei korszakában készült műveiből –
Ferenczy Károly Múzeumban szentendrén a
művén halálának 50. évfordulóján.

Petőfi Népe, 1967. márc. 30. 6. o.

Ferenczy Károly

Áradat „ kép (eml.)
Tavaszi tájkép „ — „
Mezőpel a „ Magyar festészet a XX. században" c. tiáni Tasson Rigában

N.N.: Magyar festészet Rigában

Nógrád 1968 XI. 17 7 old.

Ferenczy Károly

festő, ki volt állítva Párizsban a magyarországi művészet kiállításain.

Boris Lossky: A magyarországi művészet tíz évszázada (Petit Palais, Paris, 1966. téjer-jún)

Magyar Műhely (Párizs) 1966. nov. 15. 110-o.

Terenczy Károly

Leánya Terenczy Noémi festő-
Gobelinművésznő

Pest megyei Hírlap 1967. dec. 20. 5o.

Ferenczy károly

József et eladják testvérei, 1900, olaj-vászon, 193 x 227 cm.

Ábrahám áldozata - vázlat, 1901 —"—"— 80 x 60 cm.

Cigányok, 1901, olaj-vászon, 122 x 121.5, cm,

Artistapár 1912, olaj-vászon, 67 x 67 cm.

Die Kunst der Jahrhundertwende;

Ausstellung: István király muzeum közleményei, Serie D; Nr. 41. Székesfehérvár, 1965. 13 l

Ferenczy károly

Önarckép 1893, olaj-vászon, 68x52 cm,

Tyuketetés, 1895, —"— —"— 91x 70,5 cm

A Hegyi beszéd, 1896, —"— —"— 133x200.5 cm

Tanulmány a három királyokhoz 1898, olaj-vászon, 52,5x 40,5 cm

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung, István király muzeum közleményei, serie, D; Nr. 41. Székesfehérvár, 1965.

Fejenczy Károly

Nemzeti Szalon, Fejenczy Károly képei, 1903. 63 x 94 cm. Plakát.

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung; István Király múzeum közleményei, Sorie D., Nr. 41, Székesfehérvár, 1965. 231.

Ferenczy Károly

Márciusi est, színes litográfia, 325 x 434 mm.,
Tájkép, papír, szén, 295 x 368 mm.

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung, István király muzeum közleményei, Serie D, Nr. 41., Székesfehérvár, 1965.

21 l

Ferenczy Károly

postabélyeg tervezésre is vállalkozott, alkalmazott grafikai lehetőségek hiányában

Die Kunst der Jahrhundertwende,

Ausstellung: István király muzeum közleményei; Serie D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1965 10 l.

Ferenczy Károly

Szinyei Merse Pál művészetének folytatója

Die Kunst der Jahrhundertwende. Kiállítás, István király muzeum közleményei, Serie D., Nr. 41.
Székesfehérvár, 1965 51.

Ferencsy Károly, festő

MDK

Hír a kiállításról.

– : Hír

8.

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 23.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A családi kiállításról hír.

– : Hír

22

[Népszabadság.] Bp. 1968. nov. 24.

Ferenczy Károly

Egry József mestere volt

Pertmegyei Hírlap. 1966. jún. 19. vasárnap. 6.o.

Ferenczy Károly

Kertészek, Lovagló gyerekek c. képét (eml.)
restaurálják a Nemzeti Galériában

Karvag László: A műtáspyak varázslói

Körakrahmarott 1969 I. 12

Ferenczy Károly

A nagybányai festők körül Hollósy Simon, Ferenczy Károly szerepel nagyobb gyűjteménnyel...

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 16. l.
Budapest 1965

Ferenczy Károly

Szerepel „A főváros képzőmův. gyűjteménye" c. kiállításon a Kiscelli Múzeum ban (emlitve)

Néprava 1966 X. 9 7 old.

Ferenczy Károly

Az 1896-os kiállitásról beszámplva Kelety Gusztáv elismerően ir róla.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965. 41.

Ferenczy Károly

Müve kiállitva Miskolcon 1950. a MOK által 45 képből megrendezett kiállitáson.

Megnyilt a "Magyar Festőművészek Mesterei" kiállitás a Muzeumban
Északmagyarország 1950. aug. 20

Ferenczy Károly

M emberábrázolásnal zsep cs. emlékül

Aradi Nóra, Abstrakt képzőművészet, Bp. 1964.

69.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Szerepel a Várpalotában lévő tárlaton.

Rózsa Gyula: „Nagyobb igaza sokszor volt népnek" 8.

Népszabadság Bp. 1967. okt. 14.

Ferenczy Károly, festő

M.D.K.

„mesteri fölénnyel árasztja a termekre a maga különleges kincseit... Eg kettős arckép – két gezmere – talán a legtisztábbmagyarlat eddigi utjárásán."

Lyka Károly: A „MIÉNK bemutatkozása"
VJ TDÖK, 1909. febr. 21. 190–191. old.

Idézve:
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

64. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly „festő"

„végtelenül előkelő, szubtilis érzést lehelő műveire ... az öröm tiszta érzésével mutatunk rá ..." írja „és „bámulatosan egyszerű, nagystilű rajzait" emliti:

Lyka Károly: „A Nagbányaiak, UJ IDŐK, 1897. dec. 19. III. évf. 12. a. 137-138. o.

Idézve:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

57. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét mint a nagybányai szabadiskola egyik alapítóját említik:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

8. old.
+ 9. -
+ 12. -

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„Előhang" c. illusztrációját
Kiss József verseskötetéhez,
közli:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

56-57. old.
közöl

M.D.K.

Ferenczy Károly „festő"

„Hegyi beszéd" c. képét taglalja, ismerteti, leírja erdőti körvetlenséggel a szerző, bevallva, hogy nagy mesterekben edzett ízlésével alig mer bízni a saját ítéletében „amikor nem tudok betelni Ferenczy képeivel, .. mert szemben áll velem nemcsak a hivatalos kritika de ezoké is, akiknek ítéletét nagra tartom. Én pedig csitom ezt a gyönyörű hullámvonalat..." (kitűnő leírása a képnek.)

Ignotus: „Nagybánya", A Hét, 1897 dec. 19. 806. old.
" dec. 21. 836. old.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

54. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

a háboru folyamán [1917-ben]
elhunyt.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina

30. old.

Ferenczy Károly
testőrnüvész

Árverési csarnok auksió - kiállítása -
kiállítási helyiségében - több képével
szerepel.

Pesti Hirlap

1929 11.10

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„... legtöbb művét mélyen átélt hangulat ihlette."

Maksay László: A müalkotás születése
Bp.1966. Gondolat

36. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét arról körök a művé-
szek kört említi a szerző, akik
"örömüket, boldogságukat első
sorban munkában és alkotás-
ban találják meg."

Maksay László: A műalkotás születése
Bp.1966. Gondolat 66. old.

Ferenczy Károly
festőművész

Postatakarékpénztár aukciója – Árverési csarnok-
ban – Artisták sorleggel c. képe szerepel. –

Pesti Hirlap

1929 IV. 12

Ferenczy Károly
festőművész

Postatakarékpénztári ankeriója – több várlata
szerepel. –

Nemzeti újság

1929 10 13

Ferenczy Károly
festőművész

Postatakarékpénztár aukciója – árverezi csarnokban – képével szerepel. –

Nemzeti ujság
1929 IV. 12

Ferenczy
Istvánnivári

Ernst-museum bizáltása – Lépe szerepel.

Est. Kurin
1929 IV. 21

Ferenczy Károly festő

M.N.G.

Műve az uj szerzemények között

Vasaló nő, szénrajz,

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évben 200.l

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Ferenczy Károly, festő

M.D.K.

művészetének szentelte Petrovics legelső írását ... és ez utolsó könyve újra erről a nagy mesterről szól. Kitűnő érzéssel gyűjtötte össze a legjobb magyar művészek remekműveit a Múzeum számára, melyek ma a Magyar Nemzeti Galéria értékeit képezik. Ő rendezte meg a Ferenczy emlékkiállítást is.

Balogh Jolán: Petrovics Elek /irásainak 6 oldalnyi bibliográfiájával/

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

132. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly „festő"

„kibontakozó posztimpresszionizmusa és a posztimpresszionizmus zárókulminációja ... 1910 körül érődik."

Németh Lajos hozzászólása a MTA "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról tartott ankétján Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz. 21. old

Ferencry Károly „festő"

M.D.K.

„Márciusi este" c. képét egész oldalas sines nyomásban körli:

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, VII. t. ~~old.~~

Ferencz Károly Pestről.

V. T. 5999/1899.

1899. okt. 31.

Ferenczy Károly festő.

K. T. 427/1898.

1898. máj. 16.

Ferenczy Károly
festőművész

A nürnbergi Magyar Hét képzőművészeti kiállításának katalógusa történelmi összefoglaló részében szerepel –

Nemzeti-szíság

1929 II. 26

Ferenczy Károly
Pstörnivér

A Nürnbergi Magyar Hét képzőművészeti kiállításának katalógusa amit a magyar impresszionizmus lealapozójáról emlékezik meg.–

Nemzeti újság
1929 11.26.

Ferencsy Károly
Istőmüvész

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás –
képeivel szerepel.

Nemzeti újság
1929 II. 28

Ferenczy Károly
festőművés

Magyar szét nürnbergben - bérével szerepel.

Pesti Napló
1929 11.24

Ferenczy
Festőművész

Andre Lhote a Nemzeti Szalonban tartott elő-
adásán így emlékezik meg a művérről: Az új
magyar képtárban a Napos délelőtt c. képét ta-
láltam a legrepresentánsabbnak és az a véle-
ményem, hogy hasonló képeknek kellene képviselnünk
úgy Ferenczy oeuvrejét, mint általában a modern
magyar festészetet.

Pesti Napló

1929 III. 8

Ferenczy Károly

festő

M.D.K.

Szőnyi István halhatatlan tanítómestere volt.

Tibély Gábor: Szőnyi István emlékmuzeuma Lebegényben.
Művészet, 1967. november - 41 lap.

Ferenczy Károly MDK

Noémi 1893. o.v.81x54 cm.

Tékozló fiu 1908. vázlat,o.v. 90x120 cm.

Veszprém 1965.Tompa Kálmán Képzőm.Gyüjt. kiáll.

Ferenczy Károly

MDK

Tékozló fiu, repr.

Veszprém 1965. Tompa Kálmán Képzőm. Gyüjt. kiáll.

MTK

Ferenczy Károly

Szentendrei kiállitását Telepy Natalia ismerteti

Müvészet 1967 dec.p.42.

MKD

Ferenczy Károly, festő

Az új dia-sorozatban szerepel.

– : Diapozitívek – remekművekről 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 17.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatás

Mihes István G.: Bornemisza gára művészete
Művészet, 1966. december – 18 lap

Ferenczy Károly

arcképfestők nagyjai közül való, – nincs az után pótlásban csak valamennyire is méltó fiatal arck. f.

(e.a.): A Nincs. őszi tárlata.

Ujság. 931. X. 18.

MDK.

Ferenczy Károly

Müvei a Kiscelli-muzeumban

Magyar Nemzet 1966 okt.14.

Ferenczy Károly.

Múzeumainkban őrzött alkotásai részt veznek a varsói magyar kiállításon, a lengyel műrészegyesületek külön kérésére.

Magyarság, 1927. márc. 6.

Fenyvesy Karolyi

Ilusionmainlebom [illegible] allertarai
[illegible] vernele a vasdi magyar ki-
[illegible], a lengyel [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible].

Magyarság, 1907. márc. 6.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Művei a kiállításon

A párizsi Petit Palais-ban megnyílt a magyar kiállítás

Magyar Nemzet 1966. ápr. 27. 4.l.

Per noxy károlý fesl6

Ferenczy Károly festő M.D .K.

Müve dr. Tompa Kálmán védett mügyüjteményében, Kaposvárt bemutatva

Napi krónika

Magyar Nemzet 1966. ápr. 4. 4.1.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Müve dr. Tompa Kálmán védett mügyüjteményében, Kaposvárt bemutatva

Napi krónika

Magyar Nemzet 1966. ápr. 4. 4.1.

Ferenczy Károly

Alkotása szerepelt a Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának márciusi aukció-kiállitásán.

P.H.932.III.5.

Ferencz Károly

Nincs megjegyzés a fogtatásra vonatkozólag.

A Országos Magyar Királyi Szőlő-Gazdasági Intézet.

I.M. 592.III.5.

MDK

Ferenczy Károly

Tanulm. a Három királyok-hoz, of.

A Hegyi beszéd, of.

Szépm.Muz. uj magy. képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

Festő és modell, of.

Napos délelőtt, of.

Szépm.Muz. uj magy. képtárának kat. 1928.

Ferencsy Károly

Fecsó és modell, ol.

Kapos délelőtt, ol.

+
Ferenczy Károly
festő

György Antal festő - rajztanár
mestere volt.

Ujvári Béla: Iván Szilárd

Ujvári Béla: Iván Szilárd
Művészet, 1971.január - 11.lap

Ferenczy Károly
festő

Mértalás

Telepy Katalin: Thorma János emlékkiállitása.
Müvészet, 1971. január - 22. lap

Ferenczy Károly
festő

Méltatói

Haulisch Lenke: Czóbel Bélának virágcsokor helyett.
Müvészet, 1971.március - 14.lap

Ferenczy Károlyné /Fiálka Olga/

rajzai szerepelnek a Ferenczy
család Kiállításán, Mors Kvában

Pestmegyei Hírlap 1970 március 26
1. old.

Ferenczy Károlyné

zajzai szerepelnek a

Ferenczy-család Ziállításán a

Budapesti Történeti Múzeumban

Nepszava 1968 junius 23

7. old.

Ferenczy Károly

levelet megtaláltár
a Zaporozsi Rippl Kónai Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 május 20
4. old

Ferenczy Károly

festménye szerepel Nemes
Marcell kiállításában a Kecskeméti
Katona József Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 március 6
4. old.

Ferenczy Károly

neve említve

„Magyarok a velencei biennálén"

Magyar Nemzet 1971, január 31

11. old.

Ferencsy Károly, festő

- Három lovas c. képe emlékére

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 326. p.

Ferenczy Károly

Alkotásai kiállítva a hódmezővásárhelyi Tornyai János múzeumban.

Szolnok Megyei Hírlap, 1971. szept. 8.

Ferenczy Károly

Szentendrén épülő Ferenczy Muzeum-ban állandó kiállításon mutatják be műveit.

(emlétve)

Művészet, 1971, jül. 1.

Ferenczy Károly

– A Ferenczy család műveiből reprezentatív gyűjteményes kiállítás nyílik június 25-én Moszkvában.

Kronika

Magyar Hírlap, 1969 június 3. 9. l.

Ferenczy Károly

a Hollósy, Réti, Ferenczy K., Thorma és Iványi Grünwald által alapitott nagybányai festőiskola müvészetoktatásbeli hatását emlitix

Ónody Éva: Ezo éves a Magyar Képzőmüvészeti Főiskola. Budapest, 1971. 11.sz. 35-37. l.

Ferenczy Károly

kifejezésmódjában gyökerezik Dinnyés Ferenc pályakezdése, a bíráló szerint. Később a szingazdagságot Dinnyés vörösei, barnái és szürkéi váltják fel.

Dinnyés Ferenc emlékkiállítása (Vincze Lajos)

Magyar Hírlap, 1969. január 12. 9. l.

Ferenczy Károly

állitotta helyre a Diósgyőri vár egy részét 1965 309. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967 Budapest 1970.

1178

Ferenczy Károly

bibliai tárgyú fest ményei csak ürügyül szolgáltak a bastien-lepage-i finom naturalizmus alkalmazására.

Perneczky Géza: Munkácsy, Budapest, 1970. 84 l

36 l

Ferenczy Károly

A Ferenczy-család kiállitását tárgyaló Magyar Hirlap-beli cikket emliti a szerző -- negativ példaként. /1968. VI. 21./

Dévényi Iván: Körkérdés; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, lo8.l.

Ferenczy Károly

Lyka Károly legkedvesebb festője volt.

Dévényi Iván; Körkérdés; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 1o8.l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ferenczy Károly festőművész

ESTI HÍRLAP

1972 JUN 16

Júliusban nyílik a szentendrei múzeum

Szentendrén befejeződött a Ferenczy Károly Múzeum felújítása. A csaknem hétmillió forint költséget igénylő munkálatok során az építők újjávarázsolták az épületet, s a szomszédságában álló, múzeumhoz csatolt házat. A megnagyobbodott területen megfelelő módon elhelyezhetik a múzeum gazdag anyagát. A megyei múzeumok igazgatósága. Az újjáépített múzeumban kap helyet a névadó, Ferenczy Károly festőművész hagyatéka, s állandó kiállítása lesz a világhírű szentendrei művésztelep alkotóinak. A Ferenczy Károly Múzeumot július elején, a szentendrei teátrum előadássorozatának kezdetén nyitják

gát, s ide költözhet a Pest

meg.

Ferenczy Károly

A Mezőgazdasági Múzeumban rendezett Ló és lovas c. kiállításon műve szerepel.

Lasonci Miklós: Ló és lovas

Pest Megyei Hírlap, 1971. okt. 15.

Ferenczy Károly, festő

A művészi reklám (plakát) egyik hazai megteremtője.

Fekésházy Géza: A négyszer éves reklám 158-162. o.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. jan. 22. XXVI/4.

Ferenczy Károly festő

Tárlatvezetésen ismertetik munkásságát.
(Nemzeti Galéria.)

←: A hét végi kulturális programokból 9.

Népszabadság, Bp. 1972. március 25.

Ferenczy Károly

Közölt kínes reprodukció:

6. sz. „Október", 1903, olaj, vászon,
125 x 107 cm.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor:

Magyar festészet a XX. században, Budapest,
1971

Ferenczy Károly

Közölt színes reprodukció:

3. p. „Márciusi est", 1902, olaj, vászon,

116.5 x 141.5 cm.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX században, Budapest, 1971

17 l

Ferenczy Károly

A magyar festészet nagy generációjának
fele hagyja korán hunyt el.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor:
Magyar festészet a XX. században, Buda-
pest, 1975 141

Ferenczy Károly, festő

Nagyalakú naptáron szerepelnek akthépei.

— : Naptáron az ínok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 19.

Ferenczy Károly, festő

herepek a tárlaton. (Mezőgazd. Múzeum.)

(h. m.): A ló és lovas

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. szept. 13.

Ferenczy Károly, festő

Rendbehozták síremlékét. (Kerepesi temető.)

F. Gy.: 1972-ben új képzőművészeti alkotásokat helyeznek el a fővárosban 9.

Népszabadság, B. n. 1971. nov. 18.

Ferenczy Károly, festő

Hódmezővásárhelyen szerepel az egykori nagybányaiak kiállításán.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 7.

Ferenczy Károly, Jestő

Megemlítve: több vonatkozásban.

Láncz Sándor: Irányi-Grünwald Béla 1798-1803.

Élet és Tudomány, Bp. 1970. szept. 18. XXV/38.

Ferenczy Károly

Tevékenykedett Szentendrén, a kiállitáson nem szerepelt.

Dévényi Iván; Jubiláris kiállitás Szentendrén; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 9.l.

Ferenczy Károly

Uitz Béla számára ő közvetitette a nagybányai piktu
rát, amit aztán rajzaival tulhaladott.

Bajkay Éva; Uitz Béla kiállitása a MNG-ban; Kép-
zőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 22.l.

Ferenczy Károly

A Főiskolán Egry Józsefet korrigálta.

Szij Béla; Egry József fiatalkori munkássága Kiállitás Nagy kanizsán; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 19.l.

Ferenczy Károly

másfél évtized alatt kísérletezte végig a stílusokat, a szélsőségektől mindvégig óvakodott.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor.

Magyar festészet a XX században, Budapest, 1971

11 l

Ferenczy Károly

neve emlitve

Pestmegyei Hirlap 1970 oktober 4
4. old.

Ferenczy Károly

művészetében fellelhető peredvizsnyik Levitán tájképfestészetének analóg problémája.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

361

Ferenczy Karoly

1902-1904 közötti képeit merev természetszemlélet és kiépítési módszer jellemezte:

Aradi Nora: A szocialista képzőművészet története, Budapest, 1970.

751

Ferenczy Károly

41. sz. színes reprodukció, egész táblán: „Lányok víragokat gondoznak." Olaj, vászon, 110 x 110 cm. Magángyűjt.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly

47. sz. színes reprodukció, egész táblán: „Hazatérő favágók", 1899; olaj, vászon, 60 x 95 cm.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

Ferenczy Károly
festő

Doór Ferenc miniatűrje volt
Ferenczy Károly.

Ecsery Kleméri: Doór Ferenc uj képei.....
Művészet, 1971.augusztus - 34.oldal

FERENCZY KÁROLY

Művei kiállítva Moszkvában, a Puskin múzeumban.

Szász István: A magyar művészet egy évegyedének kincsei.

PETŐFI NÉPE, 1971. szept. 7.

FERENCZY KÁROLY

1902-ben felkereste a mára 1 évvel idősebb Kosztka. Művészeti elvei vagymértékben hatottak 1900 körül Kosztkára.

Dévényi Iván: Kosztka József

LÁTÓHATÁR, Budapest, 1971 okt. 947. lap

FERENCZY KÁROLY

Művei kiállítva Kecskeméten, a Festőszetünk a századfordulón c. kiállításon. (eml).

Heltai Nándor: A Katona József Múzeum új kiállítása.

PETŐFI NÉPE - Kecskemét - 1971. okt. 3.

Ferenczy Károly

Festészete a szellemi elfáradás jelét mutatja.

Mezei Ottó: Németh Lajos: Modern magyar művészet; Valóság, 1969. 3. sz. 68. l.

Ferenczy Károly

Neve említve.

Mezei Ottó: Németh Lajos: Modern magyar művészet; Valóság, 1969. 3. sz. 66.o

Ferenczy Károly

Márciusi estje (kőrajz) a jelzett gyűjteményben.

U.B.: A Nyári-féle gyűjtemény; Műgyűjtő, 1971. I. sz. 43. l.

16

FERENCZY KÁROLY (1862–1917)
KÖDOBÁLÓK

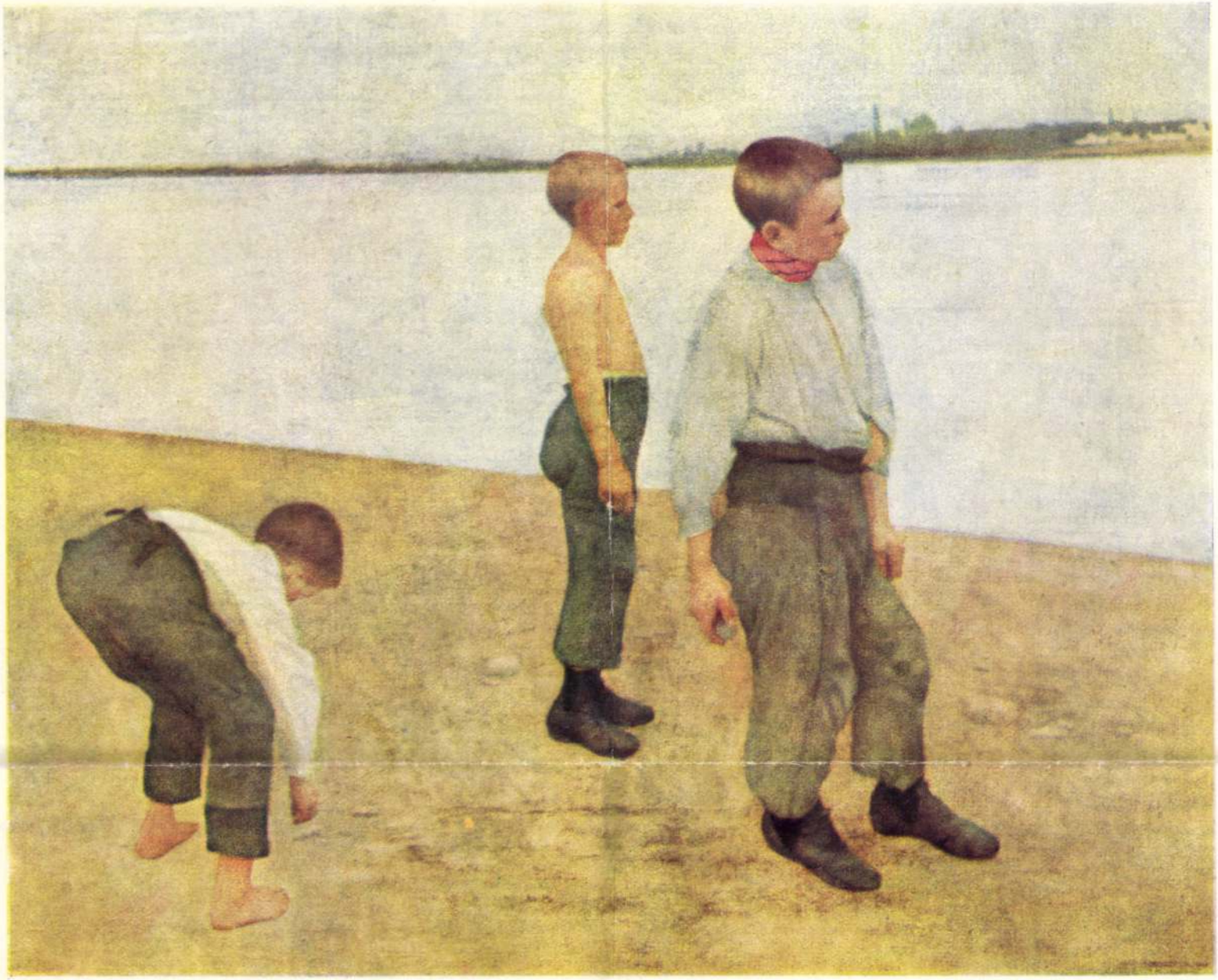

Ferenczy Károly

1967/2 Ferenczy Károly

1021

Hungarian Review

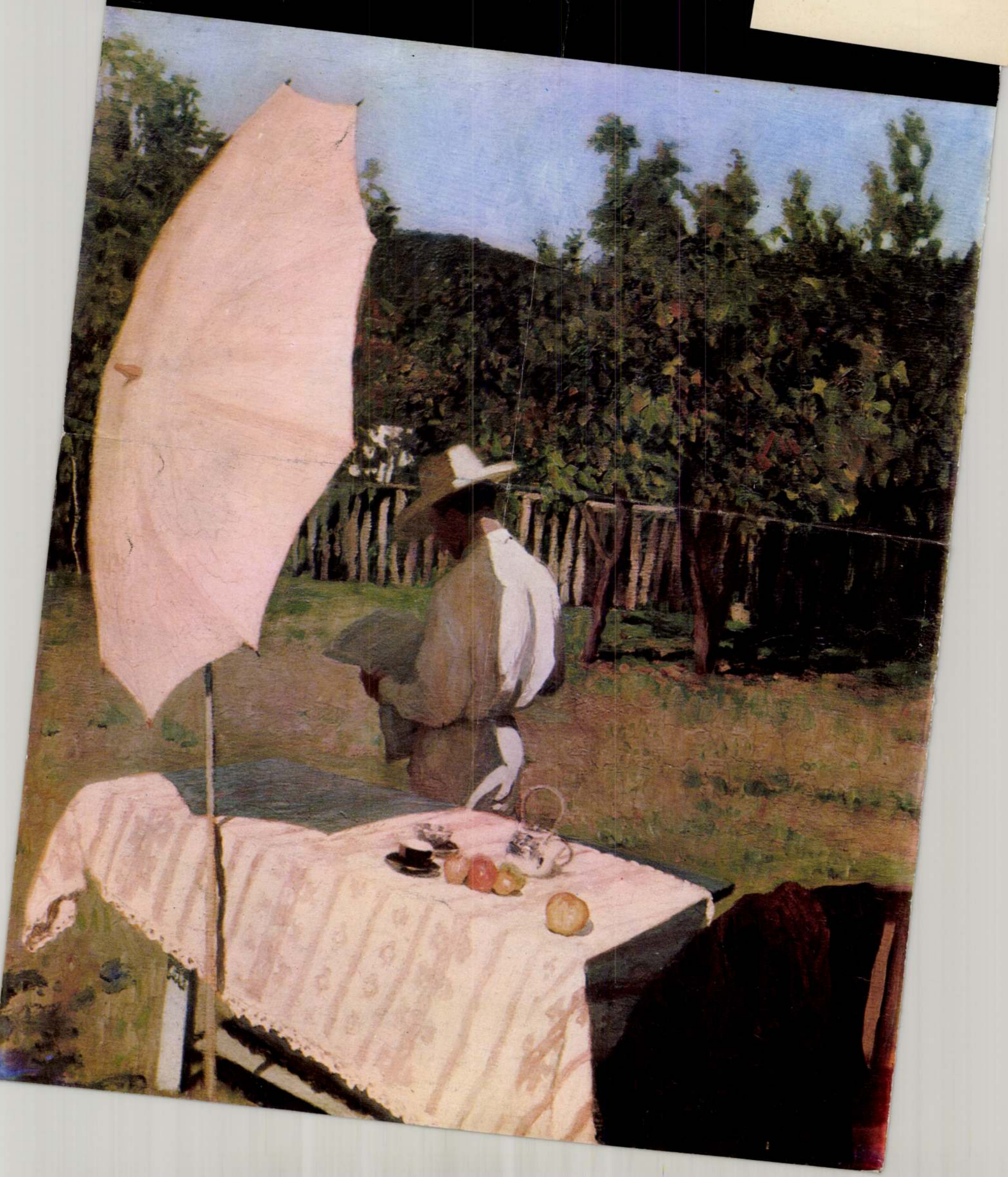

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Ferenczy Károly
1968 JUN 30

MAGYAR NEMZET

Thomas Mann Magyarországon

Győri Judit tanulmánya hat budapesti látogatásról

Most jelent meg a *Modern Filológiai Füzetek* sorozatában az *Akadémiai Kiadónál*, *Győri* Judit tanulmánya: *Thomas Mann Magyarországon.* (Felolvasó estjeinek története és sajtóvisszhangja.) Sikerült teljes körképet adni a kiváló író hat budapesti szereplésérő1. Ezek egy része különösen azért jelentős, mert egybeesett a magyar ellenforradalom intézményesítésével és a német nemzeti szocializmus kezdetével. Nem rajzolható meg pontosan Thomas Mann pályája az itt közölt adatok nélkül.

1913-ban volt az első érintkezés Magyarország és Thomas Mann között. 1913. december 5-én érkezett Budapestre. December 6-án 300 főnyi hallgatóság volt jelen a Zeneakadémia kistermében, ahol előbb két részletet olvasott fel a Felix Krullból, majd novellák következtek.

Második alkalommal 1922. január 10-én érkezett Budapestre. Lukács György édesapjának villájában vendégeskedett. A házigazdán kívül Kosztolányi Dezső és Bartók Béla fogadta az írót és feleségét. A Zeneakadémia nagytermében tartott előadáson a közönség tomboló tapsszal üdvözölte az írót, aki az előadás első felében ismertette a befejezetlen Varázshegy tartalmát és cselekményét, azután felolvasta azt a részletet, amely később a Nyugatban megjelent. A szünet után egy részlet következett egyik novellájából.

Az előadást követően Thomas Mann, feleségével együtt felkereste otthonában Móricz Zsigmondot. A híressé vált találkozónak, amelyről Király György a Nyugatban is megemlékezett, a Móricz családon kívül csak egyetlen szemtanúja volt, Tóth Árpád.

1923. április 2-án ismét Budapesten volt Thomas Mann. Az író egyik délelőtt kísérőjével elment a Szépművészeti Múzeumba, ahol Ferenczy Károly képeit Ferenczy Béni mutatta meg Thomas Mann-nak. Végül a Váci utcai Belvedere képtárban Schönberger Armand és Bokros-Birman Dezső szobrait szemlélte meg.

1923. április 4-én délután a Zeneakadémia nagytermében Schrenk-Notzing laboratóriumában észlelt tapasztaltairól beszélt, *Okkult élmények* címmel.

1935. január 26-án látogatta meg Thomas Mann ismét Budapestet. Németországban akkor már Hitleré volt a hatalom, és Thomas Mann az üldözöttek közé tartozott. Hazájától távol, idegenben élt. A magyar kormány csak három napra adott számára beutazási engedélyt.

1936. június 6-án este érkezett meg a Comité International pour la Coopération Intellectuelle budapesti ülésére Thomas Mann, mint a Népszövetség bizottságának egyik állandó tagja. Június 7-én előadást tartott a Belvárosi Színházban *József Egyiptomban* című regényéből. 1936. június 8-án megnyílt a szellemi együttműködés bizottságának harminckettedik ülésszaka, amelyen Paul Valéry elnökölt. A küldöttek azt a feladatot kapták, hogy világítsák meg: *mi a humanizmus szerepe a ma emberének kialakulásában, és mik tekinthetők a klasszikus humanizmus megjelenési formáinak.*

Thomas Mann 1936. június 9-én szólalt fel a vitában. Tüntetően németül beszélt. *Harcos humanizmust követelt a fenyegető fasiszta veszély ellen.* „Európa — mondotta — a humanizmussal él vagy hal. Vele áll vagy bukik. És csak akkor él, ha a humanizmus végre felfedi férfiasságát. *A humanizmusnak védelmi harcra van szüksége az értelem jogáért, a fanatizmus erőszakával szemben.*" Thomas Mann vastapsot kapott.

1937. január 13-án Thomas Mann és felesége Budapestre érkezett a *Szép Szó* estjére. Úgy volt, hogy József Attila olvassa fel *Thomas Mann üdvözlése* című ódáját, majd kerül sor Thomas Mann előadására. A Magyar Színházban volt az est. *Az előcsarnokban a rendőrség közölte, hogy a Thomas Mannhoz írott vers előadását betiltja.* Thomas Mann azonban már az előadás előtt megismerkedett annak tartalmával; meghatottan köszönte meg a költeményt; és hozzálátott *Lotte Weimarban* című regénye első fejezetének felolvasásához.

Az előadást követően Thomas Mann rögtön elutazott Budapestről. Amerikába ment, ahol részt vett a német határon kívül élő, a hitleristák által üldözött német írók akadémiájának megnyitásán.

S. E.

GALOPPVERSENY
vasárnap du. 2 órakor
Széchenyi István
emlékverseny

eszpresszó a váci
tudjuk, hogy ez
nemsokára még sz
nek. Ami megvan
lebontásra, az leg
meljen! Most példá
kertmoziban a film
és utána egészen bizonyosan jól esne a látott izgalmakra és melegre egy frissítő! Kíváncsi leszek, készteti-e ez a Casino vezetőségét a záróra megváltoztatására!

K. J.

k érdekében

építése is olyan formában, mint amilyen a Margit-híd pesti oldalán van. A szándék dícsérendő, a kivitelezés nem tökéletes. A környék szülői félnek a kicsik csúszásveszélyes, nagy fahasábokból készült mászkálójától.

A problémát még csak növeli az is, hogy Budapesten csökkent a sportpályák száma. A nagyobb gyerekek panaszkodnak amiatt, hogy nem tudnak bejutni a zsúfolt sportszakkörökbe. Az is helytelen, hogy egyes üzemek sport-szakkörei elzárkóznak az elől, hogy a környék fiataljai, akik ugyan nem a gyárban dolgoznak, használhassák a sportpályát. Így azután az a helyzet, hogy néhány sportpálya gyakran kihasználatlan, ugyanakkor a környéken levő lakótelep fiataljainak nincs hová menni sportolni.

Szakembereinknek, tervező mérnökeinknek már eleve úgy kellene tervezniük az új lakótelepeket, hogy e kérdésre gondoljanak. Szakembereink például miért nem kísérleteznek ki olyan gyepesítési megoldást, amely elbírja a labdázó gyerekeket is. Kétségtelen, hogy a legideálisabb helyzet az lenne, hogy a gyermekek ne betonon, de ne is a porban, hanem füvön játsszanak.

Gaál Jenő

Csöndes budai éjszakák

Értesítem Címet, hogy lapjuk május 5-i számában megjelent fenti című olvasólevelükben foglaltakat ellenőriztem. Az éjszakai anyagszállítást a Bp. II., Fazekas utca 10. szám alatt levő É. M. 43. számú Állami Építőipari Vállalat betonkeverő telepén megszüntettem.

Hasonló jelenségek megelőzése érdekében a jövőben fokozottabban ellenőrzöm a területet.

Bp. II. ker. Rendőrkapitányság,
dr. Molnár István r. ales.,
rendőrkapitány

Sűrítsék a 4-est!

A 4-es autóbusz vonala igen nagy mértékben megritkult, mert erről a vonalról elvették a 2-es járatot. Az 1-es és a 19-es is a Lánchídon járt azelőtt. A 4-es buszon hihetetlen a zsúfoltság; figyeljenek fel rá a BKV ellenőrei és orvosolják sürgősen a panaszt.

Zs. H.-né

követelményeinek betartásával kapcsolatban a közelmúltban, június 8-án megjelent Központi Értesítőnkben tettük közzé a felhívást és reméljük, hogy a közeljövőben a hasonló észrevételek csökkenni fognak.

KERE

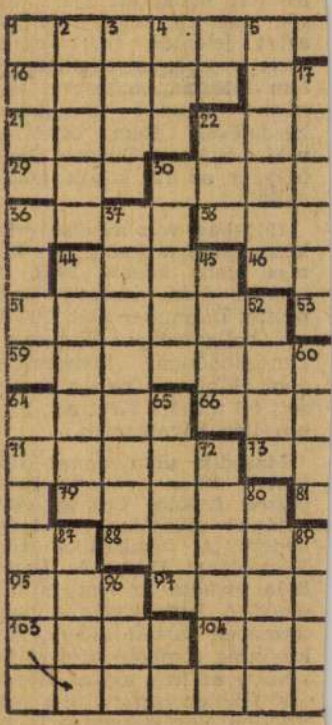

A LOUVRE-BAN

Kovácsék a párizsi Louvre-ba is elkerültek. A múzeumi őr az egész társaságot végigvezette a nagyszerű termeken és egyúttal meg is magyarázta a látottakat. Végül udvariasan megjegyezte:

— Amennyiben valakinek volna még kérdése, szívesen állok rendelkezésre.

Kovácsné azonnal jelentkezett: vízszintes 1. és 53., valamint a függőleges 64.

VÍZSZINTESEN (kétbetűsök: ZU, OK, YO, ON). 16. A folyamat meghatározott menete. 18. Júlia halhatatlan szerelme. 19. Egyiptomi kikötőváros. 20. Város az NSZK-ban. 21. Peru fővárosa. 22. Kiváló zoológus, az Állatorvosi Főiskola tanára (István). 24. Árhatár, valaminek a végső határa. 26. Eltesz. 28. Becézett női név. 29. Folyó a Szovjetunióban (1430 km). 30. Orosz női név. 32. Letesz. 34. A zászló, a láng igéje. 36. Részlet, németül. 38. Ritka női név (Liszt Ferenc leányának neve). 40. Ekes cseh férfinév. 42. Egymás után említ. 44. Korhely. 46. Csúf, törpe manó. 48. Nagyon kellemetlen (helyzet). 50. Olyan komplex vegyület, amelyben egy fématomból (atomcsoportból) kiinduló kötések szétnyitott olló két száraként fogják össze a vegyület többi részét. 51. Keleti női név. 53. A Magyar Tanácsköztársaság egyik vezetője (Ottó). 56. Van hozzá bátorságod. 58. Hirtelen fellépő, heveny. 64. Kéz, angolul. 66. A főütőér orvosi neve. 68. Hirtelen irányváltoztatás vagy visszapattanás a lövedék becsapódásakor. 70. Majd belepusztul a vágyakozásba. 71. Polgári vagy katonai kitüntetések, rendjelek. 73. Üdvözlés, franciául. 75. A kiváló francia Nobel-díjas regényíró, zeneszerző, Rolland keresztneve. 78. Az Ipoly-folyó szlovák neve. 79. Elektromos töltéssel rendelkező

MDK

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozata

Márciusi est

Réti I.:Nagybánya.A Műbarát 1922.II.11-12. sz.

215.1.

MDK

Ferenczy Károly

Hegyi beszéd

Három királyok

Józsefet eladják testvérei

Réti I.:Nagybánya.A Mübarát 1922.II.11-12. sz.

215.1.

MDK

Ferenczy Károly

Festő nő

Fürdőző gyermekek

Lovak a vizben

Gerő-Lordetz: Modern magyar festőművészek

127.l.

MDK

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozása

Krisztus levétele a keresztfáról

Öreg ember

Gerő-Lordetz: Modern magyar festőművészek
127.l.

MDK

Ferenczy Károly

Esthangulat, repr.

Józsefet eladják testvérei

Három királyok

Gerő-Lordetz: Modern magyar festőművészek.

127.l.

MDK

Ferenczy Károly

"Porcellánpapagájok" c.kép repr. /A Nemes Marcel-aukcióról./

Képzőművészet, 1934.jan. 68.sz. 8.l.

MDK

Ferenczy Károly

"Csók István képmása" c. festm.repr.

Magyművészképm.

Ведущая фигура

"Сеск Іатвеп Кфиллея" с. Гевтн.кфн.

Вспомогательные вещи.

MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

Pieta. 1913. Ceruza és tuss. Repr.

Olvasó leány őzikével. Címlaptervezet az "Uj Idők" számára. 1900 körül. Kréta és fedőfesték. Repr.

Magyar Művészet, 1931. 417.l.

MDR

Ferenczy Karoly /1862-1917/

Pieta. 1913. Geruza és tuss.-Repr.

Olvasó Ieayn Szikével. Cimlapterveznet az "Uj Idők" szamara. 1900 Körül. Kréta és fedőfesték. Repr.

Magyar Művészet, 1931. 417.1.

MDK

Ferenczy Károly

A nagybanyai kolonia egyik alapitója. A nagybányai kolonia 1911.okt.22.-én forma szerint is megalakult, Nagybányai Festők Tarsasága név alatt.

Réti I.: A nagybanyai festőkolonia története.

Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat. 1912. 68.l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

1889-1892 ig dolgozott szentendrén.

Haulisch Lenke: Harminciót éves a szentendrei művésztelep
Művészet, 1963. október - 17 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Baráti viszonyban volt
Ziffer Sándorral.

Lovász Zoltánné: Vita Ziffer Sándorról
Művészet, 1963. október – 47 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő -

Szinyei Merse Pál Ferenczy Károly
művésztét magára tartotta..
Majd miután a Képző művészeti Főiskola
igazgatója lett meghívta tanárnak
Ferenczyt.

Patakyné: Szinyei Merse Pál
Művészet, 1963. Október - 6 lap

MDA

Ferenczy Károly festő

Est c. képe aukcióra kerül.

Gy. J.: Művészeti aukció 6. l.

EST! HIRLAP, Bp. 1962. máj. 15.

Ferenczy Károly, festő

MDK

Akt c. képe aukcióra kerül.

– : Ma nyílik meg a 8. művészeti kép aukció kiállítása. 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. szept. 21.

Mák

Ferenczy Károly, Szinyei Merse, Rudnay

Vászary Iványi-Grünwald

egy-egy festménytől kiállítás lesz a N. Gy. Kupola-
csarnokában.

Nepszava, 1963 nov. 29.

csütök

Mak.

Ferenczi Károly

(Miskolc - Diósgyőr III. kerület Erzsébet utca Vár)
Tervezte a diósgyőri vár ujeszigalépcsőjét.
Aránylag kevés faragott kőrészlet ismert. A
várpalota földszintet és emeletet foglalt magában
kőzel négyzetes alaprajzú volt. Belsőtornyos sikföldi vár.

ifj Horváth Béla Miskolc 1962.

Képek
236-37-38-39-40-241. l
108 tól - 111 ig jegyzetek a 269. bon

Ferenczy Károly

A román lap méltatja a művész kiállított képeit.

Az Universul cikke a bukaresti magyar képzőművészeti kiállításról.
Magyar Nemzet 1952 ápr. 22.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Nagybánya előtt évekig szentendrén dolgozott, itt született Béni és Noémi

Genthon S., Barcsay Jenő. Művtárt. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 105.

Ferenczy Károly festő M.D.K .

"Három királyok" /repr.
Lovasok hegyi uton /repr.
Napos délelőtt /repr.
Önarckép
Ábrahám áldozata

Bernáth Aurél:A Muzsa körül Bp. 1962. 32-56.l.

MDK

Ferenczy Károly

Három királyok

Pietá

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926.7.sz.
366,368,371,373,374,377,378,379,382,384.l.

MDK

Ferenczy Károly

Testvérek.1911. /Rlszlet/.,repr.

Hegyi beszéd

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Müvészet 1926.7.sz.
366,368,371,373,374,377,378,379,382,384.l.

MDK

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozása. 19ol.,repr.

Tájkép /Virághegy/. 1898.,repr.

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Müvészet 1926.7.sz.
366,368,371,373,374,377,378,379,382,384.l.

MDK

Ferenczy Károly

Péter A.: Egy magyar rajzgyüjtemény. Tükör 1935. május. 22.l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

Szemes Piroska: Modellek
Nők Lapja, 1963. május 1 – 22 lap

MDK

Ferenczy Károly

Rózsaffy Dezső meghalt. Pesti Napló 1937.nov.21.

MDK

Ferenczy Károly

Hétfőn temetik Rózsaffy Dezsőt. Magyarország 1937. nov.21.

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est

Napsütötte délelőtt

Rózsaffy Dezső dr.: Ferenczy Károly. A Mügyüjtő 1929.2.sz. 43.l.

MDK

Ferenczy Károly

Keresztről levétel

Október

Rózsaffy Dezső dr.: Ferenczy Károly. A Mügyüjtő 1929.2.sz. 43.l.

Ferenczy Károly

Márciusi est 1902.
Kádobáló fiúk 1890.

/repr./

A Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. Képjegyzék.

100 - 101

Ferenczy Károly, festő

A Várpalotában tekinthető meg a Ferenczy-család emlékkiállítása.

~ : A hét végi kulturális programból

11

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 3.

MDK

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

a századforduló körüli évek egyik legjelentősebb művésze, 1889-ben Szentendrén telepedett le. Itt születtek ikergyermekei 1890-ben, Noemi és Béni.

Bildhauer Béni Ferenczy im Kreise seinder Zeitgenossen Ung.Kunstausstellung. Einl.d.Katalogs: István Genthon

Wien, 1963. 83 l. illusztr. 5. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

/ 1862-1917/

Müve a Szépmüvészeti Muzeum metszetgyüjteményébe került.

Lovagló gyerekekhez tanzlmány

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 163.l.

Ferenczy Károly

nevét említi

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

274

Ferenczy Károly

művei egyesítik a plein-air stílust
a formák szintézisével

Holóa Zoltán: La vie culturelle
en Hongrie, Budapest, 1966.
283 p

Ferenczy Károly

a Nagybányai Művésztelepen dolgozott és oktatott.

A XIX század nagy magyar mesterei

Budapest, 1956. Bev.: Lyka Károly

Ferenczy Károly

Napon délelőtt (repr.)

A művelkotásokról Bp. 1960. 62 l., 24 t.
20 cm. (Kulturális Élet) 19. kép

Ferenczy Károly (1862-1917)

az u.n. finom naturalizmustól
jut el a szinekkel való kompo-
nálásig. Hatása a nagybányai-
ak közül a legnagyobb hosse
festészetére.

A műalkotásokról. Bp. 1960. 62 l., 24 t.
20 cm. (Kultúrális Élet) 55-56. l.

Ferenczy Károly

Napos délelőtt c. képet festett.

A művészetről. Bp. 1860. 62 l., 2 t. 20 cm (Kulturális Élet) 42. l.

Ferencsy Károly, festő

M.D.K.

nevét említi

Beszélgetés Lukács Györggyel

Irodalmi Muzeum, Szerk.: Dr.Lakatos László,
I.Emlékezések, Sajtó alá rend.: Vezér Erzsébet,
Muzeumok Rotafüzeme, Bp.1967. 136 old.

24. old.

Ferenczy Károly, festőm.D.K.

Nagybányán a művésztelep tagja lett ő is.
Finom lelkülete ide vonzotta.

Márciusi est. Kepr.

Radocsay Dénes: Negyvenöt éves a nagybányai művésztelep
Képes Krónika. 1941. márc.27. /14.sz./

MDK

. Ferenczy Károly, festöm.

"Tékozló fiu" c.müve szinben, formában érdekes kezelésü

Svenska Morgonbladet okt. 5.sz. szerint.

A stockholmi magy.képzöm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. -MIP 1929.3.sz. 176.old.

Ferenczy Károly, festöm. MDK

Stockholms Tidningen okt. 21.sz.-ban Gunnar Mascoll Silverstolpe svéd iró méltatva a m. kiállitást , megemlékezik róla.

A stockholmi magyar képzöm. kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. MIP.1929. 3.sz. 176.l.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.

Norrköpings Tidningar okt.24.sz. mint nagybány művészt emliti meg

A stockholmi nagy.képzöm.kiáll. /1928/ a svéd sajtóban. -MIP.1929. 3.sz.175.l.

Ferenczy Károly

festőművész

Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeit kiállitása - képével szerepel

Fürdöző fiu

[illegible] 193[illegible].V.21.

Ferenczy Károly

festőművész

Szépművészeti Múzeum új szerzemények kiállítása - képével szerepel.

" Nyár ".

Pesti Hirlap 1951.V.1.

Ferenczy

— **A főváros vásárlásai az Ernst-Muzeum kiállításán.** Az Ernst-Muzeumban a közelmultban tartott jubiláris kiállításon kiállított képek közül a székesfőváros megvásárolta a *Székesfővárosi Muzeum* számára *Ferenczy*, *Rudnay* és *Feiks* Alfréd egy-egy képét.

N.U 932.VI.19

N.U.932.VI.19.

Reference

M.U. 632.VI.J°.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép, of.

Hazatérő favágók, of.

Szépm.Muz. Uj magyer képtérünek kat. 1928.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

növendéke volt egy rövid ideig Nagybányán, 1912-ben.
Nemes Lampérth József.

Horváth Béla: Nemes Lampérth József

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. szept. 23 sz.

1862. old.

.R.S.V.

Ferenczy Károly

Pester Lloyd 1942. sept. 6.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét azok körök emliti Belmacher Anna, akiznek művészete iránt Dási Huber őszinte csodálattal viseltetett.

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1964 .XIX évf. jun. 19 sz.

1177. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Sárospatak, rom. kat. templom helyreállitása

Rövid hirek 1965/2. 126.l.

Ferenczy Károly, festő 1924

Tar István szobrász művésznek Ferenczy Károlyról készült szobor-portréja Szentendrét díszíti.

-: Az első magyar kertgaléria 1

ESTI HIRLAP, bp. 1965. szept. 3.

Ferenczy Károly

1885 után működött be művei-
vel.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet
a XIX. században, Budapest, 1970.

391

Ferenczy Károly

Bibliográfia: Genthon István: Ferenczy Károly. Budapest, 1963.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

40 l

Ferenczy Károly MDK

festő 1862–1917

München ben tanult. A Kapbányai

telep vezető mestere

Napos Délelőtt

Dombi: Mův. tört.

323

Ferenczy Károly

említve

Révai J és Szmirnov beszéde
a szovjet festők kiállításán
Magyar Nemzet 1949 X.2.

MDK

Ferenczy Károly

Alvó nő, of.

Önarckép, of.

A madárdal, of.

Szépm.Mus. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est, of.

Cigányok, of.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Ferenczy Károly

Esti hangulat, of.

Testvérek, of.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. hűen.

MDK

Ferenczy Károly

Malonyay Dezső képmása , of.

Ábrahám áldozata, of.

dr.Schönherr Gyula és atyja arcképe, of.

Szépm.Muz. uj magy. képtárának kat. 1928.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ferenczy Béni
1963 JAN 16
ORVOSEGYETEM

1921

A nagybányaiak

Képről írni — nem érdemes. A cikkeknek csak annyiból van némi jelentőségük ilyen szempontból, hogy esetleg felkeltik az érdeklődést egy-egy kiállítás, ez esetben a Nemzeti Galéria kiállítása iránt.

A képekről tehát, ahogy kezdtem, nem érdemes írni. Az alkotókról lehet írni, de róluk meg nincs személyes élményem — nem is lehet. Ilyenkor segítség után kell nézni — és a segítség ezúttal Ferenczy Béni. Az ő apja volt közülük az egyik. Ferenczy Béni közelről látta őket, beszélt velük, ismerte őket, leírta őket: „Glatz csak két nyarat töltött Nagybányán és nem tartozott sem Hollósy, sem Ferenczy követői közé." Abban az időben, melyre Ferenczy Béni emlékszik: „Glatz minden délután kivonult a motívumához, fel a Rozsályig sietett szerényen, egy pásztort festett az esti napsütésben, amint juhait nagy karlendítéssel tereli." — „Akkor nagy turista volt és nem tudom, hogy nem ő volt-e az, aki az Izvorát felfedezte, ami azután sokáig Ferenczy kedvenc nyári kiránduló és nyaralóhelye volt." — „Hollósy, Thorma és Réti nem voltak szorgalmas gyaloglók. Közülük csak Réti kezdett néhány kedves tanítványával, beszélgető társával vagy inkább publikumával hosszabb sétákat tenni, de ez is inkább azért történt, hogy peripatetikus művészeti beszélgetéseknek a szabad természet mint inspirator hátterül szolgáljon."

Hollósy és Thorma vendéglői, kávéházi emberek voltak, és akárcsak Grünwald Béla, ha tájképet akartak festeni, hát fiákeren hajtottak ki a szabadba, vagy beértek a kert végén, vagy a ház előtt kínálkozó motívummal.

A legtöbb tematikus kompozíciót Ferenczy festette. A József és testvéreiről írja Ferenczy Béni: „... Itt talán még nagyobb volt a modellfelhajtás — a vásznat, állványt, temérdek burnuszt, kaftánt egy bérelt, piaci zárható, vásári fabódéban tartották, ez a hirtelen kerekedő eső ellen is menedéket adott"... „Emlékszem — írja Ferenczy Béni —, egyszer Bay Lajos, akkori képviselőnk arra hajtott tüzes négyes fogatán, és leszállt megnézni a festőcsődületet, és mindez ott akkor nem zavarta apámat. Pedig a „naturalista eljárás" megkövetelte, hogy a modellek igyekezzenek a témának megfelelő komolyságot, szenvedést kifejezni. Valér bátyám, akiben színészi tehetség is volt, ebben excellált, a „József"-ben különben is portrészerűen hasonlított — a szenvedő kifejezést talán annyival is könnyebben vette fel, mert a szúnyogokon kívül a cigány Herkules, akihez támaszkodik a képen, áthatóan kellemetlen „testszagot" terjesztett maga körül, a mosdatlanság, a bagó, a pálinka, a fokhagyma bántó illatvegyülékét. Apám pedig ezt a „naturalista modellállást" nem könnyítette meg modelljeinek, mert ha jól ment a festés, vidám lett, és jó hangulatának mindenféle operaária-foszlányok sokszor elég hamis dúdolásával adott kifejezést, aztán meg észrevéve, hogy éneklése nem egyezik a megpendített zenével, elnevette magát saját énekén."

Ez az ember fogalmazta meg tulajdonképpen Nagybányát, melyhez csak a barbizoni iskolát lehet talán hasonlítani. Kevesen, távol, egy eldugott Szatmár megyei kisvárosban végeztek valamit, ami európai viszonylatban számít.

Hogy sikerült?

Ferenczy a nagybányai festők munkáját egy francia közmondással fogalmazta meg: „les meilleures chores se font dans une cave". — Ferenczy Béni fordításában: „Sötét pincében érik a bor."

Sós András

A SZOLG

IV

(Suhov, mosta az lóját és e megúszta megreggelizett, majd elment az orvosi rendelőbe, de nem írták ki betegnek, így ő is kivonult munkára a többiekkel.

Mielőtt a táborból kiléptek, megmotozták őket és ellenőrizték a létszámot. Majd elértek a munkahelyet, ahol várakozniuk kellett, amíg az őrök elhelyezkednek az őrtoronyban.)

No végre! A parancsnok az ellenőrrel kilép az őrszobából. A kapu két oldalára állnak. Kinyílik a kapu.

— Ötösével felállni! E-egy! Ke-ettő!

A zekek szinte díszlépésben masíroznak be. Csak már egyszer a zónában legyenek. Majd tudja mindegyik, mit tegyen.

Az őrszobától nem messze van az iroda. Ott áll a munkavezető. Utolsó gazember. Rosszabb a vérebnél, úgy hajtja társait.

Nyolc óra múlt 5 perccel! (Imént sípolt az áramszolgáltató mozdony.) A vezetőség ideges. A zekek még elvesztegetik a drága időt, szétszéledtek melegedni: hosszú a nap, mindenre jut idő. Amelyik belép a zónába, tüstént kapirgál. Itt egy forgács, ott egy forgács. Jó lesz tüzelőnek. A zek minden lyukba belebújik.

Tyurin helyettesét, Pavelt magával vitte az irodába. Cézár is bement. Cézár gazdag zek. Havonta kétszer kap csomagot. Mindenkinek dug valamit, akinek érdemes. Urat csináltak belőle az irodában. Segédnormás.

A 104-es brigád usgyi, el.

Köd van. A kelő nap derengő vörös fénnyel vonja be a van meg, ott egy törött exkavátorfogantyú, amott egy markoló, távolabb ócskavashalom, árkok, gödrök. Az autójavítóműhely már tető alatt van. A dombon megkezdett hőerőmű. Már az első emeletnél tartanak.

Mindenki elbújt. Csak a hat toronyban állnak kint az őrök, s az iroda körül van mozgás. Minden zek tudja, ez az ő ideje. Mondják, hogy a főmunkavezető már fenyegetőzve követelte, adják le a brigadérosok este a jelentést. De ez sehogysem megy. Hát hogyne, hiszen estétől reggelig forgatnak ki mindent.

Ez a pillanat a zeké! A vezetők csak rendezkedjenek! Addig be lehet húzódni a melegre és ülni, ülni. Van idő görnyedni még naphosszat. Legjobb a kályha mellett. Ki lehet teríteni a kapcát. Kicsit meg is szárad. Akkor egész nap nem fázik a lába az embernek. S ha nincs kályha, az se baj. Fedél alatt lenni mindenképpen jó dolog.

A 104-es brigád bevette magát az autójavító üzem nagy csarnokába. A csarnokot őszszel beüvegezték. A 38-as brigád betonlapokat önt ott. Néhány betonlap még formában van, a többit felállították. Amott a vasváz. Magas a csarnok, földes a padlója. Nem éppen meleg és nem is lesz. Mégis fűtik. Nem sajnálják a szenet. Nem azért fűtenek, hogy az emberek melegedjenek, hanem, hogy jobban száradjanak a betonlapok. Még hőmérő is van a falon. Vasárnap is rendületlenül fűt az ügyeletes. Nem számít, véletlenül nem mennek munkába a zekek.

A 38-as brigád persze senkit mást nem enged a kályhához.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Ferenczy Károly

1983 JUL 27

1021

MŰGYŰJTŐK KÉPEI A NEMZETI GALÉRIÁBAN

JÓ GONDOLAT volt a magángyűjtemények anyagából összeválogatott kiállítás megrendezése! — Nem tudjuk, név szerint kit dicsérjünk a kitűnő ötletért s a sikeres megvalósításért, a körültekintő rendezésért, mert se katalógusa, se vezetője, de még valamiféle magyarázó tablója, sőt eligazító táblája sincs a szép kiállításnak! Ez az adminisztrációs mulasztás különösen olyanoknak hátrányos, akik csak mostanában ismerkednek a művészettel, s akiknek egy-egy képcédula *„Fruchter-gyűjt."* kitétele például vajmi keveset mond.

E kis hiba azonban mit sem von le a kiállítás értékéből. Hiszen a műtárgyak sorozata képzőművészetünk alakulásának teljes félévszázadát követi, s oly híven, szemléletesen, mintha a Galéria tudományosan összeállított állandó bemutatója lenne. És természetesen: kiegészíti, színesebbé, teljesebbé, elevenebbé teszi azt a képet, amelyet a gyakorta látott múzeumi *„törzsanyag"* alakított ki bennünk. (E kép természetszerűleg megmerevül kissé, illetve a megszokottság miatt eltompul valamelyest.)

A KIÁLLÍTÁS a nagybányaiakkal kezdi. A betérő csarnokban elsőnek *Ferenczy Károly Hazatérő favágók* című képének érdekes variációját látjuk *(Köves Oszkár* gyűjteményéből). Pendantjaként *Glatz Oszkár Este a havason* című képének vázlata. Glatz e művében még a legnemesebb nagybányai elveket prezentálja. Majd a Fruchter-gyűjtemény remek *Ferenczy-vázlata*, a *Lovagló gyermekek* és *Réti Kenyérszelés-e*, a kedves öregasszonyokat szerepeltető enteriőrök egyik szép darabja kelti fel érdeklődésünket *(dr. Tompa Kálmán* gyűjteményéből). *Fényes Adolf „Szegény emberek"* sorozatából a reprezentatív méretű *Ebéd (dr. Weiss István* tulajdona) és a költői gyengédséggel megfogalmazott *Ringató anya (Fried Miksa* tulajdona) előtt állnak meg a látogatók. A *Rippl*-képek között, a *Köves Oszkár* gyűjteményéből származó *Lajos és Ödön*, a *Csók*-festmények sorában a *„Züzü"*-k egyik legkedvesebb darabja, a *Züzü beteg* látható *(Polgár Mihályné, Csók Julia* — azaz *„Züzü"* — tulajdona). *Mednyánszky* remek öregemberalakjával *(Tűnődő)* s a megrázó hangulatú *Enyészet* című festményével szerepel. Egy másik Mednyánszky-képet, az *Alpesi falu* címmel jelzett festményt érdemes lenne behatóbban is megvizsgálni a műtörténészeknek. Meglehet hogy téves a címzés. E mű ugyanis szemmelláthatóan a mester háború sorozatába tartozik.)

E TEREMBEN *Kernstok* szatirikus *Utolsó vacsorá-ja* s nagyméretű *Ádám-Éva* kompozíciója *(dr. Völgyesi*, illetve *Papp László* tulajdona), különösen megragadó. Aztán, egy átvezető teremben a grafika következik. *Uitz Béla Fürdőző nők* című műve (vázlat az ismert rézkarchoz) — amellyel *Mihályfi Ernő* dicsekedhet — s a többször reprodukált remek *Márffy-önarckép (Kunváry Bella* gyűjteményéből). A grafika után ismét festmények. A magyar festészet remekei! *Nagy-Balogh* egyik legértékesebb önarcképe (dr. *Tompa Kálmán* gyűjt.), *Csontváry* világhírű *Magányos cédrus-a (Gerlóczy Gedeon* gyűjt.), valamint utolsó remekműveinek egyike, a *Révész Kálmán* birtokában levő *Zrínyi kirohanása*. Láttunk a tárlaton egy mámoros költőiséggel telített *Gulácsy-festményt* is — a szokatlanul nagyméretű *Az ópiumszívó álma* című kompozíciót, valamint a *Nagy István* egyik legerőteljesebb *Parasztfej-ét*, *Mihályfi Ernő* gyűjteményéből. S ott van *Derkovits Kivégzés-e*, e kéttenyérnyi nagyságú, megrázó erejű kompozíció *(Szilágyi Péter tulajdona)*, az *Ökörfogat*, a *Radnai*-gyűjteményből, *Egry József Kristóf a faluban* című balatoni fénylátomása, valamint a Fruchter-gyűjtemény Mi ketten című Derkovits-kompozíciója.

Bernáth Aurél életművének sokat reprodukált (és sokat utánzott) kiemelkedő darabjával, a *Varjak*-kal *(Köves Oszkár* tul.) szerepel, valamint a Fruchter-gyűjteményben levő szép *Terasz* című festményével. Ugyanez a gyűjtemény dicsekedhet *Márffy Ödön* könnyed, frisshangulatú *Vacsorá*-jával.

ÉS SOROLHATNÁNK tovább... A kiállítás szépen végigkíséri a magyar művészet félévszázados fordulatait. — S jóllehet: a legutóbbi évtizedek termése — s különösen festészetünk újabb fordulatai — nem kapnak megfelelő hangsúlyt (tévedések, aránytévesztések vannak itt) — mégis elmondhatjuk, hogy maradandó élményeket ad, eszméltető tanulságokat szolgáltat a bemutató.

Cs. M.

HEGEDŰS LÁSZLÓ:

Árjelentés

(Egy regölyi hír mottójául)

Anyámat vártam. És helyette
rövid, párszavas távirat,
üzenet várt, csak épp jelezve:
nem jöhet az árvíz miatt,
A Kapos áttörte a gátat
s a Koppány, a táj vize mind.
Fölidézve az ősi tájat:
egy tó lett a két völgy megint,

háromfelől is bekerítve
a fennsíkra épült falut.
Emlékszem az egykori vízre:
előtte éjjel nem aludt,
ki ásót foghatott, hogy védje
vetését, kertek százait.
S zúdult az ár berekre, rétre.
Úszhatott újra a ladik.

Megértem a keltákat: hajdan
miért kedvelték e helyet.
Nádasokkal körülvett, halban
gazdag, széles vadvíz felett
biztosan állt földváruk, állta
ostromlók támadó hevét.
S vigan ringott újra a bárka,
míg ragyogott kéklőn az ég.

Itt éltek századokig, itta
vérüket a föld és a víz,
s Nagy Sándor pénzét hamisítva,
akad belőle még ma is.
Harci lovuk, bronzövük fénylett,
hajójuk rótta a vizet,
S kötve egy-egy büszke népet:
kimmerek, szkíták, illirek

s mások után ők is igába
törtek, vándoroltak tovább.
S nyolcszáz év eltelt, mire látta
e táj harcos ősünk lovát.
A kuruc-korban állt a vár még.
Mered csak a földvár fala.
Még halásztak itt ükapámék
alig másfél évszázada.

Ez jutott eszembe az árról,
amely lassan talán, apad.
Szorgos kezek munkája ácsol
padlót, emel új gátakat.
Szél szánt a vízen, bőjti éles,
kemény szél, — majd olykor esik.
Tar ágait nyújtva a fényhez,
a fűz barkázna már pedig...

...rengés az éjszakáról

...erelyes Endre második kötete

nyű feladat, s Gerelyes néha régi önmagát is félti ettől az objektívebb hangvételtől. Azt a tribuni magatartást, mely korábbi írásainak pátoszát, szenvedélyes ítélkezőkészségét jellemezte. Ennek a birkózásnak — a tudatosan elhatározott objektívebb ábrázolásmódnak és a régebbi „kamaszos" nyíltság és direktség csatározásának jeleit érezzük ezen a köteten. S noha a birkózás a két kitűnő novella révén objektíve eldőlt — Gerelyes sabban: Gerelyes birkózik ezzel az objetívebb novellaformával, s közben az egyértelműen ítélkező régi-önmagát hívja segítségül a megoldáshoz.

MAGA A KÖTET IS ennek a belső írói-művészi küzdelemnek a terméke. Így például a *Nyolcfokos szép lejtő* a régebbi írások támadó-etikus hangvétele és az új írások hidegebb látásmódjának sikerült ötvözete. A *Töprengés az éjszakáról* riportjában és a *Kések kö-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Ferenczy Károly
PESTMEGYEI HIRLAP

610 1958

Szentendre, Ferenczy Károly Múzeum

BUDAPESTTŐL néhány kilométerre, a Duna partján, a soktornyú kis Szentendrén találjuk megyénk legfiatalabb múzeumát. A múzeum nem tekinthet oly régi múltra, mint a váci, azonban ez a néhány esztendő is jelentős fejlődést hozott életében.

Vasárnaponként a kirándulók százai fordulnak meg a városka zeg-zugos kis utcáin megcsodálva a régi házakat és szerb templomokat, hogy utána a környező hegyek festői tájait felkeresve, kipihenjék heti fáradalmaikat. A kisváros és környéke igen gazdag történeti és régészeti emlékekben.

A múzeum alapításának gondolata már a háború előtti években felmerült, mikor a város területén az egykori római tábor helyén régészeti feltárásokat végeztek. A terv azonban csak 1951-ben valósult meg s az új múzeumot a századforduló nagy festőművészéről, Ferenczy Károlyról nevezték el, aki néhány évet városunkban töltött.

A múzeum feladatkörébe a járás régészeti, néprajzi, helytörténeti és képzőművészeti emlékeinek gyűjtése tartozik. A gyűjteményanyag az újabb ásatások és gyűjtések révén rohamosan gyarapszik.

Tegyünk egy kis sétát a múzeum raktárhelyiségeiben s nézzük meg a kiállításokon még be nem mutatott anyagot. A múzeum legjelentősebb gyűjteményét a régészeti anyag képviseli. A kőkorszaktól kezdve csaknem minden idő emlékét megtaláljuk itt. Kezdetleges kőszerszámok, égetett agyagedények, hatalmas bronzkori hamvvedrek, a rómaiak fejlett vaseszközei, az avarok ékszerei s a honfoglaló magyarok lószerszámai mind-mind az egykori élet sokrétűségét elevenítik fel. A feltárt lakótelepek és temetők leletei a régi idők életének megismeréséhez segítettek bennünket. Az egyik legjelentősebb leletegyüttest a a Budakalász határában feltárt rézkori temető emlékei képezik, ahol néhány évvel ezelőtt Európa legrégibb kocsilelete került napvilágra. Igen gazdag a római kori gyűjtemény is, melyből az igen szép számú és jelentős, feliratos kőemlékeket emelhetjük ki.

A NÉPRAJZI gyűjtemény csak most van alakulóban. A környékbeli nemzetiségi és magyar falvak népi emlékeinek gyűjtését két éve kezdtük meg. A Pest megyei délszláv névviseleti tárgyak mellett megtaláljuk a pilisszentkereszti szlovák és a tahitótfalui magyar népviseletet is. Az egykor híres szentendrei kismesterségek emlékei közül különösen jelentősek a gyertya- és bábkészítő mesterek eszközei és termékei. Az egyik polcon az egykor ugyancsak híres szentendrei szőlőművelés néhány tárgyi emléke sorakozik.

A képzőművészeti anyag jelentős részét a szentendrei művésztelep festőművészeinek alkotásai képezik, melyek részben vétel, részben ajándékozás révén kerültek a múzeumba.

Helytörténeti gyűjteményünk a legszegényesebb. A város régi pecsétnyomói, régi térképek, kardok, fegyverek a legszámottevőbbek. Sajnos, igen szegényes az egykor virágzó szentendrei céhek emlékanyaga, melyeknek gyűjtése igen fontos feladatunkat képezi. A további gyűjtésnél számítunk a régi iparos családok segítségére, nélkülük ezt a munkát nem tudjuk elvégezni.

A raktárak után nézzük meg a kiállítási helyiségeket. A földszinti teremben a régészeti kiállítás Szentendre és környékének római kori életét, a Duna mentén húzódó erődrendszert — melynek egyik jelentős állomása volt a szentendrei római tábor — mutatja be. Az emeleti helyiségekben változó időszaki kiállításokat mutatunk be: jelenleg Szánthó Imre grafikusművész alkotásaiból rendezett kiállítás látható.

A régészeti kiállítás melletti helyiségben működik a múzeum restaurátor műhelye. A régészeti ásatások során előkerült leleteket itt gondos és szakavatott kezek tisztítják meg, ragasztják s kezelik és szinte újjávarázsolva kerülnek a tárgyak a kiállítási vitrinekbe, a látogatók gyönyörködtetésére, tanulására.

A MÚZEUM dolgozói sokrétű munkát végeznek. Az ismeretterjesztő előadásoktól a régészeti ásatásig, a néprajzi gyűjtéstől a kiállítás rendezéséig, a tudományos publikációtól az adminisztrációs munkáig sok-sok feladatot kell elvégezniök.

Terveink a szerény költségvetéshez igazodnak. Az idei évben az állandó régészeti kiállítás átalakításával és bővítésével helytörténeti kiállítás keretében az őskortól a legújabb korig kívánjuk bemutatni a város és környékének történetét. E mellett valószínűleg sor kerül a kőemlékek bemutatására az újonnan felállítandó lapidariumban. Ezenkívül két-három képzőművészeti, néprajzi kiállítást rendezünk a tavaszi és őszi idényben. Ismeretterjesztő előadások, városnéző sétálk szervezése, ismeretterjesztő füzetek és cikkek teszik teljessé a múzeum népművelési munkatervét.

Soproni Sándor
múzeumigazgató

kaderanyagokat is.

Kisari végigjárta az összes üzleteket és műhelyeket, ahol követelte: húzzák le a redőnyt, mert sztrájk van, s ha követelését nem teljesítik, meglátják ennek következményeit.

Az ítélet nem jogerős.

megvárja Fuchs tudományos csoportját. Jóllehet nem rendelkezett különleges traktorokkal és kellő mennyiségű egyéb felszereléssel, mégis bátran nekivágott az útnak a Déli-sark felé. Négy társával együtt félig megfagyva és ha-

res útja még inkább beárnyékolta a Fuchs-csoport erőfeszítéseit.

Időközben, mintha a Dé
sark a szó szoros értelmébe
mágneses vonzóerő sugárz
na ki, útnak indult feléje
Szovjetunió expedíciója is, s
legfrissebb jelentések szeri
már szintén közel jutott
sarkhoz.

Amundsen annak idején déli-sarki táborában levelet hagyott Haakon norvég király címére. A Déli-sark legközelebbi meghódítójának az lett volna a feladata, hogy ezt a levelet magával vigye és ezzel bebizonyítsa, hogy Amundsen valóban elsőnek érkezett oda.

Scott kapitány

fájó szívvel és nagy csalódással állapította meg, hogy másodiknak érkezett a Déli-sarkra, de vállalkozott a levél továbbítására, jóllehet ezt sohasem teljesíthette, mert társaival együtt megfagyott visszatérőben.

A jól felszerelt Fuchs-expedíció valószínűleg hamarosan eléri a Déli-sark övezetét. Ott már amerikai tábor, postahivatal, kávéház és mozi vár rá. Természetesen a Hillary-csoport szállászcsinálója is fogadja majd. Mégis, némileg letűntek már az egykori hősi idők még a Déli-sarkon is. A sarkkör mai hódítóinak naplóiban nem olvashatók ma már olyan bejegyzések, mint

gyengébb nem is megjelenik

e zord déli-sarki vidéken.

Időközben egyes országok egyre élesebben nyilvánítják területi igényeiket. Ausztrália például az antarktiszi kontinensnek csaknem a felére tart igényt. Nagy-Britannia és Chile, valamint Argentína között vita támadt a Graham-Föld és a Falkland szigetek körül, Új-Zéland szintén területi igényekkel hozakodott elő, amelyek Hillary sikere után valószínűleg még növekszenek is. A Szovjetunió nagy területen létesített kutatóállomásokat. Az ausztráliai sajtó azt állítja, hogy ez a vidék, beleértve a Mirnij nevű szovjet főtámaszpontot is, ausztráliai területhez tartozik. Franciaország szintén igényeket támasztott egyes vidékekre.

Mindezek alapján valószínűnek látszik, hogy Hillary, Fuchs, Tresnyikov és a többi déli-sarki tudós sikereiről hamarosan nemcsak tudományos körökben, hanem az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén is szó lesz.

MÁR A NAGYADÓ

„Még egyszer Szilveszter" — a televízióban. A szilveszteri műsor sikerén felbuzdulva tegnap este ismét kabaréműsort közvetített a magyar televízió. A nyitószám a képen látható öt csinos lány volt. A műsor érdekességét fokozta, hogy azt már a televíziós nagyadó közvetítette

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

ESTI HIRLAP

1962 DEC 22

1021

Ötven év előtti plakát a pesti utcákon

Szovjet, román művészek segítsége • Kettős évforduló a nagybányai emlékkiállításon

Éppen ötven éve, hogy *Ferenczy Károly*, a nagybányai festők első kiállításának előkészítése közben levelet ír *Egry Józsefnek*, amelyben gondjairól beszél: kit vegyen be és kit hagyjon ki a kiállítás anyagából, hisz azokban az évtizedekben a festők közül — mint írja — „mindenki nagybányai".

Hasonló gondjai vannak most *Bényi Lászlónak*, aki az első kiállítás félévszázados évfordulóján és Ferenczy századik születésnapjának évében rendezi a nagybányai festők kiállítását a Nemzeti Galériában. A 90-es évek közepétől az első világháborúig oly sok magyar és külföldi festő fordult meg a neves művésztelepen, s tartozott a nagybányai iskolához, hogy a válogatás a hatalmas anyagból valóban nem könnyű.

— Éppen ezért kétszeresen hálás vagyok azoknak — mondja Bényi László — akik ebben a munkában a még élő nagybányaiak közül segítenek: köztük *Boldizsár István* festőművésznek, *Felvinczy Takács Zoltán* műtörténész, Hollósy-kutatónak, *Mikola András* román Állami-díjas festőnek, aki nemrég járt nálunk éppen ez ügyben — s valamennyiünk nesztorának a 94 éves *Lyka Károlynak*.

— Egész halom levél púpozódik már asztalomon *Tyihomirov* szovjet festőművésztől. Az idős művész egykor Hollósy-tanítvány volt, s most a legmagasabb elragadtatással ír egykori mesteréről, telve aggodalommal, vajon elég méltóképpen dokumentálja-e majd a kiállítás Hollósy műveit. A gyűjtőknek is nagy hálával tartozunk, nemcsak, mert bizalommal bocsátják rendelkezésünkre képeiket, hanem szinte kézről kézre adják a műtörténészt és segítenek ismeretlen művek felkutatásában. A román követség a napokban közölte, hogy elküldik nekünk a marosvásárhelyi múzeum nálunk ismeretlen Ferenczy-, Réti- és Thorma-képeit. De felhívott a kiállítás rendezésének hírére egy sor Pestre származott nagybányai „civil" — orvos, ügyvéd stb. —, hogy fölajánlja tulajdonában levő képeit, vagy akár csak néhány adatot, emléket a művésztelepről.

— A kiállítás tengelyében a száz éve született Ferenczy Károly életműve áll. A többi neves nagybányai — *Réti, Hollósy, Iványi-Grünwald, Thorma* — mellett kevésbé ismert mesterek munkáit is megismerheti a magyar közönség: így a nemrég Romániában elhunyt *Cziffer Sándorét*, a fiatalon meghalt *Maticska Jenőét*, s a *Matisse-tanítvány: Galimberti Sándorét*. Felhozatjuk Kiskunhalasról és a képtár aulájában állítjuk ki Thorma élete főművét, a hatalmas méretű *Talpra magyart*.

— Még egy érdekesség: *Ferenczy Bénitől* megkaptuk az 1912-es kiállítás Ferenczy Károly tervezte plakátját. Ugyanez a plakát hirdeti majd a mi, január első napjaiban megnyíló kiállításunkat is.

(fencsik)

Ára 60 fillér

VII. év

1962.

Esti Hír

POLITIKAI NAP

„Vihart jelez a politikai baromé

„Atlanti államcsíny"

Kiábrándulás Lo
a Kennedy—Ma
találkozó u

London, december 22.

A Kennedy—Macmillan megállapodást, amely szerint az Egyesült Államok a Skybolt helyett Polaris rakétákat szállít Angliának,

címmel közli beszámolóját, megállapítva. „*A Polaris rakétát megkaptuk, de azon az áron, hogy az Egyesült Államok politikailag és katonailag még jobban benyomul Európába.*" A Daily Herald

kétkedéssel és bizonyos fo-

első oldalon

Ungarische Landschaft — Ungarische Seele

Von Zoltán Szabó

1.

DIE SPRACHE DER LANDSCHAFT. Man verpflanze drei Kinder, die dieselbe Mutter geboren, in drei verschiedene Landschaften; das eine in eine fichtenbewachsene Gebirgsgegend, wo wilde Bäche rauschen und die Schatten in den schmalen Tälern schon am frühen Nachmittag ins Riesenhafte wachsen, das zweite in eine sanft gewellte Hügellandschaft, wo sich von Kirchtürmen und Hügelkammen ein weiter Ausblick bietet, das dritte aber lasse man in einer flachen Tiefebene heranwachsen, dort, wo sich ein gelber Strom fast ohne Gefälle zum Meere windet. Es versteht sich von selbst, daß aus diesen drei Menschenkindern, sogar wenn sie dieselbe Erziehung genießen und in derselben Gesellschaftsschicht leben, drei gänzlich verschiedene Persönlichkeiten werden. Zur Formung und Gestaltung eines Charakters, eines Temperaments, eines Gemütes, ist es durchaus nicht belanglos, welche die ersten Eindrücke waren, die auf die kindliche Seele einwirkten, welche die ersten Bilder waren, die das Auge des Kindes zuerst erblickte: dunkelgrüne, schweigende Nadelwälder, mosbewachsene Felsen, plätschernde Bäche oder sanft gewellte Hügelketten, anmutige Weinberge, raunende Buchenwälder oder endlose Weizenfelder, in der Steppe grasende Rinderherden und vereinzelte Akazienwäldchen. All dies ist durchaus nicht nebensächlich. Wie es auch nicht nebensächlich ist, ob der Sommer der Landschaft, in der das Kind heranreift, glühend heiß oder feucht-regnerisch ist, ob der Wind ständig vom Norden oder vom Osten bläst, ob die Frühlingsnächte mild oder stürmisch sind. Es ist auch nicht gleichgültig und belanglos, ob das Kind Weintrauben pflückt, Pflaumen vom Baume schüttelt oder Erdbeeren und Steinpilze im tiefen Walde sammelt. Die menschliche Seele ist für die geringsten Eindrücke empfänglich und nimmt alles in sich auf, eben und deshalb wird sie auch durch die verschiedenartigsten und oft kaum wahrnehmbaren Einflüsse geformt. Das Gemüt, der Charakter des Menschen werden durch die einfachsten Erinnerungen, die banalsten Eindrücke der Kindheit gestaltet; die Witterung, die Umgebung des Vaterhauses, der Charakter der Gegend — all dies spielt eine durchaus nicht unbedeutende Rolle. Es ist nicht belanglos, wo und wann die Sonne untergeht: in einer Flachlandschaft, wo nichts den Blick behindert und der glühende Ball am endlos gleichen Horizont versinkt, oder — wie in den Bergen — in gewissen Jahreszeiten immer hinter demselben Bergesrücken, früher als in anderen Gegenden, den Blicken entschwindet. Der Mensch ist ein Sproß der Familie, doch ein Produkt der Landschaft. Ein Mensch ist der Sproß der Familie, jedoch sein Charakter, sein Gemüt und seine Seele werden durch die Landschaft geformt; ein Volk ist das Kind der Rasse und wird gleichfalls durch die Landschaft, die es bewohnt, gestaltet.

Der Bauer bebaut die Erde, die ihm gehört und verändert ihr Gesicht, doch auch der Boden drückt dem Bauern sein Gepräge auf; Bauer und Boden gehören einander — der Bauer befiehlt dem Boden, doch auch dieser gibt dem Landwirt seine Befehle, ja, der Boden ist meistens der stärkere und setzt seinen Willen gegenüber dem Menschen durch. Diese These besitzt nicht nur in Einzelfällen Gültigkeit, sondern in noch bedeutend stärkerem Maße ganzen Völkern und Nationen gegenüber. Derjenige, der vom Ungartum einfach von als von einem Volke des Ostens spricht, vergißt und übergeht tausend Jahre. Tausend Jahre, die mit Sonnenschein die Nation reiften, mit Stürmen formten, mit Früchten nährten, mit Geschichte lehrten. Die Jahre des Werdens der Gestaltung, die Jahre des Heranreifens der Seele. Deshalb ist es vielleicht nicht ohne Begründung und nicht bedeutungslos von den Zusammenhängen der ungarischen Landschaft und der ungarischen Seele zu sprechen.

2.

UNGARISCHE LANDSCHAFT. Es liegt wohl auf der Hand diesen Ausdruck mit einer gewissen Vorsicht zu gebrauchen. Selbst eine gründliche Studie könnte den Begriff nicht erschöpfen, an den ich mich nun, nur auf flüchtige Bleistiftnotizen gestützt und geleitet von etwas vagen Ideen, heranmache. Der Gedankengang kann unter diesen Umständen wohl nur mit einem leisen Zweifel beginnen. *„Ungarische Landschaft"* — der Ausdruck ist nur in der Mehrzahl richtig. Es gibt keine ungarische Landschaft, sondern nur *Landschaften*. Sie sind nicht dadurch ungarisch, daß sie alle einander gleichen, sondern alle sind ungarisch, obgleich sie alle verschieden sind. Nicht nur dem Bilde nach differieren sie von einander, auch das Klima der einen unterscheidet sich von dem der anderen. Überhaupt ist es nur dann möglich von einer einheitlichen Landschaft zu sprechen, wenn auch die Witterung, das Klima gleich sind. Mit einer gewissen Berechtigung kann man von einer deutschen Landschaft sprechen; man glaubt hellgrüne, nebelige Gegenden zu sehen, kurz: Dürer-Bilder. Es ist auch zulässig von einer russischen, italienischen oder niederländischen Landschaft zu sprechen, doch kaum von einer französischen oder ungarischen. In Frankreich sind die Gestade der Normandie nahe mit der englischen, die südlichen Küsten mit der italienischen und das nordwestliche Grenzgebiet mit der deutschen engverwandt. In Ungarn wieder kann der Beschauer — sofern er es liebt Vergleiche anzustellen — in den Gegenden jenseits der Tisza an die russischen Ebenen denken, jenseits der Donau an Italien, im Oberland an Deutschland und in den südlichen Karpathen sich in Schottland vermeinen. Eine ungarische Landschaft zu definieren oder zu malen ist unmöglich, denn es gibt eben keine einheitlich ungarische Landschaft. Ungarische *Landschaften* gibt es, nebelumhangene und sonnig strahlende, hügelige und ebene, Weizen tragende und Weine reifende, Gegenden, in denen Wildbäche von den Bergen brausen und andere wieder, die große Flüsse langsam durchströmen, Bergesgipfel und Seengebiete — eine beispiellose Vielzahl, an den Norden, den Süden, den Westen oder den Osten gemahnend. Ihre Ausläufer erstrecken sich ins Ausland; und jede derselben hält ihre eigenen spezifischen Beziehungen zu Gegenden aufrecht, die schon jenseits der ungarischen Grenzen liegen. Wenn König Stefan der Heilige den Reichtum der Nation in ihrer Vielsprachigkeit sah, so konnte er dementsprechend die Martinuzzi. Sie alle wachsen trotz aller Verschiedenheiten des Charakters aus dem gleichen ungarischen Volke, ebenso natürlich, wie der ungarische Boden die allen Stürmen trotzende Pappel und den biegsamen Schilf hervorbringt. Ich bin der Ansicht, daß es *vielerlei* Charaktere gibt, die man als ungarische bezeichnen kann; viele würden es vorziehen, wenn man von einem einheitlichen ungarischen Charakter sprechen könnte. Die meisten Ungarn hingegen meinen, daß es *zweierlei* ungarische Charaktere gäbe. Diese sprechen häufig — mit tragischem Tonfall, doch im Grunde genommen Eifer, seiner Geschicklichkeit und Dienstbeflissenheit seinem Gelegenheits-Arbeitgeber zu beweisen, daß er gut daran täte, ihn permanent zu engagieren. Deshalb keucht und rennt der Alte, deshalb rackert er sich ab — stellen die jungen Leute untereinander fest.

An einem benachbarten Tisch sitzt eine junge Dame mit einem Herrn, der ein Monokel ins Auge geklemmt hat. Die Dame trägt einen tief in die Stirne gezogenen weißen Hut, hat blondes Haar, leuchtend rote Nägel, Kleid und Schuhe sind tadellos. Mit der Gastwirtschaft ist sie nicht zufrieden. Dies und jenes gibt es nicht... da, Robert, nicht einmal eine Mehlspeise gibt es auf der Speisekarte... so schicke doch den Käse zurück, ich falle noch in Ohnmacht vor dem Geruch, na und dieser Schwarze, der ist auch ungenießbar! So geht das ohne Unterlaß. Der kleine alte Kellner ist eifrig um sie bemüht, doch scheint ihn die Dame gar nicht zu bemerken, nörgelt und zankt, verzieht den Mund verächtlich, nichts ist ihr recht. Endlich, nach langem Zureden seitens Robert entschließt sie sich, statt Mehlspeise und Käse einen Apfel zu essen. Herr Robert ruft dem Kellner nach:

„Einen Apfel!"

Der alte Kellner ist aber mit seiner flatternden Serviette schon weit. Nun wartet die Dame einige Minuten, beginnt dann aber von neuem ihre Klagen.

„Wo bleibt der Apfel? Ich möchte rauchen! Was für eine Bedienung!"

Robert ist ebenfalls wütend. Er ärgert sich über die Dame, über das Lokal, über Buda — über die ganze Welt. Als der alte Kellner an ihm vorbeirast, ruft er laut:

„He, Alter! Ich habe einen Apfel bestellt!"

„Jawohl, bitt, ich bringe ihn schon!" — sagt der Kellner und will weitergehen. Doch den Herrn hat bereits die Dame gründlich aufgereizt und an wen könnte er sein Mütchen kühlen, wenn nicht an dem Kellner?

„Seit einer halben Stunde warte ich auf den Apfel! Jetzt schicken Sie mir den Zahlkellner. Ich gehe!"

„Bitte, mein Herr..."

„Ich zahle!"

Der Zahlkellner kommt und der Herr zieht seine Brieftasche hervor. Er zählt die genossenen Speisen auf und sagt dann:

„Ich habe auch noch einen Apfel bestellt, habe aber keine Zeit zu warten, bis man ihn mir bringt. Morgen früh will ich nämlich abreisen."

„Bei wem hat der Herr die Bestellung gemacht?"

„Bei diesem Unglücksmenschen da" — erwidert Robert und deutet auf den armen Alten, der als verfolgter, geschreckter Schatten eben im ein wenig geisterhaften Licht der Lampen auftaucht. Da neigt sich der Oberkellner etwas zum Gast hin, lächelt und sagt dienstbeflissen:

„Der ist bloß zur Aushilfe da. Morgen wird er entlassen."

Damit entfernt er sich. Doch da geschieht folgendes: der eine von den vier jungen Leuten am Nebentisch steht auf, tritt zu Herrn Robert hin und gibt ihm wortlos einen Nasenstüber. Die Dame kreischt, der Herr brüllt, der junge Mann aber hört gar nicht hin, sondern geht dem Oberkellner nach. Seine drei Freunde folgen ihm. Eine Weile verhandeln sie mit dem Oberkellner, der schließlich den armen, müden, erschrockenen Alten herbeiwinkt. Die Dame mit dem weißen Hut und der Herr mit dem Monokel entfernen sich eben aus dem Garten, während um den Mund des alten Kellners ein freudiges Lächeln erscheint...

Ja, es gibt eben immer noch ordentliche Kellner und ordentliche Gäste.

Susanna Thury

Sieht man bei der Untersuchung der Zusammenhänge zwischen ungarischen Landschaften und ungarischen Charakteren von Verallgemeinerungen ab und befaßt sich mehr mit Detailfragen, so geleitet die Feder sogleich rascher über das Papier und man gelangt zu spielerischen, aber auch bedeutungsvollen Schlüssen. Um von Széchenyi auf die Gegend des Fertő-See einen Rückschluß zu ziehen, — unter einer gesegneten und reiche Früchte spendenden Oberfläche brennt in der Tiefe ein düsteres, vulkanisches Opferfeuer. Berzsenyis Balatonlandschaft ist lateinisch, hügelig, übersät mit Weinbergen. Doch keine kühlen Meeresbrisen mildern die Glut der kontinentalen Sommer — in Berzsenyis Versen durchglüht verzehrende Leidenschaft die antiken Maße. Die ungarische Poesie nahm in der frei dahinstreichenden Luft der Tiefebene mit Petőfi ihren tiefsten Atemzug. In den breit dahinströmenden Versen Vörösmartys ist der Hauch der Tallandschaften zu verspüren; die Schwermut der Slawen ist an den flachen Gestaden der Theiß, der nahen verwandten sarmatischen Tiefebene, in den Gedichten Julius Juhász' zu Hause. Kisfaludy erzogen vor seiner Gefangenschaft in Frankreich Sümeg, Csobánc und der Szentgyörgy-Gipfel, damit er einst Petrarca verstehe. Kazinczy wieder lernte vielleicht an den südlichen, nebelverhangenen Ausläufern des Oberlandes die deutsche Romantik und Gefühlsseligkeit lieben. Walter Scotts ungarischer Nachahmer stammt aus Siebenbürgen, das viele an Schottland gemahnt und die siebenbürgische Landschaft schenkte Ungarn nicht nur Hunyadi, der Kompromisse verwarf, weil er die Macht dazu hatte, aber auch Frater Georg Martinuzzi, der immer Kompromisse schloß, weil er dazu gezwungen war. Der hervorstechendste Zug der Palóc-Gegend ist ebenso wie bei Mikszáth nicht Leidenschaft, sondern heitere Fröhlichkeit. Das irgendwie weiblich wirkende Dunántul gab uns die sinnesfrohen Dichter und das puritanische Alföld gebar den zurückhaltenden Petőfi und Arany. Nebelschleier umhüllen und verschönern die Gestalten der Poesie in den wälderreichen Karpathen, in der wasserreichen Landschaft der Nyir und in Krudys Werken — strahlende Sonne und glühender Sommer bricht in der Bácska und Kosztolányis Versen hervor. Siegen kann man auf vielerlei Arten. Mit Schlauheit wie der Székler, mit Nachgiebigkeit wie der Mensch des Dunántul, mit leidenschaftlicher Hingabe wie die Bauern des Alföld, mit überlegenem Witz wie die Männer des Oberlandes — Ungarns Boden bringt stets Persönlichkeiten hervor, die zur gegebenen Stunde in gegebenen Situationen die besten Verhandlungspartner sind.

5.

VERSANALYSE. Die Zusammenhänge zwischen Landschaft und Charakter untersuchend, lohnt es sich — gleichsam als lehrreiches Spiel — das bekannteste ungarische Gedicht, das den ungarischen Charakter behandelt, zu analysieren. Ich denke an Petőfi: „Ich bin ein Ungar" (Magyar vagyok). Der Dichter beginnt mit den Worten: „Ich bin ein Ungar, das schönste Land auf Erden ist mein Vaterland". (Magyar vagyok, legszebb ország hazám). Nach der einfachen, stolzen Feststellung der nationalen Zugehörigkeit kommt Petőfi sofort auf den Boden zu sprechen, auf die Heimat, auf das erziehende Vaterland und die Landschaft zu sprechen, die in sich allein „eine kleine Welt" (egy kis világ maga) ist. Vielgestaltige, oft gegensätzlich anmutende Gegenden: „Bergesgipfel sind zu sehen"... „und die Ebene scheint

DER AUSHILFSKELLNER

Wir sitzen in dem Garten einer Sommergastwirtschaft in Buda, unter den Bäumen, an einem ungewöhnlich warmen Juliabend. Das Gartenlokal ist groß, eine Menge Tische reihen sich aneinander und Gäste gibt es auch eben genug, denn alle Tische sind besetzt. Bloß an Kellnern scheint es zu mangeln. Alles in allem entdecken wir ihrer drei. Sie stecken in etwas abgenützten, weißen Röcken. Zwei unter ihnen sind gleichmütige junge Leute, die sich langsam und bequem bewegen; der dritte ist ein kleingewachsener alter Mann, dem bereits die Haare ausgehen.

In der Hand des alten Kellners flattert die Serviette und auch die beiden Flügeln seines weißen Rockes fliegen auf, wie er in seinen plumpen, ausgetretenen Zugstiefeln zwischen den Tischen umherrast. Bald taucht er hier auf, dann wieder dort, nimmt die Bestellung entgegen, sagt „jawohl, bitte" und stürzt davon. Er rennt zwischen den Bäumen, als verfolgte man ihn. An den verschiedensten Punkten taucht seine kleine, hagere Gestalt auf, beladen mit Schüsseln, Brot, leeren Tellern. Er stürzt in das Gebäude, um gleich darauf bepackt wie ein Kamel wieder zu erscheinen.

An einem Tisch sitzen vier junge Leute und beobachten den Kellner. Sie bestellen etwas, der Alte will sich bereits entfernen, als ihm der eine der jungen Leute noch nachruft:

„Nur hübsch langsam, Alter, Sie brauchen nicht so zu rennen!"

Der Kellner hört aber gar nicht hin, sondern eilt von dannen. Nach einigen Augenblicken ist er wieder da, stellt das Gewünschte auf den Tisch, neigt sich zum jungen Mann hin und sagt leise und vertraulich:

„Ich bin bloß zur Aushilfe da!"

Also deshalb! Er ist stellenlos, trachtet nun mit sei-

Unter Malern in Szentendre

Das Stadtbild

Wie schwer es ist, die Schönheit von Dingen, die fürs Auge geschaffen sind, in Worte zu fassen, muß ich jetzt zu meinem besonderen Leid erfahren, da ich mich anschicke, den malerischen Reiz der kleinen Stadt *Szentendre* zu beschreiben. Es war nicht das erstemal, daß ich in den krummen, holprigen, sich bergauf, bergab windenden Gassen und Gäßchen des alten Nestes herumschlenderte und fast bei jedem Schritt, bei jeder Augenwendung überrascht und wie gebannt stehen bleiben mußte, weil mir immer wieder neue, zum Abmalen sozusagen fix und fertige Bilder entgegentraten. In engem Raum dicht zusammengedrängt eine unerschöpfliche Vielfalt von Motiven, die, jedes für sich, die verschiedensten Ansichten bieten, je nachdem, von welcher Entfernung oder Stelle oder bei welcher Beleuchtung man sie betrachtet. Ein Boden von wahrhaft närrisch durcheinander gerüttelten Niveauunterschieden. Häuser, die bei solchen Unebenheiten der Baulage Formen merkwürdigster Unregelmäßigkeit annehmen müssen, um das Gleichgewicht zu wahren. Windschiefe Mauern und Zäune, zum Teil arg verwahrlost und morsch und dem Verfall preisgegeben. Launenhaft und phantastisch verschachtelte und verschlungene Bau- und Hofkomplexe, wuchernd durchwachsen und überschattet von Laubmassen und Kletterpflanzen. Tiefe Höhlungen von Kellern, breiten Gängen und Loggien, Gewirr verlassener Winkel und Hohlwege, verwitterte Kirchen, die, von alten Schutzmauern, Grabstätten und Bäumen umgeben, in schweigsamer Verträumtheit versunken stehen. Ein nachlässig und bunt zusammengewürfeltes Städtchen im schmucken Kleid leuchtend gelber, weißer und grüner Hausanstriche, mit Menschen, die gemächlich, mit zwanglosen und lockeren Bewegungen ihren Geschäften nachgehen oder bei der Weißglut des Hochsommertages sich in anmutiger Trägheit der beschaulichen Ruhe hingeben.

Während ich diese Zeilen schreibe, habe ich wenigstens die Erinnerungsbilder des Städtchens vor Augen. Sie lassen mich allerdings erst recht die graue Ohnmacht meiner Sätze empfinden, die sich vergeblich bemühen, den Zauber des Gesehenen einzufangen. Der Leser aber, der Szentendre noch nicht gesehen hat, sei versichert, daß meine „Wortmalerei" ein elendes, stümperhaftes Zeug im Vergleich mit der Schönheit des Originals ist. Er nehme noch die landschaftliche Umgebung der kleinen Donaustadt hinzu: die von Weingärten und Wäldern reichbedeckten Berge und das in seiner üppigen Pflanzenwelt, in seinen breiten, satten Fluren fast ertrinkende, herrliche Stromtal...

Das Städtchen lockt die Maler an

Daß Szentendre für Maler ein „gefundenes Fressen" darstellt, ist nichts Neues Es wurde auch u. a. von keinem geringeren als Karl *Ferenczy* für sich entdeckt, der 1889—1892 hier lebte. Er wählte später allerdings *Nagybánya* zu seinem malerischen Hauptquartier. Ihm sagte mehr die kompaktere und plastischere Berglandschaft am Rande Siebenbürgens zu. Dafür behaupten die Maler, die auf Szentendre schwören, daß ihnen Nagybánya im Vergleich zur phantasievollen Vielgestaltigkeit der kleinen Donaustadt zu einförmig und simpel vorkomme. Verschiedene Temperamente fühlen sich von verschiedenen Landschaften angezogen. Nagybánya ist zum Inbegriff einer bedeutenden und bodenständigen malerischen Überlieferung geworden, doch wenn man genau hinsieht, so ergibt sich, daß die Anregungen, die von der eigenartigen Formwelt und Atmosphäre Szentendres ausgehen, nicht minder wesentlich und schöpferisch sind, auch wenn man sie nicht so leicht auf einen stilistischen Generalnenner bringen kann, wie den Naturalismus der anderen Seite.

1926 wird von einigen jungen Malern mit Meister Béla *Iványi-Grünwald* als Vorsitzendem die *Gesellschaft der Maler von Szentendre* gegründet, die zwei Jahre später, auf einem der *OTI* (Landes-Sozialversicherung-Anstalt) gehörenden Grundstück, in einem alten Herrenhaus und den dazugehörigen Wirtschaftsbauten mit schönem Hof und Garten ihren Stammsitz erhält, und sich hier als *Künstlerkolonie von Szentendre* einrichtet. Der Kreis dieser Künstler wurde später durch neu hinzugeladene Maler erweitert. Die Künstlerkolonie bildet den organisierten Stamm des bildnerischen Schaffens in Szentendre, doch es gibt eine Reihe von Malern, die das Städchen unabhängig von der Kolonie Sommer für Sommer aufsuchen, um sich an seiner Schönheit künstlerisch zu bereichern. Welche unter ihnen sind mit der Zeit sogar ortsansässige Steuerzahler geworden.

Die Maler von Szentendre, Kolonisten und Gäste, sind allgemein als tüchtige und sympathische Begabungen zu schätzen, ja, sie gehören zum Teil zu den hervorragendsten und bedeutendsten Erscheinungen unserer modernen Kunst. Daher kam mir der Wunsch, mich einmal unter ihnen umzusehen. Nicht so sehr, um ihre Bilder zu betrachten, denen man viel bequemer und in endgültig gereifter Ausführung im Winter, in den Budapester Ateliers und Ausstellungen begegnen kann. Mein Interesse war mehr menschlicher als beruflicher Art.

Wie leben diese Künstler in der Sommerfrische?

Wie hausen sie? Was treiben sie? Das wollte ich erfahren, als ich vom Bahnhof dem Stadtinneren zustrebte. Der erste Maler, den ich erblickte, war Eugen *Barcsay*. Er saß auf der Straßenterrasse des *Hotels zur Krone*, das mit seiner lose gegliederten, bunten niedlichen Fassade wie ein vergrößertes Puppenhaus anzusehen ist. Ich folgte dem guten Beispiel und setzte mich auch hinzu, um etwas zu essen, denn es war gerade Mittag. Die Begegnung war unvermutet, da ich Barcsay in seiner engeren Heimat, in Siebenbürgen, wähnte. Nun erfuhr ich, daß er tatsächlich mehrere Wochen dort gearbeitet habe und nur zum Schluß seiner schwindenden Sommerferien (er ist nämlich an einer hauptstädtischen Schule als Zeichenlehrer angestellt) für kurze Zeit nach Szentendre gekommen sei. Hier wolle er nur Landschaftsstudien zeichnen, drei davon, Kohle und Tempera, könnte er mir in seinem Atelier in der Künstlerkolonie zeigen. Dabei würde er mich auch mit den anderen anwesenden Malern der Kolonie bekanntmachen.

Wir gingen zusammen zur Kolonie hinaus, deren breit hingelagerte Gebäude vom Schatten urgewaltiger, hoher Bäume umgeben sind. Die Zeit war denkbar ungünstig für Besuche, ich hätte mich nicht gewundert, wenn ich bei der brütenden und sengenden Mittagshitze lauter von Mattigkeit und Schläfrigkeit übermannte, denk- und mundfaule Menschen vorgefunden hätte. Doch nichts von alledem. Ich traf auf frische Geister, die mir gern ihre Arbeiten zeigten und sich bereitwillig in anregende Gespräche über Metierfragen verwickeln ließen. Wer dauernd über die Hitze stöhnte und mit Sehnsucht an die nahe Donau dachte, das war, die Wahrheit zu gestehen, ich selber.

— So seid Ihr eben, Ihr verweichlichten Literaten, sagte Barcsay, — die Ihr immer an euren bequemen Schreibtischen in kühlen Zimmern und beim schwarzen Kaffee hockt. Aber stehe du mal bei dieser Sonne stundenlang draußen vor dem Motiv und halte dabei deine Sinne beisammen.

— Vielleicht ist malen leichter als denken, erwiderte ich. Jedenfalls ist es genußvoller. Ihr braucht ja nur abzuschöpfen, was euch die Natur, z. B. hier in Szentendre, freigebig vorsetzt.

Das war natürlich keineswegs ernst gemeint, ich wollte nur mal auf den Busch klopfen. Richtig sprangen sogleich die schwungvollsten und hitzigsten Entgegnungen hoch.

Malen ist eine Qual!

Das Gespräch fand bei Eugen *Paizs Goebel* statt, der übrigens gerade dabei war, sich sein frugales Mittagessen, Rühreier und Tomatensalat, zuzubereiten. Verdutzt starrte er mich an:

— Was? Das Malen leicht und genußvoll? Hast du eine Ahnung, wie mich dieses Szentendre, eben, weil es so unwahrscheinlich, so phantastisch schön und interessant ist, zur Verzweiflung bringen kann? Ich sehe die traumhaftesten und herrlichsten Wunder um mich und zermarterte mich vergeblich, sie demgemäß darzustellen. Und wenn ich alt werde wie Methusalem und einen Bart kriege, der mir bis zu den Knien reicht, nie, verstehst du, nie werde ich die Dinge so zustande bringen, wie ich sie sehe. Malen ist eine endlose Qual, eine grausame Selbstschinderei.

— Du solltest einmal Béla *Czóbel* bei der Arbeit sehen, nahm wieder Barcsay das Wort auf. — Wie du weißt, wohnt er ja neuerdings ständig in Szentendre, doch ist er gerade nicht hier, sondern in Hatvan, wo er sein sommerliches Malrevier hat. Also, daß Czóbel ein großartiger Maler von glänzendem Können ist, brauche ich dir ja nicht darzulegen. Als Kolorist steckt er uns alle in die Tasche. Nun, was meinst du, wie der sich mit seiner Arbeit abquält! Er liegt mit seinen Bildern richtig in den Haaren, er schuftet sich ab, als müßte er störrische und bockige Tiere zur Vernunft bringen. Er stöhnt und flucht dabei, bekommt Wutanfälle und versetzt seiner Staffelei Fußtritte. Einmal schmiß er voller Wut irgendeinen Putzlappen gegen das Bild. Sein Modell, ein kleines Bauernmädchen meinte ahnungslos: — Ja, ja, es ist was Schreckliches mit den vielen Fliegen. Man wird sie garnicht los.

Künstler sind leicht mit Anekdoten bei der Hand. Es folgten noch mehrere, inzwischen wurde das Mittagessen Paizs Goebels fertig, und nachdem er gegessen hatte, zeigte er seine neuen, noch in Arbeit befindlichen Bilder. Sie waren so phantasiereich, daß ich erst gar nicht versuche, ihren versponnenen Tiefen mit Worten nachzuspüren. Diesen Paizs Goebel, der zu unseren innerlichsten und reinsten Künstlern gehört, muß ich mir bei einer anderen Gelegenheit gesondert vornehmen.

In der Persönlichkeit seines Nachbarn Anton *Deli* fand ich die einfache und natürliche, klarbesinnliche Menschlichkeit wieder, die auch seine Gemälde so sympathisch kennzeichnet. Er bewohnt auch im Winter sein Zimmer im Haus der Künstlerkolonie. Den Ofen, den er zum Heizen braucht, hat er sich aus gewöhnlichen Ziegelsteinen selbst gebaut. Die praktischen und geselligen Einschränkungen, die mit diesem eremitenhaften Dasein verbunden sind, nimmt er mit gesunder Lebensweisheit in Kauf. Sie stellen den Preis dar, den er für seine seelische Ruhe und Unabhängigkeit bezahlen muß.

Dann besuchte ich Josef *Bánáti Sverák* Er hat u. a. die Studie zu einer religiösen Komposition in Arbeit, doch seine dem Freilicht und dem Impressionalismus verbundenen Landschaften scheinen mir mehr wahres Leben zu atmen. Frau Lola *Kántor-Gálffy* ist die Malerin der Kolonie. Ich fand sie eben dabei, wie sie einen kleinen, wenige Tage alten Hund, ein noch ganz unbeholfenes, dickliches Kuvasz-Baby bemutterte. — Das Sorgenkind der Künstlerkolonie, sagte sie erklärend. Ihre Bilder zeigte sie mir nur widerstrebend. Neben der Tür ihres kleinen, hübsch ausgestatteten Wohnateliers hing ein schönes Exemplar jener Flaschenkürbisse, die man als Weinheber zu benützen pflegt. Doch nach dem Wein, den man hätte heben können, sah ich mich vergeblich um. Der Weinheber erwies sich als romantische und trügerische Vorspiegelung. Die schönsten und angenehmsten Räume, im alten Herrenhaus gelegen, werden von László *Rozgonyi*, einem der Gründer der Künstlerkolonie, bewohnt. Bei ihm gab es u. a. interessante Pastellkartons zu einer großen Komposition zu sehen, die Szenen aus dem Leben König Lászlós des Heiligen darstellen wird.

Verschiedene Mitglieder der Künstlerkolonie waren leider nicht anwesend. Sie haben, das Gebot der Zeit befolgend, den Pinsel gegen das Gewehr eingetauscht. Hoffentlich kehren sie recht bald zu ihrem Handwerk zurück.

Bilder werden nur in Budapest gezeigt!

Nachdem ich mich in der Kolonie umgesehen hatte, hieß es, die „freizügierischen" Maler von Szentendre aufzustöbern. Im Schweiße meines Angesichtes stieg ich den Weg zur Klause Johann *Kmetys*, auf einen Hügel hinauf. Das Haus war förmlich eingehüllt in die dichten Duftwolken der Tomateneinkocherei: ein himmlischer, sommerlicher Geruch, der jedem Ungarn, gleichwie von Stadt oder Land, von Kindheit an wohlig vertraut ist. Wo solche Düfte wehen, dachte ich mir, da kann man sich ruhigen Gemütes als Sommerfrischler einmieten, da kann es einem nur wohl ergehen. Kmetty erschien erst nach einer Weile. Er hielt eben sein Mittagsschläfchen. Seine Tageseinteilung ist auch in der Sommerfrische so planvoll geregelt wie die Gefüge seiner Bilder. Vormittag: Arbeit; 12 bis 14 Uhr: Donaubad; 14 Uhr: Mittagessen; nachher eine halbe Stunde Siesta, dann bis zum Einbruch der Dunkelheit: wieder Arbeit. Er sah mich mißtrauisch an: Du willst doch hoffentlich keine Bilder vorgesetzt haben? Die tische ich grundsätzlich nur in meinem Budapester Atelier auf. Dagegen kannst du gern fabelhafte Weintrauben und Pflaumen haben. Und dann sieh zu, daß du bei dieser Hundehitze noch zum Baden in der Donau kommst.

Ich blieb aber unentwegt und besuchte weiter die Maler. Stefan *Ilosvai Varga* fand ich gerade vor seiner Staffelei, bei der Arbeit an einem Stilleben. Er zeigte mir neue, zumeist noch unvollendete Bilder und dann, als besondere Attraktion, die Früchte seiner Liebhabereien: eine mit wissenschaftlicher Gründlichkeit und Systematik aufgebaute, großartige Schmetterlingssammlung und draußen im Garten eine mit künstlerischem Kompositionsgefühl geordnete Kakteenzucht, die aus 83 Arten besteht. Wilhelm *Fertrott-Csaba* traf ich eben dabei, Frieden in einer Streitsache zwischen einem jungen Hund und einer kleinen Katze zu stiften. Er versah sein heikles Amt mit viel Geduld und erzieherischer Weisheit. Erst als die Sache gütlich beigelegt ward, holte er seine Bilder hervor: sorgfältig durchgearbeitete Werke von naturalistischer Gegenstandsnähe und konstruktiver Gliederung. Man wird sie im Winter auch in Budapest in seiner bevorstehenden Kollektivausstellung zu sehen bekommen.

Die Malerin Maria *Modok* war nicht zu Hause, sondern trotz der ungeheuerlichen Sonnenglut draußen in der Landschaft, vor dem Motiv. Dann machte ich noch einen Abstecher zu Rudolf *Diener-Dénes*, der von schwerer Krankheit genesend, laut strengstem ärztlichem Verbot in diesem Sommer überhaupt nicht malen dürfte, mir aber dennoch eine hübsche Anzahl neuer, z. T. entzückend farbenfrischer Landschaften und Stilleben zeigte. In die Stille unserer Bildbetrachtung kamen plötzlich seine beiden Kinder, ein Junge und ein Mädchen hereingestürmt; beide halbnackt, braungebrannt und fröhlich wie zwei kleine glückliche Südseeinsulaner. Ihr Vater strahlte sie mit der gleichen warmen, lächelnden Herzlichkeit an, die auch seinen Gemälden entströmt.

Noch einer reizenden Kinderidylle wurde ich auf meinem Rückweg zum Bahnhof gewahr. Ich begegnete der Malerin Margarete *Graber*, die soeben von der Arbeit draußen in der Landschaft kam. Um sie herum eine Schar kleiner struwweliger Proletenkinder: ihre geliebten und verhätschelten Modelle, Staffelei- und Malkastenträger — und Quälgeister, die sie, wie sie mir nachher erzählte, dauernd um Süßigkeiten und Märchen bestürmen. Auch jetzt, vor ihrem Logis angelangt, verteilte sie zur Belohnung für die Schlepperei Zuckerwerk an die kleinen Begleiter. Die Schar verstreute sich schon, wir standen noch vor der Haustür. Da kam, bitterlich weinend, ein verspäteter Knirps heran.

— Was ist denn los? fragte ihn Frau Graber.

— Ich habe nichts bekommen, heulte der Dreikäsehoch, aber ich habe doch den Lappen getragen! Und hielt der „Tante Malerin" einen schmierigen Putzlappen voller Farbflecke entgegen.

Ernst Kállai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-206, 188-307
Turista
Ferenczy Károly
1066 JUN

1021

NYÁRELŐBEN, PATAKTÓL SZÉPHALOMIG

Sátoraljaújhely, Megyei Tanácsház

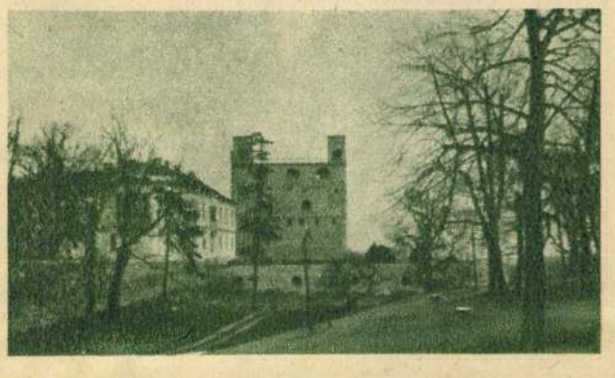

Patak vára

Ferenczy Károlynak volt meg az a tehetsége, hogy az egyébként rokon két színt, a kéket s a zöldet csodálatos összhangba tudta hozni egymással. Nos, ez a hegysor, föl Szerencstől Sárospatakig s a Hegyközben egészen a Nagy Milicig alighanem Ferenczy Károlytól tanulta az égi paletta színkeverését, mert a szőlődombok smaragd-zöldje különleges bájjal borul össze a hullámos hegylánc mély-kékjével. S az egészet csillogó, szőkés szalag fonja át, a Bodrog, ez az engedetlen, medréből ki-kilépő szeszélyes folyó.

Az új Bodroghidon állunk s *Patak vára* Vöröstornyának lőréses négyszögében gyönyörködünk, mint már annyiszor tettük; erősen bosszankodván, hogy Lipót császár miérthogy e Vöröstorony négy kis tornyocskájából egyet robbantatni parancsolt! De bosszankodván azon is, hogy a legutolsó tulajdonos, Windischgraetz herceg miért faragtatta, alakíttatta át oly csekély szakértelemmel azt a sok reneszánsz szépséget, amelynek maradékait — de a gótikus maradékokat is — most aztán újból ássák, kutatják tovább, tudós műtörténészek. A pataki vár nemsokára új, szép fényében ragyog már, bástyafalai körül az árkot rendbehozogatják, múzeumát újjárendezik, falait szépítik, de mennyi minden érték maradt volna még meg a *Lorántffyak, Rákócziak* kedvenc fészkéből, ha az utód német hercegek és osztrák grófok ügyetlen kézzel, művészietlen szemmel, folyton csak a zsíros jövedelmet nézve, ne fúrták, faragták, alakítgatták volna tovább ezt a pázsitos síkon álló, bodrogparti, családi várat!

Kazinczy Múzeum Széphalmon
(A szerző felvételei)

Mellette a katholikus templom gótikáját bontogatják. Elgondolni is furcsa, hogy valaha e templom két keresztkapuja között piaci közlekedés folyt, az épületen át szekerek haladtak s volt idő, amikor fegyverraktárként „működött" ez az évszázados templom.

Ez a *bodrogparti Athén* mennyi látnivalót kínál. Az ősi kollégium udvarán álldogáló vén épületben elhelyezett múzeumot, az *iskola múzeumát*. A *könyvtár* gyönyörű helyiségét, a sok tízezer *könyvvel*, a kollégium *parkját*, híressé vált diákjai szobrával, a folyóparti keskeny utcákat, a ligetes kis erdőt s közben a patakiak ama reményét, hogy az újjászületés, a hellyel-közzel még falusi ápolatlanságnak tűnő közönyből való kiemelkedés *nemcsak terv marad, hanem valóság is.* Valósággá válik a szerzetesi épületből alakítandó szálloda — a meglevő turistaház az igényeket már nem elégítheti ki —, valósággá az új Művelődési Ház, valósággá a melegforrás partján épített fürdő, a vízvezeték, s a hajókirándulás a Bodrogon, Tokaj felé...

Az építkezés, a tisztogatás, a tervek évadján „kaptuk el" Sárospatakot — remélvén, hogy esztendő múlva már több eredményt is jelenthetünk, s ha utasember, természetjáró majd Patakra érkezik, több napot is maradhat a városban és környékén.

Mert most még szívesen utazunk tovább egy napi látogatás után, a valóban kényelmes, korszerű kisvasúttal, fel a *Hegyközbe*, sátoralakú hegyek, kilátó-gúlák, szőlődombok alatt, keresztül *Sátoraljaújhelyen*, fel a *Nagy Milic* alá.

Kazinczy mauzóleumát *Széphalomban* rendben találtuk: gondosan ápolja mind a parkot, mind a múzeumot a Borsod megyei *Herman Ottó Múzeum* vezetősége. Csak azon tűnődtünk, miért van az, hogy némely nyegle fiatalokat nem hat meg Kazinczyéknak árnyas lombok alatt zöldellő sírhantja, nem késztet elmélyülésre, gondolkodásra a templomi áhítatot keltő múzeum; — miért kell bizonyos iskolai kirándulók elöl szinte védeni a park virágos rendjét s miért kell annyit utasítani rendre a rendetlenkedőket?!

A liget, a megannyi vén fa, Kazinczy és Török Zsófia sírja, a 48-as tábornok Kazinczy-utód sírhantja, a távoli *Füzér vár*, a hullámos hegylánc költőt ihlető kedvessége: magunkba szállásra, elmélyülésre késztet.

Pittyennek a madarak a hársak, fenyők között, csobog a Ronyva a hegyekről alá: dalos hangjuk régvolt költő emlékének s a jelen idők látogatói szívének szól...

(-thy-)

11

JÁSZBERÉNYI SÉTA A D

A subás kún ember

Az első benyomás rendkívül sokat tesz.

Lelépsz az autóbuszról és sáros, latyakos, gondozatlan főtér talaját éred: nekikeseredsz, máris elment a kedved a falutól, ha később mégoly kellemesen kell is csalódnod. Poros, füstös, vakolatjamált házak láttán könnyen visszafordulsz; gondozatlan erdőben megvan a véleményed az erdőgazdálkodásról.

Jászberény hosszú, tiszta, mosolygós arcú vasúti utcával fogad. Vélnéd: most takarították ki a város elejét tiszteletedre. Ám várd meg a végét — tünődhetsz magadban — ne siess el semmi véleményt; roszszabbja is jöhet.

Nem jön.

Miért, hogy csak némely város — és közötte, minden várakozás ellenére, mennyi alföldi város! — kelti azt a hatást: most húzták ki éppen abból a bizonyos skatulyából, este talán vissza is teszik vatta puhájára.

Ezt a várost nyilván szerethetik a benne lakók, szeretheti hivatalos tanácsa; ez a város — lakossága túl a harmincezren — megbecsüli önmagát.

Emeletes iskolaépületek fogadnak, s afféle neobarokk járási tanácsház, s megint iskola. Csupán az egyik iskolaépület vakolatja hull, mintegy ellentétjéül az ápoltságnak; de ennek is megvan a maga miértje: új kockaépület, sietve s gondatlanul emelték. Kilóg az együttesből.

A jászok városát keresem; alánok, kunok, jazygok magyarrá lett utódainak városát; az annyi törökvészt, Habsburg-árulást, tatár pusztítást és újraéledést, nem szűnő küzdelmet, felfelé törekvést és aláhullást, újra emelkedést oly sokat látott fiókmetropolist.

Az ösztönös kíváncsiság lendületével száll alá az utazó ember a hegyek, s erdők közül az alföldi síkra: mi van itt látnivaló, kalauzoljuk-e itt lelkiismerettel az olvasót és a hegy-völgy romantikája mellett mi szépséget találunk ezen a végtelen laposságon? A széles laposságon, a szerteszórt tanyák, nyárfaligetek, zöldülő kukoricások, fakadó szőlők, cukorrépa-domíniumok és smaragdszín-búzatengerek között.

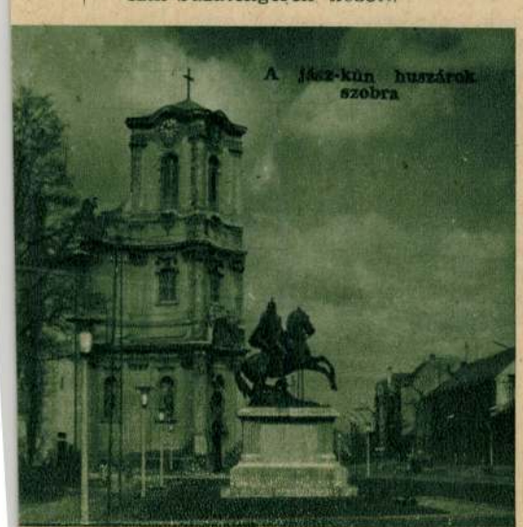

A jász-kún huszárok szobra

S mindinkább derül a szív: érdemes két hegyi túra, s evezés között ide lejönni. *Fürödni itt is lehet:* melegvízű strandján már nyári készülődés folyik, s ez a strand nincs is messze: pontosan a város közepén. *Termálfürdője* is artézi melegből kapja vizét. S ez a termálfürdő a maga berendezésével még látványosság is, aminthogy látványosság a strandfürdő szigete is a maga parkjával — a város szülötte —, Déryné ifjasszony márványszobrával. A szigetet valaha török palánkvár — *dzsánfeda* — vette körül, a palánk eltűnt, maradt a mesterséges Zagyvaárok, s az árokrendszer neve: *Csincsa.*

A török eltűnt, pusztító kezenyoma nem látszik; ami helyette jött: a *barokk.* Az a kedves, bátortalan, nem túlgazdag vidéki barokk, amely alatt, ha a kutató jó mélyen leás: gótikát, vagy tömör román falakat talál. E köré települt, körötte gazdagodott a nomadizáló, halászó, pákászó, gúlyát, ménest, juhnyájat terelgető, nagyúri birtokossal civódó, jogait féltő, fél országot bevásározó kún, jász, besenyő, magyari ivadék. A hol kisnemes, hol jobbágy, püspöknek, török földesurának adót fizető paraszti nép. Az, amelynek oly szép *subás szobra* áll a főutca során. És az, amely a századok során a vitéz jász-kún huszárokat adta császárnak, királynak, Rákóczinak, Kossuthnak, Ferenc Jóskának. A jász-kún huszár *trombitás szobra* is ott áll a főtéren, árnyas fák, s virágok között, vélnéd, rögtön megszólal bronzkürtje a vágtató huszárnak.

A huszár egyik ivadéka, *süveges jász atyafi,* ott áll a város nevezetességeit mutató színes tábla előtt, s tanulmányozza saját városát. Úgy elmélyed a térképelésbe, hogy észre se veszi, amikor lencsevégre kapom. Ujját is ráteszi a számozásra, s követi nyomon, merre a franciskánusok ligetbe ágyazott temploma, merre a jász főkapitányság székháza, hol a Lehel szálló, s netán merre egy borcsordító bolt, ahol a nap hevét hűsíteni lehet.

A jómódot, s a jómódért való küzdelmet, a jász életnek lassan polgárivá fordulását látjuk a *Jász Múzeumban.* A múzeum már szűk önmagának, gyűjteményének gazdagsága túllépte keretét.

De oly szép tálalásban mutatja a jászság életét, hogy már ezért is érdemes körülballagni termeiben. S végre találkozunk itt igazi jász *redempciós levéllel* is: azidőből, amikor a jászok visszaváltották magukat johanniták záloga alól.

S persze, a *Lehel kürtje,* amiért egymagáért érdemes Jászberénybe jönni! Romantikus fények sugarában, üvegszekrényben, a tálalás raffinált módszerével fehérlik a legendás kürt, s míg a magyarázatos rajzok olvastával lassan lefoszlik a kürtről a legenda, s válik azzá, ami eredetileg is volt: *bizánci cirkuszi játékok elefántcsont jelzőkürtjévé,* mégis eltűnődik az ember, milyen kalandokkal, mely vészeken át került a jász kapitányok kezébe a kürt, lett jelvényükké, s maradt meg századok viharán, egyetlen csorbával, mind a mai napig jelképül, büszkeségül, városi kincsül...

S kilépve a múzeumból, a hosszúranyúlt, kanyargós utcák földszintes parasztházai között bolyongunk; megannyi kedves ember érdeklődik: ismerőst keresünk-é, avagy csak mulattatjuk magunkat.

Szemem egy pillanatra behunyom, s odaképzelem a szalmatetős házak sorára a régi viseletet, de ezért már *Turára, Boldogra,* s a *Galga völgyébe* kell átmennem valamely napos vasárnap. A múzeumban is alig van belőle. Polgár lett a jászból, e század elején még. Most meg gyára is van: Aprítógépgyár is, Hűtőgépgyár is.

Ennélfogva megvan az örömünk: a jász redempciós levél, a Lehel kürtje, s az elkallódott viselet mellett féltett üvegtárolóban olyat láttunk, amiért szintén érdemes volt idáig utaznunk: *igazi szódavízgyártó szifont.* Itt gyártják Berényben, de már csak üveg alatt látható s mindössze egy.

Ennek látványát viszem magammal emlékül a Lehel kürtje mellé, meg a süveges atyafit, amint a maga városát, tanulmányozza roppant figyelemmel, ott a jász-kun huszár szobra alatt.

Szombathy Viktor

Jászberényi útmutató (Szombathy felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ferenczy Károly
ÉLET ÉS IRODALOM
1963. NOV 16
1021

BERNÁTH AURÉL:

Ferenczy Károly síremlékénél*

Negyvenhat éve halt meg Ferenczy Károly. Bizonyára legtöbben, akik itt állunk a sírja körül, nem is merték személyét. Én sem. Csak egyszer láttam ablakon keresztül a nagybányai festőiskola műtermében. Kint a kertben beszélgetett Thorma Jánossal. Ősz volt, borús idő. Egy fáradt, öreg ember állt ott. Vajon mit jelenthetett az ő neve egy a saját sorsával elfoglalt fiatal számára? Ma már visszaidézni se tudom. Csak azt tudom, hogy amikor a fejlődő értelem és a művészi ítélet, az igazság, a belátás, a helyretevés normái szerint kezdett működni, az az őszi ködben álló, már majdnem fantommá redukálódott ember ismét formát kezdett kapni. Egyre határozottabb formát. Milyen csodálatos folyamat ez! Ahogy a művészi értelem, a szűntelen latolgatás, a szerteágazó hazai, európai viszonylatok mérlegelése, a szakmai hozzáértés erősödése megkezdték munkájukat arra az ifjúkori szürke ködalakra felrakták az arc vonásait, sőt mintha beszédje tenorját is hallani engedték volna. A művek újra teremtik az embert. A halál már mintha nem is lépett volna közbe. Nincs mit siratni rajta, itt van, él, mély egyszerűségével, tevékeny képzeletével, tiszta életszeretetével, megfontolt építőszándékával.

E képzeletbeli emberteremtés folyamán feltűnik aztán egy fiatalkori önarcképe, zöld háttér előtt egy nemes, egyszerű, póztalan arc, elmondhatatlan csendességbe ágyazva, s íme a fantom arcot nyert, felejthetetlen arcot, megváltozhatatlant; ilyen — mondjuk — ilyen volt, ilyennek kellett lennie, ilyen most is, itt van köztünk, él, s életünk, nemzetünk vérkeringésébe, mint egy folyton termékenyítő erő beszerveződött.

Milyen akadályokon, milyen nehézségeken kellett ennek a folyamatnak végbemenni! Azt csak mi, itt álló utódok tudjuk lemérni. Nemcsak a mi fiatalkorunk minden értéket ezerszer mérlegretevő, sőt minden értéket kétségbevonó mentalitásából fakadt ez. Ennyi tán minden fiatal munka-dühétől, kíméletlenségétől kitelik. De korunk nem akármilyen kor volt. A receptek, a nevelés, a művészet évezredes alapjainak megrendítése folyt, vagy legalábbis hiú rengetése. Milyen sok érték hullott, menynyi érték átfogalmazódott! Sőt, az élet értelme is már a nihilbe kezdett tekinteni, s vele együtt a művészet értelme is.

Mily kicsivé törpült szerte Európában az utóbbi évtizedekben minden emberi érték! S a regeneráló erőknek milyen emberi munkát kellett elvégezni, hogy tapasszák a sebeket, hogy újra hitet pumpáljanak az emberbe, mert hit nélkül élni nem lehet. Milyen munkát kellett elvégezni ahhoz, hogy e példa nélküli megrendülésben hit kerekedjen a művészi gyakorlat alá, hit az emberi élet értelmében, ami most már csak az egyedüli táptalaja a művészetnek.

Talán szimbólummá tehetném e regeneráló folyamatnak azt a történetét, amelyik itt nyugvó nagy mesterünk fiával, Bénivel esett. Ostrom után történt. Egy házmester lakása előtt egy többrét összehajtogatott vászonba törli sáros lábát, s e művelet közben ahogy lenéz, észreveszi, hogy édesapja egyik elrablott festményét tapossa, ami csak arra érdemesült, hogy lábtörlő legyen a túloldala. Ezt a képet azóta, tökéletesen helyreállítva a múzeumunk őrzi.

És, ha már e síremlék előtt állunk, az se maradjon megemlítetlenül — és ezt is az élet csodálatos regeneráló képességére hozom például —, hogy ugyancsak az ostrom után valaki — nevét már nem tudom — azzal fordul hozzám az utcán, próbáljuk elintézni, hogy Ferenczy Károlynak síremléket állítsanak. Úgy néztem rá, mint egy eszelősre. Körülöttünk még romok dűlöngtek mindenfelé, és éppen gyógyszerért álltunk sorban egy külföldi követség kapuja előtt.

A síremlék akkor elmaradt, de évekre rá, Ferenczy Béni egy súlyos betegségtől megnémulva, és jobb kézre bénán, bal kézzel kezdi rajzolgatni a síremlék tervét, egy ülő asszonyt, majd eleinte kis méretben botorkáló mintázófával egyengeti agyában, hogy végül, az akaraterő heroikus példájaként ma itt álljon a síremlék egész nagyságában előttünk, e kis megemlékezés ünnepén.

Összegyűltünk mi erre az ünnepélyre, és azt hiszem nem a formalitások közönye. Hanem csodálatunk az élet sugárzó erején, csodálatunk ekkora hit és bizalom láttán, ami ezt a művet létrehozta. Végső fokon ugyanaz a hit és ugyanaz az életben való bizalom sugárzik e sír lakója művéből is.

A síremlék figurája ugyan gyászt, bánatot jelez. De tudom, hogy mi, akik itt állunk, ugyanakkor átérezzük apa és fia műve szép értelmének összefonódását is.

Nem méltatni jöttünk ide Ferenczy Károlyt. De hadd mondjuk itt meg mégis és emlékezzünk rá, hogy életműve ezekben az évtizedekben csendben, de szívós erővel küzdötte magát egyre előrébb. Csendes figyelő emberségét tömör forma öleli. Élet- és emberszeretetét, mint szép és igaz példát minden jövendő kor magáénak ismerheti el, mert ez egyetemes emberi tartalom, része annak a szellemi pántnak, ami segít a világot összetartani.

E síremléket a Fővárosi Tanács állíttatta [illegible]

ARANYFOG

* Az Élet és Irodalom korábban közölte reprodukcióját annak az emlékműnek — Ferenczy Béni alkotásának —, melyet most avattak föl.

belepillantottam újjongva kiáltottam fel: Ezt keresem régen! A líra mégsem halt meg, csak meg kell keresni, hová költözött! A szóban forgó nyomtatvány, melybe több líra és szépprózа bújt, mint az „Élet és Irodalom" teljes félévi példányába, egy KÖZÉRT-tájékoztató a gyümölcslevekről, melyet egy üveg meggylé vásárlása alkalmá-

en pillantva sápadt arcát s égő szemeit, megkövülten suttogtam:

— Almuska kisasszony! Drága! Hogy kerül ön ide?! ...

Álmodozásomból némileg kizökkent a befejezés kissé rideg begszövegezése: „Olcsóságánál fogva mindenki számára elérhető az almamust". De aztán sebaj! Ujra elragad a bűvölet, midőn a „Hírös" kajszilére la-

tűzről pattant menyecske orcájából sajtolt italt. Még azt is érzem a menyecskének, s nem is véletlenül: benne van a bőre is az italban, hiszen azt mondja róla az ismertetés: „ebből származik kissé sűrűbb volta."

Az őszibaracklé — fejezete viszont már egyenesen erotikus, nem volna szaszomjamat is kielégítették. Mi több, e kiadvány utat mutatott a céltudatosan írói mondanivaló irányában, melynek ezentúl magam is ál-

Basolyjatok. Hazastársak!
Rátok borul az enyészet,
Ha nem nyaltok
hársfamézet!"

Somogyi Pál

IPARMŰVÉSZETI VÁLLALAT

ÚJ ÜZLETÜNK
Iparművészet — lakáskultúra
BUDAPEST V., KOSSUTH LAJOS UTCA 17.

HIT[illegible]TE

ismeretlen dokumentumok felhasználásával készült, magyar hangbemondásos nyugatnémet film.

14 éven aluliaknak nem ajánljuk

Bemutató: november 21.

Csak a moziban látható, a TV nem közvetíti

NAPPALI SÖTÉT

film + Széles változatban is + 14 éven aluliaknak nem ajánljuk

1905. 127. l. — Műcsarnok. 1900. 48. l. — 1901. 383. l. — *Művészet.* 1902. 70, 128, 129, 143, 366, 431. l. — 1903. 1, 20, 309, 372. l. — 1904. 51, 406, l. — 1905. 1, 217, 327, 414. l. — 1907. 412. l. — 1908. 112, 312. l. — 1909. 304. l. — 1911. 128, 131, 133, 138, 139, 142, 169. l. — 1912. 20. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 125, 165. l. — *Petrovics Elek:* Ferenczy Károly képei. *Budapesti Szemle.* 1904. 117. k. 125—130. l. — *Révai Nagy Lexikona.* VII. 424. l. — *Rózsa Miklós dr.:* Modern magyar képtár. Budapest, 1912. — *U. az:* A magyar impresszionista festészet. Budapest, 1914. 73—83. l. — *Szana Tamás:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 363—364. l. — *Századok Legendái.* 1913 okt. (önarczképpel). — *Szépművészeti Múzeum.* A modern képtár katalogusa. Budapest, 1913. 14. l. — *Térey Gábor dr.:* Modern festők. Budapest, 1904. I. k. és 1905. II. k. — *The Studio.* 1901 febr. — *Új Idők.* 1903 nov. 29. — *Vasárnapi Ujság.* 1903. 783, 784. l. (arczképpel). — *Várdai Szilárd:* Az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanárképző története. 1871—1908. *Az orsz. m. kir. képzőművészeti főiskola értesítője* az 1907—8. tanévről. Budapesten, 1908. 31, 33. l. — *Világ.* 1913 febr. 22. (Ferenczy Károly az Ernst-Múzeumban.) — *Ybl Ervin dr.:* Ferenczy Károly újabb művei. *Magyar Nemzet.* 1913 febr. 22. és a művész közlése nyomán. — Önarczképe az Ernst-Múzeumban.

1021

M. KISS PÁL

HAZAI KIÁLLÍTÁSOK

Művészeti életünkben nagyjelentőségű eseménynek számít a *Ferenczy-család* alkotásainak bemutatása a *Budai vár* újonnan berendezett pompás termeiben. A családon belül öröklődő művészi tehetségre főleg a zene területén tudunk példákat felsorolni, a képzőművészetben a Dürereket, nálunk a Markó családot említhetjük. A Ferenczy családban – Ferenczy Károly és felesége, Fialka Olga, valamint gyermekeik: Valér, Béni és Noémi – mindannyian kiválót nyújtottak a képzőművészetben. A kiállítás első termében *Ferenczy Károly* (1862–1917) kronológiai sorrendben bemutatott művei fogadnak. Élete és pályafutása nem tartozik a sablonos művészi életrajzok közé. Nem kezdett korán rajzolni, jogásznak, majd gazdatisztnek készült, s csak unokahúga, később felesége buzdítására kezdett festeni.

A terem egyik részében a feleség, *Fialka Olga* (1848–1930) alkotásait láthatjuk. Finom rajzok s egy férjéről készült portré ad ízelítőt tehetségéről, a bécsi és krakkói iskolában elsajátítottakról. Érdeme a rendezésnek az is, hogy az eddig főleg kitűnő anyaként ismert asszony művészi tevékenységéről is számot ad. Így most már érthető, hogyan tudta megteremteni otthonában a művészi légkört. Hogyan tudott oly ösztönzően hatni férjére további pályafutása során. Együtt utaztak, tanultak Rómában, Párizsban, Münchenben, Szentendrén is laktak, majd újra Párizs és végül Nagybánya következett. Ferenczy Károlyról és feleségéről joggal mondhatjuk, hogy klasszikus műveltségűek, akik tudásuk legjavát, a művészet, a zene, irodalom és idegen nyelvek ismeretét és szeretetét gondos neveléssel adták át gyermekeiknek.

Ferenczy Károly szívós munkával, lassú kitartó tanulással, s egész életművén végighúzódó kereséssel fejlődött. Bizonyság erre a most együtt látható szép anyag, kezdve a Bastien-Lepage hatása alatt festett szentendrei művekkel. Magáévá tette a múlt század nagy festészeti újítását, a látásunk szerint való festés elvét, ezzel próbált összetettebb feladatokat megoldani. Párizsi tanulmányait és szentendrei élményeit Hollósy Simon mellett foglalta össze értékes eredménnyé a Madárdal-ban és méginkább Önarcképén. Poézisba csap át nála a festészet, amely gazdag élettartalom és dús szemlélet közvetítésével jut kifejezésre. A lelkes nagybányai bevonulás vezére Hollósy volt 1896-ban, a munka vezére azonban Ferenczy Károly lett. A nagybányai táj szépsége, különös vonzása azt a felbecsülhetetlen értékű feladatot végezte el, hogy új nyelvet adott a magyar festészetnek s így Ferenczy művészetében is rövid szecessziós kitérő után (Archeológia), színgazdag, napsütéssel telített képek születnek.

akaró olasz farmer, aki ott az idegen uralom alatt, a földdel és az időjárással küzködve, egy nehezebb élet józan parancsait és emberibb magatartását idegezte be magába, s most szülőföldjére visszatérve, gyökeresen idegen világba csöppen bele. Mert a város hangadói csakugyan az édes élet önpusztító élvezői. Az éjszakai autóversenyek, körről körre vad ivászattal kapcsolódnak össze, meg gyors, illegális légyottokkal, s maga az értelmetlen verseny egymás kiszorítására megy, életveszedelem, sőt az élet pusztítása árán is. Az afrikai olasz úgy érzi, miközben maga is részt vesz a versenyben, s még a temetői szeretkezés bizarr élménye elől se hátrál meg, hogy olyanok ezek a jódolgukban fenegyerekeskedő versenyzők, mint az az ausztráliai bálnacsapat, amely ki tudja miért, milyen öngyilkos eltökéltséggel kiúszott a sekély vízbe és ott is pusztult apálykor a szárazra került szirteken. Ám bármennyire is túlszínes, s a modern irodalmi kelléktár kissé gyanús anyagával (erőszak, gyilkosság, perverzió, keresett életveszedelem), túldíszített történet is ez, mégsem ez itt a lényeg. A bomlott város, és a megbomlottak autóversenye inkább csak jelkép, inkább csak egyfajta modell a modern civilizált élet valóságáról, s Szántó Tibor igazi célja nem a modell puszta felállítása, hanem két különfajta embertípus szembesítése ebben a végsőkig kihegyezett, számunkra meglehetősen idegen modellban. Egyfelől a kiüresedett, erkölcsükből kikopott, emberségükben megcsökött versenyzőké, akiknek csupán egy kell még az élettől: valami új, ki nem próbált szenzáció, hogy ne maradjanak magukra, s ne kelljen szembenézniük az életükkel, életnormáik tátongó hiányával. Másfelől az afrikai olasz személyében egy normális emberségű emberé, aki ha ügyetlen és mackómozgású is ebben a környezetben, van benne természetes erkölcs. A regény igazi értelme: a két embertípus vizsgálata. A kikezdettek és a ki nem kezdett „párbeszédének" a lejegyzése.

Erkölcsprédikátor könyv hát a Szántó Tiboré? Szó sincs róla. Nincs idegenebb tőle, mint a neorealista erkölcsbíráskodás, a gyors ítélkezés, vagy a leleplezés. Ő szándéka szerint mélyebbre tör, inkább vallomást tesz, mint tanít. S vallomása az ugyan kétségtelen és egyértelmű erkölcsi helyzetben az erkölcsi tartás nehéz és bonyolult voltáról szól éppen. „Maga, ha kell szenved is, csak a híre legyen makulátlan" – vágják a regény „párbeszéde" során emberséges hőse arcába. „Azt se bánja, ha bolondnak tartják, csak becsübeszéde" közben emberséges hőse arcába. „Azt se bánja, ha bolondnak tartják, csak becsületes bolond, jó bolond, bátor bolond hírében álljon... Hát mi ez, ha nem hiúság?" szeríti emberséges hősét mélyebb önellenőrzésre.

Miért sikeres könyv a Bálnákról is beszéltünk? Hiszen az, hogy a modern regénytechnika révén egy éjszaka történetébe sűrít bele egy katarktikus sorskrízist, ma már nem nagy érdem, legföljebb a magyar regény történetében ritka. Hogy csaknem derektívhistóriai érdekességbe csomagol egy magas erkölcsi mondanivalót, Graham Green és annyi más modern regényíró nyomán, ez se eredeti. Hogy egy komplex művészi jelképet talál ki a komplex valóság ábrázolására, Kafka után ez se felfedezés. De együtt e három, azzal megpótolva, hogy a nagy nevek és technikák igézete ellenére meg tud maradni a maga látásmódja mellett, a saját szenvedéseivel hitelesített erkölcsi kérdésnél, azt hiszem ez teszi a Bálnákról is beszéltünk-et sikeres, kiemelkedő magyar regénnyé. Szántó Tibor előadásmódjában minden technikai ügyessége mellett van valami csaknem nyers őszinteség. Ha az erkölcsi problémák nyugtalanító, bennünket is érintő felhangjaira gondolunk, csöppet sem mondhatjuk, hogy udvariaskodik velünk, vagy hogy meg akarná nyerni a kegyeinket. Olyan az olvasóval, mint önmagával: mintha egyre azt mondaná: ellenőrizzük csak, hogy igazunk van-e. Ebben rejlik az ereje. Jó és hasznos erő. Rákényszerít bennünket is arra, hogy megkérdezzük: „Helyes-e, hogy ez az író csupán a titkos jó írók között él a tudatunkban? Nem kerülhetne-e a nyilvántartott, a sok reményre jogosító tehetségek kategóriájába? És idővel talán tovább is."

Egyik katalógusának előszavában saját műveit így jellemzi: „Szintétikus naturalizmus dekoratív alapon". A nem kimerítő formulázás ellenére is arra következtethetünk, hogy érezte a különbséget mely műveit a naturalizmustól elválasztja. A három királyok-ban például a képzelet ereje a fontos. A formanyelv ahhoz igazodik, a festő szuverénebb lett a tárgya fölött, s az ezt követő munkássága kevés kivétellel ebben az irányban halad. „A kép első kötelessége, hogy ünnep legyen a szem számára" hirdette Dalacroix naplójában. Ez az egy mondat egész festői világképet tömörít. Válogatott pillanatokat idéz fel Ferenczy is, helyesebben válogatottá teszi a pillanatot. „Van benne valami a magános erdei sétáló hallgatózásából – írja Bernáth Aurél – olyan neszekre figyel, melyeket mások nem is érzékelnek". Jelentőssé emel tárgyat, személyt és ezek kapcsolatát, miáltal mélységesen bensőséges hangulatot varázsol. Pályája második felében, mikor Pest és Nagybánya között osztja meg életét, a „kolorisztikus naturalizmus" halványodik művészetében, s a hangsúly a „szintétikus" alapra tolódik át. Utolsó éveiben sok támadás és csalódás éri. Szokatlan vázlataival, különösen artisztikus aktjaival a modern áramlatokat visszhangozza. Élete példája a hivatás állhatatos szolgálatának, s nagy érdeme, hogy a külföldi hatásokból táplálkozó festészetünk az ő munkássága nyomán kitéphetetlen gyökereket vert.

Ferenczy Valér (1885–1954) a család legidősebb gyermeke, apja stílusának, művének folytatójaként nagy tehetséggel indult. Nagybányán tanult s már 1905-től kiállított. Tehetsége azonban néhány év alatt ellobbant. Portrékat, életképeket alkotott, majd igénytelenebb naturalista tájképeket. Ezekből láthatunk a kiállításon néhányat fiatalkori önarcképével és édesanyjáról festett portréjával. Festészeti alkotásainál jelentősebb édesapjáról 1934-ben írt monográfiája.

A kiállítás sorrendjében *Ferenczy Béni* (1890–1967), a család elsősorban szobrászattal foglalkozó művésztagja következik. A múlt évben elhúnyt kiváló mester az emberség és művészet mindent legyőző szimbólumát jelentette körünkben. Egy évtizeden át tragikus bénaságával küzdve egészen haláláig rajzolt, festett és szobrokat is alkotott. Nem újra kezdett, hanem töretlenül fölfelé ívelve folytatta művészi pályáját, melyet nagybányai majd párizsi tanulmányokkal kezdett az 1900-as évek elején. A kiállítás a hat évtizedes művészpálya szobraiból, domborműveiből, érmeiből és grafikáiból is keresztmetszetet ad. A különböző művészi korszakok terméséből egészen az utolsó heroikus erőfeszítésig. Párizsban Bourdellenél tanul, majd Archipenko s főleg Maillol művészete gyakorol rá hatást. A múlt művészetével való szoros kapcsolat is nagymértékben formálta művészi alkatát. Nagybányán is többször megfordult, s a család 1916-os első közös kiállításán is szerepel. A Magyar Tanácsköztársaság idején aktívan részt vesz a művészeti közéletben. Annak bukása után testvéréhez, Noémihez hasonlóan emigrációba kényszerül. Tizenkét évig Bécsben, Berlinben és Moszkvában élt. A forradalom siratójának 1920-ból való nőalakja minden emberi és nemzeti fájdalom hordozójaként dacol az idővel. 1936-ban tér vissza Budapestre. Utazásai és külföldi tapasztalatai egyre tisztábbá tették művészetét. Németországban készült néhány kubista szobrától eltekintve (Férfi akt, Női akt) kialakítja a klasszikusokhoz kötődő s mégis modern egyéni stílusát. Humanizmus, líraiság, kapcsolata a görög művészettel, ez a három tényező kezdettől fogva hat munkásságára. A „mindenség szelídítő mester" – ahogyan Illyés Gyula nevezte:

Kezébe vett egy-egy darab konok követ.
Tapogatott rajta és simogatott
és az – lám engedett,
bólintott, járt, hangot adott,
s most már bennünket is követ.

Ő mondta róla azt is, hogy szobrainak nem külsejében, hanem lényegében van a rendkívüli; mert nagy erővel sugározzák egy rendkívüli lélek mondandóját. Akár pompás fiúaktjait, játszó gyermekeit, vagy ízesen mintázott telt női figuráit figyeljük, akár a modell belső világát megjelenítő portréit, igazat adunk a költőnek. Megcsodálhatjuk az egy kézben tartható nagyságú szobrokat: monumentálisak! Ő maga így fogalmazta meg a monumentalitást a művészetről írott vallomásában: „*Monumentális művészet az, ami értékben nagy.*" Eleinte bronzban, majd fában és kőben gondolkodik, majd ismét bronzot formál. Ebből az anyagból készülnek híres köztéri szobrai a Budai Horváth kerti Ülő nő-je s a gyulai Petőfi szobra. Utóbbi annyira újszerű megjelenítésében, hogy szinte meghökkent. Hiszen a vékony garabonciás testben maga a költő, a tett és a gondolat forradalmára jelent meg. Pályáján mindvégig rendkívüli szellemi izgalommal mintázott költőket, művészeket érmeken is. E kiállításon a tárlókban sorakoznak remek plakettjei és érmei: Leninről, Adyról, Bartókról s a képzőművészet nagyságairól, mint Michelangelo, van Gogh, Daumier stb. Ezek a „szellem csodáival megírt rezes teli holdak" – ahogyan Nagy László költő nevezte őket, kultúrtörténeti szempontból is nagyjelentőségűek. Ceruza-, toll- és krétarajzai, akvarelljei, illusztrációi végigkísérik pályáját. Bravúros könnyedséggel veti papírra egy-egy szobor kompozíciójának figuráját, annak mozdulatát. A magyar rajzművészet remekei pihenő, fésülködő, vetkőző, fürdőző női aktjai. Szívesen él a színes alap adta érdekes hatások lehetőségével is. Az utolsó évtizedben, betegsége idején megtanult balkézzel rajzolni. Ekkor született alkotásai a hűséges és önfeláldozó feleség – Erzsi – gondos ápolásának, állandó ihlető, serkentő hatásának is köszönhető. Ferenczy Béni szobrászata, mely a mély emberi tartalmat a felület szépségével gazdagítja, stílárisan a posztimpresszionizmushoz kapcsolódik leginkább.

Ferenczy Noémi (1890–1958), Béni ikertestvére zsenialitásban is. Nem könnyen, nem azonnal döntött a művészet mellett. Csak 1911-ben kezdett Párizsban komolyabban foglalkozni a gobelinszövéssel. Ekkor azután még a családot is meglepő s egész további életére jellemző eréllyel és határozottsággal munkába kezd a párizsi Manufacture des Gobelins-ben, ahol megszerzi a mesterség gyakorlati ismeretét. Ott megőrizték a tradícionális technikát, mintáik, kartonjaik azonban idegenek voltak a szövött kárpit igazi szellemétől, a festészettől kölcsönözték ötleteiket. Ferenczy Noémi legelső gobelinjein már (Teremtés) s a későbbieken is láthatóan szakított ezzel a helytelen felfogással s a régi mesterek tanulmányozása révén maga alakította ki technikáját. Tisztában van azzal, hogy az anyagszerűség, ami az építőművészet és iparművészet minden ágában olyannyira kötelező, a gobelin művészetben még nagyobb jelentőségű. Ki kell kapcsolni a tárgyias megjelenítés hatáskeltő elemeit (térábrázolás, plaszticitás, fény-árnyék hatás stb.) s a mesterségbeliség alázatos tiszteletére van szükség. Maga szőtte gobelinjeit s mielőtt szövőszéke elé ült, vázlatok hosszú során át érlelgette elgondolásait. A kiállítás lehetővé teszi, hogy együtt lássuk a finom színezetű vázlatokat a „mívesmester" szigorú lelkiismeretességgel kivitelezett befejezett gobelinjeivel.

Már első nagy művén, de a későbbieken is érezzük, hogy a nagybányai tájak élménye is beleszívódott természetrajongásába. Egy-két alakos kompozícióin sajátságos embertípusa különös keveréke a parasztos vaskosságnak és a poétikus választékosságnak. Ferenczy Noémi az embert mindig értékes és nemes foglalatosságában látja magához méltónak: házat épít, kenyeret süt, fát emel vállára, kis bárányt vagy gyermeket dédelget, virágos mezőben sétálgat, vagy vándorbottal kezében útra indul. Nőalakjai minden érzékiség nélkül, de poétikusan megformáltak varázsos bájjal, üdén, tisztán jelennek meg. Mindehhez hozzájárul a finom színvilág. A Tavasz, a Mező, 1945 után a Rügyező fa, Felvonulás, egyetlen történeti témájú, nagyvonalúan egyszerű műve Szt. Istvánról, mind bizonyságai monumentális művészetének abban az értelemben, ahogy ezt ikertestvére ki-

fejtette. Ha a Múzsa – 1937 – című kompozíciójának nagyvonalúsága és színeinek pompás összhangja ars poétikának tekinthető, úgy az 1945 után készült Rügyező fát, a Szabadság énekének nevezhetjük, amit a művész maga a Köztársaság fájának nevezett.

Ferenczy Noémi műveit így együttlátva érezzük igazán a lélek és mű sajátságosan egybecsendülő harmóniáját. A természet motívumai olyan egyszerű, természetes absztrakcióban állnak elénk, stilizáltságuk olyan őszinte, meggyőző, amilyen csak a népművészetben vagy a legérettebb magas kultúrákban található. „Gobelinjeivel hazánkban egyedül áll, sőt e műfajban külföldön sem ismerünk megközelítő, hozzáfogható alkotásokat." (Genthon István.)

A kiállítás, mellyel a Magyar Nemzeti Galéria képzőművészetünk e nagy egyéniségeket adó család emlékének tiszteleg, meggyőz arról, hogy Ferenczy Károlynak, az apának a művészetbe vetett hite ott lobog gyermekeinek remekműveiben is.

*

Rippl-Rónai Józsefnek (1861–1927) a *Tihanyi Múzeumban* kiállított művei a felfedezés örömével ajándékozzák meg a természeti szépségben gyönyörködő látogatókat, üdülőket, túristákat. Így e kiállítás sokban hozzásegíthet Rippl-Rónai egyetemes elismeréséhez, hiszen Tihanyban külföldiek is nagy számban fordulnak meg. A művészettörténet mintegy hatszáz művét tartja számon. Ebből körülbelül ötven jelentős képét, több mint két tucat grafikáját láthatjuk, kezdve a Munkácsyval való együttlét műveinek sötétebb tónusú megfogalmazásától, a szecessziós törekvéseken, erőteljesebb színhatásokon keresztül a szivárványos színekben tündöklő pasztellképekig.

Az első terem több festményének feltűnő sajátossága a megnyúlt forma s a szürkével kísért tiszta rajzvonalak. Az impresszionizmus után, amely a természet „finom remegéseit", a „tűnő pillanatok színszépségeit" gazdagon alkotta újjá, a festők – Rippl-Rónai jó barátai is – érdeklődése a száműzött vonal felé fordul. A Távol-kelet vonalmuzsikája valamennyiüket megihlette. Maradandó hatást gyakorolt rá Whistler is, az ő szokatlan hosszúkás képei, lehalkított szürke, ezüst és arany színharmóniái. „Gauguin és van Gogh – ők ketten azok, akikhez – bár más utakon haladtam – talán a legközelebb jutottam művészi rokonságban." – Írja 1911-ben megjelent emlékezéseiben. „Valószínű, hogy mindhárman egyformán szerettük a kínaiakat, a perzsákat, egyiptomiakat, görögöket, Giottót, Massacciót, Fra Angelicot, a japánokkal egyetemben és bizonyára önkéntelenül is éreztük ezeknek hatását." Nos, ebben a bonyolult ráhatás özönben Rippl-Rónai művészi ösztöne megtalálta a maga eszközét, sajátos szépségeit, kifejezési módját már pályája kezdetén, így Öreganyám, Ibolyás öreg hölgy c. remekművei-ben. A színekbe ágyazott rejtett vonalak s a tompított fények finomsága az alakok jellemző erejét fokozzák. E képek elindítói mesteri portrésorozatának, amelynek olyan remek darabjait láthatjuk a kiállításon, mint a szüleiről készült kettős arckép és nagy festő barátjának, Bonnardnak portréja, Vuillard, Maillol arcképein és későbbi portréin a mély emberi együttérzés, a másik személyiség teremtő átélése kap meg.

Párizs után jöttek a hazai tájak, barátok. A Szépművészeti Múzeum kitűnő műértői, Szinyei Merse Pál, Ady Endre, Móricz Zsigmond, Babits Mihály, Szabó Lőrinc, Medgyessy Ferenc és a többiek a Miénk, a Művészház és a Kút tagjai, a magyar szellemi élet élesztői. Budapest mellett legtöbbet Kaposvárt tartózkodik, ahová 1902-ben költözött. A nyüzsgő nagyvárosi élet után a kisváros csendessége nem okozott törést művészi pályáján. A somogyi tájban palettája megszínesedik, tüzes eleven kolorit uralkodik vász-

nain. Párizsi lendületét itt is megőrizte, mint Maillol írja egyik levelében: „csodálatos könnyen dolgozott... túl gyorsan és túl sokat. Elment reggel és visszajött este egy csomó pasztellel."

Babits Mihály így emlékezik festő barátjáról:

„tudtuk, láttuk, hogy hajnal
ez, s egy új világ született.
Új világ, magyar és méla,
s mégis csupa chic, s finom,
mely, mint kövér somogyi
kertből egy kecses, halk liliom
szakadt ki bozót szemöldököd
és paraszt pillád
mögül..."

„Idehaza az intim élet adta meg az inspirációkat. A család, rokonság, ismerősök szokásait, életét figyeltem meg. Kisvárosi alakok, típusok érdekeltek. Ezeket festettem a társadalom minden rétegéből. Engem nagyon érdekelnek a kőműves, a tanár, a pap, a pincér, a suszter, az asztalos – mindmegannyi karakterkép. Mindegyik egy-egy külön világ. Szeretem bennük, hogy különböző vonásaik külsőleg is megnyilatkoznak, hogy hivatásuk, mesterségük, társadalmi mivoltuk már a formájukból, mozdulatukból kitetszik. Ezeket a jellemző formákat, vonalakat, mozdulatokat, színeket pemzlivégre, kréta alá fogni – íme a képeim." Ezt írta Rippl-Rónai József 1906-ban a Könyves Kálmán Szalonban rendezett nagysikerű kiállításának előszavában. A tihanyi kiállításon ennek a programnak megvalósítását látjuk. Kaposvári emberek, barátok, kastélyok, egyszerű házak, családi enteriőrök színes világában járunk. A hűséges francia származású feleség – Lazarine –, a ravaszkás mosolyú Piacsek bácsi hosszúszárú pipájával sokszor látott jó ismerősként tűnnek fel. A képek legtöbbjén a vastag erőteljes vonal követi a formákat, a tüzes színfoltokat, melyek úgy hatnak, mint régi ötvösművek rekeszeiben a zománc. Nem véletlen, hogy a francia szóhasználat cloisonisme-nek nevezi ezt az előadásmódot. Milyen hatásos mindez a tihanyi régi műemlék épület fehérre meszelt falán!

A tihanyi kiállítás utolsó termében egyes képeken az egymásba játszó színek jelzik, hogy barátai Vuillard és Bonnard festészetével újra kapcsolatba került. Amit itt a tájképben megtalált, érik tovább a századforduló idején készült arcképeiben, amelyeken ez a lazaság a vonal szépségével párosul: Babits, Móricz, Zorka portréján.

Rippl-Rónai nemcsak a festményben kereste a szépet, hanem az otthon egészében is. Ő is tervezett, – mint kortársai közül többen – bútort, fali kárpitot, edényeket. A tihanyi kiállításon legsikerültebb falikárpitja, a szecesszió magyar remeke, a Rózsát tartó lány s megejtően bájos vázlata látható rajzai és litográfiái között. A termek során, a nyitott ajtókon át újra visszapillantva szépséges képeinek során át az emberi élet útját is szemlélhetjük. De milyen optimista módon. Ahogy öregszik, színei mindjobban derülnek, s a végén szivárvány ragyogja be pasztelljeit.

*

Sopronban, a műemlékekben gazdag városban, ez év nyarán egy kultúrtörténeti érdekességű *Patika Múzeumot* nyitottak meg az úgynevezett „Patika házban" a belvárosban. Maga a ház is műemlék, aminek restaurálását múltszázadi jellegének kidomborításával

most fejezték be. A soproni Patika Múzeum gazdag gyógyszerészeti gyűjteménye az egykori Angyal gyógyszertár empire bútorzatának felhasználásával esztétikailag is jelentős. Az Arany oroszlán, Fekete elefánt, Arany kereszt stb. gyógyszertárak és a Storno házban levő értékes anyag is idekerült. Kevés város dicsekedhet ilyen gazdag anyaggal, mint amit itt felhalmoztak. A múzeumba lépve az épület történeti összefoglalása egy rajzos fali táblán fogadja a látogatót. Azonnal szembetűnik a soproniak kiváló festője, Dorfmeister alkotása: a Diocletian korabeli gyógyító szentek. Demjén és Kozma ábrázolása. Metszetek mutatják be a XVII. századi gyógyszertár típusát és a gyógyítás egy jelenetét Comenius alapján. A patika berendezése, művészi bútora klasszicista stílusú. A polcokon üveg és porcelán edények, hazai és bécsi gyártmányok. Egy tárlóban betegség elhárító művészi amulettek.

Az asztalon értékes habán edény áll 1666-ból. Két oldalt egy-egy mérleg Aesculapius és Hygiaea szobrával. A régi patika használati eszközei mellett bőven találunk képeket, gyógynövényekről beszámoló szépen illusztrált könyveket, különösen Sopron és környéke vonatkozásában. A polcok tetején levő görög-római szobormásolatok – a gyógyítás istenei – teszik teljessé azt az esztétikai hatást, amit a maga hitelességében megjelenő régi patika kelt.

*

A *Képek a gyógyítás múltjából* című kiállítás az újonnan szervezett Orvostörténeti Múzeumban a budai Várhegy déli lábánál, és a Tabán peremén levő Semmelweis házban tekinthető meg. A művészien restaurált copfstílű épület emeletét rendezték be múzeumi kiállító termeknek. Belépéskor a vasrácsos kapun át megpillantjuk a zárt udvarban Borsos Miklós lendületes, kifejező Édesanya bronz szobrát, emlékeztetőül az „anyák megmentőjére." A mögötte levő terméskövekkel borított fal egyik fülkéje rejti magában a világhírű orvos hamvait.

A múzeumban, mint a kiállítás címe is jelzi, a rendezők nem törekedtek teljességre, hanem azokat a korszakokat és irányzatokat mutatják be bővebben, amelyeknek a hazai orvoslástörténet szempontjából jelentőségük volt. Pompás metszetek, festmények, szobrok, plakettek, művészi patika- és más edények jelentik az esztétikai részt. Híres orvosi könyvek, fényképek, műszerek, anatómiai bábok teszik teljessé az anyagot. A látogatót sok tájékoztató szövegtábla, rajz-illusztráció kalauzolja a kitűnően rendezett kiállításon. Nem túlzás azt állítani, hogy meghatódottan járjuk végig a termeket, s önkéntelenül eszünkbe jut Szofoklész híres mondása: *„Sok van mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb!"*

A kiállítás röviden összefoglalva bemutatja az egyetemes történet gyógyászatát is, kezdve a primitív népekével, folytatva a görögökkel, rómaiakkal, majd a középkori kuruzslással, alkimista műhelyekkel. Külön fal számol be pompásan illusztrálva Korán idézetekkel az iszlám gyógymódokról. Az anatómiával való foglalkozás forradalmat jelent az orvostudományban. Itt Leonardo da Vinci neve fáklyaként világít a művészettörténet és az orvoslás fejlődésének útján egyformán. A nagy Vesalius művét is kiváló olasz mesterek illusztrálják. Mindegyikből kapunk ízelítőt.

A török háborúkban pusztuló, három részre szakadt Magyarországon, ha nem is tudunk egy Vesaliust, egy Harveyt bemutatni, mégis néhány jelentős magyar szerzőtől való mű is keletkezett ebben az időben. A gyógyszerészet is egyre inkább önállósul, kifinomult eszközök és művészi edények jelentik a kulturáltságot. A XV. századból való olasz patikaedények formagazdag sorozata mellett az egri Telkessy István püspök alapí-

totta jezsuita patika holicsi edényei is igen figyelemreméltók. A mikroszkóp felfedezésének forradalmát könyvek, képek és preparátumok illusztrálják.

A magyar orvostudomány és gyakorlat első fellendülése akkor következett be, amikor a nagyszombati egyetemet Budára, majd Pestre helyezték. Ebből a korszakból származik a híres olasz mulázs készítő, Félix Fontana, az ember anatómiáját szemléltető figurája, II. József ajándékaként. Kuny Domokos budai fajanszgyárában készült ritkaságszámba menő patikaedényeit is láthatjuk. Rendkívül érdekes a gyógyfürdők bemutatása. Dürer metszetei férfi és női fürdőket örökítenek meg. Hazánkban pedig a szép arányú török fürdőket látjuk, köztük a ma is használt Király-fürdőt és Rudast. A múltszázadi fürdők hangulatát a színgazdag, kedves biedermeier emlékpoharak idézik. Orvosportrékat Hypokratestől kezdve találhatunk képben és szoborban, a magyarok közül Pápay Páriz, Bugát Pál, Balassa, Semmelweis, Korányi portréját. Különösen nagyjelentőségű az a múlt század közepéről származó litográfia, amely az orvosegyetem professzorait örökíti meg.

A kiállítást két enteriőr zárja. Az egyik a maga teljességében berendezett, 1819-ből való Gömöri Ferenc-féle patika, amelynek művészi berendezését Pollack Mihály tervei alapján Rosnagel pesti asztalos készítette klasszicista stílusban. Mitológiai vonatkozású bájos domborművei (Gyógyászat, Vegyészet, Beteggyógyítás, Orvostudomány stb.) Dunaiszky Lőrinc munkái. A kiállítás megtekintésének megható befejezéséül Semmelweis dolgozószobájába lépünk. A hangulatos biedermeier környezetben egykori képek örökítik meg a család tagjait, köztük Canzi Ágoston finomművű portréja Semmelweisről. Az egykori otthon művészi berendezése mindennél jobban érzékelteti a szemlélővel, hogy milyen történeti időben élt és működött a nagy tudós orvos, Semmelweis. Itt elhelyezett könyvei, kéziratai, a róla szóló írások sokat elmondanak küzdelmeiről, és eredményeiről is.

A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum pompás kiállítása európai viszonylatban is nagyjelentőségű, nemcsak a szakemberek, hanem a nagyközönség számára is.

*

A nagyjelentőségű, gazdag anyaggal rendelkező reprezentatív kiállítások mellett mai művészeink kiállításáról is beszámolunk. *Csernó Judit* festőművésznő, a Népköztársaság úti kiállítóteremben 54 képével másodszor mutatkozott be önálló tárlaton. Méretben aránylag szerény művein megmarad a természeti látvány valóságának szilárd talaján, de ékíti, gazdagítja belső élményekkel. Munkásságának középpontjában a tájkép áll. Utazásának helyei Velence és Perugia, a moszkvai Kreml, itthon Szentendre, a Dunakanyar és a Csepel Művek. Mily változatos, sokszínű sora a külső impresszióknak és a belső tartalomnak, amelyekre a kiállítás tanúsága szerint egyforma érzékenységgel reagál. Nem nagy vedutákat fest, legtöbbször a város egy-egy sikátora, kényszerű kanyarba szorult szűk utcája, egy parányi udvar, érzékelteti a múltba nyúló hátteret. Többször érdekes rálátást ad a felülről szemlélt háztetők szögekbe torlódó színes sokasága. Bensőséges hangulatot áraszt az egyébként dinamikus lendülettel megfestett szentendrei udvar. Belső erőt, határozottságot sugárzó önarcképe öntudatos alkotót mutat. Nem egy művén utat enged azonban szenvedélyesebb érzelmek kifejezésének és új harmóniák megteremtésének is. Anélkül, hogy határozott konstruktív formálását feladná, változtatja a fényárnyék jelenségeket és gazdagítja színskáláját. Legszívesebben azonban kedvelt színét, a vörösbarna árnyalatait variálja. Kapu című művén, bár a ház kisebb részlete s maga

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LÁTÓHATÁR

1960 OKT

a kapu teljesen betöltik a rendelkezésreálló teret, mégis az egész házat érzékelteti, még a bentlakók életét is sejtetni tudja. Legújabb képein szerteágazó, hajladozó fákkal ér el hatást, bár embert valóban ritkán látunk művein, eltekintve a portréktól. Élményeit először apró jegyzetek formájában dolgozza fel s azután többféle változatban is keresi a számára meggyőző kifejezést, festőien megoldva, vagy szigorú szerkezetbe zárva. A gondos előkészületnek gazdag anyagát láthatjuk műtermében nemcsak mappákban, hanem a falakon is. Kiállításra a beérett termést adja.

Csernó Judit festészetének határozott egyéni karaktere, kifejezési formáinak felismerhető jellegzetessége van. Képei legjava mutatja műveinek alapvető jellegzetességét, nevezetesen, hogy a jelenségeknek, az ábrázolandó dolgoknak mindenekelőtt szerkezete köti le figyelmét. Szántóföldek, a szántóföldeken végigvonuló csíkok, Sárga házak, Szentendrei tetők, Külvárosi házak falai mind alkalmasak arra, hogy konstruktív rendbe szedje mondandóját. De gyakran ezt a célt szolgálják enteriőrjei, csendéletképei, gondosan mérlegelve rajtuk a tárgyaknak egymáshoz való viszonyát. A konstrukciót néha feketékkel hangsúlyozza, de nem idegen tőle a lazább, líraibb színfelfogás sem. A formákat szétoldó, az egybemosódó színekkel fogalmazó élménykifejezésnek is értő művésze. Pár nonfiguratív szellemű képe inkább kísérletnek, mint megoldott műnek tekinthető. Ezeken a színek egybecsengését és ellentétét, a formák ritmusát kutatja.

Csernó Judit állandó munkássága, alkotói tevékenységének folytonossága biztosítja eredményeit. Néhány esztendei termés 1960-ban, és ez évben való bemutatása a továbblépés lehetőségének biztos záloga.

*

Zs. Kovács Diana pécsi gobelinszövő művész a *Magyar Építőművészek Puskin-utcai székházában* mutatta be faliszőnyegeit. A gobelin, mely egykor Németalföldön és Franciaországban virágzott, főurak és fejedelmek megrendelésére készült javarészt. Az utóbbi évtizedekben reneszánszát éli. A XX. század újra felfedezte és a modern festészeti törekvések utat találtak a gobelinhez. A középületekben elhelyezhető, nagyobb rálátást kívánó dekoratív falkárpit mellett, a családi otthon igényére is kell gondolni a művésznek. Munkaigényessége miatt nemcsak sokáig készül, hanem nagyobb anyagi áldozatot is kíván. Helyes, hogy a modern lakás jellemző és művészi díszeit éppen az Építőművészek kiállító termében látjuk. Ez reményt nyújt arra, hogy nagyobb pártfogásban részesül az iparművészetnek ez a nemes ága.

A kisméretű kárpitok az otthonok barátságos atmoszféráját vannak hivatva megteremteni, bensőséges, meleg színvilágukkal és anyagukkal. Zs. Kovács Diana elképzeléseinek gazdagságát a gobelintechnika váltogatása, a kompozíció hol konstruktívebb, hol szabadabb kezelése s a nonfiguratív, vagy annak ható stilizált felületdíszítés variálása bizonyítja. Baranya gazdag népművészete, a szőttesek textúrájának változatossága, művészi hatása és színvilága mellett végtelen egyszerűsége ihlette alkotásait. Mindezt sikerült ötvöznie a pécsi művészek (Martyn, Bizse) körében megismert korszerű képzőművészet eredményeivel, a faliszőnyeg saját nyelvére alkalmazva. Minderről a falon elhelyezett értékes tanulmányok, vázlatok is tanúskodnak. A kiállítóteremben a gobelinek mindenekelőtt geometrikus vagy figurális motívumaik gazdag színvilágával hatnak. Művészien értékesíti a világos és sötét, a hideg és meleg színek kontrasztját. Mély vörösek, sárgák, kékek, naranesok, feketék tüzesebb vagy tompítottabb árnyalatai, vagy a barna és zöld szelídebb változatai igen szuggesztív hatást gyakorolnak. A formaalakító gobelin, a szőttes, a szumak, a csomózott szövés mind megtalálható. Inkább azonban a fonalak válto-

gatásával igyekszik, hol csomós, bütykös, hol bolyhosan
vagy a színek keverésével a valőrértékeket biztosítani.

Zs. Kovács Diana a főiskolán Domanovszky Endrénél
ségére, s azóta is nagy lendülettel foglalkozik vele, 1960
Gimnázium gobelin-műhelyének vezetője. Két évtized gondos technikai felkészülése után jelentkezik a nyilvánosság előtt, mint érett művelője választott területének. Szép kiállítása felkelti az igényt: a modern falkárpitnak mielőbb pótolnia kellene az idejétmúlt faldíszeket, de méretben és árban is hozzáférhetővé kell válnia a kislakások számára.

Grain András rajza

hogy Boucher volt az utolsó, ki a nagy mesterek képfestő tradíciójához értett. A tudatlanság szinte epidémikus lett abban a művészi spekulációban, mely az elméleteknek betegesen oly sok helyet kíván juttatni a festészetben. Rodin pedig egy ellenkező túlzásban annyira megy, hogy kijelenti: »Nincs idealizmus, csak mesterség... a görögök egyszerűen tudósok voltak . . .«

Sajnos, azok a műtermek, melyek a renaissance alatt mint céhek, műhelyek melegágyai voltak az anyagszerűség kultúrájának, ma nem léteznek, noha elgondolhatók. Anatole France mondta egy ízben Rodinnek: »Azelőtt a művésznövendék két évet azzal töltött el a mesternél, hogy a műtermet seperje, a festéket törje, másoknak modellt üljön, mielőtt festeni kezdett.«

Semmi esetre sem képzelhető el egészséges művészet az anyag tisztelete nélkül. *A kép önmagáért van — a forma és szín életét fejezi ki;* nem csinál novellát, nem illusztrál, nem mesél; nem szimbolum, nem allegória; nincs a társadalom szolgálatában, nem moralizál: egyedül a szépet akarja. És mégis mindarra rákényszerítették abból az egyszerű okból, mert az emberiség kezdettől felismerte azt a hallatlan erőt, mely benne elrejtve van. Így lett az emberiség fejlődésének legbiztosabb megállapítója, mértéke, legszavahihetőbb krónikása. Amely népnek volt szellemi mozgalma, melyben az emberiség fejlődni, tökéletesedni akart, amelyben önmagát akarta felülmúlni, ott mindig a művészet volt az agitációs eszköz, a meggyőző erő, a pátosz.

Hogy egy nép miként élt vagy csak vegetált, tudatos volt-e vagy sohase ébredt öntudatra: a művészete határozza meg.

A történelmi idők előtt és kezdetén, a feudális zsarnokok alatt a szertelen ábrázolások a fejedelmek emberfeletti küldetését szuggerálták, megfélemlítést, tiszteletet voltak hivatva ébreszteni, és ezt meg is tették: a merev, ünnepélyes szobrok, a vertikális mozdulatlanság. A demokratikus Görögország közelebb hozza az embert a művészethez; az alakok normálisak, az istenségek hasonlók hozzánk és emberi mozgást végeznek. A szobor lassan önálló életet kezd élni és elválik az architektúrától.

A renaissance pogány keresztény kultúrát űz és ebben ki is éli magát festészete. De nagyon gyakori a magánlakások dekorálása, és az arcképfestés virágkorát éli; a művészet átszivárog szélesebb rétegek közé. Nem ártott azonban a művészetnek sem a mitológia, sem a sokféle vallási kultusz, melyeket szolgált, sőt emelte népszerűségét és tekintélyesebbé tette kifelé.

Ma, midőn odafejlődtünk, hogy szeretjük a művészetet önmagáért, a demokratizált kép igen gyakran a sokszorosítással részint terjeszti a jó ízlést, részint rontja. A mindennapi életben a kultúra általánosítása nyomán a kép magyaráz, szónokol, sokszor üvölt; kikerül a piacra, a fórumra a propaganda, a riport és szenzáció szerepében. A képek tömegesen, gyárilag készülnek, kiállítási termekben összegyűjtik, tekintet nélkül a közkívánatra. Ezek a benső szükség, művészi cél nélkül készült művek aztán a kiállításokon egymást ölik, a közönséget fárasztják, az ízlést teljesen összezavarják. Ez a kirakat-művészet, mely mindent ábrázol, de legritkábban a művészetet, most éli virágkorát; nagyon gyakran inkább az üzlet, mint a festészet törvényeitől függ. A gyakori zűrzavarban azonban nem szabad elfeledni — miután *mindenki szóhoz* jut —: a tehetség kevésbbé kallódik el; ha valakinek küldetése van, megtalálja a juste milieut.

*

A nyugvóponttól azonban, midőn mindenki harmonikusan fejezheti ki magát — még messze vagyunk. A szépség új templomához, melyhez minden kornak joga van — még csak az anyag összehordását indítottuk meg. A modern ember stílusa ugyanis sok összetevőtől függ — komplikált anyagi és szellemi tényezők a formálói. A hagyományok kínai falát szerencsésen áttörtük érzelmünk és gondolataink erejével és így minden remény megvan arra, hogy a formát — mely művészi világnézetünket kinyilatkoztatja — mi is meg fogjuk találni a nagy összhangban — mint Renoir mondja: »A művek összessége, melyet számtalan ismeretlen és elfeledett művész hagyott hátra, alkotja egy ország nagyságát, nem az egyes geniálisnak eredetisége!« Vaszary János.

EMLÉKEZÉS FERENCZYRE ÉS NAGYBÁNYÁRA

1.

Az 1899. nyarat mint Hollósy festőiskolájának növendéke Nagybányán töltöttem. Ez már negyedik nyara volt az iskolának, amely évről-évre több tanítványt vonzott. Hollósy mester keveset dolgozott, annál szorgalmasabb volt Ferenczy. Leginkább kora reggel vagy alkonyatkor festett künn a szabadban. Ezen a nyáron készült az állam tulajdonában levő »Ést lovakkal«. Ma is emlékszem a szürke gebékre, melyek ott állottak a kénes illatáról »Fokhagymás«-nak nevezett patak mentén. Már az alkony hűvösét lehetett érezni. Ferenczy fehér tenniszkosztümben — az elengedhetetlen tenniszparti után — tábori állványa előtt ült és festett. A dolgozó művész sziluettje maga is érdekes folt a távolabbi megfigyelő számára ebben a már misztikusra hajló félhomályban. A »Stimmungos« képeknek korszaka volt ez. A lágy, tompított atmoszférikus hatásokat kereste.

Ugyancsak ennek a nyárnak terméséből való a »Hazatérő favágók« (szintén az állam tulajdonában) napsütéses kép már, de napsütése még szinte félénk.

Hollósy és Ferenczy között nem állott fönn igazi meleg baráti viszony. Vérmérsékleti és gondolkozásbeli különbségek választották el a két mestert. Ritkán találkoztak, inkább csak alkalomszerűleg s ha Ferenczy Károly nagynéha részt is vett az iskola szombatesti társas összejövetelein, tartózkodó volt és korán távozott.

A maga udvarias modján értett hozzá, hogyan kell a kíváncsiskodókat távol tartani magától. Nem is igen férkőzött közelébe senki.

2.

1901 nyarán készült az »Ábrahám áldozata«. Drámai téma, hijával minden drámai ábrázolásnak. »Szimfónia zöldben és sárgában«, a színek és valőrök pompás játéka, — vajjon a művész tudatosan tervezte-e így? Ezt érdekes tudni, mert bepillantást enged igazi alkotóműhelyébe. Nem, ezt a festményt Ferenczy nem így képzelte. Ő maga mondotta, hogy amikor odakünn a természetben, az erdő lejtős mélyén az alakokat beállitotta, — mert ez a kép is a szabadban készült és nem a műteremben — az előre elképzelt, elkészitett témát kénytelen volt sutba dobni, használni nem tudta. Tehát itt sem művészi álomlátással állunk szemben, hanem ismét és ismét a természetadta motivummal. Ferenczy a realitások festője volt, kompozicióiban is mindig az maradt.

3.

Hollósy növendékei közül tudtommal csak Ferkai Jenő került szorosabb viszonyba a művésszel és családjával. Ferkai a tenniszben is partnere volt és ez nagyot nyomott a latban, mert Ferenczy szenvedélyes tenniszjátékos volt. A délelőtti és a délutáni órákban mindig ott lehetett látni nyulánk, elegáns alakját a liget melletti ground-on, ahol champion módjára bravúros ügyességgel és rugékonysággal verte a labdát. Kedvelte az izomfejlesztő tornákat és erőművi gyakorlatokat.

Ferkai egyideig levelezésben is állott Ferenczyvel. E levelekből, melyekben a mester a nála jóval fiatalabb pályatárs előtt őszintén megnyilatkozik, Ferkai szives volt velem közölni egyetmást.

Ime egy ilyen töredék: »A napokban felmegyek B.-vel (kisebbik fiával) Pestre, Bécsbe. Megnézzük a bécsi impresszionista kiállitást. Én most fejezek be egy hármas portrét: Noémi, Béni és én. Sokat dolgoztam rajta. Nem rosszul sikerült, de lehetne jobb is, de borzasztó nehéz 3 alakot valeurben és kezelésben összetartani s a kezelést különösen a hasonlatossági igények is megnehezitik. Az idő most pompás, napos, téli — hiába, szép itt!«

A levél 1903-ban iródhatott, akkor rendezte a bécsi Secessio az impresszionista festés fejlődését feltüntető kiállitását. Érdekes és tanulságos bemutatás volt ez. Tintoretto, Greco, Velazquez, Rubens, Goya, Delacroix, Daumier és Monticelli voltak ott mint az impresszionizmus ősei. Majd az újabbkori franciák következtek Manet-vel az élen, akinek összesen kilenc képe volt látható, Monet, Renoir, Cézanne, Pissarro, Sisley, Puvis de Chavannes szintén nagyszámú munkákkal voltak képviselve, majd az újabbak és legújabbak következtek: Whistler, Besnard, Cottet, Lucien Simon, Van Gogh, Gaugin, Vuillard, Bonnard stb. igen jelentékeny művekkel.

Ferenczy ekkor már megtalálta a maga útját (a *Márciusi est* és *Október* 1902-ben

JÁRITZ JÓZSA: NŐI AKT.

készült) és egyivású művésztársnak érezhette magát e nagyszerű társaságban. A látottak azért bizonyára mély ösztönző hatással voltak reá, ha másért nem, hát azért, mert útjának helyességét igazolták.

A hármas-arckép, amelyről az idézett levélben szó van, elkészült-e vagy abbanmaradt, erről a művész hozzátartozói tudnának fölvilágosítást adni.[1]

A levél utolsó mondata is jellemző: a művészléleknek a nagybányai természet szépségéért való mély rajongása szól belőle. Nehéz elképzelni Ferenczy művészetét másutt, mint Nagybányán. Onnan, abból a televény földből, vibráló atmoszférából sarjadt ki. A napsütés ott más, klima, flóra, fauna, emberek különleges szint öltenek. A nappal telve lüktető erővel, az est sejtelmes, ábrándozásra csábít. Nagybányán mindig meg fogom találni Ferenczy Károlyt.[1]

4.

Ferenczyt útjában a neoimpresszionista törekvések meg nem zavarták. Ha a kávéházi beszélgetések során szóbakerült, hogy kik változtattak irányt a Párisból jött újszerű igék hatása alatt, jóakaratú szarkaz-

[1] Elkészült, de Ferenczy utóbb, mint nem egy más festményét is, szétdarabolta. Belőle való Ferenczynek egyik önmagáról festett arcképe, mely a mester emlékkiállításán is látható, továbbá Noémi leányának Amerikában levő arcképe. (*Petrovics* Elek úr szíves közlése.)

[1] Itt jegyzem meg, hogy Ferkai Jenő Ferenczy Károlynak a »Hegyi beszéd« támaszkodó félaktjához készült tanulmányát őrzi.

A »Hegyi beszéd« II. változatán szerepel ez az alak (Műcsarnoki kat. sz. 200. és 203.). Egy ilyen tanulmány Schuler Gusztáv birtokában. (Kat. sz. 183.)

JÁRITZ JÓZSA: ÖNARCKÉP.

mussal állapitotta meg, hogy ez vagy amaz »neo« lett.

5.

Egy kávéházi beszélgetés alkalmával Ferenczy azt a különbséget hangsúlyozta, ami »lefestés« és »megfestés« között van. Lefestésen a festőnek azt az igyekezetét értette, hogy a természeti tárgyról vagy jelenségről lehetőleg hű utánzatot készitsen, a »megfestés« szerinte magasabbrendű művészi fölfogást, látást, érzést feltételez, amely nem elégszik meg a valóságábrázolásnak azzal a formájával, amely a »trompe l'oeil«-ben kulminál. Eszerint sokan vannak, akik lefestenek embert, állatot, csendéleti tárgyat, de kevesen, akik igazán megfesteni tudnak valamit.

6.

1907-ben a modern finn festők munkáiból kiállitást rendeztek a Műcsarnokban. A rákövetkező évben Gallén-Kallela Akseli, a hirneves finn festő személyesen is ellátogatott Budapestre. Meg kell jegyezni, hogy a finn művészt némi propagandacéllal hozták közénk azok, akik a »nemzeti művészet« megteremtéséről ábrándoztak. Gallén és Ferenczy Károly együtt tanultak 1887 és 1889 között a párisi Julian Akadémián. A régi barátok örvendtek a találkozásnak és sokat beszélgettek, vitatkoztak művészeti kérdésekről. Szó volt stilus-keresésről, »nemzeti karakterről« a művészetben. A hosszúra nyúlt vita végén Ferenczy megállapitotta, hogy végeredményben kétféle festés van: jó és rossz festés. Minthogy Gallén jó fiú volt és intelligens, ellenvetés nélkül megegyeztek ebben.

7.

E lazán összerótt följegyzések kiegészitéséül álljon itt két immár történelmi jelentőségű dokumentum, mely birtokomban van.

JÁRITZ JÓZSA: CIGÁNYLEÁNY.

A nagybányai művészek — mint azt Réti István is megírta — két önálló kiállítást rendeztek a Hollósy-iskola növendékeivel együtt a régi Műcsarnokban, 1897-ben és 1898-ban. Harmadik kiállításukat a nagybányai művészek a rendes társulati kiállítás keretén belül rendezték, de külön teremben. Hogy ez a következő esztendőre is lehetővé tétessék, beadvánnyal fordultak a Műcsarnok igazgatóságához. Ime a beadvány szövege:

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat
tekintetes Igazgatóságának
Budapest.

Alulirottak a nagybányai festőkolónia nevében a következő tisztelettel teljes kéréssel fordulunk az Orsz. M. Képzőművészeti Társulat mélyen tisztelt Igazgatóságához:

1. A nagybányai festők munkái számára tessék adni egy termet, *egészen olyan módon*, mint előző évben, ahová csak az általunk bejelentett festők művei állitandók ki »Nagybányai festők« jelzéssel a terem ajtaján és a katalógusban.

2. Kérünk továbbá egy másik termet az előbbi mellett v. közelében, hol a nagybányai festő-iskola mutathassa be munkásságát, mint ezt a nagyméltóságú kultuszminiszter úr kötelességévé tette. E kiállítás kollektiv, és természeténél fogva nem tartozhatik a Téli Tárlat szorosabban vett keretébe, hanem olyformán lenne melléje csatolandó, mint pl. a Kerácsonyi tárlat. Ebben a formában nem jönne összeütközésbe az Egyesület alapszabályaival e kiállitás.

Ezen kettős kérésünket jóindulatába ajánlva még arra kérjük a tekintetes Igazgatóságot, hogy becses válaszát lehető legrövidebb idő alatt tudtunkra adni méltóztasék.

Nagybányán, 1900 okt. 3.

Kiváló tisztelettel

Ferenczy Károly	*Thorma János*
Grünwald Béla	*Réti István*
Horthy Béla	*Hollósy Simon*

Amint látjuk, éppenséggel nem forradalmi irás, a válasz mégis kereken elutasító volt.

1129/900.

Nagys. Ferenczy K. úrnak,
Nagybánya.

Igen t. M. Úr!

A nagybányai festőművészek ez év okt. 3-án kelt beadványára válaszolva, sajnálattal kell értesitenem, hogy társulatunk igazgatósága okt. 11-én tartott ülésén kimondotta, hogy az emlitett beadványban foglalt ama kérésnek, hogy a téli kiállitás keretében a nb. művészeknek egy külön termet bocsásson rendelkezésére, ezúttal eleget tenni lehetetlen.

Az igazgatóságot e határozat hozatalánál elsősorban maguknak a nb. művészeknek, azután az összes kiállító művészeknek az érdeke vezérelte.

A Műcsarnok termei u. i. a nyár folyamán nagyszabású átalakitáson mentek keresztül, úgy hogy a termek most különböző hangulatúak, ami a képek kedvező elhelyezésénél figyelmen kivül nem hagyható s igy teljesen ki van zárva, hogy a legkülönbözőbb hátteret igénylő képek egy és ugyanazon teremben helyeztessenek el, annyival is inkább, mert ezúttal az átengedendő terem elvonatnék oly művészektől, melyeknek (sic!) elhelyezése esetleg éppen abban a teremben volna legkedvezőbb.

Egyébiránt az igazgatóság véleménye az, hogy a csoportos elhelyezés az illető művészekre nézve sem kedvező, annak bizonysága a mult kiállítás nb. terme, amelyben az igazgatóság nézete szerint a nb. művészek művei nagyon is kedvezőtlenül voltak elhelyezve.[1]

Semmi kifogása sincs azonban az igazgatóságnak az ellen, hogy a nb. festők képeik keretére valamiképpen feltüntessék, hogy a nb. festők csoportjába tartoznak.

Ami a nb. iskola munkáit a miniszter úr előtt leendő bemutatását illeti, az igazgatóság — persze csak oly időben, amikor kiállítás nincsen — szivesen bocsát rendelkezésére egy termet abból a célból, hogy benne az iskola munkái 2—3 napon belül kifüggesztessenek és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak bemutattassanak.

Budapest, 1900 okt. 12.

Kiváló tisztelettel

az igazgatóság megbizásából:

Ambrozovics Dezső
titkár.

[1] Ez úgy hangzik, mintha kritika volna. Talán az is akart lenni!

Ez történt majd egy negyedszázadév előtt. Istenem, hogy rohan az idő és milyen keveset tanulunk! Ugyanez a harc ma is áll.

Eppur si muove! A Műcsarnokban ma Ferenczy-kiállítás van. A legnagybányaibb nagybányai művész összes művei foglalják le a termeket.

Ferenczy Károly olyan tökéletes diadalt hozott a Műcsarnok falai közé, amilyent ott — merjük kimondani — még sohasem láttunk.

És a *legmagyarabb, legnemzetibb* művészet van ott, sujtás nélkül, trikolór nélkül, frázisok nélkül, mert a legnagyobb és legtisztább művészet az. Rózsaffy Dezső.

M.D.Y.

Ferenczy Károly

festő

„Nyári reggel", „Festőnő", „Nyári nap" c. képeiről.

„Önarckép", „Madárdal", „Három királyok", „Ohtóber",

„Favágok", „Hármas arckép", „Akt", „Arckép"

reprok

Lyka Károly: Ferenczy Károly

Élet és Tudomány, 1959. dec. 27.

Hyde Park: Marble Arch
Out of Doors, 1933 dec. 27.

MDK

Ferenczy Károly

Nyári est, of.

Domboldal, of.

Táj és életkép kiáll. KMTárs. 1927. XXXXX 22 l.

Ferenczy Károly

2

„Festő és modell" q.
„Nyári est" c. Zépei emlitve
– szerepeltek az 1904-es Téli tárlaton

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. Magvető 1974

26. old.

Ferenczy Károly MDK

Nyári est, olf.

Domboldal, olf.

Nagybányai táj, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Ferenczy Károly: Cipőgombolás
Birkozó
Anya és gyermeke
Arckép
Vitrinben olajvázlatok.

Az Ernst Muzeum Kiállitása, CLV. 1935.

MDK

Terenczy Károly

A „Keresztlenétel" modellje Mánczy János, Terenczy Károly inasa, akinek ekkor ideiglenesen szakállt kell növesztenie.

Terenczy Béni: Szár és kép. Bp. 1961. 8. o.

Ferenczy Károly festőm.

Szerepel a kiállitáson

Péter J: Kertészet és tiépzőművészet

Népszava 1956 aug 26, 84évf. 201n. 5l.

Ferenczy Károly

~~Tájkép, vízf. 1886/87.~~
~~Repr. 416 l.~~

~~Pieta, 1913, cerusa és fuss~~

~~Olvasó leány ökrekkel,~~
~~Kréta és fedőfesték~~
~~Repr. 417. l.~~

Hoffmann Edith dr.

A Szépművészeti Múzeum
rej szerzemezjei

MAGYAR MŰVESZET

1931. 416, 417. l.

1907. a münchen
Glaspalastban
kis aranyérmet
nyert.

↑ A st. Louisi 1904
invilaggiálitáson
II. oszt. éremmel
jutalmasták

EDVI-ILLÉS ALADÁR, 1895. Esterházy-féle 300 frtos vízfestménydíj. *Ladmóc a Bodrog mellett.* — 1904. Esterházy-féle 600 kor. vízfestménydíj. *Kalotaszegi varróasszony.* — 1909. Állami első 1000 koronás akvarelldíj. *Borjak.* — 1910. 4000 kor. Társulati díj. *Kúnsági táj.* 1911. — Esterházy-féle 600 kor. díj. *Tehén a borjával.* — 1915. Esterházy-féle 600 koronás díj. *Fiatal bika.* — 1916. Állami kis aranyérem. *Borjak.* Vízf.

ÉDER GYULA, 1913. Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díja. *Bánkódás.*

EISENHUT FERENC †, 1886. Áll. aranyérem. *Gülbaba halála.*

ERDŐSSY BÉLA, 1912. 500 koronás I. állami grafikai díj. *Vízpart.* Színes linoleum-metszet.

FADRUSZ JÁNOS †, 1892. 1000 frtos Társulati díj. *Krisztus a keresztfán, gypszszobor.*

FARAGÓ GÉZA, 1905. Br. Harkányi Frigyes-féle díj. *Vasárnap délután.*

FAYL FRIGYES, 1917. Br. Harkányi Frigyes-féle díj. *Fekvő akt.*

FÉNYES ADOLF, 1895. 2000 frtos Társulati díj. *Pletyka.* — 1897. Báró Rudics József alapítványi ösztöndíja. *Civódás.* — 1901. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja. *Öreg ember.*

FERENCZY KÁROLY, 1900. Ráth György-féle 600 koronás díj. *Esthangulat lovakkal.* — 1901. Ipolyi Arnold-féle 2000 koronás történelmi díj. *Ábrahám áldozata.* — 1902. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja. *Márciusi est.* — 1911. Állami aranyérem. *Testvérek.* — 1914. Báró Forster Gyula-féle Vaszary-díj. *Női akt.* — 1915. 4000 koronás Társulati díj. *Piéta.*

FESZTY ÁRPÁD †, 1889. Állami aranyérem. *Kesergő asszonyok Krisztus sírjánál.*

FLEISCHER MIHÁLY, 1900. Ráth György-féle 600 koronás díj. *Halottat őrző szász parasztok.*

FRANK FRIGYES, 1915. Br. Harkányi Frigyes-féle díj. *Mimi.* — 1916. Halmos Izor-féle 500 kor. díj. *Önarckép.*

GÁCH ISTVÁN, 1913. Állami kis aranyérem. *Részletek a Szabadságharc-szoborról.*

GARZÓ BERTHOLD, Esterházy-féle 600 koronás vízfestménydíj. *Esteli munka.*

GÁRDOS ALADÁR, 1906. Báró Rudics József alapítványi ösztöndíja. *Hajléktalanok.* (Szoborcsoport.)

GLATTER GYULA, 1908. Báró Harkányi Frigyes-féle díj. *Öreg asszony és fiatal leány.* — 1909. Állami kis aranyérem. *Női arckép.*

GLATZ OSZKÁR, 1909. A „Művészet" 1000 koronás díja. *Olvasó öreg ember.* — 1915. Állami aranyérem. *Nagyapó unokáival.* 1917. 4000 K. Társulati díj. *A jó néne.*

GYÁRFÁS JENŐ, 1881. Társulati 200 drb 4 frtos aranyból álló művészi nagydíj. *Temetrehívás.*

HALMI ARTUR, 1890. Munkácsy-féle 6000 frankos ösztöndíj. *Vizsga után.*

HÁRY GYULA. 1902. Esterházy-féle 600 koronás vízfestménydíj. *Részlet Tivoliból.*

HATVANY FERENC BÁRÓ, 1915. Állami kis aranyérem. *Női arckép.*

HEGEDŰS LÁSZLÓ †, 1898. A Műbarátok köre által alapított 1500 frtos ösztöndíj. *Liliomok közt.* — 1900. Ipolyi Arnold-féle 2000 koronás történelmi díj. *Kain és Ábel.* — 1905. Ipolyi Arnold-féle 2000 koronás történelmi díj. *Krisztus siratása.*

HENDE VINCE, 1915. Ipolyi Arnold-féle 2000 koronás történelmi díj. *Palestrina.*

HERRER CÉZÁR, 1905. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja. *Páholyban.*

HOLLÓ BARNABÁS, 1915. Néhai Ráth György-féle 1200 koronás díj. *Mellszobor-tanulmány.*

HOROVITZ LIPÓT. 1896. Állami aranyérem. *Női arckép.*

HORVAY JÁNOS, 1917. Báró Forster Gyula-féle Vaszary-díj. *Fiatal hős siremléke.*

INNOCENT FERENC, 1881. A vallásalap 300 frtos egyházfestészeti díja. *Mária és Szent János Jézus holttesténél.*

Ferenczy Károly

festőművész.

a képz. főiskola ideglenes tanára

1906 – 1911.

alakrajz és festés

Évkönyv főisk. 1931–32. 77. l.

Dörffel

A kastélyzés a va

~~A~~ előtér
lal bekeritett ha
s a legalsónak k
~~gara~~ van. A kastély
egy része ~~van abr~~ szemlel
~~lévő~~ hegyeken ~~eg~~
„Kobor," – „Lacken
látképei ~~tiszmel~~ nyertek el

„DO

Rézmetszet, mér

Lthal

Ferenczy Károly

irod.

Rozsaffy, Didier:

Charles Ferenczy
(1862 - 1917) et
l'école de Nagybánya
en Hongrie.
Paris, Gazette
des Beaux-Arts
1928.

Ferenczy Károly

Ferenczy V.:

F. K. alakja és alkotása. Bpesti Szemle. 1934.

234. kötet

Ferenczy Károly

MAROSVÁSÁRHELY

Képtár: Ferenczy: Keresztlevétel
— Szinyei archépe

Ferenczy Valér: Ferenczy Károly alakja és alkotása.
Budapesti Szemle, 234. kötet — 1934, 298 l.

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér: Ferenczy Károly alakja és alkotása. Ibl Kemle 1934. 682. sz. 290–325. l.

udapest, 1907. május 8.

Báró Úr!

vezető jelentése folytán
széglet fedezésére utalás-
szége, bátor vagyok
n kérni mizzerint
alamint a v. hunyadi
árvári előmunkák
k fedezésére leszámo-
tszége mellett 3000 kor.

Szerenczy Károly

képz. főiskola rendes tanára

1911 – 1917. † 1917.

alakrajz és festés

Évkképzfőisk. 1931–32. 75. l.

Galanta.

A hegyes vidék előterében
innen egy diszes G-betüt látu
zül egy Esterházy huszár emelk
úr és hölgy beszélget. Felirat

G

a lap hátán pedig latin nyomta

Rm., mér. a rl. 8.6:

140-95

Ferenczy K.

Paris 1900 bronz é
St Louis II. érem
velence 1905 arany é
München Glaspa-
last 1907 kis
arany érem

1911 Bpest állami arany
érem
" hipótvarom
kassius díja

1900. Kath. - díj Esthangu-
last lovaidd
1901. Ipolyi díj
Abraham áldo-
zata

Ferenczy Károly

Rózsaffy, Didier: Charles Ferenczy et l'école de Nagybánya en Hongrie

Kny. Gazette des Beaux-Arts
4°, 10K, 16L, Paris, ~~év nélkül (1928)~~
1828.

Ferenczy Károly

Művészet 1910. 79. l.

(Magyar művészek Berlinben.)

Kiállítás a berlini Secessióban

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozata
c. képére az Ipolyi
egyházfestészeti díjat
nyerte 1901-ben.

Ferenczy Károly

A Lipótvárosi Kaszinónak a téli tárlaton odaítélésre kerülő 1000 koronás díját Ferenczy Károly nyerte el „Márciusi est“ című művével. A tárlat többi kitüntetéséről lapunk zártáig nem esett döntés.

Művészet. 1902. 431. l.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

Urnak

a Helyben

Ferenczy Károly

1906. január elejétől az alábbi intézet óradó tanára lett

Unitarajzisk és rajztanatkepő Erlesitője

1905-6. 7. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTÁSA
89 30
1937 marc. 8

Szabolcsbákai ref. egyh

L. 25 szám.
1930

Müemlékek
Tekintetes Elni

Hivatkozással L
lettel kérjük arra a sür
mert napról-napra rosz
hatósági lezáratás elo
illetően templomát sze
épitési szándékozó gyü
a felelősséget évek kosszu
tom.

SZABOLCSBÁKA 1930

~~1914~~

Ferenczy Károly

1914. Bajó
Förster Gula-
fele Vasary
dij Nöi akt

1915. 4000 k-ás
tarsulati dij

Pieta

Pray György (V. 291)

Könyvtára

bpesti m.k.központi állampénztár"			
kunszentmiklósi m.k.adóhivatal	"		
debreczeni	"	"	"
	"	"	"
deesi	"	"	"
késmárki	"	"	"

Ferenczy Károly

II. oszt. érmet
ugyez a Münche-
ni nemzeth. kiállí-
táson.

Mikor, nem mondja
(1905?)

Off. München 1905

4. l.

II. SZ
és az azo
MESTERKÉPZŐ I

Az intézet keretében Budapest
a 108.110/1931—XIV. számú rendelet
miniszter által 1931. évi július hó
jóváhagyott következő Ipari Szaki
ködnek:

1. *Agyagipari* (Kerámiai);
2. *Díszítő-Festőipari;*
3. *Faipari:*
   a) asztalosipari és
   b) fafaragóipari alosztályok
4. *Könyvkötő- és Bőrdíszműipar*
   a) könyvkötőipari és
   b) bőrdíszműipari alosztály
5. *Ötvösipari;*
6. *Sokszorosítóipari (Grafikai).*

A Szakiskoláknak és az azokk
Tanfolyamoknak *célja* oly iparosok
nevelése, akik végzett tanulmányaik
nul szükséges szakképzettséget meg

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

Az 1899 - i oroszországi osztrák - magyar kiállításon szerepel.

Magy. or. iparműv. tk.

Weinerné: Orosz kapcs. 152.l.

MDK

Ferenczy Károly
festő

Hollósy Simon leveleiből

MMM Évkönyve 1951, 180.

MDK

Ferenczy Károly

festő

Hollósy leveleiből

MMM Évkönyve 1951, 178 l.

MDK

Ferenczy Károly

Szépmüv. Muz. Évk. VII. 194 l.

MDK

Ferenczy Károly
Hegyibeszéd, festm.

R.V: Látogatás Iványi mütermében. Uj Nemzedék, 1921. dec. 25. 8 l.

MDK

Ferenczy Károly

Szépm.Muz. Évk. Bp. 1935. VII. 178 l.

MDK

Ferenczy Károly

mint a párisi Julian Akadémia növendékei. Fénykép után, repr.

Pesti Napló képes mell. 1932. jun. 5.

Pohár, talpas, ónüstből, 1714-ből, a sátor-
alja újhelyi ref. egyház tulajd. V.12.

Ferenczy Károly

München Glaspalastbe

1907. Kisarany

[illegible]

Ferenczy Károly †

1914. Forster féle
Vaszary-díj ~~1914~~
1915. társulati díj

Ferenczy Károly

vród

Réau, Louis: Histoire de l'expansion d l'art français. Paris 1928.

Magyar Nemzeti

1928. 659. l.

cid

Ferenczy Károly

irod

Csánky Ungellal

25. l.

Csánky D. Ung. Malerei der Gegenwart. Katalog der Ausstellungen Berlin, Dresden, Breslau, Wien, Graz. 1942-43.

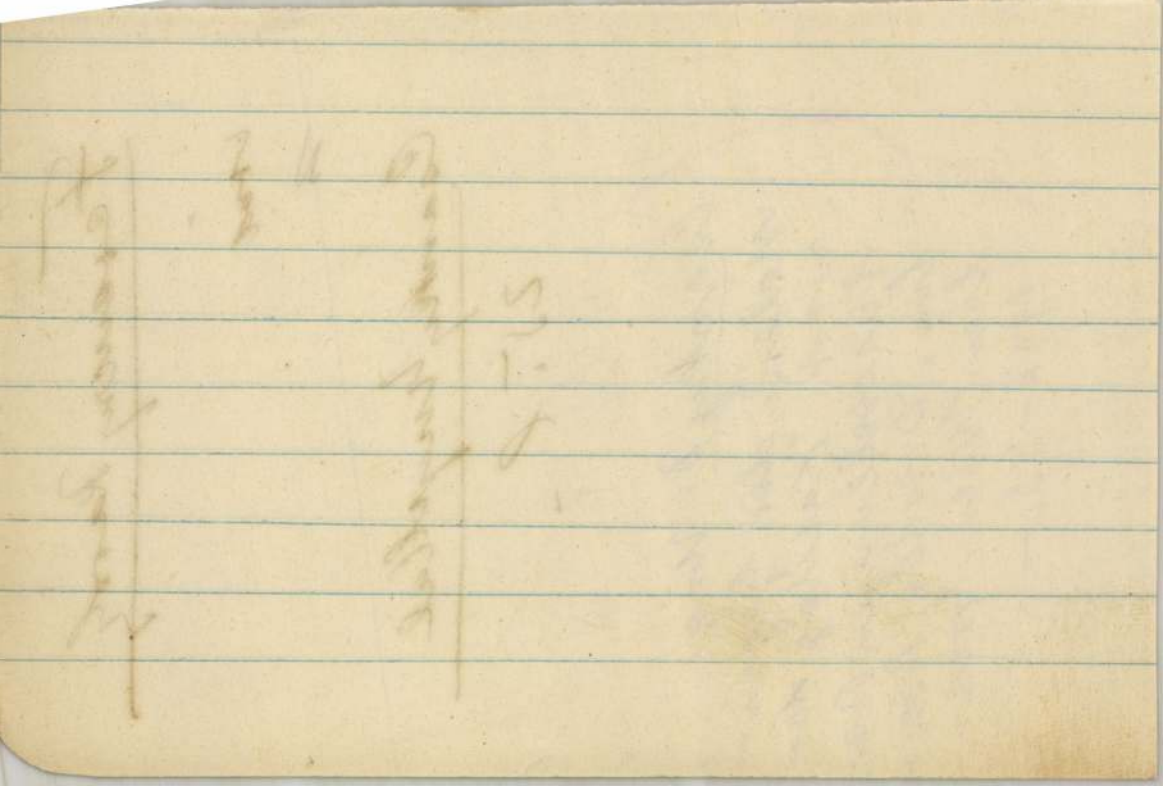

Ferenczy Károly

vod

~~Din Párts~~

~~3945. l.~~

~~(Képpel.)~~

Diner Dénes J.:

M. képzőművészeti kiállítás. M. ország a párizsi világkiállításon 1900. Bp. 1901. 39, 45. l. (Képpel.)

M.D.Y.

Ferenczy Károly
festő

1900-ben festette a művész
a „József eladjak testvérei"
ami művet. Ahol a fő alak
kiszolgáltatságát ábrázolja
a fő alak testtartása.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Rohonmohvanuk...
Művészet, 1968. julius – 10 lap.

Ferenczy Károly

Szerepelni fog a „Ferenczy család" emlékkiállításán a Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1968 I. 7

Ferenczy Károly

Szerepel a Ferenczy csalód emlékkiállításán a Nemzeti Galeriában

Pestmeggei Hirlap 1968 I. 7

Ferenczy Károly

Szerepel a „Ferenczy csalód" ezévben nyíló emlékkiállításán

Kohlok Magyar Néplap 1968 I. 7

Ferenczy Károly

Szerepel az ez évben megnyíló
„Ferenczy család" emlékkiállításon

Nagló (Veszprém). 1968 I. 7.

M.D.

Ferencsy Kándy
festő

1892-ben készült a „Tékozló fiu haratérése" című kép vár-lata, amely a tragikus motivumot tartalmaz.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Rokon motivumok . . .
Művészet, 1968. julius – 10 lap.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A TV Körkép című műsorában
foglalkozik a Ferenczy-család
kiállítása val.

—: A nap programjából

6. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 31.

Ferenczy Károly

1880-as években Párisban a Julien Akadémián tanult. Első képein Bastien-Lepage hatása: Kódobáló fiúk 1890; Kertészek; Lányok virágokat gondoznak 1899. – már lírai dekoratív jellegű. Bibliai képein a hétköznapi eseményeket általános emberi szintjére emeli.

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961. 132. l.

Ferenczy Károly

Október 1903

szines vegyes.

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.
Moszkva 1961.

M.D.A.

Ferenczy Károly festő

Müve Petrovics igazgató vásárlásként kerül a Szépmüvészeti Muzeumba

Máricusi est

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956 , 174.l.

FERNCZY Károly festő M.D.K.

Kiállitás müveiből Bukarestben születéének 100. évfordulója alkalmábaól

Napl·
Magy·r N emzet 1962. decmber 2. 8.1.

Ferenczy Károly, festő MTA

A közelben cikk jelent meg róla.

Mihályfi Ernő: Bernáth Aurél: A Múzsa körül
Sz. l.

NÉPSZABADSÁG, Sz. 1963. jan. 9.

Ferenczy Károly festő (2) MDK

A Nagybányára induló Hollóhoz rögtön csatlakozott a Münchenben dolgozó Ferenczy Károly is.

Murányi-Kovács Endre: Nagybányai festők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 23. 1

Ferenczy Károly, festő 1 MDk

Nagybánya igazi jelentőségét: „az új hang, az új mű, az új lehetőségek" megnyilatkozását a festészetben Ferenczy Károly fellépése, művészeti tevékenysége hozta.

Ujvárnyi-Kovács Endre: Nagybányai festők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 23.

Ferenczy Károly, festő

MDG

Hazatérő farágók c. festménye igazolja, hogy a nagybányai festészet érdeklődött a nép élete, a szociális problémák iránt.

Murányi – Kovács Endre: Nagybányai festők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 8. 1 bn. 1963. jan. 23.

NÉPSZABADSÁG

Ferenczy Károly festő

MDK

A nagybányai festőiskola egyik alapítója.

Festőnő c. képe. Depr.

–: Nagybányai festők művei a Nemzeti Galériában
7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 6.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Női arckép

Alkonyatkor a kertben

Almásy-Teleki 4. szv.aukc. 1940. nov.
13-14 l.

ELŐSZÓ

Nyári árverési anyagunk a hagyományokhoz híven ismét szolgál néhány intim magyar művészettörténeti anyag felderítésével. Legérdekesebb ezek közül megint csak az, ami a közelmultra vonatkozik. Mondhatjuk ugyan úgy, hogy Nagybánya régmultjára, vagyis kezdetére. Ferenczy Károly tanulmányai azok, melyekre most gondolunk. Lírai elmélyüléssel festett színtanulmányok: az egyik (164. sz.) még egészen halványzöld és kék, még a Nagybányát megelőző időből való, a 165. és 169. sz. lombtanulmányok már a nagybányai sötétzöld sűrűségeknek korukat jellemző, majdnem szélsőségesen egyéni átérzései. A 168. sz. arcképtanulmányok élénk világot vetnek arra, hogyan indult meg Ferenczy Károlynál az alkotás folyamata. Ugyanezt mondhatjuk a 166. sz. virágcsendéletre és a 172. sz. vízpartról. Mindkettő még a tiszta színhangulat állapotában, mely azután sohasem veszett ki Ferenczy Károly képeiből; még legbefejezettebb állapotában sem.

Egy másik intim emlék sokkal távolabb vezet minket a magyar festőművészet multjába. Ez egy női fej, ég felé emelt arccal, szőke hajjal, könnyező kék szemekkel és — nem tudni — fájdalomtól vagy elragadtatástól nyitva maradt ajkakkal. Soldátics Ferenc festménye, a leggyöngédebb érzésű nazarénizmus szellemében, mely azonban hangulatával a biedermeier szellemében játszik; sőt hagyományai egészen Jean Baptiste Greuzeig követhetők. Multunk nagy mesterei közül Benczúr Gyulát és Molnár Józsefet is képviseli egy-egy figyelemreméltó kompozíció. Benczúr történelmi képe Rákóczi Ferenc szökését ábrázolja. Molnár József idillje pedig egy szerelmi vallomást

Árverési Közlöny
1929. jun. 4. rk. 12.

elevenít fel abban a stílusban, amelyben az nagyapáink korában szinte kötelező volt. Kortársaik közül említsük fel László Fülöp női fejtanulmányát, egy az előkelő angol társaság igényei szerint készült képmást. Mendlik Oszkárt szintén képviseli ezúttal egy viharos tenger. A ragyogó világos tónusukban festett kolostor-folyosó Bruck Lajostól a legjobb plenair szellemből született.

Két sötét színekben tarka, nagyon misztikus hatású képecske Alessandro Magnasco tipikus alkotása. A szenvedélyes festőiséggel festett alakok természetesen aszkétikus szerzeteseket ábrázolnak rajta. A Tieling-féle olasz hegyvidék pásztorokkal (774. sz.) ugyancsak a XVII. század tónusfestését képviseli, de nem a szenvedélyes olaszt, hanem a szabatosságig tiszta folthatásokra törekvő exakt hollandust.

Nem jellemezzük bővebben az anyagot, mert árveréseink látogatói a rendes színvonallal és a szokott képpel fognak találkozni ezúttal is. Rá fognak ismerni azokra a művészekre, akiket keresni szoktak és akiket rendesen fel is szoktak találni aukcióinkon.

A szoboranyagban néhány Vastagh György-féle állatalak képvisel újat, egészen könnyed festői megmintázásával és az annak megfelelő kifogástalan bronzmunkájában.

A keletázsiai anyagban ezúttal is az újabb japán keramika áll első helyen. Külön említést érdemel egy szigorú stílusban díszített, de amellett gazdagon aranyozott Satsuma-váza (963. sz.), Fukurokujut ábrázoló kőcserépszobrocska (996. sz.) a híres Bizen műhelyéből, mely a legkeményebb anyagot készítette egész Japánban. Az aranyzománcfestéssel finoman díszített Satsuma elefántszobrocska, ha nem is régi, mégis kitünő munka, úgyszintén a fehér porcellánváza is, mely hullámokból kiemelkedő ponty alakjában készült. A régibb keletázsiai bronzművészetet ezúttal India és Sziám képviseli.

A sok herendi porcellánt, a szép bécsi csészéket, jó biedermeierpoharakat nem kell külön felsorolnunk, hiszen ezek is kezdenek ritkulni az árveréseken s így a közönség szeme úgyis megtalálja őket.

A bútorok, szőnyegek és könyvekről azt kell megjegyeznünk, hogy talán még olcsóbbak, mint eddig voltak.

Végül meg kell még említenünk, hogy az árverési csarnok fényűzési adójának átalányozása következtében az aukciókon 10%-ban

1667. Ferenczy Károly.
Sz. Wienben 1862 február 8-án.
A madárdal.

A liget előterében egy fiatal szőke leány figyel a fán ülő madár dalára. Térden alól jobbra fordultan ábrázolva, felfelé néz és mindkét kezével az előtte lévő fát fogja. Haját kontyba tüzötten viseli, szeme kék, szük ujju ruhája piros. Jelzése alól jobbra: FERENCZY K.

Lvan

Vászon, méretei 105:77.5 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én az 90432 sz. rendelettel 600 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99)
Az elszámolást tudomásul vette 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirat (277/99).
1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal a péterváry és moszkvai kiállitásra engedtetátt át (579/99), honnan 1900:IV. 9-én érkezett vissza. (188/900).

904:IV-29.

Ferenczy Károly

N.U.932.VII.24.
M.H.932.VII.24.

— **Ajándékok a Szépművészeti Muzeumnak.** A *Szépművészeti Muzeum* gyüjteményei ujabban ismét több értékes ajándékkal gazdagodtak. A régi káptárba szánt ajándékok közül ki kell emelni a költői működéséről is nevezetes Sevastian Vranex antwerpeni festőnek (1573—1647.) egy meleg szinezésü, poétikus, szignált képét, mely az őszt ábrázolja s bizonyára az évszakokat ábrázoló négyes sorozathoz tartozik. Ezt a képet néhai *Glück* Frigyesnek, a kitünő gyüjtőnek és müvészetbarátnak családja ajándékozta az ő emlékére. Szerencsés véletlen következtében egyszerre három olyan kép jutott ajándékozás utján a képtárba, amely mind a muzeum XVIII. századi barokk-képeinek és vázlatainak ujabban szépen kiépülő gyüjteményét gazdagitja. Ezek Johann Zick délnémet festőnek (1702—1762.) Dávid királyt Náthán prófétával ábrázoló, szignált képe, melyet a Müvészeti Muzeumok Barátainak Egyesülete adományozott; azután Januarius Zick-nek, az előbbi fiának (1735—1797.) Elizeus prófétát a sunemi asszonnyal ábrázoló, jellemző festménye, amelyet *Bedő* Rudolf igazgató, az ismert lelkes gyüjtő ajándékozott s végül Christian Winck, ugyancsak délnémet müvésznek (1738—1797.) a Keresztrefeszitést ábrázoló, a müvész jelzésével is ellátott, mozgalmas olajvázlata, amely *Meller* Simon dr. nyugalmazott muzeumi osztályigazgató (München) ajándéka. Néhai *Pejacsevich* Jolán grófnő végrendeletében Ambrosius Boschaert, 1600 körüli flamand festőnek Virágcsendéletét hagyta a muzeumra, mely letétként eddig is ki volt állitva a képtárban. Ugyanő két XIX. századi képet is hagyományozott a muzeumnak, ugymint a magyar festészet történetében is gyakran emlitett bécsi Karl Rahlnak id. *Andrássy* Gyuláné, *Kendeffy* Katinka grófnőt ábrázoló szép képmását és Johann Ender ugyancsak bécsi müvésznek Kemény bárónőt ábrázoló festményét. A modern képtárt gyarapitották még ajándékaikkal: *Ledofsky* Géza kormányfőtanácsos, aki Ferenczy Károlynak „Nyári est“ cimü 1904-ben festett képéhez készült szép vázlatát szerezte meg a muzeum részére, továbbá *Herzog* Mór Lipót báró, a nagyhirü gyüjtő, aki Basch Edithnek Babits Mihály költőt ábrázoló festményét adta ajándékba. A modern szoborgyüjtemény részére özv. *Kerekes* Pálné urnő a korán elhalt, nagytehetségü Szamovolszky Ödönnek Kerekes Pál dr.-t ábrázoló mellszobrát adományozta. A grafikai gyüjteménynek szánt számos ajándék közül ki kell emelni *Jankó* Jánosnak a Mult és Jövő cimü folyóirat által ajándékozott karrikaturasorozatát, Rippl-Rónai Józsefnek egy szép vizfestményét, melyet *Wertheimer* Adolf igazgató ajándékozott; Bernáth Aurélnak három rajzát, melyeket *Hoffmann* Edith, *Dános* Géza és *Fruchter* Lajos ajándékoztak; Vadász Miklósnak „Szeparéban“ cimü vizfestményét, amely *Ledofsky* Géza ajándéka, továbbá a *Melly* Béla nyugalmazott árvaszéki elnök és *Bedő* Rudolf igazgató által adományozott érdekes grafikai lapokat.

(Játszották a szolnoki versenyen, 1932. VI. 25-én.) VII/24

1. e4, Hf6 *(E megnyitást Aljechin védelemnek nevezik. 2.* e5, Hd5. *3.* c4, Hb6. *4.* d4 *után az elemzések még nem eléggé tisztázódtak. Lényegtelen mérkőzéseimben azt tapasztaltam, hogy az előretolt gyalogok miatt állásom könnyebben megtámadható marad, míg a sötét, a gyalogharc bevezetésével sorra nyeri a tempókat s figurái kedvező elhelyezést nyernek. Ezen okok miatt esett a döntés a szöveglépésre).* 2. Hc3, d5 *3.* ed, Hd5 *4.* Fc4 *(A második figurámat is közvetlen támadásba vittem. Hc3 után 5bc következik ujabb tempóelőnnyel. Ha c6, ugy a Hb8 fejlődését akadályozza. Az e6 válaszra pedig a Fc8-nak csak a statisztálás szükre szabott szerepköre maradna. Ezért választotta Kmoch mester a huszár visszavonulását, mely pillanatnyi futótámadással jár.)* Hb6 5, Fb3, c5 *6.* Vh5! *(Teljesen logikus lépés, mely bizonyára, mint teoritikus értékü, maradandó lesz. A királyhuszár eltávolodása a vezérszárnyra, nyujtotta az alkalmat, hogy a vezér támadásba lépjen. A vezér korai játékbavitele ritkán előnyös. Itt többszörösen indokolt. Az f7 és c5 gyalogok támadása. A védtelen királyszárny és szükség esetén a gyors visszavonulás, mind-mind az erélyes lépést javallja. Nem is említem, hogy a tervezett c4-re 7. Fc4, Hc4. 8. Vb5+ természetesen gyalogost nyer.)* e6 *(Tehát elértem.*

F e r e n c z y Károly festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjának rendezője

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Ferenczy Károly, festő

Revue de Hongrie, 1908.

I. année, 111–120. l.

M. I. É. N. K. Kiállítás a Nemzeti Salonban.

Ferenczy Károly festő, 1862-1917

Pásztortűz, 1931. 25-26 sz.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

Ferenczy Károly, festőmüzész

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. II. r.

608. l.

Kulturkrónika

F e r e n c z y Károly festő:

"Női akt"

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
169.

Ferenczy Károly, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. Tome,
266 - 269. l.

Oltványi - Ártinger Imre: Ferenczy Károly.

Ferenczy Károly, festő

Revue de Hongrie, 1911.

IV. année, VII. tome, 710-712. l.

fotogatás a Kolmer-gyűjteménynél.

Müvészek, XX.sz.

F e r e n c z y K á r o l y
festomüvész
1862 - 1917.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
231-232.

"A Tarsulat uj vezetősége"

Müvészek, XX.sz.

F e r e n c z y K á r o l y
festőmüvész
1862 - 1917
/: Vaszary dij, 1914 :/

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Tavaszi Kiállitás palyabirosaga"

Ferenczy Károly festőművész, tanár

XX sz.

Pásztortűz, 1928. 4 sz.

88 l.

Dr. Décsei Géza: Szüle Péter

Ferenczy Károly

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 243–245. l.

„Mienk" III. kiállítása.

Ferenczy Károly

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 503–504. l.

Bibliai képek a Művészházban.

Ferencsy Károly, festő

Pásztortűz, 1925. XI. évf.
500. l.

Szoholay Béla: Budapesti szeromnyitó ki állitások.

Ferenczy Károly. festő"

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Ferenczy Károly

festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1944. XXXVII. a. LXX. I. 58. l.

François Gachot: Három hónap a magyar festészetből (grafikai kiállítás)

~~Mű részek, XX. sz. (1900 - 1919)~~

Ferenczy Károly festő (1862 - 1917)

Hungarian Quarterly, 1940.

Vol. VI. No. 4. 727 - 733 o.

Farkas Zoltán: Nagbányai, a mappa Barbizon.

~~Művészek, XIX. sz. 2. f.~~

Ferenczy Károly festő (1862-1917)

Miroir, 1948. Automne, No. 4.
6-14 l.

Rabinovszky Mariusz: A modern magyar művészet előzményei.

F e r e n c z y K á r o l y
festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportjában külön gyüjteménnyel szerepel

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet..."

Ferenczy Károly festö.

Művészet.1905.IV.414.1.

Ferenczy Károly festő

Pesti Hírlap. 1924. febr. 17. 11

Thomas Mann a magyarságról

Ferenczy Károly festő"

Magyar Művészet, 1927

162.o.

P.E.: Ferenczy Károly halálának ti-
zedik évfordulója.

Ferenczy Károly.

Művészet. 1905. III. 406. l.

Ferenczy Károly, festő

Művészet, III., 1904. 80-85.

Lázár Béla: A Nemzeti Szinház története.

Ferenczy Károly, festő

Művészet, III., 1904. 51.

Kiállitások.

Ferenczy Károly, festő

Művészet, III., 1904. 14o.

Művészeti irodalom.

Ferenczy Károly, festő

Művészet, III., 1904. 140-141.

Művészeti irodalom.

Ferenczy Károly festő

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. k. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Ferenczy Károly festő

Magyar Művészet, 1926

365-384.o.

Réti István: A harmincéves Mon-
bánya. II. közlemény.

Ferenczy Károly, festő

Művészet, IV., 1905. 217-226.

Malonyay Dezső: Grünwald Béla

Ferenczy (Kiraly pestö

Prot. rzemle
1925.660-66

Ferenczy Károly, festő

Müvészet, IV., 1905. 281-290.
Meller Simon: Ferenczy Károly

Ferenczy Károly festö.

Mübarát.1922.II.25-29.l. 40-44.l.

Ferenczy Károly festő

Pesti Hirlap. 1926. máj. 13.10

Műrészeti kiállítás

Ferenczy Károly festő

Pesti Hilap. 1925. dec. 8. 8
Kézdé-Gomér László; a Ez-Kiállítás
a Műcsarnok összes termeiben

Ferenczy Károly.

8 órai Ujság.
1928. X. 30., 6.
(: Kritika :)

Festmeny Ferenczy Károly alkotásai

Elődeink

Szabad Nép 1948 marc 21.–80.–

Kirimi

Hagyi hagyád.
(Ferencsy Károly festőművész
alkotása.)

Művelt Nép, 1954. jun. 20. 8. old.

Festészet Ferenczy Károly: Lovasok.

A magyar tájkép festészet

Szabad Nép 1948 szept. 8.-4.-

Táblakép

"Orpheus":Ferenczy K.

Uj Ember 1952.6.szám 3.old.

A magyar festészet 150 éve.

Önarckép Ferenczy Károly képe

Önarckép kiállítás

Szabad Nép 1948. jan. 23. - 40. -

Ferenczy Károly festö.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202-203. l.

Ferenczy károly festő

Magyar Csillag, 1942 II. évf.

6. sz. 339-346 l. Petrovics Elek:

Ferenczy Károlyról.

Ferenczy Károly festő"

Magyar Csillag 1943 III. évf.

21. 12. 564 l. Farkas Zoltán:

Csoportkiállítások a Műcsarnokban.

Ferenczy Károly festő

Budapesti Szemle, 1911

(CXLV) 288-293 l.

Heller Imre: Téli tanulók.

Kiállitás.

Ferenczy Károly emlékkiállitá

a Műcsarnokban.

Műbarát.1922.II.48.l.

Kiállitások

a Nemzeti Szalon Ferenczy Károly kiállitása, Budapest, 19o3-4 körül

Müvészet, III., 19o4. 8o-85.

Lázár Béla: A Nemzeti Szalon története

Kiállitások
Ferenczy Károly kiállitása, Budapest,
Nemzeti Szalon, 1903.nov.19.

Művészet, III.,1904. 51.

Kiállitások

Kiállítások

Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézet. Ferenczy Károly kiáll. 1941.

Budapesti Szemle CCLX. 1941. 273–282. Gál Ervin: Képzőművészet

Szekeres festő

291/

Ferenczy Károly-emlékkiállítás, Kincsemok

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Kiállítás.

Ferenczy Károly emlékkiállitása a

Műcsarnokban.

Pesti Napló. 1922. jan. 15. 11. l.

Ferenczy Károly kiállítása

Nemzeti Szalon – Bp. – 1904.

Budapesti Szemle, 1904. CXVII.

125. – 130. l. – Petrovics Elek: Ferenczy Károly képei.

Kiállitások

Ferenczy Károly különkiállitása
a Nemzeti Szalonban

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
77-78.
"Kiállitások naptára"

Kiállitások

Ferenczy Károly kiállitása
a Nemzeti Szalonban

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
152.
"Kiállitások naptára"

Ferenczy Károly kiállítása — 1913.

Ernst - muzeum.

Budapesti Szemle 1913/CLIV/301-309 l.

D: Tavaszi tárlatok.

Kiállitások
Ferenczy Károly külön kiállitása
Budapest, Nemzeti Szalon, 1903.nov.
15-dec.15.

Művészet, II., 1903. 360.

Kiállitások naptára.

Nemzeti Szalon Ferenczy Károly-kiállitása, 1903. nov. 15-dec. 15.

Müvészet, II., 1903. 224.

Kiállitások naptára.

Kiállitás

Mücsarnok, Ferenczy

Pesti Napló, 73 éf.1922 I.15

Kiállitáok

Ernst Muzeum .Ferenczy Károly hagyatéki kiáll. 1936.

Budapesti Szemle CCXLII. 1936. XX 110-121. Ybl Ervin: Képzőművészet

Miskovits Mózes rajzoló

314,

Dijak

I p o l y i dij
- Ferenczy Károly -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
69.
"Kitüntetések"

Táblakép. Önerőpek, Ferenczy

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Önálló táblakép - Egyházi festmény

F e r e n c z y Károly:
Abraham áldozata

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
69.
"Kitüntetések"

Táblakép — „Ábrahám áldozata"

Ferenczy Károly

Budapesti Szemle, 1902.

(CIX.) 144.–153. l. — Meller Simon:
A téli tárlat.

Táblakép – „Cigányok"

ferenczy Károly

Budapesti Szemle, 1901. (CVI.)

425.– 437. l. – Meller Simon: A

Tavasi Tárlat.

Páblak ep. Góh István portréja, Ferenczy

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Táblakép – „Márciusi est"

Ferencry Károly

–

Budapesti Szemle, 1903.

(CXIII.) 127.–133. l. – Meller Simon:
A téli Tárlat és a Pál László Képgyűjtemény

Táblakép. Lukács-portré, Perenzy

Pesti hírlap. 1922. jan. 15. 9

k. k. d. Perenzy-emlék-kiállítás

Táblakép. „József dadják testvérei", Ferenczy

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-mellékkiállítás

Táblalap, „Hegyi beszéd", Ferenczy

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Táblakép. „Három Királyok", Ferenczy

Pesti Hirlap. 1922. jan. 15. 9

K. K. L. Ferenczy-emlékkiállítás

Táblakép „Patak"

Ferenczy Károly

Budapesti Szemle, 1908.

CXXXIII. 457.–461. l. Erdey Aladár:

A Nemzeti Szalon Tárlatai.

Művészcsoportok
a nagybányai művésztelepn,

Művészet, IV., 1905. 281-290.

Meller Simon: Ferenczy Károly

A Nemzeti Szalon Ferenczy Károly kiállitása, 1903. nov. 15-1903.dec. 15.

Művészet, II., 1903. 288.

Kiállitások naptára.

Ferenczy Károly emlékkiállítása – 1922. Bp. Műcsarnok.

Művészet, 1922. II. 48. o.

Ferenczy Károly emlékkiállítása.

Kiállitások

Nemzeti Salon Ferenczy Károly külön kiállitása, Budapest, 1903. dec.

Müvészet, 11.,1903. 436.

Kiállitások naptára.

Ferenczy Károly

Művészet, 1940

V. évf. 36. sz. 103. o.

Ferenczy Károly új tanulmányos kiállítása Almássy Teleky Éva műtermében.

Ferenczy Károly festő (1862-1917)

Pásztortűz, 1928. 23 sz.

546 l.

Horváth: Magyar kultúrharcosok

Ferenczy Károly festő (1862-1917.)

Pásztortűz, 1929. 13 sz.
310. l.
Ruszinszkó festőművészei

Ferenczy Károly festő

Magyar Müvészet é925.6-24.o.
Lyka Károly: A nagybányaiak küldetése.

Ferenczy Károly.

Litteratura.1932.VII.év.juli.565-575 .l.

Hüvös László szobormüvei.

Ferenczy Károly, festö.

Tükör. 1940. VIII. évf. 9. sz. 595. l.
Kállay Ernö: Ferenczy Károly.

Ferenczy Károly ,-festö

Tükör.1935.III. évf. 5..sz. 2o.l

Péter András:Eegy magyar rajzgyüjtemény

Ferenczy Károly

Tükör. 1935.III. évf. 5. sz. 2o.l
Péter András: Egy magyar rajzgyüjte-
mény

Ferenczy Károly festőművész.

Népszava XXXV.1907 márc.9.
59 sz. 5 lap.

Nemzeti Szalon.

Ferenczy Károly.

Tükör.1940. VIII. évf.9. sz.595.l.
Kállay Ernö: Ferenczy Károly

Ferenczy Károly festő

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

Ferenczy Károly festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.29.
232 sz. 7 lap.

Akt kiállitás.

Festészet – XIX. sz. v. / XX. sz. e. – Önálló tábla-

kép

Ferenczy Károly „Bohócok"

Revue de Hongrie, 1908.

I. sz. 111 – 120. l.

M. i. É. M. K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Festészet – XIX. sz. v. / XX. sz. e. – Önálló táblakép.

Ferenczy Károly „Csendélet"

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 111 – 120. l.

M. I. É. N. K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Nagybányai iskola

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. Tome,
266-269. l.

Oltványi-Ortinger Imre: Ferenczy Károly

Oktatói

Tábori kép — „Virágcsendélet" — Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 684-686. l.

Idei Tárlat.

Festészet (1900-1919) - Önálló táblakép

Ferenczy Károly: „Tékozló fiu-hazatérése" - lovagló fiatal pár.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 243-245. l.

„Miénk" III. kiállítása.

Festészet – XIX. sz. v. / XX. sz.-e. – Önálló Tábla-
kép.

Ferenczy Károly „A tékozló fiu visszatérése"

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 111 – 120. l.

M. I. E. N. K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Festészet – XIX. sz. v. / XX. sz. e. – Önálló Fábián kép

Ferenczy Károly 3 fájlképe

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 111 – 120. l.

M. i. É. N. K. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Táblakép – „Keresztlevétel" – Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 466–468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Táblakép — „Kassai arckép" — Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. k. 466–468. l.

Magyarország a párisi nemzetközi műkiállításon.

Festészet – XX. sz. – Önálló Táblaképek

Ferenczy Károly „Kertben"

Revue de Hongrie, 1911.

IV. année, VIII. Tome, 710-712 l.

Látogatás a Kohner gyűjteményénél.

Festészet, XIX. n. 2. f. — Önálló táblakép

Ferenczy Károly: „Hegyi beszéd", —
tőle fiatalkori mű.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 503–504. l.

Bibliai képek a művészetben.

Festészet – XX. sz. – Önálló táblakép

Ferenczy Károly „Fürdő előtt"

Revue de Hongrie, 1911

IV. année, VIII. Tome, 710-712. l.

Látogatás a Kolner gyűjteményénél.

Táblakép — „Fürdő előtt" — Ferenczy Károly

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VIII. k. 466 - 468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Táblakép — „Festő és modellje" — Lemery Károly

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VIII. k. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Táblakép — „Cigányok" — Launy Károly

Revue des Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466 - 468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

München

Ferenczy Károly.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. Tome,
266-269. l.

Oltványi-Ártinger Imre: Ferenczy Károly.

Nagybánya

Ferenczy Károly.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, III. Tome,
266-269. l.

Oltványi-Oertinger Imre: Ferenczy Károly.

Nápoly

Ferenczy Károly.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. tome,
266-269. l.

Oltványi-Ártinger Imre: Ferenczy Károly

Páris

Ferenczy Károly.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. Tome,
266-269. l.

Oltványi-Ártinger Imre: Ferenczy Károly.

Rajzkollekció. Ferenczy K.

Pesti Hilap. 1925. okt. 4.2

k. k. l. Két miniatúrtás

Ferenczy Károly

halálának 50. évfordulóján kiállítás nyílik ifjukori képeiből a szentendrei múzeumban. A bemutatott képeket F. K. Szentendrén festette

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 5, 4. o. hasáló

MDK

Ferenczy Károly

olaj:

Kavicsot hajigáló fiuk

Kertészfiu

Kertészek

Az ifju Ferenczy. Szentendre Ferenczy K. Muz. 1967. aug.

M.D.K.

Ferenczy Károly /~~1863~~ 1862-1917/

24. Fürdőző fiuk.
28. Madárdal.

"A gyermek a müvészetben". Kiáll. tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 7.l.

MDk

Ferenczy Károly festő

Tárlatvezetésen ismertetik.

-: A hét napi kulturális programjából 26

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. dec. 25.

Ferencsy Károly, festő

Bemutatásra kerül Párisban
több műve.

— : Magyar szobrok Párisban 6.

ESTI HIRLAP, 3/4. 1966. febr. 4.

Ferenczy Károly
Jestő

M.D.K.

A képzőművészeti Főiskolán
óvait látogatta Uitz Béla

Szabó Julia: Uitz Béla
Művészet, 1962-julius — 12 lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.f

Kertesfiú
Lovak a vízben
Festvérek } repro

Genthon István: Ferenczy Károly
Művészet, 1962. Julius.

mdk.

Ferenczy Károly

Önarckép, „Hazatérő favágok"
„Álvó nő" e. műveiről
reprodukciók

B. E. Ferenczy Károly Születésének Századik Évfordulójára

Ország-Világ, 1962, 8. sz 21. l.

mdk

Ferenczy Károly
1862 – 1917

„A nagybányai iskola legnagyobb egyénisége"

L. S. Ferenczy Károly

Népművelés, 1962, 3. 12 28. l

Ferenczy Károly

festő

M.D.K.

Szentendrén festette a „Kertészek" című festményét.

B. Supka Magdolna: A szentendrei művésztelep kialletása
Művészet, 1962. augusztus — 46 lap

MDK

Ferenczy Károly

Yartin: Tav. mütárlat. A Hét, ~~1898~~ 1899. 27o-71. o.

EDK

Ferenczy Károly

Születésnapi gratulálók

Nápolyi emlék

Testvérek

Képzőműv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

Ferenczy Károly

Fekvő női akt

Alvó cigányleány

Képzőműv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

MDK

Ferenczy Károly

Kerti jelenet

Nyári reggel

Napos délelőtt

Képzőmüv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

MDK

Ferenczy Károly

Október

Séta

Levétel a keresztről

Képzőműv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

MDK

Ferenczy Károly

Madárdal

Mérciusi est

Kereszthegy

Képzőmüv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Képzőmüv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940. 11.sz.
262. l.

MDK

Ferenczy Károly

Pályabiróságok ülései.
Mücsarnok 1900. 48.o.

MDK

A párisi kiállitás juryje.

Ferenczy Károly

Mücsarnok, 1899.29.sz.451.o.

MDK

Ferenczy Károly

György EME 26.o.
György Lajos: Az Erdélyi Muzeum Egyesület három-
negyed százados tudományos működéséről 1859-1934.
Cluj, Kolozsvár 1938.

FERNCZY Károly festő M.N.K.

Nyári reggel.
Márciusi est.
Október

Dutka Mária: Nagybányai festők kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában
Magyar Nemzet 1963. január 6. 7.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Grafikák:

Tájképvázlat

Kertész

Cigányok

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14. l.

MDK

Ferenczy Károly

Ágota kisasszony, repr.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf. kiáll. 1954. szept.

MDK

Forencsy Károly festőm.

grafikák:

Cimlapterv

Varrónő

Tájképvázlat

33. csop.kiáll. Ernst Mus. 1925. okt. 13-14. 1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Női fej

Öntöző nő

Anya gyermekével

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14. l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Tékozló fiu, vf.

Arcképtanulmány

Gondolkozó

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14. l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Pihenő fiu

Tanulmány egy illusztrációhoz

Arcképtanulmány

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14. l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Natura morta con pappagallo

Autoritratto

Mostra Roma 1928.VI. 44. 1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Passeggiata d'autunno

Giuseppe venduto dai fratelli

Mostra Roma 1928.VI. 44. 1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Zingara

Ottobre

Nudo di donna

Mostra Roma 1928.VI. 44. 1.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

Prima del begno

Natura morta con anitre

Il Figliuol Prodigo

Mostra Roma 1928.VI. 44. 1.

MDK

Ferenczy Károly

Mostra Roma 1928. VI.

MDK

Ferenczy Károly festő

Lyka: Két nemzedék. Uj Idők 1910-11. 2.sz.

49 l.

MDK

Ferenczy Károly festő

Vörös fal festm.

Farkas Z: Téli kiáll. a Mücs.-ban. Vas. Ujs. 191o. 47.sz.nov.2o. 966.l.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

neve eml.

Miklóssy Z: Művészprogram Zebegényben. Figyelő,

1946. I.26. II.ém.

FERENCZY KÁROLY

festőművész, a naturalista festészet magyar képviselője, Szentendrén élt és dolgozott egy-huzamban négy évig

Horler Miklós- Sallay Marianne- Kuthy Sándor: Szentendre. Bp. 1960. Müsz kiadó. 44. l

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

„Önarchép" repro

Aradi Nóra: Nagybányáról
Művészet, 1963. február - 3 lap

mdk.

Ferenczy Károly

Oktober c. képének
reprodukciója

(b. c) Nagybánya Festészete A Nemzeti Galériában
Ország Világ 1963. 4. sz 15. l

MDK

Ferenczy Károly

Október, festm.

Szemere Samu: A müvészet mint valóságértelmezés.
Budapesti Szemle, 1936. aug. 2a 205. 1.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Ld. Baráth Kálmán: Népélet a magyar festészetben c. cikk.

Panoráma. Bécs. 1928.aug.26. 35.sz. 12-13.p.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Ld. Radnay Oszkár: A Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei c.cikk.

Panoráma. Bécs. 1927.jan.2. 1.sz. sztl.p.

Ferenczy Károly

Fürdő fiuk,

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Ferenczy Károly

Pieta c.festménye.Repr.
A Műcsarnok tavaszi kiállitásából.

Művészet 1915. 151.old.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Tanulmány az Archeologiához

Lovasok

Női akt

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.1.

Ferenczy Károly, festő M.D.K.

nevét „mint a pleinair és a szintetikus formahepřés nagy mesterének művészét", cenliti

Perneczky, Géza: Geschichte der ungarischen bildenden Kunst
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 296. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét említi

Fehér, Zsuzsa: Malerei und Plastik
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t.

286. old.

M.D.V.

Ferenczy Károly
festő

1890-ben készült a „Kavicsok
hajigáló fiú képe", amelyik esz-
tendő Ferenczy Béni születési évé-
vel.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Rohan molinumok
Művészet, 1968. julius – 10 lap.

Ferenczy Károly
festő

M.D.L.

1890-ben festette meg a „Kaviosok hajigáló képet" Szentendrén, ez a mi naturalista korszakának egyik jelentős állomása.

Csengeryné Nagy Eszszsa: Rohon mohi vurnok ...
Művészet, 1968. julius – 10. lap.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Kavicsot hajigáló fúja 1938-ban
került a „Fővárosi Képtárba",
addig Fränkel József volt műkeres-
kedő képszalonjában függött.

Gergenyi Nagy Zsuzsa: Rokon motivumok
Művészet, 1968. julius – 10 lap.

Ferenczy Károly festő M.D.A.

Müve Petrovics igazgató vásárlásaként kerül a Szépmüvészeti Muzeumba

Háromkirályok

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956 , 174.l.

M.D.A.

Ferenczy Károly festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum modern magyar képtára 1918-aa uj szerzeményi kiállitásán

Márciusi est

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 171.1.

M.N.K.

Ferenczy Károly festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum háboru utáni gyarapodás között.

8 mü

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 185.1.

Ferenczy Károly festő

Az 1949-ben felállitott modern magyar képtárban a Szépmüvészeti Muzeumban külön kiállitóhelyisége

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 184.1.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Az 1896-1906-os szerzeményezés során került műve
a Szépművészeti Muzeum gyüjteményébe

Festő és modell

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 166.1.

Ferenczy Károly

1901-ből származó, olaj-vászon, 143.5 x 164,7 méretű, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött „Ábrahám áldozata" című képét közli az alanti mű.

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről.

Budapest, 1964. 32-33 l. közölt

Ferenczy Károly

1901-ből származó, olaj-vászon, 87 x 115 cm. méretű, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött, „Cigányok" című képét közli a mű.

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről.

Budapest, 1964. 32-33 l. között.

Ferenczy Károly

„Ábrahám áldozata" cimü képén látható lehelet finom szintónusának játékát emeliki.

Lyka Károly: Kis könyv a müvészetről, Budapest, 1964. 221.

Ferenczy Károly

módított formában állította ki újólag régebbi cigány alakjait.

Lyka Károly: Lis könyv a művészetről, Budapest, 1964 221.

Feleneczy Károly

„Ábrahám áldozata" és a Nagykónyai erdő" képlet "című képeiről ad magyarázatot.

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről, Budapest, 1964. 211

Ferenczy Károly

ról a laikus ugy véli, hogy a művész csupán irodalmi töprengések után találta meg képeinek tárgyát; pedig a valóság más, a tárgy csupán ürügyként szolgál a festő gondolatok megvalósításához.

Lyka Károly: Kiskönyv a. művészetről, Budapest, 1964. 21 l.

Ferenczy Károly, festő

Már mulci is festettek.

← A Ferenczy művészcsalád kiállítása a Várpalotában 8

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 14. [Vidéki]

MDK

Ferenczy Károly, festő

Tömör s' értékes ismertetés

a valódról.

Székely András: A Ferenczy család kiállítása a budai Várban 7

28.

Népszabadság, Bp. 1968. jún.

MDK

001

MDK

Ferenczy Károly

neve említve

Iványi-Grünwald B. emlékkiáll. Kecskemét 1967.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Bemutatták a kiállítást

a szakemberek.

–: A Ferenczy művészcsalád kiállítása

a Várpalotában 9

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 14.

Ferenczy Károly

(1862-1917)

Tyúletelés. 1895. o.v. 91 x 70,5 cm.). n.
M.N.G. Ltsz.: 54.180

Javani láj 1905. o.v. 106 x 122 cm.
J.i.l.: Ferenczy Károly 1905.
M.N.G. Ltsz.: 9032.

Reprodukció: Javani táj

Mérőjazdasúg a répromüvénetben. A Kat. bev. Mátolni János. Bp. 1959

20.

Ferenczy Károly

saját > vallomása szerint kolorisztikus és szintetikus alapon e naturalizmust művelte.

Balogh András: A képzőművészeti gicces. Ill. Artner Tivadar. Bp. 196[illegible]. 131 l. /Gondolattár/

50. l

Ferenczy Károly (1862-1917)

Napos délelőtt. (repr.)

Magyar Nemzeti Galéria tulajdona.

Dombi József: Muzeumok - remekművek. Bp. 1964.
Képz. Alap k., 449 l., ill.

93 l

Ferenczy Károly

neve legszorosabban fűződik a nagybányai művészet fogalmához.

Magyar mesterművek, Budapest, 1966

Dr. Körner Éva

Ferenczy Károly

Münchenben az akadémizmus kötelékéből kipaboditotta magát, a francia naturalizmuson okulva, a természetből merítette élményeit; 1896-ban a nagybányai festőtelep egyik alapító tagja

Magyar mesterművek. Budapest, 1966.

Dev. Körner Éva.

Ferenczy Károly

„Október" (1903) c. képét említi; művén kedvelte a fényhatásokat

Magyar mestermüvek, Budapest, 1966.

Dev. Hötner Éva

Ferenczi Károly

művéből jelentős anyagot a Nemzeti Galéria kiállítását, 1968 év folyamán.

Jelentéktelen cikk: „National Gallery – Fine Arts and Music in 1968"

Daily News, Budapest, 1968. I. 13.

2 l.

MDK

Ferencz Károly, festő

Jún. 13-án ünnepélyes
a nyitó előtt a kiállítást.

← : Családi kiállítás 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 13.

MDK

Ferencsy Károly, festő

jún. 14-én nyílik meg
a Várban a Ferencsy-család
c. kiállítás.

—: Hír

8

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 14.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Jún. 14-én nyílik meg a
„Ferenczy család emlékkiállítás."

r: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1968. jún. 11.

Ferenczy Károly, festő

MDK

hönyi István Ferenczy Károly

„nárnyai alól indult el."

Dr. Pétheny Zsolt: Két modern magyar művész 4.

A Könyv, Bp. 1935. január II/1

Ferenczy Károly

Festménye szerepelt a sárospataki várban rendezett III. kiállításon.

Képzőművészeti kiállitás Sárospatakon a Nemzeti Galéria anyagából.
Északmagyarország 1962. szept. 4. 4.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
levele

Tersánszky Jenő gyermekkorá-
ban gyakran nézegette Ferenczy
Károly pasztelljeit.

Dévényi Iván: Tersánszky Jenő és a képzőművészet
Művészet, 1968. június - 20 lap.

Ferenczy Károly, festő (1862-1917) M.D.K.

„a Nagybányai iskola vezér-egénisége"
1885-ben Münchenben tanult, később Nápolyban;
1887-9 között a párizsi Julian Akadémián,
majd 1893-6 között ismét Münchenben. 1896-ban
részt vett a Nagybányai Művésztelep megalapitásá-
ban, 1905 ben a Képzőművészeti Főiskola tanára
lett. Műveiből emlékkiállitást rendezter 1918-
ban és 1938-ban. A XX. sz. magyar festészet kima-
gasló alakja. A kiállitáson 3 festménye szerepelt,
melyek körül a katalógus a „Napsütéses reggelt" korli
(olaj.v.) 1905. 91·5×92·3

— Twentieth Century Hungarian Art
Paintings, sculpture and graphic works
Intr.: Istvan Genthon

— The Arts Council of Great Britain at the Royal
Institute Galleries, Piccadilly, 1967

3. és 7. o.

MDK

Ferencsy Károly, festő
1968. jún. 14-én
volt a megnyitó.

–: Megnyílt a Ferencsy emlékkiállítás

9

Népszabadság, bp. 1968. jún. 15.

Ferenczy Károly

„Október" című festményéről készült bélyegreprodukciól közöl a szerző.

„K. S." jelücikk: Meisterwerke moderner Malerei auf Briefmarken.

Neueste Nachrichten, Budapest, 1907. dec. 21. 21.

Ferenczy Károly

„Három királyok". 1898. olaj-vászon
137 x 195. Magyar Nemzeti Galériában
őrzött képét közli

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről.
Budapest, 1964 48-49 l. között

Ferenczy Károly

művét, a Napkeleti bölcsek (Három királyok) cimmel, először 1898-ban mutatták be Budapesten

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről, Budapest, 1964. 36 l.

Fejenczy Károly

„Tájvázlat" című kréta rajzát kézli

Lyko Károly: Kis könyv a művészetről.

Budapest, 1964. 64-65 l közölt

Ferenczy Károly festő M.D...

Az 1896-1906-os szerzeményezés során került
müve a Szépmüvészeti Muzeum gyüjteményébe

"azatérő favágók,
Esti hangulat.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956, 166.l.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Testvérek, 1911. Olaj, vászon, 77 x 104 cm. – MNG. ltsz. 6336.

Hasatérő favágók, Olaj, vászon, 60 x 95 cm. – MNG. ltsz. 1756.

Szerepelt a Magyar művészet kiállítása Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 183-184. Sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. hev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár J. – Bp. 1966. – 31 l., 20 t. – 25 l.

Ferenczy Károly (1862 - 1917)

Festőnő. Olaj, vászon, 136,3 x 129,6 cm.
MNG. ltsz. 2472.

Napos délelőtt. Olaj, vászon, 91,5 x 92,3 cm. - MNG. ltsz. 5251.

Szerepelt a Magyar művészet kiállítása Párizsban szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 182-183. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. ber. Aradi N., Gerevich R.-né, Solymár J. - Bp. 1966. - 31 l., 20 t. - 25. l.

Ferenczy Károly

közvetlenül hagyományt teremtett a magyar művészetben.

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. ker. Aradi N., Genthon I.-né, Solymár T. Bp. 1966. 31 l., 20 t. – 12. 1.

Ferenczy Károly

magasabb festői célok nélkül nem
nyílt eseteken.

Bölöni György: Magyarság - emberség. Bp. 1959.
Magvető k., 540 l., ill.

340.1.

Ferenczy Károly

Festőnő. (repr.)

A magyar művészet kiállitása Párizsban. Bp. 1966.
Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár I.
Bp. 1966. 31 l., 2o t.

1.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Napos délelőtt. 1905. Olaj, vászon.
A nagybányai iskola vezető mestere volt.

Dombi József: Muzeumok – remekművek. Bp. 1964. Képz. Alap k., 449 l., ill.

93.l.

Ferenczy Károly, festöm.
1862-1917

179. Ülö férfi. Krétarajz. 7ox54
180. Tanulmány a vörös hátteres nagy akthoz. Ceruzarajz. 4ox5o
181. Külvárosi hajnal. Olf. 42x45

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 18.1.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.
1862- 1917

173. Vörös hátteres akt. Olf. 115x140 J.f.j.
Illusztrálva a X. táblán.
174. Szinyey Merse Pál képmása. Ceruza. 40x28
Illusztrálva a XII.táblán. J.k.b.
175. Tanulmány a Pietához. Ceruza. 17x22
176. Malonyai Dezsö képmása. Olf. 90x80
177. Testvérek. Olf. 55x62
178. Lombtanulmány. Olf. 45x60

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 18.l.

Ferenczy Károly

MDK

Leányok virágokat gondoznak, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Fer nczy Károly

MDK

K.E.szobrász arcképe, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

MDK

Ferenczy Károly, festőm.
1862 - 1917

166.	Artisták serleggel.	Olf.	82x54
167.	Külvárosi hajnal.	"	4ox46
169.	Fekvő női akt.	"	57x72
17o.	Lovasok az erdőben.	"	53x66
171.	Fekvő női akt.	"	5ox6o
173.	Tanulmány a fürdőzőkhöz.	"	64x46

Árv. Közl. 1933. dec.hó 4.rk.sz. 68 aukció
17.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly

"...százéves születésnapját néhány hónappal ezelőtt ünnepelte művészi közéletünk."- mondja "Ferenczy Béni műtermében" című beszámoló során Gách Marianne, s a továbbiakban megjegyzi, hogy a művész műtermében édesapjának Ferenczy Károlynak "..a falakon néhány csodálatos képét.." látni.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. november 30. VI. évf. 48. sz. 3-6. lapokon.

Fernczy Károly festő M.D. K.

Szent endrén dolgozott

Alberti Mihály: Tornyai emlékkiállitás Szentendrén

Pest megyei Hirlap 1962. október 9.5.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás. — Nagybaicai szabad festőiskolájába tanult 1902-ben Mikola András.

Bibliográfia kivonat: Mikola András festőművészről
Művészet, 1963. március – 25 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Artner Tivadar: Meghésett, de nem kisö nagybányai szegszemle
Élet és Irodalom, 1963. március 9 – 8 kep

mdk

Ferenczy Károly

műves állanak a kiállítás középpontjában, stokallas fovágók, erdő zöldje, fürdőző kamaszok, modern Krisztusok és Háromkirályok stb. Vak Katona c. képe a tárlaton

-ys- Nagybányai Festők

Népművelés, 1963. 2. sz. 41. l.

Népni

Ferenczy Károly

Márciusi est

Oktober

e. művei

reprodukciók

A Nagybiznyai Festők Kiállításának Anyagából

Népművelés 1963 2. sz Hátsóborítólap

MDK

Ferenczy Károly

neve említve

Holló László gyüjt. kiáll. Ernst Muz. 1967.

M.N.K.

Ferenczy Károly festő

Márciusi est, 19o2, repr.

Bp. MNG

Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség, Bp. 1961.

45. kép 228.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Egyike a nagybányai művésztelep szervezőinek

Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség, Bp. 1961.
47.l.

Ferenczy Károly

Szerepel a „Magyar művészet párisi kiállításán" a Szép. műv. Múzeumban

Gerevich Lászlóné: A magy. műv. párisi kiáll. a Szép. műv. Múzeumban

Magyar Ifjúság 1966 VIII. 20.

M.D.K

Ferenczy Károly

festő

Tragikus hangvételű alkotása a „Vakás"-a, a „Tekozló fia haza-térése". A „Vakás"-t a művész 1892-ben festette.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: Rokon mohvumok...
Művészet, 1968. julius – 10 lap.

1.

Ferenczy Károly

lett Hollósy távozása után a nagybányai művésztelep szellemi irányítója. Teljes életművet hagyott hátra. Első, szentendrei képei Bastien Lepage naturalizmusát idézik, körök a fényjelenségek foglalkoztatják.

Artner Tivadar: Vezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

480. l.

Ferenczy Károly

életművében tájak, arcmások, alakos kompozíciók, csendéletek és aktok váltakozvak. Legtöbbet reprodukált műve a Márciusi est (Festett családi csoporthépet, tömeg-kompozíciót, munkásembereket, pónikon lovagló úrigyerekeket, tyúk-etető lányhát, Pietát, hesti jelenetet, stb. - ha festői problémát látott benne.

Artner Tender: ,vezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

480-481. l.

3.

Ferenczy Károly

stílusa az első időkben részletező, később a fény élénkké teszi.

Artner Tivadar: Avezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

481-482.

Fevenczy Károly

Karcsot hajtógáló fiúk. 1890k. Budapest, Nemzeti Galéria. (repr.)
Testvérek. 1911. (repr.)
Három királyok. 1898. (repr.)
Márciusi ért. 1907. Budapest, Nemzeti Galéria. (repr.)

Artner Tivadar: Évszredek müvészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

482-484.l.

Ferenczy Károly

volt egyik vezető mestere a magyarországi iskolának Hollósy Simon, Réti István és Thorma János mellett.

Artner Tivadar: Évezredek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat K., 605 l., ill.

977.1

Ferenczy Károly
festő

M.D.

„Kavicsok hajigáló fiúk"
„Válás"
„Tékozló fiú haraterése"
} repr

Csengeryné Nagy Lsuzsa: Rokon mok vannak....
Művészet, 1968. julius – 10 lap

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum metszetgyüjteményébe került.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bpé 1956. 161.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeum rajzgyüjteményébe xxx került.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 160.1.

Ferenczy Károly

Szinyei Merse Pál arcrajza.
1912. Vaslat. Kréta, 430 x 300 mm.
Ltr.: 1923-1012.

Lelátós a Virágh-erdőt 1912-1913.
Kréta, 293 x 331 mm. Ltr.: 1940-35 33.

Reprod.: Vaslat a „Józsefet eladják test-vérei c. festményhez.

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX. szórad. A Zsolt. bev. Delmacher Anna.
Br. 1959

29/1.

39
17
56

Ferenczy Károly

Jósefet eladják testvérei. Vázlat. 1900. Szén, 559×437 mm. Ltr.: 1922-912.

Lovas. 1905. Szén, 375×372 mm. Ltr.: 1927-2016.

Lázár Béla arcképe. „Ferenczy Károly". 1907. Szén, 610×460 mm. Ltr.: 1955-5805

Gyöngyi Messe Pál arcképe. 1912. Vázlat. Méta, 430×300 mm. Ltr.: 1923-1012.

(folyt.)

Magyar rajz és akvarell. A XIX. és a XX. század A rat. bev. Delmachet Anna Bp. 1959.

29

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Műve a Szépművészeti Muzeum modern magyar képtára 1913-as átrendezésekor kerül bemutatásra

Nyári nap,

Patak,

Izsák feláldozása,

Fekvő nő

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 170.l.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-os modern magyar képtári kiállitáson müve szerepel .

5 kép
Nem került kiállitásra Esti hangulat , és
Festőnő

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956, 168.1.

Ferenczy Károly (1862–1917)

Ferenczy Károlyné, Fialla Olga arcképe. 1894 k. nén, 606 × 452 mm. Ltn.: 1919–502.

Nápoly emlék. „Ferenczy K." Illustr. Kiss József Költeme Jéhen. 1896. nén, 635 × 410 mm. Ltn.: 1917–276.

Daphnis és Chloé. „Ferenczy Károly N. B." Illustráció Kiss József Költeme Jéhen. 1896. nén, 187 × 380 mm. Ltn.: 1917–279.

Jolt:

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX. század. A rat. bevezette Oelmacher Anna Bp. 1959 29.

FERENCZY KÁROLY

M.D.K.

Darvas Simon: A nagybányaiak.

/Illusztrációkkal/

A közelmultban történt. Egy idegen érkezett Nagybányára és végig látogatta az immár világhiressé vált magyar festőkolóniát. Borus idő volt épen és ez idegen a képek szemlélése közben az egyik müteremben megjegyezte, hogy nagyon szépek a nagybányai képek, de nem érti, hogy a festők "miért hamisitják rá képeikre a nápolyi kék eget". Nem hitte el, hogy másutt a világon is lehet még olyan kék az ég, mint Nápolyban. Csak másnap, amikor kristálytisztán és derüsen pompázott elő a nagybányai ég, ment vissza a müterembe és kért bocsánatot, hogy meggyanusitotta a nagybányaiakat a nápolyi ég kékségének plagizálásával. Kevés helyütt találkoztak még természet és müvész annyira egymásnak rendeltetvén, mint épen Nagybányán. Közel harminc éve, hogy Réti István és Thorma János invitálására Hollósy Simon akkor már neves müncheni iskoláját áthelyezte Nagybányára és vele jöttek Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla, Glatz Oszkár és mások, az igazi müvészet uj honfoglalói. Nagybánya azóta kiindulása lett a modern magyar festőgenerációnak.

A nagybányai festőkolóniát az uj impérium sem bolygatta, sőt dicséretes megértéssel és elismeréssel támogatta s csak e nyáron is több, mint negyven román festő és szobrász kereste fel a mesteriskolát, ahol Thorma János és a Budapestről vendégségbe jött Réti

Darvas Simon: A nagybányaiak. - 2 -

István mesterek vezetése mellett több mint három hónapon át tanultak.

A törzs nagybányaiakról kell először említést tenni. A mesteren, Thorma Jánoson kivül itt élnek évek óta: Börtsök Samu, Krizsán János, Mikola András, Ziffer Sándor. És a művészlelkü Ferenczy család: Ferenczy Béni, Noémi és Valér, mindannyian elismert nevek és elismert művészek. Börtsök, Mikola és Krizsán a nagybányai iránynak, az impresszionista naturalizmusnak méltó reprezentánsai. Ziffer Sándor teljesen uj utakon halad, a legtöbb harc, vita, támadás és lelkesedés az ő művei körül van. Törzsökös nagybányai még Rácz Péter és ide tartozott a háboruban korán elhunyt és nagytehetségü Racskó István. A fiatalabb generáció tagjai közül itt élnek és dolgoznak Boldizsár, Égly Sári, Ferenczy Valérné, Göllner, Szolnay és Korda Vince.

Panoráma. Bécs. 1922.okt.29. 42.sz. 27-28.p.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Ferenczy
1969 MÁJ 31.

Dzsessziskola, külpolitikai műsor, játékfilm, riport, nótaszó. Úgy véljük, majdnem minden tévénéző megtalálja a kedvére való adást. A hírtől a kommentárig című összeállítás 19.15-kor kezdődik. Az adás ideje alatt a nézők kérdéseket tehetnek fel a nemzetközi eseményekről, s a legérdekesebbekre ismert külpolitikai újságírók válaszolnak. 21.30-tól — a Mr. McGuil című amerikai film vetítése után — a Körkép, a kultúrpolitikai műsor jelentkezik. Az érdekes, színes műsor tartalmából: Kafka-bemutató a Nemzeti Színházban, a Ferenczy-család kiállítása a Várban, a Budapesti Madrigál Kórus nyugat-európai sikere.

SZOMBAT DÉLELŐTT

ék Blaiberg kórházi tartózodását, de *Barnard* professzor, aki a világon elsőként végzett szívátültetési operációval nagy nemzetközi hírnevet szerzett, külföldi utazásáról *Fokvárosba* visszatérve, megvizsgálta páciensét és közölte: Blaiberg állapota annyira jó, hogy nem látja szükségét további kórházi vizsgálatának.

Külföldi tőke

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Ferenczről

1968 APR 10

1021

— A Magyar Nemzeti Galéria a Budavári Palota újjáépített termeiben a Ferenczy család emlékkiállítására készül. A június 1-én megnyíló kiállításon Ferenczy Károly és gyermekei: Valér, Noémi, Béni legszebb alkotásait mutatják be. A kiállítás teljesebbé tétele érdekében a múzeum kéri mindazokat, akiknek birtokában Ferenczy-művek vannak, legyenek szívesek a Magyar Nemzeti Galériának írásban vagy telefonon: 124—360, mielőbb bejelenteni.

pelte
ténet
figyel
módsz
hetetl
kapcs
nunk, hogy partnereink sok olyan kérdést tettek fel, amelyekre a magyar történetírás nem adott eddig kielégítő választ — legalábbis külföldieknek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

NÉPSZAVA

1969 FEB 8

FEBRUAR 8

JENDRASSIK GYÖRGY

gépészmérnök, a róla elnevezett motor feltalálója halálának 15. évfordulója.

MÓRA FERENC

újságíró, költő és író, a XX. századi magyar próza kiemelkedő művelője 35 esztendeje halt meg.

RÁKOSI JENŐ

író, hírlapíró, a Népszínház megszervezője és első igazgatója 40 éve halt meg.

D. I. MENGYELEJEV

orosz kémikus, a modern anyageimélet egyik megalapítója születésének 135. évfordulója.

LECHNER LAJOS

építészmérnök — az egykori Andrássy út tervezése és az árvíz után Szeged újjáépítése fűződik a nevéhez — 136 esztendeje született.

JULES VERNE

francia író, a természettudományos-fantasztikus regény megteremtője születésének 141. évfordulója.

FERENCZY KÁROLY

festőművész 107 esztendeje született.

RIDEG SÁNDOR

Kossuth-díjas író halálának 3. évfordulója.

ELEK ARTÚR

író, művészettörténész és kritikus 93 esztendeje született.

lom és az átlagos ápolási i(
(országos adatok)

Részletes, pontos képet tehát csak a minisztérium égisze alatt folyó beruházásokról adhatunk. Ezek szerint az idén tovább épül a *Pécsi Orvostudományi Egyetem elméleti tömbje*, a *Budapesti Orvostudományi Egyetem I. számú Szemészeti Klinikája*. És — a terv szerint — hozzáfognak a debre-

Lemaradás

A korántsem teljes felsorolás is az egészségügyi intézmények *további fejlődésével biztat*. Amennyiben a tervek ütemesen valóra válnak. A közel-

---

A kapott kimerítő tájé-

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JAN 7

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Tegey / Károly

Grafikusok tárlata, új kiállítások

1021

Február elején nyílik az idei első, a mai magyar grafikusművészetet felvonultató tárlat. A válogatást kimondottan az 1967-ben készített kortársi alkotásokra korlátozták, 41 művész mintegy 400 rajzát, rézkarcát, metszetét mutatják be.

Budapesti fórumot biztosítva a vidéki képzőművészeti műhelyeknek, ebben az évben — a nyári hónapokban — a pécsi és a dél-dunántúli festők, szobrászok és grafikusok kollektív kiállítását is megrendezi a Nemzeti Galéria. Számos emlékkiállí ás is szerepel a programban. Halálának 10. évfordulójára Medgyessy Ferenc művészeti hagyatékának azt a részét viszik a közönség elé, amely nemrégiben került a Galériába. A múzeumlátogatók régi kívánságának tesznek eleget a Ferenczy-család (Károly, Béni, Noémi és Valér) művészetének együttes bemutatójával, amely tíz termet megtöltő látnivalót jelent majd. Önálló kiállítással idézik még többek között Nagy Gyula, Burghardt Rezső, Diener Dénes Rudolf, Bokros Birman Dezső művészetét. A kortárs idős művésznemzedék képviseletében Bortnyik Sándor összeállítja több évtizedes életművének retrospektív tárlatát.

Érdekesség az 1968-as tervben az esti tárlatnézések sorozata. A Galéria törzsközönségének — elsősorban azoknak, akik a késő délutáni órákig dolgoznak — a kívánságára honosítják meg ezt a műélvezeti formát, s hogy teljes legyen az élmény: hangversennyel „házasítják" össze.

három amerikai helikoptert, amelyeken gyalogos egységeket szállítottak a Kambodzsával határos Tay Ninh tartományba. Itt határás ütközet zajlott le és ebben az amerikaiak tíz halottat és számos sebesültet vesztettek.

A szabadságharcosok a tartományban ágyútűz alá vették a Bo Tuc közelében lévő amerikai tüzérségi állást. Tizenegy amerikai katona megsebesült.

B—52-es nehézbombázók szombaton Kontum tartományban Saigontól mintegy 430 kilométerre északkeletre, a partizánok feltételezett állásai ellen intéztek támadást.

A Nhan Dan szombati számában emlékeztet arra, hogy a légitámadások 41 hónapja során az amerikai agresszorok összesen 2704 — 43 különböző típusú — gépet vesztettek.

[illegible] ra virradó éjjel több sikeres támadást hajtottak végre. Da Nangtól délnyugatra, a Gue Son völgyben a 196. amerikai gyalogos zászlóalj támaszpontja ellen intézett támadásuk során, a háromórás csatában megöltek húsz amerikai katonát, 54-et pedig megsebesítettek.

A dél-vietnami fővárostól mindössze 30 kilométerrel északra, a saigoni kormánycsapatok ellen intéztek támadást. A bábhadsereg egységeinek vesztesége 8 halott, 27 sebesült.

Saigontól 20 kilométerrel északnyugatra, az amerikai tüzérség egy harci bevetésben tévedésből saját állásaira lőtt. A tévedésnek két halálos és 15 sebesült áldozata van.

K[illegible]

A [illegible] tójá[illegible] külü[illegible] üzen[illegible] legk[illegible] köve[illegible] háro[illegible] felde[illegible] [illegible] változás állt be Hanoi álláspontjában a tárgyalásokat illetően..." A jelentés szerint a Fehér Ház a következő főbb kérdésekre szeretne választ kapni: A bombatámadások beszüntetése után milyen gyorsan kezdődhetnének meg a tárgyalások, — a zöldasztalnál milyen témák kerülnek szóba, pontosabban, a vietnami háború egészéről, vagy csupán a VDK elleni háborúról lenne-e szó? Végül... „biztosítékokat" szeretne kapni arra nézve, hogy a VDK a hosszabb bombázási szünetet, úgymond nem használná fel arra, hogy utánpótlást küldjön Délre.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR H

1968 JUN 21

Ferenczy Károly

MAGYAR HÍRLAP KULTÚRA – T

1021

A Ferenczy család

Kiállítás a budavári palotában

A MAGYAR MŰVÉSZETBEN több példa van arra, hogy a képzőművészeti tehetség a szülőkről átszáll a gyermekekre, példa rá a *Markó* és a *Jankó család*, ritkább, hogy a harmadik, különösen, hogy a negyedik nemzedékben is megszakítás nélkül folytatódik a művészi tevékenység. Ilyen volt a *Kernstok* és a *Ferenczy család*. Az utóbbinak most nyílt meg kiállítása a *budavári palotában*. Művekkel a második és a harmadik generáció van képviselve; az apa és anya: *Ferenczy Károly* és felesége, *Fialka Olga*, továbbá a gyermekek: *Valér*, *Béni* és *Noémi*. A nagyszülők munkáját nem ismerjük, de tudjuk, hogy műkedvelő módra festegettek. Béni fiatalon elhunyt gyermekének zsengéit nem láthatjuk, de tudjuk, ő sem volt híján a tehetségnek. Fialka Olga a bécsi és krakkói iskolák után ekkor már elismert és becsült illusztrátor volt. Művészi tehetségéről néhány korai rajza, karca, akvarellje ad számot.

Nagyobb kollekció képviseli Ferenczy Károly művészetét, bemutatva a művész minden alkotó periódusát. Képei jól mutatják, hogy milyen nehezen, vívódva jutott előre. A századforduló magyar valóságának groteszkssége, hogy a kor stílusteremtőinek igazi héroszait olyan széles látókörű művész sem ismerhette fel, mint Ferenczy Károly. Tehetsége leginkább plen air-képeiben mutatkozik meg, de nem azokban, amelyekben a későbbi *Monet*-t és *Sisley*-t követi, s nem a *Zügel*, *Herterich* hatásról árulkodókban. A *Rippl-Rónai* jótékony közelségére való »Márciusi est«, az önmaga eredményeire építő »Október«, a »Festőnő«, a »Lovagló gyerekek« az igazán igényes ízlést is kielégíthetik. Ezután meginogni látszik művészete. Összegező periódusának »Vörös hátteres női akt«-ja szintén kitűnő munka. Az újbóli magáratalálás öröme szinte sugárzik ez alkotásból. A festményeket rajzok egészítik ki, többségükre a szecessziós alakításmód jellemző.

Szorosan apja nyomdokain haladt az idősebb fiú, Valér. Nagy reményeket fűztek indulásához s nem alaptalanul. Tehetsége azonban egykettőre ellobbant. Keveset festett, inkább grafikai eljárásokkal kísérletezett, de nem különösebb eredménnyel.

HATALMAS KOLLEKCIÓVAL szerepel a kiállításon Béni, a szobrász. Különféle ifjúkori kísérletek után, amelyek közt szerepet kapott a kubisztikus alakításmód is, a késő reneszánsz formalátásnál kötött ki, amely kissé már áthajlóban van a barokkba. Ennél fogva hol klasszicizáló, hol kissé barokkos, de mindenképpen a természeti formákat követi. Alkotásai zömét kisplasztikák, s ezen belül plakettek teszik ki, de hogy hivatott művelője volt a nagy szobrászatnak is, azt életnagyságú, sőt ennél nagyobb alkotásai bizonyítják.

NOÉMI, Béni ikertestvére, a képzőművészet legbejáratlanabb, legismeretlenebb területét választotta képességei számára. Gobelinszövő lett, e műfajban európai jelentőségű művész, akiben a képességek a legjobban koncentrálódtak. Atyja festői örökségéből talán ő mentett át legtöbbet művészetébe. Jelentősége azonban nem ebben, hanem egy műfajnak az életrekeltésében és legmagasabb színvonalon történő művelésében áll. Nem csupán idehaza, hanem külföldön is páratlan ez a művészet, amelynek egy s más pontját ha talán lehet is vitatni, alapvető szerepét és jelentőségét nem. Fejlődésének vonala tiszta és logikus, megoldásai mesteriek. A művésznő értette e sajátos anyag nyelvét, természetét. Azzal a régi gyakorlattal, amelyben más készíti el a gobelin tervét, más a kivitelre kerülő kartont és más szövi meg az alkotást, gyökeresen szakított. Ő mindezt maga végezte el, aszkétikus odaadással, határtalan munkabírással és elmélyüléssel, így a gobelint egységes felfogásúvá tette s elképzeléseinek pontos megfelelőjévé. Pompás színérzéke, remek komponáló képessége, egyéni formafelfogása, kitűnő technikája, mondanivalójának mélysége, megoldásának újszerűsége a műfajon belül és kívül is különleges helyet biztosít számára.

Horváth Béla

A BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSI VÁLLALAT

FELVESZ

villamoskocsivezetőt, autóbusz- és villamoskalauzt, autóbusz- és villamoskalauzt napi 4 órás foglalkoztatással is főfoglalkozásban, fékező-csatolót, váltóőrt. Elektrikust és segédelektrikust, marót, autószerelőt, autóvillanyszerelőt, villanyszerelőt, karosszéria lakatost, lemezlakatost, lakatost, fényezőt, valamint 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező építőmesteri képesítésű művezetőt, kőművest, ácsot, bádogost, tetőfedőt, betanított munkást, segédmunkást (férfi, nő), felépítményest (pályamunkást), váltótisztítót, kábelesmunkást, takarítónőt, fűtésszerelőt, hajóvezetőt, matrózt és parti pénztárost.

Pályaépítési technikust, magasépítési technikust, ügyvitelgépesítési munkakörbe érettségizett fiúkat és lányokat.

Dolgozóinknak és családtagjaiknak díjmentes autóbusz, villamos és HÉV utazási igazolványt biztosítunk.

Felvételre jelentkezés:

Budapest, VII., Kertész u. 18.

A MAHART HAJÓJAVÍTÓ ÜZEM-IGAZGATÓSÁG állandó munkára AZONNALI BELÉPÉSSEL FELVÉTELRE KERES Budapest, IV., népszigeti üzemébe: ÁCS, KOVÁCS, KAZÁNKOVÁCS, HAJÓÉPÍTŐ, VAS-ESZTERGÁLYOS, GÉPLAKATOS, DIESELMOTOR-SZERELŐ, és VILLANY-SZERELŐ szakmunkásokat és férfi SEGÉD-MUNKÁSOKAT.

Jelentkezni a fenti címen naponta 8—15 óráig, szombaton 8—12 óráig a személyzeti és munkaügyi osztályon.

Dunaharaszti üzembe FELVESZ HEGESZTŐ, KOVÁCS, SZERKEZETI LAKATOS szakmunkásokat és férfi SEGÉD-MUNKÁSOKAT. Dunaharaszti, Dunasor 2.

(Csepeli úszóműhelyébe) FELVESZ RADIÓ-MŰSZERÉSZT Budapest, XXI., Szabadkikötő főút 1968. július 1-től

44 ÓRÁS MUNKAHÉTTEL DOLGOZUNK.

A felvételt nyert dolgozók részére kedvezményes étkezést (ebéd), jó kereseti lehetőséget, valamint dolgozóink közvetlen családtagjai (felesé

Angol—német felsőfokú nyelvvizsgával üzletkötői beosztást keresek. Tel. 188-020/235, munkaidőben.

GÉP, SZERSZÁM

PVC műbőr hegesztőgép eladó. Benkéné, VIII., Népszínház u. 30. sz.

BÚTOR

Készpénzért veszek típusbútorokat, hálószobát, kombináltat, háromajtóst, varrógépet, hibás rekamiét, hagyatékot. — Azonnal megyünk. 130-755.

Bútorvétel! Hagyatékot, típusbútorokat, hálószoba bútort, — háromajtóst, kombináltat, rekamiét, — konyhabútort. 336-027.

Rekamié, heverő, fotelágy, szekrényágy, — 1000 Ft előleggel, garnitúrák kevés előleggel. Bp. Dohány u. huszonkilenc.

Veszek típusbútort, hálószobát, kombináltat, háromajtóst, garnitúrát, rekamiét, hagyatékot, vidékről is.

Azonnal kimegyek. 332—213.

Kombinált szekrény olcsón eladó, kisipari munka, újszerű állapotban. Tel. 381—031. Bp. XIV., Újvidék köz 10.

JÁRMŰ

Volkswagen, nagyubakos, CI rendszámú, eladó. Megtek. V., Stollár Béla u. 12/b. — előtt szombaton 14—18-ig.

Ford Taunus 12 M gépkocsi eladó. Tahi, tel.: 811.

Simca 1300-as, 44 000 km-t futott, első kézből eladó. XIV., Kacsóh Pongrác lakótelep 28. ép. 9. em. 35.

Danuvia és 250-es Csepel Pannónia motorral olcsón eladó. — IX., Üllői út 21.

MB—1000. Skoda 29 000 km-rel, 65 000 forintért azonnal eladó. Tel. 134-187.

ADÁS-VÉTEL

Szétköltözők! Gellérthegyi nagyméretű luxus egyszobást és belvárosi Duna-parti nagyméretű leválasztható kétszobás társbérletet adunk igényes kétszobás — lehetőleg budai, összkomfortos lakásért. 259-238 este 7—9.

Kétszobás utcai kiszemélyzetis földszintes budai lakásom elcserélem, két egyszoba komfortra. »Megegyezéssel L. 5707« jelig. a kiadóba.

Elcserélném V. kerületi 1 szoba hallos, termálvizes, központi fűtéses összkomfortos öröklakásomat, 2 szobás külön bejáratú tanácsi lakásra, megegyezéssel. Tel. de. 9—2 óráig 124-656.

Magános nő keres kis bútorozott szobát, — esetleg takarítását is sürgősen. Kiss Istvánné, VII. ker., Weselényi u. 69. IV. 5.

Nappali elfoglaltságú korrekt fiatalember, különbejáratú albérleti szobát keres azonnalra. »Belterületen — 60296« jelig. a Felszabadulás« téri hirdetőbe.

INGATLAN

Mátyásföldön 225 n.-öl bekerített, vízvezetékes gyümölcsös eladó. — Szentendre, Dimitrov utca 19. Benczédyné.

Szigligeten, építés alatt 2 szoba, komf. + szuterén + pince családi ház telekkel eladó. — Tóparthoz 150 m-re. Érdekl.: Bp. XVI. Mátyásföld, Ijász u. 64. du. 17-től, vagy Szigligeten: Szántai Gyula, Ikaros u. 184. sz. alatt.

Budaörsön kettő nagyméretű szoba, konyhás házrész eladó. Ebből egy szoba, konyha leválasztással beköltözhető. Egy szoba, konyhás lakáscserével az egész beköltözhető. 300 n.-öl szőlő, gyümölcsös is eladó. Budaörs, Molnár Pál u. 31. Víg.

Eladó Zugligetben kettő szobás családi ház, beköltözhetően. XIV., Almos vezér út 7.

UDULÁS

Tihanyi autósstrandnál vízparti komfortos villa júliusra és szeptemberre kiadó. Istvánffy, XIII., Sallai u. 33/a. Tel. 401-844.

OKTATÁS

Központi fűtésszerelő szakmába tanulót felveszek. XIII., Tisza u. 11.

GYERM. GOND.

Gondtalanul nyaral, ha gyermekét megbízható helyen hagyja. Gyermeknyaraltatás a Szabadság-hegyen egytől öt évesig. Egészséges, ötös! — Elek Gyuláné, XII., Istenhegyi út 64.

VEGYES

Bélyeggyűjteményt, régi levelezést veszek. Cornides, VI., Lenin krt. 79. Telefon.

3 db 25 m magas, térvilágításra alkalmas világítótorony,

és 2 db hidraulikus szerelőállvány (5,6 m emelési magasság)

ELADÓ.

Vegyiművek Szerelő Vállalat, előadó: Zoltai 880-351.

Villanykonvektor, 11 éve szabadalmazott, — korszerű szobafűtés. — Újdonság! Az elektromos törülközőszárító. Pándi Oszkár okl. gépészmérnök, VI. ker., Rudas László u. 19.

Camino etázskazán és öntöttvas radiátor eladó. Felszerelést vállalom, Bp. XIII. ker. Tisza u. 11.

HÁZASSÁG

39 éves elvált, 171 cm magas, temperamentumos, szépet szerető, széles érdeklődésű férfi keresi há-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TEXTILMUNKÁS

1968 AUG

1021 Ferenczkárol

TEXTILMUNKÁS | 1968. AUGUSZTUS
8

A Nemzeti Galériából

A budai Várpalota újjáépített déli szárnyában mutatja be a Nemzeti Galéria a *Ferenczy*-család emlékkiállítását. A nagynevű művészcsalád öt tagjának — szülők és három gyermek — műveiből ötszáznál is több alkotását láthatjuk. A régen tervezett szentendrei Ferenczy Múzeum elődjének tekinthető ez a tárlat, amelynek változatos anyagát a család, múzeumok és magánosok gyűjteményeiből állították össze.

AZ ANYA, *Ferenczy Károlyné, Fialka Olga* tehetségének erejét néhány finom kultúrájú rajza, rézkarca és akvarellje mutatja.

AZ APA, *Ferenczy Károly* századunk magyar festőművészetének egyik kimagasló alakja volt. Külföldi tanulmányai után alkotóképessége Szentendrén és Nagybányán érett korszakos jelentőségűvé. Festményeinek tüzes színe, páratlan életszerűsége, szépséget sugárzó mesterművei a legnagyobbak közé emelték. A táj és az alak egységét csodálhatjuk a Hegyi beszéd sokalakos kompozíciójában, a Józsefet eladják testvérei című biblikus tárgyú, híressé vált képében. Csodálatos színhatásokat figyelhetünk meg a tündöklő nyári nap izzását visszaadó vásznain. A Napos délelőtt és a Festőnő művészi kincseskházának legszebb darabjai. Stílusalakító művészetének hatását számos nagynevű követőjén is lemérhetjük.

VALÉR nevű legidősebb fia sokat ígérő tehetséggel indult el apja nyomdokain. Betegeskedése azonban keserűvé tette és néhány kitűnően festett életkép és portré után elfáradt és művészi munkássága kilobbant. Fiatalkori Önarcképe azonban képességeit még virágzásában mutatja.

A MÁSODIK FIÚ, *Ferenczy Béni* sokoldalú művész volt. Munkásságából bronz- és kőszobrai a legismertebbek. Számos műve magasodik köztereinken mind Budapesten, mind a vidék néhány városában. Tanácsköztársaságunk aktív résztvevője volt, majd Bécsben, Moszkvában, Olaszországban dolgozott. Virtuóz kezelésű műveit realista vonások jellemzik. Érmei ennek a művészi ágnak legszebb darabjai. Akvarelljei és rajzai teljes összhangban illeszkednek művészetéhez. Szakirodalmi munkásságot is fejtett ki és életművéért Kossuth-díjjal jutalmazták. *Petőfi — Álló női akt — Lépő nő* című szobrait *— Lenin — Bartók Béla — Landler Jenő* című érmeit emeljük ki műveinek gazdagságából.

FERENCZY NOÉMI — *Béni* ikertestvére — a gobelinszövés művészetét választotta és annak Európa-szerte ismert mestere lett. Lassú és fáradságos munkáját a dolgozó ember megörökítésének szolgálatába állította. Szövőszékén a Házépítőt, a Kőművest, a Gereblyézőt, a Fahordó nőt ábrázolta, de minden egyéb tárgykörű művén is ott érzik mély humánuma. Teremtés című nagyméretű gobelinje színezésben és technikában egyaránt gyöngédséggel teli műremek. Kevés szín sok árnyalatával alkotott és egyedülálló művészetével az elsők között érdemelte ki ő is a Kossuth-díjat.

Molnár György

Ferenczy Károly: Kavicsot hajigáló fiúk

ozgalomról – és ami mögötte van

anyagi ellenszolgáltatásra gondolni.

Igyekszünk rugalmasan reagálni. A hasznot biztosító javaslatokat mindenkitől elfogadjuk, bármelyik kategóriába van besorolva, a díjazást pedig a rendelet szerint vagy újítási díjként, vagy „egyéb juttatás"-ként számoljuk el. Ez az egyéb juttatás az „A" kategóriába soroltaknál prémium vagy jutalom. Az „egyéb juttatások" nagyságának megállapítására nincsenek egyértelmű szabályok, de a kifizethető díjak alsó határát az új szabályzat leszállította az eddigi 2 százalékról 0,1 százalékra. Ezenkívül az „A" kategóriába soroltak javaslatának hasznosításakor nem köt a vállalat szerződést a javaslattevővel, s ez is azt az érzést kelti az újítókban, hogy díjazásuk kisebb mértékű lesz, mint a korábban, az újítási szerződés alapján kifizetett újítási díj. Tehát az „A" kategóriába sorolt dolgozók csak 4 javaslatot nyújtottak be, az elmúlt év első félévének 15 javaslatával szemben. Évekre visszamenőleg igazolható, hogy az újítási mozgalom a műhelyek, az alsóbb szintű műszakiak ötleteiből erősödött — mint mozgalom. De a komoly, népgazdaságilag jelentős hasznot a mérnökök, technikusok újításai jelentették. Ha a számokat nézzük, a mozgalomban is van visszaesés, az elkönyvelhető haszon még fokozottabban csökkent. 1967 első félévében 108, az idén csak 64 újítást jegyeztünk be.

Tavaly az első hat hónapban hatvannyolcezer forintot, most száztizennégyezer forintnál is többet fizettünk ki.

— De ezzel éppen az előzőeket cáfolja.

— Látszólag igen. A valóság azonban mégis más. Egy, még 1966-ban beadott újítást most fizettünk ki. Az utóbbi évek legjelentősebb műszaki fejlesztése ez. Szintetikus szövetek helyettesítésére a központ és a gyár műszaki gárdájának néhány tagja olyan kikészítési módszert dolgozott ki, amely alkalmassá teszi a pamutszöveteket a poliészter pótlására. Az új módszerrel kezelt kelmék mind szárazon, mind nedvesen alig gyűrődnek, viselés és mosás után az így kezelt kelméből készült ruha megtartja a vasalás formáját. Női ruha, ing, pizsama céljára használható elsősorban. Még az idén egymillió méter hagyja el belőle a gyárat. Sok ilyen gazdaságilag is hasznot hajtó javaslatot várnánk. De az újítások az idén számottevően csökkentek...

Miből fizetnek?

„Gazdaságilag is hasznot hajtó javaslatokat várnánk. Pedig az újítások egy része nem hoz pénzben kifejezhető hasznot. Nincs például bizonyítható nyeresége a fenntartási költségeket csökkentő, az ésszerűbb üzemszervezést, munkakönnyítést, balesetelhárítást eredményező javaslatoknak."

— De egy másik kérdés is felmerül: mit miből fizessen a vállalat?

— „A rendelet értelmében a központ 1968-ra 305 000 forintot biztosított az újítási díjakra, újítási prémiumokra és jutalmakra. A fenti keretet a központ az 1965—66-ban kifizetett díjak átlaga alapján állapította meg és ezt a vállalati béralap erre a célra előirányzott összegből kaptuk. Ezen felüli kifizetés a felosztható nyereségalapból történik."

— Eddig a nyilatkozat!

De vajon akad-e gazdasági vezető, aki előre tudná, hogy mennyi lesz a nyereség? Van-e olyan, aki látatlanul hozzá mer nyúlni ehhez az összeghez egy nagyobb jelentőségű újítás kifizetésekor? Nincsen. Bizonytalanságot vált ki a helyzet, s a bizonytalanság nem ösztönző tényező! És még valami. Nehezíti a helyzetet a dolgozók kategóriasorolása. A felosztható nyereségalap összege ugyanis kategóriánként változik. Amíg az újítási haszon az egész vállalat nyereségtömegét növeli, az újítási díj csupán az újító kategóriájának nyereségét terheli. Egy százezres nagyságrendű újítás felemésztheti egy egész kategória pénzét.

Érthető tehát az újítómozgalom bizonyos megtorpanása. Az új gazdasági mechanizmus első hónapjaiban még nem kóros ez a jelenség. De valamire felhívja az érdekeltek figyelmét, nem elegendő rendeleteket alkotni, nem biztos, hogy ami „régi", az gyökeresen rossz, s elvetendő. Napirendre tűzte a SZOT a rendelet felülvizsgálatát. S úgy érezzük — időben. Széles plénum előtt kell megoldást keresni a vitás kérdésekre, orvosolni a hibákat, s akkor bizonyára új lendületet vesz majd a műszaki fejlesztésünknek ez a vitathatatlanul hasznos mozgalma.

Somfai Péter

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JUN 14
PEST MEGYEI HÍRLAP

Ferenczy Károly

PEST MEGYEI Hír

MA NYÍLIK

a Ferenczy-család tárlata a Várban

A *Ferenczy-család* nemcsak a kiemelkedő mester, *Ferenczy Károly* révén írta be nevét a magyar kultúra történetébe, hanem három generáció öregbítette a család hírét képzőművészetünkben. *Ferenczy Károlynak* már a szülei is — ha műkedvelő módra ugyan, de festettek, felesége, *Fialka Olga* ugyancsak festő volt, s gyermekei, *Valér, Noémi* és *Béni* már a harmadik generációt képviselték.

A *Ferenczy-család* művészeti emlékkiállítása ma délután 18 órakor nyílik meg a *Magyar Nemzeti Galéria* épülő új otthonában, a budai várpalota déli szárnyában. Ötszáznál több festmény, szobor, grafika, gobelin sorakozik az új kiállítási fórum impozáns

...rlap

...ak a juh

...ÖJÁL emberével tart

naponta közel ezer liter tejét. Most csak 5700 litert dolgoznak fel, de több kellene, mert külföldi megrendelésre kaskavált gyártanak.

Közegészségügyi szempontból az üzemben nincs kifogásolni való.

Kis fizetésért nincs takarítónő

Itt a fagylaltszezon. Felkerestük tehát Gyálott a termelő cukrászatot. Május 21 óta *Voklyuk László* a vezetője. Erről a napról kelt az ellenőrző könyvben az Ócsa és Környéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet üzemágvezetőjének bejegyzése:

„A tisztaság megfelelő..."

Már akinek. A KÖJÁL embereinek *más* a véleménye. Az udvar, amelyen keresztül a cukrászatba jutni, olyan, akár egy MÉH-telep. A göngyöleg-raktárban tüzelő szomszédságában hevernek egymásra hányva a sütemény szállítására való alumínium tálcák. B... az üzemben, pedig pókh...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS
1965 JUN 7.

Ferenczy család (Károly)

KIÁLLÍTÁSOK

A Ferenczyek

Második alkalommal rendezett kiállítást a Magyar Nemzeti Galéria a Budavári Palotában. Ez alkalommal a Ferenczy művészdinasztia munkásságát csodálhatják a tárlatlátogatók, a több mint háromszáz mű természetesen csak keresztmetszetét adja Károly, Valér, Noémi és Béni életművének, de legfontosabb korszakaik és műveik nem hiányoznak a kiállításról.

Ferenczy Károly, aki a „finom naturalizmustól" indult és a nagybányai csoport vezéralakjává lett, a külföldi hatások eredményeként felnőtt magyar festészet egyik megteremtője volt. Legidősebb fia, Valér, bár rendkívül tehetségesen indult, hamar megtört, és hosszú betegeskedés után közepes tájképeket festett. Utána következett a sorban, de messze előtte a tehetségben, Noémi, aki ugyan rendszeresen soha nem tanult ábrázolni, formavilágát biztos kézzel alakította ki, s voltaképpen ő lett az, aki apjának utolsó korszakát töretlenül folytatta, egyedülálló gobelinjei méltán szereztek világhírnevet számára. Hozzájuk hasonlóan a posztimpresszionizmussal rokon Ferenczy Béni szobrászata is, aki munkásságával mintegy lezárja családja pályáját. Ritka élmény együtt látni négy egymáshoz ilyen szorosan kötődő és egymást mégsem utánzó életművét.

Szántó Gábor

nog
pro
rez
nya
tat
ben
kon

A
irán
lathoz, s egyuttal az elorehaladás módját is megjelöli. Nem „recepteket" közöl, amelyeknek követése napi sikert ígér, hanem vezérfonalat ad minden pedagógusnak ahhoz, hogy az oktatás aktív munkása lehessen, hogy ne csak a végrehajtásban, hanem a végrehajtás tartalmának meghatározásában is aktív résztvevő legyen.

A könyv első része a szakoktatás tartalmával foglalkozik. A második rész az elméleti oktatás kérdéseit tárgyalja. (Az elméleti oktatás tartalma és feladatai; Az elméleti oktatás módszertani alapjai; A beszéd mint az oktatás eszköze; A bemutatás mint az oktatás eszköze; A tanulmányi kirándulás mint az oktatás eszköze; A tanulmányi feladatok mint az oktatás eszközei). A harmadik rész tárgya a gyakorlati termelési oktatás. (A gyakorlati termelési oktatás feladatai és tartalma; A termelési oktatás pszichológiai alapjai; Az instrukció mint a gyakorlati termelési oktatás eszköze: A gyakorlat mint a gyakorlati termelési oktatás eszköze; A tanulók tudásának ellenőrzése és értékelése; A termelési oktatás megszervezése).

Már a fejezetcímek is jelzik, hogy a könyv, bár a szakoktatás szemlélete alapján elemzi a kérdéseket, problematikájában. a problémák megoldásában az általános műszaki (politechnikai) tanulmányok irányába mutat. Azt mondhatnók, kettős szemléletű:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

KÖZNEVELÉS

1967 SZEP - 8.

1021

Ferenczy kiállítás Szentendrén

Ötven éve halt meg Ferenczy Károly, a szentendrei múzeum névadója. A jubileum alkalmából a Magyar Nemzeti Galéria anyagából összeállított kamara-emlékkiállítás nyílik a szentendrei múzeumban. A szeptember közepéig megtekinthető kiállításon az ifjú Ferenczy munkásságát mutatták be, azokat a műveket, melyek 1896 előtt születtek, köztük a Kertészek-et, a Kavicsot hajigáló fiúkat és Hidas László gyűjteményéből kölcsönzött, a Lányok virágot gondoznak című ismert alkotásokat.

Szántó Gábor

nem csupán a fűtés körülményeit és a vele járó gondokat érzékelteti. Némi kérdezősködéssel a tényektől eljutunk addig a tájékoztatásig is, hogy Esztergomban, jóllehet a felszabadulás előtti diáklétszám napjainkra megnégyszereződött, mindössze a felsőfokú bánya- és vegygépipari kapott két évtized alatt új épületet. Ennek következménye, miként arról egy nemrégi híradás tájékoztat: „... A zsúfoltság, a helyiséghiány olyan helyzetet teremtett, hogy tantermeket kellet kettévágni, folyosórészt elfalazni rakat, természettudom adókat, irodákat, ta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ferenczy Károly
VASAS
1963 FEB

1021

Vasárnapi Séták

A magyar művészeti élet nagy eseménye a nagybányai festők gyűjteményes kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában. Utóljára ötven évvel ezelőtt láttuk a leghíresebb magyar festőiskola nagyjainak kiállítását. Pirosbetűs ünnepünk ez a kiállítás, amely teljesebb formában tárja elénk a magyar művészet megújhodásának nagy korát. Ez a kiállítás tükör, amelyben alkotó egyéniségek végtelen sora tündököl.

Hollósy, Thorma, Réti, Ferenczy, Szinyei Merse, Iványi-Grünwald, Rippl-Rónai, Csók és a többiek.

A nagybányai festőiskola jelentősége.

HOLLÓSY SIMON alapítja 1896-ban, a müncheni magyar művészek egy csoportjának az élén. A merev, akadémikus, műtermi festészet helyett, a realizmus szellemében a szabad tér levegőjének érzékeltetése (plein-air) a cél. Új festőiség kialakítása volt a feladat, amely az egyszerű nép életét ábrázolja. Dekadens, műtermi okoskodás helyett, az élet hús-vér szellemét, atmoszféráját viszi vászonra a nagybányai festőiskola, amely elsőnek valósítja meg hazánkban az újszellemű művészetet. Példát, utat mutat, s valóságos megtermékenyítője művészeti életünknek. Nagybánya a magyar festészet nagyszerű fellegvárává lett.

FERENCZY KÁROLY a nagybányai festőiskola kiemelkedő művészegyénisége. Gazdag fényesség, merész, fordulatos fényárnyék felfogás, dekoratív képalakítás jellemzik festői felfogását. A napsütés bravúros tolmácsolója. **(Napos délelőtt, Márciusi este, Fürdés előtt.)** Tavaly ünnepeltük szüetésének 100. évfordulóját.

HOLLÓSY SIMON, THORMA JÁNOS, RÉTI ISTVÁN. Mindhárman jelentős szerepet töltöttek be a művésztelep megalapításában. Különös szeretettel dolgozták fel a nép életéből vett témákat. Festői törekvésüket az egyszerű emberek életének mélységes szeretete hatja át. Felemelő érzés látni ismert képeiket. **Hollósy Simon: Tengeri hántását, Thorma János 1848. március 15-ét, Réti István: Öreg honvéd temetése című képét.**

SZINYEI-MERSE PÁL, IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA, RIPPL-RÓNAI JÓZSEF, SZINYEI MERSE ragyogó, üde tájképei, az újszerű festői látásmód immár klasszikussá vált példái (Majális, Szerelmespár, Pacsírta). **Iványi-Grünwald** felfokozott színvilága, figurális képei szenvedélyesen egyénítettek. Iskolát teremtett. Híres cigányképei, halhatatlan értékű alkotások. Figurális tájképei csodálatos elevenségűek. **(Itatás.) Rippl-Rónai** művészete sajátos formanyelvre támaszkodik. Meghitt tájak, tüzes napfény-játékok, belső figurális ösztön-erők korbácsolódnak vásznain. Csak a franciák legmozgalmasabb szellemességű festőivel, Vuillarddal, Denissel, Maillollal hasonlítható össze.

CSÓK ISTVÁN. A majd két éve elhunyt világhírű festőművészünk sokoldalúsága, témaereje, s változatossága mellett, tüneményes festőiségével tündököl. Minden tématerületen portré, akt, táj, zsánerkép maradandót alkotott **(Teknővájó cigányok, Keresztpapa reggelije, stb.)** Az ő hatása él tovább a ma fiataljaiban. Hatalmas életművét talán a legközelebbi jövőben megismerhetjük egy nagy., posztumusz kiállításon.

Mohácsi Regős Ferenc

módszerrel még a legkülönbözőbb követelményeknek megfelelő fogaskerekeket is elő tudják állítani porkohászati módszerekkel. A kísérleti darabokat már elkészítették, és kiadták próbahasználatra. Ebben az évben bevezetik a színesfém-gyártmányok előállítását is. Az egész világon problémát jelent az elektro-, műszer- és híradástechnikai iparban a megfelelő minőségű érintkezők előállítása. A réz és wolfram keverékű új gyártmányok, amelyek itt készülnek, megfelelnek a követel-

...literről 4 deciliterre csökken a motorok kenőolajfogyasztása 100 kilomé-

...dosítást. Még az iden... országban használt valam... Csepel-motort eszerint... kítják át.

URH rádiótelefonok az energiaiparban

A Híradástechnikai Tudományos Egyesület fel... résére, Axel Olsen úr, az URH rádiótelefonokat gy... tó koppenhágai STORNO-cég műszaki igazgatója filmvetítéssel egybekötött előadást tartott a Technika Házában, az URH rádiótelefonok széles alkalmazási területeiről, a fontosabb műszaki jellemzőiről, a fejlesztés irányairól.

Előadásának illusztrálására bemutatott egy kisfilmet, amely szépen példázta az URH rádiótelefon alkalmazásának nagy jelentőségét. Dánia egyik villamosenergia-elosztó telepén már évek óta nagy sikerrel használják ezeket a hálózat üzemeltetésénél, a hibaelhárítás és karbantartási munkálatoknál. Egy körülbelül 500 négyzetkilométeres területen közel 400 kilométer hosszúságú vezetékhálózatot 10 munkás, 2 vonalmester és egy vezető mérnök tart üzemben. Szállítókocsijaik URH telefonnal vannak felszerelve, ezenkívül kézi adó-vevő készülékkel is rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy a hiba közvetlen közeléből, például a vezetékoszlopról vagy a transzformátortól is összeköttetésben legyen a szerelő a javítókocsival, illetve a központtal.

...lonak ... és a bútor elszállításáról ... doskodnia. Amennyiben 3 napon belül nem jelentkezik az árut a bolt a soron következő igénylőnek adja ki.

Előfordulhat-e, hogy a kiválasztott bútorból van a boltban, de az igénylőlapra mégsem a „raktáron" jelzést tüntetik fel?

Igen, előfordulhat, mivel a bolt a hitelakcióban az áru készletének csak 50 százalékát szolgálhatja ki. Amennyiben tehát a bolt negyedéves készlete kimerült, előjegyzést sem fogadhat el erre a negyedévre, mert az elfogadott előjegyzés azt jelenti, hogy legkésőbb a negyedév végéig a boltnak az árut biztosítania kell.

Az előjegyzett bútorok kiszolgáltatása szigorúan az előjegyzések sorrendjében történik.

Kalocsai Tiborné

Ferenczy K.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TURBINA

1968 JUN 28

Művészeti ágak, korszakok

A Magyar Nemzeti Galéria rendezésében a Budavári palotában a Ferenczy család kiállítását tekinthetik meg a nyár folyamán az érdeklődők. A kiállítás nyitvatartása hétköznap, hétfő kivételével 11—19 óráig, vasárnap 10—19 óráig.

A nagy hírű művészcsalád kiállítása érdekes műélvezetet nyújt. Ferenczy Károly festőművész, képeivel visszavezet a XX. század elejére. Festőállványon keresztül mutatja be életét, munkásságát. A kezdeti kemény, rideg tónusú festményei, a Nagybányán alkotott napfényes remekműveken át az ember és a természet együttesének bensőséges hangulatát láthatjuk.

A művészi család sarja, Ferenczy Valér, reményekkel induló festő, a kiállításon pár képpel járult hozzá a család művészi múltjához.

Ferenczy Béni, Károly fia, erőteljes formájú szobrokkal, kisplasztikáival, rajzaival mutatja be munkásságát. Munkái rendkívüli erővel sugározzák gondolatát, mondanivalóját. A közlésvágy, a művészi kifejezés különböző útjának, törekvésének teljességét láthatjuk.

Ferenczy Noémi, Károly leánya, Ferenczy Béni ikertestvére, a gobelinművészet képviselője. Fiatalon festett és festői álmait az anyaghoz való vonzódását sajátos művészeti ágban gyümölcsöztette. Megtanulta a gobelinszövés mesterségét, kereste, kutatta annak művészetét. Maga tervezte, festette, de maga is szőtte faliképeit.

A családi kiállítás nagyszerű alkalmat nyújt különböző korszakok művészeti ágak tanulmányozására, megismerésére, a szakembereknek és látogatóknak egyaránt.

Mészáros János

Uj módsz
A külső sz

Előző számunkban hírként közöltük, hogy a gyáregységek közötti élüzemverseny első negyedévét az új versenyértékelés szerint a külső szerelési gyáregység nyerte. Nettó árbevételét 125 százalékra, az egyéb versenyfeltételeket is jó eredménnyel teljesítette.

Ebből az alkalomból kerestem fel *Mészáros Árpádot*, a gyáregység vezetőjét, hogy megtudjam, miként is érték el ezt az eredményt.

— *Elsősorban a dolgozók és a vezetők jó kollektív munkájával. Természetesen ebben a kollektív meghatározásban a vállalat többi részlegeit is értem. Igen jó a kapcsolatunk a társosztályokkal, például a gőzturbina és az egyéb szerkesztőségekkel is.*

A külső szerelés kitűnő szakmunkásgárdával úgynevezett speciálisan képzett munkásokkal rendelkezik. Ezek az emberek mindig igyekeznek lépést tartani a fejlő-

jelölték azokat a szerelőket, akik a Kelemen-féle legjobb szerelési technológiát fogják majd elsajátítani Gyöngyösvisontán.

— *Mint már említettem, nagymértékben hozzásegített bennünket a jó eredmények eléréséhez az — folytatta a gyártásvezető —, hogy őszinte, jó kapcsolataink vannak a szerkesztésekkel, társosztályokkal. Bármilyen problémával is fordulunk hozzájuk, azonnal intézkednek. Nem egy megoldhatatlannak tűnő problémát oldottunk meg már így. S ami a legfontosabb, eközben nem volt felelősséghárítgatás egyikünk részéről sem. Egy-egy befejezett munka után összeültünk közösen megbeszélni, leszűrni a tapasztalatokat. S ez a módszer igen meggyorsította munkánkat. Még jobbá tehetné eredményeinket, ha a gyártmányokat komplett szerelvényeivel együtt szállítanák ki a helyszínre. Majd*

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FÓRUM

1961 SZEP 28

A Ferenczy család

1021

A Budavári Palota megnyílt a nagyközönség számára és jelentős kiállítással kedveskedik látogatóinak. A rendezőbizottság a Ferenczy család alkotásaiból állított össze reprezentatív bemutatót.

Ferenczy Károly a képzőművészeti realizmus nagy alakja. Alkotói iskolát, a nagybányai festészeti irányzatot teremtették meg a magyar képzőművészetben. Olga, Valér, Noémi és Béni folytatták e gazdag hagyományt. Ecsettel, vésővel, tonallal, — Ferenczy Noémi gobelinjei egyedülálló alkotások — az embert, a munkát, a szépséget mellett tettek hitet.

zoldasztal mellé. P
csi három év alatt
ta magát a dolgozó
gyár vezetőinek s
Csendes, szorgalmas
bízható embernek
ték. Mindig volt
kedves szava, és s
beszélgetett dolgozó
val, ha ideje éppen meg-
engedte. Közvetlen mun-
katársával Gál Jánosnéval
is igen jól kijött, aki saj-
nálja is nagyon az „öreg"
távozását: „Mintha apám
lett volna, úgy kijöttem
vele, soha nem is volt baj
szolgálatunk alatt."

*Pali bácsi most nyugdíj-
ba megy, de nem gondol a
pihenésre. A legutóbbi vá-
lasztásoknál lakóbizottsági
elnöknek választották. S
ha ott nem lesz teendője a
tanács rendezésében légol-
talmi előadásokat tart
majd. S mindezt kitölti
még a három unoka és a
ház körüli elfoglaltság. A
gyártól sem akar elszakad-
ni: „Ha szükségük lesz
rám hívjanak." — mondta
távozáskor.*

Ezüstszegi

Válasz az „ot
című

Az elmúlt években hajlot-
tunk arra a megoldásra, hogy
a csavarokat kivonjuk az
anyaggazdálkodás alól. Ennek
sajnos az lett a következmé-
nye, hogy 1966-ban, de még
1967. elején is igen súlyos
anyaghiányok jelentkeztek a
kötőelemek tekintetében és
nem egy esetben az igazga-
tónak, főmérnöknek és fő-
könyvelőnek kellett személye-
sen közbenjárni olyan kötő-
elemek beszerzése érdekében
melyeket a beszerzés után
azonnal be kellett szerelni.

Fentiek indították a Buda-
pesti Bányagépgyár vezetősé-
gét arra, hogy ismételten el-
rendeljék a kötőelemeknél az
anyaggazdálkodást.

Egyszerüsítést hajtottunk

Ferenczy Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1968 OKT 2

az Indiai-óceán
vizére ereszkedett le.

1021

Furceva asszony Budapesten

Ilku Pál művelődésügyi miniszter fogadta a hazánkban tartózkodó J. A. Furcevát, a Szovjetunió kulturális ügyeinek miniszterét. J. A. Furceva tegnap Budapest nevezetességeivel ismerkedett. Megtekintette a rekonstruált középkori királyi palotát, a vármúzeumot. Itt hosszasan időzött a Ferenczy-család gyűjteményes kiállításán.

jelenlét felszámolását, v
mint a 2 milliárd dolláros
telegyezményt és a fontleér
kelést nevezte Wilson a p
legfontosabb vívmányainak.

A hétfői vitáról, amelynek végén a kongresszus csaknem négymilliós óriási többséggel vetette el a kormány ár- és bérpolitikáját, *Wilson* engesztelő hangon úgy nyilatkozott, hogy büszke erre a vitára és megérti a küldöttek kérdéseit, de több megértést kér, mert a kormány folytatni kívánja eddigi politikáját, beleértve a *„rövid lejáratú, kellemetlen, de elkerülhetetlen"* bérkorlátozásokat.

Beszéde külpolitikai részében Wilson sem a vietnami háborúra, sem a jelenleg folyó heves szovjetellenes kampányra nem tért ki.

Anglia katonai politikájának *Európára* és a *NATO-ra* kell épülnit, s nem lehet szó a közel- és távol-

Wilson kijelentette, hogy *Anglia* nem importálja *„sem a nihilista, sem a hatósági erőszakot"*, s a szociális sérelmeket szociális eszközökkel kívánja orvosolni. Megismételte, hogy *Anglia „gazdasági csoda előtt áll"*, s hangoztatta, fennáll az a veszély, hogy a csoda gyümölcseit a konzervatív párt aratja le az 1971. évi választás után. *„Gondoskodni akartunk arról, hogy ez a tervük ne sikerüljön"* — mondotta.

A beszédeket a kongresszus másfél perces, lelkes tapssal fogadta, amelyhez *Frank Cousins, Wilson* ismert szakszervezeti bírálója is csatlakozott. A miniszterelnöknek kétség kívül sikerült lelkesíteni saját pártjának kongresszusába.

---

asszony

ad a könyvelésben. A tétlen hetek után boldogan dolgozott. Hamar belejött a munkába. Először vette komolyan használt annak a könyvelői szaktanfolyamnak, amit még termelőszövetkezeti tag korában végzett. A tágas, szőnyeges minisztériumi szoba után már nem vágyott. Otthonosabban érezte magát itt, pedig egymáshoz tolt írópasztalok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Daily News-Neueste
Nachrichten

1968 JUL 4

1021

A FAMILY OF ARTISTS

Theirs was a family of artists whose work extended over a hundred years. The father, Károly Ferenczy, was born in 1862 and died in 1917. He is often referred to as the Manet of the Hungarian school of painting, and his art keeps acting on, and

"Portrait of Noémi" by Béni Ferenczy (1917)

inspiring Hungarian artists to the present day, and in freshness of approach and vigour he has remained an unsurpassable classic for modern Hungarian painting.

The family—Károly and his three children: Valér, also a painter, Noémi, tapestry designer, and Béni, plaque (low relief) sculptor,—have already exhibited their works together. But the current comprehensive exhibition is a posthumous one for the whole family—while at the time of their exhibition in 1916 they were all alive.

THE FATHER

The oil paintings of Károly Ferenczy strike the most vigorous note and provide an impressive background to the many colours and versatile features of the family panorama. The subdued coloris of Károly Ferenczy's paintings before the end of the century ("Girls Nursing Flowers," portraits, self-portraits) soon changed into the typical vivid Ferenczy colours—as shown in "Painter and Model in the Wood" of 1901, with its attractive deep mauve hues, and a string of paintings which show the enduring domination of the greens and blues of his palette.

Here are canvases of the blue-violet period: "Gypsies" (1901); "Riding Children," one of them wearing a lilac dress; "Sunlit Morning," (1905). with unforgettable greys and violets; "Paintress," in blue dress; "October," with ultramarine Altwien cup-and-saucer on the table. His large-size composition "The Three Magi" (1898) exudes a green undertone in the manner of Böcklin, but the romantic ethereal atmosphere overhanging the scene is more captivating with its mystical depth than a Böcklin picture. "Joseph Sold by his Brothers," a work dating from 1900, presents a dramatic depth which makes it one of the most treasured masterpieces of Hungarian art history.

THE CHILDREN

Noémi (1890-1957) has remained an unparalleled innovator artist in tapestry design in Hungary. The works displayed at the exhibition were woven by herself, and even the fibre was dyed by this outstanding artistic personality. Some of the works displayed: "Twig-carrying Woman," (1945), "Girls Returning from Work," "Rake-wielders," "Muse," "Spring Work," are resplendent with their attractive coral, lavender and pea-green hues, the puritanical yet modern treatment of their subjects. Her tapestry "Saint Stephen" (1940), with the mediaeval king presented in a vivid yellow cape against a background of misty-green Danubian landscape, is an inspired work calling up the world of the Árpád Dynasty in the early centuries of Hungarian history.

Valér (1885-1954) strikes the most modest note at the family exhibition. His coloris seems insipid compared with his father's splendid palette, and gives an outmoded academic impression ("The Artist's Mother," "Self-portrait of the Artist as a Young Man.") A redeeming note is struck by his "Scene at Nagybánya with Hayricks," a truly captivating small-size watercolour, being a refreshing scene of the Nagybánya landscape—which gave so much inspiration to the school of painters which took its name from this place.

"Scene with Lamb" by Noémi Ferenczi (1935-1936)

Béni (1890-1967), twin brother of Noémi, was an outstanding Paris-trained (school of Bordelle) master of the graphic arts and plaque (low-relief) sculpture. Beside his plaques of great Hungarians: Erkel, Berzsenyi, Kölcsey, Ady, Bartók, he produced masterly plaques of Tintoretta, Tiziano, El Greco and Van Gogh, with low-relief compositions on the reverse sides as well.

With Béni, this great family's versatile artistic talent was extinguished. For eight years at the end of Béni's life, he was partially paralyzed by a grave disease—yet, bearing pains without a word of complaint, he created works right up to the end—as if he wanted to meet the ultimate shadow, falling over this brilliant family, with manful courage.

– bozóky –

DNN
Idegen nyelvű napilap. Kiadja: a Magyar Távirati Iroda, Budapest I., Fém utca 5/7. Tel.: 159—490, 359—590. A szerkesztésért és kiadásért felelős: Barcs Sándor, az MTI vezérigazgatója. Szerkesztő: dr. Dobsa János. Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető a helyi (Budapesten a kerületi) postahivataloknál és a kézbesítőknél. Külföldön a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat helyi képviselőjénél. Előfizetési díj: havi 30,— Ft. Index szám: 25006. 68.02938/3 Zrínyi Nyomda, Bp. Felelős vezető: Bolgár Imre

The two former prime ministers called as defence witnesses are Mr. Panayotis Kanellopoulos, who led the government overthrown by the army revolution in April, 1967, and Mr. Stefanos

the army coup in April 1967 which aimed at the "forcible overthrow of the regime."

Four of the accused who are described as the leaders face death or life imprisonment if found guilty.

Teethful of fight

London — Rachael Williams 30, Nigerian, was fined £15 ($36) Wednesday because she seemed to have developed a habit of using her teeth.

On people, that is.

It seems that Rachael turned her subway ticket in to a woman collector one day and the collector asked for an extra four pennies as excess fare. Rachael and the ticket collector promptly moved into a right royal battle in which the collector claims she was bitten on the back and the neck, plus a few scratches.

A booking clerk came onto the scene and Rachael bit him on the arm and then on the thigh.

Another booking clerk rushed into the fray and was bitten on the chest.

The stationmaster showed up. He was bitten on the hand.

A police constable arrived and just managed to duck a bite on the hand but he did acquire some spit in the face.

All this for four pennies.

Rachael's lawyer said the only reason was that she felt insulted and then frightened and so she used the only tools she had. Previously, the attorney said, she was a good character. **(AP)**

measures taken by the GDR authorities last month imposing passport and visa requirements for West Germans.

Soviet officials and commentators have already implicitly rejected western protests.

Mr. Pyotr Abrasimov, the Soviet envoy in Berlin, rejected the letter from the three western ambassadors in Bonn which, he said had tried to defend illegal acts by the West German government against West Berlin.

left here today for a round of talks with Latin American leaders in Texas and Central America.

Highlight of the trip will be a summit meeting in San Salvador at the weekend with the Presidents of Costa Rica, Guatemala, El Salvador, Honduras and Nicaragua. Informed sources said Mr. Johnson will probably try to reach agreement with the presidents on steps to accelerate Central American integration, particularly regional infrastructure works, in the two-day meeting which begins on Saturday.

Ottawa — A 22-year-old Austrian who is cycling round the world pedalled into Ottawa Tuesday and was greeted outside the Parliament building by the Austrian Ambassador, Franz Leitner.

The cyclist, Friedrich Hofer, a linotype operator from Lamach, will spend a week on the

road to W
south to
United S
rica.

He set
March on
made the
the liner
arriving i
day. **(Reuter).**

SPORTS

NASH'S DASH

Zurich — South Africa's Paul Nash, running the 100 meters in 10.0 and the 200 meters in 20.1 seconds—the world's best time this season—was the star at an international athletics meet inaugurating a new fast track here night.

A crowd of 12,000 sat through the sultry summer night to watch the floodlit events in Zurich's Letziggrund Stadium, fitted out with a new synthetic covering that will also be used at the Mexico Olympics this year.

Nash lauded the "Tartan" track as one of the fastest he had ever run on. He registered his brilliant times in virtual solo efforts and against a head wind that blew up to 1.6 meters per second.

France's 400 meter relay quartet of Delecour, Fenouil, Berger and Piquemal were clocked 39.0 for another world best time this year. The third season's mark was registered by Yugoslavia's Vera Nikolic, winning the 800 meters in 2:02.2 minutes and outdistancing all other girls in the field.

Britain's Colin Campbell won the 400 meters in 45.9, fastest time registered on European tracks this year.

But Lynn Davies, Britain's broad jump hope for Mexico, was well short of his best mark with a jump of 8.00 meters.

He clocked 4 mins 0.2 secs and was the only man in the first five who did not break four minutes. West Germany's Bodo Tummler won the race in 3 mins 54.7 secs, pulling away from his rivals in the last 200 yards.

Soviet athletes dominated the night's events. Janis Lusis, awaiting ratification of last month's world record javelin throw of 91.98 metres, easily won the event with 86.98 metres.

Valeri Skvortsov won the high jump (217) Viktor Saneev the triple jump (16.76) and Viktor Kudinsky the 3,000 metres steeplechase (8.33.0).

SOVIET PROWESS

Stockholm — Australian star Ron Clarke, multiple world record holder over longer distances, finished only fifth in a mile race at the Stockholm games Tuesday night.

RECORD RUSH TO MEXICO

Mexico City — A record number of 103 countries have advised the Mexican Olympic Organising Committee they will take part in the Olympic Games here in October, the committee announced Tuesday.

This is the first time in Olympic history that the number of competing countries has reached 100.

In the 1964 Tokyo games a then record number of 95 countries competed.

The organising committee said the 103 countries would send about 10,000 representatives to the games, of which about 7,500 would be athletes.

The organising committee also announced that so far 13 countries had not replied to their invitations—Albania, Congo, North Korea, Dahomey, Guyana, Honduras, Liberia, Libya, Morocco, Nepal, Sierra Leone, Syria and Togo.

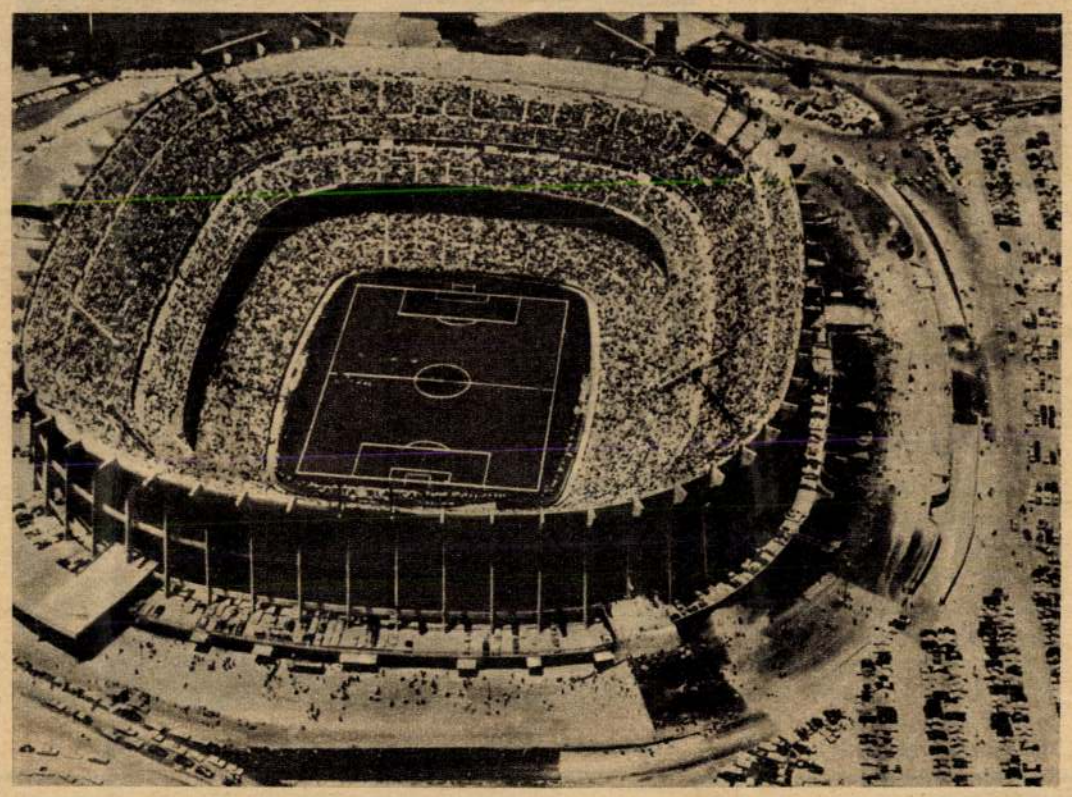

INTERFOTO MTI

AZTEC STADIUM at Mexico City, venue of many of the 1968 Olympic Games events, pictured packed with spectators during a recent soccer match

FELVIDÉKI SÉTA — SZINYEI ÉS MEDNYÁNSZKY PÁTRIÁJÁBAN

Sok temetőben, sírkertben sétálgattam már életemben, álltam a művészet nagyjainak sírja előtt a párizsi Père La Chaise-ben, megmásztam a genovai hegyoldal márvány sírkőerdejét, ültem a Via Appián Cecilia Metella mauzóleumának tövében, merengtem sokszor a kassai Rozália festőiségén és nagyon szeretem a kis magyar falusi temetők jegenyesoros derűs csöndjét. De a jerovnicei temető Szlovákiában nem hasonlítható egyikhez sem. Mint ahogy a francia gótikus gobelinek hátterét díszítő motívumként uralják a gömbölyű koronájú, gyümölccsel terhes almafák, úgy mosolyognak már messziről a jernyei temető dúslombozatú almafáinak pirosló gyümölcsei. Falusi gyermekek kergetőztek kacarászva az almaszőnyeggel borított zöld gyepen, mikor múlt szeptemberben ott jártam. S ez oly természetesnek tűnt. Nem az elmúlás, nem a halál csöndje nyomja rá bélyegét a jernyei temetőre, ahol a legnagyobb magyar színlátó mester, a plein-air európai felfedezője, Szinyei Merse Pál nyugszik. Családi sírboltnak alig nevezhető az az alacsony, vasráccsal elkerített, kétszobányi hely, melyet maga Szinyei ültetett be fenyőkkel s ahol atyjához hasonlóan és vele szemben, kívánságára egyszerű fakeresztet jelöli meg annak a halhatatlan magyar művésznek örök pihenőhelyét, aki felnyitotta az emberek szemét a fényre, a színek káprázatára, a napfény erejére. Negyvenkét éve, 1920-ban hunyta le csodálatos színeket látó szemeit „Paulus, filius Felicis, artifex picturae celebratissimus, similiter ibidem sepultus est, nam ex pietate eodem modo suo pater praeceperat . . .” őrzi az írást a kis jernyei templom fekete márványtáblája.

Egyik kiváló műtörténészünk egy helyütt azt írta, hogy a *Majális* genezisét a Szinyeiről ismert adatok nem magyarázzák meg hiánytalanul. Bizonyára így is van. De megmagyarázza a jernyei táj, a szelíd dombhátak oldalában viruló rétek szépsége, Sáros megye barátságos vidéke, nyílt arculata, a lomhán terpeszkedő lankákról lesikló napfény szívhezszóló derűje. Hiába festette a *Majálist* Münchenben, a *Pacsirtát* Bécsben, a sárosi levegő, a táj szelíd bája, a kék égen úszó felhők áttetsző fehérsége az, ami mindig visszatükröződik festészetében.

Gólyapár fészkelt éppen az egykori családi kastély egyik magas kéményén, mikor ott jártam. Hatalmas várszerű épület, zord kastély az az otthon, ahol Szinyei gyermekkorát élte. Csalódást keltett, mikor megláttam, sehogysem tudtam összeegyeztetni az architektúra reprezentatív komorságát Szinyei Merse Pál egyéniségével. Jerovnice plébánosa vezetett fel azután ahhoz a fehérfalú, négyoszlopos, tornácos, egyszerű kúriához, melyet Szinyei a Lilaruhás nővel kötött házassága alkalmából csaknem sajátkezűleg, csupán egy eperjesi kőmívesmester segítségével épített, egyéni elgondolása szerint. Ma iskola és igazgatói lakás van a szépen karbantartott, egykori Szinyei kúriában. A kert alján, miniatűr völgyben ott csörgedezik a patak, festményeinek gyakori motívuma és talán éppen azokra a nagy kövekre lépett, mikor a kis halmon álló műterembe ment. Két oszlop és az oromzat áll ma már csak a műteremből, mint elsüllyedt világ antik romja a napfényes plein-airben. S amott talán a fa, melynek árnyékába ültette a Lilaruhás nőt; az aranyló sárgák és meleg zöldek tündöklő együttesében felrévlik a Szerelmes pár meghitt nyári délutánja, s az egykori dús parkból hírmondónak ittmaradt bánatos szurkos fenyő. A Majális gondtalan derűje, ragyogó színei, napfénytáplálta árnyékai ölelik körül a tájat, ahol Szinyei szelleme, optimista kedélye int felénk minden szerény mezei virágban, a temető almafáiban, a mező minden fűszálában.

*

Sáros és a Szepesség. Milyen két más világ, pedig aránylag kicsi a távolság közöttük. Félelmetes szerpentineken kell felkapaszkodni a Branyiszkó tetejére, melynek sűrűjében, mint Jókai a Szép Mikhál-ban megírta volt, valamikor hirhedett rablók tanyáztak. Ma az autókárok és gépkocsik utasai pihennek meg a tetőn, gyönyörködve a pompás panorámában, elsóhajtva a kőbe vésett feliratot: Chala Bohu (Hála Istennek).

Ha Sáros maga a megtestesült nyíltság, elbájoló arányosság, sajátos költőiség, merőben más világot nyit meg előttünk a magyar képzőművészet másik nagy géniuszának, a Szinyeinél hét évvel fiatalabb Mednyánszky Lászlónak pátriája, a szepességi Strazky, az egykori Nagyőr . . . De ahogy a sárosi fehérfalú kúria híven idézi föl Szinyei emberi és művészi karakterét, úgy a sudár óriásfenyők misztikus félhomályába burkolózó, toronyszerű reneszánsz kastély látomása, magánya és különös romantikája döbbenetesen aláfesti Mednyánszky természetsugallta vizionárius művészetét. A XVI. században épült reneszánsz, pártázatos oromzatú, ma omladozó masszív kastély gradeci Horváth Stausith Gergely magyar humanista alapítása, aki virágzó főiskoláját helyezte el itt. Noha Mednyánszky Beckón pillantotta meg a világot (mint ahogy Szinyei sem Jernyén született), gyermekkorát Nagyőrben töltötte és később is gyakran pihente ki az ősi falak között európai vándorlásainak fáradságát. A családjából kiszakadt báró, az élet elesettjeivel, a csavargókkal, szegényekkel együttértő, monumentális érzéseket rögzítő mester bizonyára megelégedéssel látná, hogy a strazkyi kastély boltíves szobái ma sok-sok kétkezi munkáscsaládnak adnak otthont. De él valaki a Mednyánszky familiából az ősi fészkben, a nagy mester unokahúga, Czóbel Margit, aki jeles festőművész, ma is szorgalmasan forgatja az ecsetet és Szlovákia neves képrestaurátorai között tartják számon. Mély sajnálatomra Czóbel Margitot nem találtam otthon. Öreg házvezetőnője szerint, aki készséggel vezetett be családi bútorokkal zsúfolt szobácskájába, a „baronka” délutánonként 3—4 órát sétál az erdőben. És milyen pompás a parkszerű erdő, árboc fenyőivel, fehértörzsű nyírfáival, nyirkos sötétségével, parányi smaragd tisztásaival. *„Ma ismét új áram frissítette föl művészi érzéseimet”* — olvashatjuk egy erdőben tett sétája után Mednyánszky naplósorait.

Czóbel Margit meleg otthonában őriz még néhány Mednyánszky-képet. Kisméretű portrék függnek a falon, szülőkről, nagyszülőkről s az ecsetvonásokban a jellemfestés ereje párosul azzal a gyöngéd szeretettel, amellyel a „bolondos báró” családja iránt viseltetett. Láttunk két háborús vázlatot havas tájban vánszorgó, elcsigázott hadifoglyokkal, az együttérzés, a kétségbeesett sikoly kifejezéseit a háború ellen.

Egy szürke feljegyzés szerint Mednyánszky 1879-ben hosszú gyalogtúrára indult, Sárosban meglátogatta Szinyeit. De arról nem tudni, hogyan zajlott le a találkozás a magyar képzőművészet két korszakalkotó géniusza között, akiket más fából faragott ugyan a sors, de egyek voltak a bátor kezdeményezésben, a valóság új festői felfedezésében és abban, hogy művészetükkel ma is megdobogtatják a szíveket.

Dutka Mária

Mednyánszky László
Horgász — Pêcheur — Рыболов

FERENCZY KÁROLY

Ez év február 8-án századik évfordulóját ünnepeltük annak a napnak, midőn nagy festőnk, Ferenczy Károly megpillantotta a napvilágot.

Szeretettel és büszkén gondolunk rá e dátum alkalmából. Szeretnénk felidézni emlékét, s azt vesszük észre, hogy személyéről, élete folyásáról vajmi keveset tudunk. Valójában csak egy érdekelte, a munkája. Élete azért volt eseménytelen, mert az események a festőállványon váltották egymást. A művek mellett az élet egyéb megnyilvánulásai szinte eltörpültek, alig esik szó róluk.

Bécsben született 1862. február 8-án. Nehezen és későn eszmélt rá festői elhivatottságára s tulajdonképpen rendszeresen sohasem tanult, illetve huszonötéves volt már, midőn egyik párizsi festőiskolába szorgalmasan kezdett járogatni. Két kisváros és két nagyváros váltogatja a kulisszát életműve mögött, Szentendre és München, Nagybánya és Budapest.

Szentendrén négy évig dolgozott, 1889—1892 közt. A művészek ekkor még nem fedezték fel ezt a festői motívumokban oly gazdag Duna menti kisvárost, Ferenczy idejében még festő nem telepedett meg benne. Kezdő stílusa — mint ahogy ő nevezte — a „finom naturalizmus" volt, a francia impresszionizmus egy kulturált és bágyadt változata, amelyet Bastien-Lepage alakított ki s ezzel hosszú évekre megbabonázta a világot, Hollósy Simon, Csók István, Iványi-Grünwald Béla és Thorma János, sok későbbi nagybányai társa éppúgy a hatása alá került, mint Ferenczy Károly. A Magyar Nemzeti Galéria *Kertészfiú*-ja (1891) jól mutatja a finom naturalizmus jellegzetességeit, az előadás részletező voltát, a gyengéd ecsetvezetést, a színek világos, gyöngyházszürkés összecsendülését. Ő maga később szentendrei termését teljes egészében megtagadta, amivel igazságtalannak mutatkozott pályájának első, igen rokonszenves korszakával szemben.

Szentendre után München (1893—1896) következett, itt készültek első főművei, mint a *Madárdal* vagy az *Önarckép* (1893), melyeket mindenki ismer, ki csak egy kicsit érdeklődik festészetünk története iránt. Az említett Önarcképpel született meg tulajdonképpen a nagybányai stílus, három évvel a nagybányai bevonulás előtt, nemcsak azért, mert a kép telve van áhítattal, a művészi alakítás magasrendűségébe, erkölcsi küldetésébe vetett hittel, mely Ferenczyt olyannyira jellemzi, hanem példa az ember és a természet teljes, szoros összeforrására, mely az első nagybányai képek igen jellegzetes, közös tulajdonsága.

Hollósy vezérletével jutottak el a magyar festők Nagybányára s a két törzsökös nagybányain, Rétin és Thormán kívül Ferenczy maradt legtovább, haláláig hű a szép városkához. Stílusa egyre erősebben hatott társaira, ami nem csoda, mert egymásután készültek főművei. Nagybányára érkezve azonnal munkához látott. Valamennyi tájképét és tájképhátteres kompozícióját a szabadban festette. A *Lovak a vízben* (1896) című képéről azt is tudjuk, hogy már a hajnali szürkületben elindult megfestésére. Két ló áll a széles patakban egymás mellett, jobb profilban, az innensőn egy fiatal, övig ruhátlan, hosszúgatyás fiú ül és kötőfékjét tartja. Hátul messze bokrok és fák látszanak. A figurális rész uralkodik a képen, melynek kompozíciója szilárd és statikus. Még jellemzőbb korai nagybányai stílusára *A hegyibeszéd* (1896) című képének vázlata. Ismeretes, hogy ezt a tárgyat kétszer is megfestette, ezúttal az első fogalmazás vázlatáról van szó, arról, melynek kész képe a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona. Ez a vázlat Ferenczy Károly legsajátosabb remekléseinek egyike. Igaz, hogy még ma is túlzottan hajlunk a vázlatok felé, melyek illanó, bódító szépsége sok mindent ígér, amit gyakran be sem tud váltani. Itt azonban nem erről van szó, hiszen a kész képet is ismerjük. Ez a komplett vázlat egyáltalán nem részletez, arcot és ruhát csak egy-egy folttal jelez. De minden rajta van a maga tömegében, pontosan és félreérthetetlenül a maga helyén. Csak méretet kellett változtatni a végleges megfogalmazáshoz s gazdagítani részletekkel. A Hegyibeszéd-vázlat a kompozíció logikus rendezésének páratlan példája, minden ecsetvonása átgondolt, egyetlen felesleges sem akad köztük.

Az első nagybányai képek többnyire többalakos, tájhátteres kompozíciók voltak, mint a gyönyörű, titokzatos *A három királyok* (1889), melyet Réti István, „smaragdos, foszforeszkáló látomány"-nak nevezett, a *Józsefet eladják testvérei* (1900) végtelenségbe vesző sivár hátterével vagy az *Ábrahám áldozata* (1901). A nagy kompozíciók után Ferenczy a tájkép és a világítás problémáját vizsgálja, képei egyre napsütésesebbekké váltak. A *Márciusi est*-et (1902) még az erőtlen tavaszi nap búcsúzó sugarai világítják meg, de a gyér fény hangulati elemmé nemesedett, a líra csendes fuvolahangjai járják át a jószagú, friss levegőt. Ugyanebben az évben azonban már oly képek is készültek (Nyári reggel, Fürdő fiúk), hol a levegő szinte reszket a hőségtől. Ferenczynek s vele Nagybányának ez a plein air korszaka tekinthető néhány szolnoki társával együtt a magyar impresszionizmus termékeinek ; a magyar piktúrából hiányzik a francia impresszionizmus formabontó hajlama s a színeket sem hasogatja meg oly mértékben, hogy eljuthatna a pointilizmusig.

Attól kezdve, hogy 1906-ban kinevezték a Mintarajziskola (később Képzőművészeti Főiskola) tanárjává, az év jórészét Budapesten kellett töltenie s így több képet festett zárt interieurben, azaz műteremben, mint addig. Sok arcképet festett, csendéleteket, azután birkózókat, atlétákat és női aktokat. A napsütés lassan eltűnt képeiről s helyet adott az egyenletes műtermi megvilágításnak. Stílusa egyre inkább a lényeget hangsúlyozta, összegezően alakította ki mondanivalóit. Ennek az összegező stílusnak, mely tulajdonképpen a posztimpresszionizmusnak egy egyéni útja, közismert emléke a Nemzeti Galéria *Hármas arcképe* (1911). Egy vázlata *Valért és Noémit* ábrázolja, itt a művész harmadik gyermeke, a baloldalt ülő Béni nem került kivitelre. Az első tekintetre látszik, hogy ez valóban összegező művészet. Meg kell nézni például Valér markáns fejét. Modellállása szinte megfoghatatlanul egyszerű eszközökkel

Ferenczy Károly: Kertészfiú
Garçon jardinier — Молодой садовник

Ferenczy Károly: Lovak a vízben — Chevaux dans l'eau — Лошади в воде

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1962 JUL 3
MŰVÉSZET

Ferenczy Károly: Testvérek — Frères et soeur — Братья и сестра

készült, téries és dekoratív egyszerre. Fölényes biztonsággal jellemez, anélkül, hogy egy pillanatra is részletezővé válnék. Ugyanígy az *Ananász* (1911) sem téved bele a részletformákba, midőn a barokkos kék fajánsz tálban megmutatja a durva és kemény pikkelyekkel borított roppant gyümölcsöt.

Az összegező stílus egyik legismertebb darabja a Nemzeti Galéria *Vörösházteres női akt*-ja (1912). A fejével balfelé fekvő, karcsú és magas nő testének fehér tömegével a horizontálist hangsúlyozza.

A pamlag és a háttér nem részletező vöröse puhán dédelgeti a gyönyörű ritmusú test formáit. Az akt és a háttér tisztán elhatárolódik egymástól s az elhatárolódás ritmikája a kép egyik legfontosabb eleme. Ferenczy késői képeivel egészen közel került Gauguin érett művészetének gobelinszerű nyugalmához, kompozícióinak dekoratív, zenei ritmusához. Ezt a késői stílusát teljes, sokoldalúságában, törődött egészsége már nem engedte kifejteni. 1917 március 18-án halt meg Budapesten.

Évtizedekkel ezelőtt megpróbáltuk jelentőségét néhány mondatban összefoglalni: „A kiindulópont Bastien-Lepage volt, a finom naturalizmus, de ami utána következett, Ferenczy legsajátosabb eredményét jelenti. A nagybányai csoportnak ez a művészet többet adott, mint amennyit kapott tőle. Később benne élt a frissen pezsdülő budapesti művészéletben, anélkül, hogy annak hatása csak egy centiméterrel eltérítette volna útjától. Kétségtelen, hogy a Bastien-Lepage-hoz kapcsolódó elindulás mai szemszögből, a nagy összefüggések utólagos ismeretének nézőpontjából tekintve elkésett volt, mint maga Bastien-Lepage művészete az impresszionistáké mellett. Kétségtelen az is, hogy plein air képei nemcsak a nemzetközi fejlődés kilátópontjához, de Szinyei korai eredményéhez mérve sem voltak a legaktuálisabbak, sőt tizenöt—húsz évvel elkéstek. Ily rendkívüli kvalitású művészetnél, melynek az iskolás plein airnél amúgy is szélesebb horizontja volt, a késés nem kárhoztatható, annál kevésbé, mert Ferenczy stílusának késői szakában, az addig rejtett összegező sajátosságok kivirultával a korszerűséget a maga erejéből érte el, az impresszionizmus utáni törekvéseknek egyéni hangot adott. Általános érvényű, tisztult felfogása, hasonlíthatatlan nemessége és erkölcsi tartalma képesítette a magyar hagyomány kialakítására. Nincs sok rokonszenvesebb, megbecsülésre méltóbb alakja az új magyar festészetnek, mint Ferenczy Károly. A művészet soha nem kerülhet nyugalmi állapotba s ma már az ő megoldásait messze maga mögött hagyta. De a festés hitelét, erkölcsi küldetését, magasztosságának érzését ő vetette meg azzal a helyi hagyománnyal együtt, melyhez a mai művészek vissza-visszatérnek, mint kopár, forró pusztaság vándora a hűs forráshoz. A külföldi hatásokból kiépülő magyar festészet Ferenczy munkássága óta eresztett kitéphetetlen gyökeret a magyar földbe, körülötte kis oázis képződött, míg a távolban idegen szél hordta, idegen magvakból kelt magános pálmák kókadoztak. A külfölddel való eleven (gyakran sajnos túl eleven, szolgaian alkalmazkodó) kapcsolatok azóta sem, máig sem szűntek meg, de e nagy művésznek köszönhető, hogy van derékhadunk, mely sajátosan helyi, magyar s ezúttal aktuális problémák feltevésével és megoldásával együtt halad a külföldi nagy fejlődéssel. Ez legfőbb művészettörténeti jelentősége Ferenczynek, ki Munkácsy istenáldotta zsenialitásának, Szinyei felvillanó korszerűségének fokát nem érte el, de ebben a mindennél fontosabb feladatban, a Nagy Parlag rendszeres művelésében a legnagyobb szolgálatot tette azok közül, kik Magyarországon ecsetet vettek kezükbe."

Kétségtelen, hogy hatása ma is eleven. Hazai talajba gyökeresztette az impresszionizmust s utolsó korszakában pedig világosan megmutatta a posztimpresszionizmus útját. Túl remekműveinek ünnepi sorozatán, ez mesterünk fejlődéstörténeti jelentősége.

Genthon István

Ferenczy Károly

Művészet, 1971. dec.

Ferenczy Károly: Templom
Église – Церковь

visén ugyan Hollósy és Thorma történelmi érdekldésének a visszfényét, előadásában azonban nyoma sincs romantikának, s ösztönszerűen előre vetíti a párizsi élmények természetét.

Ennek szinte egyenes folytatása – drámai erő és szerkezetesség tekintetében – az 1906-os *ÖNARCKÉP*, a párizstól Peleskéig huszonháromszori átszállással érkező fiatal festő első hazaköszönése.

Mikola Párizsban, a Salon des Indépendants-ban és Stein Leo műgyűjtőnél Cézanne, Renoir és Matisse vásznaira pillant a legelbűvöltebben, de ebben a monolit tömegű, a festés nagy, belső szenvedélyétől izzó, háromnegyedalakos önarckép-kompozícióban már Gauguin és főleg Van Gogh lobogásának, formateremtő akaratának az ihletésére ismerünk.

Az *Önarckép*, aztán az 1908-as *Ülő akt*, az 1910-es sorozatból a *Női fej*, a csodálatos hangulatú, pasztózusan felrakott, ám mindössze néhány kompozíciós erővonalra egyszerűsített Vámsorompó havas tája *(Az Alkotás utcai vám)* s a karszékben ülő, bajuszos *Koltói paraszt* síkszerűbb, dekoratív felületszövése, sallangmentes festői tartalma túlmutat a századforduló „nagybányai forradalmán", annak máris folytatása, s lényegesen több „kolorisztikus naturalizmusnál."

Olyan új, szintetizáló szellemi-formai izgalmak feszültek, erjedtek és készültek felszínre törni a huszonhat éves Mikola munkáiban, amelyeket a némiképpen mégiscsak perifériára szorult nagybányai telep, de különösen második mestere, Réti István nem érzékelhetett.

Már első jelentkezéseiben (1908 májusában a budapesti Könyves Kálmán szalonban, 1910 novemberében a Műcsarnokban állít ki, s gazdag anyaggal vesz részt az 1912-es jubiláris nagybányai tárlaton) felfigyeltek a természeti téma lírai átszervezésében megnyilvánuló, kivételesen friss és energikus táj-látására, s egymás után kétszer (1913-ban és 1914-ben) ő nyeri el az akkori idők legmagasabb összegű külföldi ösztöndíját, a gróf Andrássy Dénes-féle alapítványt;

*Réti István: A nagybányai művésztelep, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat, 1954. Budapest, 258. l.
** NFT: Nagybányai Festők Társasága
*** I. m. 241. l.
****I. m. 258. l.

sonlóan, mintegy képességeimet próbára téve, megcsinálok egy képet annyira, amennyire csak tudok. Így született meg *Az Uffizi képtár folyosója...*" Ám benne, a valóban megszólalásig hű, részletező „ megfestésen" túl, a színfoltok és a tömegek elosztásának szellemében olyan kristályos rend és tisztaság ragyog, amely csakis századunk képzőművészeti gondolkozásának a talajáról érthető meg. Talán öntudatlanul, de már a kép kivágásában s különösképpen a felület kezelésében nemcsak hasznosította, hanem tovább is fejlesztette a Salon des Indépendants-ban szerzett benyomásait – Giorgio de Chirico és Carlo Carrà szimbolista tárgyiassága felé.

Paradox módon nem a századokkal korábbi mesterek szellemi alapállásába helyezkedett e mesterek szálláshelyét megörökítő képében, hanem kora érzelmi-technikai álláspontjáról tekintett vissza rájuk, s ezért *Az Uffizi folyosója* nem pusztán kísérletként maradt fenn az évtizedek rostáján, hanem elsősorban Nagybánya akkori lehetőségeinek elszigetelt dokumentumaként.

Életkörülményei és a nagybányai művészélet alakulása azonban nem e felé a monumentális, szerkezetes, tárgyilagos látásmód felé irányítják művészi pályáját, hanem egy lényegesen intimebb, végül is a természet mozgásai után igazodó, s az alapítóknál is következetesebb kolorizmus felé. Végül is tehát nem távolodik tőle – hanem befelé fordul Nagybánya mágneses terében, s a plein-air-festés szilárdabb vázra építésével egyúttal a végső következtetésekig jutott, amelyekkel az alapítók által sugallt nemes, ám törvényszerűen önmagába visszatérő emberi-művészi attitűd körét végérvényesen bezárta.

Mondottuk már: rebellisnek jött a telepre; aztán az alapítómesterek távoztával egyre inkább a hagyományt, a kolorisztikus naturalizmust áthidaló, megőrző láncszem szerepét vállalta, a folytonosság jelképévé személytelenedett (noha művészete mindvégig személyes vallomás maradt) nyilván nem pusztán misszióból, hanem legalább annyira az európai festészet új áramlataival való feltöltődés személyes alkalmainak a hijján.

A be nem vallott szándék: közérthetővé és közkinccsé avatni e valóban ritka szépségű táj festői tartalmait.

HAZAY. A

MŰTÖRTÉNETI TENNIVALÓK

Magyarország műtörténeti emlékeinek fentartása régi ügy. Talán már unalmas is a sok panaszkodás műemlékeink pusztulása miatt. Ideje hát, hogy lássuk, mit kellene tenni? Szemrehányásokkal s mulasztások emlegetésével keveset érünk el, ha előbb nem szerzünk áttekintést a teendőkre nézve, s ha tényleg meg nem tesszük azt, amit kiki a maga helyén s a maga idejében hazafias és törvényszabta kötelességénél fogva megtenni köteles. A műemlékek nem egyesek tulajdonai s nem a kormány sajátjai. Minden mű- és történelmi emlék a nemzeti lélek egyes megnyilatkozásának élő jele és az egész nemzet multja, jelene és jövőjének egy-egy biztosítéka. Nem kizáróan az egyesek, vagy a kormány felelős tehát azok fentartásáért, hanem az egész nemzet, annak apraja-nagyja egyaránt.

Nem akarom sem a kormány, sem egyesek érdemét letagadni a műemlékek fentartásában és gondozásában, az általános közönyösség, érzéketlenség miatti panaszokat sem akarom felújítani, hanem ezek és általában az emelhető panaszok okaira, magokra a teendőkre és módokra szeretnék rámutatni, melyekkel e panaszokat meg lehetne szüntetni. Nem az örökös lamentálásnak van itt helye, hanem beszéljünk azokról az eszközökről s az eszközök előteremtéséről, melyek által az emlékek pusztulása az egész vonalon föltartóztatható.

De ez nem olyan könnyű dolog. Ezeknek az eszközöknek végiggondolása, bizonyos tervszerű megállapodás, a mulhatatlannak mutatkozó eszközök megszerzése, a kellő intézkedések végrehajtása, a társadalom, a kormány és egyesek munkálkodásának öntudatossá tevése égetően szükségesek. De erre nem igen gondol senki.

Hiszen még a legelső lépésig, a nagybecsű közös nemzeti kincsek összefoglaló áttekintéséig sem juthattunk el: hát még ha e nagy kincset mint egy új megszületendő magyar tudományágnak, a magyar művészettörténelemnek bázisát kivánjuk figyelembe vétetni! Hol állunk még attól, hogy műemlékeinket csak megközelítőleg is ismerhetnők? Sőt azon kezdem, hogy magának a mű- és történelmi emléknek közkeletű fogalma, úgy amint a nagyközönség és a műemlékek sorsa fölött döntő szakemberek agyában él, máig sem elég szabatos, máig sem felel meg annak a nagy érdeknek, amelyet a nemzet és a nemzet műtörténelme szükségképpen megkiván. Hiszen a festők mindent csak a festői oldalról, az építők a technikai álláspontról, az esztétikusok elvont tantételeikről, az oknyomozó történettudósok az okmányok álláspontjáról, az archeologusok pusztán a saját maguk által ismert korra való

TANULMÁNY
FERENCZY KÁROLY RAJZA

FERENCZY KÁROLY

Érdekes kiállítás nyilt meg 1888-ban a régi Műcsarnokban, magántulajban levő régi és modern képekből. Andrássy Manó és Ráth György nagybecsű gyűjteményei voltak a tárlat fő ékessége. A kiállító tulajdonosok között szerepelt Ferenczy Károly is, hat darab festménynyel.

Ez volt az ő első föllépése a Műcsarnokban. Mint műgyűjtő mutatkozik be a közönségnek azon időben, mikor épp Párisban tanul a Julianban, Bouguereau és Robert-Fleury iskolájában, hogy dilettánsból hivatásos festővé fejlődjék.

A következő évben, 1889-ben, azonban már saját műveivel is megjelent a téli tárlaton. Két képet állított ki: a „Leányok virágokat gondoznak“ és „Kallós Ede szobrász arcképe“ c. olajfestményeket. Ez utóbbit 1903-ban, a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes tárlatán is kiállította.

Kallós képmása érdekes dokumentuma a művész akkori irányának s tudása fokának. Mint ő maga írta, a Bastien-Lepage-féle finom naturalizmusnak ideje volt ez. A valószerűség keresésében, átlátszó barnás színeiben, folyékony festékkezelésében iskolájának hű tanítványa. Határozott egyéniség nyomai még nem jelentkeznek nála; technikai készsége is korlátolt. Megható pontossággal kutatja a részleteket; jellemző például az ábrázolt jobb keze, melyet alul a kép kerete vág el. Mennyi gonddal tünteti föl a művész a kis részletformákat, az apró dudorokat, az ereket, a csukló hajlását! De már maga a kéz is szétesik, s még menynyivel inkább kiesik az a kép egészéből. Ferenczy analizál, de a részletek egységes összefogására még nincs ereje.

Pedig már 27 éves; érzései s egyénisége bizonyára kiforrtak; s a férfikor küszöbén álló művészt lelki érettsége megcsalja. Elfelejti, hogy csak az ember érett benne, nem a művész; azt hiszi, hogy művészeti iskoláját már kijárta és a saját lábán fejlődhetik tovább. Otthagyja Párist, hazatér és Szent-Endrén telepszik le. Szorgalmasan festeget; az 1890-iki téli tárlaton kiállítja „Kavicsot hajigáló fiúk a Duna partján“ és „Vidéki hordár“ c., az 1891-ikin „A plakátok előtt“ c. olajfestményeit. Itthon töltött négy évéről (1889—1892) később maga úgy nyilatkozik, hogy sem a művészetet, sem a természetet nem ismerte akkor még eléggé arra, hogy a szent-endrei magány hasznára lehetett volna.

A komoly művészt jellemző önelégületlenség útra készti s ő 1893-tól 1896-ig Münchenben telepszik le. Az új környezet, a mű-

Művészet 1905

vészi légkör, a jelentékeny és törekvő kollegák társasága, a kiállításokon feltünő újabb irányú festői iskolák nagy hatással voltak rá s átalakitották művészetét. Mialatt itthon az 1892-iki téli tárlaton utolsó szent-endrei festményei („A válás" és „A tékozló fiú" c. olajképek és három arckép) vonulnak meg szerény szürkeségben a Műcsarnok magas falain, ő künn belemélyed a festészet kérdéseibe, s belátja, hogy amit eddig művelt, nem volt igazi művészet. Hátat fordít a szintelen novellisztikának, melynek a „Válás" oly jellemző terméke. Megérzi a festészetben azt, ami legősibb benne, a vonalak s a foltok díszítő erejét; s amit eddig elhanyagolt, kezdi alkalmazni a rajznak s a színnek a tartalomtól független, — amint hasonlattal mondani szokták — zenei elemeit. Az 1894-iki téli tárlaton két festményt állit ki; ezek közt a „Madárdal" c. — jelenleg a Szépművészeti Múzeum tulajdona — új művészetfölfogásának teljes kifejezője. Evvel kezdődik az ő tulajdonképpen való művészi pályája. E bájos festmény mintegy ouvertureje későbbi egész működésének; benne

ARCKÉP, 1889
FERENCZY KÁROLY FESTMÉNYE

megcsendülnek már az ő dekorativ tehetségének, finom színérzékének, széles foltszerkesztésének motivumai. Idegen hatások földolgozása mellett mutatkozik már benne egyénisége is: művészetének előkelő tartózkodása és fanyarkás zamatja.

A müncheni esztendők az ő második s igazi tanuló évei. Tanulmányainak komolyságára vall „Ádám" c. nagy képe, mely a „Tyúketetés" cimüvel az 1895-iki téli tárlaton szerepelt. Párisi formaelemzéseinek folytatása ez, élevedett szemmel, fejlett formaérzékkel látva, biztosabb kézzel, szabadabb festőeljárással visszaadva. Az akt tele van finoman elemzett formákkal, melyek azért nem bontják meg az alak egységét. E művészet még mindig analizál, de már egészet elemez. Ferenczy az elemzés iskoláját ezzel elvégezte, s a formák ismeretével megvetette alapját jövendő szinthetikus művészetének.

Az „Ádám"-on a természet is föllép a háttérben, de csak mint járulék; az emberi alak kiválik belőle s uralkodik rajta. A következő évben, az ezredéves kiállítás nagy tárlatán, Ferenczy három új képet állitott ki; köztük a „Kerti jelenet" cimü olajfestményt. E mű a müncheni négy év eredményeinek foglalatja. Nem elemzés többé, hanem a formáknak megfelelő foltok biztos összeszerkesztése; nem ember és természet kettéválasztása, hanem festői egybefoglalása. E kis feladatban sikerült már a művésznek az, a minek nagyban való megoldása még néhány évi munkájába fog kerülni.

Ferenczy most már csakugyan befejezte iskolaéveit, s itt volt az ideje, hogy önállóan, szabadon fejlessze egyéniségét. Visszajő hazájába, nyárra Nagy-Bányán, télire Budapesten telepszik le. Itthon a művészeti viszonyok időközben megváltoztak; az ifjabb nemzedék törekvő tagjai mind jobban érvényesültek, s a fővárosban némi művészeti közélet fejlődött ki. Úgy a nagybányai művésztelepen, mint Budapesten Ferenczy már rokon törekvésű társak között élhetett.

Müncheni benyomásainak első eredményeképp említettük képein a dekorativ elem föllépését. Ferenczy ezt nemcsak festményein hangsúlyozta, hanem azon külön esetekkel is

foglalkozott, hanem midőn éppen e dekorativ elem kizárólagos alkalmazásáról lehet csak szó. Tisztába iparkodott jönni az alkalmazott, a díszítő festészet elveivel. Törekvése eredményességéről a Münchenben, 1896-ban festett „Archeologia" c. képe tanuskodik. Mikor hazatérte után, 1897-ben a nagybányaiak Kiss József költeményeinek illusztrálásával bízattak meg, ő nyugodt határozottsággal, a föladatával és eszközeivel tisztában levő művész biztosságával láthatott a munkához. Rajzain szembetünő elvszerű alkalmazkodása a könyv, a díszítendő lap természetéhez. A posilippói alkony merengő lágyságát, Ágota kisasszony rózsatőültetésének bájos naivságát, a sávos lepelben imádságot mormoló zsidók festői csoportját, a titkokat rejtő hegyi erdő hullámos felületét egyszerű nagy vonalakkal, széles fekete-fehér foltokban érzékíti meg, mindig ragaszkodva a könyvillusztráció síkdíszítmény jellegéhez. Rajzai megoldják kettős feladatukat: rokon hangulattal kisérik a rímek zenéjét s ékítik a fehér papirlapot, melyre a fekete betűsorok nyomtatvák.

Az ilyen dekorativ feladat természetes csak mellékesen foglalkoztatja, munkássága javát a festői nagy problémák foglalják le. 1897-től 1903-ig öt bibliai tárgyú festményt készít, melyeken legtisztábban követhetni törekvéseit és fejlődését. Ezeket kisérő számos kisebb festményét szinte csak kommentárnak tekinthetjük, mely jobban megérteti célzatait, s bevilágít a nagy kompoziciók alakulásába.

Első nagybányai bibliai képe volt a „Hegyi beszéd", 1897-ből. Valami kettősség érezhető benne: a Krisztust hallgató alakok megkapó csoportja s a háttérben emelkedő erdős hegyoldal közt. Két külön kép: München és Nagybánya. Münchenből még úgy jött haza, mint akit a természetben az ember érdekel legjobban. A nagybányai élet eltávolította kissé az embertől, s közelebb hozta a nagy természethez. Az ottani gazdag természet megragadta szemét és kedélyét; számos táj-, különösen erdőtanulmányt festett, melyek a nagybányaiak kiállításain tüntek föl. A természet helyet követelt történeti kompozicióján is, de a „Hegyi beszéd"-ben még nem olvadt vele egységgé. Viszont követelődzése már elég hangos, s nem elégszik meg másodrendű, kisérő szereppel. Az ember és a természet küzdenek egymással e képen. Ha Ferenczy eddigi fejlődését figyelemmel néztük, nem lehet kétségünk, hogy nála a természet fog győzni, s az embert annak alá fogja rendelni.

A nagybányai festők második kiállításán lépett föl a „Három királyok" c. olajfestményével. Az alakok beleolvadnak az erdő színéletébe. A feladat meg van oldva, a természet győzött. A történetből csak a mesehangulat maradt meg: a három királyok átsuhannak az erdő zöld fényén, s fehér lovaik halkan lépegetnek a puha avarban. Az emberekből

ARCHEOLOGIA, 1896
FERENCZY KÁROLY FESTMÉNYE

KERTI JELENET, 1896
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

A HEGYI BESZÉD, 1897
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

hiányzik a pszikhe, csak vegetativ életet élnek. Ez volt az egység ára; az ember beleolvadt a természetbe.

Amint mondottuk, itt a mesehangulat pótolja a történetet. Mert avval tisztába kell jönnünk, hogy ez nem történeti festészet. A történet mindig emberi és mindig pszikhikai. A történeti festészetben ennélfogva az embert elnyomni nem lehet; abban a lelki összefüggéseket ki kell fejezni. Történeti festészet nincs irodalmi elem nélkül.

Ferenczy ugyanezt a problémát oldja meg a következő évben, de már nem lovas királyokkal, hanem külön-külön parasztokkal és lovakkal. A „Hazatérő favágók" fáradt, gondolattalan bandukolására a szálló nap hinti meleg aranyát. Természet és emberek egysége teljes és zavartalan. Az „Esti hangulat lovakkal" című képen a levegő tele van az est kékesszürke árnyaival; az alkonyi csend benyomása tökéletes. A halkan, nehezen lépegető lovak csak fokozzák a közelgő éj hangulatát.

Ezek a képek már tisztán mutatják, hogy Ferenczy nem akar elbeszélni. Nem történetet fest, csak hangulatot; nem embert, hanem természetet. Mottóul alkalmazhatná Jezsajás gyönyörű szavait: „Minden test olyan, mint a fű és minden szépsége az embernek olyan, mint a mező virága".

Az 1900-ik év nagy bibliai festménye: „Józsefet eladják testvérei". Az elnyomott történet bosszút állt a művészen. A jelenet drámaisága nem volt természethangulattá tompítható; az alakok lelki kapcsolata kifejezésre tört. A csoportszerkesztés rendkívül érdekes és festői, a hátranyuló táj hatalmas, de a kép e két eleme nem olvad egységgé.

Annál egységesebb a következő év bibliai képe: „Ábrahám áldozata". Itt sikerült a művésznek egy valóban drámai jelenetből kiszűrni azt, ami benne pusztán hangulat. Tett és indulat elhalványul; Izsák nemes ifjú alakját, a komoly angyalt, a kissé groteszk nagyszakállú Ábrahámot, zöld hullámaival körülönti a mesék sűrű titokzatos erdeje. A szent öreg véráldozatából, a nagy lelki tusából nem maradt meg más, csak a napkeleti rege bűvös illata.

1903 hozza a sorozatnak (egyelőre) utolsó képét, a „Levétel a keresztről" című temperafestményt. A dráma ismét előtérbe nyomul, s a természet csendjét diszszonáns hangként bontja meg. A kettő összeegyeztetése nem sikerült, hiába vitte ki a művész a jelenetet az erdő méla homályából az izzó napsütés alá. Sőt világosan látjuk, hogy a probléma megoldhatatlan. Két eset lehetséges csak: vagy természetet fest a művész, s akkor a drámának lirai zsongássá kell halkulnia; vagy drámát, de akkor a természetet kell az ember alá rendelnie. Ez a nyolc éves küzdés tanulsága.

Míg a fő kérdés, mint láttuk, mindig ez egy probléma körül forog, a kifejező eszközökben változást, gazdagodást, fejlődést látunk.

Az első nagybányai évek az egységes tónus jegyében állanak. A színek szelíd, mélyre hangolt, nemes harmoniában olvadnak össze. E tónusegységet célzó törekvések foglalatja az „Ábrahám áldozata".

De az 1901-ik év többi képén már új célzatok is mutatkoznak. A szín föllázad az összetónus zsarnoksága ellen. A szín önállóan is érvényesülni akar. A „Cigányok" c. két olajfestmény himnus, mely a kék szín, az erős, ragyogó kék szín dicsőségét zengi. Kétszer is megfestette a művész; az első festmény szerkezetbeli hiányait javítgatta a második változatban.

Az összetónus a megtört, a közvetett világítás birodalmában van otthon. Tán a színek külön vágya vitte ki Ferenczyt az est fátyolos világából, az erdő félhomályából az égő, ragyogó napfény alá. A következő két év munkáját a napfénynek, a napfényben csillogó színeknek ábrázolására fordította.

Az 1902-ik év legjellemzőbb termékei a „Fürdő fiúk" c. és a „Márciusi est" c. (l. a Művészet II. évf. 20-ik lapján) olajfestmények. Az előbbiben a kora reggeli nap fényét festi a művész, amint az végigtáncol a hűvös patak hullámain és átsiklik a vízben óvatos fázékonysággal gázoló fiúk hátán. A másodikban a kora tavaszi est ragyogó sugarát ábrázolja, mely megaranyozza a templom tornyát, a fehér kerítésfalat s az előtte álló fogatokat. Mind a két műben nagy erővel ragyog már a napfény férfias költészete.

Az 1903-ik esztendő a napfény fokozott intenzitásának ábrázolásával lep meg. Nap-

HAZATÉRŐ FAVÁGÓK, 1899
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

fény ragyog az „October" című rendkívüli technikai készséggel festett olajfestmény terített asztalán, kifeszített ernyőjén, tágas kertháttérén, a „Festőnő" című temperafestmény kékruhás nőjén, s a tüzes, izzó napfény végre orgiáit üli a már említett „Levétel a keresztről" című kép merész színfoltjain. Az előbbi festményeken Ferenczy az ember s a természet egységét megvalósítja; az utóbbi ellen e tekintetben, továbbá rajz és felfogás szempontjából jogos kifogásokat emelhetünk; azt azonban el kell ismernünk, hogy a napsütés ilyetén izzó ábrázolásával ritkán találkozunk.

Így terjesztette ki a művész mindjobban természetábrázolásának határait. Kora tavasztól késő őszig minden évszakot, kora reggeltől késő esthomályig minden órát bevont ábrázolásainak körébe.

Az utolsó évnek (1904) termékeiből kiválik „Nyári est" c. temperafestménye, a nyugvó nap szelid, nemes reflexeivel. Az alkonyati csend mély költészete árad e képből, melyet a halvány fénynyel telített színek zavartalan harmóniája s a dekorativ színhatásnak elemi ereje kisér. Az „Őszi fürdés" c. festményben az előbbi kép lágy melancholiájával szemben frissebb, férfiasabb hang csendül meg. Hideg színeknek, acélszürkének, kéknek s élénk zöldnek merész összefoglalása ez, s pompásan érezteti az őszi fény s a tiszta őszi levegő üdeségét. A könnyedén odavetett férfi mozdulata is pompás. Ember és természet festői egybefoglalásának ez a legkitünőbb példája Ferenczy művészetében.

Az évnek nagy részét Nagybányán tölti a művész. Az esztendő háromnegyedrésze, a hosszú világos napok mind Nagybányáé, s a természet tanulmányozásáé; Budapestnek csak a három-négy hónapos tél jut, rövid, szürke napjaival. Ezt a kis időt szenteli Ferenczy régi szerelmének, az ember ábrázolásának. Itt készül képmásai nagy része, melyeken hol a jellem erőteljes kifejezését adja, hol az éppen őt foglalkoztató festői problémák egy-egy megoldását. Ritkábban fog nagyobb munkához, minő az 1904-ben készült „Festő és modell" című képe (l. az 1. szám színes mellékletét.) Ezen az intérieur meleg levegője feloldja a női test formáinak éles határozottságát, s a tónusok finom lágysága és összhangja teljessé

LEVÉTEL A KERESZTRŐL, 1903
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

FESTŐNŐ, 1903
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

teszi a testnek — természet híján — legalább a környezettel való kapcsolatát.

Eddig a festő fejlődését, problémáit és eszközeit iparkodtunk elemezni. De már akaratlanul becsúszott a sorok közé művészetének méltatása is, hisz emberi alkotásról nem tudunk s nem is kell értékelés nélkül beszélni. Az írónak kétségtelen tiszte a művészeti alkotások értékének megállapítása. Bonyolult és nehéz feladat ez, melynek tudományos módszere eddigelé nincs kellően tisztázva. Annyi bizonyos, hogy a tisztán művészeti érték megállapításánál két szempont döntő: mennyire erős és értékes az alkotó művész érzése, s mennyire tudta azt munkájában úgy kifejezni, hogy a szemlélő lelkében hasonló érzés ébredjen. Ferenczy érzése mindig tiszta és mély, és láttuk, hogy fáradhatatlan munkával, szünetlen önbirálattal iparkodott a kifejező eszközök minél teljesebb megszerzésére.

Mint minden emberi alkotásnak, a művészetnek értékelése is végső elemzésben erkölcsi jellegű. Hogy a művész az ő érzését megalkudás nélkül, őszintén, tehetségének teljes odaadásával fejezze ki, erkölcsi követelmény és egyúttal a művészeti érték alapföltétele. Sajnos, mai irodalmi termelésünk vajmi ritkán tesz eleget e követelménynek. Annál örvendetesebb, hogy festőink egész csoportja, anyagi érdeke mellőzésével, megvetve az olcsó külső sikert s függetlenül a közönségnek sokszor alantas ízlésétől, követi művészetének ethikai parancsát. E festőcsoport egyik vezető egyénisége Ferenczy Károly.

MELLER SIMON

FERENCZY KÁROLY
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

SZOCIÁLISTA MŰVÉSZET

Nem vallatjuk az olvasót, vajjon föl-esküdtje vagy ellensége-e a szociálisták piros zászlajának. Csak azt szeretnők vele egyetemben megállapítani, hogy van ma észjárás, világnézet és érzés, amelyet a szociálisták nagyjában egyformán a magukénak vallanak s hogy ennek aránylag sok a híve a művészek közt. Ezek tények, amelyeket eltagadni, figyelmen kívül hagyni nem lehet, ha világos képet óhajtunk a dolgok állásáról. S ha megállapítottuk, hogy vannak szociálista érzelmű művészek, abból rögtön arra is következtethetünk, hogy ennek az érzésnek lecsapódásaival találkoznunk kell akár máris, akár a közel jövőben a művészetben. Ha késsel vágnák is le e plánta hajtásait: tízszer, százszor újra kihajt, még bokrosabban, küzdelemre még készebben, mint valaha.

Küzdelemre készen, — mert kétségtelen, hogy a piros zászló hívei a propaganda eszközévé avatják a művészetet is. Ha ez nem folynék magából a dolog természetéből s ha akadna, aki ebben kételkednék: a szociálista hírlapok sietnek felvilágosítással szolgálni s bevallják, hogy a művészet is alkalmas médium a szociálista hitvallás sugalmazására. Egy ily hírlap multkoriban expozét is adott róla. Minden politikai szempontot mellőzve, tisztán művészeti vonatkozásai révén felette érdekelhet minket, hogy a szociálista propaganda mit kíván a művészettől s mily szerepet szán neki.

Az expozé az új hitvallás nyomait nyilván a festészetben látja leginkább és „szociálista művészet"-nek fogad el oly képeket, amelyek a szegény nép, a küzdő munkás nép sanyarú helyzetét, életének szívbe markoló drámáit mutatják be. Sőt, ha jól értettük, már a nép életének ábrázolása maga is közösséget rejt magában a piros zászló híveivel.

Bátorkodunk ennél az expozénál radikálisabbaknak lenni. Ha a művészetben az emberi érzelmeknek grandiózus megnyilatkozását, kikristályosodását látjuk: nem elégedhetünk meg e roppantul szerény körrel. Tartozzunk bár ennek vagy annak a világnézetnek hívei sorába: a művészetben emberi őszinteségek mezítelen vallomásait kérjük és kapjuk. Vannak festők, akik művészetükben tizenhárompróbás arisztokraták, vannak, akik épp oly fokban anarkisták. Elfogadjuk ezeknek is, amazoknak is műveit, ha minden porcikájukban őszinték és ha genialitásuknál fogva képesek őszinteségükről teljesen meggyőző módon vallomást tenni. A fokmérő tehát: valamely érzelemnek művészi kifejezése. S nem törődünk azzal, hogy ez az érzelem esetleg valamely hozzánk közel vagy távol eső politikai hitvalláshoz tartozik-e.

OKTÓBERI REGGEL, 1903
FERENCZY KÁROLY FESTMÉNYE

Nem tartjuk tehát művésznek a tucatsorba való udvari festőt. De nem tartjuk annak a „nép- és nyomorfestőt“ sem, ha művészete amaz udvari festőétől semmiben sem különbözik, csak éppen az előadott jelenetben, csak éppen abban, hogy a képen nem márkik udvarolnak, hanem egy gyármunkás teszi a szépet este a kapu aljában. Hisz a nép, az istenadta nép, gyakran tárgya volt a festői előadásoknak már oly időkben is, amikor még a polgári rend a proletárokkal egy sorban küzdött gazdasági zsarnokai ellen. Sőt felvonult ez a nép a polgárság hatalomra jutása után is, még pedig szaporábban, mint annakelőtte. A győzelmes bourgeoisie a napoleoni idők után bizonyos kellemes szórakozást látott abban, ha leereszkedett a néphez. A parvenű megszerette a faluzást, sőt földbirtokossá lett, kirándult s hatalmi magaslatáról kegyesen nézte a nép vasárnapi táncát, hímzéseit, etnográfiai kuriózumait. Ez az a hangulat, amely arra vitte a városi kereskedő fiát, hogy betyáros pózban, szegedi parasztruhában à la Rózsa Sándor fotografáltatta vagy festette le magát. A politikai hatalomra jutott polgárság felmondta a proletároknak a régi fegyverbarátságot, de bizarr perceiben, a romantika rohamaiban olykor leereszkedett a néphez. A polgárságnak köszönhető a sok népszínmű. És a polgárság termelte a népies tárgyú festményeket is.

Hogy az istenadta nép milyen formában szerepelt e látványosságokon, azt a mi régibb Népszínházunk deszkáin ágáló Jancsik és Rúzsik révén ösmerjük. Hogy milyen kiadásban kellett a nép a polgárságnak a festészetben, arról a negyvenes-ötvenes évek német festészete ad hűséges felvilágosítást. A nép e színdarabokban és e képeken meg van fürösztve, ki van kenve, ruhái vadonat újak, a csikós százráncú gatyája most került ki a vasalógép fodrozó kerekei közül, csizmája tegnapi készítmény és finom lakk. A nép illedelmes, engedelmes s arra van hivatva, hogy boldogságra derítse a jó polgár kedélyét. Falun ugyan s a gyárban is — mi tagadás — lejátszódnak olyan jelenetek is, amelyek nem illenek a művelt polgár parketes szalónjába: ám a „népfestő“ urak, maguk is e bourgeoisie neveltjei, gondoskodtak róla, hogy neveletlenségek ne kerüljenek az aranyos rámába. Megfestették

ARCKÉPVÁZLAT
FERENCZY KÁROLY RAJZA

ÖNARCKÉP, 1903
FERENCZY KÁROLY OLAJFESTMÉNYE

tehát az „Első lépést", a „Névnapi gratulánsokat", a menyasszonyt, amint esküvőre cicomázzák és egyéb mosolygó ártatlanságokat, holdvilággal és anélkül. De a nép, amely a képeken e jelenetek főszereplője vala, mindig kifogástalan, mindig lojálisan illedelmes, mindig tisztességtudó, sőt előzékeny és főképp boldog, nincs semmi, de semmi ok a panaszra. A nép itt olyan, pontosan olyan, amilyennek a jó fejedelmek látni szeretnék.

Röviden: a parasztruhába bújtatott alakok itt voltaképpen derék polgáremberek, akik a maguk rendes életét élik, csakhogy most pár órára maskarát öltöttek. És amint egészen a polgárság szerepel ezeken a képeken falusi vendégruhában, oly annyira polgárias e képek művészi előadása is. Minden nyugodalmas. Nem csak a símára kent kék ég, hanem minden egyes ecsetvonás is. A jól nevelt polgár szalónjában tilos a rikoltó hang: e képeken is csöndesen, lesimítva, tompítva és átlagosítva vonulnak fel a színek. A polgári közösség kompromisszumokon épült, van társadalmi rend és pontos, mindenre kiszabott erkölcsi kódex: mindez híven megtalálható — s most inkább, mint valaha — a festészetben is: a kompromisszumokat, a rendet, a kódexet megadták az akadémiák az ő festési, árnyalási, komponáló recipéikben. E recipék tekintélyeken épülnek föl, akár csak a XIX. század polgári rendje. Hasonlítani valakihez akkor általában inkább érdem volt, mint bűn. Viszont a rakoncátlankodók gyehennára vetteténck. Hogy a piktor mégis csak más legény, mint a többi polgár, azt úgyis módjában volt hosszú hajával, nagykarimás kalapjával, karbonárikköpönyegével a világnak tudomásul adnia. Egyebekben pedig, nevezetesen a festés dolgában, ama sorompók keretén belül marasztalták, amelyeket a polgárság a szabadság nevében egyszer lerombolt, de azután hatalmi érdekből titokban ismét fölépített. Hány jeles tehetség járt pórul, mert az akadémiák tekintélye ellen támadt! Ilyen forradalmat nem tűrt a forradalomban született bourgeoisie. A képen nem volt szabad semmi önfejűségnek, semmi hirtelenkedésnek, semmi olyasnak látszania, ami nem volt előírva. A képnek hasonlítania kellett a katonai egyenruhához, amelyen a rézgomb minden porcikáját kínos körültekintéssel kell tisztogatni. Ha e kor jó festőinek eladásra szánt képeit azokkal a vázlatokkal és tanulmányokkal vetjük egybe, amelyeket a kép megfestése előtt készítettek, menten tisztába jövünk azzal, hogy mily pusztítást vitt végbe ez a köz-esztetika. A szabadon sáfárkodó, semmi külső tekintetre nem ügyelő festő-temperamentum egészen közel férkőzött a természethez és önmagához a tanulmányokon, de ijedten visszavonult azoktól a kép végleges megalkotásánál. Ölt, pusztított a megalkuvás itt is.

E hézagos, rövid rajzzal csak arra akartunk utalni, hogy a „népfestés"-nek volt is, részben van is akárhány olyan fajtája, amely semmiképpen sem illeszthető a piros zászló propagandájának keretébe. Az, amit röviden szociálista művészetnek szoktak mondani, az efajta festészettel nem tart semmi közösséget. A tizenhárompróbás bourgeois művész, aki minden érzésével a polgári rend világnézletéhez tapad, megfestheti a legszörnyűbb bányakatasztrófát, a legszomorúbb gyári intérieurt, anélkül, hogy művészetét kiszakíthatnók abból a polgári érzelmi miliőből, amely ezt a művészt nevelte és magáénak mondja.

A nép a képen teljesen mellékes. Mert nem az adja meg a kép igazi jellemét, amit a kép ábrázol. Mindenképpen a művész a fontos. Minden művészi kép, legyen tárgya bárminő, tulajdonképpen a művész arcképe. Ezt az önarcképet megfestheti őszintén, kendőzés nélkül, mit sem hederítve mellékes tekintetekre, vagy megfestheti a közízléshez símulva, a többségnek engedve, megalkudva, a külső siker szempontjait latolgatva. Figyelmünket állandóan csak az első esetben kötheti le.

Ha tehát van vagy lesz szociálista művészet, úgy az nem tapadhat szolgamódra az ábrázolandó tárgyhoz. Mint ahogy a bourgeoisie művészete is minden képzelhető tárgyat feldolgozott. Művészi értelemben egyenest merénylet volna a még oly szociálista festőtől azt kívánni, hogy csakis a munkás nép életét mutassa be. Ellenkezőleg: a szabadság, a művészi szabadság még nagyobb fokát kell juttatni számára, tehát olyasmit, amiben meglehetősen szűkkeblű volt a XIX. század bour-

geoisieja. Ha ma is regulákat és tekintélyekre alapított recipéket juttatnának a műtermekbe — szóljanak ezek akár az ábrázolandó tárgyakról, akár más elemről — úgy a piros zászló hívei egyszerűen utánoznák a bourgeoisiet és ugyanazt a bűnt követnék el a művészi lelkiismeret ellen, amely miatt az élet egyéb nyilvánulásaiban oly elkeseredetten küzdenek a polgári rend ellen.

Itt is, ha igazi művészetről akarunk beszélni, az őszinteség, függetlenség, szabadság az első követelmény. De korántsem egy oly alárendelt dolog, mint amilyen a sujet. Művészetellenesnek tartanók tehát azt a programmot, amely már eleve bilincseket rakna a festő kezére.

Az a kérdés vethető itt fel, hogy tehát voltaképpen miben nyilvánulhat a szociálista érzés a művészet terén? Mi által ösmerjük fel ezt a „szociálista művészetet"?

Bevalljuk, hogy erre a kérdésre pontos, exakt választ nem adhatunk. S azt hiszszük, hogy matematikai pontossággal ezt meghatározni ma senki sem tudja. Majd egyszer, ha nemzedékek múltak, ha korszakok változtak, visszatekintve a multba, nem lesz nehéz megállapitani azokat a jellemvonásokat, amelyek a „szociálista művészetet" a többitől elválasztják. Feltéve, persze, hogy korunk megszüli ezt a programmba vett művészetet. Mert csak az előtte elmult s utána következő művészet másmineműsége folytán kaphat az eltérő, feltünő, különálló jellemvonást. Ha ez a jellemvonás hiányzani fog, akkor senki sem beszélhet majd oly művészetről, amelyet szociálistának lehet nevezni.

Ha nem is lehet egy ily alakulófélben levő művészetet pontosan meghatározni: az mégis megállapitható, hogy finom szimatú helyeken éreznek olyasmit, ami közel eshetik a tárgyalt fogalomhoz. Aki nagyon kiváncsi s látni szeretné első zsengéit ama „szociálista művészet"-nek, az megpillanthatja homályos körvonalait, ha figyelemmel kiséri, hogy nagytehetségű festők mely képei nem tetszenek a régibb rendeknek, a fejedelemtől le a bourgeoisie-ig. Németországban nem ok nélkül beszélnek a „csatornák művészetéről" oly képek előtt is, amelyeken sem csatornát, de meg proletárt sem látni. A gyakorlott szimat, amely a bőrüket féltő emberek elsőrangú talentuma, az egyszerű csendéletben is kifürkészi azt a rejtett elemet, amely ezt a jelentéktelennek látszó képet a piros zászlóval összeköti. Ez persze csak érzés dolga, definiciót nem lehet belőle kihámozni.

Olykor e kérdéssel kapcsolatban olyasmit is hallunk, hogy vége a nemzeti művészetnek, mihelyst hódítani kezd a piros zászló. Mivelhogy szapora közhelyek szerint a szociálizmus csak „nemzetköziséget" ösmer. Ezt a véleményt egyszerű fogalomzavarnak tartjuk. Amíg a havason más növény terem, mint az Alföld szikesén, amíg a folyópart más életmódra szorítja az embereket, mint dombvidék, amíg édesvízű a kontinens tava és sós az óceán, míg négy évszak lesz Európában s kettő a tropusok vidékén, a művészet uniformizálásáról szó nem eshetik. Mint ahogy növény, állat, ember tükrözi a maga lakóföldjét s eltér más vidékek formáitól, úgy fog különbözni a föld egyik tájának művészete a másikétól. Azt, ami e különbséget kiteszi s ami beláthatatlan időkig állandó faktor, nemzeti elemnek nevezzük.

LYKA KÁROLY

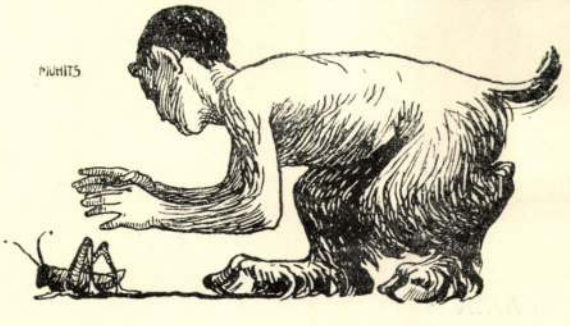

VÁZLAT
FERENCZY KÁROLY RAJZA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ferenczy Károly

JELENKOR
1967 CKT

6,—Ft

1021

FERENCZY KÁROLY: Noémi

BUDAPEST

Becsky Andor

Zárt tárgyalás

„A vajda megszólal: tetszik látni, mink ma is ezek vagyunk, megesszük a dögöt. Már a paraszt, vagy az iparos régen nem eszi, de minket még ma is úgy tartanak, hogy megegyük a dögöt . . . Iskola kell nekünk, kérem, hogy tanítsanak . . .”

Móricz Zsigmondot idézem (Nyugat, 1932 április). Egy nagy alföldi város közepén levő Péró nevű cigánytelepről számol be . . .

„Különben szörnyű hely, rogyadozó viskók, telezsúfolva emberekkel. Igazi cigánytelep, semmi kultúra, semmi higiénia . . .”

„Ide telepítették közénk a prostituáltakat, — mondja az értelmes cigányvajda, — és ezektől megtanulják a mi gyerekeink, hogy kell szerelmeskedni . . . Negyven ilyen nőt tettek ide, nincs köztük kettő sem cigány . . .”

„Soha még az nem történt meg, hogy két úriember ide jött volna és leült volna a mi asztalunk mellett, a mi székünkre és meghallgatta volna a mi panaszainkat. Pedig mi is két lábon járunk és van szívünk és mi is becsületesek vagyunk. Soha nincs itt csendzavarás, tolvajlás . . .”

Harmincöt éve írta e sorokat Móricz Zsigmond. Hozzáfűzte, hogy őt már az is idegesítette, sőt sértette, hogy a vajdát így mutatták be: „Itt van a legkülönb cigány.”

*

Van-e ma Magyarországon cigánykérdés? Fenti értelemben nyilvánvalóan nincs.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság ez esetben azért rendelt el zárt tárgyalást, mert fiatalkorúak erőszakos nemi közösülést követtek el Tarisnyás Mária 12 éves kislány ellen. Összesen ketten. A harmadik is ott állt, sorjára várva, de a helyszínre érkezett a gyermek 19 éves János nevezetű, segédmunkás bátyja barátaival és szétvert a garázdálkodó ifjak között.

Tarisnyás Kajetánné eltartott özvegy feljelentéséből és bíróság előtt tett vallomásából ismertük meg az előzményeket.

1967. május 1-én utcabál volt Pesterzsébeten, amelyre elengedte 17 éves Erzsi, 12 éves Mária és 19 éves János nevű gyermekeit. Erzsihez csatlakozott a szintén 17 éves Sári barátnője.

Jól érezték magukat, sokat táncoltak, csak kicsit szétszóródtak az utcabálon, legalábbis János lemaradt tőlük. Szép meleg este volt. A lányok látták, hogy a gyermek Mária tánc után a padon ült, s egy fiúval beszélgetett.

*

Az anya elmondotta, hogy ő nem látja értelmét a feljelentésnek. A fia kényszerítette rá. Hiszen ők cigányok . . . A kiskorú lányát sértő három fiatalkorú szüleit jól ismeri. Mindeniknek saját háza van, mindeniknek nagy rokonsága. A múltban senki nem mert volna velük kikezdeni, már előre mindenben nekik volt igazuk és össze is tartanak. Akkor „lépik le” a cigányokat, amikor akarják. Csoda, hogy a feljelentés után nem verték meg őt és családját.

János fia mélyen felháborodott 45 éves anyja gyávaságán.

— Mi tartjuk el magát, én meg Erzsi. Mi élete végéig eltartjuk. Nem félünk semmitől és senkitől. Már nem olyan időket élünk, mint a maga fiatal korában, igaz, Erzsi?

A feltett kérdést Erzsi nem hallotta. Máriával együtt zokogtak. János alaposan megcibálta, megverte őket. Miért?

Mert Erzsi mafla barátnőjével, Sárival végignézte, hogy Mária húgát első ízben Kovács István, a hetvenkedő fiatalkorú, az úttól 30—40 méterre behurcolta a szántóföldre, ott elgáncsolta, és leteperte. Majd csatlakozott hozzá két barátja is.

János véleménye szerint, ha a két barátnő összefog, úgy a három ifjú, néhány pofontól felocsúdva, egyszerűen elpárolog. Amint ő beavatkozott barátaival, a hősködők azonnal megfutamodtak.

A 17 éves Erzsi jelentkezett tanúságtételre kishúga mellett. De nem tanúskodott megnyerően. Anyja szelleme és János bátyja kiállása birkózott benne. A fejlett, szép barna lány vergődött. Alig hallhatóan azt állította, hogy hiába avatkoztak volna be: ők is úgy járhattak volna, mint Mária. Vagyis, János becsületkeresése hiábavaló erőlködés . . .

Erzsi is, az anyja is — folyosói beszélgetésükből kitűnt — úgy érezték, mintha a vádlottak nem is a fiatalkorú fiúk, hanem ők lennének. Ezek szerint János még fenyítéssel sem tudta őket a maga igaza mellé állítani.

A kicsinek, Máriának, nincs véleménye. Ő elmondta, ahogyan történt. Hátracsavarták a kezét, leteperték. Másodszor is. Segítséget kért, nem kapott.

*

Sárinak — ugyancsak 17 éves, Erzsi barátnője — igen határozott a véleménye. Nem tagadta, hogy Mária másodszorra tőlük segítséget kért. Ő a maga részéről segített is volna. A fiúktól nem félt, egyedül is szétkergeti őket, ha például reá támadnak. De . . . de kár segítséget nyújtani a cigányoknak, akik már hat éves korukban is szívesen lefekűsznek bárkivel.

A tanácsot vezető bíró megdöbbenve kérdezte Sáritól, honnan veszi tapasztalatait? Tud talán Mária előéletével kapcsolatban valami hasonlót? Barátnőjét, Erzsit is beleérti?

Sári akkorát nevetett, hogy ebben benne foglaltatott a nem fiatal tanácselnökről való véleménye is. De azért tisztességgel válaszolt. Semmi rosszat nem tud Mária előéletéről. Erzsiért pedig tűzbe teszi a kezét. De Erzsi a kivétel.

A tanácsot vezető bíró az általánosítás veszedelmét hangsúlyozta.

*

János vallomása megtételére vár a folyosón. Közben félszemmel anyját, Erzsit, Máriát őrzi: meg ne szökjenek, mielőtt szólítják őket. A három nő ugyanis a mai napig szinte félbolondnak tartotta Jánost. Nem értették, miért fújta ekkorára a dolgot.

Véleményem szerint a 19 éves, jó alkatú, munkakész fiatalember pontosan tudja, mit akar. Nem olvasó ember. Népe történetét nem ismeri. Móricz Zsigmond Rózsa Sándorát olvasta. De Cigányok című riportjáról nem tud . . . Tudja jól, hogy őt saját családja is félbolondnak tartja. Beszélt néhány barátjával: azok is. Ki hallott olyat, hogy valaki bíróság elé cipelje anyját és testvéreit, mikor azok nem akarnak bíróság elé menni? A barátok szerint János, ahelyett, hogy letagadná az egészet, szégyenpadra ültette legkedvesebb hozzátartozóit. Mit ért el vele? Egész Pesterzsébet rajtuk röhög. Zárt tárgyalás? Csak aki nem akarja, az nem mondja el. János közbeavatkozása nélkül tudna róla tíz ember, vagy húsz. Nem az egész város, névvel, életkorral stb.

János úgy véli, hogy ő nem bolond. Így kellett eljárnia, nyilvánosságra kellett hoznia. Hadd tudja meg mindenki. Mert lesz, aki nevet az ő szégyenükön, de lesznek, akik gondolkodnak, hogy ember-e a cigány, olyan, mint a többi, vagy — még mindig nem? Sokan lesznek, akik Jánost nemcsak kinevetik, kigúnyolják, hanem szintén elgáncsolják, többen összefogva talán meg is verik . . . Akkor sem tehet mást. Ha csendben, mukkanás nélkül tűr mindent, ugyanolyan csendben agyonverik. A bajból szerinte nem szabad megfutni. El kell viselni a nevetgélőket — és be kell várni a tisztességesek segítségét.

Családját azért szereti, mert tiszta emberek. Tiszta két szobában laknak, anyjuk tiszta cigányasszony. Mindannyiukat a rend szeretetére nevelte. Mária még kicsi, de helyes, tiszta gyerek, akinek orkánkabátot vettek, hogy a többi iskolások ne vessék meg, egyenlőnek tekintsék. Ő maga nem tud szóbaállni mosdatlan, ápolatlan emberekkel. Elég baja van az olyan rokonokkal, akik kereskednek, ahelyett, hogy tisztes foglalkozás után néznének. Nem szereti a tenyérjósokat, szőnyegcserélőket, lakásokba lopakodókat, tolvajokat. Miattuk őket, a tisztákat sem tekintik rendes embernek.

János tudja, mennyit kellett szegény anyjuknak kínlódnia, amíg hármójukat apátlanul felnevelte. Nekik sokkal, de sokkal több erőfeszítést kell tenniök az elismertetésért, mint bármely fehér család gyermekének.

János képtelenségnek tartja, hogy ők védtelen senkik és semmik legyenek. Akkor hiába nevelte őket tisztának anyjuk. Ha lehet csak így megtámadni és ledönteni őket. Ez az, amibe ő — bár a tett színhelyére későn érkezett — azért sem tud belenyugodni, mert félti két testvére jövőjét.

Támaszt kell keresnie ahhoz, hogy családja vissza ne essen. Hogy erőt merítsenek a törvény segítségéből. Megelégszik a legkisebb büntetéssel is, de annak meg kell lennie.

Miért lehet egy kiskorú cigánylányt hátracsavart kézzel a mezőre kényszeríteni és ledönteni? Ezen a vádlott sértők nemigen törik a fejüket. A fiatalkorú sértő Kovács István „önkritikát" tartott.

— Sajnálom — mondta felnőttesen a bíróság előtt —, hogy Tarisnyás Mária csak 12 éves volt. Többnek látszott. Ezért elnézést kérek.

— Hátra csavartad a kezét, becipelted a szántóföldre, sikeresen erőszakoskodtál vele, ezért nem kérsz elnézést? — kérdezte a tanácsvezető bíró.

— Nem kérek, jött magától. A többit utólag találták ki, az anyja is, de főleg a bátyja.

A sértők szabadlábon védekeztek. Szerénységet mímelő növendékek. Még nem férfiak, de már nem is gyerekek. Férfiaknak önérzeteskedték magukat, de a felelősség vállalása elől megfutamodtak.

Kovács István 16 éves ipari tanuló vallomását csaknem szóról szóra megismételte két ugyancsak 16 éves barátja: Kelemen András és András Endre.

Három, a cselekményben részt vett fiú egy leány ellen . . .

A tanácsot vezető bírónak nem kellene töprengenie, hiszen a Büntető Törvénykönyv 280. §-a a kiskorú megrontását szigorúan bünteti.

A három fiatalember népes családot vonultatott fel. A cigánykérdést tolták előtérbe, így akarván mindenáron ők diadalt venni.

Egyik tanú a másik után — óvatosan persze — boszorkánypert igyekezett a négytagú cigánycsaládra nyomni. Többen bizonygatták, hogy ilyesmi nem-cigánnyal nem fordulhatott volna elő . . .

A sértő Kovács István érdekében tíz, Kelemen András mellett nyolc mentőtanú jelent meg ez „elvi" kérdés bizonygatására.

Kovács Istvánról édesanyja elmondta, hogy alapjában jó gyerek. Nyolcadikban elérte a 3,5 eredményt. Otthon az utóbbi időben szót fogad. Kimaradni, csavarogni nem szokott. Nevelőapja van — de nevelőapjával megértik egymást, holott az meglehetősen szigorúan neveli. Fia anyagilag megbízható, mozgékony, eleven és jóakaratú gyerek. Meggyőződése, hogy a baj nem következett volna be, ha nem egy „olyan" lánnyal találkozik.

A bíróság Kovács István és Kelemen András fiatalkorúakat megrontásban bűnösnek mondta ki, és háromhónapi szabadságvesztésre ítélte; de a végrehajtást egyévi próbaidőre felfüggesztette.

Ha a fiatalkorúak újabb bűntettet követnek el, vagy az előírt magatartási szabályokat súlyosan megsértik — javítóintézeti nevelésre, vagy új büntetés kiszabására kerül sor.

*

A fiatalkorúakra való tekintettel a nevek nem valódiak. De a probléma *valódi* — érdemes rajta elgondolkodni . . .

Ferenczy Károly: Cigányok
(Olajfestmény, Magyar Nemzeti Galéria,
Petrás István felvétele)

De minekünk ott pihenő, egy-két órai alvás száraz szalmán és teafőzés kínálkozik. Egy népkefélő hadnagy úr előreszól a doktor hátába:

— Te doktor micsoda falu jön most?

A doktor későn hallja. Hátraszól hogy:

— Tessék? Mondtál valamit?

Másik hadnagy úr szól fel, emlékemben a Papp János ügyvéd úr hangját hallom bágyadtan:

— Nézd meg doktorkám micsoda falu következik.

A doktor nézi a cimbalomművésznőt, én átnézek a doktor képébe. A kezében rezzen a villamos zseblámpa. Zavarba jött az a lámpa.

— Igen. Melyik község jön. Igen. Azt hiszem, igen, várjatok kérlek.

Lejebb süti a fejét, közelebb van az orrához a cimbalomművésznőnek az a két kitágult macskaszeme, az alatt a hódító írtó széles női kalap alatt, amilyent az 1900-as években kaptunk el Páristól. Nézi a doktor, nagyon nézi. Köhint egy sürgőset, aztán azt mondja, mintha olvasná a térképről, hangosan:

— Novoszelo.

— Mit? Novoszelo?

Egy másik hadnagy úr, csalódott hanggal hátulról:

— Azt hittem azt már elhagytuk.

A doktor:

— Igen? Várjatok.

Várnak, jönnek, tapicskolnak, köhögnek. A doktor, szegény doktor, látom a villanylámpásnál hogy megpirult. A cimbalomművésznő érzéketlenül néz a villanylámpánál a szeme közé. Nem szereti, nem. A doktor szenved. Kínlódik. Megint megszólal, olyan kínban zavarban mint egy diákgyerek:

— Azt hiszem Krusanj következik.

— Krusanj? — így egy hadnagy úr hátulról — Krusanj. Krusanj barátom még messzire lesz. Előbb Piromannak kell jönni.

A doktor egész a szájáig hozza a térképet és megcsókolja lopva hirtelen a cimbalomművésznőt a hideg izzadságos celluloidlapon átal.

— Igen igen — azt mondja — igazatok van. Piroman! Piroman jön most.

Ez aztán átnéz hozzám, tudja hogy tudok mindent. Egész életét és egész halálát ideadja nekem egy ilyen ismerős pillantásával. Sóhajt szegény doktor, a sóhaj oly könnyen megy nála mint a lélegzet. És leereszti a térképet, és hallgat, és a szeméből is elkezd szemelni az eső, rá a celluloid lapra, amely alatt a cimbalomművésznő kerek arca terül el, igen, ezek az esték ilyenek Szerbiában, sötét van, húzós szívtelen hidegség amely az embernek a csontjába hatol és ez az eső, mely mindig, minden este megered, mindig mindig.

SZÉP ERNŐ

Nyugat. ~~1917.~~ 1922. apr. 16.

FERENCZY KÁROLY

(1862—1917.)

I.

A nagybányaiak első kiállítása óta (1897) lett Ferenczy Károly neve tágabb körökben ismertté. Azon a korszakos jelentőségű kiállításon mutatta be egyéb művei között «Hegyi beszéd»-jének első változatát. A festői naturalizmus törekvései abban az időben nálunk már nem voltak ismeretlenek. Hiszen az 1885-iki kiállításon tűnt föl Hollósy Simon «Tengerihántása», s még jóval előbb meghozta az új festői iránynak első próbáit Párisból Deák-Ebner Lajos. De a nagybányaiak első kiállítása nemcsak általában mutatta meg haladottabb állapotában a naturalizmus szándékait, hanem Ferenczy Károly művészetének alakulásában is. Addig festőink inkább csak mozdulataiban igyekeztek egyre közelebb férkőzni a természethez, színességéhez félénken közeledtek. Milyen bátortalan színezés tekintetében Ferenczynek az a két festménye, melyekkel először jelentkezett a Műcsarnok 1889-iki téli kiállításán a nyilvánosság előtt: a «Virágokat gondozó leányok» és Kallós Ede arcképe! A bastien-lepagei hatás kezdő-szaka volt az: a művész szeme mindent észrevesz, ami vonalas a természetben s ami rajzzal kifejezhető belőle. Észreveszi, s majd oly hűségesen és pontosan, mint a fényképíró-gép, föl is jegyzi. (Mennyire jellemző ebben a tekintetben a stílus főmesterének, Bastien-Lepagenak híres festménye, a «Jeanne d'Arc», melyen az elképzelés lendületében tovább élő főalak mintha fotografiáról válnék el, annyira hű, pontos és aprólékos körötte a füves és virágos háttér.) A mozdulat már természetes és újszerűen másnak, igazabbnak és elenevebbnek ható e korszak művein. De a szín még sápadt és erőtelen, az árnyéknak nincsen mélysége, a világosságnak nincsen fénye. Ilyenek Ferenczy korai festményei, köztük a különösen jellemző «Csavargó ébredésé»-nek megmaradt töredékei. Színei mind fehérrel itatottak, szűziesen tiszták, de ugyanolyan erő nélkül valók is.

A színek erejének — mondhatjuk úgy is, hogy: a természet igazi színességének — Nagybányán nyilt meg e festő-nemzedék szeme. A nagybányaiaknak mindjárt az első kiállítása ezzel a tulajdonságával hatott olyan meglepőnek, továbbá azzal, hogy a genre képzeletkörétől függetlenedett természetet mutatta be, inkább a maga esetlegességében, semmint megkomponáltan. Ferenczy Hegyibeszéde is ezzel a két tulajdonságával ragadta meg az akkori fiatalság képzeletét. Újszerű volt rajta a cselekvénynek cselekvénytelensége, az ünnepnapi jelenetnek minden ünnepélyességből való kivetközöttsége. A festői naturalizmus, ahogy azt más művészeink munkáiból ismertük, bizonyos fokig szinpadiassá lett, amint alakokat csoportosított. Bihari Sándor, Baditz Ottó és mások naturalizmusa a jól megfigyelt természeten alapult ugyan, emberalakjaik természetesen mozogtak, «éltek», mint ahogy akkoriban mondták, de a mód, ahogyan a művész beállította őket, ahogy egymáshoz való viszonyukat láthatóvá tette, ahogy cselekvést igyekezett megérzékíteni velök, inkább a szinpadi rendező hatásra dolgozó módja volt, semmint a természetnek szándéktalan és magától értetődő önkéntelensége. Ferenczy Hegyibeszédén az hatott olyan meglepően, hogy rajta az emberek úgy helyezkednek el, mint ezen a földön a természet egyéb alakzatai: a fák, bokrok, házak. Az egyik áll, a másik ül, a harmadik fekszik, de csak úgy, mint ahogy a természet

kevésbbé lelkes alakzatai, fatörzsek, cserjék, állatok ülnek, állnak, feküsznek. Nem köti össze őket egymással a cselekvény vonala, a kép tárgyából következő centrális szándék. Vannak. Igénytelenül, mint a természetnek egyenlő rangú teremtményei, mint színfoltok a színes háttéren.

Ilyent mi addig nem láttunk, a naturalizmusnak ilyen messzire vitt konzekvenciáira nem voltunk fölkészülve. Meghökkentő volt a képnek megadott témájától való elvonatkozottsága. De ugyanakkor a képnek egy másik, amannál jóval hatalmasabb hatása feloldotta az első pillanat kényelmetlen érzését. Az erdő és mező sokkal igazabb, sokkal mélyebb színessége csapta meg érzékeinket. Először éreztük a természet színességét csaknem közvetetlen hatásában, a vászon és festék képzetétől függetlenülten. Pedig az a Hegyibeszédnek csak első változata volt, a másodikon még mélyebben merített a természet színességéből Ferenczy.

A következő esztendő ‹1898› meghozta a nagybányaiak második kiállítását. A régi műcsarnoknak a Plasztikon viaszfiguráitól megkímélt, meglehetősen elhanyagolt termeiben függtek a képek. Köztük Ferenczy «Három királya», gyarló világosságban, szinte félhomályban. Az embernek meg kellett keresnie a megfelelő szemtávolságot, sőt a nézőszöget is, hogy egy bizonyos megvilágításra beállított színességébe belelásson. Amit ott benn láttunk, az a mi nemzedékünknek felejthetetlen élménye lett. Az álmok káprázata nyílott meg szemünknek. A hajnalnak az erdő zöldjétől megfestett derengésében sejtelmes zöld félhomályon keresztül sejlett föl a három király lovas alakja. Mögöttük a még alvó erdő feketeségében zölden villódzottak a fák törzsei. A hajnali erdő titokzatát, álmokkal, rémekkel, lidércekkel visszajáró fantasztikumát érzékítette meg ezen a festményén Ferenczy. Annyi esztendő multán mit sem veszített varázsából ez a műve. Ma is olyan nehéz ugyan közel férni hozzá mint valaha: meg kell várni a napnak megfelelő állását, ki kell tapogatni azt a nézőpontot, melyről csalékony sötétsége megtörik, hogy színeinek bűvös játéka láthatóvá legyen. De akkor azután ugyanolyan frisseséggel és erővel árad belőle az erdő színessége, az erdőzsongásnak és erdővillódzásnak mystikus hangulata, mint valamikor, amidőn olyan újszerűen és olyan csodálatosan hatott reánk. Ma is úgy hat. Ma is harmatosan üde a hatása, s aki belenéz, könnyen belefeledkezik mesehangulatába.

Csak az olyan alkotások hosszúéletűek, amelyekben egy-egy nagy tehetség javaereje gyűlt össze, amelyek ha nem is egész valóját, de annak legalább egy jellemző részét egész kiterjedése szerint foglalják magukban. A «Három királyok»-ban és számos hasonló lelkiállapotban készült művében Ferenczy lelkének érzelmi tartalmát sűrítette össze. Ezek — hogy jelzőt egy más művészettől vegyünk kölcsön — a lyrai alkotásai. Azok az elképzelései, melyek e többnyire józan és hűvös s valója szerint talán inkább kemény férfiút ellágyulásának nem gyakori óráiban lepték meg. Az álmok óráiban. Ilyenkor a pozitivum és szeme közé vibráló színfátyol ereszkedett, melyen át a valóság lágyabbnak, enyhébbnek és távolabbinak tetszett, — elhúzódottnak, a mesék világába menekültnek. Abban a valóságban, melyet Ferenczy ezekben az óráiban vásznán megjelenített, szinte több volt önmagából, mint az objektiv természetből. Ilyenkor valójában a láthatatlant igyekezett megfesteni, a félérzéseknek azt a

tisztátalan, részeiben fölismerhetetlen derengésszerű állapotát, amelyet a hangulat szóval csak igen tökéletlenül tudunk körülzárni.

A hangulatban föloldódás inkább az ifjúságnak tökéletlensége. S Ferenczy, bár éveinek száma szerint már régen férfi, mint elkésett művész művészetének még ifjúkorát élte. Azonfelül a hangulatra várás, a benne elédelgés a kornak is tünete volt, nem csak a festésben, hanem a többi művészetben is. Jacobsent, a hangulatköltészet első nagy mesterét abban az időben olvasták legmohóbban a németek, és a mi közébük csöppent fiataljaink is. De Ferenczy művészetében ez a tünet a divatnál jóval több volt. Valami rejtett lelkiségének volt a nyilvánulása, nyilván álmodozó hajlandóságának, melyet különben könyörtelenül lefojtott magában. Abban a korában nem bírt vele. Akármit festett — ha tájékot, ha embert ⟨Gömöry Olivért⟩, ha önmagát ⟨Ernst-múzeumbeli arcképét⟩, formái és színei homályba burkolódzva jelentek meg, képei mély feketeségek lettek, melyeken, mint villamos remegések tutottak végig a fénynek zöldes sávjai. S képeinek ez a vibráló hatása volt színes kifejeződése fájdalmasan lélekző lelkének.

Az évek elhaladtak, Ferenczy már mélyen benne járt világ- és természet-szemléletének következő korszakában, s ez a lyrai hangulata — most már csak egy-egy roham alakjában — újra, meg újra reátör. Három esztendő — művészete alakulásában egész világnyi távolság — választotta el a «Három királyok» képétől az 1901-ben festett «Ábrahám áldozatá»-t. De ez is ugyanaz a hangulatfestészet mint amaz. A bibliai cselekmény megfestésekor hasztalan akarta Ferenczy a valóságot képzelete elé fogni. Hasztalan állított be modeleket és igyekezett velük, mint a természet kiszakított darabjaival, hibátlanul valószerűvé tenni a gyermekét föláldozni készülő apa és a véres tettet megakadályozó angyali csoda jelenetét. Abban a pillanatban, hogy modeljét az erdő zöld árnyékába állította, úrrá lett képzeletén az erdő bűvölete, a mély megindulás, melyen át az átlátszó levegő megsűrűsödni látszott és zöld villanások kezdték meg benne káprázatos cikázásukat.

S a hangulatérzés utóbb is, újabb évek multán is el-elfogja egynémelyik emberi arc előtt, amely egyre mélyebbre huzódó érzelmiségét valahogy ki tudja csalni rejtekéből. Ilyen lyrai óráknak alkotásai Ferenczy legszebb arcképei. Ilyen leányának és kisebbik fiának kettős arcképe, melynek kobaltkék-szürke a harmóniája. Ilyen egy 1907-ben festett női arcképe, mely a mester emlékkiállításán 74-es számot viselt s mely egy lila-szürke ruhás nőt ábrázol, amint karosszékében féloldalt dőlve könyökére támaszkodik. Miként gyermekeinek két alakos arcképén, ezen is a fejnek és a szemnek elmosott, érzelemben, szinte láthatatlan könnyekben feloldott kifejezése a felejthetetlen. Ilyen művei megfestésekor milyen titkos szívbillentyűje mozdult meg a mesternek, nem tudjuk. De úgy érezzük, hogy idegen arcokra átvitten önmaga lelkének kifejezését érzékítette meg rajtok.

Művészetének arra a lyrai korszakára, melynek a «Három királyok» képe a főműve, Ferenczy utóbb lekicsinylően nézett vissza. A közönség is, művésztársai is később kezdték igazán ünnepelni, mikor a hangulatfestés korszakán már messze túl járt és az objektiv természetlátás világában haladt előre. Ma azonban, mikor egész pályáját egy tekintettel be tudjuk fogni, úgy tetszik, hogy művészete legigazabb, leginkább ösztönből sugallott és azért legmeggyőzőbb hatású az első korszakában volt, mikor még

az ellenállhatatlan erővel felbuzogó érzelem át-át ütközött képzeletén és a hangulat lágy párázatába burkolta azt, ami később mint keménység, mint kíméletlenség, sőt könyörtelenség vált láthatóvá egyéniségében.

II.

A naturalisztikus természetlátás harcos korszaka a programm-szólamoktól és jelszavaktól leghangosabbak közé tartozott a művészet történetében. Mint mindig, valahányszor a még élő régivel élethalálharcot kezd a megszületett új, türelmetlenül és lábukat a maguk doktrináján megvetve álltak szemben egymással az ellenfelek. A leghangosabb jelszavak egyike a «ki a műteremből, ki a szabad természetbe!» volt. S ezt a harci kiáltást betűje szerint értelmezték az új művészet rajongói. Ezzel a mértékkel mérték meg a régi művészeket is, s aszerint becsülték meg, hogy ki mennyire közelítette meg elvüket. A hogyan szinte fontosabbá vált reájuk nézve, mi: a mi. Másik sokat hangoztatott jelszó a «félre az irodalommal!» volt, mely elsősorban a divatos «történeti festés» ellen irányult, utóbb azonban jelentése tágult s a művészeti ábrázolásba belecsempészett gondolati tartalom, elbeszélő szándék, sőt mindennemű cselekmény ellen való tiltakozást is magában foglalta.

Első gyűjteményes kiállítására ‹1903› készült önéletrajzi vázlatában megjegyzi egy helyen Ferenczy, hogy müncheni tartózkodásának idején ‹1893—96 között› «az emberi momentumok még túlságosan érdekelték». Úgy érti, hogy a megábrázolásra kiválasztott természeti jelenség még nem vált reá nézve eléggé személytelenné, még nem érte be festői tartalmával, — szükségét érezte, hogy kívülről, egyéb művészetek világából vigyen belé egyéb tartalmat. Olyan képeire céloz vele mint a «Madárdal», a «Hegyibeszéd», a «Három királyok». Úgy érezte, hogy ezek és egyéb korai művei nem eléggé tárgyilagos ábrázolásai a természetnek, többek és kevesebbek is nála, mindenesetre némiképen mások mint a természet. Már akkoriban meglehetősen kialakult aesthetikai elmélete szerint az ember művészeti tekintetben semmiképp sem különb és előbbrevaló eleme a természetnek, mint annak bármi élő, vagy nem élő egyéb jelensége. Az emberi alak ennélfogva nem tarthat számot arra, hogy a művészetre nézve közömbös egyéb tulajdonságai — például psychikai jelentősége — kedvéért közepe és súlypontja legyen valamely festménynek. Az ember csupán festői tulajdonságainál fogva érdekli a festés művészetét, ugyanúgy, mint bár a legalsóbbrendű szerves vagy szervetlen lény: állat, fa, szikla, víz. Az ábrázolásról való ez a felfogása lehetetlenné tette Ferenczy számára, hogy képzeletét bármi tárgykörnek is alárendelje, hogy történelmet és egyáltalán elbeszélést fessen, sőt hogyha olykor mégis cselekvényfélét ábrázolt, annak lelki mozzanatait megérzékítse. Ki olvasná ki például «Józsefet eladják testvérei» című nagy képéből, a rajta megfestett embercsoportból az alakok lelki életét, vagy akárcsak a cselekvény tárgyát is? A nagyszerű tájképnek részei rajta az emberek is, puszta színes foltok, az egésznek olyanféleképpen feláldozott részek, mint a wagneri elmélet szerint az emberi hang a zenekar összeségének. A konvenciótól való irtózásának nem kicsiny része lehetett abban, hogy Ferenczy ezt a doktrinát annyira magáévá tette és hosszú évek során oly következetesen érvényesítette művészetében. Ha arcképeinek egy részét és alakos kompoziciói közül a mozgó alakoso-

kat — a cselekvényeseket — kivesszük, jóformán egész munkássága elfér egyetlen műfaj keretében: a csöndéletében. Tágabb értelmű csöndélet a művészete utolsó korszakában készült számos női aktja — a Vénusz-kompozicióí — de bizonyos fokú mozgalmasságának ellenére is csöndélet, bárha legszélsőségesebb lehetősége is ennek a műfajnak, Krisztus keresztről való levételének nagy kompozíciója ⟨1903⟩.

Ez a kép egyben Ferenczy plein-air törekvéseinek is legszélsőbb példája. Pályája második korszakának, melynek ez a festmény egyik főműve, Ferenczy kiszabadította magát az alkonyati és a hajnali szürkület igézetéből, elfordult a borongós megvilágítástól és a napsütést kereste, annak egyre fényesebb és rikítóbb változatait. Ekkor születtek meg hatalmas színerejű tájai: Nagybánya egének kékje, fáinak zöldje, vizeinek acélszürkéje ebben az időben jelenült meg erejének teljessége szerint, s mutatott útat szín-skálájával az egész eljövendő magyar festésnek. Önmaga érzéseitől — különösen lyrai ellágyulásától — elvonatkozva így törekedett Ferenczy a természet igazi szinessége, objektív szines valósága felé. A napfényre azért volt szüksége, mert az minden önámítást, minden zavarosságot lehetetlenné tesz, nem tűri a jelenségeken a levegő fátylát sem, hanem határozottnak és keménynek exponálja azt, ami valójában is határozott és kemény. A meggyőződéses ember következetességével ment ezen az útján előre Ferenczy, s aligha vette észre önmaga subjektivitását a nagy objektivitásban, amelyre törekedett. Nem vette észre, hogy az a nagy és egyre fényesebb világosság, amelyet maga köré gyűjt, az egyre fokozódó napfény, mellyel képeit elönti, ugyanolyan mértékben hül ki, amilyenben intenzitása fokozódik. Az objektív Ferenczy ridegségre hajló hűvös egyéniség volt, s ettől a belső hűvösségtől lett hűvös hatásúvá Ferenczy ábrázolásában a szikrázó napfény is, szinte ridegen hűvössé egének kékje, füvének és lombjának zöldje.

Ebben is, mint a művészetről való felfogásban általán bizonyos dogmatikus hajlandósága árulódik el Ferenczynek. A naturalizmus harci igéi neki nem jelszavak voltak, nem is puszta iránymutató fölírások, hanem csaknem dogmai tételek, amelyeket szó szerint értelmezett és amelyeknek tartalmát utolsó csöppjükig kimeríteni igyekezett. Mikor művészetének borongós korszaka után fölfedezte maga számára a napfényt, előző törekvései csaknem érthetetleneknek tetszettek neki. A legteljesebben szakított régi-magával. A fölfedezett újnak, a napsütéses plein-air területének pedig elment a végső határáig. Így lett ábrázolásában Krisztus testének a kereszt-fáról való levétele a plein-airban lejátszódó fény- és árnyékhatás témájává. A megrázó emberi jelenet még rubensi ábrázolásainál is inkább kivetkőzött minden érzelmi vonatkozásából, s fény- és árnyéktömegek egyensúly-problemájává materializálódott. A haragos-zöld természetben vakító erővel tűző napfényben játszódik le a tragikus jelenet. A kegyetlenül sütő nap minden formát felold, minden árnyékot eltüntet Krisztus testéről, amely mint elmosódott fehér tömeg világít akkora erővel, hogy nemcsak a néző szeme káprázik el belé, de mintha a jelenet többi szereplője is, a halottat megemelő arimathiai József és a kétségbeesetten jajgató Magdolna is a nap erejétől megvakítva térdepelne előtte. Nem csoda, ha a külföldi kritika — mikor az 1911-iki római nemzetközi kiállításon először került elébe ez a mű — nyersnek és brutális hatásúnak minősítette Ferenczynek ezt az

alkotását. Fokozza ilyenféle hatását a megkomponálás módjának kíméletlensége. A terjedelmes vásznon csak erőszakosságok árán — alakjait elvágta s a táji hátteret is összefüggésére és egyensúlyhelyzetére való tekintet nélkül hasította ki a természetből — tudott vagy akart elférni Ferenczy. Mindebben szándékosság vezette: a plein-air ábrázolás határáig akart eljutni. De túl is ment rajta.

Amíg innen volt rajta, nem egy remekművel gazdagította ez a korszaka művészetünket. Az igazi elismerést, a sikert, a hírt is művészetének ez a második korszaka hozta meg neki. De valóban ekkorra is bontakozott ki Ferenczyben minden festői képessége. Szeme, mely valamikor, a bastien-lepagei hatás korában, a nuanceokat kereste, most már önkéntelenül is széles foltokban látta a természetet és egy tekintetre összefoglalta a részeket. A széles előadás temperamentumát is fölszabadította. E korbeli képeit a lendületes kézírás, festékfölrakásának és ecsethúzásának keresgélés nélkül való nagyerejű módja különbözteti meg korábbi munkáitól. Színei, ha nem is melegséggel, intenzitással, önmagukat megfokozó erővel ekkor teltek meg. Egy-egy színnek olyan árnyalatát tudta kikeverni és a köréje rakott egyéb színek hatásával (a színkompozicióval) olyan erejűvé felfokozni, hogy egészen egyéni zamatával jellemző ismertetőjelévé vált Ferenczy művészetének. Ilyen például az a kék színe, mely a «Cigányok» (1901.) cigányleányának viganóján, vagy kisebbik fia és leánya kettős arcképének (1908.) hátterében virít. S a rajzzal való kifejezés képességének is ebben az időben lett föltétlen urává Ferenczy. A szemmel meglesett és rajzzal megállított pillanatnak olyan mesteri ábrázolása, mint a fürdésre készülő férfi vetkeződő mozdulata («Fürdés előtt» 1904.) szintén ennek a korszakának eredménye.

A főműve azonban ennek az időszaknak a «Márciusi est». Ezt a képét 1902-ben festette Nagybányán, s először ugyanannak az évnek nyarán mutatta be a müncheni Secessió kiállításán. Stucknak, Lenbachnak és más ünnepelt müncheneknek festményei pompáztak azon a kiállításon, a francia Besnard egy kápolna falidíszéhez készült hatalmas kartonjainak egész gyűjteményét mutatta be rajta, de az egész fényes nemzetközi környezet hamis hangúnak, erőltetettnek, legjobb esetben is mesterségbeli tudásával szemfényvesztőnek tetszett az első emeleten szinte elrejtett magyar kép mélységes őszinteségéhez, igazságához és áhítatához képest. Ma már a Szépművészeti Múzeum büszke birtoka a kép (hála érte Petrovics Eleknek, aki megszerezte). Egy művészi élet delének, egy boldog órájának fájó derűje mosolyog rajta. A művészeti programmjából kifeledkezett lélek egy órára elgyöngül, meglágyul a tavaszi estalkonyban, amely megfogja igézetével. Milyen egyszerű motivum: sárga falkerítés, amilyen az urasági kuriát, vagy a paplakot szokta körülfogni, előtte ácsorgó kocsi, lovak, a kerítésen túl tornyos kis templom, a háttérben elhúzó hegyek foltja, elül a koratavasz ázott-fázott s még didergő szegényes cserjéi, egy barkáit bontogató színes nagy nyárfa, s az előtérben a falu hepehupás, hasadozott, árnyékkal megtelt, de az árnyékban színek gazdagságát rejtegető útja. S mindez a leáldozó nap erőtelen fényében. Ez a kép is hangulatfestés. «Emberi motivumok» nélkül is mély érzésből támadt és mély érzéseket keltő alkotás, logikus és igazi folytatása Ferenczy korai hangulatfestésének, mindössze, hogy homály helyett napfény járja át színeit.

III.

Rövid nehány esztendőre terjed az az időszak, amelyet Ferenczy művészete harmadik korszakának nevezhetünk. 1913-ban festette bíborhátteres Vénuszát ⟨az irodalmi vonatkozásoktól irtózó művész egyszerűen «Fekvő akt»-nak nevezte el⟩, s körülbelül ekkortól számítódik új stilusa. Aktos képet festett Ferenczy addig is, de ez a műve más volt minden előzőjénél. Más volt a stilusa. Nem naturalizmus volt, nem véletlen összefüggések megrögzítése, hanem az adott tér arányaival számoló tudatos elrendezése bíborveres háttéren egy rózsaszínű emberfoltnak. S ugyanilyen tudatos és szándékos elrendezésűek voltak a kép színei is, még pedig nemcsak a két dominánsé, hanem a részletek apró színfoltjaié is. A természetet a naturalisták módján látó festő még erősen megérzett a képen, nem kevésbbé az az akarata is, hogy függetlenedjék a természettől.

Azt a változást, melyet ez a festmény és az utána következettek jelentettek művészetében, Ferenczy igen jellemzően anyagszerűségi okokkal magyarázta. Megdöbbent — fejtegette barátainak — azon a pusztításon, amit az idő aránylag rövid multú festményeiben mívelt. Képein a festék rétegei megrepedeztek, vagy elmozdultak helyükről, a sötétebb alsó rétegek feketesége átütött a világosabb fedőrétegeken s a gondatlan festésnek egyéb baljóslatú jelei is mutatkozni kezdtek. Ferenczy ezt a pusztulást a festékeihez használt gyorsan száradó olajnak tulajdonította. A festékrétegek gyors megszáradása ugyanis arra csábította, hogy egymás fölébe fesse a különböző színrétegeket. De magát a festői stilusát is befolyásolta festőanyagának ez a tulajdonsága: egyenesen rákényszerítette a gyorsan festésre, az összefoglaló előadásra, a részletek fölött elsiklásra. Ekkor azután a lassan száradó szekfűolajjal kezdett kísérletezni, mely az azon frissiben való réteges festést szinte lehetetlenné teszi, mint ahogy megnehezíti a rögtönözve festést is, az impresszionista előadásnak minden nemét. A kötőanyaga miatt lassan száradó festék erős fékezője a temperamentumnak, a türelmetlenül siető kezet rákényszeríti, hogy vissza-visszatérjen arra, amit különben már késznek nyilvánított volna, s hogy tovább fejlessze, érlelje, sőt apróra kidolgozza azt, amit régi anyagával festve, el szokott nagyolni.

Ez a magyarázat kétségtelenül hiteles és meggyőző is, csak nagyon egyoldalú. Festőanyagának irányító akaratától függetlenül is új stilus keresésére vetette volna magát Ferenczy, mert régi stilusának lehetőségeit körülbelül mind végigpróbálta már. A festői naturalizmus feladatköre nem kimeríthetetlen. S Ferenczy minden problémájának, ami érdekelhette, végére jutott. Csak az ismétlés és vele az egyhelyben veszteglés, majd az elerőtlenedés következhetett volna. A naturalista művészetnek ezt a válságát abban az időben világszerte megfigyelhettük. A fegyelmezetlenebb tehetségek akkoriban kezdték meg a mindenáron való új stilusok erőltetését. Sokan elveszetették fejüket abban a válságos időszakban, sokan csak hosszú tévelygés után találták meg újra.

Ferenczy a leglogikusabb utat választotta. Ha addig a természet szerkesztő kénye-kedvét is törvényként tisztelte és engedelmesen követte, ezután a természetet mindinkább alárendelte a maga alkotói belátásának. A természetet most már csak sugallónak, ösztönei fölfrissítőjének, képzelete megtermékenyítőjének fogadta el. Megihletőnek, segítőtársnak, — nem úrnak és parancsolónak.

A változás azonban nem olyan gyorsan ment végbe benne, mint több más kiváló művészünkben. A naturalista nézésből, látásból és előadási módból sohasem is tudott egészen kifeledkezni. Lassú volt az átmenet tempója, s bíborhátterű Vénusza az átmenetet még felemás mivoltában mutatja. Az új stílus felé törekvés eredménye a fekvő női akt kompozíciója, kivált feje köré hajló két karjának megoldása. Csaknem Giorgione drezdai Vénuszát juttatja az ember eszébe a karoknak gyönyörű hajlékony, rugalmas, harmoniás mozdulata. Az akt két lábának elrendezésében már cserbenhagyta a művészt a klasszikai inspiráció. A jobblábon átvetődő balláb mozdulata nem megkomponált, hanem véletlenszerű, nem az egészhez igazodó alárendeltsége a résznek, nem magától értetődő, sőt egyetlen lehetségesnek tetsző és azért megnyugtató befejezése egy elképzelésnek, hanem inkább a naturalizmus értelmében való erőszakossága az elfáradt, vagy közömbös képzeletnek. A naturalista természetfelfogásban mélyen bennélő művészre vall a lelki élemény nélkül való helyzetnek megválasztása is, amelyben aktját megábrázolta. A szép női test elengedi magát, szétterül. Ez az a pillanat, mikor a meleg, a szín, ami benne van, összegyűlik és szétömlik a fölületen. Finoman hullámzik a rózsaszín, gyöngéd és finom tónusú szürke árnyék mintázza meg rajta a formákat, a test domborúságait. A művészt csak mint érzéki jelenség érdekelte az, amit megfestett. Jellemző erre nézve, hogy aktjának feje hátrafordul és a háttérbe bujik. Riadtan, valami szűzies ridegséggel tér ki útjából ez a maga doktrinájához görcsösen ragaszkodó művész mindennek, amibe irodalmi tartalmat lehetne látni vagy magyarázni. S mégis ez a műve már határozott távolodást jelentett naturalista világszemléletétől és művészeti elveitől, sőt technikájától is. Csaknem láthatatlanná lett rajta a faktura, a megcsinálás módja, az ecsethúzás rajza. Nincsenek rajta egymásra festett színes rétegek, nincsenek barázdák, a rózsaszín különböző árnyalatai finom, légies átmenettel oszlanak föl egymásban és a fehér színben. A festésnek ez a módja csaknem klasszikusi, és merő ellentéte a naturalista és impresszionista festői technikának. Emez a festő temperamentumának görbéit rögzíti meg és mozgalmassá, lüktetővé varázsolja velök a fölületet. Amaz a művész munkájának csupán az eredményét érzékelteti: a kielégülést, amely a megnyugvás és a megnyugtatás hatásában jut kifejezésre.

Bíborhátterű Vénusza után Ferenczy több más női aktot is festett. Valamennyit a föntebb vázolt technikával és szemmelláthatóan ugyanazzal a stilizáló szándékkal, mint első Vénuszképét. Rajtok is egyensúlyos színkompozicióra törekedett, de kevesebb sikerrel, mint első ilyen festményén. Még kevésbbé sikerült rajtok az akt mozdulatának képzelettel megfékezése, a nyugalom és a harmónia stilusába illesztése. Amit a model ösztönénél és vele született tehetségénél fogva meg nem tudott adni, azt Ferenczy a maga képzeletével nem igen tudta pótolni. Túlságosan a természeten nevelkedett, arra nemcsak ösztönösen, hanem művészi meggyőződéssel rátapadó tehetség volt ahhoz, hogy egyszeriben el tudott volna tőle vonatkozni, hogy képzelettel fölébe tudott volna kerülni. Emlékkiállításán talán először jelent meg a nyilvánosság előtt egy korai munkája, az 1895-ben Münchenben festett «Királyok hódolása». A pályája elején tájékozatlanul töprengő fiatal művész talán valamelyik tanítójának

buzdítására egy klasszikai tárgy klasszikai módon való elképzelését és megfestését kisérelte meg rajta. A kompozició megoldása a kipróbált hagyományt követi, még a Madonna alakja is, fejének édeses kifejezésével. Csak a képen staffage-ul elhelyezett két gyermekalak ugrik ki a kompozicióból a hagyományt megcsúfoló üdeségével. Ferenczynek már akkor erős valóság-érzése meg nem tudta állani, hogy hagyományba fagyasztott kompozicióját föl ne bontsa azon frissiben kimetszett természetrészlettel, a modelről transzponálás nélkül a kompozicióba vitt két gyermekalakkal.

A szerkesztés, a tudatos elrendezés erőszakát nehezen tűrte a természettel egybenőtt, vele nevelkedett és mindvégig belőle táplálkozó képzelete. Régebbi kompoziciós kisérletei inkább erőszakosságok voltak a kompoziciói törvényszerűségei: a téraránra, a rhytmusra, az összefüggés harmóniájára törekvés ellen. «Festő és model» 〈1904.〉 című képén például milyen bántóan erőszakos vonal a model karjának szögletes mozdulata. És milyen grácia nélkül való nem egy többalakú képén az alakoknak egymáshoz való mozdulati viszonya. A művész naturalisztikus korszakaiban mindez a hagyománnyal való tüntető szembefordulásnak látszott, a megszokás kihívásának. Mikor azonban művészete végső korszakában valóban harmóniára, rhythmusra és bizonyos fokig gráciára is kezdett törekedni Ferenczy, akkor egyre nyilvánvalóbb lett, hogy ezek a tulajdonságok elkorcsosultak benne.

Utolsó nagy kompoziciója a «Pietà» 〈1913.〉 volt. A mélység dimenziójának föláldozásával a kép előterébe egy síkra festett és háromszögű foglalatba képzelt kompozició. A háttér fekete volt, az alakok ruhája fehér. Csupa határozott és tudatos dekorativ törekvés, és ugyanannyi lépéssel távolodás a naturalizmus doktrinájától. S Mária, különösen pedig Magdolna mozdulatában, sőt arcuk játékában is a kép tárgyának és a benne megábrázolt helyzetnek megfelelő érzelmi kifejezés. A kerülve került «emberi vonatkozások» és a gyűlölve gyűlölt «irodalom»! Igaz, hogy mindez a naturalizmus módján és eszközeivel megvalósítottan, tehát némiképp stíluszavaróan. De így is nagy haladás volt új stílusának útján ez a műve. Nagy kár, hogy szétszabdalta s ma már csak részeiben gyönyörködhetünk. Az volt a szándéka, hogy újra megfesti ezt a tárgyat, más megoldásban. Négy akvarell-vázlata maradt meg, melyeken a «Pietà» új tervének változatait próbálgatta. Uj elképzelésén a csodaszerű elemének is helyet akart juttatni egy lebegő angyal alakjában, ki koszorút tesz a halott Krisztus fejére. Érdekes és tanulságos megfigyelni, hogyan váltogatta ezeken a vázlatain alakjainak mozdulatait Ferenczy, hogyan folyatta és igazította más-más arányba foltjaikat. A nagy képet sajnos, már nem festhette meg, de vázlatai a tanuságai, hogy rátalált a helyes útra. Az akaratnak és művészi intelligenciának nagy ereje pótolta benne az önkéntelenséget és a könnyűséget, melyet az ösztönös alkotás képessége ad meg.

Milyen kár, hogy művészetének utolsó korszakát megcsonkította korai halála. Örök kár a benne maradt nagy koncepciókért, a képekért, amiket meg nem festett, az újabb tanulságokért, amikkel adósunk maradt.

ELEK ARTÚR

Bálint A.: F. K.
Nyugat. 1922. ápr. 16
Ferenczy Károly

ernyedés még nem annyira nyilvánvaló, de fekete hátteres aktjai is, melyek két évvel később keletkeztek ⟨IV. terem, 93. és 109. szám⟩ szokatlan bátorsággal elgondolt és nobilis izléssel megformált darabok. Pedig Ferenczy ekkor már beteg volt, versejtjeit, teremtő energiáit falánkul pusztította az alattomos betegség, mely 1917 március 18-án végzett vele.

Emlékkiállítása az új magyar piktura hőskorának legszebb fejezetével ismerteti meg a nagyközönséget. Ferenczy jövetelét, küzdelmét, eredményeit nem lehet különválasztani az erőmérkőzés e korszakától. Kristályosító pont volt a széthúzó energiák kaotikus tömegében, maga köré vont sokakat és messzi útra mutatott. E kiállítás példátlan teljességgel magában foglalja alkotó tevékenységének dús termését, ami a Szépművészeti Múzeum kitűnő igazgatójának Petrovics Eleknek az érdeme, az ő lelkes és fáradhatatlan munkájának az eredménye. Az ő műve e kiállítás katalógusa is, amely nagyon értékes útmutatással szolgál azoknak, kik Ferenczy Károly életrajzát egykor majd hozzá méltón megírni óhajtják.

BÁLINT ALADÁR

AZ ÖRÖM ILLAN

Amikor Tóth Árpád első verseit olvastam, ilyen sorai kaptak meg: «Setét csöbrök s olcsó székek szeretlek...» «Vén robotos ruhám a széken feketül...» «Ti vártok ócska ajtók, elsárgult névjegyek, Sárral befent lábtörlők...» stb.

Az érkezőt tehát nem lehetett összetéveszteni egy pillanatra sem, — már az első pillanatban sem — azokkal, kiknek minden «halk», «bánatos», «finom», az akkori kor széplelkeivel, kiknek kendőzött szavai mögött a semmi lappangott. Ez a költő inkább szókimondó volt. Nevén nevezte a dolgokat, a «setét dolgokat», melyeket «szeretett», leírta a képzőművészi pontossággal az előrebukó fejet, vagy a terpedő kezet, melyet láttatta a dagadozó ereket is, maga körött az érzékelhető világot. Lágyságában semmi finyásság. A lélek valóban elomló, de a művész kemény. Azoknak a lirai észrevételeknek, melyek költeményeinek értékét teszik, valószerű hátteret készített, melyből ezek az ellentét erejével szembeszökően kiütköztek s érzékenységének őszinteségét, igazságát semmi sem bizonyította jobban, mint az, hogy mindakét sark felé élénken működött, a pozitiv felé, melyet finomságnak nevezhetünk és a negativ felé, mely a durvaságot jelzi. Nincs külön érzékenység, mely csak a kedvesen szépet, álomszerűt méri föl s nem látja az élet fájó dudorait, púpjait, bütykeit is. Az új lélekbúvárlat kimutatta, hogy a masochizmus és sadismus kölcsönhatásban van egymással s a masochizmus csak ki nem élt sadismus. Aki nagyon gyengéd, az szükségszerűen nagyon kegyetlen is. Nem áll egy szigeten, hanem az élet egész gazdagságában. Mindezt csak azért hozom fel, hogy lélektanian megmagyarázzam, miért oly szerves Tóth Árpád művészete és szemlélete, ki a finomság hazugság nélkül való költője.

Ezt érzem reá és költészetére legjellemzőbbnek. Égi lírikus, ki a földön jár s álmaiban égi, földi dolgok bújócskáznak, izgató játékkal. Ezért olyan emberi és megindító, hogy föltétlenül hinnünk kell neki. Debrecenből jött, a grammaticák, verseskönyvek, a magyar szóművészet ősi földjéről s természetes folytatója, huszadik századbeli továbbfejlesztője annak a Csokonai Vitéz Mihálynak, ki a «lenge hold»-ról, a «szőke bikkfák»-ról, a korai mélabúról és lankadó életkedvről énekelt tündér dalokat, de önkivületét tökéletes művészként józan-biztos kézzel rögzítette meg. Mennyire rokon az új költővel a régi, aki az Éj királynéját így szólogatta: «...halkan nyomd pamut-hintócskáddal A harmattól nyirkos eget», vagy, aki ezeket a sorokat rója: «Az ezüst csergetegek táját A gyenge nád beprémezi.» Mindakettő hasonlóan érez, érzéken túl valókat s hasonlóan érzékeltet, kézzelfogható szemléletességgel.

1913-ban jelent meg a «Hajnali szerenád», mely fogalommá tette Tóth Árpád nevét. Ezt követte öt év mulva a «Lomha gályán». Most új kötetét adja ki: «Az öröm illan». E zeneien magyar cím alatt, mely bennem bűvös és ódon perzsa-török emlékeket ébreszt, szintén öt év becses termését fogta össze. A költő, ki tíz évvel ezelőtt, megragadott bennünket, a régi, a művész azonban öntudatosabb, serényen kibányászta azokat az értékeit, melyeket a természet adott neki, dús örökül. Távol a kisérletezőktől, kik széttörik a vers formáit, egyre szigorúbb keretek között mozog s nemcsak hogy nem lazít rajtuk semmit, hanem szemmel láthatóan közeledik remekíró költőinkhez. Az Arany Jánoshoz szóló ódája és a Babitshoz intézett verse nyugodt vonalvezetéssel jó példa erre. Képzelete, a földön járó és égbelátó, már felbontja, amit ifjúkorában csak megsejtett és részletezi. «Némely ingó és rügyes Ág végére már Küldöd: kússzék az ügyes Katicabogár. Mint árbocon egy piros, Pettyes zubbonyú, Fürge lábú és csinos Kis matrózfiú». A tavaszi földről: «Szunnyad még a tél-mező, Fáradt vén paraszt, Fűszakálla csendbe nő, Megcibálod azt,. Majd meg méznél illatosb Szellőfésűvel.

tetős sisakja, a hegyhát zöldje, a napsütötte háztetők felvillanása a merészen előretörő ifjú erők duzzadó teljességét mutatják. Ott van a híres Őszi tája. Háttal a néző felé nyúlánk férfi-alak tekint le az alant elterülő messzeségbe, félkörben alláhajló lombok fogják át a kék ég síkját megtörő sötétlő figurát. E képből teljesen hiányzik a liraiság keresése, ámde színtiszta költészet, a búcsúzás halkított melancholiája áramlik ki a formák, szinek, fények és árnyékok együtteséből. Egyik kevésbbé ismert képe a «Vörös fal». Előtérben udvar, a háttér egy ház oldalának vörösre festett fala. Egy hajszálon mult volna, a vörös szín ha egy árnyalattal világosabb, máris rikolt és agyonnyom mindent, ha tompább, akkor dekorativ értéke tökéletesen elvész. E képeken látszik igazán Ferenczy európai szinvonala, az, hogy festői ösztönét párját ritkító izlés irányította, oly izlés, mely a legkényesebb feladatokon átsegítette. Ez már a kultura kérdése és e tekintetben Ferenczy majdnem egyedül áll társai között.

A formákat összevonja. Ez velejár a festői stílusával és színlátásának szükségszerű konzekvenciája. Nem bibelődik minden részlettel, a fontosabb mozzanatok kiemelésével elhagyja mindazt, amit mellékesnek talál. Ez a szerkesztési mód nagyon hatásos, de könnyen túlzásba eshet a festő, ha pusztán a hangulatára, ösztöneinek sugallatára hallgat. Ő itt is mértékletesen vitte keresztül absztraháló munkáját, mely végső fokon voltaképpen szintetizáló stilizálás. A fényhatások teljes kihasználása mellett nagy fontosságot tulajdonít egy-egy jellemző mozdulat, testtartás hangsúlyozásának is. Az ember nem elkülönült uralkodó mivoltában jelentkezik e korból származó vásznain, hanem a természetben elfoglalt fizikai jelentőségéhez képest. Feloldódik a nagy mindenségben és még sem válik jelentéktelen dekorativ folttá. Nem az embert fokozza le, hanem az egyetemesség többi jelenségeit, mozgató erőit fokozza fel. A «Festőnő» című képén 〈1903〉 az emberi alak számos kitünően megfigyelt részletére tereli a néző figyelmét ugyanakkor, mikor körüskörül a természet nagyszerű színjátékába nyújt belepillantást.

Az arcképfestés nem volt az ő igazi terénuma. Legtöbb portréjában inkább a felületeken mozgott. Mégis találunk ily természetű műveiben is néhány kitünő darabot. Igaz, hogy itt is a dekorativ érzés intenzitása kap meg bennünket elsősorban. Malonyai Dezső arcképében 〈1904〉 és még a későbbi festett Kettős arcképén is 〈1908〉 a háttér tömör kéksége a legemlékezetesebb, amint-hogy figurális vásznain nagy szeretettel alkalmazza a kobaltkék színt és lehetőleg minél nagyobb felületen. «Cigányok» című műve 〈1901〉 kitünő példát szolgáltat erre nézve. —Multak az évek. A nagy fellángolás tetőfoka után lassú lohadás vette kezdetét. Ferenczy Nagybányán állandóan érintkezik a fiatalabb festőnemzedékkel is. Látja azok felkészülését. Látja azt is, hogy az ő igazságai fölé új igazságok tornyosulnak. Nem cseréli fel eredményeit próbálkozásokkal, de az egyre nagyobb súllyal jelentkező új törekvések nem múlnak el nyomtalanul felette. Nem lendül át az utána következők táborába, de tovább megy egy lépéssel. Két képén nyomon követhetjük ezt a megmozdulást. A III. terem 63. és 67. számmal jelzett vásznaira utalok, az egyik a «Nyilazás» 〈1911〉, a másik egy tájkép 〈1909〉. E tájképén a formák sokkal összevontabban jelentkeznek, mint korábbi alkotásaiban. Ferenczy Károly bizonyos fokú elaszticitással rendelkezett és természetének e rugalmassága, az absztrahálás kiterjesztése szerencsésen jelentkezik e kései tájképben. De a rugalmasságnak is megvoltak a természetszabta határai és abban a pillanatban, mikor Ferenczy e határokat átlépni igyekezett, erőfeszítése diszharmóniát előidéző kisérletezéssé válik, amit a Nyilazás rikoltó színfoltjai lehangoló módon igazolnak. Kevés képe maradt fenn ez átmeneti időkből, ámbár meglehet, hogy Ferenczy, e kényes izlésű, éleslátású művész, a vergődés e periódusának termékeit jórészben megsemmisítette, amint-hogy ő gyakran nagy hajlandóságot mutatott még jelentősebb műveivel szemben is ily radikális korrekturára.

Ferenczy művészetének utolsó hat-hét esztendeje aztán gyökeres ellentétben áll a napsugaras korábbi évekkel. A fiatalos felbuzdulás, széles gesztusok, optimista természetlátás nagy lendülete alláhanyatlik, hideg megfontolás, kesernyés józanság füstje kering a megpihent kráter felett.

Ferenczy Károlyt lemérhetetlen távolság választja el az expresszionista festőktől és mégis az expresszióval kötött kompromisszum eredménye az aktos képeinek mindegyike, noha nála a térproblémák nem lépnek fel akkora pretenzióval, mint az utána következő nemzedék műveiben. Az omlós felületű nyúlánk asszonyi testeket egyetlen színfoltba sürített drapéria keretébe foglalta. E drapériák ragyognak. Pompázó színük, a testnek és a drapériának hatásos színellentéte a legszebb esztendők színmámorát idézte vissza és mégis a forma, a kompozíció a fontos e vásznakon, bárha a legtöbb akt a levegőben lebeg is. A forma, a kompozíció a fontos, de egy egész élet tanulságait nem lehet eltüntetni, kisért a mult, kisértenek a nagybányai hegyek, rétek, erdők felejthetetlen színei. A piros hátteres «Fekvő akt» 〈1913〉 hitem szerint a legsikerültebb darabja e sorozatnak, az el-

Jászai pályáján akadtak kritikusok, akiket ez a pátosz és ez a körvonalozás megtévesztett, mert ha pátoszról van szó, könnyű mindjárt üres pátoszra, ha pedig körvonalozásról van szó, könnyű mindjárt felületességre gondolni. E tévedés abban a pillanatban nyilvánvaló, ha Jászai Mari rendkívüli és a magyar színészetben szinte páratlan kultúrájára gondolunk. Amikor Cleopátráját «kidolgozza», tanulmányaiban visszamegy Plutarchosig, égő kíváncsisággal töri át magát Cleopátra életrajzán, nemcsak az Isis istennő ruházatában celebráló pontifex királynőt, hanem a gyönyörű iduméai zsidólány gyermekét is megérti benne, körülötte nemcsak Róma és Alexandria ragyogását látja, hanem megérzi és megérzékelteti annak a kornak levegőjét is, amelyben a házasságtörés nem volt szégyen, a szűziesség pedig csak a rútság bizonyítéka volt. Ő a szerepben nemcsak a szerepet, hanem az embert, az emberi lélek misztériumát keresi s ugyanakkor az ember körül a kort, amit be akar és be is tud hozni a színpadra. Ahhoz, hogy valaki ötven esztendőn keresztül annyi erővel és színnel zengje, harsogja, ábrázolja az Embert, úgy, hogy az valóban emberábrázolás legyen, ahhoz nemcsak csodálatos fizikum, de a pálya szeretetének olyan láza, a léleknek olyan «telhetetlensége» kell, mint a Jászai Marié. A komáromi ácsmester alig serdült leánya Győrből lázban és fogvacogva szökik Székesfehérvárra, ahol mint statiszta először lép fel a Peleskei Nótáriusban. Ugyanez a láz lobog abban a Jászai Mariban is, akinek félszázados jubileumára készül a Nemzeti Színház, a Petőfi Társaság és az egész ország.

Jászai mellett egészen külön jelenség a magyar színpadon Márkus Emilia. Ha lárvákat kellene szétosztani köztük és Jászaié a tragikus királynők fenséges, komor és megdöbbentő lárvája lenne, Márkus Emilia az új kor asszonyának, a modern nagyvilági asszonynak ideges lárváját kapná. Vonagló lárva! Az az arc, melyet a francia naturalista drámairók, Augier, Dumas fils és Sardou rajzoltak, az a gonosz, gyönyörű asszonyi arc, amelyen szenvedések és szenvedélyek paroxizmusában kígyózik a szemöldök, görbül boszorkány-vonalakba az ajak, bűvöl a tekintet, az az arc, amelynek viselőjéért meg kell halni, vagy sikoltva mutatni rá: «Tue la!» Ő a Francillon, a Kaméliás hölgy, a Fedora asszonya, ő Violante a birák előtt. A kék szem és lágy szőkeség asszonyisága, az asszony, aki megcsal, az asszony, akit megcsalnak, aki elbukik, akit elbuktatnak, aki szeret és akit szeretnek, aki öl és akit megölnek. E szerepkörökben neki is megvan a maga egyéni pátosza, amely azonban közelebb van a természetes beszédhez, mint a Jászaié, annyival közelebb, mint amennyire a naturalisták, a társadalmi dráma alakjainak hangja áll közelebb a való élethez Sophokles, Shakespeare vagy Katona alakjainak hangjánál. E két pátosz közötti megkülönböztetés természetesen csak akkor állhat meg, ha Jászait fenséges és heroikus, Márkust pedig társadalmi szerepeiben nézzük. E szerepkörök különben szinte pontosan határolva vannak, mert hiszen Jászainak talán mindössze három modern asszonya van a Márkus szerepköréből (Idegen nő, Otthon, Padováni hercegné) és Márkusnak ugyanannyi a Jászai szerepköréből. A spanyol dráma (Echegaray) tovább vitte azt a vonalat, amelyet Dumas-ék rajzoltak a mondain asszonyban és Márkus Emilia nagy jelenetei, kitörései a sűrűvérű spanyol nők szerepében nemcsak nálunk, de az egész világ színjátszásában egyedül valók. Márkus Emiliánál a színpadon szerelmet vallani, hízelegni és haldokolni senki sem tud jobban.

Nem túlzás, ha megállapítjuk, hogy Jászai Mari és Márkus Emilia legalább is annyit jelentenek a magyar kulturának, mint például a franciáknak Sarah Bernhardt. És ugyanakkor, amikor őróla már egész könyvtárt írtak össze, nekünk a magyar színészet e két kimagasló arányú alakjáról egyetlen egy komoly mélyreható analizisünk sincs. Ennek oka elsősorban a magyar dramaturgia, illetőleg e dramaturgia ama részének alacsony színvonala amely a színjátszás művészetével foglalkozik. E dramaturgia, amelynek legfrissebb megnyilvánulása a napisajtó kritikája, olyan agyoncsépelt és konvenciális jelzőkkel dolgozik, amelynek szótárát tizenöthuszszóból bátran össze lehetne állítani. «Jászai Mari vagy Márkus Emilia a főszerepben a tőle megszokott»... ennél a meghatározásnál alig megy tovább. Arról nem is szólva, hogy a képes színházi lapok menynyire mélyen alatta vannak annak a vonalnak, amely fölött a színész arcát meg kellene rajzolni. Úgy tudom csupán Hevesi Sándor foglalkozik ilyen irányú tanulmányokkal és azzal a gondolattal, hogy többek között Jászai Mari és Márkus Emilia portréját az analizis ecsetjével megfesse. Színészi visszaemlékezésekből sohasem kaphatjuk meg azt, amit egy ilyen tanulmány nyújthatna. E két arcot pedig — túl az anyagokon — bele kell vésni a magyar színjátszás és a magyar kultura történetébe, mert ők mindketten azokba a magasságokba nőttek, ahol Rachel Phaedrája, Ristori Mirrhája vagy Duse Nórája áll.

ZILAHY LAJOS

FERENCZY KÁROLY

A Szépművészeti Múzeum modern magyar osztályának terméből, néhány jószemű, jóérzésű gazdag ember szalonjából útnak indult egy sereg kép. A képek találkoztak, felsorakoztak és ime egységesen, világos áttekinthetőséggel elénk magasztosodik egy nagy magyar festőnek, a természet, az anyaföld száz szépségétől tündöklő életműve. Kiállítás. Külső jelentkezési formájára nézve csakugyan az, a műcsarnoki falakon képek hosszú sora nyúlik a termeken át, az emberek, fiatalok, öregek, értők és közömbösek körüljárják, tekintetükkel kitapogatják a képeket, de ez más, sokkal több, mint amit e szürke igénytelen szó kifejez, egy egész nemzedék, még pedig küzdő nemzedék visszaidézett múltja ez.

Aki nem ismerte ezeket a képeket keletkezésük idején, akkor, mikor robbantó erővel ékelődtek a hanyatló történelmi és családfestés iskolafalaiba, ki nem élte át azt a küzdelmet, amelyet egy tradiciótlan, meg nem alapozott akademizmussal vívott végig az utána következő nemzedék felfelé törő élniakarása, az — nem mondom, hogy hamisan — de mindenesetre más szemmel nézi és másképp látja e képeket. Azokban nem ver visszhangot egy-egy nevezetesebb kép, a fiatalság visszaverődő káprázata nem szegődik mellékük, náluk nem megy élménnyszámba egy-egy napsütésben fürdő hegyoldal, facsoport, erdőrészlet. Ők már történelmi adatot nyernek, tudásukat gyarapítják, míg a kortársak visszahozhatatlan szép napjaik után tekintenek összeszorult torokkal...

Ha meg lehetne fordítani a rohanó időt, ha ismét át lehetne élni azt a belső szenzációt, a felszabaduló érzések ujjongó muzsikáját, ami 1903-ban mámorossá tett bennünket, midőn a Nemzeti Szalon Kossuth Lajos-utcai régi termeiben első ízben lépett nagyobb súllyal a közönség elé Ferenczy Károly, és alkotásait összegyűjtve megmutatta, mit tud, mit akar, hová igyekszik, kikkel hadakozik. A fiatalság egy csapásra mellé állt. A fiatalság megérezte, mint ahogy mindig megérzi csalhatatlan ösztönével a jövőt. Azóta sok mindenen átestünk, a fiatalok megöregedtek, újabb harcok robogtak végig a művészet vulkanikus talaján, ami akkor új volt, az ma már nagyon is nem az, az egykor forradalmi tett, hallatlan merészség ma már lajstromozott művészettörténelmi anyag, még jó, ha nem kiélt formalizmus.

Mindegy! Ferenczy Károly értékei nem koptak, nem kallódtak el. Ő végigverekedte a maga harcát, bevégezte azt, amire hivatása csatasorba állította őt. Új emberek folytatták a munkáját, sokan szembehelyezkedtek vele. Jogosan-e vagy sem, e kérdést ezúttal kikapcsolhatjuk. Korának helyzeti értékein, az új festői látást kialakító szuggesztiv akarásán felül, bármely korban, bármily áramlással szemben helytálló eredmények tanuskodnak mellette. Épen mert nem keringett tehetetlenül a változó irányok sodrában, törekvései és cselekedetei az idők, iskolák, divatok esetlegességeitől elvonatkoztatva önmagukban is kiállják a próbát.

Ferenczy Károly Bastien-Lepage művészetéből indult ki. Fiatalkori képei kétségbevonhatatlan jegyekkel mutatják e francia festő hatását. A vele együtt induló, külföldön tanuló magyar festők mindnyájan Bastien-Lepage művészetében látták a továbbfejlődés alapját. Amde Ferenczy csakhamar kivetkőzött a tanulóévek alatt magára öltött szürkeségből, színei mélyültek, áttetsző derengés sütött át az alaptónus sűrű ködén. Ferenczy nyilván nem volt miszticizmusra hajló festőegyéniség és képeit mégis misztikussá teszi a sötétből való kibontakozás átmenetisége, a világosság, a fény után esengő sóvárgás. Az elmosódó, homályba borult alakok valószerűségét az ó- és új testamentum irodalmi vonatkozásaival támasztja alá Ferenczy. Szüksége van a mesére, hogy a hosszú palástokba burkolt figurák átszellemültségét logikussá tegye, viszont a hagyományokhoz, az írott igék nyomán feltámadt képzetekhez nagyon is laza szálakkal kapcsolódnak e képek. A biblikus ábrázolás maga háttérbe szorul és a minden mozzanatot maga alá rendelő festőiség uralkodik e vásznakon. E periodust, melynek legkimagaslóbb terméke a «Három királyok» ‹1898› aztán nem az irodalmi, hanem a festői tartalmat tekintve az «Est lovakkal» ‹1899›, «Hazatérő favágók» ‹1899› még a Münchenben eltöltött esztendők táplálják, pedig 1896 nyarán Ferenczy már Nagybánya kék ege alatt, ragyogó zöld vegetációja közepette dolgozik, körülötte pedig a vele egyakaratú fiatalok. Megrészegülnek valamennyien Nagybánya természeti szépségeitől, önmaguk erőtudatától, e pantheisztikus mámor nagyszerű távlatok határtalanságát nyitja meg előttük, de hosszú időt töltenek pusztán a felkészüléssel. 1901—1902 már a megtermékenyült alkotóerő kibontakozásának a dátuma. Fürdő fiúkat fest ragyogó napsütésben, a kék ég szinte megremeg, vibrál a nyár túlcsorduló kiteljesedésében, a mezítelen fiatal emberi test éles foltokban veri vissza a nap aranyfényét, bokrok, fák zöldje harsog a gyűrűző vizek sűrű kéksége felett. Hatalmas vadgesztenyefa terebélyesedik az egyik képén, levelei üdén, hetyke keménységgel tündökölnek a tavaszutó tiszta levegőjében. Ott van a Templom című képe. Néhány háztető az egész és a háttérben hegytető. Csak egy kis elsiklás, és a kép máris plakáttá szélesedett volna. Így életteljes, markáns alkotás, a torony piros-

Nyugat 1922 febr. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Typographia

1968 AUG 1

Ferenczy Károly

Ferenczy Károly önarcképének kalandos története

A véletlen is közrejátszik olykor, hogy ne kallódjanak el nemzeti értékeink közül pótolhatatlan műtárgyak.

A Nemzeti Galéria által rendezett Ferenczy család kiállítás nagy érdeklődést váltott ki a közönségből. A nagybányai iskola kiváló tanárának, Ferenczy Károlynak képei, Valér és Béni fiának szobrai, festményei, valamint Noémi leányának világhírű gobelinjei nyújtanak művészi élményt a látogatóknak.

De a művészcsalád alapítójának, Ferenczy Károlynak önarcképe csak a véletlen játékából kerülhetett a kiállításra. Miért?...

Ennek a története a következő: az 1947—48-as években nyomdába került egy terjedelmes, művészeti reprodukciókat tartalmazó könyv készítéséhez Ferenczy Károly önarcképe. A 40×50 cm-es, deklire festett képet fotózás után ott érte az államosítás. A volt tulajdonosnak kisebb gondja is nagyobb volt, minthogy a Fővárosi Képtár, a mai Nemzeti Galéria kincseit mentse.

Az akkori „zűrzavarban" a nyomdai takarító néni, nem találván szemétlapátot, meglátta a lomok közt heverő festményt. A kemény dekli, gondolta, arra is jó, hogy ráhúzza az összesepert szemetet. Így kezdődött...

A nyomda egyik könyvkötője észrevette, hogy a szemét kiöntése után az asszony félredobja „szemétlapátját".

— Kell magának ez a kép? — kérdezte az asszonyt.

— Kell a csudának, minek ez nekem?! Legfeljebb szemétlapátnak, míg másik nem lesz.

— Tudja mit, adja nekem! Talál maga ennél alkalmasabb deklit is arra a célra.

— Hát jó, vigye.

Így menekült meg a megsemmisüléstől a kép.

A kép majdnem húsz évig kallódott, illetve egy magánember birtokában volt. Hogy, hogy nem, mégis híre ment, eljutott a neves műgyűjtő fülébe is.

Azután már gyorsan peregtek az események. A Nemzeti Galéria vezetői örömmel állapították meg, hogy a jelzett mű csak az elkallódott Ferenczy önarckép lehet. Megkérték, látogassa meg őket a képpel együtt, aki ezt készséggel megtette.

Ferenczy Károly, a magyar festőművészet klasszikusának önarcképe így kerülhetett ismét a nagyközönség elé. A véletlenek sorozata játszott közre és az: egy könyvkötő nem nézhette közömbösen, hogy egy festményt szemétlapátnak használjanak.

Még jó, hogy vannak műgyűjtők...

M. I.

tal a továbbfejlesztés, az
melőberendezés üzemb
szempontjából lehetséges

De nemcsak az Osvát é
zötti telken építkezünk. A
kók számára új lakásoka
ezt lakásépítéssel tudjuk
kívánunk — nem távoli,
— dolgozóink gyermekei
bölcsődét. A dolgozóink
minél szélesebb körű, mi
tételeinek biztosítása cél
badi üdülőnket átépítjük, bővítjük. Es gondot fordítunk a csillaghegyi üdülőnk csinosítására, kulturáltságának fejlesztésére is.

A vállalat perspektivikus fejlesztése gyönyörű távlat. De amilyen szép, annyira beruházásigényes is, annyira költséget jelentő is. Mindennek anyagi fedezetét honnan fogjuk előteremteni? Nem irreális tervekről, csak sok-sok év múlva megvalósíthatókról van szó? Mindjárt válaszolhatunk: terveink reálisak, a leírtak öt-nyolc éven belül megvalósíthatók. Az kell hozzá, hogy dolgozóink az egész üzemet, a munkánkat, termelésünket és terveinket magukénak érezzék — ahogyan a legtöbb esetben eddig is így volt —, és a jó munka ezután is meghozza gyümölcsét. Az új gazdaságirányítási rendszer önállóságot, a kezdeményezések lehetőségét biztosítja számunkra, amelyek ésszerű kihasználásával a ragyogó terveink anyagi előfeltételeit meg tudjuk teremteni, meg tudjuk termelni.

Gazdaságosan termelő, jó minőségű nyomtatványokat előállító, a rendelői igényeket a lehető legmesszebbmenően kielégítő nyomdaüzem — eddiginél még nagyobb mértékben való — megteremtése a közeli és a távlati fejlesztési célunk.

Eredménye: a dolgozók kulturáltabb munkakörülmények között, egészséges, világos munkatermekben, kulturáltabb öltözőkben, sokkal gazdaságosabban, jobb minőségben termelnek, ahol a munka örömet okoz, és amely után a megérdemelt pihenés felüdülést jelent.

Olyan nyomdaüzemet kívánunk létrehozni, amelyet kivétel nélkül minden dolgozó a szó szoros értelmében otthonának érez.

SOPRONI BÉLA
igazgató

1968 JUN 28.

A FERENCZY CSALÁD KIÁLLÍTÁSA A BUDAI VÁRBAN

A családon belül öröklődő művészi tehetségre Bachtól a Mann testvérekig sorolhatnánk a példákat. Ferenczy Károly családjában a *szülőkben* kezdett kibontakozni a művészi képesség: úri passzióból, amatőr módon festegettek. Maga Ferenczy nem készült festőnek: joghallgató lett, majd gazdasági akadémiát végzett. Volt azonban egy unokanővére — később felesége —, *Fialka Olga*, akinek nevét hiába keresnénk a művészeti lexikonokban. Van ebben némi igazságtalanság. A nyolc nyelven beszélő, művelt fiatal lány tehetséges festőnek indult: fennmaradt rajzai és vízfestményei érzékenységre, a finom vonalvezetés és a gyöngéd színek szeretetére vallanak. A fiatal Ferenczy Károly átszellemült arcát egy szines rajza őrizte meg számunkra. Fialka Olga buzdította férjét a festésre, az ő segítségével tanult Párizsban, együtt utazták be Európa nagyvárosait. Ferenczy Károly 40 éve., mikor el tud szakadni francia példaképe „finom naturalizmusától", és művészetünk máig élő hatású, önálló alakja lesz. Fialka Olga ekkor már nem foglalkozik a művészettel: a két ikergyerek — Béni és Noémi — és az öt évvel idősebb Valér nevelésének szenteli minden energiáját.

A műveltséggel telített, csupa könyv, csupa reprodukciós album környezetben mindegyik gyerek érdeklődött a művészet iránt, de az apa csak a festőnek induló *Valérnak* jósolt nagy jövőt. *Bénit* mérnöknek szánta, *Noémit* pedig ruhatervezőnek. A sors másképp döntött. Valér — talán éppen azért, mert apja műfaját folytatta — sohasem tudott több lenni, mint Ferenczy Károly visszfénye. A két iker viszont teljesen elszakadt a festészettől: Béni szobrász és grafikus, Noémi gobelinművész lett. Jelentőségük — ezt is bizonyítja a Nemzeti Galéria családi kiállítása a Várban — épp akkora a maguk területén, mint apjuké a festészetben.

Fialka Olga és Ferenczy Valér munkásságát csak néhány festmény és rajz képviseli — Ferenczy Károlyét és az ikrekét *félezer* kép, szobor és grafika. Ferenczy képei közül valamennyi nagy művét kiállították: a *Márciusi estet*, a *Nyári reggelt*, a *Fesztőnőt*. Itt van az egyik legszebb magyar akt: Ferenczy vörös bársonyfüggöny előtt *Alvó nője*, puha, gyöngyházfényű bőrével, klasszikusan telt, mégis nyúlánk, dinamikus idomaival. Ezeket a képeket jól ismerik a galéria látogatói — ritkábban láthatók viszont a szecessziós Ferenczy-képek, mint például az *Archeológia*. A kép főszereplői a görnyedten ásó munkások, maguk az archeológusok egy görög oszlopnak támaszkodva nézik az embereket, akik napfényre hozzák a múlt kincseit. Irónia, líra és vonaljáték jellemzi a szecessziós Ferenczyt. *Daphnis* és *Chloé* című rajzán az ókori idillt a Heltai-kori Budapestre ültette át: Mytiléne szigete helyett a Margitszigeten ül a fiatal pár, és babérkoszorú helyett csokornyakkendőt visel a fiú. Az *Új Idők számára készített címlapterven* szelíd őzike kukucskál bele a fiatal hölgy olvasmányába: Herczeg Ferenc lapjába.

Ferenczy Károly 1917-ben meghalt, de még megérte gyermekei művészi pályájának indulását. Béni a nagybányai festőiskola után Münchenben és Párizsban tanult, a dinamikus, feszülő erejű férfialakokat mintázó Bourdelle és a kubista Archipenko voltak a mesterei. Első műveiben, mint például az 1913-as Szent Györgyben jelentkezik is a századelő művészi törekvéseinek hatása, csak később alakítja ki a klasszikusokhoz kötődő, mégis modern stílusát. Noémi is Párizsban tanul, 1912-ben a „gobelingyárban" sajátítja el a szövés technikáját. 13-ból származik első nagyobb munkája, a *Teremtés*, a kiállítás egyik legszebb darabja. Az ötszáz évvel ezelőtti gobelinszövők modorában készült ez a faliszőnyeg, amely kilenc mezőre osztva, Jean Effel-bájú Ádámot és Évát, népmesei hangulatú istent és esetlen, suta állatokat ábrázol.

A Ferenczy ikrek sorsa a munkásmozgalomhoz kötődött. A Tanácsköztársaság bukása után mindketten emigráltak, Ferenczy Béni Bécsben, majd Moszkvában élt, Noémi Nyugat-Európa városait járta. Béni 1930-ban Leninplakettet készít — Noémi ekkor már a Német Kommunista Párt tagja, és bár — ahogy maga írja — „gaz burzsujok" számára kénytelen szőni, szőnyegeinek témája elsősorban a dolgozó ember: a *Házépítő*, a *Gereblyézők*, a *Szövőnő*. Az ötvenes évek elején készült képein, mint például a sokalakos, derűs *Kirándulókon* is megőrzi azt a gyermeki bájt, egyszerűséget és tisztaságot, amelyet a *Teremtés* áraszt.

Ferenczy Béni szobraiból és rajzaiból átfogó válogatást nyújt a kiállítás. A számos érem, kisplasztika, álló, ülő, fekvő és futó nőalak mellett itt áll a gyulai Petőfi-szobor is: a „hazafias hevületű óriás" helyett a törékeny, saját hamis babérjára taposó, dühös fiatalember, akibe József Attila alakját és egyéniségét is beleolvasztotta a művész.

A kiállítás — hiszen sokban eltérő stílusú és felfogású alkotók kerültek össze — nem mindenkinek tetszik: van, aki a gobelineket kifogásolja, van, aki a Petőfit tartja túl soványnak, van, akinek Ferenczy Károly „elavult". Holott a Ferenczy család tagjait nem érdemes — és nem is lehet — szembeállítani egymással. Mindhárman a magyar művészet legnagyobbjai közül valók.

Székely András

— **A NŐK LAPJA KIADÓHIVATALA** közli a lap olvasóival, hogy a nyomdagépek hibája miatt a héten egy nap késéssel kézbesíti a posta a Nők Lapját. A váratlanul bekövetkezett hibáért, illetve a késedelmes kézbesítésért a kiadóhivatal szíves elnézést kér.

— **A tatai rendőrség letartóztatta** Nádházi József 28 éves püspökladányi lakost, aki a Balaton északi partján több villát feltört és értéktárgyakat lopott el belőlük. A büntetett előéletű csavargót, aki hasonló bűncselekmények miatt már többször ült börtönben, bíróság elé állítják.

— **Sárgaságjárvány** tört ki az NSZK-ban, egy lübecki menhelyen. Eddig 18 gyermek betegedett meg.

Halált okozott az ittas motorkerékpáros

Szerdán a késő esti órákban *ittasan vezette motorkerékpárját* a XVII. kerületben a Zrínyi utcában *Orosi Péter* 29 éves lakatos és járművével felborult; utasa, Kovács István 61 éves nyugdíjas sérülésébe a helyszínen belehalt. Megsérült a motorkerékpáros is, aki ellen a rendőrség eljárást indított.

A XX. kerületben, a Nagy Sándor utca és Ősz Szabó János utca kereszteződésében *Szencsár Miklós* 26 éves sofőr az 51-es autóbusszal szabálytalanul előzött és összeütközött egy kerékpárral, amelynek hajtója, *Nagy János* 57 éves nyugdíjas súlyosan megsérült. A balesetet okozó autóbuszsofőr ellen eljárás indult.

rendőrségnek.

— *NEMZETKÖZI KELETI-TENGERI KULTURÁLIS FESZTIVÁL nyílt Vaasa finn kikötővárosban, a Keleti-tenger menti országok barátságának ápolására.*

balkancar

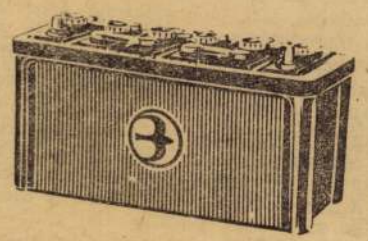

Több mint 160 típusú, világszerte jól ismert teherautó, személygépkocsi, autóbusz és traktor részére készülnek

6 VOLTOS ÉS 12 VOLTOS AKKUMULÁTORAINK

A BALKANCAR védjegy hosszú élettartamot és megbízható indítást jelent.

Részletes felvilágosítást és ajánlatot ad:

BALKANCAREXPORT, Bulgária
Szófia, Ul. Akszakov 5. Telefon: 88—53—21.
Telex: 386. Táviratcím: BALKANCAREXPORT SZÓFIA

Tekintse meg kiállításunkat a BNV területén, a 43. sz. pavilonban június 25-től július 8-ig.

karl muzsika. 15.15: üZENETek. 15.35: Édes anyanyelvünk. 16.00: Frederick Lamond zongorázik. 16.16: Gondolkodó gépek, gondolkodó emberek. 16.49: Pol-beat. 17.15: Operarészl. 17.40: Nyitott stúdió. 18.00: Új Zenei Újság. 18.30: Népi zene. 19.36: Nem az én színpadom . . . Fővárosi színházak vetélkedése a 6-os stúdióban. I. forduló. Nemzeti Színház—Vidám Színpad.

Pásztor
hát utá
lyés G
13.06: F
vonósö
délutár
14.45:
Virágér
Aktuali
16.05: E
versei.
Ferenc
gorára.
ügyekben. 17.00: Otórai tea. 18.10: Két operettfinálé. 18.35: „Válaszúton a civilizáció." Beszélgetés a tudományos-technikai forradalomról. II. 18.50: Új lemezeinkből. 20.35: Lisa della Casa énekel. 20.51: Népi zene. 21.20: Láttuk, hallottuk . . . 21.40: Sztravinszkij és a Tavaszi áldozat. Előadás. 22.20: Randevú. Könnyűzene.

URH

18.10: Tánczene. 18.35: URH zenei kalauz. 19.35: Kamarazene. 19.55: Donizetti: Lammermoori Lucia. Őrülési jelenet. 20.12: Bach-est. 21.33: A dzsessz kedvelőinek. 21.50: Csajkovszkij-operákból. 22.37: Szervánszky Endre: Klarinétszerenád.

TELEVÍZIÓ

17.58: Hírek. 18.05: Magyar Hirdető. 18.15: A modellezésről. 18.35: Gyere nyájtás, énekelni! Daltanítás. 18.50: Falusi dolgokról. Időszerű agrárpolitikai műsor. Szolnok megyéből. 19.15: Esti mese. 19.25: Tv-szőttes. Helyszíni közvetítés Szolnokról. 20.00: TV Híradó. 20.20: Egy esztendő a szigeten (svéd film). 21.20: Jászkunsági körkép. 22.20: TV Híradó. 2. kiadás.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: Orfeusz (K-bérlet, 10. előadás, 7). **Madách Színház:** Kegyenc (7). **Madách Kamaraszínház:** A bolond lány (7). **József Attila Színház:** Mona Marie mosolya (Radnóti-bérlet, 6. ea., 7). **Kis Színpad:** Oszkár (7). **Irodalmi Színpad:** Újjé, a ligetben (D-bérlet, 6. ea., 7). **Ligeti Sátorcirkusz:** Az Aeros Cirkusz vendégjátéka (du. fél 4, fél 8).

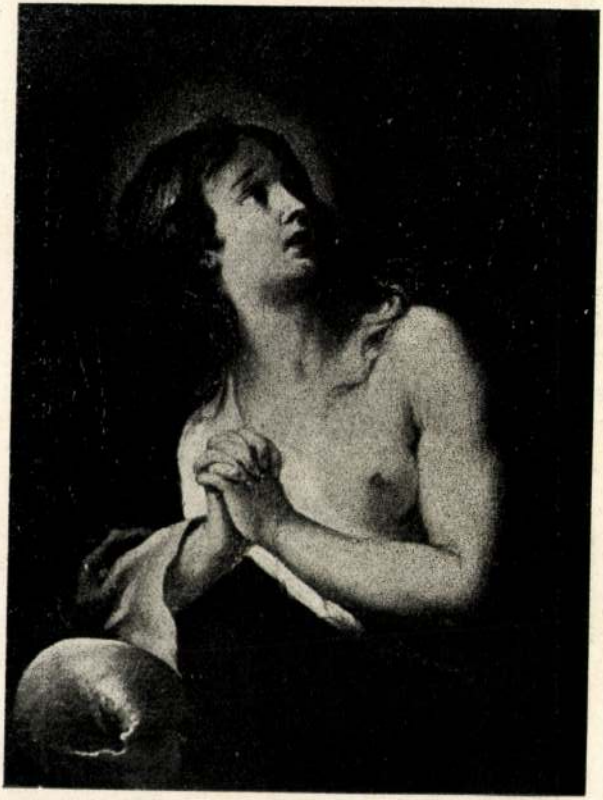

633. *Ismeretlen festő:* Magdolna.

517/a. *Ferenczy Károly:* Tengerparton.

296. *Pállik Béla:* Nordkirchen.

Ferenczy Károly

83. *Ferenczy Károly:*
Tanulmány a „Hegyi beszéd"-hez.

Árverési Közlöny
1939. 4. rk. 4.

Ernst Muzeum aukcioi XII.

Ferenczy Károly

A tékozló fiú hazatérése,
vászon, 44'5 x 42-5

118

5

49. Ágost : Vásár

Ernst Múzeum aukcióit

XXIII.

161.

Ferenczy Károly: Virágokat öntöző parasztnő.

549. Ágost : Vásár

Ferenczy Károly

Mindig telt ház

A grafikák tárlója előtt

»Lányok virágot gondoznak«

Fotó: Ács Irén

Látogatóban ITTHON

– Talán soha többé nem látlak... olyan messzire mégy... ez a legnehezebb...

Alig három éve mondta ezt könnyes szemekkel édesanyja Bakos Piroskának, aki egy hazánkban tanuló kubai fiatalemberhez ment férjhez, s akkor indult a húszezer kilométeres nászútra új otthonába. S íme már hetek óta újra együtt lehet a másfél éves kislányával, négyhónapos látogatásra hazaérkezett Piroskával. A göndör fürtű, tágranyílt szemű, barna bőrű pici Gabi az első napokban bizony egy pillanatra sem akarta elengedni anyukája nyakát, de aztán lassan megbarátkozott az itthoni gyerekekkel.

– Mennyibe került az utazás?

– Itthoni pénzben körülbelül 15 ezer forint. A gyerek miatt jöttem végig repülőgéppel. Hajóval olcsóbb lett volna.

– Könnyű volt összegyűjteni?

– Azt nem mondhatom. Elég sokat dolgoztunk mind a ketten, hogy meglegyen. De már az első hónapok után megbeszéltük; az én egész fizetésemet félretesszük, hogy két év múlva hazalátogathassak. A Dymaséból is meg tudunk élni. Műszakvezető egy cipőüzemben. Kétszázhúsz pesót keres. S a szüleinél lakunk. Nagyon szeretnek és sokat segítenek. Vigyáznak a gyerekre, amíg én munkában vagyok.

– Te hol dolgozol?

– A Nguyen Van Troi cipőgyárban. Egy vietnami partizánról kapta a nevét, akit megöltek az amerikaiak. Instruktor vagyok. Százhetven pesót keresek (Dymas és Piri itthon egy cipőipari iskolában ismerkedtek meg.)

– És mi a feladatod?

– Betanítom a hozzám beosztott új munkásokat és ellenőrzöm a munkájukat.

– És hogyhogy ilyen sok szabadságot kaptál?

– A külföldieknek jár úgynevezett távollléti szabadság. Ebből egy hónap fizetett, a többi fizetés nélküli.

– És Dymas?

– Ő sajnos, most nem jöhetett. Pedig nagyon szeretett volna. De hát van még egy pici fiúnk is. Héthónapos. Őt nem hoztam, bár a gyerekekért csak az útiköltség tíz százalékát kell fizetni, de hát ilyen hosszú útra két gyerekkel nem vállalkozhattam. Így hát a kicsi otthon maradt a nagyszülőknél Dymassal. Ez a két apróság az első unokájuk. Van egy húszéves fiuk is, de az egyelőre nőtlen. Így ő is az enyémeket ajnározza. Még tisztába is teszi a kisfiút, ha úgy adódik.

– Mi van a másik házaspárral, akikkel körülbelül egyidőben esküdtetek? Akinek az édesanyja nem tudott belenyugodni, hogy fekete bőrű férfit szeret a lánya?

– Nekik is van már egy nagy fiúk. A férje modelltervező. Egyébként most ő is itthon van a kisfiával látogatóban.

– Nehéz volt ez a közel három év?

– Csak ha véletlenül egyedül voltam. Akkor nagyon vágyódtam haza. De ha ott voltak mellettem a férjem és a gyerekek, akkor nem. Most is így vagyok ezzel. Amíg körülöttem vannak a családtagok, nem gondolok annyit haza, de ha elmennek dolgozni, bizony Kubába szállnak a gondolataim. Hiszen ott van a férjem, a kisfiam, az otthonom. Dymas azt mondja, hogy legközelebb, 1970-ben, majd ő jön a kisfiúval, de én azt hiszem, inkább várunk majd még egy- vagy két évet, és akkor együtt jövünk.

– És hogy telnek a napjaitok?

– Úgy, mint itthon. Reggel hatra megyünk dolgozni, az ebédidő ott negyvenöt perc, nagyobb a meleg, azt mondják, egy kicsivel több pihenőre van szükség délben. Fél háromkor indulok haza, délután persze van dolgom a gyerekekkel, bár az anyósom a legtöbbször megfőz és mindig bevásárol. Vasárnap moziba megyünk vagy kabaréba. Ez ott nagy divat. Dymas, mióta családapa, már nemigen akar táncolni. Ha jó idő van, kimegyünk a gyerekekkel a tengerhez. Óriási homokos part van. Nagyon szeretnek ott lenni. Aztán nagyon gyakran tartanak odakint gyerekzsúrt. Gyönyörű születésnapokat rendeznek. Az ismerősök között sok a gyerek, úgyhogy ez is majdnem állandóan visszatérő program. És különösen szépek a nemzeti ünnepek. A forradalom ünnepe előtti napon hatalmas sportbemutatót tartanak, amin Fidel is mindig ott van. A kubaiak csak így nevezik. Másnap nagygyűlés a Forradalom terén. Ilyenkor Fidel beszél. Nagyon szeretik hallgatni. Ismerteti a következő terveket, feladatokat. Sokszor elgondolom, milyen messze, mennyire más tájon élek. S mégsem idegenek a körülöttem lévő emberek. Közel állnak hozzám, mintha mind a rokonaim lennének.

Somlyó Zsuzsa

egy amuri magyar partizánnal

kézzel menjenek haza, elmesélek maguknak egy történetet.

– Felderítő csapatnak voltam akkor a parancsnoka. Amur megyében Gancsa község állomásfőnöke szólt egyszer: úgy hírlik a Szemjonov féle büntetőszázad keresztülutazik a városkán. Feltétlenül meg kell állniuk, hogy vizet vegyen a mozdonyuk. Szemjonovéktól akkortájt volt mit tartania a bolsevikokat támogató polgári lakosságnak. No, gondoltam magamban, itt az alkalom, hogy egy kicsit ráncba szedjük ezeket a szemjonovistákat. Kiválasztottam néhány derék legényt, és elindultam a terepre.

– Az állomástól kétszáz méternyire, a töltés oldala mellett húzódott egy mély árok, ez alkalmasnak látszott fedezéknek. Onnan további két-háromszáz méternyire meglazítottuk a sineket, kitűztük a „Megállj"-t jelző zászlót. Amikor közeledett a vonat, fellőttük a jelzőrakétát, ez azt jelentette, hogy pályajavítás miatt a vonatnak lassítania kell. A szerelvény a jelzés szerint lassan közeledett, és a vörös zászlónál megállt. Ekkor a fedezékből tüzelni kezdtünk. A vonat erre a figyelmeztetések ellenére teljes gőzzel az állomás felé tartott. Hiszen csak azt akartuk. A meglazított sineken kisiklott a szerelvény, akkor aztán megrohamoztuk. A szemjonovistákat váratlanul érte a támadás. Az állomás épülete mögött tartalékban levő partizánok a segítségünkre siettek, és így hamarosan fogságba ejtettük az egész vonat legénységét.

Huncut mosollyal a szemében meséli a történetet. Lám, ilyenek voltunk mi, amuri partizánok. Kérdezősködünk a szocializmus katonáiról, a többiekről, az egykori bajtársakról. Nagy tisztelője volt, Kovács Jánosnak, az egykori szegedi kőművesnek, aki az amuri magyar partizáncsapat parancsnoka volt, és életét áldozta a fiatal Szovjetoroszországért. Az életbenmaradt egykori bajtársak közül Müller Armand nevét említi. Ő tudományosan is foglalkozik a magyar internacionalisták harcaival, feltétlenül keressük meg Moszkvában – ajánlja. Ő talán hősibb történeteket tud elmondani, mint én, az egyszerű habarovszki nyugdíjas nyomdász...

Megfogadtuk a tanácsát Müller Armandról szól majd a következő riportunk.

Molnár Edit

Goldfinger Ágoston habarovszki otthonában

Férj és feleség

(MTI Fotó — Molnár Edit felvételei)

Kavicsot hajigáló fiúk

A KAVICSOT HAJIGÁLÓ FIÚK

AZ „IFJÚ FERENCZY" — KIÁLLÍTÁS SZENTENDRÉN

(Bojár Sándor felvételei)

Ötven esztendeje halt meg a magyar képzőművészet egyik halhatatlanja, Ferenczy Károly. A szentendrei Ferenczy múzeum ebből az alkalomból kis kamarakiállítást rendezett a nagy mester fiatalkori alkotásaiból, amelyen az 1889–1892. években Szentendrén festett három legjelentősebb alkotását (Lányok virágot gondoznak, Kavicsot hajigáló fiúk, Kertészek) is bemutatja. Újra megcsodálhatjuk e korai alkotások finom színeit, gyengéd költészetét, s életteljes, a pontos és aprólékos megfigyeléseket kemény és nagyvonalú egésszé ötvöző realitását. A későbbi, érett mester egyéni, drámaian sűrítő, magas fokon stilizált, s a lényegeset kiemelő előadásmódját érezteti az „Ádám" című kép. A ruhátlan férfifigurán keresztül a festő a bibliai őst, s egyben a teremteni, alkotni vágyó, s a mindennapi kenyérért küzdő Embert alkotta meg. Nyugalma nem az Éden gyümölcséből táplálkozó lényé: izmai, öklei a harcra és küzdelemre elszánt, s már a létért való harcot és küzdelmet ismerő férfit mutatják. Kallós Ede szobrászművész portréja és a művész önarcképe már ugyancsak a magáratalálás és a kiérlelt biztonság nagyszerű jegyeit viselik. A szentendrei képeknek külön varázst ad a város sajátos hangulatát, táji szépségeit felidéző atmoszféra.

A kiállítás módot ad arra is, hogy megismerjük, illetőleg újra láthassuk Ferenczy legkorábbi korszakának néhány finom tanulmányát, grafikáját. Ezek között szerepel a „Kertészek" című alkotásának krétavázlata is.

A nagy szeretettel és gonddal rendezett kiállítás egyetlen hibája, hogy a múzeum kényszerűen lezárt helyiségei miatt szűkebb térre szorítkozik annál, mint amit ez az évforduló s a művész jelentősége megkívánna. De így is örülünk annak, hogy Szentendre megemlékezik a falai között élt nagy alkotóról.

(barát)

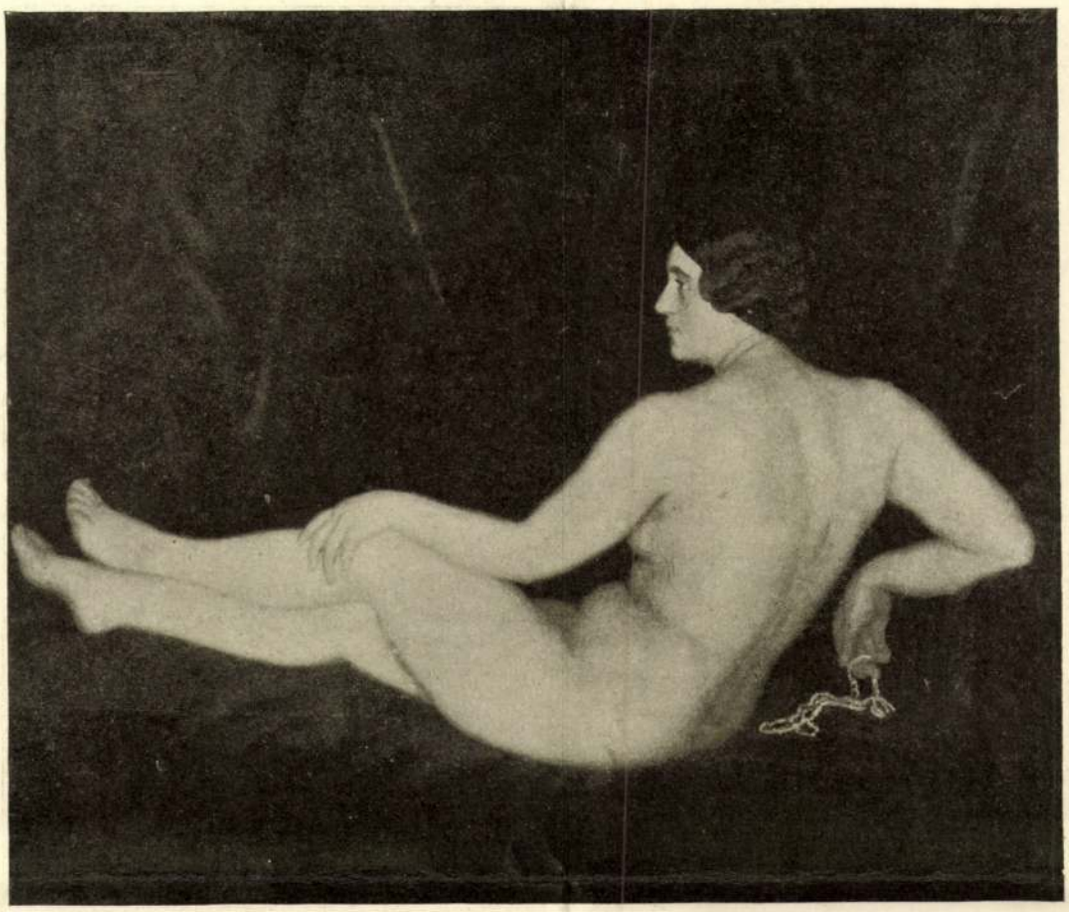

FERENCZY KÁROLY — NŐI AKT FEKETE HÁTTÉREN

téren dolgoztak báró Mednyánszky László, Vaszary János, Vadász Miklós, Kandó László, mások a hadifestők kategoriájába tartoznak (ezek katonai szolgálatot teljesítő, de rajzolói minőségben parancsnokságokhoz beosztott művészek), s akadt nehány oly résztvevő is, aki nem tagja ugyan a hadiszállásnak, nem is hadifestő, de azon a címen került ide, hogy munkája valamely ponton, valamelyik vezető katonai személyiséggel kapcsolatos (egyes festett és mintázott portraitok). A különböző munkák keletkezése körülményeiből kifolyólag, természetszerűen a redukáltabb és könnyebben használható eszközökkel dolgozó grafika játszotta a főszerepet, a krétával, ceruzával, tussal csinált rajz, a vízfestmény, pasztell, kőrajz. gouache, szines rajz. Az osztrák vendégek közül, művészi fajsúlyuk alapján kiemelve idézzük Pautscht, Schattensteint, Adamst, a lengyel Jarockit, A. Goltzot.

A kritika s a közönség egyformán kíváncsian tekintett a sajtóhadiszállás tárlata elé, ami több okból volt érthető. Az első az az újság, amit a kiállítás magáról a háborúról, az egyes frontokról igért, amelyeknek ma minden mozzanata szívünkhöz nő. A másik mintegy felelet arra, hogy a festők az ő eszközeikkel mit tudnak visszaadni Mars világából, s hogy a háborúnak van-e s minő formáló hatása a művészetre, egyelőre csak a festészetre. Azok, akik a régi és újabb (Neuville) csataképek alapján várták véres ütközetek mozgalmas ábrázolását, akik a háború heroikus éreztetését, borzalmát, a katonai vitézség, a hév és ősi indulat kifejezéseit keresték a sajtóhadiszállás kiállításán: általában csalódtak. Ezért azonban csak elhamarkodott ítélet vádolhatta a festőket, akik mindössze nehány hónapja kerültek e számukra külsőségeiben s emberi vonatkozásaiban is uj világba. A kö-

Művészet 1916.

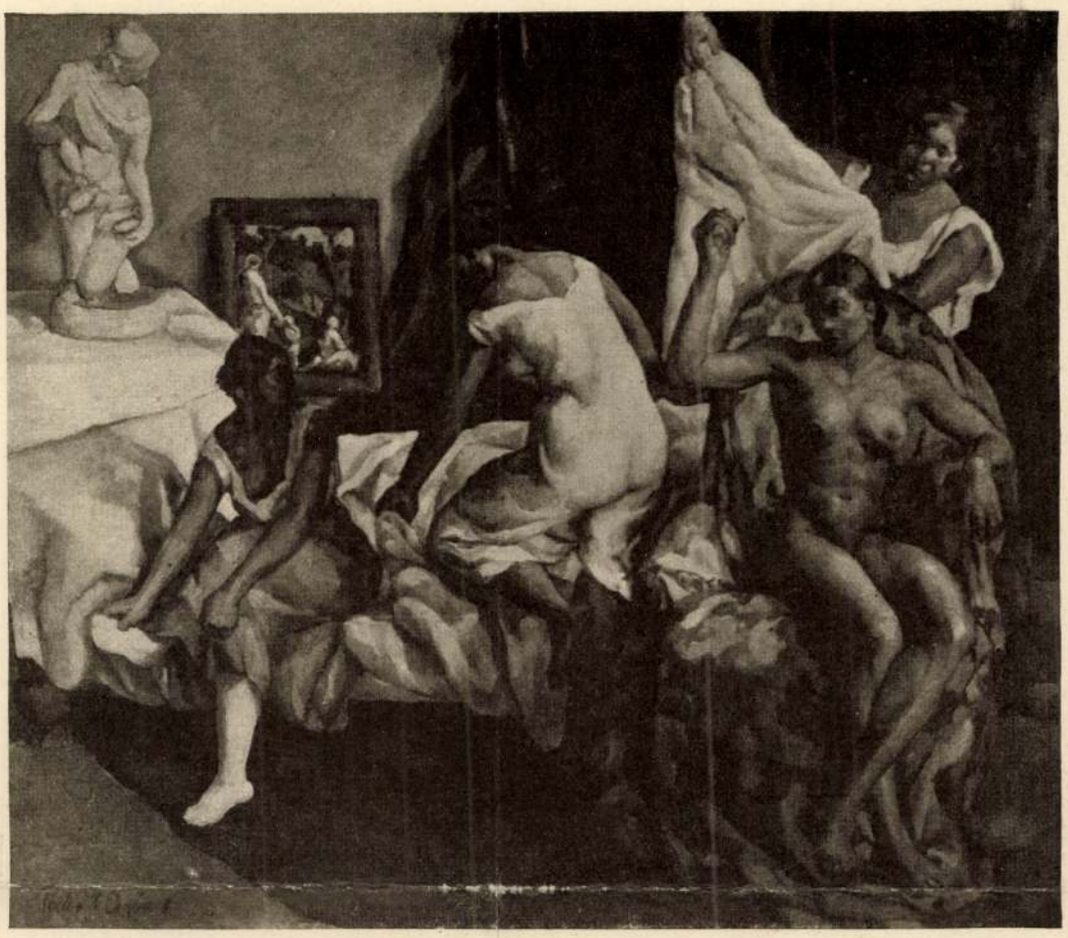

PERLROTT CSABA VILMOS

CIGÁNYMODELLEK

zönség itt nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy a mai háború oly ütközetsorozat, amelyet nemcsak egy, de számtalan lapra is összesűríteni — úgy látszik — nem lehet, amelynek sok döntő pillanata, a modern lőfegyverek félelmesen tökéletesedett szerepe miatt, a festészet számára láthatlan, a naturalisztikus ábrázolásnak szinte megközelíthetlen. Ha igen, úgy az ily festői visszaadás, a felcsigázott képzelet elé ugyancsak keveset fog rajzolni, támadók és védők közvetlen harca helyett fedezékké alakított földhányásokat, ahonnan a távolból egymás felé apró fehér pontok szállnak, amelyekről külön kell tudni, hogy ezek szétpukkanó gránátok felhői. A régi szisztéma szerint, a galériákban függő csataképek alapján a közönség tehát nem várhat a modern festőktől háborús festményt.

A sajtóhadiszállás tárlatán festők és rajzolók azt nyújtották, amit adhattak: különböző frontok formációit, a felvonulás és táborozás festői jelenségeit, egyes katonatipusok és hadvezérek portraitirozását. Az ily lejegyzéseken, a tájképek efajta, elsősorban puszta hűségre törekvő modellirozásán kívül, találtunk azonban oly képeket és grafikus lapokat, amelyek háborús élményeknek nevezhetők, amelyek egészen különös karakterrel és elrendeződésben hoztak elénk dolgokat és jelenségeket. A háború jegye van rajtuk, valami pontosan nem determinálható vonás teszi őket újjá és izgatóvá, háborús művek, anélkül, hogy rohamokat, fegyveres akciókat tényleg tükröznének. Ilyenek voltak mindenekelőtt Mednyánszky («Táborozás»), Vaszary («Szurmay trénje az uzsoki táborhegy előtt», «Mackensen tüzérség felvonulása») képei, s Bató József kőrajzai («Tűzben előre», «Közénk lőnek»), aki mint a harcokban részt vett aktiv

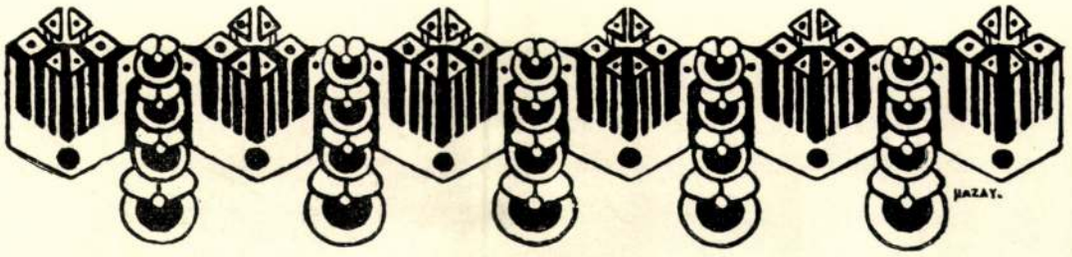

KÉPROMBOLÁS

Szomorú aktualitás késztet annak a kérdésnek felvetésére: van-e a festőnek, szobrásznak joga a saját művéhez akkor is, ha azt pénzen eladta? Vagy pedig: ha megvásárlok egy képet vagy szobrot, van-e jogom ahhoz, hogy azt, ha kedvem úgy tartja, elpusztítsam?

A kérdésnek ily formában való felvetése bizonyára meglepetést kelthet azokban, akik igazi barátai a művészetnek és ennél fogva el se tudják képzelni, hogy valaki, ha már pénzen megszerzett egy műtárgyat, azt el is pusztítja. Nincs ugyanis semmi ráció abban, hogy valaki így pazarolja a pénzét s azért az ilyen esetek bizonyára nagyon ritkák. Indító okuk többnyire valamely hirtelen fellobbanás, meg nem gondolt pillanatnyi elhatározás. A magyar anekdotavilág ismer egy mágnást, aki szeleburdi fogadásból egy igen becses régi festmény vásznával béleltette ki ruháját, de hát kérdés, vajjon ez az anekdota csakugyan megtörtént dologról szól-e. A műtörténet is ösmer olyan eseteket, amidőn közepes értékű freskofestményeket leverettek a falról, hogy azok helyébe valamely nagy mester műve kerüljön. Ezekben az esetekben nincs szó pótolhatatlan kárról vagy valamely jeles mű okadatlan elpusztításáról. Itt mindig csak nyert a műtörténelem, mert finom művészi érzésű emberek akarata irányította az elhatározást.

A mi esetünk, amely e tárgy fejtegetésére késztet, más természetű. Egy jeles magyar művész, Kriesch Aladár, megbízást kapott egy temetői síremlék három falmezőjének freskotechnikában való kifestésére s e feladatának meg is felelt. Aki e freskoképeket látta, azt a meggyőződést merítette belőlük, hogy a festő egész szivével és egész tudásával felelt meg a rábízott feladatnak. Képei jelentékeny művészi értéket mutattak. A megrendelő azonban néhány év mulva a három kép közül kettőt leveterett a falról (a két legjobbat), anélkül, hogy csak egy szót is szólt volna a szerzőnek s megbízta a művésznek egy kollegáját, hogy új képeket fessen helyükbe.

Azon vagyunk, hogy a kérdést tisztán lássa minden olvasónk s azért a még fönmaradt fresko képét itt reprodukáljuk, amennyire egy freskokép kis méretben és színek nélkül reprodukálható. Hasonlóképen közöljük az elpusztított freskók kartónjait is. Ezzel aztán ki is merítettük a tárgy bemutatását s áttérhetünk reflexióink elmondására.

Első benyomásunk az, hogy súlyos beszámítás alá esik egy festőnek az az eljárása, hogy művésztársának tudta nélkül beleegyezik annak művei elpusztításába s vállalkozik arra, hogy helyükbe másokat fest. Sokkal csekélyebb bűnökért örök bélyeget sütött a közvélemény jogérzete más festőkre. Aki Michelangelo utolsó ítéletének alakjaira lepleket festett, ma is a gúny jelzőivel szerepel a műtörténelemben. Az emberi igazságérzet nem

TANULMÁNY
FERENCZY KÁROLY SZÉNRAJZA
309

Münchek 1903

FERENCZY KÁROLY KARIKATÚRÁI

Jóformán teljesen ismeretlen maradt eddig Ferenczy Károly munkásságának egy igen érdekes, mulatságos kis különterülete: a torzkép, a karikatúra. Legtöbben — atyám szűkebb személyes körén túl — sose látták, még csak hírét se hallották a torzrajzoknak, amelyeket ő olykor, csak ötletszerűen és szórakozásként, papírra vetett. Pedig ezek nagyon is megérdemlik, hogy foglalkozzunk velük: egyrészt mint Ferenczy Károly művészetének rajzbeli megnyilatkozásai, művészi szempontból is rendkívül jellemzőek; másrészt emberi, személyes és humoros vonatkozásaikból is sok a feljegyzésreméltó. Már csak annyiban is, mert — míg általában elképzelhető, hogy a humortalan művész is alkothat (esetleg a maguk nemében nem érdektelen) torz- vagy gúnyképeket, — Ferenczy Károly egyéniségének magánjellegű nyilvánulásaiban a humornak nem lekicsinylendő szerep jutott. Egyébként pedig az élc, az adoma általában gyakran érdekes kultúrtörténeti adalék is, olykor igen jó oldalvilágításban mutatja az egyéniséget, a kort, a légkört. És amikor atyámról emlékezve, itt-ott anekdotikus, humoros eseteket is elmondok, ezzel ellensúlyozni is szeretném azokat a költött anekdótákat, amelyeket nem egy esetben hallani róla és amelyek közt persze olyan is akad, amely éppenséggel nem *ben trovato*, hanem hamis, hazug színben tünteti fel őt. Így például megtörtént egy alkalommal, hogy valaki, „régi nagybányai emlékeken" mélázva, nekem szemembe mondott el egy egészen bárgyú koholmányt atyámról, még pedig úgy, mintha ő annak szemtanúja lett volna; még ilyen részletet is kevert bele, hogy „kijött a műteremből elszívni egy cigarettát" — pedig az illető tudhatta volna, hogy atyám nem volt dohányos (ha pedig az lett volna, akkor se tudom, mért kellett volna kijönnie a műteremből ahhoz, hogy cigarettázzék). Az ötletszegény írók gyakran cigarettáztatják alakjaikat, ha nem tudnak velük mit kezdeni; ez úgy látszik a leginkább kéznélfekvő ötletpótlék, „Lückenbüsser". És ez az ipse épp azt fejtegette volt előttem, hogy könyvet készül kiadni művészi vonatkozású „emlékezéseiről" (!). Ne feledjük, hogy nemcsak a festmények, de az anekdóták közt is hoznak forgalomba hamisítványokat.

Amikor Ferenczy Károlyról írva, a tőle maradt nagyjelentőségű, de aránylag az ő termékeny festőmunkásságához képest nem nagyszámú rajzaival foglalkoztam, azt mondtam, hogy ő sose rajzolgatott, hogy a tervszerűtlen, pihenésszerű vázolgatás egyáltalában nem volt szokása. És íme, mégis találunk ez alól egy kivételt: a karikatúrákat, amelyeket olykor készített. Ez pihenés volt, kedvtelés, szórakozás. Ilyen kedvtelésszerűen jött létre annakidején egy Márk-karikatúrája is, amelyet szokása ellenére közlésre adott valamelyik lapnak. Márk Lajossal, aki akkoriban mint a lapoknak rendszeresen dolgozó karikaturista, hivatásszerűen is képviselte a humort, atyám a szívélyes barátság és kedélyes kávéházi élcelődés viszonyában állt. Tréfásan felháborodva azon, hogy Márk, olyan karikatúráin, amelyek a művészi életre vonatkoztak s amelyeken más ismert művészalakok közt ő maga is rajta volt, önmagát mindig igen enyhén és előnyösen tüntette fel, egy alkalommal irgalmatlanul lekapta Márkot egy karikatúrában és azt a következő szöveggel adta oda leközlés céljára: „*A leleplezett Márk: Így néz ki Márk Lajos, nem ahogy ő magát rajzolni szokta.*" Ezt apám elbeszéléséből tudom, aki élvezettel mondta el, de magam is láttam tőle nem egy kitűnő Márk-karikatúrát, mert általában sokszor csinálta meg több változatban ugyanazt. Nagybányai otthonunkban sokszor kedélyes társas foglalkozás volt a karikatúrarajzolás, amikor egy-egy este összeültünk és együttesen, egymással vetélkedve vettünk célba egy karikatúraobjektumot: atyám, öcsém és én s néha velünk együtt még egyik-másik festőismerősünk; ilyenkor állandó tréfás versengés támadt köztünk, hogy kié jobb; mindenki a saját meglátását magasztalta, a másikét leszólta és csak ritkábban történt meg az az eset, hogy nem vonakodtunk egyhangúan és fentartás nélkül elismerni egyikünk, vagy másikunk különösen ötletes, mulatságos meglátását. Megjegyzem, karikatúrát mindig csak emlékezetből rajzoltunk, sohase a jelenlévőkről természet után. Ez a szokásunk persze legkevésbé alapult óvatos titkolódzáson, mert hiszen igen sokszor aztán meg is mutattuk az illetőknek, ha jóismerősök voltak. Anyám, akinek aránylag kevesebb érzéke volt a

Magyar Művészet
1935. 6. 12.

Ferenczy Károly : Hubermann csodagyermek korában

Ferenczy Károly : Csók István és Ferenczy Valér

Ferenczy Károly : Thorma János

karikatúrarajzolás iránt, inkább lesujtó leleplezést, kajánságot látva benne, mintsem ártatlan tréfát, egyízben aggódva óvta atyámat, egy különösen jó karikatúrája esetében, melyet egy magas, markáns nagybányai gentryasszonyról csinált, hogy ezt aztán a világért meg ne mutassa neki. Atyám nem látta át, mért ne lehetne megmutatni, meg is mutatta és az asszony persze nem volt elragadtatva. De általában nem igen emlékszem, hogy sértődés támadt volna karikatúráink nyomán, — annál több szívből-fakadó derű. Atyám, ha karikatúráiról volt szó, különös megelégedéssel beszélt egyről, amit Mednyánszkyról csinált. (Ennek az érdekes műnek, sajnos, nyoma veszett.) Én Mednyánszkyval csak egész futólag találkoztam egy-kétszer gyermekkoromban és így nem tudtam kellőleg méltányolni ezt a Mednyászky-képmást; de atyám azt tartotta róla, hogy már nem is annyira humorosan, mint egyenesen megdöbbentő mértékben fejezte ki Mednyánszky egész jellemét, különösségét, rejtélyes voltát. Atyám jól ismerte Mednyánszkyt, egy ideig műteremszomszédok is voltak; elbeszéléséből tudok egy esetet Mednyánszkyval kapcsolatban, amely éppoly humoros, mint amilyen jellemző művészi vonatkozásban. Atyám s Mednyánszky szűkebb, szokott kávéházi társaságát egy alkalommal egy tőlük idegenebb úr is felkereste, aki a laikusok sokszor bosszantó szokása szerint azt hitte, hogy művészekkel okvetlenül művészetről illik beszélgetni és lekötelező udvariasság hangján kérdezte Mednyánszkytól, mint tájképfestőtől: Báró úr, van-e Magyarországon a Kárpátokon kívül még valami, ami a tájképészt érdekelheti? Mire Mednyánszky ugyanabban a hangnemben maradva, ugyancsak síma udvariassággal felelte: Ó, hogyne, a Balaton... Erdély... Amikor az idegen elpályázott, atyám tréfás rosszalással fordult Mednyánszky ellen: Te óvatos Tót! Mért nem mondtad neki: „Marha! a Városliget! Óbuda!"

Festészetében, valamint rajzolásában atyám soha jóformán egy vonást se alkotott máskép, mint természet után. Mint kivételek, e szabály alól figyelemreméltóak karikatúrái, amelyeket viszont soha nem rajzolt máskép, mint emlékezetből. Mint általában munkájára, úgy bizonyos mértékig még karikatúráira is áll, hogy nem tartozott a játszva-alkotók közé; viszont ezeket is jellemzi az artisztikum, mely kiemelkedő jellemvonása minden munkájának. És jellemzi őket egy olyan nagyfokú karakterérzék, mely ugyan arcképeiben is sokszor megkapóan érvényesült, de véleményem szerint mégse legfőbb sajátsága ezeknek, főleg azért nem, mert nem volt neki igazán elsőrendűen fontos; sose „utazott" portréinál karakterre, sőt későbbi időszakaiban inkább tudatosan igyekezett a karaktert, az arckifejezést alárendelni a szélesen felfogott artisztikus összhatásnak, a folthatásnak, a műtárgyszerűségnek, amellyel versengő, amelyet veszélyeztető valaminek érezhette a túlságos kifejezésbeli élénkséget. A Lenbach-szerű *csupa-szem* portré nagyon is hidegen hagyta. Mindez persze nem jelenti azt, hogy későbbi arcképei nem ugyancsak karakteresek, de ez sohasem izgatta mint nehézség: a karakter jött magától, míg viszont az artisztikus összhatás, az egységes leegyszerűsítés mint elsőrendű, mindenek fölött fontos feladat lebegett előtte. Talán kevesen tudják, mily mértékben tépelődött ezen; jellemző például, hogy késői portréinál nem egyszer, hanem számtalanszor odafestette a szemekbe a fényt, a „Glanzlicht"-et és aztán megint elfestette, mert sokallotta, mint a természetutánzás hagyományos kellékét, mint a kép egységes hatását elaprózó részletet. Ez volt az ő nagyon is tudatos artisztikuma, ami viszont nem jelenti korántsem azt, mintha ez elméleti úton, hűvös agymunka révén létrejött eredmény lett volna nála, mert hiszen látjuk, karikatúrái is artisztikusak, pedig ezeken aztán nem tépelődött semmit. Hogy mennyire egy szerves forrásból fakadó valami volt nála az artisztikum, arra nézve merő ellentét gyanánt ismét német művészt hozhatok fel, az annakidején sokat emlegetett Adolf Hildebrandtot, aki esztétikai elveit „Das Problem der Form" című könyvében is lefektette és aki szoboralkotásaiban kifejezetten artisztikus művész. Megdöbbentem, amikor karikatúrákat láttam tőle; ezek véleményem szerint oly inartisztikusak, sőt ízléstelenek, hogy sehogy se lehet őket összhangba hozni szobraival, amelyeknek esztétizmusa így valóban kevésbbé szerves, ösztönös és vérbeli, mint inkább elméleti alapon, fagyos német tudákossággal létrehozott eredménynek látszik. Ferenczy Károlynál az artisztikum, az ízlés előkelősége oly mélyen rejlő, szerves valami, hogy akár csak egypár odavetett ceruzavonásban, művészileg mintegy ingujjra vetkőzve sem tudta volna megtagadni.

Ízlés, stílus, karakterérzék, ezek jellemzik atyám karikatúráit és azonkívül humor, kedély, bonómia. Igaz, hogy általában erősen fejlett volt a kritikai érzéke az emberekkel szemben és a művész-arisztokrata gőgje is megvolt benne; de ritkán nyilatkozott meg nála keserűség, gyűlölet pedig soha; a fölény, a nem-egy-plattformon állás tudata volt vértezete minden ellenségességgel szemben. Karikatúrára inkább csak jóismerősei, barátai hangolták, sőt családtagok, én vagy öcsém, vagy nemkevésbbé ő maga is, továbbá olykor egy-egy markáns, feltűnő, közismert jelenség, mint Freystädtler, akiről nagy kedv-

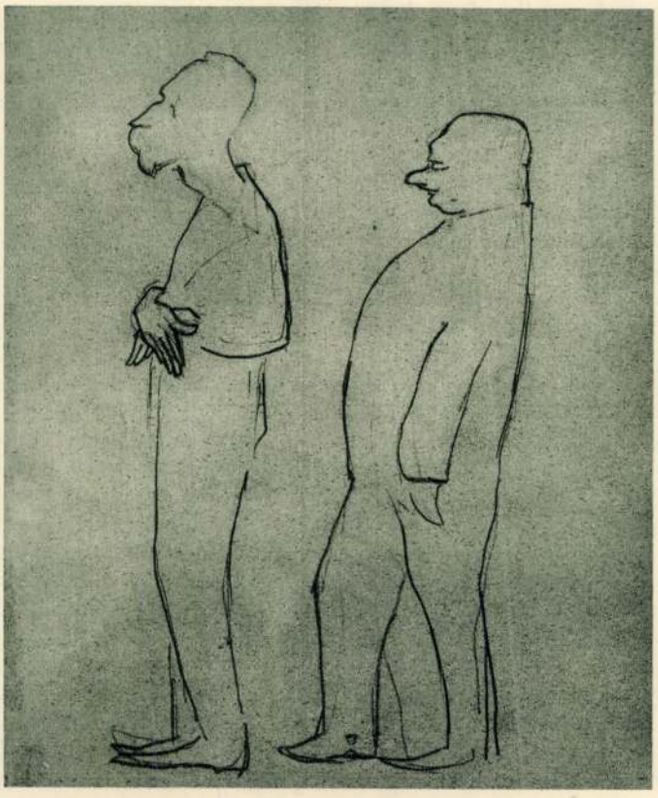

Ferenczy Károly : Von Voss és Baron Spät

Ferenczy Károly : Önkarikatúra

Ferenczy Károly : Horthy Béla

Ferenczy Károly : Iványi-Grünwald Béla

Ferenczy Károly : Schönherr Gyula

Ferenczy Károly : Kohn-Fowler

teléssel alakított kitűnő párvonásos sémát, mely aztán már teljesen ujja begyében, „griffjében" volt, vagy Nagybányán Kohn-Fowler, egy süketnéma kalkuttai festő, aki mint Hollósy növendéke vetődött oda és állandóan Bobby nevű ölebét dédelgette. Atyámnak jóbarátairól készült karikatúrái egyszer-másszor humoros, a beavatottak előtt könnyen érthető célzásfélét tartalmaznak az illetőnek valamely feltűnő szokására, jellemvonására. Így Horthy Bélát abban a bohémesen elhanyagolt és mégis bizonyos műgonddal összeállított öltözetben örökítette meg, amellyel Nagybányán közfeltűnést keltett. Néhai Schönherr Gyula pedig, a nagybányai származású, akkoriban Pesten szerepet vivő történész és heraldikus, baráti körben állandó céltábla volt a társadalmi érvényesülés, a címek és rangok iránti gyengéje miatt. Így egy alkalommal társaságban arról évődtek vele, hogy Olaszországban megismerkedett valami hercegnővel és faggatták, hogyan fejlődött ez az ügy. Schönherr megfelelő kézlegyintéssel elütötte: Ah, a végén kiderült, hogy nem igazi hercegnő! Mire valaki élcelődve megjegyezte: Talán az derült ki, hogy te nem vagy igazi tudós! Atyám Schönherr Gyuláról és atyjáról, Schönherr Antal nagybányai városi főkapitányról baráti alapon festett egy gyönyörű kettős arcképet (most a Schönherr-család ajándékaként az „Új Magyar Képtár" egyik dísze), amelyen Schönherr Gyulának könyvet adott a kezébe; ugyanekkor szintén barátságból festett egy másik nagy kettős arcképet néhai Herrer Cézárról és feleségéről. Egy alkalommal nálunk volt Herrer és Schönherr Gyula és miközben a műteremben nézegették a két, már körülbelül kész képet, Schönherr évődve fordult Herrerhez: Nekem a képemen sokkal intelligensebb kinézésem van, mint Neked! Apám nagyon élvezte Cézár barátunk gyors visszavágását: Neked könyv van a kezedben! Mindezek után misem volt hát természetesebb, mint hogy apám Schönherr Gyula karikatúráját is reprezentatíven komponálta meg, mint a tudós-arrivé történelmi jellegű hasonmását: a kistermetű Schönherr Gyula hosszú, komoly szalonkabátban és a felső sarokban egy megfelelően elképzelt címer... Ama régi miliőnek egy másik jellegzetes alakja volt Wachsmann Vilmos, akkor Nagybányán csendőrhadnagy, apámnak, Rétinek, Thormának hűséges barátja. Apám, akinek egyik különösen jellemző vonása az volt, hogy hajthatatlanul kitartott amellett, amit megszokott, ezen sajátságos, sok mulatságos apró vonásban is tükröződő *szokásrabsága* értelmében Wachsmannt még akkor is a régi, megszokott „Te hadnagy, szervusz hadnagy" megszólítással illette, amikor az már közben jóval feljebb került a katonai ranglétrán. Apámat Wachsmann — akinél a törhetetlen baráti ragaszkodáson kívül még azt is különösen méltatta, hogy öles, szikár germán-alakjával és katonai mivoltával ellentétben is rendkívül jóindulatú, minden harcias támadóösztöntől mentes ember volt — elsőrangú karikatúrákra inspirálta: egyszer úgy, amint ő és öcsém futballoznak (!). A régi nagybányai évek történetéhez tartozik ugyanis, hogy egy időben, amikor a labdarúgás újdonság volt, egyes fiatalabb emberek, festők és mások is, vígan beálltak futballozni a gimnazistagyerekek közé és akkor valóban részünk volt abban a nem mindennapi látványban, hogy egy egyenruhás óriás és kis, pöttömnyi kölykök együtt rugdalták a labdát. Egy kis „költői szabadságot" apám alighanem megengedett magának itt is, amennyiben öcsém akkor még csak gimnazista korban se volt, hanem elemibe járt és talán mégse került Wachsmannal egy futballcsapatba, valamint egy másik fényes karikatúrán is, amelyen Wachsmann teljes katonai öltözetben, kemény tisztisapkával a fején és sarkantyús cipőben — tenniszezik. Ez az ötlet azzal függ össze, hogy a nagybányai tennisztársaság egyes hölgyei, ma már hihetetlennek látszó ős-mucsai gondolkozással, tiltakoztak (még ha eredménytelenül is) a férfiak kabátnélküli tenniszezése ellen és úgy találták, hogy az ő jelenlétükben illik fönntartani a kabátot. Egy alkalommal aztán, amikor korán, a többieket megelőzve mentünk ki a pályára hárman, apám, Wachsmann és én és éppen a játékhoz készülődtünk, kitűnően szórakoztunk Wachsmann humorán, aki, megjegyzendő, apámmal szeretett németül beszélni és tájszólásos kiejtésében ekként siettette: Du, schnöll, sonst kommen die Weiber! kannst net in Hemdärmeln spüln!

Holmi erős gúnyt, epét, sértő élt hiába keresnénk Ferenczy Károly karikatúráiban. Bizonyára nem is csinált soha karikatúrát olyasvalakiről, akire haragudhatott, akitől kifejezett ellentétek választották el. És ha mégis akad karikatúrái közt olyan, amelynek ábrázoltja vétett valamit ellene, úgy éppen az is jellemző, hogy a méltatlankodás érzetét, amelyet az illetővel szemben éreznie kellett, ily barátságos formában, egy kedves, páratlan humorú karikatúra megrajzolásával küzdötte le.

FERENCZY VALÉR

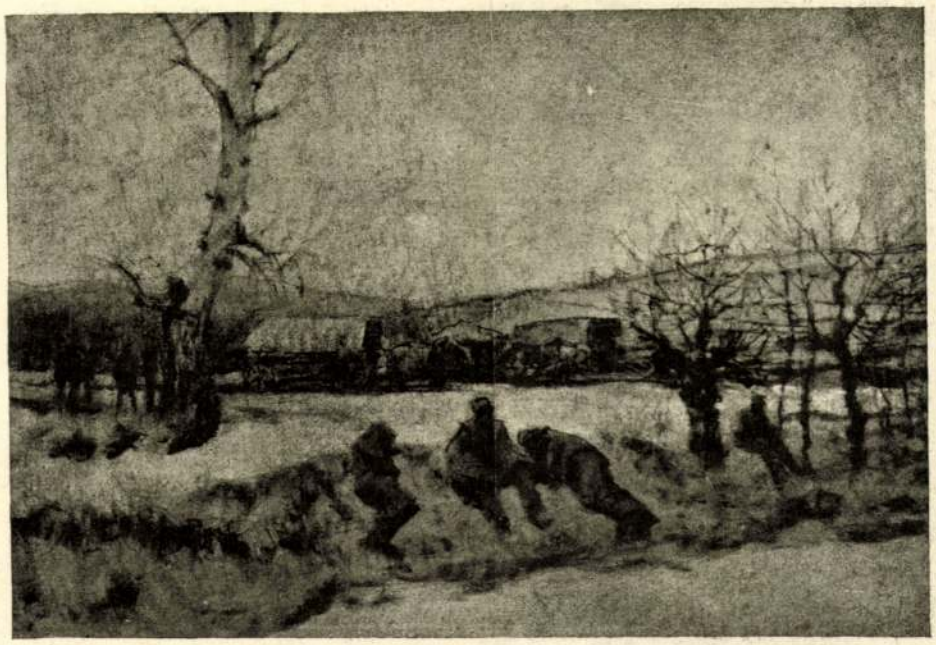

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BR. PIHENÉS

FERENCZY KÁROLY

Művészi munkálkodásának java idejében távozott örökre körünkből Ferenczy Károly. Még az év legelején két fiával és lányával együtt mutatta be legújabb képeit gyűjteményes kiállításban s a Ferenczy-család ez együttes bemutatkozása búcsú volt, a legszomorúbbak egyike, amelyben legújabb művészetünk istenhozzádot mond egyik vezetőmesterének. Ferenczy Károly művészete nemcsak belső értékénél fogva nevezetes, hanem ama hatás révén is, amelyet — a nagybányai mesterekkel együttesen — képírásunk fejlődésére és erkölcsére gyakorolt. Ha valaki, úgy Ferenczy Károly és köre mutatott férfias példát arra, hogy a festő önmagának és művészetének legelső sorban kérlelhetetlen őszinteséggel tartozik, azaz semmiféle melléktekintetet nem véve figyelembe, egyesegyedül a meggyőződésének adjon kifejezést. Ez oly természetesnek látszik, pedig akkor, amidőn Ferenczy s barátai a művészet küzdőporondjára léptek, naivnak, nevetségesnek, céltalannak minősítették. Ferenczy s a művészek ama csoportja, amelynek hitvallásáról éppen Ferenczy képei révén szerezhetett a közönség legszaporábban tudomást, évek során meg is sinylették ezt a férfias állásfoglalást. Nem kellettek sem a közönségnek, sem a kritikának, sem a művészeknek. Nagybányára visszavonulva, mint valamely kiközösített társaság dolgoztak serényen, in partibus infidelium, egyikük-másikuk a szentnek vallott művészi célra áldozta egész vagyonát és éveknek kellett múlniok, míg végre megérhették a napot, amelyen az ő művészetüket is művészetnek fogadta el a közvélemény.

Persze, az elismerés e napjától fogva koszorúval fonta körül Ferenczy nevét is a hír. Szinte máról holnapra ösmerték el modern művészetünk egyik legkitünőbb vezérének, jöttek az aranyérmek, muzeális vásárlások, az amatőrök rávetették magukat képeire, tanára lett a Képzőművészeti Főiskolának. E sok dísz sem ingatta meg Ferenczyt. Azt a művészetet, amelyet már a számkivetésben helyesnek ösmert fel, módszeresen fejlesztette tovább s annak folyamatos alakulására sem a kezdet balsikerei, sem utóbb a sok elösmerés nem volt a legcsekélyebb befolyással sem. Tehetségét tudatosan fejlesztette tovább, minden újabb képe szervesen illeszkedik a sorba, nincsenek kitérések, félrebillenések: az organikus élet fejlődésmenetének képe az.

Egy ily mester halála, aki valóban fordulatot idézett fel művészetünk történetében, két-

Művészet 1917.

UDVARY GÉZA FIRENZEIEK

szeres veszteség ránk nézve. Nagy értékkel lettünk szegényebbé, vigaszul csak az szolgál, hogy alapvető elveivel, amelyek tovább élnek, meggazdagodott a művészetünk. Értékes hagyaték, amelyet dúsan tetéz mesteri műveinek nagy sora.

Ferenczy Károly művészeti stílusát, annak fejlődését a «Művészet» 1905. évfolyamában elemezte s mutatta be Meller Simon. Akkor egy sor művét is reprodukáltuk, azonfelül épp e folyóiratnak módjában volt különböző évfolyamaiban a mester ritka szépségű rajzait is reprodukálni. Most már csak az a fájdalmas feladat vár ránk, hogy nekrológképpen életrajzi adatait jegyezzük ide.

Bécsben született, 1862 február 8-án. Atyja az erdélyi vasút főigazgatója volt, anyja Graenzenstein Ida. A Ferenczyek krassómegyei hivatalnok-család volt, tagjai közül többen dilettánskodtak. Ferenczy Károly Budapesten és Sopronban végezte a gimnáziumi tanulmányokat. Aztán Magyaróvárra került a gazdasági akadémiába s két évig gazdálkodott atyja krassómegyei birtokán. Egy római útja (1884) döntő jelentőségűvé lett; elhatározta, hogy festő lesz. Rajzolni kezdett, a következő évben folytatta ezt Münchenben, 1886. pedig Nápolyban. Nápolyból Párisba került s ott 1887—89. a Julian-iskolában Bouguereaunak és Tony Robert-Fleurynek volt tanítványa. Ekkor, 1888. jelent meg először budapesti kiállításon, de nem mint festő, hanem mint gyűjtő, kiállítván néhány birtokában levő régi képet. Már a következő évben a kiállítók sorában találjuk: Kallós Ede arcképét s virágokat gondozó lányokat állított ki, e művek a Bastien-Lepage-féle tiszta naturalizmus bélyegét viselik magukon. Ebben az évben Budapest mellett, Szentendrén telepedett le, ahol négy évet töltött. Itt festette meg a többi közt a Válást, a Tékozló fiút, a Vidéki hordárt, a Kavicsot hajigáló fiúkat, a Plakátok előtt, a Szarvaskertben c. műveit, az utóbbit a király vette meg.

Szentendrei szorgalmas munkálkodása közepette érezte, hogy még messze tart hő vágyától, a természet megismerésétől. Beható, rendszeres tanulmányokkal kívánt e fogyatkozáson segíteni. 1893. tehát Münchenbe költözött, ahol három éven át vasszorgalommal dolgozott. Itt került összeköttetésbe, itt kötött benső barátságot a fiatal magyar festők ama körével, amely akkor Hollósy Simon köré sereglett s később a bányai művészek néven vált ismertté. A müncheni munka, a lelkes festőifjúsággal való állandó kapcsolat egyszeribe frissé, élénkké változtatta művészetét, amelynek ez időszakát nagyon jellemző szép terméke a Madárdal (1893), amely utóbb a Szépművészeti Múzeumba került. Finom tónusaival, tiszta színeivel, egységével újszerű az ő műveinek sorában. 1894. ki is állította több arcképpel s a Kertben c. plein-air-képpel együtt a Műcsarnokban. De nem vették észre. A következő évben Münchenből a budapesti kiállításra küldötte Somssich József és Csók István arcképét, az Olvasó lányt, a Tyúketetést és Ádámot, az újabb akt-tanulmányozás ez érdekes példáját. Ezekkel sem hatott. Mikor 1896. Hollósy Simon Budapesten járt s mindenkit a millenniumra való felkészülődés foglalkoztatott, Hollósy müncheni körében Réti és Thorma kezdeményezésére felvetődött az a gondolat, hogy Hollósy iskolája a nyarat Nagybányán töltse s ha ez a kirándulás beválik, a müncheni iskola minden nyarát Keletmagyarország e szép vidékén töltse. A gondolat testet öltött s számos ne-

hézség legyőzése után a Hollósy-iskola 1896. csakugyan átköltözött Nagybányára. A terv megtetszett Ferenczynek is, aki habozás nélkül állt a hazavándorlók sorába s velük május 6-án Bányára érkezett.

Ez az út döntő jelentőségüvé lett nemcsak Ferenczy művészetére, hanem egész újabb művészetünkre is.

Azóta ugyanis állandóan Nagybányán töltötte a tavaszutót, a nyarat s az őszt és csak a téli hónapokon át tartózkodott Budapesten. Egészen benne élt a szabad természetben, szeretetteljes atyafiságot kötött vele, minden művének alapgondolatát azokból a sugallásokból merítette, amelyeket oly gazdagon juttatott neki e környék hegyes-völgyes. virágos, dús alakulású tája.

Mindjárt az első években megfestette itt a Királyok hódolását s a Lovak a vízben c. képeket, aztán a Hegyi beszédet, a Favágókat, az Esthangulat lovakkal, Hazatérő favágók, a Józsefet eladják testvérei, Ábrahám áldozata című képeket, sok mással egyetemben. E képek egy része látható volt a nagybányai művészek első kiállításán 1897., amelyet a közvélemény kétkedéssel, sokan rosszindulattal, a kritika egy része támadással fogadott. Ferenczy azonban rendületlenül tovább haladt a megkezdett úton. Festése frissebbé élénkebbé vált: a természettel való állandó kapcsolat új s újabb meggazdagodást jelentett a színek hajszálfinom változatainak kiaknázására, a természet szabadon adott költészetére épített műveinek. Közben, 1900. Párisban érmet kapott s ez évben Budapesten is elismerés érte: a Műcsarnokban az Esthangulat lovakkal c. képére megkapta a Ráth-díjat, egy évvel rá az Ábrahám áldozatára az Ipolyi-díjat.

Ezidőtájt újabb fejlődést jelent művészetére a szín erejének erősebb hangsúlyozása. Jelentkezik ez első sorban a Cigányok c. képén, amelyen a finoman összeszőtt reflexek színjátékát a szín világító ereje, tüze helyettesíti. Ferenczy, aki a nap minden órájában festette a nagybányai tájakat, a természet-kínálta színt mint alapvető faktort kezdte erősebben tanulmányozni. S most már kompozicióit is gyakran erre az elemre építette. A Fürdő fiúk, Márciusi est (Lipótvárosi Kaszinó díja), a Tél

ZEMPLÉNYI TIVADAR ANYA GYERMEKÉVEL

(amelyet a Művészetben való színes reprodukcióra készített) főbb termékei az 1902. évnek. Sikere nagy és teljes lett annak a gyűjteményes kiállításnak révén, amelyet eddig festett műveinek nagy részéből 1903. mutatott be. Ez volt egyben az első magyar gyűjteményes kiállítás. Ez alkalommal jellemezte önmaga a művészetét a kiállítás számára írt pár sorban a következőképen: Kolorisztikus naturalizmus synthetikus alapon.

Ezt az utóbbi kifejezést külön is ki kell emelnünk, mert Ferenczy művészete évről-évre egyszerűbbé vált, összefoglalóbbá lett s képfelépítése a szín és általa adott folt elemének hangsúlyozásával a dekorativ hatás felé indult.

1904. festette meg a Festő és modellje c. képét s ezzel bővebb teret kezd kapni műveinek sorában az akt. Ez akt-képek, amelyeket holtáig egyre fokozódó kedvvel festett, inkább a téli, budapesti munkálkodásának voltak termékei s ha eleinte inkább a szín gazdagságát szólaltatták meg, később mindegyre a vonal finom lendületű futamát éreztették s

ebben Ferenczy nagy rajzművészete kiváló módon jutott kifejezésre. E mellett Nagybányán is, Budapesten is bőven festett arcképeket, halk szavú, előkelő képeket, amelyek csakhamar nagy becsülésre találtak a budapesti amatőrök körében.

Sikerei is bővültek. 1904. St. Louisban, 1905. Velencében és Münchenben kapott érmet s ugyanezen évben tanárnak hívták meg a Képzőművészeti Főiskolára. 1912. gyermekeinek csoportarcképére, amely «Testvérek» c. alatt szerepelt a Műcsarnokban, állami aranyérmet kapott, egy évvel utóbb elsőosztályú érmet Münchenben. 1914. egy női akjtára a Vaszary-díjat, 1915-ben a Pietàra a Társulati díjat kapta.

Ferenczy Károly mint rajzoló is kíváló munkákat hagyott hátra. Mindjárt Nagybányán való letelepedése első évében a bányai festők néhányával illusztrációkat rajzolt Kiss József költeményeinek díszkiadása számára. Tőle való az első magyar művészi plakát is. Rajzainak néhánya a Szépművészeti Múzeum kézirajz-gyűjteményét díszíti.

Akik nemcsak műveit, hanem az embert is ösmerték benne, kettős veszteséget fognak érezni halálán. Nemes, kissé zárkózott hallszavú, minden ízében tökéletes műveltségű férfiú volt. A szó jobbik értelmében vett arisztokrata lélek, aki soha semmibe sem elegyedett, ami köznapi, plebejusi, felszines vagy piaci volt. Semmiféle piktor-politikában nem volt része. Élvezője volt a finom irodalomnak, kedvelője a nemes sportnak, a szép szőnyegnek, porcellánnak: ilyenekből formálta napi környezetét. Éles ítéletű, jó pszichologus, véleményét kertelés nélkül nyilvánította. Semmitől sem húzódott inkább, mint a középszerűségektől s minden olyasmitől, ami nélkülözte a szépséget. Ezzel ékesítette életét meghitt családi körében: gyermekeit is így nevelte s valóban bizalmas barátaiként bánt velük. Finom, választékos formái alatt kemény kitartás és akaraterő élt. Nagy önzetlenségét s az anyagi előnyök iránt érzett közömbösségét semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy ő is, mint Réti és Thorma, évek során át minden anyagi érdek nélkül ingyen korrigált a nagybányai festőiskoban. A művészet szent elvei kedvéért, meggyőződésből, finom kötelességérzetből tette. Annak a művészetnek kedvéért, amelyet mindenek felett valónak tartott, amelynek életét szentelte s amelyet ő is gazdagabbá, nemesebbé tett.

Elhúnyt Budapesten, hosszas szenvedés után, 1917 március 18-án.

KOMÁROMI KACZ ENDRE

EMBEREK A TEMPLOMBAN

Ferenczy Károly

FERENCZY KÁROLY

(1862—1917.)

I.

A nagybányaiak első kiállítása óta (1897) lett Ferenczy Károly neve tágabb körökben ismertté. Azon a korszakos jelentőségű kiállításon mutatta be egyéb művei között «Hegyi beszéd»-jének első változatát. A festői naturalizmus törekvései abban az időben nálunk már nem voltak ismeretlenek. Hiszen az 1885-iki kiállításon tűnt föl Hollósy Simon «Tengerihántása», s még jóval előbb meghozta az új festői iránynak első próbáit Párisból Deák-Ebner Lajos. De a nagybányaiak első kiállítása nemcsak általában mutatta meg haladottabb állapotában a naturalizmus szándékait, hanem Ferenczy Károly művészetének alakulásában is. Addig festőink inkább csak mozdulataiban igyekeztek egyre közelebb férkőzni a természethez, színességéhez félénken közeledtek. Milyen bátortalan színezés tekintetében Ferenczynek az a két festménye, melyekkel először jelentkezett a Műcsarnok 1889-iki téli kiállításán a nyilvánosság előtt: a «Virágokat gondozó leányok» és Kallós Ede arcképe! A bastien-lepagei hatás kezdő-szaka volt az: a művész szeme mindent észrevesz, ami vonalas a természetben s ami rajzzal kifejezhető belőle. Észreveszi, s majd oly hűségesen és pontosan, mint a fényképíró-gép, föl is jegyzi. (Mennyire jellemző ebben a tekintetben a stílus főmesterének, Bastien-Lepagenak híres festménye, a «Jeanne d'Arc», melyen az elképzelés lendületében tovább élő főalak mintha fotografiáról válnék el, annyira hű, pontos és aprólékos körötte a füves és virágos háttér.) A mozdulat már természetes és újszerűen másnak, igazabbnak és elenevebbnek ható e korszak művein. De a szín még sápadt és erőtelen, az árnyéknak nincsen mélysége, a világosságnak nincsen fénye. Ilyenek Ferenczy korai festményei, köztük a különösen jellemző «Csavargó ébredése»-nek megmaradt töredékei. Színei mind fehérrel itatottak, szűziesen tiszták, de ugyanolyan erő nélkül valók is.

A színek erejének — mondhatjuk úgy is, hogy: a természet igazi színességének — Nagybányán nyilt meg e festő-nemzedék szeme. A nagybányaiaknak mindjárt az első kiállítása ezzel a tulajdonságával hatott olyan meglepőnek, továbbá azzal, hogy a genre képzeletkörétől függetlenedett természetet mutatta be, inkább a maga esetlegességében, semmint megkomponáltan. Ferenczy Hegyibeszéde is ezzel a két tulajdonságával ragadta meg az akkori fiatalság képzeletét. Újszerű volt rajta a cselekvénynek cselekvénytelensége, az ünnepnapi jelenetnek minden ünnepélyességből való kivetkőzöttsége. A festői naturalizmus, ahogy azt más művészeink munkáiból ismertük, bizonyos fokig színpadiassá lett, amint alakokat csoportosított. Bihari Sándor, Baditz Ottó és mások naturalizmusa a jól megfigyelt természeten alapult ugyan, emberalakjaik természetesen mozogtak, «éltek», mint ahogy akkoriban mondták, de a mód, ahogyan a művész beállította őket, ahogy egymáshoz való viszonyukat láthatóvá tette, ahogy cselekvést igyekezett megérzékíteni velök, inkább a szinpadi rendező hatásra dolgozó módja volt, semmint a természetnek szándéktalan és magától értetődő önkéntelensége. Ferenczy Hegyibeszédén az hatott olyan meglepően, hogy rajta az emberek úgy helyezkednek el, mint ezen a földön a természet egyéb alakzatai: a fák, bokrok, házak. Az egyik áll, a másik ül, a harmadik fekszik, de csak úgy, mint ahogy a természet

Nyugat 1922. ápr. 16.

De minekünk ott pihenő, egy-két órai alvás száraz szalmán és teafőzés kínálkozik. Egy népkefélő hadnagy úr előreszól a doktor hátába:

— Te doktor micsoda falu jön most?

A doktor későn hallja. Hátraszól hogy:

— Tessék? Mondtál valamit?

Másik hadnagy úr szól fel, emlékemben a Papp János ügyvéd úr hangját hallom bágyadtan:

— Nézd meg doktorkám micsoda falu következik.

A doktor nézi a cimbalomművésznőt, én átnézek a doktor képébe. A kezében rezzen a villamos zseblámpa. Zavarba jött az a lámpa.

— Igen. Melyik község jön. Igen. Azt hiszem, igen, várjatok kérlek.

Lejebb süti a fejét, közelebb van az orrához a cimbalomművésznőnek az a két kitágult macskaszeme, az alatt a hódító írtó széles női kalap alatt, amilyent az 1900-as években kaptunk el Páristól. Nézi a doktor, nagyon nézi. Köhint egy sürgőset, aztán azt mondja, mintha olvasná a térképről, hangosan:

— Novoszelo.

— Mit? Novoszelo?

Egy másik hadnagy úr, csalódott hanggal hátulról:

— Azt hittem azt már elhagytuk.

A doktor:

— Igen? Várjatok.

Várnak, jönnek, tapicskolnak, köhögnek. A doktor, szegény doktor, látom a villanylámpásnál hogy megpirult. A cimbalomművésznő érzéketlenül néz a villanylámpánál a szeme közé. Nem szereti, nem. A doktor szenved. Kínlódik. Megint megszólal, olyan kínban zavarban mint egy diákgyerek:

— Azt hiszem Krusanj következik.

— Krusanj? — így egy hadnagy úr hátulról — Krusanj. Krusanj barátom még messzire lesz. Előbb Piromannak kell jönni.

A doktor egész a szájáig hozza a térképet és megcsókolja lopva hirtelen a cimbalomművésznőt a hideg izzadságos celluloidlapon átal.

— Igen igen — azt mondja — igazatok van. Piroman! Piroman jön most.

Ez aztán átnéz hozzám, tudja hogy tudok mindent. Egész életét és egész halálát ideadja nekem egy ilyen ismerős pillantásával. Sóhajt szegény doktor, a sóhaj oly könnyen megy nála mint a lélegzet. És leereszti a térképet, és hallgat, és a szeméből is elkezd szemelni az eső, rá a celluloid lapra, amely alatt a cimbalomművésznő kerek arca terül el, igen, ezek az esték ilyenek Szerbiában, sötét van, húzós szívtelen hidegség amely az embernek a csontjába hatol és ez az eső, mely mindig, minden este megered, mindig mindig.

SZÉP ERNŐ

kevésbbé lelkes alakzatai, fatörzsek, cserjék, állatok ülnek, állnak, feküsznek. Nem köti össze őket egymással a cselekvény vonala, a kép tárgyából következő centrális szándék. Vannak. Igénytelenül, mint a természetnek egyenlő rangú teremtményei, mint színfoltok a színes háttéren.

Ilyent mi addig nem láttunk, a naturalizmusnak ilyen messzire vitt konzekvenciáira nem voltunk fölkészülve. Meghökkentő volt a képnek megadott témájától való elvonatkozottsága. De ugyanakkor a képnek egy másik, amannál jóval hatalmasabb hatása feloldotta az első pillanat kényelmetlen érzését. Az erdő és mező sokkal igazabb, sokkal mélyebb színessége csapta meg érzékeinket. Először éreztük a természet színességét csaknem közvetetlen hatásában, a vászon és festék képzetétől függetlenülten. Pedig az a Hegyibeszédnek csak első változata volt, a másodikon még mélyebben merített a természet színességéből Ferenczy.

A következő esztendő ⟨1898⟩ meghozta a nagybányaiak második kiállítását. A régi műcsarnoknak a Plasztikon viaszfiguráitól megkímélt, meglehetősen elhanyagolt termeiben függtek a képek. Köztük Ferenczy «Három királya», gyarló világosságban, szinte félhomályban. Az embernek meg kellett keresnie a megfelelő szemtávolságot, sőt a nézőszöget is, hogy egy bizonyos megvilágításra beállított színességébe belelásson. Amit ott benn láttunk, az a mi nemzedékünknek felejthetetlen élménye lett. Az álmok káprázata nyílott meg szemünknek. A hajnalnak az erdő zöldjétől megfestett derengésében sejtelmes zöld félhomályon keresztül sejlett föl a három király lovas alakja. Mögöttük a még alvó erdő feketeségében zölden villódzottak a fák törzsei. A hajnali erdő titokzatát, álmokkal, rémekkel, lidércekkel visszajáró fantasztikumát érzékítette meg ezen a festményén Ferenczy. Annyi esztendő multán mit sem veszített varázsából ez a műve. Ma is olyan nehéz ugyan közel férni hozzá mint valaha: meg kell várni a napnak megfelelő állását, ki kell tapogatni azt a nézőpontot, melyről csalékony sötétsége megtörik, hogy színeinek bűvös játéka láthatóvá legyen. De akkor azután ugyanolyan frisseséggel és erővel árad belőle az erdő színessége, az erdőzsongásnak és erdővillódzásnak mystikus hangulata, mint valamikor, amidőn olyan újszerűen és olyan csodálatosan hatott reánk. Ma is úgy hat. Ma is harmatosan üde a hatása, s aki belenéz, könnyen belefeledkezik mesehangulatába.

Csak az olyan alkotások hosszúéletűek, amelyekben egy-egy nagy tehetség javaereje gyűlt össze, amelyek ha nem is egész valóját, de annak legalább egy jellemző részét egész kiterjedése szerint foglalják magukban. A «Három királyok»-ban és számos hasonló lelkiállapotban készült művében Ferenczy lelkének érzelmi tartalmát sűrítette össze. Ezek — hogy jelzőt egy más művészettől vegyünk kölcsön — a lyrai alkotásai. Azok az elképzelései, melyek e többnyire józan és hűvös s valója szerint talán inkább kemény férfiút ellágyulásának nem gyakori óráiban lepték meg. Az álmok óráiban. Ilyenkor a pozitivum és szeme közé vibráló színfátyol ereszkedett, melyen át a valóság lágyabbnak, enyhébbnek és távolabbinak tetszett, — elhúzódottnak, a mesék világába menekültnek. Abban a valóságban, melyet Ferenczy ezekben az óráiban vásznán megjelenített, szinte több volt önmagából, mint az objektiv természetből. Ilyenkor valójában a láthatatlant igyekezett megfesteni, a félérzéseknek azt a

tisztátalan, részeiben fölismerhetetlen derengésszerű állapotát, amelyet a hangulat szóval csak igen tökéletlenül tudunk körülzárni.

A hangulatban föloldódás inkább az ifjúságnak tökéletlensége. S Ferenczy, bár éveinek száma szerint már régen férfi, mint elkésett művész művészetének még ifjúkorát élte. Azonfelül a hangulatra várás, a benne elédelgés a kornak is tünete volt, nem csak a festésben, hanem a többi művészetben is. Jacobsent, a hangulatköltészet első nagy mesterét abban az időben olvasták legmohóbban a németek, és a mi közébük csöppent fiataljaink is. De Ferenczy művészetében ez a tünet a divatnál jóval több volt. Valami rejtett lelkiségének volt a nyilvánulása, nyilván álmodozó hajlandóságának, melyet különben könyörtelenül lefojtott magában. Abban a korában nem bírt vele. Akármit festett — ha tájékot, ha embert ⟨Gömöry Olivért⟩, ha önmagát ⟨Ernst-múzeumbeli arcképét⟩, formái és színei homályba burkolódzva jelentek meg, képei mély feketeségek lettek, melyeken, mint villamos remegések tutottak végig a fénynek zöldes sávjai. S képeinek ez a vibráló hatása volt színes kifejeződése fájdalmasan lélekző lelkének.

Az évek elhaladtak, Ferenczy már mélyen benne járt világ- és természet-szemléletének következő korszakában, s ez a lyrai hangulata — most már csak egy-egy roham alakjában — újra, meg újra reátör. Három esztendő — művészete alakulásában egész világnyi távolság — választotta el a «Három királyok» képétől az 1901-ben festett «Ábrahám áldozatá»-t. De ez is ugyanaz a hangulatfestészet mint amaz. A bibliai cselekmény megfestésekor hasztalan akarta Ferenczy a valóságot képzelete elé fogni. Hasztalan állított be modeleket és igyekezett velük, mint a természet kiszakított darabjaival, hibátlanul valószerűvé tenni a gyermekét föláldozni készülő apa és a véres tettet megakadályozó angyali csoda jelenetét. Abban a pillanatban, hogy modeljét az erdő zöld árnyékába állította, úrrá lett képzeletén az erdő bűvölete, a mély megindulás, melyen át az átlátszó levegő megsűrűsödni látszott és zöld villanások kezdték meg benne káprázatos cikázásukat.

S a hangulatérzés utóbb is, újabb évek multán is el-elfogja egyné-melyik emberi arc előtt, amely egyre mélyebbre huzódó érzelmiségét valahogy ki tudja csalni rejtekéből. Ilyen lyrai óráknak alkotásai Ferenczy legszebb arcképei. Ilyen leányának és kisebbik fiának kettős arcképe, melynek kobaltkék-szürke a harmóniája. Ilyen egy 1907-ben festett női arcképe, mely a mester emlékkiállításán 74-es számot viselt s mely egy lila-szürke ruhás nőt ábrázol, amint karosszékében féloldalt dőlve könyökére támaszkodik. Miként gyermekeinek két alakos arcképén, ezen is a fejnek és a szemnek elmosott, érzelemben, szinte láthatatlan könnyekben feloldott kifejezése a felejthetetlen. Ilyen művei megfestésekor milyen titkos szívbillentyűje mozdult meg a mesternek, nem tudjuk. De úgy érezzük, hogy idegen arcokra átvitten önmaga lelkének kifejezését érzékítette meg rajtok.

Művészetének arra a lyrai korszakára, melynek a «Három királyok» képe a főműve, Ferenczy utóbb lekicsinylően nézett vissza. A közönség is, művésztársai is később kezdték igazán ünnepelni, mikor a hangulatfestés korszakán már messze túl járt és az objektiv természetlátás világában haladt előre. Ma azonban, mikor egész pályáját egy tekintettel be tudjuk fogni, úgy tetszik, hogy művészete legigazabb, leginkább ösztönből sugallott és azért legmeggyőzőbb hatású az első korszakában volt, mikor még

az ellenállhatatlan erővel felbuzogó érzelem át-át ütközött képzeletén és a hangulat lágy párázatába burkolta azt, ami később mint keménység, mint kíméletlenség, sőt könyörtelenség vált láthatóvá egyéniségében.

II.

A naturalisztikus természetlátás harcos korszaka a programm-szólamoktól és jelszavaktól leghangosabbak közé tartozott a művészet történetében. Mint mindig, valahányszor a még élő régivel élethalálharcot kezd a megszületett új, türelmetlenül és lábukat a maguk doktrináján megvetve álltak szemben egymással az ellenfelek. A leghangosabb jelszavak egyike a «ki a műteremből, ki a szabad természetbe!» volt. S ezt a harci kiáltást betűje szerint értelmezték az új művészet rajongói. Ezzel a mértékkel mérték meg a régi művészeket is, s aszerint becsülték meg, hogy ki mennyire közelítette meg elvüket. A hogyan szinte fontosabbá vált reájuk nézve, mi: a mi. Másik sokat hangoztatott jelszó a «félre az irodalommal!» volt, mely elsősorban a divatos «történeti festés» ellen irányult, utóbb azonban jelentése tágult s a művészeti ábrázolásba belecsempészett gondolati tartalom, elbeszélő szándék, sőt mindennemű cselekmény ellen való tiltakozást is magában foglalta.

Első gyűjteményes kiállítására ⟨1903⟩ készült önéletrajzi vázlatában megjegyzi egy helyen Ferenczy, hogy müncheni tartózkodásának idején ⟨1893—96 között⟩ «az emberi momentumok még túlságosan érdekelték». Úgy érti, hogy a megábrázolásra kiválasztott természeti jelenség még nem vált reá nézve eléggé személytelenné, még nem érte be festői tartalmával, — szükségét érezte, hogy kívülről, egyéb művészetek világából vigyen belé egyéb tartalmat. Olyan képeire céloz vele mint a «Madárdal», a «Hegyibeszéd», a «Három királyok». Úgy érezte, hogy ezek és egyéb korai művei nem eléggé tárgyilagos ábrázolásai a természetnek, többek és kevesebbek is nála, mindenesetre némiképen mások mint a természet. Már akkoriban meglehetősen kialakult aesthetikai elmélete szerint az ember művészeti tekintetben semmiképp sem különb és előbbrevaló eleme a természetnek, mint annak bármi élő, vagy nem élő egyéb jelensége. Az emberi alak ennélfogva nem tarthat számot arra, hogy a művészetre nézve közömbös egyéb tulajdonságai — például psychikai jelentősége — kedvéért közepe és súlypontja legyen valamely festménynek. Az ember csupán festői tulajdonságainál fogva érdekli a festés művészetét, ugyanúgy, mint bár a legalsóbbrendű szerves vagy szervetlen lény: állat, fa, szikla, víz. Az ábrázolásról való ez a felfogása lehetetlenné tette Ferenczy számára, hogy képzeletét bármi tárgykörnek is alárendelje, hogy történelmet és egyáltalán elbeszélést fessen, sőt hogyha olykor mégis cselekvényfélét ábrázolt, annak lelki mozzanatait megérzékítse. Ki olvasná ki például «Józsefet eladják testvérei» című nagy képéből, a rajta megfestett embercsoportból az alakok lelki életét, vagy akárcsak a cselekvény tárgyát is? A nagyszerű tájképnek részei rajta az emberek is, puszta színes foltok, az egésznek olyanféleképpen feláldozott részek, mint a wagneri elmélet szerint az emberi hang a zenekar összeségének. A konvenciótól való irtózásának nem kicsiny része lehetett abban, hogy Ferenczy ezt a doktrinát annyira magáévá tette és hosszú évek során oly következetesen érvényesítette művészetében. Ha arcképeinek egy részét és alakos kompoziciói közül a mozgó alakoso-

kat — a cselekvényeseket — kivesszük, jóformán egész munkássága elfér egyetlen műfaj keretében: a csöndéletében. Tágabb értelmű csöndélet a művészete utolsó korszakában készült számos női aktja — a Vénusz-kompozíciói — de bizonyos fokú mozgalmasságának ellenére is csöndélet, bárha legszélsőségesebb lehetősége is ennek a műfajnak, Krisztus keresztről való levételének nagy kompozíciója ⟨1903⟩.

Ez a kép egyben Ferenczy plein-air törekvéseinek is legszélsőbb példája. Pályája második korszakának, melynek ez a festmény egyik főműve, Ferenczy kiszabadította magát az alkonyati és a hajnali szürkület igézetéből, elfordult a borongós megvilágítástól és a napsütést kereste, annak egyre fényesebb és rikítóbb változatait. Ekkor születtek meg hatalmas színerejű tájai: Nagybánya egének kékje, fáinak zöldje, vizeinek acélszürkéje ebben az időben jelenült meg erejének teljessége szerint, s mutatott útat színskálájával az egész eljövendő magyar festésnek. Önmaga érzéseitől — különösen lyrai ellágyulásától — elvonatkozva így törekedett Ferenczy a természet igazi szinessége, objektív színes valósága felé. A napfényre azért volt szüksége, mert az minden önámítást, minden zavarosságot lehetetlenné tesz, nem tűri a jelenségeken a levegő fátylát sem, hanem határozottnak és keménynek exponálja azt, ami valójában is határozott és kemény. A meggyőződéses ember következetességével ment ezen az útján előre Ferenczy, s aligha vette észre önmaga subjektivitását a nagy objektivitásban, amelyre törekedett. Nem vette észre, hogy az a nagy és egyre fényesebb világosság, amelyet maga köré gyűjt, az egyre fokozódó napfény, mellyel képeit elönti, ugyanolyan mértékben hül ki, amilyenben intenzitása fokozódik. Az objektiv Ferenczy ridegségre hajló hűvös egyéniség volt, s ettől a belső hűvösségtől lett hűvös hatásúvá Ferenczy ábrázolásában a szikrázó napfény is, szinte ridegen hűvössé egének kékje, füvének és lombjának zöldje.

Ebben is, mint a művészetről való felfogásban általán bizonyos dogmatikus hajlandósága árulódik el Ferenczynek. A naturalizmus harci igéi neki nem jelszavak voltak, nem is puszta iránymutató fölírások, hanem csaknem dogmai tételek, amelyeket szó szerint értelmezett és amelyeknek tartalmát utolsó csöppjükig kimeríteni igyekezett. Mikor művészetének borongós korszaka után fölfedezte maga számára a napfényt, előző törekvései csaknem érthetetleneknek tetszettek neki. A legteljesebben szakított régi-magával. A fölfedezett újnak, a napsütéses plein-air területének pedig elment a végső határáig. Így lett ábrázolásában Krisztus testének a keresztfáról való levétele a plein-airban lejátszódó fény- és árnyékhatás témájává. A megrázó emberi jelenet még rubensi ábrázolásainál is inkább kivetkőzött minden érzelmi vonatkozásából, s fény- és árnyéktömegek egyensúlyproblemájává materializálódott. A haragos-zöld természetben vakító erővel tűző napfényben játszódik le a tragikus jelenet. A kegyetlenül sütő nap minden formát felold, minden árnyékot eltüntet Krisztus testéről, amely mint elmosódott fehér tömeg világít akkora erővel, hogy nemcsak a néző szeme káprázik el belé, de mintha a jelenet többi szereplője is, a halottat megemelő arimathiai József és a kétségbeesetten jajgató Magdolna is a nap erejétől megvakítva térdepelne előtte. Nem csoda, ha a külföldi kritika — mikor az 1911-iki római nemzetközi kiállításon először került elébe ez a mű — nyersnek és brutális hatásúnak minősítette Ferenczynek ezt az

alkotását. Fokozza ilyenféle hatását a megkomponálás módjának kíméletlensége. A terjedelmes vásznon csak erőszakosságok árán — alakjait elvágta s a táji hátteret is összefüggésére és egyensúlyhelyzetére való tekintet nélkül hasította ki a természetből — tudott vagy akart elférni Ferenczy. Mindebben szándékosság vezette: a plein-air ábrázolás határáig akart eljutni. De túl is ment rajta.

Amíg innen volt rajta, nem egy remekművel gazdagította ez a korszaka művészetünket. Az igazi elismerést, a sikert, a hírt is művészetének ez a második korszaka hozta meg neki. De valóban ekkorra is bontakozott ki Ferenczyben minden festői képessége. Szeme, mely valamikor, a bastien-lepagei hatás korában, a nuanceokat kereste, most már önkéntelenül is széles foltokban látta a természetet és egy tekintetre összefoglalta a részeket. A széles előadás temperamentumát is fölszabadította. E korbeli képeit a lendületes kézírás, festékfölrakásának és ecsethúzásának keresgélés nélkül való nagyerejű módja különbözteti meg korábbi munkáitól. Színei, ha nem is melegséggel, intenzitással, önmagukat megfokozó erővel ekkor teltek meg. Egy-egy színnek olyan árnyalatát tudta kikeverni és a köréje rakott egyéb színek hatásával (a színkompozicióval) olyan erejűvé felfokozni, hogy egészen egyéni zamatával jellemző ismertetőjelévé vált Ferenczy művészetének. Ilyen például az a kék színe, mely a «Cigányok» (1901.) cigányleányának viganóján, vagy kisebbik fia és leánya kettős arcképének (1908.) hátterében virít. S a rajzzal való kifejezés képességének is ebben az időben lett föltétlen urává Ferenczy. A szemmel meglesett és rajzzal megállított pillanatnak olyan mesteri ábrázolása, mint a fürdésre készülő férfi vetkeződő mozdulata («Fürdés előtt» 1904.) szintén ennek a korszakának eredménye.

A főműve azonban ennek az időszaknak a «Márciusi est». Ezt a képét 1902-ben festette Nagybányán, s először ugyanannak az évnek nyarán mutatta be a müncheni Secessió kiállításán. Stucknak, Lenbachnak és más ünnepelt münchenieknek festményei pompáztak azon a kiállításon, a francia Besnard egy kápolna falidíszéhez készült hatalmas kartonjainak egész gyűjteményét mutatta be rajta, de az egész fényes nemzetközi környezet hamis hangúnak, erőltetettnek, legjobb esetben is mesterségbeli tudásával szemfényvesztőnek tetszett az első emeleten szinte elrejtett magyar kép mélységes őszinteségéhez, igazságához és áhítatához képest. Ma már a Szépművészeti Múzeum büszke birtoka a kép (hála érte Petrovics Eleknek, aki megszerezte). Egy művészi élet delének, egy boldog órájának fájó derűje mosolyog rajta. A művészeti programmjából kifeledkezett lélek egy órára elgyöngül, meglágyul a tavaszi estalkonyban, amely megfogja igézetével. Milyen egyszerű motivum: sárga falkerítés, amilyen az urasági kuriát, vagy a paplakot szokta körülfogni, előtte ácsorgó kocsi, lovak, a kerítésen túl tornyos kis templom, a háttérben elhúzó hegyek foltja, elül a koratavasz ázott-fázott s még didergő szegényes cserjéi, egy barkáit bontogató színes nagy nyárfa, s az előtérben a falu hepehupás, hasadozott, árnyékkal megtelt, de az árnyékban színek gazdagságát rejtegető útja. S mindez a leáldozó nap erőtelen fényében. Ez a kép is hangulatfestés. «Emberi motivumok» nélkül is mély érzésből támadt és mély érzéseket keltő alkotás, logikus és igazi folytatása Ferenczy korai hangulatfestésének, mindössze, hogy homály helyett napfény járja át színeit.

III.

Rövid nehány esztendőre terjed az az időszak, amelyet Ferenczy művészete harmadik korszakának nevezhetünk. 1913-ban festette bíborhátteres Vénuszát ⟨az irodalmi vonatkozásoktól irtózó művész egyszerűen «Fekvő akt»-nak nevezte el⟩, s körülbelül ekkortól számítódik új stilusa. Aktos képet festett Ferenczy addig is, de ez a műve más volt minden előzőjénél. Más volt a stilusa. Nem naturalizmus volt, nem véletlen összefüggések megrögzítése, hanem az adott tér arányaival számoló tudatos elrendezése bíborveres háttéren egy rózsaszínű emberfoltnak. S ugyanilyen tudatos és szándékos elrendezésűek voltak a kép színei is, még pedig nemcsak a két dominánsé, hanem a részletek apró színfoltjaié is. A természetet a naturalisták módján látó festő még erősen megérzett a képen, nem kevésbbé az az akarata is, hogy függetlenedjék a természettől.

Azt a változást, melyet ez a festmény és az utána következettek jelentettek művészetében, Ferenczy igen jellemzően anyagszerűségi okokkal magyarázta. Megdöbbent — fejtegette barátainak — azon a pusztításon, amit az idő aránylag rövid multú festményeiben mívelt. Képein a festék rétegei megrepedeztek, vagy elmozdultak helyükről, a sötétebb alsó rétegek feketesége átütött a világosabb fedőrétegeken s a gondatlan festésnek egyéb baljóslatú jelei is mutatkozni kezdtek. Ferenczy ezt a pusztulást a festékeihez használt gyorsan száradó olajnak tulajdonította. A festékrétegek gyors megszáradása ugyanis arra csábította, hogy egymás fölébe fesse a különböző színrétegeket. De magát a festői stilusát is befolyásolta festőanyagának ez a tulajdonsága: egyenesen rákényszerítette a gyorsan festésre, az összefoglaló előadásra, a részletek fölött elsiklásra. Ekkor azután a lassan száradó szekfűolajjal kezdett kísérletezni, mely az azon frissíben való réteges festést szinte lehetetlenné teszi, mint ahogy megnehezíti a rögtönözve festést is, az impresszionista előadásnak minden nemét. A kötőanyaga miatt lassan száradó festék erős fékezője a temperamentumnak, a türelmetlenül sietö kezet rákényszeríti, hogy vissza-visszatérjen arra, amit különben már késznek nyilvánított volna, s hogy tovább fejlessze, érlelje, sőt apróra kidolgozza azt, amit régi anyagával festve, el szokott nagyolni.

Ez a magyarázat kétségtelenül hiteles és meggyőző is, csak nagyon egyoldalú. Festőanyagának irányító akaratától függetlenül is új stilus keresésére vetette volna magát Ferenczy, mert régi stilusának lehetőségeit körülbelül mind végigpróbálta már. A festői naturalizmus feladatköre nem kimeríthetetlen. S Ferenczy minden problémájának, ami érdekelhette, végére jutott. Csak az ismétlés és vele az egyhelyben veszteglés, majd az elerőtlenedés következhetett volna. A naturalista művészetnek ezt a válságát abban az időben világszerte megfigyelhettük. A fegyelmezetlenebb tehetségek akkoriban kezdték meg a mindenáron való új stilusok erőltetését. Sokan elvesztették fejüket abban a válságos időszakban, sokan csak hosszú tévelygés után találták meg újra.

Ferenczy a leglogikusabb utat választotta. Ha addig a természet szerkesztő kénye-kedvét is törvényként tisztelte és engedelmesen követte, ezután a természetet mindinkább alárendelte a maga alkotói belátásának. A természetet most már csak sugallónak, ösztönei fölfrissítőjének, képzelete megtermékenyítőjének fogadta el. Megihletőnek, segítőtársnak, — nem úrnak és parancsolónak.

A változás azonban nem olyan gyorsan ment végbe benne, mint több más kiváló művészünkben. A naturalista nézésből, látásból és előadási módból sohasem is tudott egészen kifeledkezni. Lassú volt az átmenet tempója, s bíborhátterű Vénusza az átmenetet még felemás mivoltában mutatja. Az új stílus felé törekvés eredménye a fekvő női akt kompozíciója, kivált feje köré hajló két karjának megoldása. Csaknem Giorgione drezdai Vénuszát juttatja az ember eszébe a karoknak gyönyörű hajlékony, rugalmas, harmoniás mozdulata. Az akt két lábának elrendezésében már cserbenhagyta a művészt a klasszikai inspiráció. A jobblábon átvetődő balláb mozdulata nem megkomponált, hanem véletlenszerű, nem az egészhez igazodó alárendeltsége a résznek, nem magától értetődő, sőt egyetlen lehetségesnek tetsző és azért megnyugtató befejezése egy elképzelésnek, hanem inkább a naturalizmus értelmében való erőszakossága az elfáradt, vagy közömbös képzeletnek. A naturalista természetfelfogásban mélyen bennélő művészre vall a lelki élemény nélkül való helyzetnek megválasztása is, amelyben aktját megábrázolta. A szép női test elengedi magát, szétterül. Ez az a pillanat, mikor a meleg, a szín, ami benne van, összegyűlik és szétömlik a fölületen. Finoman hullámzik a rózsaszín, gyöngéd és finom tónusú szürke árnyék mintázza meg rajta a formákat, a test domborúságait. A művészt csak mint érzéki jelenség érdekelte az, amit megfestett. Jellemző erre nézve, hogy aktjának feje hátrafordul és a háttérbe bujik. Riadtan, valami szűzies ridegséggel tér ki útjából ez a maga doktrinájához görcsösen ragaszkodó művész mindennek, amibe irodalmi tartalmat lehetne látni vagy magyarázni. S mégis ez a műve már határozott távolodást jelentett naturalista világszemléletétől és művészeti elveitől, sőt technikájától is. Csaknem láthatatlanná lett rajta a faktura, a megcsinálás módja, az ecsethúzás rajza. Nincsenek rajta egymásra festett színes rétegek, nincsenek barázdák, a rózsaszín különböző árnyalatai finom, légies átmenettel oszlanak föl egymásban és a fehér színben. A festésnek ez a módja csaknem klasszikusi, és merő ellentéte a naturalista és impresszionista festői technikának. Emez a festő temperamentumának görbéit rögzíti meg és mozgalmassá, lüktetővé varázsolja velök a fölületet. Amaz a művész munkájának csupán az eredményét érzékelteti: a kielégülést, amely a megnyugvás és a megnyugtatás hatásában jut kifejezésre.

Bíborhátterű Vénusza után Ferenczy több más női aktot is festett. Valamennyit a föntebb vázolt technikával és szemmelláthatóan ugyanazzal a stilizáló szándékkal, mint első Vénuszképét. Rajtok is egyensúlyos színkompozicióra törekedett, de kevesebb sikerrel, mint első ilyen festményén. Még kevésbbé sikerült rajtok az akt mozdulatának képzelettel megfékezése, a nyugalom és a harmónia stilusába illesztése. Amit a model ösztönénél és vele született tehetségénél fogva meg nem tudott adni, azt Ferenczy a maga képzeletével nem igen tudta pótolni. Túlságosan a természeten nevelkedett, arra nemcsak ösztönösen, hanem művészi meggyőződéssel rátapadó tehetség volt ahhoz, hogy egyszeriben el tudott volna tőle vonatkozni, hogy képzelettel fölébe tudott volna kerülni. Emlékkiállításán talán először jelent meg a nyilvánosság előtt egy korai munkája, az 1895-ben Münchenben festett «Királyok hódolása». A pályája elején tájékozatlanul töprengő fiatal művész talán valamelyik tanítójának

buzdítására egy klasszikai tárgy klasszikai módon való elképzelését és megfestését kísérelte meg rajta. A kompozició megoldása a kipróbált hagyományt követi, még a Madonna alakja is, fejének édeses kifejezésével. Csak a képen staffage-ul elhelyezett két gyermekalak ugrik ki a kompozicióból a hagyományt megcsúfoló üdeségével. Ferenczynek már akkor erős valóság-érzése meg nem tudta állani, hogy hagyományba fagyasztott kompozicióját föl ne bontsa azon frissiben kimetszett természetrészlettel, a modellről transzponálás nélkül a kompozicióba vitt két gyermekalakkal.

A szerkesztés, a tudatos elrendezés erőszakát nehezen tűrte a természettel egybenőtt, vele nevelkedett és mindvégig belőle táplálkozó képzelete. Régebbi kompoziciós kísérletei inkább erőszakosságok voltak a kompoziciói törvényszerűségei: a téraránra, a rhytmusra, az összefüggés harmóniájára törekvés ellen. «Festő és model» ⟨1904.⟩ című képén például milyen bántóan erőszakos vonal a model karjának szögletes mozdulata. És milyen grácia nélkül való nem egy többalakú képén az alakoknak egymáshoz való mozdulati viszonya. A művész naturalisztikus korszakaiban mindez a hagyománnyal való tüntető szembefordulásnak látszott, a megszokás kihívásának. Mikor azonban művészete végső korszakában valóban harmóniára, rhythmusra és bizonyos fokig gráciára is kezdett törekedni Ferenczy, akkor egyre nyilvánvalóbb lett, hogy ezek a tulajdonságok elkorcsosultak benne.

Utolsó nagy kompoziciója a «Pietà» ⟨1913.⟩ volt. A mélység dimenziójának föláldozásával a kép előterébe egy síkra festett és háromszögű foglalatba képzelt kompozició. A háttér fekete volt, az alakok ruhája fehér. Csupa határozott és tudatos dekorativ törekvés, és ugyanannyi lépéssel távolodás a naturalizmus doktrinájától. S Mária, különösen pedig Magdolna mozdulatában, sőt arcuk játékában is a kép tárgyának és a benne megábrázolt helyzetnek megfelelő érzelmi kifejezés. A kerülve került «emberi vonatkozások» és a gyűlölve gyűlölt «irodalom»! Igaz, hogy mindez a naturalizmus módján és eszközeivel megvalósítottan, tehát némiképp stíluszavaróan. De így is nagy haladás volt új stílusának útján ez a műve. Nagy kár, hogy szétszabdalta s ma már csak részeiben gyönyörködhetünk. Az volt a szándéka, hogy újra megfesti ezt a tárgyat, más megoldásban. Négy akvarell-vázlata maradt meg, melyeken a «Pietà» új tervének változatait próbálgatta. Új elképzelésén a csodaszerű elemének is helyet akart juttatni egy lebegő angyal alakjában, ki koszorút tesz a halott Krisztus fejére. Érdekes és tanulságos megfigyelni, hogyan váltogatta ezeken a vázlatain alakjainak mozdulatait Ferenczy, hogyan folyatta és igazította más-más arányba foltjaikat. A nagy képet sajnos, már nem festhette meg, de vázlatai a tanuságai, hogy rátalált a helyes útra. Az akaratnak és művészi intelligenciának nagy ereje pótolta benne az önkéntelenséget és a könnyűséget, melyet az ösztönös alkotás képessége ad meg.

Milyen kár, hogy művészetének utolsó korszakát megcsonkította korai halála. Örök kár a benne maradt nagy koncepciókért, a képekért, amiket meg nem festett, az újabb tanulságokért, amikkel adósunk maradt.

ELEK ARTÚR

Bernáth Aurél (1895-1982)

Éjszaka lepkékkel I. (Éjszaka, Éjjel a szobában) 1929
Pasztell, papír 92,5x72,5 cm
Jelezve balra lent: B.A.
Oeuvre-katalógus szám: 1929/16

Irodalom:

- Kállai Ernő: Bernáth Aurél újabb munkái. Magyar Művészet 1929. 241-252 oldal
- Genthon István: Bernáth Aurél. Budapest, 1932. (Ars Hungarica)
- Oltványi Imre: Bernáth Aurél újabb munkái. Magyar Művészet 1935. 353-360. oldal
- Genthon István: Aurélien Bernáth. Acta Historiae Artium 1958. 383-403. oldal
- Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei I. 1959.
- Genthon István: Bernáth Aurél. Budapest, 1964.
- Pataki Dénes: Bernáth Aurél. Budapest, 1972.
- Németh Lajos: Nagy festő, aki tudott főműveket festeni Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítási katalógusának előszava. Ernst Múzeum, 1985.

Kiállítva:

- (*Éjszaka*) Az Ernst Múzeum CXI. Csoportkiállítása. 1930. 152. sz.
- (*Éjjel a szobában*) Bernáth Aurél és Mészáros László gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum 1932. 50.sz.
- (*Éjszaka lepkékkel I.*) Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum 1956. (sorszám nélkül)

Proveniencia:

- Dr. Pethe László gyűjteménye

Ha egy kompozícióból egy művészi pálya során négy változat készül, fel kell figyelnünk: a festő valami nagyon lényegeset akar közölni önmagáról, vagy a világhoz való kapcsolatáról. Bernáth Aurél 1929-ben két változatban, de még 1959-ben, majd az 1960-as évek második felében is újra és újra megfogalmazza e számára tehát nyilván annyira fontos mondanivalót. Előttünk most e képek közül a legelső változat van, amelyet 1929 augusztusában, a pösztyéni kis - Vágra nyíló - műteremben készített.

A nyitott ablakok, a lebbenő, könnyű függönyök és a hegedű a művész absztrakt-expresszionista korszaka után, körülbelül 1926-27-től konok következetességgel fel-fel bukkannak és válnak képei attribútum-szerű és jelentőségű témáivá az elkövetkező években.

"A nyitott ablakok előtt egy-egy frissen vasalt muszlinfüggöny lengedezett, annyi későbbi képemnek szerény motívuma. Akkor

Bernáth Aurél: Éjszaka lepkékkel II. 1929.(Lappang)

196. ▶
Bernáth Aurél (1895-1982)

Éjszaka lepkékkel I.
Pasztell, papír 92,5x72,5 cm
Jelezve balra lent: BA.
Kikiáltási ár: 2.800.000 Ft

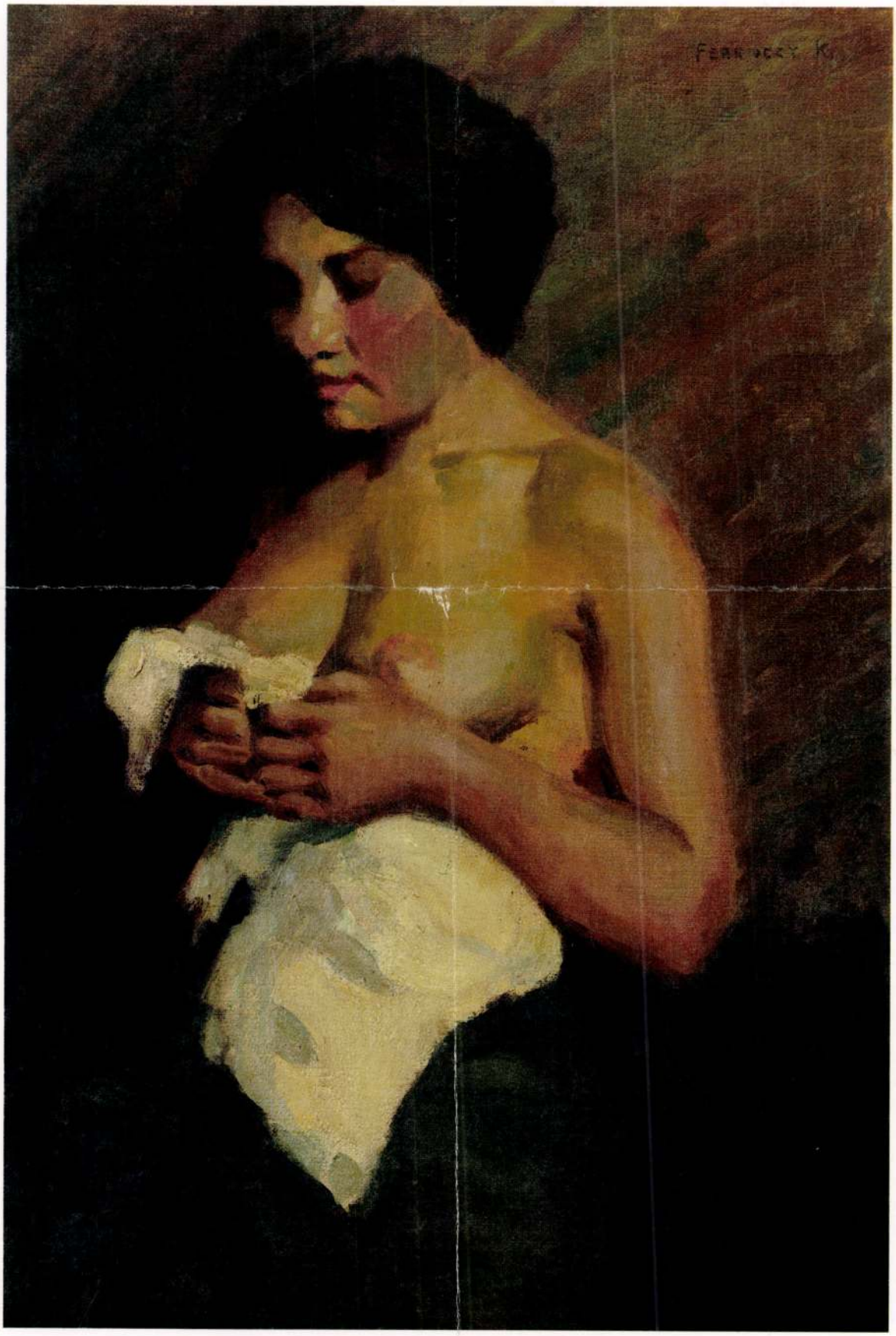

195.

Ferenczy Károly (1862-1917)

Félakt (Álló cigánylány)
Olaj, vászon 69,5 x 46,5 cm
Jelezve jobbra fent: Ferenczy K.

Irodalom:
• Genthon István: Ferenczy Károly. Budapest, 1963.

Reprodukálva:
• Új Művészet, 1993 március, 59.

Nagybányán a modellfestéshez a festők leggyakrabban a cigányokat alkalmazták. Szinte nincs festőnk, akinek ne lenne egy-egy képe, amelyhez az egzotikus arcú, rendkívül színes ruházatú, szép cigánylányokat, asszonyokat vagy a kemény vonású, az élet által megviselt férfiembereket kért fel modellnek. Iványi Grünwald Béla cigánylányokat ültetett, Gauiguin Tahitiben készült festményei nyomán, a Lápos partjára (Máramaros Megyei Múzeum, 191.). Réti István a műterem zárt falai között festette meg az ágy szélén ülő fiatal cigánylányt (Magyar Nemzeti Galéria 58.44 T). Thorma János szintén inkább a műterembe hívta modelljeit (Ernst Múzeum 1917), de szívesen festette meg a cigánysort is. *Cigányutca* című festményein a népes cigánycsaládok tűnnek fel. (Magyar Nemzeti Galéria 1996/468) A fiatalabb, neós művészek követték a példát. Perlrott Csaba Vilmos ugyanott járt a cigánysoron, ahol Thorma és a cigánylányok ruházatának gazdagsága őt is rabul ejtette. (Türr István Múzeum Baja, 69.3.18.) Ziffer Sándor pihenő modelljei szintén cigánylányok. (Magántulajdon). Tihanyi Lajos egyik 1908-as festményének a *Cigánymadonna* címet adta. (Janus Pannonius Múzeum 63.679)

Aktfestésre modell nélkül nemigen vállalkozik művész. A családtagok, rokonok, ismerősök, ha vállalkoznak is arra, hogy modelljei legyenek egy-egy festménynek, ritkán kaphatók aktfestéshez. Ahogy az időben haladunk előre, egyre természetesebbé válik, hogy feleségek, barátnők akthoz is modellt állnak - gondoljunk csak például Vörös Géza vagy ifj. Czene Béla festményeire -, de Nagybányán ez még nem volt természetes. A cigánylányok és férfiak voltak azok, akik nem féltették erkölcseiket, és a pénzkeresés természetes forrását látták a modellkedésben. Hogy mezítelenül is meg merték mutatni magukat, nem feslettségük jele volt, amit az is bizonyít, hogy megjelenésük a képeken sosem kihívó, gyakran a szégyenérzet is sugárzik tekintetükből, mozdulataikból. Thorma *Hegedülő cigány pár* című képének asszonya szomorúan lesüti szemét (Magántulajdon), Tihanyi férfi cigánymodelljei közömbösen, érzelmek nélkül, feladatot teljesítve néznek festőjükre. (Blitz 1993 december, 150.) Ferenczy Károly félakt ábrázolása is ebbe a sorba állítható.

Ferenczy Károly 1901-ben festett először, címével is jelzett cigánytémát. *Cigányok* és *Útszéli cigányok* című olajképein a szép cigánylányt, a kártyavető cigányasszonyt, a hegedülő cigányfiút örökítette meg. 1904-ben az öreg és a fiatal cigány férfi kettős portréja került ki a keze alól, 1906-ban pedig a cigányokat lopott gyermekkel festette meg. 1912-1913-ban *Vörös hátteres női akt* című képéről nem lehet megállapítani, hogy cigánylány volt-e a modellje, hiszen Ferenczy nem csak cigányokat alkalmazott. Az egyik háttal ülő női aktja például szőke kontyot visel. A festő gyakran megfordult ekkortájt a színészek, cirkuszosok között - *Artista pár, Artisták* című képei ekkor keletkeztek, - így az is lehet, hogy ebből a közegből szerzett modelleket. 1915-ben és 1916-ban, két utolsó alkotói évében azonban egyértelműen a cigánylányok voltak modelljei. 1915-ből való *Alvó cigánylány*a és *Cigánylány* című, egy fekvő és egy széken ülő aktot ábrázoló festménye, valamint az aukción szereplő *Félakt* című képe.

Az *Alvó cigánylány* (MNG) Genthon István szavaival *"vörös kasmírkendőn fél aktban fekszik, kék háttér előtt"*. Ugyanez a lány jelenik meg a *Félakt* című festményen, amely a korábbi a kettő közül. Az alvó lány motívumát felhasználva a festőt a gazdag enteriőr formavilága, a színek variációi, a kontrasztokkal elérhető hatás kibontásának feladata kötötte le. Láthatóan örömét lelte az adódó alkalomban, hogy módjában áll úgy megfesteni az emberi testet, hogy az levetkezte az ébrenlétből fakadó valamennyi gátlását, feszültségét. A korábbi festmény ennek pontosan az ellentéte. Ferenczy a képen azt a szégyenérzetet örökítette meg, amely modelljét hatalmába kerítette, amikor hogy megszolgáljon pénzéért, kibújt ruhájából.

M.V.

195.▶
Ferenczy Károly (1862-1917)

Félakt
Olaj, vászon 69,5x46,5 cm
Jelezve jobbra fent: Ferenczy K.
Kikiáltási ár: 4.000.000 Ft

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

Ferenczy Károly

EVANGÉLIKUS ÉLET

1962 APR 1

1021

A százéves Ferenczy Károly

A NAGYBÁNYAI SZABAD FESTŐISKOLA VEZÉRALAKJÁRÓL, a halk szavú, finom, szemérmes és állhatatos *Ferenczy* Károlyról emlékezünk. Száz évvel ezelőtt született és ötvenöt éves korában halt meg, alkotóereje teljében. Gazdag életművében a kimagasló művész mellett tiszteljük a kristálytiszta jellemű embert. Magára alkalmazva, gyakran idézte egy francia mondását: „Dolgozz és akkor lesz tehetséged!" 27 éves korában festette első maradandó képét, *Kallós* Ede szobrászművész portréját. 22 éves koráig még nem ismerte fel hivatását. Jogi tanulmányait félbeszakítva, elvégezte a gazdasági akadémiát és atyja birtokát kezelte. Élete sorsfordulata akkor következett be, amikor festőművésznő unokanővére, utóbb a felesége, *Fialka Olga*, fölébresztette benne a szunnyadó géniuszt. Közös olaszországi útjukon kinyílt a szeme. Következett Párizs, München. A soha véget nem érő tanulóévek. Mint a megszállott, vetette magát a festészetre. Költői álmait akarta megvalósítani az ecsetjével.

A REÁLIS VALÓSÁGOT TANULMÁNYOZTA áhítatos türelemmel, de fantáziáját a külső mögött rejlő sugallat izgatta. Az ember és a természet viszonyát kutatta és előbb a természet titkaiba merült, hogy megértse, megismerje *az embert*. Később, már kizárólag csak az ember foglalkoztatta, aki a természet minden megnyilvánulásában jelenvaló tényező és saját magával teliti az élettelen tárgyat is. Nem volt vallásos lélek, nem hitt az isteni kinyilatkoztatásban és mégse hagyta nyugton a bibliai téma. Utolsó, legnagyobbszabásúnak szánt művét, a *Piétát* azonban feldarabolta, mert nem volt megelégedve a magasztos téma festőileg ugyan monumentális, de kifejezésben meggyőződés nélküli megoldásával. Megkapó, rendkívül érdekes, habár nem vallásos ihletésű az *„Ábrahám áldozata"*, főalakjával, a szikrázó, zöldfénybe öltözött angyalával, diadalmasan és középen, a fekete be roskadt Ábrahám és az áldozatra kész, meztelen hátú Izsák között. Tartalmilag és formailag a legösszeillőbb, egységesen átgondolt, monumentális alkotás a *„Józsefet eladják testvérei"*. Megjelenítő képzelettel hiteles környezetet teremt és egyszerű eszközökkel, ihletett leleményű jelzéssel ábrázolva a valósághű keretet, belső atmoszférát áraszt, megtéveszthetetlenül megtalált hangulattal. Egyik legszebb bibliai képe a *„Három királyok"*: sejtelmesen, a vadregényes nagybányai erdő sűrű homályából előfehérlő lovasokkal érzékeltetve a téma sugallatos jelentését.

FERENCZY FÁRADHATATLAN ÖNNEVELÉSSEL fejlesztette önállóvá, egyénivé festői stílusát. Kezdetben az akkoriban divatos *Bastien–Lepage* naturalista impresszionizmusa hatott rá, majd magába szívta a gondolatgazdag, mély érzésű *Puvis de Chavannes* spirituális festői felfogását. Álmodozó költőnek érezte magát, aki a tökélyig fejlesztett mesterségbeli tudását: a reális szemlélet tükrében lappangó érzéseinek, sejtelmeinek tolmácsolására fordította. Egyetlen becsvágy fűtötte, hogy maradandó művet hozzon létre. Az impresszionizmusból csak a napsütés ábrázolását vette át, a fényt képalkotó elemnek fogta fel, de már a napfény formabontó problémájával nem foglalkozott. Arról lehet vitatkozni, hogy idővel életműyének festői értéke talán halványulni fog, éppen, mert a festőiség és a költőiség tökéletes szintézisével adós maradt, de a műveiből kisugárzó férfrias erő, a hűség és a szellemi emelkedettség olyan igaz érték, mely őszinte tiszteletet fog mindig ébreszteni a még oly távoli szemlélőben is.

Képeinek egyszerű, lehetőleg bensőséges mondanivalóját jelző címeket adott. Egyik fiatalkori remeke, a *„Kődobáló fiúk"*: a víz és a homokpart mozdulatlanságát lélektani finomsággal hozza összhangba a bámészkodó kamaszok tétova megilletődésével, amit majd a kődobással fog sikerülni eloszlatniok. — A *„Márciusi est"* megvesztegető közvetlenséggel felidézi koratavaszi hűs reggelen a tisztes, egyszerű magyar udvarházak egészséges légkörét. Ajtatos csend üli meg falusi templomával a lankás tájat. Az égbolt derűs, az idő munkára hívó, az élőfogat várja már a gazdát. — A hangulatot szinte ízleli és valóságként érzékelteti. A példákat hosszan lehetne felsorolni. Egyet kiragadunk. Az *Október"*, egyik legérettebb alkotása, a napsütés érzéki varázsát lesi meg ecsetjével, őszutón, amikor minden napsütéses óra felbecsülhetetlen ajándék. Ezt a jótékony, ingyen napmelegét fejezi ki a gyümölcsmaradékos kerti asztal mellett ingujjra vetkezett, álló férfialak, szalmakalapban, az újságjába temetkezve. Úgy olvad bele napsütötte oldalával a sűrűlombos kerti képbe, mint a közelgő hervadást érző fák édes testvére.

Ferenczy Károly festménye: Józsefet eladják testvérei

Haits Géza

. 12.

S ÉLET

S HETILAP

XXVII. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM

1962. április 1.

ÁRA: 1,40 FORINT

ök a nyugat-német politikai
nsizmus szolgálatában

k nem tarthatják konferenciájukat Szlovákiában

kban arról, hogy
zövetség titkár-
egyházak osz-
evangélikus ki-
gközelebbi kon-
ovákiai Szlovák
területén ter-
szlovák evan-
temes Tanácsa
mely szerint
ebben az év-
övőben ahhoz,
a szlovák egy-
meg. A határ-
nfbe, a Luthe-
központjába.
erint közöljük
ák evangélikus
nácsának határ-

VETSÉG!

Genf

engélikus egy-
illáspontja az
k konferenciá-
egtartása del-

mában kollaboránsnak minősítette. Ez a megnyilatkozás nemcsak az egyházi tisztségviselőket támadja, és sérti hazánk népét és társadalmi rendünket, hanem tipikus példája is az evangélikus püspöki hivatallal való visszaélésnek, valamint azon egyház, melynek élén áll, gyűlölködő és keresztyénietlen céljainak.

A **„Sonntagsblatt"** c. folyóirat melynek Lilje püspök a kiadója, 1961 októberi külön száma, amelyet a III. nagygyűlésen Új-Delhiben a résztvevők között szétosztottak, tele van gyűlölködéssel a szocialista országok népei és keresztyénei iránt, bizonyíték a hidegháború céljaira az egyházzal való visszaélés szempontjából. Ugyanebben a számban világosan dokumentálja **Lilje** tartományi püspök úr a **„Die geteilte Kirche"** című cikkében, hogy őt nem Krisztus szeretetének és megbékélésének lelke vezeti, vagyis az igazi ökumenicitás lelke, hanem a nyugatnémet politikai revansizmus.

Tudjuk, hogy a megosztott Németország a német nép és a német evangélikus egyház számára is fájdalmas tény. De azt is tudjuk, hogy Németország megosztottságáért azok a militarista és revansista erők a felelősek, melyek a második világháború félelmetes világkatasztrófáját okozták és most megint lázasan azon vannak, hogy egy új katasztrófát készítsenek elő. Nincs mit titkolni azon, hogy **Hans Lilje** tartományi püspök úr szívvel-lélekkel az ő oldalukon áll. Nem látja sem a két német ál-
, és nem érzi a két német állam-
eszerződés Európa és az egész
érdekében történő megkötésének
égességét.
ık a Lutheránus Világszövetség
. D. Hans Lilje püspökkel azo-
felelős képviselők tudják, hogy
kat egyházunkban és gyülekeze-
etettel és barátsággal köszöntöt-
tunk. Az a tény azonban, hogy a
Világszövetség **Lilje** helytelen fel-
sértő megnyilatkozásaitól semmi
határolta el magát, sem azokat el
m meg nem kísérelte azokat va-
ssel jóvátenni, mindez azt a nem
nút ébresztette bennünk, hogy a
Világszövetség vezetősége mind-
ért. Ez a tény természetesen oly
ásítja meg egyházunknak a
Világszövetséggel való közös
gy ilyen körülmények között az
isebbségi egyházi konferenciá-
dezése egyházunk területén le-
.

y ezt a közlésünket ugyanazon
ttéssel fogadni szíveskedjenek,
azt mi nyiltan és becsületesen

Közösség

Az úrvacsora szentsége a hálaadás pohara. E szentséggel való élés a Jézus Krisztussal való legteljesebb és legbensőbb közösséget jelenti. Ezért elmondhatatlanul nagy dolog az úrvacsora. Az úrvacsora szentségében bűnbocsánatot és kegyelmet ad a világ Megváltója.

Az úrvacsora szentsége tehát azt jelenti, hogy lehet részesedni a váltság ajándékában.

Ez a szentség alázatosságra tanít. Még mindig akadnak olyan hívők, akik azzal a gőgös lelkülettel mennek templomba, hogy most megtisztelik az Istent. És Isten vegye egy kicsit kitüntetésnek, hogy ők most ott vannak a templomban. Az ilyen típusú embereknek az alaplelkülete az, hogy ők rendkívül jó emberek, nem vétkeznek, vallásosak és tisztességesek.

Az úrvacsora szentsége feltételezi a hitet. Aki az úrvacsora szentségével él, annak a szíve mélyén ott kell lenni annak a meggyőződésnek, hogy én hiszek Jézus Krisztus váltságművében.

Az úrvacsora szentségében Jézus győzeime ábrázolódik ki. Mert Jézus győzött az aljasság, árulás, tisztátalanság felett.

Az úrvacsora szentsége azt jelenti, hogy közösségben vagyunk Jézussal és közösségben vagyunk egymással. Még közelebbről: hogy közünk van egymáshoz! Nem vagyunk idegenek. Nem mindegy, hogy a másik ember hol lakik, milyen az élete, hogyan ruházkodik

Ferenczy Károly festő

Népszava XXXVIII.1910.ápr.24.
97 sz. 6 lap.
Impresszionisták - a Müvészház kiállitása.

Ferenczy Károly MDK

A Hollósy köré csoportosuló mesterek köré tartozott.
Hollósy más nem tudta magát beleélni a Ferenczy és a nagybányaiak mozgalmához fűződó festői felfogás világába.

Csánky Dénes: Száz év magyar festénete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 26. b.

Ferenczy Károly MDK.

A művén hatása Grünwald Iványi Bélára.

Csánky Dénes: Száz év magyar festéneto. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 23. old.

Ferenczy Károly MDK.
Győrött 1943-ban Szépműv. Múzeum által
Kiállított képek:

„Lovak". Olaj vászonra. 54.8×61.5 cm. Vétel 1901. Ltsz. 1969.

„Hazatérő" favágók". Olaj vászonra. 60×95 cm. Vétel 1905. Ltsz. 1756.

Csánky Dénes: Száz év magyar festészete. (Kiáll. kat.) Győr 1943. 23.l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1910-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Rózsacsendélet

Falu

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 15 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Állatkertben, tollr.

Tengerparton, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

18 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A müvész neje, szén

Magy. rajz 500 éve. Szépm. Múz. kiáll. 1940. jan.
16 l.

MDK

Ferenczy Károly

Józsefet eladják bátyjai, tanulm. szén
Madárdal, cer.
Nápolyi emlék, ill. szén

Magy. rajz 500 éve. Szépm.Muz. kiáll. 1940. jan.

1 16 l.

MDK

Ferenczy Károly

Pieta, tus

Magy. rajz 500 évo. Szépm. Muz. kiáll. 1940. jan.

17 l.

MDK

Ferenczy Károly

80. Fekvő akt

93. A festő és modellje. of. (Államtulajd.)

94. Kettős női akt. of.

87. Pihenő. "

Műcsarnok. - 1925/26. Akt-kiáll. - 12. l.

./.

MDK

Farawszy Károly, festő

Birkozó of.

MDK

Ferenczy Károly, festő

28. Tanulmány az archeologiához 3. l

32. Anya gyermekével 3. l.

67. Pieta 4. l.

78. Pieta 5. l.

79. Fekvő akt 5. l.

Alk.: Művész Lap. - III. Modern Grafika, Bp. 1923. - 3, 4, 5. l.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 7.
Dutka Mária: Déri Huber István: A művészetről. 7 l.

A.G.M

M.D.V.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 5.
d.m.: Látogatás a 70 éves Végh Gusztávnál. 4h

MDK

Ferenczy Károly, festő

100. Lovas tanulmány, Bén

104. Ágota kisasszony.
Illustr. Kiss József költ.-hez. Kréta

108. Daphnis és Chloé.
Illustr. Kiss József költ.-hez. Olaj

OMSzM - Graf. oszt. XXVII. kiáll. - 1918 márc. - 19.-20. sz.
rajzok - II. sorsz. Jegyz.

MDK

Ferenczy Károly, festő.

Akt sv. cimmel. of

Ungerske Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 maj. – Jegyz. 24. l.

MDK

Ferenczy Károly, festő; n. 1862.

Harató lovasok. Vakon.

Illustr. XVI tábl.

Ernst Shuz. auke. 54. n. – Kiáll. 1936 nov. 22-29.

Jegyz. 9. l.

MDK

Frenczy Károly, festő:

Fekvő akt.

A „Holikon" kiáll. – i. III. Kiáll. Bp 1922. Április

Jegyz. 9. l.

MDK

Ferenczy Károly, festő-graf.
III.

A. „Helikon" kiáll.-i. III. Kiáll. 1922 Április

Jegyz. 24. l.

MDIX

Ferenczy Károly [festőművész]

részt vett a Szegedi Képzőművészeti Egyesület 1900. szeptember 17-én megnyílt reprezentatív kiállításán.

Szelesi Zoltán: Zichy Mihály és Szeged.

Tiszatáj, Szeged, 1956. ápr. X. évf. 2. sz. 122. l.

MDK

Ferenczy Károly, festő.

48. Birkózók, of.

64. Artisták, "

153. Nagybányai táj. "

Mūv. és Kereck. Int. (v. Ernst Munz) – Neuz. Sportbiz. és a M. Kiprém. Kabattszerv. kiáll. – 1945 VIII-11-26 – Rath.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Két képe nem a korábbi
képek mértékét mutatja.

Ernst Mus. csop. kiáll. - Nyugat, 1913 XII. 16. - 961. l. - Bálint A.

M. D. K.

Ferenczy Károly festő

1906 ban a Főiskolán Egry képeit katalogálta.

Horváth B.: Egry József. Művt. Ért. 1959 (VIII.) 290

MÜVTÖRT DOK.

FERENCZY KÁROLY
festőmüv.

Magyar Nemzet 1957.
okt.15.7.old.

MÜVTÖRT DOK

FERENCZY KÁROLY
festőm.

Magyar Nemzet 1958.
márc.12.7.old.

MÜVTÖRT DOK

FERENCZY KÁROLY
festőm.

Magyar Nemzet 1956.
márc. 28. 5. old.

MÜVTÖRT DOK

FERENCZY KÁROLY
festőm.

Magyar Nemzet 1956.
febr.7.5.old.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Önarckép

Magy.remekművek. Ernst-Múz. 47.kiáll. 1921. máj. 21 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Lovasok

Magy.remekmívek. Ernst-Mus. 47.kiáll. 1921.

máj. 21 l.

MDK

Ferenczy Károly

Magyar kiállitő müvészek névsora. Mücsarnok. 1899. 22.sz. 346-348 l.

M. D. K.

FERENCZY Károly festő

1907-ben Nagybányán dolgozott

Relé Bon. 1954. 328. l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1908-ban Nagybányán dolgozott

Róti Bp. 1954. 328.l.

Ferenczy Károly MDK.

név emlitése, Livatkozás Győrben rendezett előző kiállitásra, ahol Ferenczy és Rippl-Rónai művének bemutatása volt a fő cél.

Csánky Dénes: Szár év magyar festénete. (Kiáll. Katal.) Győr 1943, 12. p.

Ferenczy Károly MDK

szül. Bécsben 1862 febr. 8, megh.
Bp 1917 márc 18. A gazdasági
pálya elvégzése után lett művész és
Romában, Nápolyban, Párizsban,
Münchenben képezte magát.
Párizsban Bastien Lepage volt
rá hatással.
Csánky Dénes: Száz év magyar festőnek.
22. l.

Ferenczy Károly MDK

Szerepelt az Orsz. Magy. Képzőm. Társulat második (és utolsó) Vándorkiállitásán. 1910-ben.

Dr. Zsadányi Guido: Szolnoki Művészek az 1910es felvidéki vándorkiállitásokon.

JÁSZKUNSÁG.1963. jun. 78-81. lap.

Ferenczy Károly

~~tudós~~
MDK

Fejlődésére nagy befolyással volt
a Rollósy iskola, nyári időre Nagybányán
való letelepedése.
A mintarajziskolában mint tanár
működött.

Iványi Dénes: Száz év magyar festészete.
(Kiáll. kat.) Győr 1943. 22-23. 6.

Ferenczy Károly

festőművész

Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeinek kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.V.21.

Ferenczy Károly

festőművész

Szépművészeti Muzeum uj gyüjtése kiállitása - képével szerepel **Nagyszerü fürdő gyermekek.**

Nagyarány 1931.V.hó 1.

M.D.4

Ferenczy Károly
festő

A Főisholán Gront Ferencnek
volt a mestere.

Heitler László: Gront Ferenc
Művészet, 1966. november - 24 lap.

Ferenczy Károly
festő

A megyebányaiak legtekintélyesebb
mestere Ferenczy Károly lett.

Pogány Ö.Gábor: A XIX.-XX.század művészete.
Művészet, 1971.október - 12.oldal

Ferenczy Károly
festő

A nagybányai festők első kiállítá-
sának plakátja. /1897/ Repr.

Önarckép Repr.

Kosáry D: Magyarorsz. tört. képekben
516.
Gondolat 1971.

Ferenczy Kárály
festő

A nagybányai művésztelep egyik alapítója.

Kosáry D: Magyarorn. tört. képekben
Gondolat 1971. 516.

Ferenczy Károly

Bibliográfia: Eredeti kőrajzok. Művészeti krónika. 1904. 2. sz. 58.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

1057

FERENCZY KÁROLY,festő

Ferenczy Béni született 1890.jún.18-án Szentendrén, Ferenczy Károly festőművész fia.Ikertestvére Ferenczy Noémi gobelinszövő művész,bátyja Ferenczy Valér festőművész. 65.old. l.jegyz

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.
NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960
Akad.Kiadó. 1960. Bpest

FERENCZY KÁROLY, festő

FERENCZY BÉNI ÉRMEINEK JEGYZÉKE:
Ferenczy Béni korai munkáin meglehetősen dekorativ, a szecesszio müvészetére emlékeztető hatás figyelhető meg.
4/.sz.-BIRKÓZÓK /Ferenczy Károly rajza után/. 1913.
bronz, 45 mm.-Pethe László tulajdona.
/ HP. 2203./ 67.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX, évf. 1959-1960.
Akad.Kiadó, Bpest. 1960

FERENCZY KÁROLY,festő

FERENCZY BÉNI,éremművész 19 darabból álló művészérem-sorozatának egyik darabja.Érmeinek jegyzékében:
67./.sz.-FERENCZY KÁROLY önarcképe.H.F.K."Háromkirályo lyok"c képe,balra 5 sor latin irás.1940,bronz 110 mm.Magyar Nemzeti Galéria. 68.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó,Bpest. 1960

FERENCZY KÁROLY, festő

Ferenczy Béni, éremművész Ferenczy Károlynak egy festménye után készitette el egy érem hátlapját.

FERENCZY BÉNI ÉRMEINEK JEGYZÉKE:

82./.sz.-A MAGYAR MŰVÉSZETI TANÁCS NAGYBÁNYA ÉRME:
Hátlapon: Ferenczy Károly: Festőnő c.képe.
1898-1914.-1949. bronz, 125 mm. A művész tulajdona. 69.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960.
Akad.Kiadó, Bpest. 1960

Ferenczy Károly.

A Kecskeméti Katona József Múzeumban bemutattak műveiből, az októberi múzeumi hónap keretében.

S.K.: A múzeumi hónap nincs lege.

Petőfi Népe, Kecskemét, 1971. nov. 17.

Ferenczy Karolg
festő.

A Főiskolán Husvéth Lajos tanára
volt.

Sz.Karnyó Leona: Husvéth Lajos müvészete.
Müvészet, 1972.január - 12.oldal

Ferenczy Károly
festő

Ferenczy művészetének nagy-lesztelője
Mészáros József.

Losonci Miklós: A világát őrző festő.
Müvészet, 1971.december - 11.oldal

Ferenczy Károly festő

Nagybányai tájakat, kompozíciókat festett Ferenczy Károly.

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Ferency Károly
festő

1902 ápriliságban Thorma János, Réti István, Iványi Grünwald Béla és Ferency Károly megnyitják a nagybányai szabadiskolát.

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Müvészet, 1971. december - 19. oldal

Fenyvesy Károly

a moszkvai Képzőművészeti Kiadó „Magyar festészet" címmel levelezőlapsorozatot jelentetett meg, mely képeit a művész képeinek reprodukciója szerepel.

Fáklya, Bpest, 1971. jún. 6.

Ferenczy Károly

A Képzőművészeti Főiskola ez évben ünnepli századik születésnapját. A Főiskola tanára volt, a művész.

Vadas József: A Képzőművészeti Főiskolán.

Élet és Irodalom, Bpest, 1971. nov. 6.

Ferenczy Károly

A nagybányai festőiskolában dolgozott és tanított.

Benedek István: Nagybányán járva.

Élet és Irodalom, 1971. dec. 25.

Ferenczy Károly

Műve szerepelt a „Ló és lovas" c.
kiállításon a Mezőgazdasági Múzeumban

Pestmegyei Hírlap 1971 október 15
4. old.

Ferenczy Károly

A győri Xantus János Múzeum képtárának ez évi programjában szerepel műveinek bemutatása.

Kisalföld, 1972. febr. 15.

Ferenczy Károly

Nagybányán tanúdíjmentes szabadiskolát alapított négy művésztársával együtt.
A tíres években nevették ki tanárrá a Főiskolán.

Énody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola.
Budapest, 1971. márc.

Ferenczy Károly.

Bemutatták a jövő évi művészeti naptárakat. Egy nagyalakú naptár a Magyar Nemzeti Galéria aktfestményeit tartalmazza, melyben a művész alkotása is szerepel.

Esti Hírlap, 1971. nov. 19.

Ferenczy Károly

neve említve - műve van
dr.Petró Sándor gyüjteményében

Napjaink 1968 augusztus
9 8.old.

Ferenczy Károly festő.

"Templom"
(1910)

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Forencz Károly festő

100 éve született

Népszava 1971 február 7
10. old.

Ferenczy Károly

neve emlétve

Napjaink 1967 február 1
5. old.

Ferenczy Károly

Ferenczy Károlyt, Rétit, Glatzot és Lykát csak az 1910-es években sikerült Szinyeinek kineveztetni a Képzőművészeti Főiskola tanáraivá.

Ónody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola. Budapest, 1971. 11.sz. 35-37. l.

Terrazzo Work

Ferenczy Károly

művészete a Képzőművészeti Főiskolán

Pataki Dezső.

Borbély László: Városi gyűjtemény, Miskolci képtár, Miskolc, 1971

430

Ferenczy Károly

Nem állandó jelleggel Szentendrén munkálkodott 40 évvel ezelőtt. A Szentendrei festészet erősen eltért a nagybányai iskolától.

Selmeczi Tóth János: Bemutatjuk a Szentendrei Művésztelepet.

Népművelés 1968/10 39 old.

Ferenczy Ikonaly

Wyilazók.

Népmuvelés 1968/8 borítólap 48 old.

Ferenczy Károly

Szerelem

Népművelés 1968/8 borítólap 1.

1old.

Ferenczy Károly

1907-ben jött létre a MIENK budapesten Ferenczy Károly ,Szinyei Merse Pál és Rippl Ronai József vezetésével.1909-ben rendezték második kiállitásukat,a Nemzeti Szalon konzervativ igazgatósága nem ad többé helyt a MIENK-nek.

Farkas György:A Tanácsköztársaság képzőművészete Rajztanitás 1969/2

2 old.

Ferenczy Károly

A csoportosulás erdélyi vándorkiállitásokkal próbálkozik. Két kiállitás/Kolozsvár, Nagyvárad/ sikere és az aradi kiállitás után feloszlik a helyét a Nyolcak vette át.

Forkas György: A Tanácsköztársaság képzőművészete
Rajztanitás 1969/2

Ferenczy Károly

A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István tanára volt.

Pataky Dénes: Szőnyi
Corvina, 1971. 5. old.

Ferenczy Károly

a Főiskolán tanította Egry József

festőt

Napjaink 1969 junius

4.old.

Ferencsy Károly

nővé emlékére

Magyar Nemzet 1971 július 6
4. old.

Ferenczy Károly

Művei szerepeltek a Közlekedési Muzeum "Festmények és grafikák a közlekedésről" c. kiállitásán

Magyar Nemzet 1971 november 1o
4.old.

Ferenczy Károly

A Nagybánya-i iskola kiemelkedő személyisége.

Körner Éva: Ungarische avantgarde.

München, 1971

lapszám nélkül

Ferenczy Károly

Önarckép 1893, o.v., 68×52 cm, MNG

A hegyi beszéd második változatának jobboldali részlete, 1897, o.v.

Képzőműv. Almanach 2, Corvina 1969, 174.l.

Ferenczy Károly

Rippl-Rónai Olatzcal együtt a nagybányaiak (két) legtehetségesebbjének tartja.

Genthon I.: Rippl-Rónai kiadatlan levelei; Képzőmüv. Almanach 1, Csonka 1969, 145. l.

Ferenczy Károly 1.

Mindegyik periódusából a fő művek szerepeltek. A korai portrékat Kallós Edéről készült, Ferenczy Ferenc színműíróról – a mester bátyjáról – és Csók Istvánról alkotott képviselte.

Dévényi Iván: A Ferenczy család kiállítása a budanári palotában; Képzőmův. Almanach 1, Corvina 1969, 39. l.

Ferenczy Károly 2.

A Bastien-Lepage-i, Dagnan Bouveret-i „finom naturalizmus" szellemében fogant és szentendrei életképeket a Leányok mirágokat gondóznak, a Kanicsot hajigáló fiúk és a Kertészek képviselték.

Dévényi Iván: A Ferenczy család kiállítása a budanári palotában; Képzőmüv. Almanach 1, Corvina 1969, 39. l.

Ferenczy Károly 3.

Szerepelt az 1893-as müncheni Önarckép, amely-ach kapcsán a szerző Hamuas Béla – Kemény Katalin könyvének megállapítására utal.

Dévényi Iván: A Ferenczy-család kiállítása a budanári palotában; Képzőmüv. Almanach 1, Corvina 1969, 39. l.

Ferenczy Károly

A szerető idősi Petrovics Elek sorait.

Dévényi Iván: A Ferenczy család kiállítása a budavári palotában;
Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 40. l.

Ferenczy Károly

Fia, Béni érmet készített róla. Szerepelt a kiállításon.

Dévényi Iván: A Ferenczy-család kiállítása a budapesti palotában; Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 40. l.

Ferenczy Károly 4.

A Nagybányán és Budapesten készített képekből A hegyi beszéd (vázlatokkal együtt), A három királyok, a nagybányai plein-air tájképek, a család tagjait és ismerőseit (Andrecsits Melanie, Herrer Cézár, Grünwald Vilmosné) ábrázoló portrék és a pályaszárnyi aktok szerepeltek.

Dévényi Iván: A Ferenczy család kiállítása a budavári palotában; Képzőművészeti Almanach 1, Corvina 1969, 39. l.

Ferenczy Károly

Műcsarnok kiállításán: "Nyolcvan eszendő magyar képzőművészek" "Fiú-arckép"-ével szerepelt.

PH.932.II.20.

Ferenczy Károly, Jestő MDK

Többek között Szőnyi Istvánnak is indítója, mestere.

Dr. Péthery Zsolt: Hét modern magyar művész 4.

A KÖNYV, Bp. 1935. január II/1

Ferenczy Károly, festő MDK

Tárlatvezetésen ismertetik munkásságát.

-: A hét végi kulturális programból 10

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. ápr. 2

Ferenczy Károly MDK

Fürdöző fiuk

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben kiáll.

Ferenczy Kásoly Sestő

Szovely emlisi műveinek tesztételét a pátisi Petit Palais magyar kiállitásán

1966. ápr. 13. magyar teitek

Ferenczy Károly festő

bűnös művet nem említ

A XX. századi magyar
festészet és szobrászat

Bodnár Éva

1966. ápr. 7. Filmvilág

Ferenczy Károly festő

Repr.: Cigánylány

Szövery említi Gentkoa István: Ferenczy Károly

c. könyvét

1966. feb. Művészet

MDK

Ferenczy Károly, festőm.

12.l.

Végvári L.: A.m.festészet haladó hagyományai. Főv. képt. Kat. előszava. 1951.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

A nagybányai művésztelep alapítótagjai
között szerepel.

Keszegh Lehelné Kramer Márton: A nagybányai művészet
és művésztelep
Társkunság, 1955 augusztus - 23 lap.

Ferenczy Károly

Szerepelt a nézes fehérvári muzeum kiállításán

Nagyvaja, 1965, jun. 4. 20.

MDK.

Ferenczy Károly

Müvei a Nemzeti Galériában

Kisalföld 1965 május 9.lap -

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatás.

Végvári Lajos: Kiállításon és szerkesztőségben
Művészet, 1965. szeptember – 5 lap.

Ferenczy Károly.

Október, kép.

Emlétve.

Valóság, 1965. 7. u. 109. l.

Ferenczy Károly

Egry József mestere volt.

Tolna megyei Népújság 1966. jún. 19.

Terencz Károly

Szobrát a Margitszigeten
állítják fel.

Esti Hírlap 1966. jún. 22.

Ferenczy Károly

A párizsi magyar kiállításon szerepel.

Magyar Nemzet 1966. jún. 26.

MEK

Ferenczy Károly

neve emlitve

Fényes Adolf eml.kiáll. Damjanich Muz. 1961.

Szolnok

Ferenczy Károly

Olajfestménye és szénrajza szerepel az Árverési Csarnok aukció-kiállításán.

P.H. 1931. II-26.

Ferenczy Károly, Jestő MDk

Tárlatvezetésen ismertetik
művészetét.

– : A hét végi kulturális programból

11.

NÉPSZABADSÁG, 1966. nov. 12.

Ferenczy Károly

Műcsarnok kiállításán: "A magyar művészet 1850-től — 1932-ig" neve szerepelt.

NM.932.II.21.

Ferenczy Károly

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon kineses kollekciójával szerepelt.

M.O. 932. II. 21.

Ferenczy Károly

Műcsarnok reprezentatív kiállításain szerepelt.

BH.932-II.21.

Ferenczy

Műcsarnok reprezentatív kiállításán
neve szerepelt.

PN. 932. II. 20.

M.D.K.

Ferenczy Károly
festő

Párizsba a Julian akadémián
tanult a századforduló körül.

Pelyhe Katalin: Czóbel Béla kiállítása.
Művészet, 1966. November - 42 kép

Ferenczy Károly
festő

M.D4

Szentendrét elsőnek Ferenczy Károly
fedezte fel festői szempontból.

Fodor Ágnes: Miért éppen Szentendre?
Nők Lapja, 1965. október 30 - 16 lap

Ferenczy Károly

női aktja szerepel a hagyatéki kiállításon.

Tamás Ernő: Az Andrássy-műgyűjtemény kiállítása a Műcsarnokban.

P. H. 930. nov. 23.

Ferenczy Károly.

a régi nagy ~~mesterek~~ magyar körül való szerepel.

Az Ernst Múzeum aukciója.
N. U. 930. XI. 30.

Herrn Dr. Arnold

in Berlin Grunewald Humboldt Straße 1

Ihr Besuch Mittwoch entfällt.

M. L. 3/10. 21. 30.

Ferenczy

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat hetvenéves fennállását ünneplő, Műcsarnokban rendezett kiállítása alkalmából megemlékezik a magyar művészet ragyogó korszaka alatt alkotott nagy művészéről.-

Magyarország
1930.VII.21.

Ferenczy Károly

emlékére

Ünnepélyben részesítették a művészek
a 70 éves Bíró Henriket

Ujság 1936 I. 28.

Ferencz Károly, festő

Már az első nyáron megtelepedett Nagybánynyán.

— : Festők iskolája

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. május 3.

Ferenczy Károly, festő

Moszkvában nagyon tetszettek művei.

Bokor Pál: Hozzatok még valamit...

2.

ESTI HIRLAP, B. v. 1971. aug. 23.

Ferenczy Károly

MDK

erenczy Károly: Márciusi est

ának anyagából.

MDK

Ferenczy
Károly

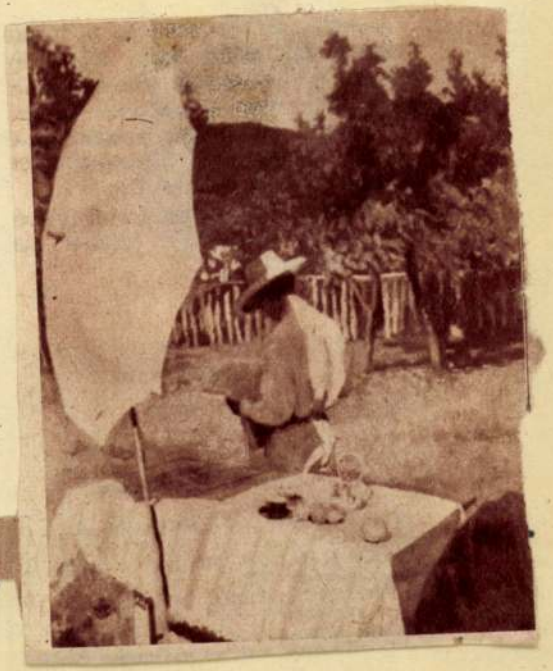

4 Ferenczy Károly: Október

Ferenczy Károly

MDK

4. FERENCZY KÁROLY: Nyílazók. Mire törekedtek a nagybányaiak a színek, a formák, a fény és árnyék festői alkalmazásában?

Nagybányai fejlemények.

FÜLES 1963 febr. 24.

MDK

Ferenczy Károly

csendélet, repr.

Almásy-Teleki 4. müv. aukc. 1940. nov.
XI. tábla

Ferenczy [Károly], Jestő

A Kiscelli Múzeum gyűjteményében Ferenczy-művek is találhatók.

(Kócsag): Tekintse meg itt, a város ládáját

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 23.

Terenczy Károly
festő

A Kairó kávéház törzstagja volt.

Aknai Tamás: Rippl-Rónai József 22.
Corvina 1970-

Ferenczy Károly MDK

"Márciusi est"

c. müve szerepel a 15 képből álló "Nagy magyar mesterek" cimü vándorkiállitáson.

Bánszki Pál: Képzőművészeti nevelés Szolnok megyében.

NÉPMÜVELÉS 1964. 6. szám.

Ferenczy Károly MDK

Szobrnak a palota erkélyeinek mellvédjére való felállítását javasolja Pogány G. Ödön.

MAGYAR NEMZET 1964 máj. 10.

Gárdonyi Jenő: 45 millió a budavári palota képzőművészeti alkotásaira.

Iványi Károly
festő

1897 decemberében rendezett a Műcsarnokban a nagybányaiak kiállítását.

Aknai Tamás: Reppl-Rónai 18.
Corvina 1970.

Ferenczy Károly

Nappárizsi táj (olaj)

Nemz Sportbiz, MKépző
Kiáll. Katalógus 1945 au

Ferenczy Károly

A fiatal müvész alkotásait a kritika igen magasra értékeli, s mint Sz.E.: "Téli Tárlat" c. beszámolójában mondja: "meglepőeket produkált."

Otthon, Bp. 1894. december hó
268-27o. lap

Ferenczy Károly

Ismertetés a Ferenczy-család kiállításáról a Nemzeti Galéria rendezésében, a budavári palotában. /Supplement a la Gazette des Beaux-Arts: La Chronique des Arts, 1969.IV.14.l./

Bodó Rudolf: Az 1969-ben megjelent külföldi folyóirato szemléje. - MMvtTrt.Krt. 1971.1.sz.67-79.l.

73.l.

Ferenczy Károly

női portréi

szerepel Völgyessy Ferenc gyüjteményében.

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi műgyüjtés útja. - Művtört.Ért.1971.1.sz.23-30. l.

25. l.

Ferenczy Károly

nevét, mint Uitz Béla tanáráét emliti

Glambos Ferenc: Képzőművészeti élet a bécsi magyar emigrációban. Művtört. Ért.1971.1.sz.1-10. l.

2. l.

Ferenczy Károly
festő

~ vezetése mellett dolgozott 1906 nyarán
Nagybányán Farkas István. 1909-
ben ~ osztályába csatkozott a
Képzőmű. Főisk.-án.
Pataky: Farkas István J.
Corvina 1970.

Ferenczy Károly

festő

Március est, 1902

Repr.

Festőnő, 1903.

Repr.

Magyar művt. tört. 8. 14. k.

Képzőművt. Kiad. 1971.

Ferenczy Károly
festő

v díl: Genthon István: Ferenczy Károly
Bp. 1963.

Magyar műv. tört. 8. Irod.
Képzőműv. Kiad. 1971.

Ferenczy Károly
festő

/1862 – 1917/.

Magyar műv. tört. 8. A.
Képzőműv. kiad. 1971.

Ferenczy Károly
festő.

A nagybányai alapító nemzedék
tagja.

Banner Zoltán: Mikola András.
Müvészet, 1971. december - 16.oldal

Ferenczy Károly
festő

Méltatás

Maksay László: Zala Tibor mütermében.
Müvészet, 1971. julius - 20.oldal

Ferenczy Károly
festő

A Szentendrei Ferenczy Múzeumban
állandó kiállításon mutatják be
Ferenczy Károly alkotásait

Művészet, 1971. július - 10.lap

Ferenczy Károly

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson szereplő alkotásait a kritika nem nevezi meg, csupán megemliti a müvész nevét a nagybányaiak között, de a tárlat nagy sikerére való hivatkozás komoly értékitéletet jelent az ott bemutatott müvekre vonatkozóan is.
"Hónapról-hónapra" c. rovat közleménye.

Otthon, Bp. 1902. április hó
61. lap

Ferenczy Károly

Széles ecsetvezetését harmonikusabbnak, vizióját kicsinyesebbnek látja Lázár Béla: "Mütárlatok" c. kritikájában. Ifj Hegedüs Sándorról készitett arcképét kiválóként emliti.

Otthon, Bp. 1902. december hó.
17-26. lap

Ferenczy Károly

Artisták, olajfestm-

Nemz. Sportbiz. M Képzőm
Kiáll. Katalógu-1945 aug

Szenczy Károly

Birkózók, olajfestm.

Nemz. Sportbiz, MKépző
Kiáll. Katalógus 1945 aug.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A kilátónál, festm.

Öltöztetés, "

A karámban, "

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

11-12 1.

MDK

Ferenczy Károly
festő

Méltatás. —

Hubay Miklós: Ahol a nap hallgat
Élet és Irodalom, 1962. dec. 22 – 8 lap

MDK

Ferenczy Károly, festöm.
1862-1917

Müteremben. J.fönn balra: Ferenczy. Vászon.
74-64

Fekvö női akt. J.alul balra: Ferenczy. Vászon
76 x 96

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.
Kat. 10.1.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatói.

Artner Tivadar: A magyar művészet 1800–1945
Élet és Irodalom, 1962. szeptember 8 – 7 lap.

MDK

Ferenczy Károly

József et eladják testvérei

Három királyok

Rózsaffy Dezső dr.: Ferenczy Károly. A Mügyüjtő 1929.2.sz. 43.l.

MDK

Ferenczy Károly

Hegyi beszéd

Hazatérő favágók

Rózsaffy Dezső dr.: Ferenczy Károly. A Mügyüjtő 1929.2.sz. 43.l.

MDK

Ferenczy Károly

Nyári est, repr.

Fürdés előtt, repr.

Rózsaffy Dezső dr.: Ferenczy Károly. A Mügyüjtő 1929.2.sz. 47,5o.l.

MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

Pieta. 1913. Ceruza és tuss.

Szépm.Muz. graf. oszt.61.kiáll. /1931/ Uj/ szerzemények. 22.1.

22.1.

Fexenczy Sándor

festő

M.D.K.

Méltatás.

M. Heil Olga: Thorma János művészetéről

Művészet, 1963. junius – 16 lap

MDK

Ferenczy Károly

/d.m./ Beszélgetés Réti Istvánnal. Magyarország 1939. aug. 22.

MDK

Ferenczy Károly

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 439.l.

MDK

Ferenczy Károly

Testvérek, repr.

Cigánylány, repr.

Október, repr.

Ferenczy K. emlékkiáll. Híd 1940. 3.sz. okt. 11.

MDK

Ferenczy Károly

Önarckép, repr.

Hazafelé, repr.

Napos délelőtt, repr.

Ferenczy K. emlékkiáll. Hid 1940. 3.sz. okt. 11.

MDK

Ferenczy Károly

Kettős arckép, repr.

Márciusi este, repr.

Ferenczy K. emlékkiáll. Hid 1940. 3.sz. okt. 11.

MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

Önarckép

. Csók István arcképe

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926. 6. sz. 316.l.

MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

Önarckép 1893.,repr.

Tékozló fiu

Englischgarten

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926. 6. sz. 306,316.l.

MDK

Ferenczy Károly /1862-1917/

Madárdal

Ádám

Orfeusz

Réti I.: A harminc éves Nagybánya. Magyar Művészet 1926. 6. sz.

316.l.

MDK

Ferenczy Károly

A 70 éves Réti István... Esti Kurir 1943. jan. 8.

MDK

Ferenczy Károly

A nagybányai művésztelep. Művészet 1910.
350.l.

MDK

Ferenczy Károly

Petrovics MM X

MDK

Ferenczy Károly

Lovagló gyermekek, repr.

Petrovics MM 61.1.

MDK

Ferenczy Károly

Fiuképmás, repr.

Petrovics MM 63.1.

MDK

Ferenczy Károly

A Szépmüv. Muzeum tárlatai. Képzőművészet
1934. VIII. évf. 74. sz. 136.l.

MDK

Ferenczy Károly

Kenessey P.: Nagybánya hazatért. Magyarország 1940. szept. 7.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Ferenczy Károly

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
795.1.

MDK

Ferenczy Károly

Fürdőző fiuk

Hazatérő favágók

Réti I.: Nagybánya. A Műbarát 1922. II. 11-12. sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Olvasó férfi

Gyermekek ponnykon

Réti I.: Nagybánya. A Mübarát 1922. II. 11-12. sz. 222.l.

MDK

Ferenczy Károly

Szinyei-Merse Pál arcképe

Józsefet eladják testvérei

Magyar Iparművészet 1937.

181.l.

Ferenczy Károly festő

1964

Tárlatvezetésen ismertetik.

–: A hét vége kulturális programjai 12

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jún. 18.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A konyhakert, festm.

Férfi tanulmányfej,"

Lombtanulmány, "

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. lot 11 1.

MDK

Ferenczy Károly

Tavaszi táj, of.

Szépmüv. Muz. uj szerzemények. 1946.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Lovasok az erdőben, of.

Fekvő női akt, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 2e 1.

Ferenczy Károly, festő MDK

Lyka Károly művészettörténész
és esztetikus az elsők közt kiszolott
Ferenczy elismertetéséért

Máté György: A Tanár Kornál, születésnapon.
Népszabadság, bp. 1959, jan. 4. 8. l.

Ferenczy Károly [festő]

MDK

"A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata megvalósitotta végre régi tervét: kiváló művészek képeinek reprodukcióival diszitett levelezőlapokat bocsát ki."

A magyar mesterek közül

Munkácsy, Paál, Ferenczy Károly, Koszta és Derkovits, az élő alkotók közül Bernáth, Csók, Domanovszky és mások művei szerepelnek a képeken, melyek ára 1.5o Ft.

M.: A Képzőművészeti Alap.....

Esti Hirlap, II.évf.1o9.sz. 1957.máj.12.vas. 2.oldal

Ferencz Károly festő

Magyar Nemzet XI. 1957 dec. 23. 5.

MDK

Ferenczy Károly

Levétel a keresztről, repr.

Bíró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Ferenczy Károly festőmüv.

Hegyi beszéd

Józsefet eladják testvérei

Ábrahám áldozata

Három királyok

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle,
1927. nov. sz. 297 l.

MDK

Ferenczy Károly

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle,

1927. nov. sz. 296 l.

Ferencsy Károly

Vizi és légszivattyúk. Budapest Gazdas.

1917. szov. no. 296 l.

MDK

Ferenczy Károly

Müvészet. 1906. 143 l.

MGK

Peterson Ketroly

Milvaseet. 1906. 143 l.

FERENCZY Károly festő

M.D.K.

1912-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 330.l.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1911-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya, Bp. 1954. 329.l.

N.B.J.

M.D.K.

FERENCZY Károly bertő.

1914.-ben Nagybányán dolgo zott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954

Ferenczy Károly MDK

Csók István Münchenben ismerkedett meg és kötött életre szóló barátságot vele

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 10. l.

Ferenczy Károly MDK

Párizsban, ugyanugy mint Iványi-Grünwald és Csók, a Julian szabadiskolát látogatta, s egyetértett Csókkal a realistákhoz való csatlakozásban.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 11. 1.

Ferenczy Károly MDK

Neve felsorolva azok között a müvészek között, akik 1897-ben a nagybányai festőtelepen dolgoztak.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 16. l.

Ferenczy Károly MDK

Csók és Ferenczy művészetének összehasonlítása, a "Kilátás a rózsák közül" elemzése kapcsán.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 36. l.

Ferenczy Károly MDK

A "Kavicshajigáló fiuk"-at 189o-ben festette

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.22.l.

Ferenczy Károly MDK

Első müveire kevéssé hatott Hollósy,de a Nagybányára költözés előtti években még rá is hatással volt.Ez mutatják "Lányok virágokat gondoznak"/1889/,"Kavicshajigáló fiuk"/189o/,"Kertészek"/1891/,"Válás"/1892/, "Madárdal"/1893/,"A csavargóébredése"/1894/, "Olvasó férfi fatörzsön" c. képei. Festészet progresszív jelentősége.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.25.l.

Ferenczy Károly MDK

Október.Részlet.Szines repr.2.sz.képtábla

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.25.l.

Ferenczy Károly MDK

Később kiderült,hogy a szegényparasztokat is csak modelleknek tekintette,s azt fejtegette,hogy a figura csak ürügy bizonyos festészeti feladatok megoldására.

Réti szerint Nagybánya minden értékes vivmányát azonositani lehet Ferenczy nézeteivel.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.Bp.1959.28.l.

Ferenczy Károly MDK

A jelenkorra aktualizált Hegyibeszéd ~~is~~/1897/ is példa arra, hogy a a századforduló radikális szelleme a festőket magával ragadta.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959. ~~20xxx~~ 31.l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

Dudha Mária: Ferenczy Bein kiállítása.
Magyar Nemzet, 1959. május 24

Pl.

Ferenczy Károly, festő. /1862-1917/

Testvérek,	of.-
Férfi képmás,	cer.-
Tanulmányfejek, /22x14/	"
Tanulmányfejek, /22x14/	"
Tanulmányfejek, /11x 9/	"

Tanulmány a vörösbátteres nagy aakthoz. Szénr.-

Árv. Közl. 193o jun.r. rk.sz.- 54.aukc.- 18.l.

MDK

Ferenczy Károly, festő.

Külvárosi hajnal, of.-

Bazsarózsacsendélet, "

Lombtanulmány, "

Árv. Közl. 1930 jun.3.rk.sz.- 54.aukc. -18.l.

MDK

Ferenczy Károly, festő.

Pihenés. Of.-

OMKT-Vánd. kiáll. 1910 szept. 8-dec. 27-ig.

Tm. - Hornyánszky V. kny. 77. l.

MOK

Ferenczy Károly, festő.

Hid. Of.

Szent György Céh, XXIX. műv. graf. anke. – 1919.
IX. 29. – X. 2. – A Gyüjtő V. évf. 5-n. – Kül. n. – 72. l.

Ferenczy Károly MDK

A Studio 1901 februári száma közölte Tahi Antalnak a magyar müvészetről irt cikkét, mely megmlékezett Ferenczy müveiről is.

A Studio a magyar müvészekről.
Mücsarnok.1901.11.174.1.

A Studio a magyar művészekről.
Megjelenik 1901. II. évf. 1.

Ferenczy Károly MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől a Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete áprilisban müveket vásárolt.

Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok.19o1.14.sz.2o1.1.

Ferenczy Károly MDK

"Csendélet" c. olajfestményét megvásárolta Andrássy Gyula gróf.

Vásárlások a Tavaszi Nemzetközi Kiállitáson. Mücsarnok.19ol.15.sz.214.l.

MDK

Ferenczy [Károly festőművész]

(A nagybányai mesterek egyikeként említve, aki később az absztrakció felé valadt.)

Dorogi Imre: Parobek Alajos 1896–1947.

Tiszatáj, Szeged, 1947. aug.–szept. I. évf. 6–7. sz. 79. l.

Ferenczy Károly, festő MDK.

Rippl-Rónai József a Somogyi Vörös Újság 1919. május 22-i számában megjelent nyilatkozatában említette meg, hogy öccse: Rippl-Rónai Gödön, értékes képgyűjteményét — benne Ferenczy művet is! — a proletárdiktatúra művészi céljaira ajánlotta fel. (Múzeum!)

Rippl-Rónai József: Az új társadalom nagy előny

Népszabadság, Bp. 1959. március 21. 12. l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tengerparton, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

19 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tengerparton, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

18 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Nagybányai részlet, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk. 19 l.

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Nagybányai tésztalet, of.

Irvarész Kiadó. 1956. Tabv. 2.rés. 19 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Cigányok, festm.

Gesztenyefák alatt, festm.

Fekvő akt barna drapériával, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.
11-12 l.

Ferencsy Károly, 1862-1917.

Gigányok, festm.

Csavargyerek alatt, festm.

Fekvő akt barna drapériával, festm.

Ernst Múz. 75. sorz. 1937. ápr.

11-12 1.

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Fiatal fiu, festm.

Látomás, tusr.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

11-12 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tengerparton, of.

Nagybányai részlet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
16 l.

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Temperton, of.

Nagybányai részlet, of.

M.D.K.

FERENCZY Károly festő

1913.-ban Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

Ferenczy Károly, építész MDK.

Ferenczy Károly, az bsz. Műemléki felügyelőség tervezőmérnöke. A diósgyőri vár rekonstrukciójára vonatkozó — helyes! — terveit a Magyar Építőművészek Szövetsége műemléki bizottsága elvetette. Ez Miskolcon megütközést keltett.

Békés István: Királyasszonyok vára, Diósgyőr feltámad...

Népszabadság, zp. 1959. jún. 7. 8. l

Ferenczy Károly, festő

P/Dh.

Szerepel az aug. 20-án nyíló kiállításon.

– Rajz – és érem kiállítás a Nemzeti Galériában

Népszabadság, bzr. 1959. aug. 18.

10.l.

Ferenczy Károly MDK

Kritikai realizmus megerösödése a század végén. /1899/
"Hazatérő favágók" c. képének említése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.21.l.

MDK

Ferenczy Károly

Csernátony Zs: Szentendrei Művtelep kiáll.
Kis Ujs. 1951. okt. 16. 4 l.

Kömlőd (Komárom)

Szabadság-út 48. Hugonnay-kúria
lyes középrizalittal, hátsó hom
cizáló, 182o körül.

(Komárom vármegyei MKÉ V. Bp.. 1953)

MDK

Ferenczy Károly, sz. 1862.febr. 8. Bécs,
+1917, márc.18. Bp.

Tanulm. a Három királyokhoz, olaj
Dr.Schönherr Gyula és atyja, Schönherr Antal
arcképe, olaj
Szépmüv. Muz. uj szerzemények kiáll. 1924-26.
1926. okt. 11-12 l.

11 l.

kzati toronnyal, a kapu felett hege-
Épült 1739-ben, renoválták 1821,

MDK

Ferenczy Károly

Női arckép, olaj

Irod.

Arckép kiáll. Ernst Mus. 1952. aug. 7 l.

Fernczy Károly MDK

A pályabizottság dec.8-i ülésén neki itélte az Ipolyi-dijat/2ooo korona/ Ábrahám áldozata c., a Téli Kiállitáson kiállitott olajfestményéért.

Pályabiróságok ülései.
Mücsarnok.19o1.32.sz.382.1.

Ferenczy Károly MDK

1862-ben Bécsben született.Müvészi tanulmányait Rómában és Münchenben kezdte meg,majd 1886-ban és 1887-ben a nápolyi müvészeti akadémián folytatta,utóbb Párizsba került,hol 1887-től 1889-ig tartózkodott s Bouguerau-nak és Tony Robert Fleury-nek volt a tanitványa.Először 1889-ben az Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat őszi tárlatán lépett fel egy arcképpel és "Virágokat gondozó leányok" cimü festményével.

Pályabiróságok ülései.Mücsarnok.19ol.32.sz. 383.l.

Ferenczy Károly MDK

Több évet töltött Müncehnben, ahonnan visszatérve 1896 óta, néhány téli hónapok kivételével melyet Budapesten tölt, állandóan Nagybányán lakik. Amit az ezredéves orsz. kiállitás óta festett, a két nagybányai kiállitáson, a Mücsarnok legutóbbi téli kiállitásain és a Nemzeti Szalonban mutatta be. Illusztrálással is sokat foglalkozott /illusztrációk Kiss József költeményeinek diszkiadásához/, s plakátrajzoló is. Utolsó müvei közül feltünést keltett "Józsefet eladják testvérei", "Cigányok", stb.

Pályabiróságok ülései. Mücsarnok. 19ol. 32. sz. 382. l.

Ferenczy Károly MDK

1862-1917.

Müvészetének méltatása.Hivatkozás alább emlitett képekre.

"Márciusi est."19o2.o.v.Magyar Nemzeti Galéria.
Repr.12.sz.kép.
"Festőnő".19o3.o.v.Magyar Nemzeti Galéria.
Rerp.11o.sz.kép.

Farkas Zoltán:Képzőművészetünk és Európa.
A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.
1959.123.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Lovasok

Női akt barna drapériával

Almásy-Tel. 3.auk. 1939. nov. 15 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Atléták, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

22 l.

NEK

MDK.

Ferenczy Károly

Müvei a Völgyessy gyüjteményben

Tiszatáj 1966 febr. 168.lap

MDK

Ferenczy Károly festőmüv.

a képzőmüv. tanács uj tagja.

Vállalkozók Közl. 1908. dec. 9. 8 l.

MDK

Ferenczy Károly

-ch: Könyvszemle. Szépmüvészet, 1941. 1.sz.
34 l.

MDK

Ferenczy Károly

Szentendrei Művésztelep kiáll. 1951. okt.

zal, lábánál szikla előtt Fájdalmas

MDK

Ferenczy Károly

Magyar művészek Oroszországban.
Műcsarnok, 1899. 26.sz. 4o5 l.

Ferenczy Károly

MDK

"Három királyok"

54.o.

68-70.o.

73.o.

Németh Lajos: Hollósy Simon és kora művészete. Bp. 1956.

Ferenczy Károly MDK

Repr. /Képtábla a szöveg után/:

27. Kettős arckép. 1938. o.v. 141,8x163. cm.

Magy. Nemz. Gal. tul.

Oelmacher Anna /szerk./: Dési Huber István a művészetről. Bp. 1959.

r. D.K.

FERENCZY Károly festő

Nagybányai festő

Gál: Ruzicskay Bp. 1948. 15. l.

Ferenczy Károly MDK

Dési Huber cikke a "Népszava" 1942 ápr. 19-i számában:

"Visszatekintés Ferenczy Károly művészetére."

közli:

Oelmacher Anna/szerk/: Dési Huber István a művészetről. Bp. 1959.

113-116.o.

MÜVTÖRT DOK.

FERENCZY KÁROLY
festő

Népszabadság 1957.
245.sz.X.17.4.lap.

Ferenczy Károly festő

/Oelmacher Anna cikkében/

Népszabadság
1957 29.sz. febr. 3. 13.lap

Ferenczy Károly

Magyar Grafika

Magyar Nemzet
1950.VI.é.233.sz.
Széch.kvt.

Végvári Lajos

MÜVTÖRT DOK.

FERENCZY KÁROLY festőm.

A szentendrei müvésztelep jubiláris kiállitása.

Artner T.

Szabad Nép 1956.
aug.21.232.sz.4.old.

Ferenczy Károly

Szobrát a Margitszi-
geten állítják fel.

Magyar Nemzet 1966. jún. 23.

Theorem Nabla

Nabla x Laplace-

Tag: Nabla Abs 23.

Frenczy Károly

Egy József mestere volt.

Napló (Nemzeti Színház) 1966. jún. 19.

Kruczay Károly

Egry József mestere volt.

Komárom Megyei Dolgozók napja 1966. jún. 19.

-1-

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„Anya gyermekével, 1912." c.
képét közli a lap a borítólap hülsején,
ebből az alkalomból, hogy rezletesen be-
számol Genthon István „Ferenczy Károly"
c. doktori értekezésének 1965. II. 8-án a Nagy
Tud. Akadémián megtartott vitájáról. Az
opponensek általában a legnagyobb elismerés-
sel, zászlóhajtással köszöntettek Genthont,
ezt Ferenczyvel kapcsolatban Nagybányával
./.

Genthon István "Ferenczy Károly" c, müvének vitája
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1966. XV. évf. 1. sz.

52 - 58. old.

-2-

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

... és az odafűződő Gresham körnek is kijelölte helyét a magyar pikturában. Egyedül Németh Lajos utalt arra, de ő is inkább csak egy mellékmondatban, hogy a két csoportosuláson kívül voltak mások is - azonban ennek taglalása túllépte volna egyetlen művésznek szánt monográfia határait. Egyéknt a legnagyobb elismeréssel és megbecsüléssel nyilatkozott a szerzőről és műveiről. A szöveg közök még a „Nyilatok" 1911. képe látható

Genthon István "Ferenczy Károly" c, művének vitáj Művészettörténeti Értesitő, Bp.1966.XV.évf.1.sz.

52-58. old.

Ferenczy Károly
festő.

M.D.4

A művész munkásságáról írt
tanulmányt Bálint Aladár.

Petényi Iván: Bálint Aladár
Művészet, 1966. június – 17 lap.

Ferenczy Károly, festő MDK

Sírem lékének gipszpéldánya (Ferenczy Béni műve) került a múzeumba.

R. Gy.: Mai magyar művek a székesfehérvári Képtárban 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jún. 30.

FERENCZY KÁROLY, MIK

festőművek

„Pieta kompozíció" (1913)

Gulkon István: Ferenczy Károly Bp. 1953.

10 l,

FERENCZY KÁROLY, MDK

„festőnővek

– „Festőnő" (1903) fény effektusok kihasználása, ekentéthen

– „Halonyay Dezső arcképe (1904) amelynél (nincs, világítási probléma.

– „Fürdés előtt" (1904)

– „Vagos délelőtt" (1905)

– „Kettős arckép" (1908).

– „Vörösfal" (1910)

Genthon István: Ferenczy Károly. Bp. 1953.
9, 10 l

FERENCZY KÁROLY, MDK

festőművész –

– „Ésti hangulat lovakkal" (1899.)

– „Józsefet eladják testvérei" (1900), az ember és a természet viszonyának kutatása közben hol az egyik, hol a másik kerül előtérbe.

– „Hazatérő favágók", ebből az időből

– „Fürdés" (1902) a plein-air festés remeke,

– „Márciusi est" (1902).

Genthon István: Ferenczy Károly. Bp. 1953.
7, 8, 9, e

FERENCZY KÁROLY, MDK

festőművek

- 1896-ban letelepkik Nagybánján,
- 1902-ben iskolát alapít Réti, Grünwald, és Thorma társaságában a város támogatásával
- Első vakna „Kullós Ede arcképe (Párizs 1889.)
- „Hadárdal", „Önarckép" (1893) finom naturalismus.
- „Ádám" (1894), naturalismusból egyéni realismus felé halad

Genthon István: Ferenczy Károly. Bp. 1953.
5, 6, 7,

Ferenczy Károly festő M.O.K.

Női akt vörös háttérrel c. Zépe

Zept:

Z. Gács György: A festészet technologiája
Bp. 1954 5. Zép

Transcription not available.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Tanulmány a "Hegyi beszéd"-hez, of.

Árv. Közl. 4.rk.sz. szept. 91.sz. 18 1.
1939.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPMŰVELÉS

Ferenczy Károly

1968 AUG

Népművelés

Ferenczy Károly: KERTBEN

(Jánosi Ferenc reprodukciója)

XV. ÉVF. 8

ÁRA: 4,— Ft

minden nép

szabadságáért

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Ferenczy Károly mestere Ludwig Herterich - volt, akitől glatt Oskarné, Wildner Mária is tanult Münchenben.

Farkas Lothár: Glatt Oskarné, Wildner Mária
Művészet, 1966. június - 46 lap.

Ferencz Károly

A párizsi Petit Palais-ban rendezett magyar kiállításon szerepel.

The Times 1966. máj. 18.

Ferenczy Károly

Szobrát a Rangtnigeten
állítják fel.

Népnava 1966. jún. 23.

Ferenczy Károly

Egy József mestere volt.

Pestmegyei Hírlap 1966. jún. 19.

Ferenczy Károly, festő

+ IDh

1916-ban az Ernst Múzeumban, a ferenczy-család kiállításán az apa: ferenczy Károly s' három gyermeke: Béni, Noémi s' Valér vett részt.

Dersi Tamás: A pokloknat járt festi

2.

ESTI HIRLAP Ip. 1965. jún. 18.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

1912-ben kilép a Miénk vezetőségéből

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 70.l.

Ferenczy Károly

Postatakarékpénztár aukció kiállításán képével szerepelt.

PH. 930. III. 30.

	Bevétel		Kiadás	
	Pengő		Pengő	
zesen				
	Le a bevételt... ...			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

192..... cheque száma.....

A főpénztár:

.....

Ferenczy Károly

Három gyermekét ábrázoló vázlata, a Tamás Galéria kiáll.-án.

Ujság, 934.V.27.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

1903-as kiállitásához készült olajvázlata

Müve a gyüjteményben

Perneczky Géza: A Kiscelli Muzeum képzőművészeti gaj
galériája

Magyar Nemzet 1966. okt. 14. 4.l.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Műve szerepel Tompa Kálmán gyűjtemé-
nyének kiállításán.

Dunántúli Napló 1966. VI. 7.

Ferenczy Károly

Szerepelt a szegedi XX. századi magyar
művészet kiállításon.

Tiszatáj 1966. VI.

Ferenczy Károly

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiállitásán.

P.H.934.XII.8.

Ferenczy Károly

Szerepel a „magyar táj és életkép"
kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1927 I. 14.

Ferenczy Károly

Postatakarékpénztár aukcióján az árverési csarnokban képei szerepeltek.

MH. 930 III. 30.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.

Az 1902/3.évi Téli Kiállitáson a Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás diját a pályabiróság F.K.-nak itélte oda
"Márciusi est" c. olajfestményéért.

A Téli tárlat kitüntetései.
Mücsarnok.1902.6.sz. 32.1.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.-graf.

Fésülködö nö.-Tanulmány. Rajz. Repr. 377.l.

Müvészet.1905. 377.l.

MDK

Ferenczy Károly

Modern képtár. Müvészi Ipar. 1906. 112.1.

Koncz Antal /Orosháza, 1884

Ferenczy Károly MDK

Szerepelt az 1906 évi első vándorkiállitáson. /Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sátoraljaujhely, Debrecen, Gyöngyös/.

Dr. Zsadányi Guido: Szolnoki művészek az 1910-es felvidéki vádorkiállitáson.

JÁSZKUNSÁG. 1963. Jun. 78. lap.

MDK

Ferenczy Károly

E. G. I. 527.1.

MDK

Ferenczy Károly

Válás

A tékozló fiu hazatérése

A téli kiáll. a Mücsarnokban. Magyar Szalon 1893. jan. 243-244.l.

MDK

Ferenczy Károly

Férfi arckép, repr.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.

Koncz Antal /Orosháza, 1884

MDK.

Ferenczy Károly

Emlitve Dávid K.ciékkében

Jelenkor 1967 2.p.159.

MDK

Ferencsy Károly, festő

Tárlatvereté sen ismertetik.

– : A hét végi kulturális programból 13

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 9.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

nevét említik a pécsi Baranya megyei Muzeum Képzőművészeti kiállításán elhelyezett müveivel kapcsolatban:

Huba László: Budapest - Pécs - Mecsek

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 10. köt. 38 old.

M.D.K.

Ferenczy Károly,festő

József et eladják testvérei.Bpest.Magy.Nemzeti Galéria
Fekete repr.521.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A KultúravVilága.III.köt.A képzőművészetek,a zene,
a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Ferenczy Károly

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

Ferenczy Károly

festőművész

Nemzeti Szalon jubiláris kiállitása- képével szerepel.
Valóságos meglepetésekkel szolgál hat képe, közöttük a Vörös fal és a Testvérek, melyek a müvész legjelentősebb munkái közé sorolhatók.

Pesti Hirlap
1935.I.6.

Ferenczy Károly

Egy rajza, a Szépműv.Muz. új szerzeményei között.

M.O.934.XI.4.

FERENCZY KÁROLY ARCKÉPEI

ÍRTA: GENTHON ISTVÁN

A művészettörténeti irodalom eddig nagyrészt sajnálatosan mellőzte az életművek műfajszerinti vizsgálatát, osztályozását, szétdarabolását. Lehet, hogy statisztikusba ojtott szakértő kellene a munkához, mely azonban hasznos volna, s érdekes meglepetésekkel szolgálna. A pesti biedermeierre, Barabás, Marastoni és kisebb jelentőségű kortársaira gondolva az életkép világít előttünk, pedig, ami a nagy számok törvényét illeti, korukat az arcképfestés mindent lebíró zöme teszi jellegzetessé. Barabás végeláthatatlan életművét ki kell emelni a konvencionális arcképfestés parttalannak tűnő iszapjából. Hogy más példára is sor kerüljön a XIX. század festészetében, az akt korántsem játsza azt a szerepet, amit a Műcsarnok illusztrált katalógusai alapján hinnénk. Molnár József nevének említésekor ijedtszemű, fürdő, ruhátlan leányzók zsonganak az emlékezetben, pedig az említett festőt a Tátra vadregényes szépsége lényegesen többször ihlette meg, mint a késő biedermeiert megaranyozó élveteg, de mértéktartó tárgykör. Mindebből látszik, ideje lenne a tematikai vizsgálatokat megkezdeni.

Ferenczy Károly művészetét illetően is felmerülhet a kérdés: kompozíciói-e a legfontosabbak vagy tájképei, aktjai vagy arcképei? Szerencsére e nagy művész munkássága oly egységes, oly erősen összefeszülő, hogy nehéz lenne bármely műfajnak előnyt adni. Ha megkíséreljük munkásságát egyetlen szektorból, az arcképfestés szempontjából nézni, talán az a legérdekesebb, hogy a családról, barátokról és megrendelőkről festett képmások miként viszonylanak a többi vászonhoz. Magyarázzák őket vagy kapcsolatban sincsenek velük? Többet mondanak amazoknál vagy egyszerű függelékek? Jut-e belőlük a főművek illusztris sorozata közé vagy csak melléktermékként tengődnek?

A kutatás mai állása szerint Ferenczy Károly háromszázötvenegy képet festett. A szám nem nagy, különösen ha Rippl-Rónai életművével vetjük össze, mely tízszeresére tehető. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a nagybányaiak e vezéralakja nehezen, önmagával vívódva dolgozott, mindegyik képét, beleértve a legkisebbet is, egyforma becsvággyal és komolysággal festette, munkásságából teljesen hiányzik a műkereskedelem számára készült gyors és felületes alkotás. A három és félszáz vászonra terjedő életműből nyolcvanhárom arcképet ábrázol, ami arra vall, hogy e műfaj igen jelentékeny szerepet játszott alkotásaiban. Képeink egynegyed része arckép. Ha statisztikai alapon tovább taglaljuk e számot, kiderül, hogy az említett portrék közül hat önarcképet ábrázol, húsz a család tagjait, huszonhat a baráti körrel foglalkozik, rendelésre

Tudv. Tort. Lemlen. Bp. 1957

mindössze huszonkilenc készült, de csak huszonkét személyről, mert hét közülük előtanulmány az említett arcképhez.

Sajnálatos módon e művek igen jelentékeny sora lappang, a hivatalos nyilvántartás kartotékcéduláin nem szerepel. Lehet, hogy a bejelentési kötelezettségtől való idegenkedés az oka vagy a nemtörődömség, az is lehet, hogy a képek egy része már régebben külföldre került vagy mai tulajdonosa, ki esetleg örökölte, nem is tudja ki a szerző, hiszen Ferenczy Károly sok képét nem szignálta. Sajnálatos módon nagyon sok művét soha nem reprodukálták, s így még hiányos képünk sem lehet azokról, amelyek elvesztek szemünk elől.

A lappangó arcképek időrendben a következők: *Bukovinszky Artúrné* képmása, mely Szentendrén készült 1892-ben. Részletesen megfestett térdkép, világos színekkel a művész jellegzetes szentendrei modorában. *Somssich József* Münchenben, 1894-ben készült arcképe, melyről mind ez ideig csak Ferenczy Károly nekrológja emlékezett meg a Művészet c. folyóiratban. *Mrs. Johnson* arcképe, mely Nagybányán készült 1896-ban, Hollósy Simon egyik amerikai növendékének anyjáról s az Egyesült Államokba került. A modellt fák alatt ábrázolta napsütéses megvilágításban. *Jánossy Béla és nejének* kettős arcképe, Budapesten készült 1903 körül, életnagyságú ülő alakokkal. *Lukács József* térdképe, Budapest, 1905. *Lessner Richárdné* képmása ugyancsak Budapesten készült 1906-ban, a modellt gordonkával ábrázolja, s ellenőrizhetetlen hírek szerint Amerikába került. *Fialka Károly* arcképe, Budapest, 1908, melyet Krassó-Szörény megye rendelt a művésznél, díszmagyaros arckép, talán a lugosi városházán lappang. *Szalavszky Gyula* ugyancsak díszmagyaros arcképe, ugyanebből az évből vagy egy évvel későbbről, melyet Zsolna városa rendelt meg, s melynek vázlata Budapesten 1945-ben megsemmisült. *Léderer Rudolf fiának* és *leányának* képmása 1909-ből, csak annyit tudni, hogy az emlékkiállításon szerepeltek. *Csathó Ferenc* arcképének vázlata 1945-ben elégett, a kész képet, mely 1910-ben készült, az Országos Kaszinó őrizte, ma lappang. *Breitner Zsigmond* 1911-ben Budapesten festett arcképe, mely három példányban készült, s fatális módon mindhárom, kettő a Ferenczy család birtokában, harmadik az ábrázolt fiának tulajdonában 1945-ben megsemmisült. A legszomorúbb, hogy *Petrovics Elek*ről festett arcképe, mely talán 1912-ben készült (megfestési módja tudná megmondani, nem sokkal előbb-e), s mely csak az 1913-as Ernst Múzeumi kiállításon szerepelt, szintén azok közé tartozik, melyeknek nem lehet nyomára jutni. Akik emlékeznek rá, úgy tudják, hogy a Szépművészeti Múzeum nagy főigazgatóját ülve, könyvvel a kezében, félprofilban ábrázolta. A kép Petrovics tulajdonában volt, de nem tartozott azok közé, melyeket halálakor a múzeumnak hagyományozott.

E fájdalmas és hosszú lista talán idővel még megritkul, s említettek közül napvilágra kerül néhány alkotás. Bármennyire sajnálatos, hogy e tanulmány írása közben ismeretükről le kellett mondani, a fejlődési vonal, részletekbe menően, nélkülük is megrajzolható.

Az arcképek sorát egy pasztell *Önarckép* (1. kép) nyitja meg, mely még Gavosdián készül 1885-ben. Ferenczy Károly rajzkísérletei már 1878-ban elkezdődtek, de nagyobb igényű alkotásai között ez a pasztell az első. Szembenéző, bajuszos, szakállas fiatal férfit ábrázol, fehér gallérral, rőtszínű ruhá-

ban. Előadási módjában még igen sok a bátortalanság, noha kétségtelenül sikerült a hasonlóság jegyeit lerögzítenie. A beállítás feltűnő módon emlékeztet a később tárgyalandó müncheni Önarcképére, érett remekeinek egyikére.

1. Ferenczy Károly: Önarckép. 1885.

Négy évvel később Párizsban, 1889-ben festette első arcképét, melyet már teljesen magáénak vallott, barátjáról, *Kallós Ede* szobrászról. A kép a művészt kemény ingben, szürke nadrágban ábrázolja, mintha öltözködés közben kérte volna meg a festő, hogy üljön neki modellt. Finom elemző részletein kívül e rögtönzéses jellege teszi rendkívül rokonszenvessé. A vásznon a fehér ing dominál, a háttér szürke, kivéve a jobboldali barna ajtót. Ferenczy Károly ezt a képet tartotta első alkotásának, innen számította művészi pályafutását, bár tudomásunk van arról, hogy előtte már négy képet festett.

Szentendrei korszakából négy arcképét is ismerjük. Első ezek között *id. Ferenczy Károly*nak, a művész apjának képmása (2. kép), mely a szentendrei verandán, párnás karosszékben ülve, ősz hajjal, bajusszal és szakállal mutatja, nyári lila kabátban és kék nadrágban. Az előadásmód a szentendrei főműre, a Leányok virágokat gondoznak-ra emlékeztet, mellyel egy időben, 1889-ben készült. Mint a többi szentendrei képeken, itt is Bastien-Lepage hatása alatt a világos gyöngyházszürkés, finoman, rajzosan részletező előadásmód jellegzetes. Három évvel később ugyanott készült *Valér* fiáról kevés eszközzel megjelenített képmása, mely sajnos 1945-ben elpusztult, de fotográfiában megmaradt. A sötét hajú és sötét szemű hét éves fiú fehér ingben és rövid fehér nadrágban ül egy támlásszéken. A hangsúly az arcra tolódik, melynek erősen térbeli formaadásában, a bársonyos, sötét tüzű szemekben Renoir korai műveire emlékeztet, anélkül, hogy hatásra gondolnánk. Szentendrén készült még a művész bátyjának, *Ferenczy Ferenc*nek szembenéző, szőke szakállas és bajuszos, szürkeruhás képmása, zöld lombháttér elé állítva. *A művész nejé*nek kisméretű arcképe viszont, mely az előbbivel egy évben, 1892-ben, ugyancsak Szentendrén készült, már elszakad Bastien-Lepage hatásától; az előadás pasztózusabbá vált és emelkedett felfogásával a müncheni, természettel összeforró stílus előfutára.

A müncheni termés első, s egyben legnagyobb jelentőségű darabja az 1893-ban készült szembenéző *Önarckép*, egész munkásságának egyik legemlékezetesebb remeke. Itt már Bastien-Lepage ösztönzésének nyoma sem érezhető. Az egyik hatás azonban nem adott helyt egy másiknak. A művész

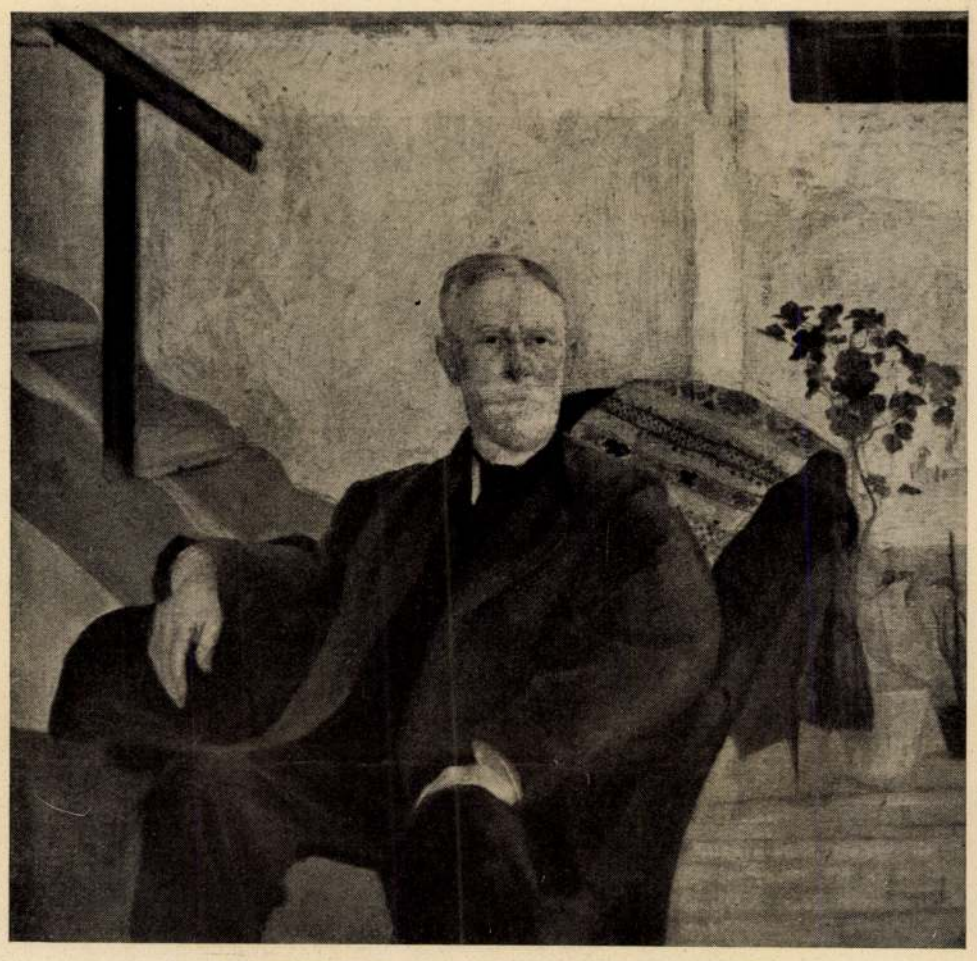

2. Ferenczy Károly: id. Ferenczy Károly. 1889.

elindult útján, ettől kezdve mondanivalóit következetesen mindig önmagából fejlesztette. A néző nem tudja mit csodáljon jobban e képen, a szinte eszköznélküli egyszerűséget vagy a magasztos csendet, melyben az ember és a természet összeolvad. A személyi jegyeken túl ez az önarckép az egyénitől a tipikus felé formálódik át és módosul: tulajdonképp már nem a festő és a természet meghitt és egyben ünnepélyes viszonyáról van itt szó, hanem sokkal átfogóbbról, az ember jelenlétéről a fákkal, lombokkal meghintett természetben. A művész, ki szinte meghökkentő őszinteséggel néz szemünkbe, biztos a dolgában és mégis, mintha elfogódottnak látszana. Az önarcképnél nincs leleplezőbb műfaj, szinte úgy tűnik, kaján kritikusok mulattatására született. De nehezen hihető, hogy ez a müncheni önvallomás tavaszias igézetével meg ne fogná a legzsörtölődőbb nézőt is. Ugyanebben az évben készült a művész kislányáról, *Noémi*ról egy igénytelennek látszó, de rendkívül becses, kisméretű kép, mely a szőkefürtü kislányt lilásszürke ruhában, sötét

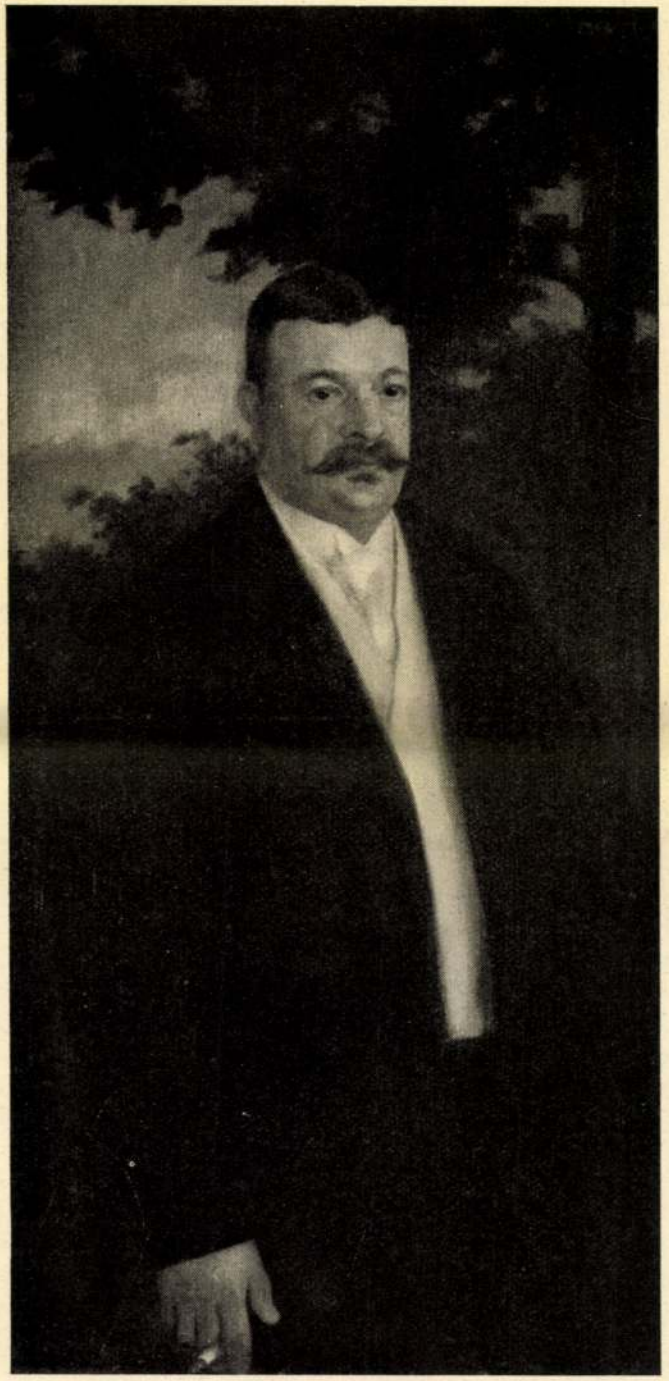

3. Ferenczy Károly: Herzl Mór. 1895.

háttér előtt ábrázolja. A ruha aránylag vázlatos, a figyelmet itt is a fej hívja magára, a kissé megszeppent gyereklány feje, melynek kifejezése különösen jól sikerült.

Nagyobb méretű, s a művész munkásságában szokatlanul esetleges jellegű *Béni* fiáról Münchenben, 1894-ben festett arcképe. A kisfiú vörös, egybeszabott szoknyás ruhában, fehér nyakfodorral áll, fejét kissé jobbra hajtja, s durcásan néz felfelé. A mimika, a grimász Ferenczy arcképművészetében ez egyszer jelenik meg, amit a gyermekábrázolás igazol. Az ugyanebben az évben festett *Bimbi* című arckép, mely a művész másik fiáról, Valérről készült, tanulmányszerűen hat, bár az ábrázolt friss, gyermeki mosolya igen rokonszenves.

A müncheni korszak legreprezentatívabb jellegű, készre festett portréja *Csók István*ról készült. A kor hivatalos jellegű képmásaival van kapcsolatban, de a konvencionális beállítottságon átvilágít a jóbaráti szeretet. Ami színezését illeti, egyike a művész legkevésbé igényes képeinek, a sötét ruha és a zöld lombháttér kapcsolatát sehol élénkebb effektus meg nem zavarja. Garmischban, München mellett készült 1895-ben egy fiatal munkás mellképe, mely Federigo címen ismeretes. Széles arcú, nagyhajú, bajuszos és szakállas fiatal germán kissé felfelé néző arcképe. Talán eredetileg tanulmánynak készült, nagyobb kompozícióhoz, csak féllábbal tartozik e sorozatba.

Eddig soha reprodukálásra nem került *Herzl Mór* arcképe (3. kép), mely Budapesten készült 1895-ben, s 1935-ben ajándékképpen került a Szépművészeti Múzeumba. Ferenczy Károly első megrendelésre festett arcképe ez, melynek kedvéért többször Münchenből Budapestre utazott, s melyről leveleiben is említést tesz. Sajnos látszik, hogy megrendelésre készült. Szabadban álló, középkorú bajuszos férfi térdképe, fekete ruhában és fehér mellényben, jobbkezében cigarettával. A beállítás kissé kényszeredett, amit az ünnepélyes ruházat is aláhúz. De az arcot szélesen, nagyvonalúan sikerült összefoglalnia, s meggyőzően a tájháttér elé állítania. Az utolsó müncheni portrét, mely ismét *Valér*ról készült, 1895-ben csak reprodukcióból ismerjük. Az ábrázolt fekete trikóban, bábos korlát előtt áll, a világítás tompán szűrődik át a lombokon.

Nagybányán letelepedve Ferenczy Károly hozzákezdett nagyméretű, tájháttér elé állított bibliai kompozícióihoz. Ezekkel egy időben készültek Kiss József verseihez illusztrációi, melyek a szecesszionizmus erős hatását mutatják. *Kiss Józsefet*, ki 1896-ban Nagybányán járt, hogy könyvének díszítését az ottani, az évben alakult festőkolónia tagjaival megbeszélje, kétszer is lefestette. Csak a tanulmányfej ismeretes, mely a Ferenczy család birtokából az Országos Zsidó Múzeumba került. Nem sokkal kisebb mint a kész kép, mely Ernst Lajosé volt és ma lappang. De a vázlat magában is mutatja azt az érdekes tényt, hogy Ferenczy szecesszionista grafikáival egy időben, a költő képmásában egyáltalán nem használt fel szecesszionista elemeket. Az arckép igen karakteres, bár széles, nagy formákból alakított.

Ettől kezdve Nagybányán, télen pedig Budapesten készültek a további képmások, hol baráti szívességből, hol megrendelésre. Megrendelt arckép *Révay Mór Jánosné*é, az ismert kiadó feleségének képmása, mely nagyvonalú összegezés, bár az alak póza kissé teátrális, túlzottan lírai jellegű. Egy évvel

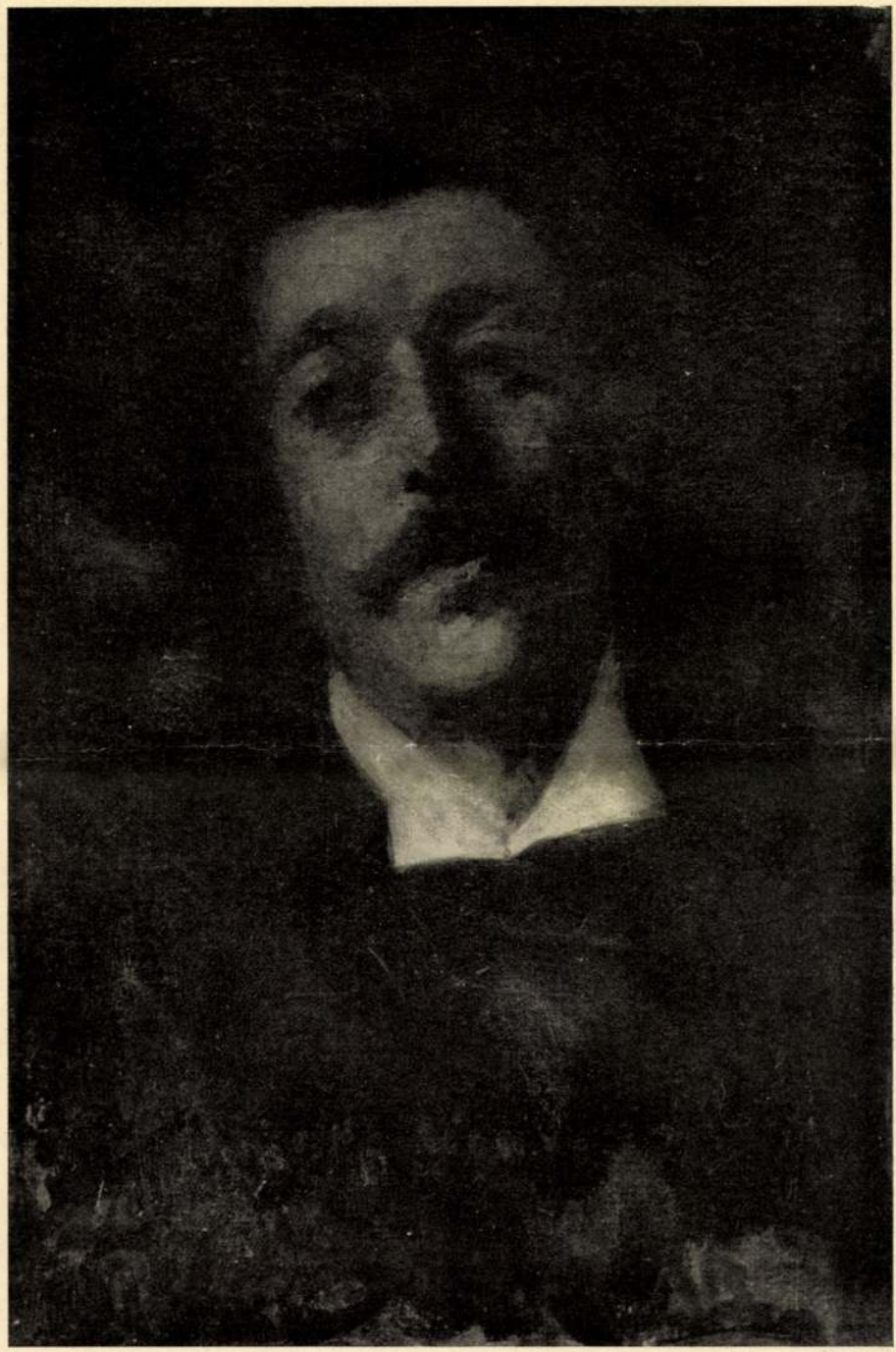

4. Ferenczy Károly: Herrer Cézár. 1899.

később, 1897-ben festette *Gömöry Olivér* arcképét, mely ma szintén lappang, de fényképről ismeretes. Az átható tekintetű, összekulcsolt karokkal ábrázolt modell Ferenczy baráti köréhez tartozott, a kép pszichológizáló törekvése mintegy éreztetni akarja azt, hogy Gömöry sokat foglalkozott a hipnotizmus és okkultizmus kérdéseivel. Ugyancsak baráti portré *Herrer Cézár* (4. kép) Nagybányán lakó festőművész 1889-ből való remekművű képmása, mely még soha reprodukálásra nem került. A szépen rajzolt, kissé lírai kifejezésű férfifej Ferenczy e pantheisztikus és misztikus korszakának titokzatos fényekben csillogó, elragadó alkotása.

Ugyanebben az évben, 1899-ben készült három arcképe Budapesten, a baráti Mannó család tagjairól és rokonairól. *Joanovits György* képmása, kissé merevebb és szigorúbban traktált rokona a müncheni önarcképnek, s mint az, frontálisan, de semleges, sötét háttér előtt. A Morvay-házaspár arcképei élénkebbek, merevségük pillanatnyi mozdulatban oldódik fel. *Morvay Jenő* felöltőben, kalapját tartva, mintha hirtelen felnézne, felesége *Mannó Katalin* süppedő karosszékben ül és ábrándozva tekint maga elé. A három portré közül karakterábrázolást illetően talán Morvaynéé a legsikerültebb.

A plein-air képek idejében készült a művész napsütéses *Önarcképe*. Idegen férfi tekint reánk, nem a megszokott Ferenczy Károly-arc, bajusza és szakálla hiányzik, fehér sapka van a fején s hunyorogva néz szembe az erős napsütésben. A formák a fény bontó hatása alatt fellazultak, de nem vesztették el eredeti, nem látott, hanem tudott összefüggéseiket, mint ami Ferenczy Károly plein-air képeire általában jellemző. Egy időben készült a Gesztenyefák című vászonnal, mely ugyanezt a festői állásfoglalást mutatja ; a napfény rátűz a dús lombozatra, de a hatalmas fa leveles tömegével organikus egység marad, nem hasad szét fény- és árnyék-pászmákra, mint amire annyi példa akad a francia impresszionizmus tájképfestészetében. Ugynebben az évben 1900-ban, Nagybányán készült kisméretű *Önarcképe* bajusszal, de szakáll nélkül. Az ábrázolás csak a fejre szorítkozik, a kép a nyak alatt véget ér, ami kis mérete ellenére monumentálissá teszi.

A kettős és hármas arcképek sorozatát a Nagybányán, 1901-ben festett *Valér és Béni* című kép nyitja meg, mely igen változatos, valószínűleg nem került befejezésre. Balra Valér áll kockás pulóverben és jobbra lefelé néz. A nagyhajú, alacsonyabb Béni szemben áll. A képet a szobába szűrődő napsütés világítja meg, háttérben szoborfej és váza látható.

E korszak egyik főműve *ifj. Hegedüs Sándor*ról az íróról készült. Mindkét példányát a Szépművészeti Múzeum őrzi, s igen érdekes megfigyelésekre ad alkalmat a két kép összevetése. A vázlat és a kész példány egyaránt nagyméretű, csak öt centiméterrel különbözik nagyságban egymástól. Első pillanatban nehéz megmondani, melyik az előtanulmány és melyik a végleges kép, ami a művész gondosságára jellemző. A kész kép talán egy kicsit keményebb és hidegebb mint a tanulmánya, ami azonban korántsem jelenti azt, hogy az akademikus portré kívánalmai szerint készült volna. Az érdekes, magyarázó mozdulatú jobb kéz frissen lendül meg a levegőben. A modell szigorúan vizsgálódva néz a művész szemébe. Mintha most hagyott volna abba egy mondatot, melynek pontos megfogalmazására súlyt helyezett. Felöltője balkezén lóg,

következő pillanatban odanyúl az asztalon heverő kalapjához, s indul is. E sokat dolgozó, sokat beszélő, vitatkozni szerető, de mélyebb nyomokat nem hagyó magyar író többet kapott ez arcképben, mint amennyi járt neki.

Lírai mű és több szeretettel készült *Komjáthy Gyula* arcképe Nagybányán, 1902-ben. Álló férfi térdképe, ki csendesen mereng s jobb kezével széktámlába fogódzik. Az ábrázolt a művész baráti köréhez tartozott, mint ismeretes, modellt is állt baráti szívességből : a Dombtetőn című kép álló férfialakja róla készült.

Újabb kettős arckép *Schönherr Antal és Gyula* képmása 1902-ből, a Szépművészeti Múzeumban. Apa és fia ülnek egymás mellett, az apa kissé sértődötten, zsémbes arckifejezéssel, maga elé tekintve, Gyula fia pedig, a jónevű történész, Nagybánya szülötte, fiatalon és bizakodva néz a világba. A képen nem látszik, hogy a művész súlyos vívódások árán festette meg. Az arcok modellállása friss, a kompozíció ritmusa hibátlan. A rendkívül vastag festékréteg, mely különösen a kép felső részén figyelhető meg, arra vall, hogy a művész nem egyszer, hanem talán tucatszor is átfestette.

Méretre legnagyobb, pátosszal teli *Önarcképe*, mely ugyancsak a Szépművészeti Múzeumban van, 1903-ban készült Nagybányán. A művészt munkája közben ábrázolja, barna műtermi kabátban, nyitott gallérral, amint balkezében ecsetet emel, jobbjában palettát tart. Az erősen összefoglaló jellegű előadási mód komor nagyvonalúsággal egyesül. A kép előre mutat a késői, sommás módon alakított vásznak felé. Ugyanebben az évben készült *Noémi* arcképe : kibontott hajjal, fején barna sapkával. Kezelése az önarcképhez képest kissé részletezőbb, szelleme nem patetikus, hanem rendkívül közvetlen és bensőséges.

*Herrer Cézár*ról az említett szép arckép után öt évvel, 1904-ben újabb két arcképet festett, mindkettőn feleségével, kettős arcképben ábrázolva. A vázlat, melyet letétként a Szépművészeti Múzeum őriz, lényegesen frissebb és dúsabb festőiségű, mint a kész kép (5. kép), mely a Herrer család birtokába van. Színben mindkettő igen tartózkodó, a férfi fekete ruháját, a nő fehér blúzát és barna szőrmét más színfolt nem élénkíti.

A portrésorozat egyik remekműve *Malonyai Dezső* művészeti író arcképe 1904-ből, a Szépművészeti Múzeumban. Az író kék házikabátban, jobb kezében könyvet tartva ül. Balra Verocchio mellszobrának gipsze látszik. A figyelve feltekintő fej és a szélesen előadott kék házikabát kiválóan ellensúlyozza egymást. Tisztán érezhető a monumentálisságra való törekvés, mely nemsokára legnagyobb remekműveiig vezet el. Kisméretű olajvázlatáról is tudnak, mely sajnos lappang.

Igen érdekes megfigyelésekre nyújt alkalmat egyik baráti köréhez tartozó nőismerőséről, *Andreevits Melanieről* készült arcképe. A képet a Szépművészeti Múzeum 1919-ben szerezte meg, a múzeum fényképgyűjteménye ugyanerről sokkal finomabbnak tűnő, régi fotográfiát őrzött, melyről azt kellett gondolni, hogy a kép variánsa. A művész fiának, Ferenczy Valérnak emlékezete szerint azonban nem így van. A képről első állapotában fotográfia készült, majd Ferenczy azt teljesen átfestette. A régi fotográfia alapján úgy tűnik, hogy az első megoldás sikerültebb volt, finomabb. Az ábrázoltat könnyű,

fehér ruhában mutatta, nem lila blúzban, mint a második. A ma is meglevő változat durvább és pasztózusabb, új részlet rajta a bal kéz mellett heverő fekete kalap, fehér strucctollakkal.

Ferenczy Károly arcképfestésének kétségtelenül legnagyobb remeke *Béni* fiáról Nagybányán, 1906-ban festett arcképe. A derékon alul ábrázolt tizenhat éves fiú szemben áll. Haja középen kettéválasztott. Barna bársonyruhát visel, a nyaknál zárt, vörös pullóvere kilátszik. Bal kezét kabátzsebébe dugja, de nagyujja kinn maradt, jobb kezével támaszkodik. Igazi monumentális arckép a legjobb értelemben, csak a lényegesnek nagyvonalú megjelenítésével. A kifejező erő nagyszabású formával és mértéktartó színezéssel párosul. A magyar arcképfestészetnek kevés ilyen remeke adad, mint e portré, pedig e műfajban emlékezetes sorozattal büszkélkedhetünk.

Az egyre sűrűbben Budapesten töltött téli hónapokban sorra feltünedeznek a megrendelésre készült arcképek. A modellek javarészt a vagyonosabb nagypolgári rétegből kerültek ki, arisztokrata megrendelői Ferenczy Károlynak sohasem voltak. Az arisztokrácia nem vett tudomást a fejlődésről, megmaradt Benczur Gyula és akadémikus követői mellett. *Weiner Adolfnéről* 1907-ben festett arcképe friss, önkéntelen pózzal próbálja az ábrázolt kevéssé jelentékeny voltát rokonesznvessé tenni. A középkorú asszony jobbra dől karosszékében, s könyökére támaszkodik, legjobban sikerült dús, felfelé fésült puhafürtű haja, s a szürke ruháján virító rózsaszál. Ide csatlakozik *Grünwald Vilmosról* és *nejéről* készült egy-egy különálló portréja. Az asszony fehér blúzban, nagy kék kalapban ül, két kezét barna karmantyúba dugva. Balra a háttérben az 1905-ben festett Tavaszi táj című kép fele látható, mellette kék drapéria. E közvetlen, jól megfigyelt és festői erényekkel ékes alkotással szemben a férfi arcképe modoros pózával, unalmas fekete zsaketjével lényegesen konvencionálisabb. Ennél sokkal monumentálisabb hatású *Groedel Hermann* gyáros arcképe. A hatalmas aggastyán karosszékben ül és szúrós szemekkel néz maga elé. Sajnos a kép a Felvidéken vagy Csehországban lappang, csak kiváló rajzvázlatát ismerjük, mely a Képzőművészeti Főiskola tulajdona.

Ismét a monumentális megjelenítést keresi a hatalmas *Kettős arckép*, mely Nagybányán készült 1908-ban Béni fiáról és Noémi leányáról. Balra Béni ül fekete nadrágban, ujjas szürke pulóverben, jobbjával támaszkodva, bal karját fejére fektetve. Jobbra Noémi áll, összefont karokkal, fehér csipkeruhában. A háttér intenzív kobaldkék színe az egész kompozíciót átöleli és egybefogja. A fiú póza erőszakoltnak látszik, de a kompozíció ritmusa feloldja e különlegességet. Ugyanebből az évből való *Bukovinszky Péter* arcképe, lapossapkás fiatal fiúé, nyakában csipkegallérral. E színpadias vagy régieskedő csipkegallér mintha múzeumi emlékeket idézne némi iróniával.

A Nagybányával szoros kapcsolatban álló, nagyobbrészt Budapesten készült arcképsorozat egyik legvonzóbb darabja *Bálint Zoltánné*, a későbbi *Lobmayer Gézáné*, álló térdképe. A kedves mosolygós, nagyfrizurájú szépasszony bal felé néz, kockás blúzán fehér, hosszan lelógó szőrmével, melyet baljával fog. Az arckép 1909-ben készült, láthatóan a látványban való gyönyörködéssel.

5. Ferenczy Károly: A Herrer-házaspár. 1904.

A késői évek terméséből elsősorban *Szinyei Merse Pál* képmását kell említeni, melynek vázlata a Szépművészeti Múzeumé; végleges fogalmazása a marosvásárhelyi Kultúrpalotában függ. 1910 decemberében készült, a mestert kissé jobbra hajolva, kékhuzatos pamlagon ülve ábrázolja, amint baljában cigarettát tart. A kész kép kissé nagyobb, részletezőbb, színei élénkebbek. Ugyanebben az évben készült egy *Önarcképe*, mely a Fővárosi Képtár tulajdona volt. Életnagyságú mellkép, zöldes, semleges háttér elé állítva. Újabban bukkant fel a művész nagybátyjának, *Ferenczy Ferencnek* mellképe, mely feltehetően ugyanebben az évben készült és a bajuszos modellt úgyszólván teljesen profilban ábrázolja.

Ferenczy Károly legismertebb portré-csoportjához tartozik a *Hármas arckép*, melynek legkészebb példánya a Szépművészeti Múzeum tulajdona. Az első vázlat, mely talán nagyobb méretű volt, mint a végleges kompozíció, Nagybányán lappang. 1940-ben Neményi Bertalan tulajdonában volt egy másik változata, melyről a baloldalt ülő Béni alakját, túl vázlatos volta miatt

levágták. A Szépművészeti Múzeum példánya a három Ferenczy gyermeket hasonló kompozícióban ábrázolja. Balra Béni ül, középen Valér, ki jobb tenyerére támaszkodik, jobbra Noémi, ki két testvére felé fordul. Ez a kompozíció már Ferenczy összegező korszakából származik, ugyanaz a nyugodt, szinte zenei jellegű ritmus jellemzi, mint késői nagy aktos kompozícióit.

Szakállas *Béni* fiát 1912-ben háromszor is megfestette. A karfára támaszkodó, fejét balra hajtó férfi mellképe semleges háttér előtt jelenik meg. Legkészebb köztük Jaulusz Borbála tulajdona (6. kép), de a legkifejezőbb lírai szépségű az volt, mely Hatvany Ferenc gyűjteményében függött, s a második világháború idején elpusztult.

E késői évek termése közé tartozik egy *Vidéki színésznőről* készült két arcképe 1912-ből. Az egyik kifejezetten portrészerű, a modellt magas kalapban, áttört virágmintás blúzban, ülve ábrázolja, hosszú keztyűkkel. A másik egészalakos, fél-életnagyságú portré. A színésznő fehér ruhában, hátratett kezekkel áll a fal előtt. E két arckép témájánál és felfogásánál fogva szinte kiesik a művész oeuvrejéből. Talán még jobban kiesik a következő évben, 1913-ban festett *Kalapos nő* című portré, mely nyilván modellről festett, vázlatos, álló térdkép. A csinosnak bajosan mondható nő szegényes ruhában, de mégis cicomásan, szomorúan mereng maga elé. Ezúttal mintha együttérzés csillanna fel a művész részéről a modell irányában, egy fajtája a szánalomnak, mely a testi rútság, az idő múlása és a pénztelenség hármas szomorúságát érzi át.

E fanyar bájú alkotás után már csak négy portré következik, valamennyi megrendelésre készült. *Weidinger Miksa és feleségének* képmása, mindkettő két példányban 1915-ben, *Schuler Gusztávnéé*, hasonlóan két példányban 1916-ban, és *Ernst Sándornéé*, mely a művész utolsó képmása, ugyanabban az évben. A férfiarckép ezúttal is konvencionális, Weidingernéé a kifejezés szépségével hat; kétségtelenül a legszebb köztük az Ernst Sándornéról készült profilarckép, a kék szín elragadó szinfóniájával.

Íme, valamennyi korszakában akad képmása, mely vetekszik jelentőségében a többi alkotásaival. A szentendrei finom naturalizmust id. Ferenczy Károly arcképe, Münchent az Önarckép, Nagybányát a Herrer-, Malonyay és Béni-portré, késői szintetikus stílusát a Hármas arckép, a Kalapos nő és Ernst Sándorné képmása méltóan szólaltatja meg.

Hátra lenne még Ferenczy Károly és a realizmus egymáshoz való viszonyának vizsgálata. Az elemző rész, gondolom mindenkit meggyőzhet arról, hogy sem a finom naturalizmus, sem a plein-air, sem az összegező stílus nem jelent ebben az esetben formabontást, egyénieskedő stíluspróbálgatást. Ferenczy, mint tudjuk, elítélte a „neo"-k törekvéseit, két lábbal, igen statikusan állott a földön, s mi sem volt tőle idegenebb, mint a stilizálás bármily szerény foka. Ismeretes, hogy Ripp-Rónai művészetét idegenkedve nézte, Czóbel Béláéban sem bízott. Évtizedek múlva ez a portréművészet teljes egészében múzeumi rangúvá vált realista alaphangja révén, mint ahogy legjobb darabjai már régen a múzeum termeiben függenek.

Ha a szemmel kísért fejlődést nagybányai társainak portréfestői munkásságával próbáljuk összevetni, nem válik Ferenczy hátrányára. Réti István

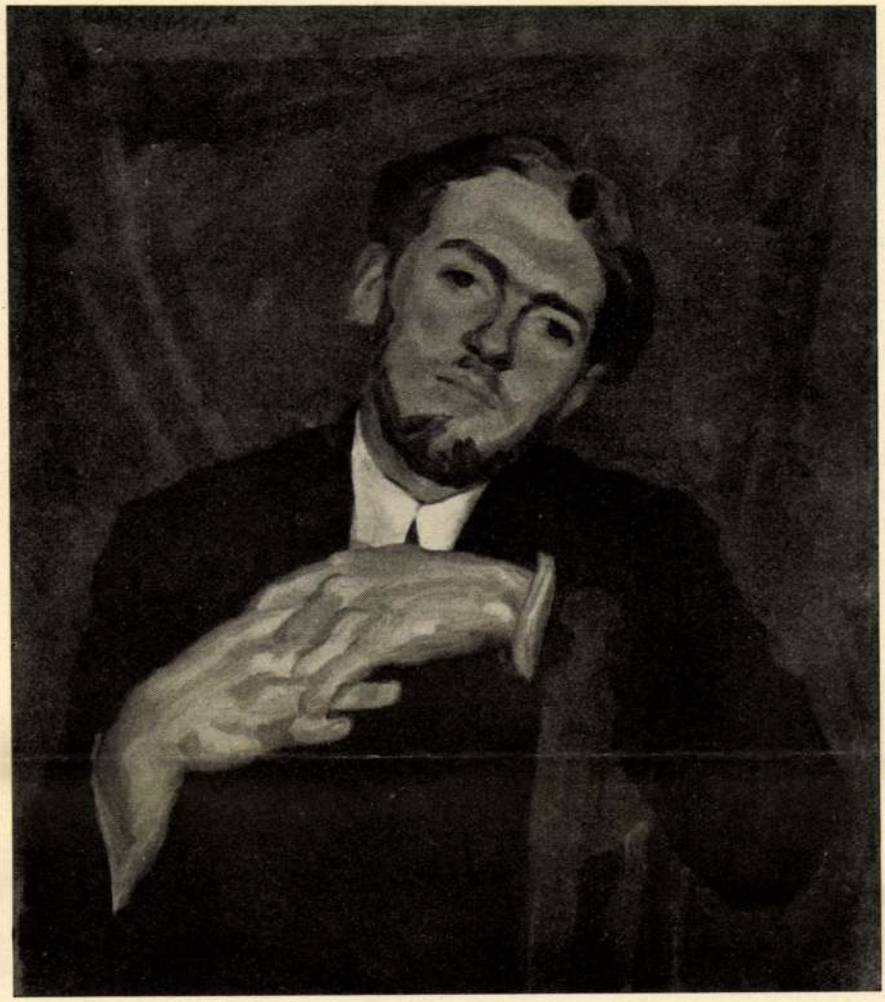

6. Ferenczy Károly: Szakállas Béni. 1912.

szeretetteljes részletezéssel írt főművében a termés nyomon követhető, és mint kitűnik egyáltalán nem bőséges. Ritka példaként Hollósy Simon szakállas Férfiarcképe (1886. Szépművészeti Múzeum) és késői, komorságában grandiózus, ismert Önarcképe magaslik ki, kétoldalt közrefogva Ferenczy Károly arcképeit a naturalista megfigyelés elevensége és az öregkor borús látomásainak végleteivel. Thorma János Lukovitsnéről és kislányáról, majd a Lovrich-házaspárról festett monumentális sötét tónusú arcképével — mindkettő korai művei közé tartozik — még nem a legsajátabb nyelvén szólal meg, késői portréi pedig Ferenczy halála után készültek, s már nem alkalmasak összehasonlításra. Iványi Grünwald Anyja 1892-ben és Hollósyné (Fehérruhás nő) 1897-ben készült képmásával csak ízelítőt adott. Egyedül Réti István piktúrájában játszik elejétől végig jelentős szerepet az arckép. Ennek a

művészetnek alapos elemzése azonban mind máig sajnálatosan hiányzik. A nagyritkán felbukkanó vásznak többnyire a nagybányai mozgalmat megelőző müncheni naturalizmushoz kapcsolódnak, kisebb részben az 1896 és 1900 közti, korai nagybányai átlagstílushoz. Csók István szeretetteljes, részletező portréi szüleinél, tíz évvel a nagybányai iskola alakulása előtt, 1886-ban készültek ; a Wlassics portré remeklése vagy éppen a Keresztapa reggelijének optimista szerenádja talán már el is felejttette a közös kezdetet. Glatz Oszkár, kit még említeni kell, ebben az időben nem festett arcképet.

E vázlatos rajz, mely csak portrék sorára emlékezik vissza egy olyan mester esetében, ki A három királyokat adta nekünk, egyoldalúnak tűnik. Mentségéül szolgáljon, hogy Ferenczy Károly képeiről íródott, melyek bűvöletéből nehéz, nem is kell, nem is lehet szabadulni.

MDK

Ferenczy Károly

Művei a kiállitáson.

Cikk: A Szentendrei Festők Társaságának kiáll.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 102. l.

MDK

Ferenczy Károly

A Művészház művésztanácsa. Kővári Sz. gyüjteményes kiáll. kat. Művészház, 1912. febr. 5.l.

Ferenczy Károly, festő

MDK

Szerepel a tárlatom.

– ma: Műgyűjtők képei a Nemzeti Galériában

2.

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. jún. 29

MDK

Ferenczy Károly

Fürdés előtt, repr.

Műcsarnok 1932. febr.-márc. kiáll. kat.

MDK

Ferenczy Károly

A magyar Barbison. Nemzeti Ujság 1943. máj. 2. 8.l.

MDK

Ferenczy Károly

Egy téli képe jelent meg repr.-ban a Művészet c.f.-ban 1903.évi 1.sz.-ban.

Cikk: Művészet.

Uj Idők, 1903.IX.12.sz. 274.l.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

/ 1862-1917/

22 évre keréban választotta végleg a művészi pályá
Münchenben és Párizsban tanult.
Szentendrén telepedett le, majd ujból Münchenbe
költözött. Itt került kapcsolatba Hollósyval és
köré vel.
Hollós Ede arcképe.

Kampis Antal : A képzőművészetek története 730.1
A Kultura Világa Bp. 1963. /.

Ferenczy Károly festő M.N.I.

Válás.

Tékozló fiu stb.

Önarckép.

Ma dárdal.

Orfeusz.

Nagybányán letelepedett.

Csapis Antal : A képzőművészetek története 730.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

./.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Hegyi beszéd.

Három királyok.

Ábrahám áldozata.

Józsefet eladják testvérei. repr.

Esti hangulat lovakkal.

Hazatérés.

Márciusi est.

Lampis Antal : A képzőművészetek története 731.1.
A Kultura Világa Dp. 1963. ./.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Nyár.

Festőnő.

Október.

Fekvő akt.

Festő és modell.

Alvó nő.

Lempis Antal : A képzőművészetek története 731.
A Kultura Világa Bp. 1963, ./.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Henyélés.

Artisták.

Anya gyermekével.

Levétel a keresztről.

Pieta.

1906-ban a Főiskola tanára.

Lampis Antal : A képzőművészetek története 731.1
A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Ferenczy Károly

Vázlat, repr.

Művészet 1909. 304.l.

MDK

Ferenczy Károly

A három királyok

Tanulmány "A három királyok" egyik alakjához

A Szépmüvészeti Muzeum gyarapodása 1925-ben. Magyar Müvészet 1926. 41.l.

MDK

Ferenczy Károly

Atléták c.műve. Repr.

Magyar Művészet, 1925. 221.l.

MDK.

Ferenc zy Károly

Kapcsolatai Bornemissza Gézával

Müvészet 1966 dec.p.18.

MDK

Ferenczy Károly

Művészet 1918. évf. 68.l.

MDK

Ferenczy Károly

Modern festők csoport-kiáll. N.Szal. Magyar Hirlap 19o7. évf. 59. sz.

Ferenczy Károly MDK

Birkózó, olf.

Mücsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Ferenczy Károly MDK

A festő és modellje, olf.

Kettős női akt, olf.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Veronesy Károly MTK

A Tesztő és modellje, old.

Kettős női akt, old.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállítás

Ferenczy Károly MDK

Fekvő akt , olf.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Perenczy Károly

Pekvó ekt . olt.

Fˇrenczy Károly

MDK

Pihenő, olf.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Ferenczy Károly

/v.gy./: Károlyi Lajos, a "szentéletü festő" képei Szegeden. Pest 1940. jul. 2. 4.l.

MDK

Ferenczy Károly

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

dik Minerva istennő agyagfeje és

k néhány példánya.

V-IV. század, a klasszikus kor

tartalmazza. Az V. századi

Ferenczy Károly festő

M.D.K.

Az 1907-ben alakult MIENK művészcsoport tagja

Passuth K.:A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 54.l.

1981 ÁPR 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Ferenczy Károly

— **Ferenczy Károly festőművész** halálának tizenedik évfordulója alkalmából decemberben, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat klubjában előadás hangzik el április 27-én este hat órai kezdettel.

MDK

Ferenczy Károly

Márciusi est, repr.

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

M.D.K.

Ferenczy Károly

Müve állami tulajdonba került a magángyüjtemények 1919-es államositásakor.

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a ké forradalom k zött. Bp. 1967.

122.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

nevét cudíti

Dési Huber István: Müvészetünk problémáiról
Idézve: Népszava, 1943. nov. 7. 12-ből

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev.és összeáll. Perneczky Géza,
Bp.1967. Corvina, 263.,264. old.

Ferenczy Károly

M.D.K.

A MIENK 1910-es kiállitásán szerepel

Pesuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

Ferenczy Károly, Jestő

Megemlítve.

MDK

Rózsa Gyula: Czóbel

M. S.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 11.

Ferenczy Károly

Bibliográfia: Bor Pál: Kiállitások margójára. Magyar Irás, 1922. 68-69 l.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

58 l

Fejérvary Károly

nyerte el az Ipolyi-díjat 1901-ben

Műcsarnok, 1901. 32. p. 382-383 l.

Vargyas János bibliográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

91 l

Ferenczy Károly

műaci megtalálhatók Petrovics Elek gyűjteményében. Nyőlöni György: Képek között. Bgest, 1967. 425 l.

Fiola Pál: Vasary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

82 l

Ferenczy Károly

egy festménye található a Lipsadombi Andrássy gyűjteményben. Magyar művészet, 1927. 452.

Fitós Pál: Vaszary János bibliográfia és bibliográfia, Zalaegerszeg, 1970.

82 l.

Fenyvessy Károly
festő

Az 1904-es St Louisi világkiállításon
több magyar társával az bronzéremben
részesült.

Dévényi Iván: Mendlik Oszkár
Művészet, 1971.április - 8.oldal

Ferenczy Károly
festő

Műveiből volt kuka is gyöngy gyűjte-
ményében is.

Heitler László: Vedres Márktól.
Művészet, 1971. április - 19.oldal.

Ferencz Károly
festő -

Mélbalei

Horváth Béla: Legalázatosabb kérelemmel.....
Művészet, 1971. április - 28.oldal.

Ferenczy Károly
festő

~~irod~~: Petrovics Elek: Ferenczy / Bp. 1943/

Genthon István: Ferenczy Károly / Bp. 1963/

A magyar művészet tört. I. - 481.
Corvina 1971.

Ferenczy Károly

Ferenczi „A XX. századi magyar festészet" c. tanulmánya

A Nemzeti Galériában

Petőfi Rádió

1971 III. 14

Ferenczy Károly

Gentheon István írt róla

Tönyvet amely 1963-ban jelent meg

– emlitve

Kapráciúvörset

Vigília 1969 julius

492. old.

Ferenczy Károly

„Gömöry Olivéttól festett
(86x58 cm; 1898) lépe emlétve
– a lőzelmültben lenült a zimanzombati
múzeumba.

Vigilia 1969 április
272. old.

Képzőművészet

Ferenczy Károly

neve említve

– Németh Lajos: Modern magyar művészet
c. könyvének ismertetése

Képzőművészet

Vigília 1969 február
131. old.

Ferenczy Károly

neve említve

Képzőművészet

Vigília 1969 január
60. old.

Ferenczy Károly

neve emlitve

Képzőművészet

Vigília 1968 decemba
853 old.

Ferenczy Károly

tervei szerint állitották helyre a Diósgyőr-i várat.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Bpest. 1970. 353 l.

Ferenczy Károly

Bibliográfia: Művészeti krónika, Bp. 1904. 3. sz. „Modern magyar festők."

Fitz Pál: Vaszary János bibliográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

201

Ferenczy Károly

Szerepelt a Petit Palais-béli kiállításon.

B. Lossky: A magyarországi művészet 10 évszázada; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 110. l.

Ferenczy Károly

Baktay Ervin – aki ercdetilcy festőnek készült – nála tanult.

Lusonci Miklós: Baktay Ervin; Műpüjtő, 1971. 1. sz. 19. l.

Ferenczy Károly

Művei szerepelnek a

Ferenczy család kiállításán, Moszkvában

Pestmegyei Hírlap 1970 március 26

1. old.

Ferenczy Károly, festő

Megemlítve: Németh Lajos: Modern magyar művészet c. könyvének ismertetésében.

Zolnay Vilmos: Ismerkedjünk a modern művészettel II. 304-305.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. május XIX/5.

MDK

Ferenczy Károly

repr., of.:

Józsefet eladják testvérei

Hazatérő favágók

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

repr., of.:

Lovagló gyermekek

Márciusi est

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

Réti István emlékkiáll. N.Gal. 1957.

NDK

Ferenczy Károly

repr., of.:

Testvérek

Malonyay Dezső

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Női akt/cigánylány/

Vak katona

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Alvó cigánylány

Akt, fekete drapériával

Weidinger Miksáné

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Anya gyermekével

Artisták

Atléták

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Alvó nő

Hidon

Est

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Ferenczy Károly

1911-ben Nemes Lampérth rajzait korrigálta

Nagy Lányán

Pertorini Rezső – Szij Béla: Adatok Nemes Lampérth József paleográfiájához. Pszich. Tanulmányok. IX. 1966. 384. l.

Ferencsy Károly

Neve emlitve

„Szemlélődés közben Szentendrén"

Pestmegyei Hirlap 1969 május 24
4. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

„Első nagy európai kezdeményezésünk, a nagybányai iskola és az új magyar pirtura életrekeltője," Kassák fellépése idején, szó szoros értelmében halálán volt. Ferenczy 1917-ben halt meg.

Bori Imre-Körner Éva: Kassák irodalma és festészete

Magvető, Bp.1967. 162. old.

Ferenczy Károly

Madárdal c. festménye (emlitve)
Archeológia " — " / "
Jóvrejet erádjál " — " — "
Hegy benéd (repró)
Harom királyok " — " —

Kritika 1966 II. n. 25 old.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Hosszú időn át vezette a szentendrei művésztelepet.

— : Korszerűsítik a szentendrei művésztelepet 9

Bp. 1968. jan. 19. [Vidéki]

Népszabadság

Ferenczy Károly, festő

MDK

Tíz teremben bemutatják a Ferenczy-család műveinek egy részét.

— : Medgyessy Ferenc — és Ferenczy-emlékkiállítás a Nemzeti Galéria idei programjában 10

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 7.

Ferenczy Károly, festő

Egy műve kerül aukcióra.

(– k): Aba Novák cirkusza 2

ESTI HIRLAP, Bp, 1967, dec. 1

MDK

Ferenczy Károly „festő" M.D.K.

Kiss József verseskötetéhez készült „Előhang" c. illusztrációját körli:

valamint a „Hegyi Beszéd" c. festményét, mint I. képábrát.

~~Idézve:~~
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev.és összeáll. Perneczky Géza, Bp.1967. Corvina, 57. old. előtt

MDK

Ferenczy Károly, festő

Tárlatvezetésen ismertetik műveit. (Nemzeti Galéria.)

– A hét végi kulturális programból 8

Népszabadság, bp. 1967. dec. 23.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Október c. műve:

Repr.

– : bélyeggyűjtés

III. festménysor 10.

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 16.

MOK

Ferenczy Károly
festő

festménye „Fernezelyi tág karaimmal" (olajfest.) a képaukcion 26.000 frt-ig vásárolták meg.

(k. z.) 128 festmény 363 000 forintért kelt el
Népszava 89 évf. 93 sz 1961 ápr 20, 8 l.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Október c. műve a III. festmény-sor egyik darabja.

—: bélyeggyűjtés 10

Népszabadság, Bp, 1967. dec. 16.

M.D.K.

Ferenczy [Károly]. festő

„egyetlen mélyen csthomályos zöld képet" szerző fölébe helyezi Szinyei „hedves, üde tarhaságának"... viszont „ugyanez a Ferenczy szembeötlően vesszt, ahol nagyon világos színekkel a tiszta konturokkal próbál dolgozni."

Kállai Ernő: Magyarság és európaiság.

Idézve: KUT, I. évf. 1. sz. 1926. márc. 28. 7-13. old. -ig

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

237. old.

M.D.K.

Ferenczy [Károly]. festő

nevét említi a szerző, mint „vörös posztót", a műcsarnoki epigonok szemében.

Farkas Zoltán: Visszafele megjunk
Nyugat, 1929. aug. 1. II. évf. 180-185. old-ról

Idézve:
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 202. old.

M.D.K.

Ferenczy Károly festő

Nagybánya müvészeti forradalmat jelentő müvészetének legkiválóbb képviselője.
ő mondta ki a nagybányaik számára a "tiszta festőiség" elvét.

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967.

101

Ferenczy Károly festő

A Japán kávéház törzsasztalához tartozott

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967.

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

Szentendrén élt és dolgozott
néhány évet a művész.

Perchány Károly: A szép hapuk városa..
Művészet, 1967. december – 8 lap

Ferenczy Károly

Márciusi est /repr./

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp.1965.
képjegyzék

MDK

Ferenczy Károly, festő

A festmény-bélyegsorozaton nerepel egyik műve

— : Hír 8

ESTI HIRLAP Bp. 1967. dec. 18.

Ferenczy Károly

„Archeológia"-ján és plakátjain feltűnik a konturozás technikája

Bernáth Mária: A magyar szecessziós festészet helye az európai dramatokban. Filológiai Közlöny. XIII. (1967.) 1-2. sz. 220. l.

Ferenczy Károly MDK

Csendélet két kacsával , olf.

Fekvő akt, olf.

Mücsarnok 1944 A Székesfőv.Képtár Jub.Kiáll.

Ferenczy Károly

neve emlitve

Képzőművészet

Vigília 1969 november
777. old.

Ferenczy Károly

neve emlétve

Kepřémüvészet

Vigilia 1969 augusztus
562. old.

Ferencsy Károly

107 éve született

Veszprém 1969 február 8
4. old.

Ferenczy Károly

Művei szerepelnek a
Ferenczy-család kiállításán
a Budapesti Történeti Múzeumban

Nápszava 1968 június 23
7. old.

Ferenczy Károly

„Sóisfet eladják testvérei" c. Lépe szerepel a Nemzeti Galéria új szerzeményei között

Népszava 1969 január 9
2. old.

Ferenczy Károly

műve szerepel a „Magyar Művészet 1896 - 1945" c. kiállításon az Ernst Múzeumban

Népszava 1969 szeptember 30
2. old.

Ferenczy Károly

művészetéről, munkásságáról szóló Genthon-tanulmányok és cikkek felsorolása:

Kovács Éva: Genthon István megjelent műveinek jegyzéke. - Művtört.Ért. 1970.4.sz. 253-258. l.

256.l. 257, 258.l.

Ferenczy Károly

nevét említi Genthon István és a nagybányaiak, valamint a Gresham-kör viszonyával kapcsolatban

Németh Lajos: Genthon István és a modern magyar képzőművészet. Művtört.Értt. 1970.4.sz.263-264. l.

Ferenczy Károly

Többek között Ferenczy Károly és Benczúr Gyula is részt vett az Országos Kaszinó alapitó tagjai portréinak megfestésében.

Gábor István: Egy régi épület új arca. A magyar zeneművészek háza, Semmelweis utca 1-3.

Budapest, 1970. 5.sz. 23-25. l.

Ferenczy Károl

M.H. 932 XII/13

M.H.932.XII.1

— **Ajándék a Szépművészeti és Iparművészeti Múzeum részére.** A *Művészeti Múzeumok Barátai Egyesületének* választmánya *Ugron* Gábor elnöklésével ülést tartott, melyen két jelentékeny műtárgy vásárlását határozta el az egyesület. A Szépművészeti Múzeum számára megvette *Ferenczy* Károlynak *Hegyi beszéd* című olajfestményét, melyet a mester 1896-ban, tehát nagybányai működésének első esztendejében festett. Ez a kitűnő kép annak idején méltó feltűnést keltett, mert zászlóbontása volt annak az iránynak, mely Nagybánya nevéhez fűződik s a XIX. század végéről való magyar festőművészetnek igen jelentékeny emléke. A Szépművészeti Múzeum ezzel Ferenczy Károly legfontosabb munkáinak egyikével gazdagodott. Az Iparművészeti Múzeum számára az egyesület egy *XVII. századi brassói ezüst-kupát vásárolt*, mely kitűnő példája a magyar barokk-ötvösség magas technikai és művészi színvonalának.

Ferenczy Károly

P.H. 932 XII/14

— **A Művészeti Muzeumok Barátai Egyesületének választmánya** Ugron Gábor elnöklésével ülést tartott, melyen két jelentékeny műtárgy vásárlását határozta el. A Szépművészeti Muzeum számára megvette *Ferenczy Károlynak* „Hegyi beszéd" című olajfestményét, melyet a mester 1896-ban, tehát nagybányai működésének első esztendejében festett. A Szépművészeti Muzeum ezzel Ferenczy Károly legfontosabb munkáinak egyikével gazdagodott. Az Iparművészeti Muzeum számára az egyesület egy XVII. századi brassói ezüst-kupát vásárolt, mely kitünő példája a magyar barokk-ötvösség magas technikai és művészi színvonalának. Az egyesület ezzel ujból bebizonyitotta, hogy teljes erővel szolgálja fontos kulturális küldetését.

P.H.932.XII.14.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 AUG
IFJÚSÁGI
MAGAZIN

Ferenczy Károly

1021

kép,,ző MŰVÉSZET

A Ferenczy család kiállítása.

A művészetek történetében nagyon ritka az olyan művészcsalád, művészdinasztia, mint a Ferenczyeké. A magyar képzőművészet területéről hamarjában csak Markó Károly és négy gyermeke, Károly, András, Katalin és Ferenc hasonló közismert példája adódik; valamennyien festőművészek voltak. A Ferenczy családról is már — fájdalom — csak múlt időben beszélhetünk, utolsó művésztagja, Ferenczy Béni, a Kossuth-díjas kiváló szobrász és grafikus 1967-ben halt meg.

Ferenczy Károly, valamint hitvese, Fialka Olga és gyermekeik Valér, Noémi és Béni életművének együttes kiállítását a Magyar Nemzeti Galéria rendezte meg a Budavári Palotában, amely az építkezések befejeztével a Galéria teljes anyagának lesz majd végleges hajléka. A Palota hatalmas kiállítótermeiben elsőnek az apa, Ferenczy Károly festményeit láthatod. Ő volt az úgynevezett nagybányai stílus kialakítója, az ebben a stílusban dolgozó művészcsoport vezéralakja, az impresszionizmushoz kapcsolódó festészetünk úttörő mestere, aki a századforduló körül született művésztársaira csakúgy, mint az egész századi festészetünkre nagy hatással volt. Az ő remeklései alatt sorakoznak posztamenseiken Béni fia realista látásmódban fogant kisplasztikái, néhány köztéri szobormásolata, mint a Gyulán felállított Petőfi-szobor, az oldalfolyosókon pedig éremművészetének legszebb darabjai és kivételes rajztudásról tanúskodó grafikái láthatók. A festő apa és szobrász fia pazar változatosságú és gazdag életműve sem tudja homályba borítani az anya, Fialka Olga egy-egy finom rajzát, akvarelljét, rézkarcát és az idősebb fivér, Valér néhány kitűnő portréját és tájképét. Külön teremben kaptak helyet a modern magyar gobelinművészet legnagyobb mesterének, Ferenczy Noéminek tematikában és kivitelezésben egyaránt rendkívül kifejező és színpompás munkái, valamint rajza, akvarellje és kartonja. Ezeknek egyike-másika tanulmányként szolgált falikárpitjaihoz, de önálló és becses műalkotásoknak is tekinthetők.

F. R. K

IM 61

Ferenczy Károly

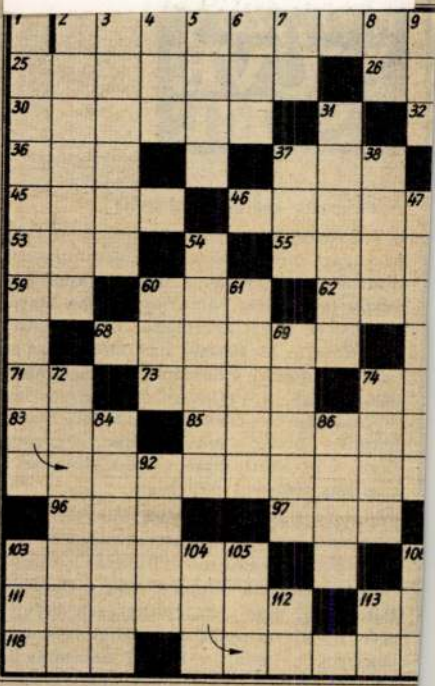

VÍZSZINTES: *2. Augusztus 20-a, az új* mából Várnai Zseni „Új kenyér" c. ver *idézzük. (az első sor, zárt betük:* E, P, G ... kövér erszény" (Petőfi). *25.* ... Sel monda első feldolgozója). *26.* Lila virágú *27.* Hazánk legnagyobb gépjárműgyártó pes területek. *30.* A Mátra legdélibb da zet „GY"). *32.* Világos, mint .... (megér név. *35.* Kikanalazza. *36.* Z S D. *37.* Jele manó. *41.* Határállomás a magyar—cse Napszak. *44.* Itt van, tessék. *45.* Foly Gyorsírás. *49. A versidézet második so* 53. Holland és norvég autók nemzetkö *56.* Azon a távolabbi helyen. *57.* Az ame ke. *58.* A tetejére. *59.* Állóvíz. *60.* Lószer származású amerikai filmvállalkozó. *6* 64. Falióra része. *65.* Verne kapitánya. *6* vetségi kapitány a labdarúgásban. *70.* F járásban. *71.* Személyes névmás. *73.* Ron rész (névelővel). *76.* Uncle ... *78.* Mega dött. *82.* Biztonsági Tanács. *83.* Tromb népámító. *87.* Kóstol. *89.* Hazánkban jár *91.* Toi et ... (Géraldy). *95.* ...-Marx- ban). *96.* Kutyafajta. *97.* Rio de ... (spa romszemélyes kártyajáték. *99.* Valami szolgál (névelővel). *100.* Micsodák? *102.* Rá asszonyt! (francia mondás magyarul). *1* bánia legnagyobb folyója. *109.* Német (névelővel). *113.* Női név. *115.* Szemügyre vére való ételt eszi meg. *118.* Sima felüle

FÜGGŐLEGES: *1. A versidézet harmadi* O. V. T). *2.* Két magyar király neve *3.* A Holt-tengerbe ömlő folyó. *4.* Közp tal. *5.* Mókus. *6.* Jókora. *7.* Y I. *8.* Hőm tés. *9.* „Leveles dohányát a béres leve küszöbre teszi" (Petőfi). *10.* Lassú tánc

---

Keresztrejtvény nyerteseink: *Leskó Márta*, Domosz'ó — *Fodor Lajos*, Kisterenye — *Rombauer Ágnes*, Mezőfalva — *Vigh Edith*, Szekszárd — *Kijátz Ervin*, Tata —

Farenczy

Kohner gyüjteményén az Ernst Múzeumban vásznai szerepeltek: "Vörös napernyős nő" 3.700.- P., "Velkörönek 3.200. P. volt az ára.

NU. 934. II. 28.

Ferenczy Károly, Jestő

Megjelent Ferenczy Valér monográfiája utrajával: Ferenczy Károly-ról. (Nyugat kiadás.)

–: Az irodalom külön-böző területeiről

A Könyv, Bp. 1935. júl.-aug. II/7-8.

4

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

S.M.: A párizsi magyar kiállitás anyaga mától lát
látható a Szépmüvészeti Muzeumban
Magyar Nemzet 1966. augusztus 19. 4.1.

M.D.K.

Ferenczy Károly,festőművész/1862-1917/

Szigorú szerkezet jellemzi,de felhasználja az impresszionizmus vivmányait.Kép 331.o.7.kép

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

Ferenczy Károly

Báró Kohner Adolf aukcióján az Ernst Múzeumban 12 képével szerepelt. pl. "Fürdés előtt"
"Anya gyermekével".

PH. 934. II. 18.

Farenczy

Kohner-művészek aukciós kiállításán az Ernst Múzeumban képével szerepelt.

Az Est 1934. II. 18.

Ferenczy

Báró Kohner Adolf aukciós kiállítá-
sán az Ernst Múzeumban képei szere-
peltek.

MH. 934. II. 18.

Ferenczy Károly

Alkotása szerepel a Szépmüv.Muz. új szerzeményeinek kiállitásán.

Est,934.VI.17.

Faranczy Károly

Kohner aukció kiállításon az Ernst Múzeumban képeivel szerepelt.

BH. 934. II. 18.

Ferenczy

Kohner aukció kiállításon az Ernst Múzeumban képeivel szerepelt.

A reggel 934. II. 19.

M.D.A.

Ferenczy Károly ,festőművész

1906-ban a Műcsarnok kiállításon Sátoraljaújhelyen "Tavaszi táj a Virágheggyel"c.képével szerepelt.

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállitások története.189.o.

A Herman Ottó Múz.Évkönyve.IV.Miskolc,1964

MDK

Ferenczy Károly

neve emlitve

Szőnyi István emlékkiáll. N.Gal. 1963.

Ferenczy Károly

Alkotásával szerepel az Árverési Csarnok karácsonyi aukcióján.

P.H.936.XI.21.

Ferencsy Károly

Szerepelt a Majovszky hagyaték aukcióján.

Lipták 1936. XI. 21.

Ferenczy Károly

Szerepelt a Majovszky és Brener-gyűjtemények

aukcióján.

PH 1936. XI. 22.

Ferenczy Károly

Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete kiállításán "Hegyi beszéd" c. kompozíciója szerepelt, melyet 1896-ban Nagybányán festett.

NU.934.III.8.

Ferenczy Kálmán

Művészek Mizerinek Barátainak Egyesülete kiállításán "Legyi tesztek" c. komposíciója szerepelt, melyet 1896-ban Nagytányán festett.

NU.424.III.8.

Ferenczy Károly

Múzeumbarátok 20 éves kincsgyüj-teményének kiállításán nagytá-nyai kompoziciója "Hegyi beszéd" szerepelt.

MH. 934. III. 8.

Τ.Τ. ΣΠΟΥΔΕΣ ΥΔΑΤΟΣ

Μετεωρολογικό Δελτίο της ημέρας
Τάξεως Μαθητών "Καλή χρεία"
Ιστορικό.

ΜΗ. ΣΠΕΙΡ. Β.

Ferenczy Károly

Szerpelt az Ernst-aukción.

Ert 1936. XI. 22.

Ferenczy Károly

EK. 1936. XI. 22.

A Majovszky Pál hagyaték

Aukció az Ernst-muzeumban

Az Ernst-muzeum jubiláris esztendejének első aukciója művészi meglepetés. Kalapács alá kerül *Majovszky* Pál dr. hagyatéka. *Majovszky* Pál művészlelke, nagy hozzáértése és nemes áldozatkészsége, munkás életén át, a magyar művészet néhány nagy kincsét gyüjtötte össze s ezek együtt, még ha más anyaga nem is volna az Ernst-muzeum aukciójának, elegendők volnának a legnagyobb érdeklődés fölkeltésére. Van egy *Ferenczy-képe* (92. sz.), amelynél szebbet nem alkotott a mester, *Iványi-Grünwald* Bélának egy szolnoki interieurje, *Magyar Mannheimernek* egy alföldi tája, egy *Munkácsy-tanulmány* s a többi, még élő mester kiválogatott munkája, a művészeket reprezentáló alkotások, föl sem sorolható a külföldi mesterek kitünő munkájának nagy sorozata. A *Majovszky-hagyaték* minden darabja mélto része lehet bármely komoly gyüjteménynek.

Az aukció ezenkivül is szolgál meglepetésekkel. A régi magyar mesterek muzeális értékü munkáinak szokatlanul nagy száma keres uj gazdát. Előkelő és egykor erős kezek nyiltak meg a gazdasági viszonyok rosszulása révén, s ezek bocsátják el ezeket a ritkaságokat. Egy sorozat *Barabás*, egy ismeretlen *Szinyei*, egy igen ritka *Brocky*, három teljesen elfelejtett *Munkácsy*, *Borsosnak* egy most fölfedezett hatalmas képe, csupa különlegesség.

Gazdag a klasszikus olasz és a XVIII-ik század külföldi mestereinek müveiből összeválogatott anyag, igen nemes gyüjtemény *Breuer* Gusztáv hagyatéka, amellyel közel kétezerre emelkedik a mütárgyak, porcellán, fayence, üveg, nemesfém ötvösmunkák, szőnyegek és butorok klasszikus vására.

A kiállitás vasárnap nyilik meg, az aukció 30-án, hétfőn kezdődik.

(sly.)

Most jelent meg! Boross Mihály

ASZTROLÓGIA

Csillagjóslás. Horoszkóp

Tudományos alapon és mégis népszerűen ismerteti meg az asztrológiával. Mindenki megállapíthatja belőle egyéni horoszkopját. **Ára 1.60 P.** Kapható az **Esti Kurir kiadóhivatalában, V., Vilmos császár-ut 34.**

Ára: 1.60

Ferenczy Károly

"Hegyibeszéd" c. műve, a Szépműv.Muz. új szerzeményeinek kiállitásán.

M.934.VI.16.

Ferenczy Károly

Alkotása szerepel a Szépmüv.Muz. új szerzemé-
nyeinek kiállitásán.

M.O.934.VI.17.

Ferenczy Károly

— **Az Árverési Csarnok aukció-kiállítása.** Az Árverési Csarnok aukciójának decemberi kiállításán bár rendezésben — tekintettel a karácsonyra — nem annyira a műgyüjtők igényeinek, mint inkább szélesebb rétegek kielégitésére törekedett, a képanyag értékes és gazdag. Ennek az oka az, hogy *a legkiválóbb magyar festők értékes képei hóaprólhónapra visszamaradnak. Ferenczy Károlynak tizenhét festménye, rajza szerepel a kiállitáson.* Nem először látjuk a *Kavicsot dobáló fiu* és a *Külvárosi hajnal*, *Malonyai Dezső képmása* cimü olajfestményeket és több más művét. Leverő, sőt megdöbbentő ez a jelenség, azelőtt valóban elképzelhetetlen volt, hogy ilyen európai hirü művész értékes munkái az Árverési Csarnok falain porosodjanak hónapról-hónapra. *Gulácsy Lajos Kertrészlete* is itt maradt az előző hónapról, ami ugyancsak jellemző a mai viszonyokra. Uj darab *Gyárfás Jenő Katonák* cimü olajfestménye, amely más időkben nyilván fölkeltené a műgyüjtők érdeklődését. De nemcsak Ferenczy Károly, más nagynevü festőink képei sem jutnak jobb sorshoz: *Iványi-Grünwald Béla* aktjai tájképei szintén hiába várják az uj gazdát. Sok más értékes kép függ még itt a falakon. *Rippl-Rónai József* két olajfestménye és egy pasztellje, továbbá *Réti István*, *Mednyánszky László* több hangulatos képe. *Hollósy Simon Vizesése*. *Eisenhut Ferenc Arabs feje*, *Konta József* festménye. A régiek közül *Barabás Miklós* munkái. *Marastoni Jakab Görög nője*, *Madarász Viktor Bercsényije*, az ujabb magyar festők közül *Nagy Balogh János*, gróf *Batthyány Gyula* érdekes munkája, *Nő a gondolában*, *Börtsök Samu* képei és több más kiváló magyar művész képe szerepel a tárlaton. Feltünő *Thorma János*, a nagybányai uttörő, *Aratók* cimü olajfestménye. A külföldiek közül kiemelkedik *Ferdinand Piloti Marus Tamás a börtönben* cimü képe, *L. F. Dennis* két tengeri tájképe. Érdekes egy XVI—XVII. századbeli ismeretlen festő *Salomeje*, egy XIX. századbeli ismeretlen festő olajfestménye: *Leány liliommal*. A szobrok közül ugyancsak ittmaradt a korábbi kiállitásról herceg *Trbueczkoy Pál* kiváló bronza a *Táncosnő*. Érdekes primitiv munka a *Templomalapitó osztrák herceg neje* cimü festett terakotta szobor.

(te.)

PH. 930. XII. 7.

Burov külügy... nyilatkozata a szobranjeban.

Szófia, dec. 6. Burov külügyminiszter a szobranje felirati vitája során tartott nagy beszédében, amelyben a Jugoszláviához, majd a Görögországhoz való viszonyról szólott részletesen, többek között még a következőket mondotta: Törökországhoz való viszonyunkat véglegesen rendezte a szerződések aláírása, *kizárva minden véletlen eshetőséget. Utalva a leszerelés és a jóvátétel problémáira* kijelentette, hogy Bulgáriának nem kell kezdeményező lépéseket tennie ebben a tárgyban, mert az már külöben is a vonatkozó megállapodások végrehajtásának stádiumában van. Befejezésül a miniszter megállapitotta, hogy a nemzetközi helyzet *a népek egyenjoguságának biztositása irányában fejlődik.*

MDK

Feroncsy Károly

olajfestmények:

Festő és modell erdőben

Cigányok

Ábrahám áldozata

Nyári reggel

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Önarckép napsütésben

Cigányok

Józsefet eladják testvérei

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Hazatérő favágók

Esthangulat lovakkal

Lovak

Gesztenyefák

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Borus táj

A Három királyok

Tanulm. a Három királyokhoz

" " " Lovas

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Ádám

Tyuketetés

A hegyibeszéd

Hegyibeszéd /vázl./

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Kertészek

Önarckép

Madárdal

Nagybányai festők. Nemz. Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Szinyei Merse Pál

Nyilazók

Testvérek

Női akt

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Bükkös

Grünwald Miklósné

Bohóc

Birkózók

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Patak

Tékozló fiu

Kettős arckép

Henyélés

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Ferenczy Károly

Alkotása, az Ernst-muzeum aukciós kiáll.-án.

Ujság, 930. IV. 18.

MDK

Ferenczy Károly

Október c. képe a cimlapon

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962.jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Béni

Majális

A Jókai-domb

Weinerné arcképe

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Festő és modell

Napos délelőtt

Lovagló gyermek

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly olajfestmények:

Önarckép

Festőnő

Malonyay Dezső

Herrer Cézár és neje

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

olajfestmények:

Kereszthegy

Nyár

Márciusi est

Október

Nagybányai festők. Kons. Cal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

Tékozló fiu, o. vázlat

Tompa Kálmán gyüjteménye. Rippl-Rónai Muz.
Kaposvár 1966.IV.

M.D.K.

Ferenczy Károly „festő"

„Cigányok" c. festményét hőrli:

— BUDAPEST, 1968. Bp. VI. évf. 2. sz. 38. old.

MDK

Ferenczy Károly

Noémi, o.

Tompa Kálmán gyüjteménye. Rippl Rónai Muz.

Kaposvár 1966.IV.

MDK

Ferenczy Károly

Fürdőző fiuk, o.

Bükkös, o.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F. Muz. Szeged, 1966.

MIK

Ferenczy Károly

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatás.

Tibély Gábor: Nagy István emlékkiállítása,
Művészet, 1967. december - 16 lap.

Ferenczy Károly, festő

MDK

Kiállítanak műveiből

Nyírbátorban.

—: Munkáczy Nyírbátorban 2

ESTI HIRLAP, 1968. jan. 19.

MDK

Ferenczy Károly, festő

A Nemzeti Galériában bemutatják Ferenczy Károly és gyermekei válogatott alkotásait.

— Hír

8

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jan. 6.

Ferenczy Károly

Művei szerepelnek a varsói magyar kiállításon.

M N 1939. V. 2.

MDK

Ferenczy Károly

Kiss József. illusztr. Ágota kisasszony, kr.
Tanulm. a Királyok hódolásához, kr.
" a Hegyi beszédhez, Jézus alakja, szén
Címlap az Új Idők számára, szén,kr.cer.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

Karikatura Horthy Béláról, cer.

" " "

Vázlat a Pietá-hoz, tus,cer.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

A Kertészek vázlata, szén

Birkózók, szén

Anya gyermekével, szén

Kiss József illusztr. Nápolyi emlék, szén

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Ferenczy Károly

Felesége arcképe, szén

Akt, tanulm. szén

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962.jun.

Ferenczy Károly
festő

Méltatás.

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Műcsarnokban
Művészet, 1971.február- 35.lap

Feszczy Károly
festő

Csendélete és „Lovasok az erdőben"
c. kompozíciója képviselte a mű-
vészt a tárlaton.

Borbély László: A Petró-gyüjtemény kiállitása.
Müvészet, 1971. január - 30. lap

MDK

Ferenczy Károly

tanitványa volt az alábbi festő

Jándi Dávid, festő. E. G. I. 504.l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Ecce homo

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.

9 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Ketten a szabadban

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll.1948.jan.
9 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Tanulmány a "egyibeszédhez

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan. lo 1.

Ferenczy Károly, festő M Dh

A plakátfestészet egyik úttörője volt.

Sz. f.: Máty és Király plakátjától a totóreklámig

Népszabadság, bp. 1960. júl. 31. 7. l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás

Dutha Mária: Képrőművésznők nemzethizi kiállítása
Magyar Nemzet, 1960. febr. 28.

9l.

N.T.M

MDK

Ferenczy Károly festő

„Lábadozó gyermek" c képe KT-nél. 1889.

MDK-A-1 - 1/2605.

MDK

Ferenczy Károly festő

„K. E. molnárok archépe" KT-mál. 1890.

MDK A-I-1/2703.

MDK

Ferenczy Károly festő

„Virágokat gyűjtő lányok" c. képe KT-nál.

1890.

MDK-A-1-1/2710.

EGYÜTTTESEK

Nagytarcsai szlovák együttes: Galgagutai táncok
(Kemény László felvétele)

Bár továbbra sem mondunk le új nemzetiségi csoportok szervezéséről, a legfőbb feladat a már meglevő együttesek *minőségi fejlesztése.* A technikai képzésnek megvan a lehetősége. Viszont a koreográfiát és a stílust csakis a mélyebben, sokoldalúbban *feltárt hagyományanyag* alapján lehet továbbfejleszteni.

Ezt a munkát feltétlenül *központi szakmai irányítással,* a nemzetiségi szövetségek összefogásában, nemzetiségenként létrehozott munkaközösségekkel lehet elvégezni. E feladatból jelentős részt vállalhatna a Magyarországi Nemzetiségek Központi Táncegyüttese.

A gyűjtés — a rendszeres instruálással együtt — olyan művek megszületését is elősegítené, melyek enyhítenék a csoportok műsorgondjait. (A gyűjtőmunkát természetesen a Magyar Tudományos Akadémia és a Néprajzi Múzeum munkájához kapcsolódva, korszerű eszközökkel lenne jó elvégezni.)

Szükséges, hogy a továbbiakban is gondoskodás történjék a nemzetiségi együttesvezetők *képzéséről.* Az eddigi nyári tanfolyamok alapfokú ismereteket adtak. Ezt ma már a megyék végzik. Helyesebb, ha a nemzetiségi pedagógusok is saját megyéjükben szerzik meg az alapfokú ismereteket s legalább a C-kategóriás működési engedélyt. A Szövetségek központi tanfolyamai pedig váljanak *szakosító,* elmélyítő továbbképzőkké. Ez nagy *minőségi fejlődés* lenne a vezetőképzésben.

Keszler Mária

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁRÓL

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZET KINCSEI soha nem foglalhattak el érdemük szerinti fokot az itthoni köztudatban. Ezer oka volt ennek, törvényszerű története. Természetes, hogy külföldön is hamar feledés borított így egy-egy felragyogást. A művészek mellett heroikus volt azoknak a küzdelme, munkája, kik felkutatták, felismerték, őrizték, óvták nemzeti kultúránk kincseit és közzétételük, elfogadtatásuk ügyével egybekötötték egyéni sorsukat.

Szerencsére lelkesítően nagy és eleven hagyománya van ennek a tevékenységnek, mely a körülmények miatt többnyire magán viselte a sürgető rögtönzés vagy a részletben való kényszerű elmerülés terhét s azokat a feloldhatatlannak tűnő ellentmondásokat, miket a nemzet gazdasági, társadalmi viszonyai tápláltak.

1957-ben a Magyar Nemzeti Galéria megalapításával új fejezet kezdődött. Az örökség ugyanaz maradt az egybehordott javakban és a hozzájuk kötődő eredményekben, de távoli horizont nyílott, meglett az a bizonyos *fix pont,* ahonnét a magyar képzőművészeti kultúra valóban helyére emelhető. Százezrek látogatják növekvő tendenciával ezt a múzeumot — elsősorban állandó kiállításait.

Új vállalkozás mindig kezdeti akadályokat jelent együttal. Több intézmény — a *Szépművészeti Múzeum,* a *Fővárosi Képtár* — volt a jogelőd, ezek gyűjteményeit s az új szerzeményeket kellett egyesíteni, számbavenni, gondozni az új intézményben, de közben már *tudományosan* is, *közművelődési célokkal* is munkába kellett fogni az anyagot. Ha arra gondolunk, hogy a magyar művészettörténet-írásból jóformán kimaradt a pozitivista korszak, mely másutt megbízható adatok, széles körű ismeretek tömegével szerelte fel napjaink művészettörténészeit, s ha a folytonosan szükséges újraértékelések követelményeit is figyelembe vesszük, akkor valamennyire utaltunk arra, hogy a nagy jövőt hordozó intézmény útja nem sima és kényelmes szerpentinként vezetett előbbre.

1957-ben, 10 esztendeje, mikor a Magyar Nemzeti Galéria valóban nagyvonalú közösségi, államvezetői gesztus következtében elfoglalhatta helyét az egykori Kúria reprezentatív műemlékében, egyúttal nem múzeumnak szánt

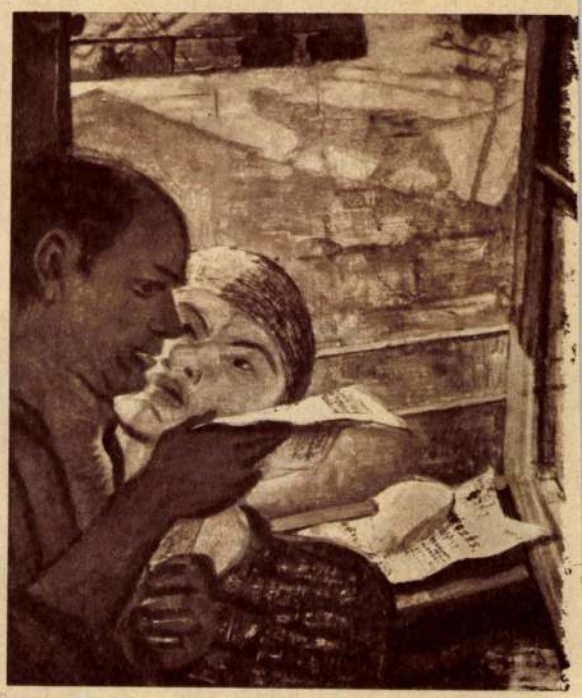

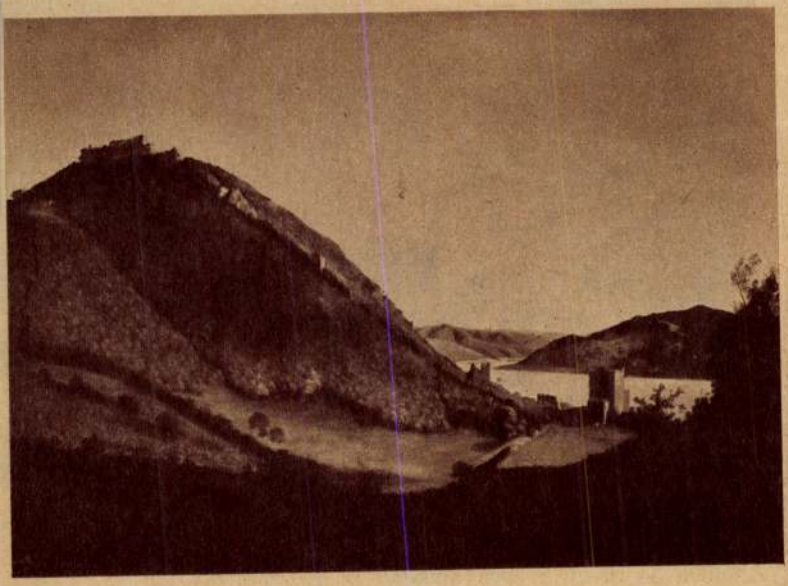

eklektikus épületet örökölt, ahol a képzőművészeti alkotások nehezen alakítható adott terekben, adott megvilágítási lehetőségekkel jelenhettek meg, a velük kapcsolatos munka is több tekintetben megszabott keretek között fejlődhetett.

A Galéria mégis már első esztendejétől kezdve köztudatformáló szerepet töltött be: a magyar képzőművészet megismertetése, hatóereje gyűrűzött belőle a fővárosban és vidéken; külföldről is rendszeres, nyomot hagyó magyar válogatások vitték hírünk-nevünk nem közvetlen valutát hozó, de hasonló hasznú exportját.

A statisztika ezen a munkaterületen keveset mond. Ha egy év műkincseink restaurálása, konzerválása tekintetében hatezer műtárgyat jelent, melyből tíz százaléknál több a nagyobb feladattal járó restaurálás, akkor ez a szám csak leírt szám marad. Olykor egy mű megmentése nagyobb ügy, mint akár százak letisztogatása az időtől rájuk rakott portól, koromtól.

A KÖZÖNSÉG és a közönséget tájékoztató szervek a kiállításokra figyelnek. Mindenki követeli kedvenceit, sokszor humoros módon egy kiállításon először látott mester ügyében is avatottnak érezve magát ítél, hogy kevesebb vagy több kellett volna.

Belülről nézve úgy fest a dolog, hogy állandó kiállításain kívül Budapesten, szerte az országban és külföldön évi 50 időszaki kiállítás megrendezésével teljesíti misszióját az intézmény. Közben felelőssége százféle. Hogy egy nem mellékes gyakorlati kérdést említsünk: nemcsak a Galériának, de az egész múzeumi területnek sem sikerült szert tennie mind ez ideig a műtárgyak biztonságos szállítását rázásmentesen, hőhatások és egyéb károsodások veszélye nélkül végző szállító gépkocsira. Hasonlóan „szűk keresztmetszettel" egyéb vonatkozásban is számolni kell.

A kiállítások nem úgy készülnek, hogy a „pincéből" felhozzák és falra akasztják egyik mesterünk képeit. Nem is úgy, hogy az a heti divat szabja meg a programot. Ha csak hirtelenében utalunk néhány rendezésre, akkor látjuk, hogy Nagybányának *Ferenczyvel* az élen, éppúgy volt kiállítása, akár *Rippl-Rónainak, Csontvárynak, Vaszarynak; Derkovits Gyula, Nagy István, Berény, Dési Huber, Ámos* Imre emlékkiállítása váltakozott *Tornyai, Fényes* Adolf, *Szőnyi, Aba Novák* életművének bemutatásával, az Alföld festészete és a *Nyolcak* és *Aktivisták* grafikai művei, vagy a *Szocialista Képzőművészek Csoportjának* kiállítása, a magántulajdonban levő, budapesti műgyűjtemények huszadik századi anyagából rendezett, vagy az Itália ihletésében fogant és más különféle elgondolás szerinti csoportosítások elsősorban bizonyára nem ellentmondások, hanem összefüggések feltárására voltak hivatottak.

Hogy egy kiállítás mennyire közelíti meg az optimumát, ez számos körülménytől függ, rendezőjének adottságait is tükrözi, de egyúttal évek munkáját, évtizedek tapasztalatát egyesítheti. A szélesebb körben ismert legfontosabb kincseinken kívül felszínre kell hozni olyan értékeket, amelyek különben feledésbe merülnének: vannak nagyobb és kisebb ünnepek, s néha a szolgálat egy kisebb ügyben talán éppen szükségesebb és több törődést kíván.

Az ember nagyobb részében emlékezés és megtett út; a nemzet és a legtágabb humánum is emlékezésre építi megismeréseit. Olyan intézmény, melyre a századok tárgyi kultúrájának értékeit bízták, nem forgathatja vitorláit, nem dobálhatja rakományát *ötletszerűen* vízbe. Ha azt a pár száz dolgozatot, írásművet végigolvassuk, amelyet a Galéria munkatársai évente könyvekben, folyóiratokban, lapokban közreadnak tudományos és közművelődési céllal, akkor bennük is igen sok ellentmondást találhatunk felfogások, koncepciók tekintetében. Mostani korszakunk szerencsére *nem kényszeríti szellemi uniformisba a gondolatokat*, küzdelem folyik a művészet történeti és jelen értékelése körül is, de tételezzük fel, hogy ez a küzdelem szükséges, megköveteli az élet és az előrehaladás dialektikája.

A múlt hagyományai és adottságai, melyek a gyűjteménygyarapításban is egymás mellé állítják *Munkácsy* Siralomházá-nak első változatát és a mai grafikusok, szobrászok, festők munkáiból múzeumba kerülő anyagot, *nem zárhatják el egyetlen korszak, irány zsilipjét sem.* Sajnos, a múzeumi gyűjteménygyarapításnak csak apró töredéke van bízva magára a múzeumra, egyáltalán: a mecénási szerepkörben a legutolsó és legkisebb tényező. Így inkább csak *dokumentálja, nem válogatja* korszakunk munkáit, önálló hatáskörében főként múltbeli hézagokat próbál kitölteni.

Hogy például *Kohán* György művészete még életében megjelenhetett nagy kiállításon a Galériában, hogy a művésztelepek és a vidéki műhelyek — Hódmezővásárhely, Szolnok, Szeged, majd a jövőben Pécs és a többiek — évről évre helyet kapnak egy-egy átfogó bemutatkozásra, ez nem arra vall, hogy a Galéria behunyja szemét, ha a jelenre kell tekintenie. Felszabadulás utáni képzőművészetünknek is mindig ismétlődnek bemutatásai, a festészet és a mai magyar grafika átfogó kiállításai éppen a legközelebbi program pontjai, éppúgy, ahogyan érlelődnek az előfeltételei festészetünk múltjából *Mednyánszky, Rudnay, Egry* József nagyszabású emlékkiállításának.

FELÜLETESSÉGRE VAGY TÚLZOTT ELFOGULTSÁGRA valló szokás a sajtóban, hogy a Galériát egyesek mulasztásáért vádolják akkor, amikor más múzeumban találkoznak egy nekik tetsző kiállítással, s nem veszik figyelembe, hogy sokszor éppen a Galéria készítette elő, adta vagy rendezte is az ott látott anyagot. A kritikának érdeke elsősorban, hogy szavahihetőségét *tényekre alapozza*, így eredményesebben adhatja elő követeléseit, bírálatát.

Negyvenezer felé halad a Galéria műtárgyainak száma, évente mintegy ötszáz a gyarapodás. Ilyen nagy és mozgó anyagnál rengeteg gondot jelent a nyilvántartási, raktári rend, az ismétlődő revideálás, korrigálás. A gyűjtemények táraihoz az adatokat őrző tárak, archívumok kapcsolódnak, ezek időszerű gazdagítása és használha-

Ferenczy Károly

Est, 932. XII. 18.

Est, 932 XII. 18.

CSÓK ISTVÁN ARCKÉPE FERENCZY KÁROLYTÓL

Csók Istvánnak ezt az arcképét Ferenczy Károly 1891-ben festette Münchenben, ahol mindketten éltek és dolgoztak akkor. Azóta Csók István kegyelettel őrizte a képet, most pedig a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta két nagy magyar művész barátságának ezt a szép emlékét

Egy fiú

Ferenczy Károly

M.932.XII.13.

ARSÁG 932 XII. 13

* **A Szépművészeti Muzeum és az Iparművészeti Muzeum ujabb szerzeményei.** A *Művészeti Muzeumok Barátai Egyesületének* választmánya *Ugron* Gábor elnöklésével ülést tartott, melyen két jelentékeny mütárgy vásárlását határozta el az egyesület. A *Szépmüvészeti Muzeum* számára megvette *Ferenczy* Károlynak *„Hegyi beszéd"* cimü olajfestményét, melyet a mester 1896-ban, tehát nagybányai működésének első esztendejében festett. Ez a kitünő kép annak idején méltó feltünést keltett, mert zászlóbontása volt annak az iránynak, mely Nagybánya nevéhez fűződik s a *Szépmüvészeti Muzeum* ezzel *Ferenczy* Károly legfontosabb munkáinak egyikével gazdagodott. Az *Iparmüvészeti Muzeum* számára az egyesület egy XVII. századi brassói ezüstkupát vásárolt, mely kitünő példája a magyar barokk-ötvösség magyar tehnikai és müvészi szinvonalának.

* **Karácsonyi kiállitás.** *Reuter* Ágost festőművész-tanár a Pátria Klubban (VI., Hegedüs Sándor-utca 9.) december 11-étől december 18-ig karácsonyi kiállitást rendez.

MDK

Ferenczy Károly

Cs.Nagy Zsuzsa cikke

Művészet 1968 7.p.1o-13.

SZETVÉDELMI HIVATAL
EGYETEM TÉR 5.
)N: 385-179

Tárgy:

Ügyintézőjük:

Hiv. sz.:

Mell.:

Ferenczy Károly

Kohner aukció kiállításon az Ernst Múzeumban szerepelt.

Az aukció művészeti szenzációja *Ferenczy* Károlynak, a kiváló magyar festőművésznek feltámadása volt. Képei iránt, amelyek mindeddig árfolyamon alul keltek el, a közönség nagy érdeklődést mutatott. Ez a félig elfelejtett művész, a naturalista iskola egyik nagy mestere, most teljes értéke szerint érvényesült. *Reggel a kertben* című ezer pengőre tartott vásznát 3200-ért, *Fürdés előtt* című képét pedig 3700 pengőért vették meg. *Lotz* Károlynak *Ámor és Psyche* című képe 2600 pengőért, *Mészöly* Gézának *Tanyá*-ja 2800 pengőért, *Major* című képe pedig 2900 pengőért, a hatalmas koncepciójú *Balatonszántódnál* című vászna pedig 4000 pengőért kelt el.

MH. 934. II. 28.

Ferenczy Károly

1971.III.14. 15,55 N. Petőfi /6/

A Nemzeti Galériában.

- A Magyar Nemzeti Galériában kapott helyet a XX. századi magyar festészetet bemutató állandó kiállitás. A rendezés szemmel látható célja a világos áttekinthetőség mellett az volt, hogy történeti fejlődésében mutassa be a korszak magyar pikturáját. Bizonyos időrendi sorban, de az egyes iskolák, irányzatok felismertetése érdekében néha ettől is eltekintő csoportositásban. A kiállitás lényegében a XIX. század végének jellemző alkotásaival nyitja a sort. Bihari Sándor derüs, anekdotázó hangvételü müvei mellett Pataki László és Révész Imre drámai fogalmazásu festményei utalnak a századvégi nagy parasztszocialista mozgalmaira, a délalföldi mezőgazdasági sztrájkokra, bérharcokra. Mellettük mintegy mementóként sorakoznak Fényes Adolf és a szolnoki müvésztelep más alkotóinak szegényember képei jelezve, hogy ez a probléma immár állandósult témája az ujat kereső, ujat akaró müvészetnek is. Erre az időre, a századforduló éveire esett a magyar festészet történetének egyik legnagyobb jelentőségü vállalkozása, a nagybányai müvésztelep alapitása.. Hollósi Simon, Torma János és Réti István baráti körének a letelepedése az erdélyi városban. A müvészcsoport, amelyhez később Ferenczy Károly is csatlakozott, finom, kulturált müvészetük kel szinte egy uj világ kapuját tárták fel a müvészek és közönség előtt. Az ő utjuk azonban bármilyen jelentős kezdeményezés volt is, csak egy lehetőséget tárt fel. Ami a nagybányai kolónia törekvéseinek ellenzéséből keletkezett, az sem maradt el tőlük. Mednyánszky László, a szolnokiak, Deák Imre Lajos, Fényes Adolf, Iványi-Grünwald Béla, a váráshelyiek Tornyai János, Endre Béla, Rudnay Gyula

1971.III.14. 15,55 N. Petőfi /5/

A Nemzeti Galériában.

- A Magyar Nemzeti Galériában kapott helyet a XX. századi magyar festészetet bemutató állandó kiállítás. A rendezés szempontjait a vitágos áttekinthetőség mellett az volt, hogy történeti folyóságában mutassa be a korszak magyar piktúráját. Bizonyos időrendi sorban, de az egyes iskolák, irányzatok felismerhetősége érdekében nehs adtól is eltekintő csoportosításban. A kiállítás lényegében a XIX. századi végének jellemző alkotásaival nyílik a sort. Bihari Sándor darúa, amelyet mülvei mellett Paczki Lászlá és Révész Imre drámai fogalmazásán feszmányai uralnak a szászadi magyar parasztság szociális mozgalmait, a délalföldi mezőgazdasági szakmunkás Ádolf és a szolnoki müvészcsoport iskolának Fényes Adolf és a szolnoki müvészcsoport egyik legmegyobb jelentőségü vállalkozása, a megyénvei müvészcsoport alapítása.. Holló Simon, Torma János és Réti István portréi közönség a szászadfordulő évelte esett a magyar festészet történetének egyik legmegyobb jelentőségü vállalkozása, a megyénvei müvészcsoport alapítása.. Holló Simon, Torma János és Réti István portréi közönség előtt. Az ő utjuk azonban párhuzamos jelentős kezdeményezése volt is, mint azinte egy új világ kapuját tárták fel a müvészek és közönség előtt Ferenczy Károly is csatlakozott, finom, kulturált müvészetük a festészet és grafika vonzásában. A müvészcsoport, amelyhez kétségtelenül hozzátartozik évente essett a magyar festészet történetének egyik legmegyobb jelentőségü vállalkozása, a megyénvei müvészcsoport alapítása.. Holló Simon, Torma János és Réti István portréi közönség előtt. Az ő utjuk azonban párhuzamos jelentős kezdeményezése volt is, mint azinte egy új világ kapuját tárták fel a müvészek és közönség előtt Ferenczy Károly is csatlakozott, finom, kulturált müvészetük a festészet és grafika vonzásában. A müvészcsoport, amelyhez kétségtelenül

a magányos Koszta József más-más uton keresték igazságukat, de meg is találták, ki is fejezték. Rippl Rónai József a frissen nyugatról érkezett ujat hozta a magyar müvészetbe. Diszitő kedve, stilizáló hajlandósága avatta őt a magyar szecesszió nagymesteré vé. A század első évtizede után a magyar festészet differenciálódása mind teljesebbé vált. A különböző müvészcsoportosulások más és más uton közelitették meg céljukat és a kiemelkedő mesterek egyéniségének különbözősége jól megmutatkozik képeiken. A "nyolcak" Kernstock Károly, Pór Bertalan, Tihanyi Lajos, Berényi Róbert Czóbel Béla, Czigány Dezső, Orbán Dezső, Márffy Ödön az aktivisták legjelentősebbjei, Uitz Béla, Nemes Lampért József mellett és után kitünő müvészek egész sora kezdte pályafutását ebben az idő ben. Az elemző kubista Kmety János, a szelid lirikus Gulácsy Lajos, a félelmetesen igazlátó Csontváry Tivadar, a fényfestő Egry József, a sommázó Nagy Balogh János és Nagy István olyan festők, akiknek munkássága nyomán a magyar festészet az európai képzőmüvészettel egyenranguvá válhatott. Az I. világháboru nagy cenzúrája után uj, erős generáció tünt fel. Olyan müvészek mint az őserejü Aba Novák Vilmos, a gyöngyházas szineket csillogtatót Szőnyi István. A költői Bernáth Aurél, a szerkezetre koncentráló Barcsay Jenő s mellettük a tudatos, politikai mondanivalójukat ki fejtő Derkovits Gyula, Dési Huber István és a szocialista müvész csoport tagjai. A fejlődés tovább ivelt tehát, az összképpel együtt egyre szinesebb, még differenciáltabb. Farkas István, Álmos Imre, Vajda Lajos, Kádár Béla, Vaszary János müvei jelzik a gazdagodást a modern magyar müvészet spektrumában. Kár, hogy az élő

a magányos Koszta József más-más uton kerestèk igazságukat, de meg is találták, ki is fejezték. Rippl Rónai József a frissen nyugatról érkezett ujat hozta a magyar művészetbe. Diszitö kedve, stilizáló hajlandósága avatta öt a magyar szecessziò nagymesterè vè. A század elsö évtizede után a magyar festèszet differenciálódása mind teljesebbè vált. A különböző művészcsoportosulások más és más uton közelitettèk meg cèljukat és a kiemelkedö mestere egyénisègének különbözösège jól megmutatkozik képeiken. A "nyolcak" Kernstock Károly, Pór Bertalan, Tihanyi Lajos, Berényi Róbert Czóbel Béla, Czigány Dezsö, Orbán Dezsö, Márffy Ödön az aktivisták legjelentösebbjei, Uitz Béla, Nemes Lampért József mellett és után kitünö művészek egész sora kezdte pályafutását ebben az idö ben. Az elemzö kubista Kmety János, a szelid lirikus Gulácsy Lajos, a félelmetesen igazlató Csontváry Tivadar, a fényfestö Egry József, a sommázó Nagy Balogh János és Nagy István olyan festök, akiknek munkássága nyomán a magyar festèszet az európai képzö-művészettel egyenranguvá válhatott. Az I. világháboru nagy cezurája után uj, erös generáció tünt fel. Olyan művészek mint az öserejü Aba Novák Vilmos, a gyöngyházas szineket csillogtatót Szönyi István. A költöi Bernáth Aurél, a szerkezetre koncentráló Barcsay Jenö s mellettük a tudatos, politikai mondanivalójukat ki fejtö Derkovits Gyula, Dési Huber István és a szocialista művész csoport tagjai. A fejlödés tovább ivelt tehát, az összképezzel együtt egyre szinesebb, még differenciáltabb. Farkas István, Álmos Imre, Vajda Lajos, Kádár Béla, Vaszary János müvei jelzik a gazda godást a modern magyar művészet spektrumában. Kár, hogy az élö

magyar festészet bemutatása távolról sem olyan teljességre törekvő, mint az előzményeké. De ez talán érthető. A Galéria, a muzeum inkább a visszatekintő elemzés igényét ismeri el. A még kiforratlan jelen problémáiban közvetve sem foglal állást. Ez a nagyon vázlatos leirás természetesen csak a látogató kedvét igyekszik felkelteni, mintegy igérve a látvány örömét, hasznosságát. S ha megkérdeznék tőlem, mi hatott rám legjobban a termek változatos látnivalói közül, habozás nélkül felelhetem Ferenczy Károly képei és ezekből jónéhány található itt. S még ezek közül is az a sor, amelyben főhelyen áll, - legalábbis az én számomra - az Október cimü festmény, ez a páratlanul szép, szinte utolérhetetlen remekmü. 1903-ban festett Ferenczy Károly ezt a képet, a Nagybánya kristályos levegőjében csillogó napfény lilásfehér izzásának gyönyörüségesen szép szinköltemenyét. A festmény gyümölcsöskertje a vörösbarna és piros szinárnyalatok a lombok zöldjében, az előtérben a fehér álló ernyő, a fehérruhás férfi, az asztal pirosmintás teritőjén az almás procelános csendélet, a jobb alsósarokban a szék karfájára vetett köpeny omló foltja mind a nagybányai értelemben vett tiszta festőiség elvének legmagasabb rendü, legpompásabban megalkotott kifejezése. Ennek a képnek a látványtól elvonatkoztatott tárgya a vonal, a forma, a szin és a fény. Hatása pedig a gyönyörködtető fizuális élmény. Olasz és franciaországi, müncheni tanulmányok után a szentendrei évek festpi gyakorlatával érkezett Ferenczy Károly Nagybányára, 1896-ban. Ekkor még alig érdekelte a különleges ,másutt föl nem található nagybányai atmoszféra. Mintha nem lett volna a nyári napfény zuhatagára, a levegő kris-

magyar festészet bemutatása távolról sem olyan teljességre tö-
rekvő, mint az előzményeké. De ez talán érthető. A Galéria, a
muzeum inkább a visszatekintő elemzés igényét ismeri el. A még
kiforratlan jelen problémáiban közvetve sem foglal állást. Ez
a nagyon vázlatos leírás természetesen csak a látogató kedvét
igyekszik felkelteni, mintegy igérve a látvány örömét, hasznos-
ságát. S ha megkérdeznék tőlem, mi hatott rám legjobban a ter-
mek változatos látnivalói közül, habozás nélkül felelhetem
Ferenczy Károly képei és ezekből jónéhány található itt. S még
ezek közül is az a sor, amelyben főhelyen áll, - legalábbis az
én számomra - az Október cimü festmény, ez a páratlanul szép,
szinte utolérhetetlen remekmü. 1903-ban festett Ferenczy Károly
ezt a képet, a Nagybánya kristályos levegőjében csillogó nap-
fény lilásfehér izzásának gyönyörüségesen szép szinköltemény ét.
A festmény gyümölcsöskertje a vörösbarna és piros szinárnyala-
tok a lombok zöldjében, az előtérben a fehér álló ernyő, a fe
hérruhás férfi, az asztal pirosmintás terítőjén az almás pro-
celános csendélet, a jobb alsósarokban a szék karfájára vetett
köpeny omló foltja mind a nagybányai értelemben vett tiszta
festőiség elvének legmagasabb rendü, legpompásabban megalkotott
kifejezése. Ennek a képnek a látványtól elvonatkoztatott tárgya
a vonal, a forma, a szin és a fény. Hatása pedig a gyönyörköd-
tető fizuális élmény. Olasz és franciaországi, müncheni tanulmá-
nyok után a szentendrei évek festpi gykaorlatával érkezett
Ferenczy Károly Nagybányára, 1896-ban. Ekkor még alig érdekelte
a különleges ,másutt föl nem található nagybányai atmoszféra.
Mintha nem lett volna a nyári napfény zuhatagára, a levegő kris-

tályos csillogására, az ég mélységes szikrázó kékjére. Csak néhány évvel később, talán 1899-ben egy francia müvész és müvészeti iró könyvét olvasva eszmélt rá, a napsütés, a fény, a levegő fontos szerepére. Itt és igy kezdődött az a hosszu tanulmánysorozattal isért elméleti alapvető munka, amelynek eredményeként megfogalmazta magának a tiszta festőiség elvét, amely szinte a dogma szigoruságával zárta ki festészetéből az érzelmi és az irodalmias asszociativ elemket. Ennek a programnak szellemében festette körülbelül 1902-től kezdődően azokat a képeit, amelyeknek mintegy kizárólagos témája a napfény effektuasainak megjelenitése. A sorozat páratlan a maga nemében, c ak a müvészettörténet legnagyobbjainak kisérleteihez mérhető. A Nyári reggel és a Nyár nyitja meg a sort. Mindkettő patakban fürdő fiukat ábrázol, egyik a reggeli, másik a déli nap fényében. Majd a fény-árnyék ellentétek végsőkig fokozó Festőnő, az Október az őszies meleg verőfény ünneplése, Napos délelőtt a fehér asztal mellett ülő lilaruhás nővel és olvasó férfival, végül a legkiegyensulyozottabb legérettebb mü ezek között a Lovagló gyermekek. Ezekkel a müveivel Ferenczy Károly valóban elérkezett az általa értelmezett tiszta festészethez. Minden képe tudatosan és nagy ökonümiával szerkesztett egység. Annyira, hogy csak alkotójuk nagyszerü müvészete menti meg a h deg rendezettség száraz vonalától. Gondoljunk csak arra, milyen alkotó erő, milyen magas foku emberi és müvészi hevület kellett ahhoz, hogy az a szinte tudományosan fogalmazott finom naturalizmus szintétikus alapon élettel lüktető, fénnyel regyogó, szépséggel megindító és gyönyörködtető alkotásokat hozzo létre. Ferenczy Károly életmüvét csöndes tragédia árnyékolja. Tö-

tályos csillogására, az ég mélységes szikrázó kékjére. Csak néhány évvel később, talán 1899-ben egy francia művész és művészeti iró könyvét olvasva eszmélt rá, a napsütés, a fény, a levegő fontos szerepére. Itt és így kezdődött az a hosszu tanulmánysorozattal isért elméleti alapvető munka, amelynek e edményeként megfogalmazta magának a tiszta festőiség elvét, amely szinte a dogma szigorusságával zárta ki festészetéből az érzelmi és az irodalmias asszociativ elemket. Ennek a programnak szellemében festette körülbelül 1902-től kezdődően azokat a képeit, amelyeknek mintegy kizárólagos témája a napfény effektuasainak megjelenitése. A sorozat páratlan a maga nemében, c ak a művészettörténet legnagyobbjainak kisérleteihez mérhető. A Nyári reggel és a Nyár nyitja meg a sort. Mindkettő patakban fürdő fiukat ábrázol, egyik a reggeli, másik a déli nap fényében. Majd a fény-árnyék ellentétek végsőkig fokozó Festőnő, az Október az őszies meleg verőfény ünneplése, Napos délelőtt a fehér asztal mellett ülő lilaruhás nővel és olvasó férfival, végül a legkiegyensulyozottabb legérettebb mü ezek között a Lovagló gyermekek. Ezekkel a művei-vel Ferenczy Károly valóban elérkezett az általa értelmezett tiszta festészethez. Minden képe tudatosan és nagy ökonümiával szerkesztett egység. Annyira, hogy csak alkotójuk nagyszerü művészete menti meg a h deg rendezettség száraz vonalától. Gondoljunk csak arra, milyen alkotó erő, milyen magas foku emberi és művészi hevület kellett ahhoz, hogy az a szinte tudományosan fogalmazott finom naturalizmus szintétikus alapon élettel lüktető, fénnyel regyogó, szépséggel megindító és gyönyörködtető alkotásokat hozzo létre. Ferenczy Károly életmüvét csöndes tragédia árnyékolja. Tö-

rekvései és eredményei nem előzték meg annyira a kort, mint ő gondolta volna, ha ugyan szándékában volt egyáltalán ilyesmi. Müve szinte már a halálával müvészetörténeti multtá lett. Örök sége mégis termékenyitő és máig ható. Nagy müvész volt. Felfedezéseit azonban mások hasznositották. Néki, emlékének legnagyobb tiszteletadás, amit az egyik méltatója irt róla; egész életén át állhatatósan szolgálta müvészi eszményeit.

- Ambrus Tibor olvasta fel jegyzetét.

rekvèsei és eredményei nem elöztèk meg annyira a kort, mint ö gondolta volna, ha ugyan szándèkában volt egyáltalán ilyesmi. Müve szinte már a halálával müvészetötrténeti multtá lett. Örök sége mégis termékenyitö és máig ható. Nagy müvész volt. Felfedezéseit azonban mások hasznositották. Néki, emlékének legnagyobb tiszteletadás, amit az egyik méltatója irt róla; egész életén át állhatatósan szolgálta müvészi eszeményeit.

- Ambrus Tibor olvasta fel jegyzetét.

FERENCI Karoly festő

1. 18, 19. p. Szegmentum c. Ziáll. Vác, 1992

Uj Mív. 1993

MDK

Ferenczy Károly

Vázlat az Artistákhoz, cer.

Az 1912-es kiáll. kat.ának vázlata, tus

Vázlat a fekvő akthoz, tus,cer.

Önarckép, cer

Nagybányai festők. Nem.Gal. 1962. jun.

Ferenczy Károly

Vázlat a Pietához, tus, cer.

Kiss József illusztr., kr.

" " " Daphnis és Chloé, szén

" " " Varrólány dala, kr.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Ferenczy Károly

„Madárdal" 1894 Olaj, vászon
105 x 77 cm. Bp. MNG.

Németh Lajos: A XIX.sz.művészete Corvina 1970 108. old

MDK

Ferenczy Károly /1862-1907/

Archaelógia, of.

Lovagló gyerekek, of.

Csendélet alabástrom tállal és szoborral, of.

Magyar mestermüvek kiáll. N.Szal. 1936. jun.

MDK

Ferenczy Károly, 1862

A kertészfiu

Csendélet

Ernst Muz. 43. sukc. 1929. dec. 47. 1.

Ferenczy Károly MDK

Válás, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Virággondozó nők, olf.

Olvasó férfi, olf.

Lovak, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Ferenczy Károly

A 25. aukción a Valér ágyban című képe második helyen kelt el.

Engel Károly: Aukció-kritika; Művészet, 1972/11. sz. 47. l.

Ferenczy Károly

A Ferenczy család képző müveiből rendeztek kiállitást a Budavári Palotában.
Gazdasági akadémiát végzett, Filka Olgával történt házassága után választja csak a művészpályát.

Kortárs 1968/12 2oll. old.

M.D.K

Ferenczy Károly
festő

Néhány nap multva nyílik
meg Szentendrén Ferenczy
Károly fiatalkori művének
kiállítása.

Rózsa Gyula: Szentendrei gondolatok
Élet és Irodalom, 1967 aug. 5 - 8 lap.

MDK

Ferenczy Károly, festő

Nápolyi emlék. Illusztr. Kiss József
költeményéhez Kréta

Előhang. Illusztr. Kiss József köll.-hez. "

Kertészek. "

A varróleány dala. Illusztr. Kiss József köll.-hez. Kréta
1896.

Birkózók. Szénrajz

OMSZM. – Graf. ovt. XXVII. kiáll. – 1918 márc. 19.–20. n.
rajzok. II. sorsz. Jegyz.

MDK

Ferenczy Károly

Iván Ede: A Müvészház uj palotája. Szabad Müvészet 1912. nov. I. évf. 1. sz. 3.l.

MDK

Ferenczy Károly

I.o.nagy aranyérem

M.művészek sikere Münchenben. Pesti Napló 1913. aug.6.

MDK

Ferenczy Károly festőm.

grafikák:

Tanulmányfej

Madárdal első terve

Arcképtanulmány

33. csop.kiáll. Ernst Muz. 1925. okt. 13-14.l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Önarckép

Márciusi est

Madárdal

Magy.müvészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

lo. 1.

Ferenczi Károly

Három szentendrei vonatkozású képét állitották ki a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.III.2.

Ferenczy Károly

P.N.930.III.2.

A szentendrei művésztelep kiállítása

A Szentendrén tavaly alakult művésztelep tagjainak első, bemutatkozó kiállítása ma délelőtt nyílik meg a Nemzeti Szalónban. A bemutató nemcsak a mai szentendrei csoport művészeinek alkotásait hozza a közönség elé, hanem utalni akar arra is, hogy a város már régebbi művészeinket is inspirálta. Így került a kiállításra *Ferenczy* Károly egyik finom fiatalkori alkotása, a »Virágot gondozó leányok«, amelyet a művész 1889 és 1892 között festett, abban az időben, amikor párizsi tartózkodása után és Münchenbe költözése előtt Szentendrén tartózkodott. Így került ide *Fényes* Adolf kitűnő naturalista festménye, amely ugyan a mester korai szolnoki korszakának alkotása, de Szentendre látképét ábrázolja.

Ferenczy és Fényes generációjának tagja *Iványi-Grünwald* Béla is, akit azonban már a mai szentendrei telepnéz fűznek tényleges szálak, mert Grünwald a telep alapításának egyik kezdeményezője, tagjainak egyik szellemi és művészi patrónusa volt. Festői és gazdag virágcsendélete, amely itt a sok szentendrei motívum között bemutatásra kerül, kifelé is demonstrálni akarja az új művészcsoporttal való kapcsolatait. Nagyobb kollekcióval szerepel mellette *Herman* Lipót, aki a művésztelep igazi, látható feje. Szentendrei motívumú tájképeinek stílusa tulajdonképpen még Balatonlellén alakult ki, az új témák azonban

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

129

„Kertészfiú" c. szobrát az 1941-1945. évi gyűjtemény-gyarapodás között említi:

Rajnai Miklós: Beszámoló az Országos Szépművészeti Muzeum unkájáról 1940-1953. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1954. 5.sz. 129.old.

MDK

Ferenczy Károly

Csendélet. Porcellánmadarak.
Csendélet. Porcellánpapageiok, galamb. Olajfm
Birkózó. Olajfm.
Virágok. "
Birkózók. "
Csendélet. Szobor. Olajfm.

KMT 1911. tav. kiáll. 28.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

A kertész, szén
Három rajz
" "
Alvó nő, szén
Álló akt, szén

Krisztus megkorbácsolása, szén

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
19 1.

MDK

Ferenczy Károly

Virágot gondozó leányok, of.

Tavaszi táj, of.

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 1930. márc. 10 l.

MDK

Ferenczy Károly, sz. 1862.

A kertészfiu

Csendélet

Ernst Múz. aukc. 43. 1929. 47 l.

MDK

Ferenczy Károly

A st.louisi világkiallitáson bronzérem kitüntetést kapott.

Művészet, 1904. 406.1.

Ferenczy Károly MDK

Kallós Edé arcképe, repr.

Madárdal, repr.

Kerti jelenet, repr

Önarckép, repr.

Műcsarnok 1922 Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Madárdal, München 1893

Ádám, München 1894

Gyermekarckép Béni, München 1895

Kerti jelenet, München, 1893

Műcsarnok 1922 Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Madárdal. Vázlat, München 1893.

Csavargó ébredése, töredék, München 1894

Fiuarckép, München,1894.

Lányok virágokat gondoznak, Szentendre 1889.

Műcsarnok 1922 Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Kallós Ede arcképe, Paris,1889.

Fiuarckép, Valér, Szentendre 1892

Válás, Szentendre,1892

Kertrészlet, Harmisch,1895

Mücsarnok 1922 Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Rózsacsendélet, Nagyb.1912.

Vénusz-szobor, Nagyb. 19o8.

Tanulmány a Lovak a vizben c.képhez Nagyb.1896.

Vörös rózsák, Nagyb. 1914 /?/

Műcsarnok 1922.Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Tanulmány az Archaeologiá-hoz, szénr. München,1896.

Madonna, tanulmány a Királyok hódolásához, szénr.

Férfi félakt lóháton, Tanulmány a Lovak a vizben-hez, Nagyb. 1896.

Tanulmány a Válás-hoz, szénr. Zentendre,1892.

Műcsarnok 1922. Ferenczy Károly kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Válás, olf.

Műcsarnok 1892/93 téli kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Vidéki hordár, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Ferenczy Károly MDK

Madárdal, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Ferenczy Károly, festö

1862-1917

Ködcbálók. Olf.v. Jelz.f.j."Ferenczy K.189o".

Virágcsendélet. Olf.v. Jelz.f.j."Ferenczy Károly 1911."

Kmz.Szol.Küv.Egy.-Szérfv.Kpt. és Tört.Muz. uj szerzeményei. 1937/38. 1939 máj.-jun. Ke t.

Ferenczy Károly festő M.D.K.

Gipszfigurás csendélet /repr.

Bernáth Aurél: A Muzsa körül Bp. 1962. ~~88-89.xi.~~
88-89.1.

.

Ferenczy Károly, festő MDh

Érdekessége a kiállításnak Ferenczy Károly: Válás c. festménye. A képet elveszettnek hitték, most 10500 ft-s kikiáltási áron árverezik.

–: Megnyílt a tavaszi művészeti képaukció kiállítása 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. máj. 5.

MDK

Ferenczy Károly, festöm.

A münchení nemzetközi mütárlaton másodosztályu érmet kapott.

Kitüntetések. - Müvészet. 1905. 4.sz. 271.l.

Ferenczy Károly MDK

Madárdal, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Ferenczy Károly, festö
1862-1917

Fürdözö f iuk.
Ma dárdal.

A Szépmüvészeti Muzeum tulajdonában.

Mücs.-OMKT "A gyermek a müvészetben"kiáll. 194c.II.-I
Kat. 7.1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Testvérek

Kertészfiu

Tavaszi táj

Nagy.művészet 1800-tól. Szépm.Kuz. 1949.

Io. 1.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Életrajz.

Bodnár Éva: Raáb Ernő
Művészet, 1960. december. — 29 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Kuhovetz Anna Ferenczy nevendék volt Nagybányán.

Szelesi Loltán: A Tanú cshört ás ásag szegedi művész-mozdulja
Művészet, 1960. dec. — 18 l.

AIDK

Ferenczy [Károly festő]

(A kiállításon szereplő művek alkotói körét említve.)

Kürti Katalin: A „Mezőgazdaság a képzőművészetben" kiállításról.

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 85. l.

Forgács Károly
festő

M.D.K.

Egry József a Főiskolai Ferenczy
Károly nevendéke lesz.

Lauer Sándor: Egry József
Művészet, 1961. június. — 10l

MDK

Ferenczy Károly (festő)

(Klimó István mestere volt.)

(balla): Hatvan éve festek..

Ország-Világ, Bp. 1960. 47. sz. 15. l.

Ferenczy Károly, festő 7 Ok

A hajdani Japán Kávéház — ma Szinyei-Terem — törzsvendége volt.

–: Könyv Klub — Szinyei Terem 125.(.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1959. március IX/3

Ferenczy Károly 1862-1917.

MDK

"A nagybányai festők kiállitása" /eredeti terv/ 1897.

"Nemzeti Szalon - Ferenczy Károly képei" 1912.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 20.l.

MDK

Ferenczy Károly

Tanulmány, of.

Nagybányai festőisk.kiáll. 1898.

9. l.

MDK

Ferenczy Károly

Erdőrészlet, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

9 l.

MDK

Ferenczy Károly

Tanulmány, of.

Tanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 8. l.

MDK

Ferenczy Károly

Erdőrészlet, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

9 l.

MDK

Ferenczy Károly

Arckép, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 8 l.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép, of.

Tájkép, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

6.l.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép, of.

Őszi táj, of.

A királyok, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 6.k.

MDK

Ferenczy Károly

Dombvidék, of.

Táj és életkép kiáll. KMTárs. 1927. 22.1.

MDK

Ferenczy Károly

Cigányok, of.

Táj és Életkép kiáll. KMTárs. 1927. 22.l.

MDK

Ferenczy Károly

Nagybányai táj, of.

Táj és életkép kiáll. KUTárs. 1927.

22 l.

MDK

Ferenczy Károly

Virággondozó nők, of.

Olvasó férfi, of.

Lovak, of.

Táj és Életkép kiáll. KMTárs. 1927.

21 l.

MDK

Ferenczy Károly

A festő, of.

Táj- és

Életkép kiáll. KMTárs. 1927. 21 l.

MDK

Ferenczy V: A régi Nagybányáról. Nyugat. 1931. márc. 1.

MDK

Ferenczy Káorly

Nagybányai templom , of.

Csirkeetető leányka "

Táj- és

Életkép kiáll. KMTárs. 1927. 21 l.

MDK

Ferenczy Károly

Illusztr. Brodi Sándor Ezüst kecske c.
. müvéhez

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

3 l.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
1o3 l.

MDK

Ferenczy Károly

Hármas arckép, of.

Csendélet, of.

Csendélet,of.

Börtsök-Réti Nagyabányai kiáll. kat. 1912.
1o3 l.

M. DK

Ferenczy Károly
festő

Női aktja a kiállításon

Bíró Milály: A Műcsarnok jubileumi
kiállítása

Grafikai Szemle 1912 évf 1 sz 11-12 l

Ferenczy Károly levél M.D.K.

Genthon István Ferenczy könyvé
ről:

Aradi Nóra: A művtört. kiskönyvtár sorozatáról. Művtört. Ért. 1954 1 n. 181

Ferenczy Károly

Legszebb rajzok kiáll. k. M.

A szépm. Múz. legsz. rajzai. Szabad Nép

Meller Péter 1956. okt. 16.

Ferenczy Károly

Szent-endrén dolg. egyedül, majd Nagybányán folytatja. 1926-ban N.-bányáról sok fiatal megy Sz.-endrére, megal. a művésztelep.

A szentendrei művt. jub. kiáll-sa. Népszava
Noszlopi György 1956. okt. 3.

MDK.

Ferenczy Károly festő / 1862-1917/

"Alvó akt" /olaj/
"Fekvő akt" "
"Szinnyei Merse Pál képmása" /ceruza/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
30.l.

MDK

Ferenczy Károly

Hegyi beszéd, of.
Három királyok, "
Hazatérő favágók,"
Fürdőző fiuk, "
Olvasó férfi, "
Gyermekek ponnykon,"

Réti I: Nagybánya. A Mübarát, 1922. II.

222.1.

MDK

Ferenczy Károly

Ábrahám áldozata, of.

Márciusi est, of.

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922.II.

215. l.

MDK

Ferenczy Károly

Hegyi beszéd, of.

Három királyok, of.

Józsefet eladják testvérei, of.

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922.II.

MDK

Ferenczy Károly

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922.II.

214 l.

Ferenczy Károly, festő

MOK

Gyakran hamisítják képeit.
(A Művészet májusi számából.)

—: Ezt obvastuk

6-l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. máj. 12.

FERENCZY KÁROLY, festő

Moh

Ferenczy Béni életműve is „olyan teljes és befejezett mint a nagybányai nagymester, Ferenczy Károly piktúrája, az apáé, akinek emlékét a legszebb magyar síremlékkel aranyozta be a szobrász = gyerek."

Artner Tivadar. Ferenczy Béni: Írás és kép

8-l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. ápr. 29.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő

összehasonlitása Szinyeivel egy 1905-beli kritikában, ~~Kőnli~~

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a~~ ~~cikkben~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 26. old.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás. — A Julian festő akadémiára együtt járták.

Farkas Zoltán: Csók István bú csúrtatója
Művészet, 1961. április — 4 lap.

M.D.K.

Ferenczy Károly.

Festőművész.

Radocsay Dénes opponensi véleménye Aradi Nóra kandidatusi disszertációjáról.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 67.lap

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Méltatás.

László Miklós: Festményeinek ereklyéje
Magyar Ifjúság, 1958. dec 20 – 51. sz.

MDK

Ferenczy Károly

Fürdés előtt, of.

Vörös fal, of.

Virághegy, of.

Börtsök -Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
99 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Patak

Kettős arckép

Tájkép

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

1c. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Józsefet eladják testvérei

Esti hangulat

Malonyay Dezső arcképe

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

1o. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Fürdőző fiuk

Izsák feláldozása

Festőnő

Magy.müvészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

lo. 1.

M. D. K

FERENCZY "Károly festő"

Plakátokat is Mészített

Dietra Mária: Magyar Plakát ~~mené~~ törté-
~~neti~~ neti kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. 8. l.
nov. 4.

M.D.K.

Ferenczy Károly, festő (1862-1917)

Mint Szőnyi István mesterét és a nagybányai iskola kimagasló egyéniségét, említi

Pataki D.: Etienne Szőnyi. Acta Hist. Artium, 1960. Tom.VII. Fasc.1-2. 115.old.

M. P. K.

FERENCZY Károly festő

ő „fedeste fel" magának Lentendrei és később racmiterve a táj várázsától megkívölve jöttek mások és egyre többen

Sárvári Márta: Lentendrei festők kiállítása

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 4. l.

Ferenczy Károly festő.

Mücsarnok 1898. 21.sz.195-198 l.

Ferenczy Károly festő.

Férfi arckép.
Lótanulmány. /Carasco./

Hollósy Simon iskolája. /Emlékezések és levelek/:
A Mübarát 1922.II.évf.169-179 l.

Ferenczy Károly Festő.

A Mübarát 1922.II. 193-198 1.

Ferenczy Károly festő.

Illusztráció Kiss József költeményeihez.

Férfi arckép.
Az alagi trainingpályáról.
Lótanulmány. /Carasco./

Katalógus a nagybányai festőkolónia szatmári kiállításáról 19o1. 2 l.

Ferenczy Károly festő.

Borus ősz. Repr.
Október. Repr.
Fürdés előtt.
Napos délelőtt.

Lovagló gyermekek. Repr..
Hegyibeszéd.
Bastien-Lepage.
Esthangulat lovakkal.
Márciusi est.
Festőnő.
Fürdőző fiuk.

A nagybányai iskola: Szépmüv.1944.1.sz.

Ferenczy Károly festő.

Krisztus beszéde a hegyoldalon.

Iványi-Grünwald: Vas Ujs. 1897. 87o.l.

Ferenczy Károly festő.

OMKT.1895.tav.

Ferenczy Károly festő.

Férfi-arckép. Olajf.
Olvasó leány. Olajf.
Férfi arckép. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Ferenczy Károly, festő 7 Dh

Csók személyében Ferenczy és Rippl Rónai utolsó kortársa is elhúnyt.

Rónai Mihály András: Csók 9. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 5.

Ferenczy [Károly], festő 7 Dk

Ferenczyvel kapcsolatban Nagybánya jelentőségét is Kiemeli a megemlékezés írója.

Rónai Mihály András: Csók 9.-f

NÉPSZABADSÁG, Dk-1961-febr. 5.

MDK

Ferenczy [Károly festő]

(Szőnyi István egyik mestere volt.)

Kürti Katalin: Szőnyi István emlékezete (1894–1960 augusztus 30.)

Alföld, Debrecen, 1960. 5. sz. 119. l.

MNK

Ferenczy Károly

Kallós Ede arcképe

Cigányok

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

10. 1.

Ferenczy Károly, festő 1854

Elkészült Ferenczy Károly mellszobra. A Városligetben a művésztelepen kapott helyet.

-: Felállítják Berkovits Gyula mellszobrát a városligeti művésztelepen

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 23. 6.l

MDK

Ferenczy Károly

Női arckép, of.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.
7 l.

MDK

Ferenczy Károly

Tájkép

A kormány vásárlásai a nagybányaiak kiállitásán.

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 42 l.

MDK

Ferenczy Károly

Emlékek a 25 eszt. nagybányai festőiskoláról.
Világ, 1951. nov. 25. 5.l.

MDK

Ferenczy Károly

Est lovakkal

Arckép

A: M.művészet a párisi kiáll.-on. Mücsarnok, 1900. jun. 17. 315.l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Női képmás, of.

Utszéli cigányok, of.

Női képmás, of.

Árv. Csarnok 1o4. auko. 1942. máj. 6. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Fehér ruhás hölgy, of.

Férfi képmás, of.

Árv. Csarnok 1o4. sukc. 1942. máj. 6. 1.

MDK

Ferenczy Károly, 1865-1917

Tájkép

Ernst Muz. 15. aukc. 1921. 13 l.

15 I.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917

Tengerparton, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 18. 1.

Ferenczy /Károly/ MDK

1912-13-ban Lampérth Nagybányára ment, hol Feenczy korrigálta rajzait.

HORVÁTH BÉLA: Nemes Lampérth József leveleiből.

Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 169-183. l.
170. l.

M. P. K.

FERENCZY Károly festő

Csak idősebb korában jelentek kiéd-
valósz

Vámos Ferenc: A szecesszió értékeléséről
Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 52. l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K

Sok nevét viselő hamisítvány
van forgalomban.

Farkas Lóránt: Rippl Rónai és hamisítói
Művészet, 1961. május. — 6 l.

Ferenczy Károly
festő

M.D.K.

Méltatás.

Végh János: Németh József kiállítása.
Művészet, 1961. május. – 32 lap.

Ferenczi Károly

Résztvett a fertődi Eszterházy kastély helyreállításánál.

Rados: Magyar építészettőr t. 221.
Műszaki kiadó 1971.

Ferenczi Károly

építés

~ restaurálta a diósgyőri várat.

Rados Jenő: Magyar építészettört. B1.
Műszaki könyvkiadó 1971.

Ferenczi Károly
építén

~ tervei szerint állították helyre Pécsen a
Jakovali Hassán - dzsámit.

Rado: Magyar építészettört. 166.
Műszaki kiadó 1971.

MDK

Ferenczy Károly

Madárdal

Lázár B.: Thorma János, Petőfi festője. Koszoru /a Petőfi Társaság közlönye/. Uj folyam IV.4. 1938. jun.

Ferencsy Károly

Hadarabok

Lásd B.: Thorma János, Petőfi Társaság. Kossuth
/a Petőfi Társaság közlönye/. 69 folyam IV.-t.
1938. jún.

MDK

Ferenczy Károly

tanitványa volt az alábbi festő

Vigh Bertalan festő. E. G. II. 590.l.

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztály
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dalszínház-u. 1.
Tel.: 227-651 és 227-488.

KIS UJSÁG, BUDAPEST
Ferenczy Károly.
1951 OKT 16.

Megjelent:

A szentendrei Művésztelep kiállítása

A szentendrei Művésztelep a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja rendezésében kiállítást rendezett a szentendrei *Ferenczy Károly-múzeumban.* A város, melynek művészi ízlését és kultúráját a művésztelep már évtizedek óta irányítja, néhány hónappal ezelőtt múzeummal gazdagodott. Ez a múzeum a művészi hagyományokkal átitatott légkörben most még szorosabb kapcsolatot teremt közönség és művészek között. Az első kiállítás, vándorkiállítás keretében, »Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás« vázlatait mutatta be. Azoknak a képeknek és szobroknak a vázlatait, melyek már új életünket tükrözik. A második kiállítás az elmúlt 150 év művészetének keresztmetszetét adta. A XIX. század elején meginduló és életreébredő magyar festészet alkotásait, a külföldön élő, vagy külföldi iskolákban tanult mesterek, a nagybányaiak s a modern művészet különböző stílusirányzatait követő művészek képeit láttuk. Ez a két kiállítás teljes képet nyujtott a magyar művészetről napjainkig, melynek most kiegészítője a Művésztelep kiállítása.

Szentendre, a héttornyú kis barokk város, zeg-zúgos, hegyrekapaszkodó utcáival, olasz városokra emlékeztető légkörével már a mult század elején vonzotta művészeinket. *Ferenczy Károly* töltött itt pályája kezdetén négy évet, mialatt szinte állandóan figurális kompozíciókat festett. Az 1930-as években még *Tornyay János* kereste fel hoszabb időre Szentendrét. A város majdnem ugyanebben az időben lett állandó lakóhelye festői tájakat kedvelő művészeinknek. A Képzőművészeti Főiskola néhány növendéke telepedett itt le, megalkotta a *Szentendrei Festők Társaságát* s súlyos anyagi nehézségek ellenére folytatta működését. Később az ideiglenes műtermekből átköltöztek mai telepükre s azóta állandóan itt élnek. Tagjainak száma egyre több lett s művészetükkel, fejlődésükkel a művésztelep hatását bizonyították.

A gondosan összeállított és szakértelemmel rendezett kiállítás szentendrei tájakat és jeleneteket mutat be. *Perlrott Csaba Vilmos* »Szentendrei tájkép«-e dinamikus, eleven színfoltjaival lüktetést, életörömet sugároz. Mellette *Gráber Margit* alt hangja szólal meg, mély, tompított színeivel. »Kertben« című vásznán lendületes, határozott konturokkal keretezi plasztikus alakjait. *Czóbel Béla* egy Párisban készült »Csendéletvázlat«-tal »vendégszerepel«. Leegyszerűsített formái, ökonomikus színkezelése a sima háttérből erőteljesen kiemelkedő tárgyainak térbeliséget biztosít. Feleségének, *Modok Máriának* »Kisleány«-portréja üde, világos színfolt a sötétónusú képek között. *Diener Dénes Rudolf* pasztelljein és »Boglya« című olajfestményén érezzük a művész realista törekvéseit. Barnábaágyazott, élénken vibráló zöldjei vérbeli koloristára vallanak. A zöldek harmonikus skálájából építi fel kompozícióját *Fónyi Géza* is. »Tájkép«-én az erdő fáin keresztülhatoló fénysugár finom árnyalatokra bontja az egyetlen színre alapozott munkát. A Művésztelep fáival találkozunk *Miháltz Pál* »Kertben« című művén is. Levegős elrendezése, nemes, leszürt színei, könnyed ecsetkezelése nagy biztonságot árulnak el. Láttuk *Barcsay Jenő* realista »Munkásait«, *Ilosvai Varga István* erőteljes »*Csendélet*«-ét és *Bán Béla* Rauoult színeire emlékeztető »Műterem« aquarelljét.

Csernátonyi Zsuzsa

tesvezető, technikus és haj
egyszemélyben. Ő megy T
jósaival a betonszekrényel
a ráépítést, szétszedi, öss
Petőfit, ahogy a szükség l
ő vontatja a vezérárkon
mellé a szekrényeket. Min
és mindent lelkesen csinál
csak ő, hanem dolgozótárs

**— Munkafegyel
tekintetében elsők v**

— mondja egyszerűen, mint teljesen magától értetődő valamit. Nálunk sem hétfőn, sem szombaton nem hiányzik egyetlen dolgozó sem, mert minden hétfő és szombat békenap és a becsület nem engedi, hogy bárki is hiányozzon ilyenkor. Az Alkotmány ünnepén másodikok lettünk és zászlót nyertünk, amely arra kötelez mindnyájunkat, hogy a november 7-iki versenyben már az elsők legyünk. Felajánlásunk az, hogy november 20-ika helyett november 7-ikére befejezünk mindenféle vízi ráépítési munkát Ezideig lemaradás nincs.

Szavai úgy pattognak, mint a vezényszavak, de tekintete, amint végigsiklik munkatársain, meleg szeretet sugároz.

— Pedig nem könnyű a dolgunk, itt a vizen... de hát javarésze hajós és tudja, a hajós nem ijed meg a saját árnyékától. Hát még a munkától!

métermázsa, a búzáé 14 métermázsa volt. A község egyéni gazdálkodói átlagban 14 mázsa ősziárpát és 11 mázsa búzát arattak holdanként.

A termelőszövetkezet nemcsak többet, hanem olcsóbban is termel. Baracskán az egyénileg gazdálkodó parasztok földjén egy mázsa búza termelési költsége 65.88 forint volt. Az egyénileg gazdálkodó paraszt egy hold búza után 129.90 forint tiszta jövedelmet ért el. A 108 taggal, 738 holdon gazdálkodó baracskai »Vörös Csillag« termelőszövetkezetben egy mázsa búza termelési költségére csupán 34 forint 91 fillér jutott, tehát

a szövetkezet tiszta jövedelme minden hold búza után 721 forint 44 fillért tett ki.

Természetes, hogy a termelőszövetkezeti tag jövedelme sokkal magasabb, mint egyénileg gazdálkodó társaié. *A »Vörös Csillag« milliomos szövetkezet.* Vagyona — nem számítva a földek értékét — 1 millió 468 ezer forint. 1950-ben 430 ezer forint

ácia országaiban

emberek hozzáláttak megfékezéséhez. Közel egy éve, 1950 november 25-én tették közzé a minisztertanács és a Bolgár Kommunista Párt határozatát az iszkirmenti »Sztálin víztároló« építéséről, három vízierőmű és öntözőrendszer létesítéséről. Ezek a leghagyobbszabású építkezések a Balkánon. A határozat közzététele után nyomban megindult a munka, az építők nappal természetes fénynél, éjszaka pedig 80 méter magasból sugárzó villanyfényben robbantják a sziklákat, készítik elő a gát szilárd medrét. A gát hossza 200 méter, magassága 75 méter, szélessége pedig 62 méter. A gátépítés befejezését 1953-ra a Szovjetunió testvéri segítsége teszi lehetővé. 1953-ban a 118 méter magasból lezuhanó víz fogja

Ferenczy Károly

nem volt Hollósy Simon tanítványa, mintahogy azt Horváth Z.: „Die Jahrhundertwende in Ungarn, Neuwied-Berlin 1966" címü könyvében említi.

Józsai Géza.: München und die Kunst Ungarns 1800-bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970. 101 147f.

szellemnél fogva ⟨ezt a hitelét vesztett fogalmat a Nyugat csiszolta újból fényesre⟩ mely ezeket a csupa külön elefántcsont-tornyú írókat a Nyugat folyóiratban közös munkára egyesítette.

FENYŐ MIKSA

Ferencz Károly

rod

Külep Lajos:

Magyar festészet, I.

Nyugat 1922.

~~[illegible]~~ 358 –

3 Leo. P. –

kődve nézi az alvó párt, beszól az inasnak.

Szobalány: Lajos.

Inas ⟨megjelenik⟩: Mi az — Teréz?

Szobalány: Pszt! Nézd csak! Hát nem kint maradtak egész éjszakára.

Inas: Csak felébrednének már . . . Ez a tiszttartó itt . . .

Szobalány: Ne bántsd, had aludjanak. Jaj! Hát van ennél szebb a világon? Gyere, gyere. ⟨Behuzza az inast a házba.⟩

Szünet.

Egy fülemile a kert zugában — a bokrok közt, dalba fog — tisztán, élesen csattog a madárfütty a reggeli levegőben — azután elhallgat.

A takarók alatt mozgás, megint csend, — azután nyujtózkodás, s egy kedves, borzas fekete fej búvik elő s emelkedik fel nyitott nyakkal. Felül, megdörzsöli a szemét, s csodálkozva néz széjjel a világban, mintha nem tudná, hogy hol van. Nagy lélegzetet vesz. Mosolyog. És óvatosan elhúzza a takarót a mellette fekvő alvó fiú arcáról. Sokáig rendkivüli gyöngédséggel nézi. És nem tudva ellentállni a vágynak, lassan a fiú felé ereszkedik, aztán megcsókolja az alvó száját.

Ferenczy Károly

Genthon I.: F. K.
tizennégy levele.
M. Művészettörténeti
Munkaközösség Év-
könyve. 1952. Bp.
1953. 192–195. l.

Ferenczy Károly

Hamvas – Kemény:
Forradalom a művészetben. Bp. 1947.
5-9. l.

Ferency Károly

Kállai E. 22, 23, 34

Kállai E.: Új
m. piktura.
1900 - 1925. Bp.
1925. 22, 23, 34. l.

(601),

Ferenczy Károly

l. Kelp 101. l.
102. l.
104. l.
105 l.
106
107.

Kelp A.: A XIX. századi m. festészet viszonya a francia festészethez. Bp. 1928. 101–107. l.

Versecz – fehértemplom – úti köz.

népiskola VIII. 195.

Ferenczy Károly

cród:

—

Kassákképzm

6. l. 7. l.

8. l. 9. l. képpel.

Kassák L.: Képzőművészetünk Nagybányától napjainkig. Bp. 1947. 6–9. l. (Képpel.) —

(S)

Ferenczy Károly

Műcsarnok

1899. 405. l. (Magyar művészet Oroszországban.)

Ferenczy Károly

által

Oltványi Imre:

A rejtett népiségek
mestere: Ferenczy
Károly."

Jelenkor
1940. 21. sz.

182

570

ék előterében út veret, a melytől balra
kis vizesést képezve. Az úton két kere-
háttér felé, a mely ~~[illegible]~~ két ökör van befogva. U-
al kerében bottal. Kerek kalapja fekete,
s pantallója szürke. A középterben jobbra

ei 34·5 : 50 cm. —
ond ajándéka 1859. ~~[illegible]~~ —
82. — Dep. régi 78. és új 10.

a 570.

57

Ferenczy Károly

Erdő

Zádor Anna dr.

Az erdő ábrázolási a magyar festészetben.

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 616-l.

zólitásra vagyok bátor

Ferenczy Károly

l.

Ibl E.: A mai m. festészet és szobrászat svájci kiállítása.

Szépmüvèszet

1944. 89. l

1911-ben részesült, amikor Testvérek cz. képével megnyerte az állami nagy aranyérmet. 1913 tavaszán legújabb festményeiből és rajzaiból (82 drb.) az Ernst-Múzeum kiállítást rendezett s nehány hónappal utóbb a müncheni nemzetközi műkiállításon első osztályú nagy aranyérmet kapott. F. a Nemzeti Szalonnak évekig alelnöke volt.

A Képzőművészeti Társulat tárlatain következő műveit állította ki:

1889—90. téli kiáll.: Leányok virágokat gondoznak, olajf. — Kallós Ede szobrászművész arczképe, olajf.

1890—91. téli kiáll.: Kavicsot hajigáló fiúk a Duna partján, olajf., 1200 frt. — Vidéki hordár, olajf., 450 frt.

1891—92. téli kiáll.: A plakátok előtt, olajf., 1500 frt.

1892—93. téli kiáll.: Válás, olajf., 1000 frt. — A tékozló fiú hazatérése, olajf., 2000 frt. — Női arczkép, olajf. I-II. Férfi arczkép, olajf. — Női arczkép, olajf.

1893—94. téli kiáll.: A szarvaskertben, olajf., 2000 frt.

1894—95. téli kiáll.: Férfi arczkép, olajf. — Madárdal, olajf. — Gyermekarczkép, olajf. — Orpheus, olajf. — A kertben, olajf. — Szarvaskert, olajf., 300 márka. — Női arczkép, szénrajz.

1895. tavaszi kiáll.: Férfi arczkép, olajf., Somssich József gróf tulajdona. — Olvasó leány, olajf., 220 frt. — Férfi arczkép, olajf., Csók István tulajdona.

1895—96. téli kiáll.: Tyúketetés, olajf., 1200 frt. — Ádám, olajf., 3000 frt., Barta Sándor dr. tulajdona.

1896. ezredéves orsz. kiáll.: A királyok hódolása, olajf., 1200 frt. — Kerti jelenet, olajf., 600 frt.

1897. tavaszi nemzetk. kiáll.: Lovak, olajf., 1200 frt.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Férfi arczkép, olajf., Joanovics György tulajdona. — Férfi arczkép, olajf., Gömöry Olivér tulajdona.

1899—1900. téli kiáll.: Hazatérő favágók, olajf. — Csendélet, olajf. — Hazatérő favágók (Esti napsütés), olajf. — Est, olajf. — Esti hangulat lovakkal, olajf. — Napsütés, olajf. — Női arczkép, olajf., Morvay Jenő tulajdona.

1900—1901. téli kiáll.: Józsefet eladják testvérei, olajf., 20.000 K. — Lovak, olajf., 500 K. — Arczkép, olajf. — Tájkép, olajf., 500 K. — Gesztenyefák, olajf., 1500 K.

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Csendélet, olajf., 700 K. — Czigányok, olajf., 5000 K.

1901—2. téli kiáll.: Czigányok, olajf., 5000 K. — Ábrahám áldozata, olajf., 6000 K.

1902—3. téli kiáll.: Férfi képmás, olajf. — Est, olajf. — Kettős arczkép, olajf. — Márcziusi est, olajf. — Nyári reggel, olajf. — Nyár, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Őszi fürdés, tempera. — Nyári est, tempera. — Tájkép házzal, olajf. — Csendélet, temperafestmény. — Czigányok, tempera. — Festő és modell, tempera. — Kettős arczkép, olajf. — Férfi arczkép, tempera.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Festő és modell, olajf.

1905—6. téli kiáll.: Hazatérés, tempera. — Férfi arczkép, olajf. — Napos délelőtt, olajf. — Fiúarczkép, olajf. — Gyermekek ponykon, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Férfi arczkép, olajf.

1909. nemzetk. grafikai kiáll.: Fésülködő modell, szénrajz. — Női arczkép, szénrajz, a művész tulajdona.

1910—11. téli kiáll.: Porczellánmadarak, olajf. — Tájkép (Dombtetőn), olajf. — Vörös fal (I.), olajf. — Havasi legelő, olajf. — Virág korsóban, olajf. — Fürdő fiúk, olajf. — Vörös fal (II.), olajf. — Arczkép, olajf. — Csendélet (Kacsák), olajf. — Havasi tanya, olajf.

1911. tavaszi kiáll.: Csendélet (Porczellánmadarak), olajf. — Csendélet (Porczellánpapageiok, galamb), olajf. — Birkozó, olajf. — Virágok, olajf. — Birkozók, olajf. — Csendélet (Szobor), olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Női akt, olajf. — Testvérek, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Női akt, olajf.

A Nemzeti Szalonban 1903-ban rendezett gyűjteményes tárlatán (a Műcsarnokban régebben kiállítottak kihagyásával) következő művei voltak kiállítva:

Plakát (1898). — Plakáttervezet (1903). — Plakáttervezet (1898), a Képzőművészeti Társulat tulajdona. — Plakáttervezet (1901), a Nemzeti Szalon tulajdona. — Vasalónő, szénrajz (1903). — Női arczkép, szénrajz (1896). — Lovak, szénrajz (1901). — Illuszträciók Kiss József költeményéhez (1897). — Erdőben, szénrajz (1898). — Férfi arczkép, szénrajz (1902). — Esti akt, szénrajz (1901). — Esti akt, szénrajz (1901). — Néger, szénrajz (1893). — Tavaszi táj, olajf. (1893). — Archaeologia, olajf. (1896), a magyar állam tulajdona. — Tavaszi táj, olajf. (1898). — Tanulmány, olajf. (1898). — Keresztlevétel, tempera (1903), a Jánossy Béla-féle gyűjteményben. — Leányarczkép, olajf. (1903). — Kerti jelenet, olajf. (1898), a Képzőművészeti Társulat tulajdona. — Férfi arczkép, tempera (1903). — Tavaszi táj, olajf. (1898). — Tavaszi táj, olajf. (1898). — Tél, pastell (1902), a »Művészet« tulajdona. — Alag, pastell (1901). — Október, olajf. (1903). — Tanulmány, olajf. (1899). — Festőnő, temperafestmény (1903). — Czigányok, olajf. (1901). — Templom, olajf. (1903). — Férfi arczkép, olajf. (1902). — Festők, olajf. (1903). — Tanulmány, olajf. (1899). — Csendélet, olajf. (1899). — Erdőben, temperafestmény (1903). — Csendélet, temperafestmény (1899). — Tájképtanul-

mány, olajf. (1893). — Tanulmány, olajf. (1897). — Lótanulmány, olajf. (1898). — Vázlat, szénrajz. — Gyermekarczkép, olajf. (1902). — Tanulmány, olajf. (1903). — Erdő, olajf. (1898). — Tájképvázlat, olajf. (1898). — Fürdő fiúk, olajf. (1902). — Lovak vízben, olajf. (1896). — Tavaszi táj, olajf. (1903). — Férfi arczkép, olajf. (1898). — Női arczkép, olajf. (1898). — Férfi arczkép, olajf. — A háromkirályok, olajf. (1898). — Fürdő fiúk, olajf. (1902). — 1901-i és előtte

A modern magyar művészek első csoport kiállításán (Nemzeti Szalon 1907. márcz.):

Két női akt, olajf., 2000 K. — Nyári nap, olajf., 4000 K. — Arczkép, olajf. — Kettős arczép, olajf. — Rózsák, olajf., 700 K. — Arczkép, olajf. — Tájkép, olajf., 1200 K. — Fürdés előtt, olajf. — Arczkép, olajf. — Tájkép ökrökkel, olajf., 4000 K. — Arczkép, olajf.

A »Miénk« első kiállításán (Nemzeti Szalon, 1908.):

A tékozló fiú hazatérése, olajf., 6000 K. — Tájkép, olajf., 800 K. — Patak, olajf., 3000 K. — Tájkép híddal, olajf., 1200 K. — Reggeli tájkép, olajf., 1500 K. — Artisták, olajf., 1200 K. — Patak, olajf., 700 K. — Erdőrészlet, olajf., 1500 K. — Csendélet, olajf., 1000 K. — Férfi arczkép, olajf.

Az Ernst-Múzeumban 1913-ban rendezett kiállításán következő műveit állította ki:

Gyermekarczkép, rajz. — Birkozók, rajz. — Anya gyermekével, rajz. — Arczkép, olajf. — Anya gyermekével, rajz. — Birkozók, olajf. — Dombos táj, olajf. — Birkozók, olajf. — Erdei tanya, olajf. — Hármas arczkép, olajf. — Nagybányai utcza, olajf., Haupt-Stummer Lipót báró tulajdona. — Lovas, rajz. — Lovak, olajf. — Akt, olajf. — Anya gyermekével, olajf. — Lovas fiú, olajf. — Ananász, olajf. — Gyermekek ponykon, Bakonyi Károly tulajdona. — Ananász, Morvay Jenő tulajdona. — Breitner Zsigmond arczképe, olajf. — Vörös fal, olajf., Kellner Adolf tulajdona. — Csendélet, olajf. — Szalavszky Gyula v. b. t. t. arczképe, olajf., Zsolna város tulajdona. — Patak, olajf. — Artisták, olajf., Kellner Adolf tulajdona. — Női akt, olajf. — Birkozók, olajf. — Artisták, olajf. — Női arczkép, olajf., Bakos Mártonné tulajdona. — Hazatérés, olajf., Majovszky Pál dr. tulajdona. — Anya, olajf. — Rózsák, olajf., Bäcker Béla tulajdona. — Női arczkép, olajf., Bálint Zoltánné tulajdona. — Csendélet, olajf., Lázár Béla dr. tulajdona. — Virágcsendélet, olajf. — Anya, olajf. — Virágcsendélet, olajf. — Női arczkép, olajf., Piukovics József tulajdona. — Hídon, olajf. — Arczkép, olajf., Petrovics Elek dr. tulajdona. — Józsefet eladják testvérei, olajf. — Tavaszi táj, olajf., Petrovics Elek dr. tulajdona. — Patak, olajf. — Vörös fal, olajf. — Csendélet, olajf., Székely Ignácz tulajdona. — Hegyi táj, olajf. — Czigányok, olajf. — Birkozók, olajf. — Est (I.), olajf. — Alvó nő, olajf. — Est (II.), olajf. — Rózsacsendélet, olajf. — Csendélet, olajf. — Csendélet, olajf. — Birkozó, olajf. — Fürdés, olajf. — Fürdés, olajf. — Est, olajf. — Kecskék, olajf. — Vázlat, olajf. — József, vázlat, olajf. — Gyermekek ponykon, vázlat, olajf. — Est, olajf. — Séta, olajf., Majovszky Pál dr. tulajdona. — Est, olajf. — Gyermekek ponykon, olajf., Petrovics Elek dr tulajdona. — Nyilazók, olajf., Morvay Jenő tulajdona. — Lázár Béla dr. arczképe, szénrajz. — Domboldal, olajf. — Vázlat, olajf. — Verandán, olajf., Kosztolányi-Kann Gyula tulajdona; továbbá 14 drb. rajz.

Józsefet eladják testvérei cz. művéről heliogr., Siesta és Kettős arczkép cz. képeiről fénykép reprodukcziókat adott ki a Könyves Kálmán R.-T.

A Hét. 1903. 47. sz. — 1913 feb. 23. — *B—t:* Ferenczy Károly. *Népszava.* 1913 febr. 26. — *Borovszky Samu dr.:* Magyarország vármegyéi és városai. Szatmár vármegye. Budapest, é. n. 216. l. — *Bródy Sándor:* Tavaszi kiállítás. *Magyar Hírlap.* 1895. 102. sz. — *Budapesti Hírlap.* 1903 nov. 19. — *Elek Artúr:* Ferenczy Károly újabb festményei. *Az Ujság.* 1913 febr. 22. — *Ernst-Múzeum.* Ideigl. katalogus. Budapest, 1912. — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 79. l. — *Ferenczy Károly képei.* November 19. — Deczember 15. Budapest, 1903. 4.-r. 19 l. (képekkel). A Nemzeti Szalon kiadása. (Kiáll. tárgymutató.) — *Ferenczy Károly* újabb festményeinek és rajzainak gyűjteményes kiállítása. (Az Ernst-Múzeum kiállításai. VIII.) Budapest, 1913. 8.-r. 13 l. (képekkel). Az Ernst-Múzeum kiadása. — *Független Magyarország.* 1912 febr. 1. (Két állami aranyérem. Csók István és Ferenczy Károly kitüntetése.) — *Gt. O.:* Ferenczy Károly. *Magyar Géniusz.* 1903. 47. sz. — *Gerő:* Modern magyar festők. *Művészeti Krónika.* 1904. 3. sz. — *Jövendő.* 1903 nov. 22. — *Keleti Gusztáv:* Festészet és szobrászat. (Matlekovits S.: Az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye. Budapest, 1898. IX. k.) 252. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Koronghi Lippich Elek:* Magyar festők. Negyvenöt rézfénynyomatú műlap, bevezető tanulmánnyal. Kiadja a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. Budapesten. É. n. — *Krudy Ferencz:* Ferenczy Károly a Nemzeti Szalonban. *Zenevilág.* 1903. 42. sz. — *L. G.:* Ferenczy Károly kiállítása. *Pesti Napló.* 1913 febr. 25. — *Lázár Béla dr.:* Ferenczy Károly művészete. *Magyar Nemzet.* 1903. 276. sz. — *U. az:* Tizenhárom magyar festő. Singer és Wolfner kiadása. Budapest, é. n. 34—48. l. (képekkel). — *Lyka Károly:* Kis könyv a művészetről. Budapest, 1908. 43—47, 77—80. l. — *U. az:* A képzőművészetek történeti és technikai fejlődése. (A műveltség könyvtára. A művészet könyve.) Budapest, 1909. 444—446. l. — *Magyar Nemzet.* 1913 jún. 10. (A magyar művészet sikere Münchenben.) — *Malonyay Dezső:* A fiatalok. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, 1906. — *Márkus László:* Ferenczy, Mednyánszky és még egy páran. *Alkotmány.* 1904. 283. sz. — *Meller Simon:* Ferenczy Károly. *Huszadik Század.* V. 1. — *U. az:* Ferenczy Károly. *Művészet.* 1905. 281—297. l. (arczképpel és képekkel). — *U. az:* Ferenczy Károly. *Nagybánya.* 1905 decz. 21. — *Modern Magyar Festőművészek.* Budapest,

Ferenczy Károly

cred

Szok ~~Nagyb~~.

Szokolay B.: A nagybányai művésztelep.
Erdélyi Tudományos Füzetek. 5. sz.
Cluj-Kolozsvár, 1926.

HELYSÉG

BUDAPEST

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

SZOB

KOR

18

ŐRZÉSI HELYISÉG

I. Dísz Tér

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Honvéd zobor

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Ferenczy Károly (1862-1917)

Vidéki színésznő
Olaj, vászon 99x59 cm
Jelezve jobbra fent: Ferenczy Károly 1913
Védett

Irodalom:
- Elek Artúr: Ferenczy Károly. Nyugat, 1922. ápr.16.
- Bálint Aladár: Ferenczy Károly. Nyugat, 1922. ápr.16.
- Petrovics Elek: Ferenczy Károly. Budapest, 1925.
- Kállai Ernő: Ferenczy Károly. Tükör, 1940/12.
- Petrovics Elek: Ferenczy Károly. Budapest, 1943.
- Ferenczy Valér: Ferenczy Károly. Budapest, 1943.
- Genthon István: Ferenczy Károly. Budapest, 1979.

Reprodukálva:
- Genthon István, in: 159. kép

"Ferenczy művészetének utolsó hat-hét esztendeje aztán gyökeres ellentétben áll a napsugaras korábbi évekkel. A fiatalos felbuzdulás, széles gesztusok, optimista természetlátás nagy lendülete aláhanyatlik, hideg megfontolás, kesernyés józanság füstje kering a megpihent kráter felett" - olvashatjuk Bálint Aladár szavait 1922-ben a Nyugatban. A 10-es évektől Ferenczy pályája utolsó művészeti szakaszába lépett. Elsősorban formai, kompozíciós problémák érdekelték. Művészetének fő tárgya az emberi test lett, amelyet kezdetben még belehelyezett a színes háttérbe vagy a kép egészébe, később pedig szinte kimetszett az üres, sötét hátterekből. Egyre inkább az egyszerűsítésre törekedett, a dekoratív folthatáshoz a lineáris jelleget párosítva. A naturalizmust a "tiszta festőiség" váltotta fel művészetében.

1911-ből valók az első "összegező stílusú" képek. 1913-ból, amikor a nagybányai festőkolónia vezető alakja a *Vidéki színésznő*t festette, kevés kép maradt ránk. Nem volt sikertelen ez az év számára, hiszen ekkor kollektív kiállítást rendezett munkáiból az Ernst Múzeum termeiben, a müncheni nemzetközi kiállításon pedig *Anya és gyermeke* című festménye első osztályú nagy aranyérmet kapott.

A *Vidéki színésznő* Genthon István oeuvre-katalógusában 347. tételként elsőként szerepel az 1913-ban festett képek között. Feltünteti, hogy a festmény Budapesten készült az év első napjaiban a művész Lendvai utcai műtermében és megemlíti, hogy az "egészalakos fehér ruhás álló nő modellje azonos az előbbi képével" (74.oldal). Az "előbbi" a katalógusban a *Vörös hátteres női akt*, a művész által *Fekvő akt*ként emlegetett olajkép vázlata. A vázlathoz tartozó olajfestményre kitérve, amelyet ő is és a kortársak is Ferenczy egyik legnagyobb remekművének ismer el, a modell "gyönyörű ritmusú", "szép fiatal" testét hangsúlyozza. A "délvidéki fiatal magyar színésznő"-ről, aki Ferenczy Ferenc barátnője volt 1912-ben olajportrét is festett.

Az előkelően tartózkodó, az érzelgéstől gondosan óvakodó, zárkózott, halk szavú művészről feljegyezték kortársai, hogy messziről kerülte az olcsó hatást, mindent, ami alantas és közönséges és, hogy mindig az értelmi és érzelmi mélységek kifejezésére törekedett. Minden feladatot a legtökéletesebb módon kívánt megoldani, ezért sosem riadt vissza a komoly munkától, akár hetekig, és többször is megfestette ugyanazt. Így születtek az azonos kompozíciók variációi és ugyanezen okból az összetartozó, mégis másmás művek. Bár a szakirodalom sosem kapcsolta össze az azonos modellről készült különböző kompozíciós megoldású képeket, ezeket egymás viszonylatában is érdemes tárgyalni.

A *Vörös hátteres női akt* két erősen eltérő színfoltja együtteséből adódó dekoratív hatás kifejezése a portrén háttérbe látszik szorulni (sajnos a színeket nem ismerjük), és úgy tűnik, a művészt ezúttal inkább az arc, különösen a tekintet által kifejezhető jellem ábrázolása foglalkoztatta.

A *Vidéki színésznő* című képen viszont a ruha ábrázolásának feladata a legfontosabb. Feltűnő, hogy ezen a képen a fénylő selyemmel szegélyezett, csillogó díszekkel megrakott fehér ruha milyen részletezően, aprólékos gondossággal van megfestve. A művészt a textília tapintható megjelenítése foglalkoztatta. Bár a pillanat spontaneitásából fakadó póz megragadása, és a természetes, szépítésre nem törekvő arckifejezés rögzítése, az idealizálás helyetti jellem kifejezési lehetőség ezúttal sem kerülte el a művész figyelmét, most is "megállította a pillanatot." De nem ez volt számára az elsődleges feladat. Az áttört fehér szürkés árnyalatai foglalkoztatták, a ruhán meg-megcsillanó fények játékát kívánta a legtökéletesebben megfesteni. Ferenczy fölényes biztonságról tesz tanúságot ezúttal is. Külön érdekesség oeuvre-jében, hogy úgy tud összegező lenni, hogy közben részletező is marad.

A *Vidéki színésznő* című festmény annak is bizonyítéka, hogy a művész, ha elsődlegesen másról is szól, ebben a kései periódusában nem tudott elszakadni attól a kompozíciós feladattól sem, amelyet a *Vörös hátteres női akt* című festményen már oly nagy sikerrel meg tudott oldani. A modellről festett portrén is látható, hogy a háttér-előtér motívum összekapcsolása, egymáshoz illesztése, feladat a művész számára, de ez újult erőre a *Vidéki színésznő* című képen kap. A szürkéket kellett úgy egymáshoz igazítani, hogy kontúrozás nélkül is erős legyen a kontraszt, és a semleges háttér kiemelje az elé helyezett motívumot. A vörös háttér esetében egyszerűbb volt a feladat, de Ferenczy újra bizonyított, bravúrosan oldotta meg újra, más módon a feladatot: kevés eszközzel, nagyvonalúan és pompásan, összegező stílusának tökéletesen megfelelve.

M.V.

138.▶
Ferenczy Károly (1862-1917)

Vidéki színésznő
Olaj, vászon 99x59 cm
Jelezve jobbra fent: Ferenczy Károly 1913
Kikiáltási ár: 4.200.000 Ft

138.

139.

139.▲
Benczúr Gyula (1844-1920)

Fiatal lány rózsával
Olaj, vászon 90x67 cm
Jelezve jobbra lent: Benczúr Gyula 1868
Proveniencia: 34. BÁV Aukció
Kikiáltási ár: 1.500.000 Ft

Ferenczy Károly
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 19., 1945. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás)

Szana Tamás:
Tavaszi kiállítás
Fővárosi Lapok
1895. ápr. 19.

Kalmán

Ferenczy Károly

nem riadva vissza e célok érdekében a személyi áldozatvállalástól sem.

Hogy ezt a nem kis fáradsággal járó munkát érdemes végezni, arról a nyelv-, a néprajz- és a történettudomány szakemberei többször nyilatkoztak. Rámutattak, hogy a nevek hű tükrei a táj természetiföldrajzi adottságainak, az ott élő népesség történetének, az ott lejátszódott eseményeknek.

Az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtés, a helytörténeti gyűjtéshez hasonlóan ma már nemcsak néhány lelkes szakember, hanem ismét szinte mindnyájunk ügye; megyéink művelődésügyi osztályai foglalkoznak vele; a gyűjtők száma több százra rúg, és számuk a lelkes tanárok munkája nyomán évenként 100—200 gimnazistával meg szakmunkás tanulóval gyarapszik; mindez igaz örömmel töltheti el a magyar művelődés minden barátját.

Úgy látjuk, hogy a mai önkéntes gyűjtők méltó folytatói annak a rendkívül nagyértékű hagyománymentő munkának, amelyet a múlt században a Kisfaludy Társaság és a Tudományos Akadémia kezdeményezett és pártfogolt, és amelyet oly becses kötetek fémjeleznek, mint az Erdélyi János szerkesztette Népdalok és mondák (Pest, 1846—48.) és a Kriza János szerkesztette Vadrózsák (Kolozsvár, 1863.).

Önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtőink tevékenysége nélkülözhetetlen kiegészítője tudományos kutatóink munkájának. E lelkes gárda nemcsak a tudomány számára szolgáltat hasznos anyagot, hanem közben maga is fejlődik, gazdagodik, és mindenképpen szép emberi élmények részese. A legkiválóbbak közülük hivatásos tudományos kutatókká válnak. Köteteik jelennek meg, állandó munkatársai a szakfolyóiratoknak. Nemcsak adatokat közölnek, hanem tudományos feldolgozásra, önálló értékelésre és ítéletre is alkalmasak. De ha erre a fokra mindnyájan nem is jutnak el, él lelkükben az a tudat, hogy nemcsak tudományos, hanem nemzeti értékek megmentői is.

Az önkéntes gyűjtők nagy megbecsülésüknek tekintik, hogy seregszemléiket a tudományos és kultúrális élet irányítóin, a tudomány szakemberein kívül immár hagyományosan kitűntetik megjelenésükkel költőink és íróink. Régi tradíciók élednek így újra, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy népi hagyományaink megörökítésében mily nagy szerepet játszottak íróink és költőink Baróti Szabó Dávidtól, Csokonai Vitéz Mihálytól kezdve Arany Jánosig.

Államunk évenként nagy összegeket fordít a régészeti ásatásokra, a várak, kastélyok és udvarházak restaurálására; építjük a magyar szabadtéri falumúzeumot Szentendrén; múzeumainkban féltő gonddal gyűjtögetjük régi gazdálkodásunk és egész művelődésünk ma még fellelhető emlékeit és tárgyait; önkéntes munkatársaink tudományos intézményeink vezetésével tervszerűen mentik meg az utókor számára az iparosodás és az urbanizálódás nyomán mihamar még az emlékezet rejtekhelyeiből is elillanó régi világ szellemi hagyományait.

Mindez jogos büszkeséggel töltheti el szívünket.

VÉGH JÓZSEF

1021

képzőművészet

A Ferenczy-család

Az idei nyár vonzó és ünnepi, kétségtelenül maradandó értékű képzőművészeti eseménye volt a Ferenczy-család kiállítása a Magyar Nemzeti Galéria rendezésében, a *Budavári Palotában*. Már a Szarvas térről felvezető úton a rekonstruált és újjáépített vári környezetben, a középkori bástyákon, a várudvarok leánderes kertjeiben, a Zsigmond és Mátyás

korabeli palota feltárt termeiben járva, valamifajta megilletődés fogja el a hazai látogatót, mely fokozott várakozással tölti el minden iránt, ami a magyar múlt e sokáig elzárt fellegvárában látható. A jóleső meghatottság érzése nem hagy alább, amikor a palota Dunára, az Erzsébet-hídra és a Gellért hegyre tekintő szárnyában, az első emeleti részben, — a Budapesti Történeti Múzeum kiállító helyiségében, — a XX. századi magyar művészetben korszakot nyitó Ferenczy-család alkotásait tanulmányozza, belefelejtkezhet félezernyi mű: festmény, szobor, érem, rajz, akvarell, gobelin szemléletébe. E nagyszerű, mindig a legnemesebb érzések kifejezésére törekvő művész-család remekeit így együtt látni, együttes hatásában érzékelni — megindító, lenyűgöző élmény.

Először, félszázaddal ezelőtt, 1916 őszén, alig néhány hónappal Ferenczy Károly halála előtt, szerepeltek együtt apa és gyermekei az *Ernst Múzeum*ban. Ferenczy Károly 13, Valér 79, Béni 26 és Noémi 20 művét állította ki a katalógus szerint. A kitűnő pályatárs és jóbarát Réti István így emlékezett erre: „A magyar művészetnek páratlanul szép, családias ünnepe volt. Ezen a kiállításon a műértők előtt a legnagyobb meglepetést éppen az ikertestvérek, Béni és Noémi bemutatkozása keltette. Atyjuk és Valér értékét előbbi kiállításokról már jól ismerte a közönség, a két fiatalabb testvér művészete azonban váratlanul érkezett, frissen, teljes fegyverzetben." — Két évvel később, Ferenczy Károly hagyatéki kiállításán is résztvettek a testvérek. A katalógus előszavában a rendező Lázár Béla tollából olvashatjuk: „Az apai ház szelleme, mely a középkori művészet aszketikus művészetkultuszával rokon, él bennük újra és tovább, a mesterség szeretete, az anya tisztelete, az érzés tisztasága, a szent célok nemessége, a munka felemelő érzése. Most is formál, fest, rajzol, sző, hímez, farag, mintáz, karcol, marat, öntet a három testvér, mind magáért a munka szeretetéért, rajongó lélekkel."

Azóta kerek ötven esztendő múlt el. Ferenczy Károly életművének értékelése az idők folyamán a művész nagyságához méltó lett, gyermekeinek életműve kiteljesedett és lezárult. Valér tizennégy éve, Noémi tizenegy, Béni egy esztendeje halott. A megnyitáson 1968. június 14-én ezrek és ezrek tolongtak, a kiállított műveket alig lehetett látni. A Ferenczy-család egyetlen élő tagja volt jelen, aki ugyan maga nem alkotó művész, de alakja bevonult a magyar művészetbe és ezernyi változatban él Ferenczy Béni szobraiban, rajzaiban: Erzsi, a feleség, a múzsa, a kitűnő társ, aki rendíthetetlen erővel és türelemmel hozta vissza a halál mezsgyéjéről is Bénit és hozzásegítette, hogy némán és bénán is alkotni tudjon.

*

A művészi tehetség örökölhetőségének útja nemzedékeken keresztül egy családban a művészetek történetében aránylag ritkán fordul elő. Hazai vonatkozásban, a múlt századból mint legismertebb példát, id. Markó Károlyt és gyermekeit említhetnők. Ifjabb Károly, András, Katalin és Ferenc szintén festők lettek, de édesapjuk festői kvalitásait nem érték el. — A Ferenczy család esetében annál is inkább különleges jelentőséggel bír a művészi tehetség öröklése, hogy az egymásután következő generáció tagjai a képzőművészetnek más-más műfajában egyformán értékállót alkottak. Egy család, mely három művészettörténeti jelentőségű alkotót adott: kiváló festőt, szobrászt és gobelin-művészt.

A családi történet korábban művészi tehetségről nem szól, Ferenczy Károly dédapjáról jegyezték fel, hogy egy drámáját Temesvárott előadták. Édesapja volt az első, aki érdeklődést mutatott a festészet iránt, maga is festegetett, sőt értékes képgyűjteménye is volt, melynek egyes darabjait a régi Műcsarnokban, a műgyűjtők kiállításán be is mutatták. Édesanyja, aki Károly születése után egy évvel meghalt, biedermeieres hangulatú családi képmásokat és ügyes rajzokat készített. Testvére Ferenc, színműíró, a pesti színészvilág kedvelt „dupla Franci"-ja a színművészetnek kötelezte el magát. A már ifjúvá serdült Károlyban azonban semmi sem árulta el a művészi tehetséget, legfeljebb némi vonzalmat avval, hogy jogászkorában Pesten inkább Pulszky Károlynak, az Országos Képtárban az olasz festészetről szóló előadásait hallgatta, mint a jogi karra járt. A mosonmagyaróvári gazdasági akadémia elvégzése után családi birtokukon, a Krassószörény-megyei Gavosdián gazdálkodik, sokat olvas, néha lovakat rajzol, de azt is inkább a lovak mozgását, alakját illető hyppológiai érdeklődésből, nem művészi szándékból. Bécsi unokanővérének, a már ismert nevű, kiállításokon is sikerrel részt vett festőnőnek, Fialka Olgának kellett Gavosdiára látogatnia ahhoz, hogy Károlyban a művészi elhivatottság felébredjen. Közös itáliai utazásuk, majd házasságuk végképp eldöntötte a fiatal gazdászban, hogy festő legyen. Fialka Olga páratlanul finom, kultúrált lénye, széles szellemi látóköre, művészi egyénisége folytán e házasságban a család élesztő kovásza lett. Mindvégig bele tudta magát élni a férje, később gyermekei művészi törekvéseibe, saját festői vágyainak teljes háttérbeszorításával.

Ferenczy Károlyné házasságuk kezdetén még férjével együtt maga is dolgozott, így nápolyi vázlatkönyveikben rajzaikat egymás mellett találhatjuk. Ludwig Richter szellemében, a zsánerszerű ábrázolás jegyében fogant munkáit azonban, a későbbiek során, férje nem szerette, bár a bennök rejlő mesterségbeli tudást mindig elismerte, — és jóformán teljesen felhagyott a festéssel. Évek múltán legfeljebb a családi levelekben találjuk meg szép kalligrafikus betűi mellett, finoman részletező, egy-egy aktuális eseményhez fűződő illusztrációit. Ez az első alkalom, hogy családjával együtt kiállításon szerepel és fiatalkori dolgaiból néhányat megismerhet a közönség. *Harmonikázó lány* című tus és tollrajzának gyengéd szépsége és biztos vonalvezetése jó felkészültségéről vall. Megkapó, expressziv kifejezésű, fiatal férjéről festett pasztellje, mely remek karakterizáló készségét is érzékelteti.

A kiállításon Fialka Olga arcvonásait, finom, érzékeny lényét férjének korai szénrajza és fiának, Valérnak egyik legremekebb olajképe őrzi. Valérnak e képe édesanyja iránti mély szeretetéből és fiatalon ellobbanó tehetségének minden erényéből fakadt. A későbbiekben éppen a Valérhoz fűződő remények nem váltak valóra, pedig Ferenczy Károly nem kevés atyai elfogultsággal kezdetben művészetének tovább fejlesztőjét látta benne. Béniből mérnököt, Noémiből háziasszonyt akart, mégis éppen az ikrekben teljesedett ki oly gazdagon a szülők művészi tehetségének öröksége.

*

Életében Ferenczy Károlyt kortársai főként úgy tekintették, mint a nagybányai művésztelep egyik vezető alakját, aki társaival együtt megindítója és részese volt annak az emlékezetes küzdelemnek, amely a századforduló idején megvívta festészetünkben a „modern természethűség" harcát és kiküzdötte diadalát. E szerepe mellett önmagában is nagyarányú művészetének képe elmosódott kissé az emberek tudatában. A nemzedéknyi idő, ami Ferenczy művészetének megbecsülését illeti, nem múlt el hiába. Emlékkiállításai 1922-ben, 1940-ben, alkotásainak felsorakoztatása a múzeumok állandó kiállításain feltárták egyéni fejlődését, eredményeit, s kitűnő esztéták, művészettörténészek foglalták össze tanulmányokban és átfogó monográfiákban egész gazdagságát annak az örökségnek, melyet művészetében ránk hagyott.

Ferenczy Károly festői kibontakozása, a legigényesebb fejlődés átmeneteit mutatja. Ez az egyenletes, fokozatos érlelődés, a mind magasabbra jutás, a szűntelen előrehaladás érzékelhető tisztán most is, amikor a végtelen szeretettel, nagy elmélyüléssel válogatott képei között — mintegy száz műve, s körülbelül a fele magántulajdonból — végigmegyünk. Első, amelyre pillantásunk esik, Kallós Edét, a szobrászbarátot ábrázoló portré, Párisban készült, s ő maga is első képének, első igazán művészi alkotásának tartotta. A halvány szürkés tónusú, Bastien—Lepage-i „finom naturalizmus" hatását mutatja, éppúgy, mint szentendrei korszakának képei: *Lányok virágokat gondoznak*, *Kavicsot hajigáló fiúk*, *Kertészek*, ezek az általa később nem sokra becsült művek, melyek pedig e korai időszakának méltó értékei. A szentendrei magány után a termékeny müncheni években barátainak és a festőváros atmoszférájának felvillanyozó hatásában fogant remek, a magyar önarcképek sorában is maradandó jelentőségű, *Önarcképe* vagy a gyengéden lírai *Madárdal*, az *Ádám* kisméretű változata, következnek, melyekben már a korábbi részletező festői felfogását elhagyva egyre inkább a szélesebb színfoltok összhatására helyezte a hangsúlyt. Művészetének igazi kiteljesedése Nagybányán érik be. A gyönyörű táj már nem csupán keretéül szolgált az emberi mozzanatoknak, hanem a művész képzeletének inspirálója. „A tájak biblikusan monumentális" volta ösztönözte a *Hegyibeszéd* megfestésére, melyet, mint minden természetet ábrázoló képét, mind a húsz alakjával végig a szabadban festett. Mind ebben, mint a későbbi *Józsefet eladják testvérei* című művében szinte a quattrocento freskók kiegyensúlyozott nyugalma, harmoniája, kel életre. A *Háromkirályok imádása*, ez a „smaragdos, foszforeszkáló látomány", melyet a hozzá nem értők legtöbbet a támadtak, zöld atmoszférájával, ünnepélyes hangulatával megragadó. A sejtelmes erdő sűrűjének „mesesugalló titokzatosságában" a lombok zöldje zöldre festi a három lovast. — Bernáth Aurél szerint „a modern magyar festészet e képben fogalmazta meg először feladatát. 1903-ban, első gyűjteményes kiállításának bevezetőjében, mint egyetlen nyilvánosságnak szánt hitvallásában fejezi ki, hogy „az egész természetben való gyönyörködés" magja, mozgatója művészetének. Egymásután festi plein air képeinek legnagyobb remekeit: a *Márciusi estet*, a *Nyári reggelt*, az *Októbert*, a *Lovagló gyerekeket* — ez a „maniera grande" korszaka, amint a jóbarát s művészetének első alapos elemzője, Petrovics Elek elnevezte.

A napfényes, tüzesszínű képek mellett feltűnnek ugyanekkor más festői problémákat megoldó műteremben festett képei — képmások, aktok, csendéletek, — melyek a zárt

világítás lágyabb hatását, a vonalvezetés finomságait mutatják Noémiről és Béniről festett remek kettős arcképén már nyomaiban érezni, hogy a kép hatása mennyire a zártabb kompozíción, és az alakokat összefogó nagy körvonalakon nyugszik. Mind nagyobb egyszerűsítésre törekszik, mind nagyobb szerepe lesz képein a rajznak.

Ferenczy Károly vezéralakja volt Nagybányának: összefoglalta a törekvéseket, de túlnőtt azokon és festészetének utolsó korszakában, egyszerűsítő és összegező sajátosságainak kivirultában, kétségtelenül a továbbvezető utat mutatta meg.

*

Ferenczy Károly remekműveinek ünnepi sorozatában, — a téradta lehetőségeknek megfelelő kihasználása folytán, — a középső helyen helyezték el a rendezők a Ferenczy Béni szobrait, míg érmei és grafikái a belső oldal keskenyebb terem részében Fialka Olga, Ferenczy Károly és Valér rajzai után következtek. A kiállításon legnagyobb anyaggal Béni szerepel. 375 munkája nyert elhelyezést.

Ferenczy Béni a szülői ház légkörében már szinte gyermekkorában művészi pályára gondolt. 1907-től a nagybányai festő iskolában tanult, rajzolással és kisméretű érmek mintázásával kezdte, melyek közül a *Bölény* kiállításunk legkorábbi darabja. 1908-tól Firenzében majd Münchenben képezte magát, 1911—12-ben pedig Párizsban Bourdelle és Archipenko növendéke volt. 1913-ból való *Szent Györgyének* érzékeny formavilága, finom megmunkálása jó felkészültségét árulja el. A már említett első bemutatkozása — 1916-ban az *Ernst Múzeum*ban — alkalmából a nagytekintélyű, mindig kitűnő intencióval jellemző Lyka Károly is felfigyelt a fiatal szobrászra: „Jól esik látni, hogy ama kevés szobrászunk közé tartozik, akit nem csábított el az anyagkínálta olcsó hatás. Tetszetős fogások helyét oly igaz plasztikai momentumok foglalják el, mint súly és erő, forma és egység. Egészséges útja a tanulmánynak..." Sokáig külföldön — (1919-ben a Tanácsköztársaság Művészeti Direktóriumának tagja, s 1920—36-ig Bécsben, Berlinben, Moszkvában) — élt, Bécsben művészbarátok és kitűnő művészettörténészek, Wilde János, K. M. Swoboda, J. v. Schlosser inspiráló légkörében fejlődése egyenes ívben haladt. Magába olvasztotta a görög és reneszánsz szobrászat tanulságait és a modern irányzatokból átvette mindazt, ami egyéni stílusának kialakításához szükséges volt. A leggazdagabb évek a harmincas évek, a kiteljesedés évei művészetében. Zárt formák, tömörség, egyszerűség és a felület finom kezelése jellemzi ez időszak remekeit: a monumentális nyugalmú *Danaét*, Aphrodite almájáért lehajló, szinte gömbbe zártan komponált *Atalantát*, a harmonikus *Lépő nőt*. Ragyogó művész érmeinek sorozatát Moszkvában kezdte, ott készítette el a *Daumier*, a *Goya*, a *Poussin* és *Michelangelo*-érmet. Iskolát teremtő éremművészetéből hetvenötöt állítottak ki, köztük két *Ady Endre*-érmet, melyet a nagybeteg Adyról készített rajza alapján mintázott, egyiket 1919-ben, a másikat egy évtizeddel később. *Bartók*-érmeit is közvetlen élmény alapján alkotta, ugyanis a bécsi pályaudvaron vonatra váró zeneszerzőt sikerült érzékeny rajzban megörökítenie, mely egyike maradt Bartók legszebb és leghitelesebb ábrázolásának. Az első magyar *Lenin*-érem elkészítése 1930-ban is Ferenczy Béni nevéhez fűződik.

Egyik legtovább érlelt, többször rajzban, akvarellben is megfogalmazott alkotása, mely nem csak oeuvrejének, de egyben a XX. századi magyar szobrászatnak is érdekes kompozíciós megoldásában egyik legizgalmasabb remeke, a *Játszó fiúk*, a kiállítás gyújtópontjába került. Ugyancsak központi helyet foglal el pályájának egyik jelentős állomását jelző *Petőfi*-szobor, mely sok vitára adott alkalmat, minthogy merőben más, mint a költő eddigi köztéri, idealizált felfogású szobrai. *Géniusz* büsztje feleségének az örökkévalóságba átmentett vonásait őrzi, Genthon István szavaival „Ferenczy Béni legmélyebb, enigmatikus vallomása a tündöklő női szépségről."

Kortársairól, barátairól készült kitűnő portréi sorában *Louise de Vilmorin*-t, a párizsi modernista irodalomnak eliemerten tehetséges képviselőjét, s a hazai kultúra ismert nagyjait: *Ferencsik Jánost*, *Juhász Ferencet*, *Németh Lászlót*, *Pilinszky Jánost* említhetjük, melyek mély emberismeretének, kitűnő karakterérzékének, vibráló, izgalmas mintázásának szuggesztív példái. A legmegrázóbb az utolsó, a szinte látnoki erejű, rendkívüli mélységeket éreztető *Bartók*-portré, melyet már súlyos betegen mintázott, s mintha önmaga is búcsúzna benne.

Rajzait és akvarelljeit nemcsak szobrainak és érmeinek előképeként készítette, hanem önmagukért is, önállóan is élnek. Pihenő, fürdő, fésülködő, törülköző, vetkőző női aktjai, halványzöld, rózsaszín hátterű kréta, akvarell lapjai ma már a magyar rajzművészet klasszikus szépségű remekei. Meleg életteljes világ árad ezekből, s az élet szépségeiben való

A porcellántárgyak sorában igen sok herendi, bécsi és biedermeier csésze, pohár van. De nagyon szép az aukció arany, ezüst és ékszer gyüjteménye, kézimunkakiállitása, szőnyeg-, takaró- és függönykollekciója.

Bőröndök, utikészletek és egyéb bőráruk hangszerek, fényképezőgépek, látcsövek, butorok találhatók még az aukción, amely egy Vegyesek cimü csoporttal fejeződik be. Ez a csoport valóban vegyes. Néhány példa: van itten kinai férfi (elefántcsontból), ostyatartó, utióra, bernáthegyi kutya (festett bronzból) satöbbi.

Az aukció kikiáltási árai jóval alacsonyabbak az eddigieknél, sőt alacsonyabbak a forgalmi értéknél is. A katalógus szerint az aukció publikumának vételkedvét akarják ezekkel az árakkal emelni. Néhány feltünőbb ár: *Benczur Gyula nagy olajfestményéért hatszáz pengőt, Dudits Andor nagy olajfestményéért száz pengőt, Ferenczy Károly nagy olajfestményéért kétszáz pengőt, Márffy Ödön nagy olajfestményéért hatvan pengőt kérnek. Még feltünőbb, hogy Kádár Béla hatalmas olajfestményeit tizenöt-huszonöt pengőre, Scheiber Hugó hatalmas olajfestményeit huszonöt-huszonnyolc pengőre becsülték.*

Újra be kell mutatni: ..... n .....

beérkezése .....

Tárgy:

db melléklet ..... csomag ..... súly

Ferenczy Károly
és társművész

** **A Postatakarékpénztár aukciója.** A Posta takarékpénztár aukcióján ismét található néhán olyan darab, amely mütörténeti szempontból je lentőséggel bir. *Ferenczy* Károly szénrajzai, cé ruzarajzai, olajfestményei visszamennek a Nagy bányát megelőző időre és sok olyan szempontot tárnak fel a nagybányai iskola legnagyobb meste rének fejlődéstörténetéhez, amely eddig ismeretlen volt. A *Külvárosi hajnal* halványzöld és kék színével egészen más, mint *Ferenczy* Károly későbbi képei. Nagyon szép *Soldatics* Ferenc *Tanulmányfeje*, amely a magyar művészet régebbi korszakába vezet vissza. Jean Baptiste Greuze hatása vehető rajta észre. Ezenkivül a mult mesterei közül megemlithetők *Benczur* Gyula *II. Rákóczi Ferenc szökése, Bánat, Lőtanulmány* cimü munkái, *Molnár* József *Cigány-család* cimü festménye. A magyar festők közül különösebb figyelmet érdemelnek még: *László* Fülöp *Női fejtanulmányával, Mendlik* Oszkár *Viharos tengerével, Bruck* Lajos *Kolostorfolyosójával, Barabás* Miklós négy körajzával, *Bacsák* György *Téli tájával, Deák Ebner* Lajos *Pipacsos rétjével, Dudits* Andor *Szabadban* cimü képével, *Fényes* Adolf *Kapáló parasztjával, Gulácsy* Lajos *Viharban* cimü képével, *Koszta* János *Virágcsendéletével, Márffy* Ödön *Erdőrészletével, Vaszary* János *Pávák* cimü művével. A szobrok közül elismerésre méltók *Vastagh* György állatalakjai.

A külföldi festők közül mütörténeti értékűek Alessandro *Magnasco Szerzetesek* cimü képe és F. *Tielling Tájkép alakokkal* cimü képe. Található sok ismeretlen festő alkotása is a XVII., XVIII. századból.

A keletázsiai anyagból a legérdekesebbek a japán keramika alkotásai, közülük is kimagaslik egy Satsuma-váza, egy Fukurokujut ábrázoló kőcserép, amely a világhirü, kitünő Bizen mühelyében készült. A régi keletázsiai müvészet bronzdarabokkal van képviselve.

Lipsz
1929 VI. 9

22
15/1
6-

Ferenczy Károly
festőművész

Lipsány
1935 x.13

— **Csoportkiállitás az Ernst-muzeumban.** Az uj „csoportkiállitás"-nak ugyanaz a hőse, aki az előzőé volt: *Ferenczy* Károly. Az ő nagy müvészete uralkodik a kiállitáson. Ami festménye itt látható, egynéhánynak kivételével, csupa olyan munka, amelyre a mester nem vetett sulyt, amely az ő megbecsülése szerint csak mütermi lom volt. Jellemző ez Ferenczy itélkezésének mértékére és jellemző az önmagára alkalmazott mérték szigorusága is. A mi érzésünk szerint ezeknek a félretett képeknek nem egyje — még a befejezetlenje is — közel jár a remekmü mértékéhez. Ilyen mindenekelőtt egy női arcképe (112.), amelyet emberábrázoló müvészetének és külön remeke a festői előadás elragadó lágyságának és olvadékonyságának. Ilyen Béni fiának félalaku ülő képe és ilyen kései stilusának egyik kimagasló alkotása, a vörös függönyös két aktos kép. Más szempontból nevezetes kép az a három festmény, amely Ferenczy Károly müvészetének egyik korai időszakát, a szentendrei Bastien Lepage-os korszakot képviseli kiváló módon. Az egyiken édesapját örökitette meg, a másikon Ferenc bátyját, a harmadikon kisfiu korában elsőszülött gyermekét, a Valért, a jeles festőmüvészt. Mindezek készre festett müvek. De a befejezetlenek, sőt a vázlatállapotuak között is elragadó darabok akadnak. S ugyanolyan szépek a mester rajzai. Közönségünknek azt a rétegét, amely az igazi, a divattól és jelszavaktól független, tehát a megmaradó müvészet iránt érdeklődik, nem biztathatjuk eléggé ennek a most feltárt Ferenczy-kincsnek megtekintésére. Ritka élvezet és tanulság vár reá előtte.

A kiállitó helyiség négy utcára néző termét egy fiatal festő bemutatására szentelték Ernsték. *Marosi* Gyula letagadhatatlanul fiatal ember. Még nem alakult ki az egyénisége: képein nála idősebb és nevesebb festőtársainak hatása tükrözik. Aba-Novák Vilmosnak, Szőnyi Istvánnak, Berény Róbertnek, mind jelentős része van abban, hogy Marosi Gyula festményei olyanok, mint amilyenek. Hogy mennyit tud, nehéz ebből a bemutatkozásából megitélni. A valóságnak a *bas-fonds*-ját szereti festeni: a szegény emberek, a nyomoruság világát. Felelőtlenül fest, vagyis a rajz szabatosságával kevéssé törődve, pedig egy-egy képén látnivaló, hogy az emberi mozdulatot jól meg tudja figyelni. („Terefere" cimü képén milyen jó az erkélyre támaszkodó feketeruhás kövér asszony mozdulata.) Egy sornyi nagyméretü festménye azután elárulja képességeinek a határát. Édesanyjának életnagyságunál nagyobb arcképén az összerakott (konstruált) formák szétesők és ugyanennyire széteső egy másik életnagyságunál nagyobb feje (64.). Biztatók azok a részletfinomságok, amelyek általában zavaros, vagy önkényes kompozicióju képein felötlenek: chrisantemumok csendéletszerü megfestése egy női arckép alatt (55.), egy alvó férfi fejének összehangolása a fehér ágyruhával (61.), a „Szobafestők" cimü nem szerencsés nagy vásznon egy csecsemő fejének a szép megfestése. Legsikerültebb munkája azonban egy kicsiny vázlat, a „Hármat huszért" cimü (42.) szinkompoziciójának az elő- és háttér egymáshoz való viszonyitásával és tónusos előadásával ez a kis kép az egész kiállitás anyagából kiválik.

Brabécz-Wellisch Margit a harmadik festője a kiállitásnak. Néhány arcképén finom szinérzék és a mozdulatábrázolás tehetsége mutatkozik meg. Lazacszinü ruhás nője a szürke háttérrel igen hatásos s amellett disztingvált harmoniát ád. Feketekalapos ülő nőjén (83.) pedig kitünően figyelte meg és ábrázolta az előrehajlás mozdulatát. *(e. a.)*

H-D

Ferenczy Károly

* **A szentendrei festők kiállítása.** A Szentendrei Festők Társasága február havában reraspektiv kiállitást rendez a Nemzeti Szalonban. A képkiállitás keretében ezuttal bemutatásra kerülnek a régebben Szentendrén működött festők képei közül *Ferenczy Károly*, *Fényes* Adolf és mások művei. A kiállitásra beküldhetnek képeket azok is, akik a társaság művésztelepén dolgoztak. A képeket január 23. és 25. között veszi át a Nemzeti Szalon. A kiállitott képek felett zsüri dönt.

M. 929. XII. 24

[redacted]

N. u. 929. XII. 24.

M. 929. XII. 24.

Ferenczy Károly

P.N.935.IX.22.
B.H.935.IX.22.
Est,935.IX.22.
M.935.IX.20.
M.935.IX.22.
N.U.935.IX.25.
Uj Magy.935.IX.22.
Ujság,935.IX.22.
P.N.935.IX.22.

— **Ferenczy Károly ismeretlen képei Ernstnél.** Érdekes — sőt Ferenczy Károllyal való vonatkozásban eseményszerű — őszi kiállítás nyílik meg az Ernst-múzeumban. *Ferenczy* Károly hagyatékában maradt ismeretlen művei és *Fenyő* György rajzai és képei kerültek a nagymezőuccai termek falaira. Szomorkás őszi öröm, hogy a nagybányai iskola egyik alapítójának és vezérének képei éppen akkor kerülnek kiállításra, amikor feloszlatták ezt a régi híres művészkolóniát. Ferenczy Károly tömör, súlyos művészete áhítatos légkört teremt. Meglepetés minden eddig ismeretlen képe, csupa örök-új szó. Nem »eltérés a sablontól«, hanem ellágyulásmentes, kifejezhetetlenül izmos megragadása annak az egyetlen végtelen valaminek, amely minden arcon, alakon és mozdulaton az erőberi individualizmus örökkévalóságát hirdeti. Szelíd, kissé szögletes művészet az új útra kanyarodó *Fenyő* Györgyé. Egy-két aktrajza, néhány festményének esőcsepp-hőmérsékletű szomorúsága finom művészi élvezet.

Ferenczy Károly
Istőmüvés.

Esti Kurir

1929 VI. 11

A postatakarékpénztár mütárgy-aukciója

Nyári árverésnek nevezi a postatakarékpénztár tegnap megnyilt aukcióját, amelynek képei főleg magyar vonatkozásban igen figyelemreméltóak. Tizennyolc darabból álló *Ferenczy* Károly gyüjtemény, a mester néhány egészen kiváló alkotásával, minden mügyüjtőt érdekelhet. A legszebb Biedermayer emléket idézi *Soldatics* Ferencnek egy madonnaszerü feje. Friss, égőszinek, valósággal előfutárja a telifény festéskorszakának. Olyan kis árat jeleztek kikiáltási árként, hogy nem is lehet kétséges a kép szenzációs pályafutása. Alig van magyar mester, aki egy-két képpel ne szerepelne. *Benczur*, *Brodszky*, *Bruck*, *Csánky*, *Czencz*, *Deák*, *Ebner*, *Dudits*, *Eisenhut*, *Feszty*, *Fényes*, *Greguss*, *Iványi Grünwald*, *Kádár* Béla (a régi tenoru), *Kernstok*, *Liezen-Mayer*, *Marastoni* Jakab, *Márk*, *Orbán* Dezső, *Mednyánszky*, *Mihalovics* Miklós, *Poll* Hugó, *Révész* Imre, *Rudnay* Gyula, *Scheiber* Hugó (a régi impresszionista korból) *Székely* Bertalan, *Szüle* Péter, *Ujváry* Ignác és egy remek

ma.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

----- osztálynak.

sutak igazgatósága.

ztázta: _____

zeolvasta: _____

dta: _____

irat száma: _____

irat száma: _____

zefüggésben _____ számmal.

uttal elintézett szám: _____

Előterjesztés előtt

Ferenczy Károly
festőművész

Művészeink a nürnbergi kiállitáson

Nürnberg, március 4.

(A Magyarság tudósitójától.) A nürnbergi hétről szóló hirek részletesen beszámoltak arról a rendkivüli meleg és barátságos fogadtatásról, melyben a magyarok részesültek. De alig esett szó a nürnbergi magyar kiállitás igazi anyagáról, jellegéről. *Goldberger* bajor kultuszminiszter nyilatkozata szerint a képek tulnyomó része muzeális értékü, *Luppe* dr. polgármester szerint különösen a modern magyar müvészet hóditott, a magyar müvészek nem másolói és nem utánzói a külföldnek: külföldről kapott benyomásaikat nemzeti sajátságaikkal, tehetségük alkotóerejével formálják nagy értékké. Kevés nemzet van szerinte Európában, mely ilyen magas átlagnivóju kiállitást tudna rendezni.

Az egész kiállitás megrendezése a német alaposság, pedantéria mintaképe. A kiadott katalógus, melynek cimlapját a magyar cimer ékesiti, *Luppe* polgármester előszavával kezdődik s a kiállitott mütárgyakon kivül minden egyes kiállitó müvész rövid életrajzát adja. A kiállitás anyaga két részre tagozódik. Az első rész a magyar képzőmüvészet retrospektiv anyaga, melyben *Ferenczy* Károly, *Lotz*, *Markó*, *Munkácsy* Mihály, *Paál* László, *Rippl-Rónai* és *Szinyei-Merse* Pál nyert elhelyezést. Az élő magyar képzőmüvészet *mintegy husz* teremben van. A szines naturalizmustól képviselve van a magyar impresszionista, postimpresszionista festészet, az expresszionizmuson át a legujabb dekorativ törekvések is, de mindenkor kapcsolatban a természettel. Attól nem szakad el.

Egyes müvészektől nagyobb kollekció külön nyert elhelyezést. Ily külön kollekcióval szerepel *Vaszary* János, *Csók* István, *Perlmutter* Izsák, *Fényes* Adolf, pécsi *Pilch* Dezső és *Magyar-Manheimer* Gusztáv. *Vaszary* János legujabb képei, igy: Margit-

Magyarság
1929 III. 6.

274
5.

sziget, Lido, Tengerpart, továbbá Csendéletei s régebbi, sötét alapból kialakitott Cirkusza, Pietája, fejlődésének tiszta képét adják. *Csók* István ismert szinessége kitünően érvényesül, „Juda gyürüje" képe közé csoportositva a „Züzü beteg", „Züzü kakassal" képei opálos tónusaival a legfinomabb érzésü kritikusok tetszését is megnyerték. *Fényes* Adolf biblikus tárgyu képsorozatával szerepel majdnem egy termet kitöltő anyaggal. „Ábrahám és az angyal", „Királyok" képe főértéke kollekciójának. Pécsi *Pilch* Dezső világos alapu, dekorativ jellegü képei szépen illeszkednek a magyar anyagba s főképp magyaros jellegüknél fogva s könnyed müvészi előadásuk révén jelentős sikert érdemeltek ki. *Magyar-Manheimer* Gusztáv kisebbméretü tájkép- és genresorozatával van itt. Az Alföldet ábrázoló, finom tájképei ismét más oldalról világitják meg a magyar müvészet változatos képét. Igen szép és értékes anyaggal szerepel *Iványi-Grünwald* Béla. „Napnyugta", „Hazatérés" képe sokat nézett munkái a kiállitásnak. *Rudnay* Gyula „Koldusa", „Csárda előtt" képei a német kritikát a legteljesebb mértékben megnyerték, különösen annak magyaros tárgya, monumentalitása és festőisége. *Glatz* Oszkár ugyancsak magyaros parasztgenret állitott ki. „Zsákfoltozók" képe a legjellegzetesebb. *Réti* István nagybányai tájképe és figurális tárgyu müve minden tekintetben méltóképpen képviseli a nagybányai mester kvalitásait. *Koszta* József „Kukoricaszürete" zárja le az idősebb generáció igen szerencsés szereplését.

A fiatalabb generációból *Antal* József „Cigányleánya" s magyaros csendéletei a hivatalos körök tetszését érdemelték ki. *Büky* Béla „Hegyi tája" dekorativ hatásával, *Emőd* Aurél nagyobb kollekciót kitevő képei közül főképp „Kékruhás hölgye" s „Vitorlák" képével, *Fenyő* Endre finom, szürkében tartott, alakos képével szerepel. *Frank* Frigyes frissmeglátásu utcarészlete és fürdőjelenete, *Klie* Zoltán „Párisi utcarészlete" pompásak. *Márffy* Ödön, *Mattasovszky* Zs. Csendéletei, *Egry* József Balatoni tájképei *Déry* Béla Erzsébet-téri képével kiegészülve gazdagitják a magyarok nürnbergi szereplését.

A szobrászat *Strobl* Zsigmond, *Körmendy* Jenő, *Sidló* Ferenc, *Beck* Ö. Fülöp és *Szentgyörgyi* István résztvételével teljes képét adja a kiváló magyar monumentális szobrászatnak.

Nagy sikerben van része a magyar müvészeknek Nürnbergben, különösen a fiatalság által képviselt magyaros izü, ujabb irányoknak. Uj dicsőséget és babért hoztak a magyar kulturának.